AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TÜRKİYE'DE İÇ GÖÇ HAREKETLERİ VE GÖÇÜN EĞİTİM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İbrahim Bozan

Danışman: Doç. Dr. Yüksel Kaştan

Antalya, 2014

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışımda alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

15/04/2014
İbrahim BOZAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne;

Bu çalışma jürimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan : Doç. Dr. İlhan GÜNBAYI

Üye (Danışman) : Doç. Dr. Yüksel KAŞTAN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ayşe Nur KUTLUCA CANBULAT

Tez Savunma Tarihi: 15/04/2014

Mezuniyet Tarihi: .../.../20...

Onay

.../.../20...

Doç. Dr. Selçuk UYGUN

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu araştırma ile göç alan bölgelerdeki okulların sorunları ve çözümlerine ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırma sürecinin planlanması, uygulanması ve raporlaştırılması aşamasında pek çok kişinin katkıları olmuştur.

Akademik çalışmalarımın bir başlangıcı ve ilerleyen yıllarımda bana büyük getirileri olacağına inandığım bu çalışmamda bilgi birikimi, hayat tecrübesi, kişiliği ile her zaman örnek alacağım, güvenini hep yanımda hissettiğim değerli tez danışmanım sevgili hocam Sayın Doç. Dr. Yüksel KAŞTAN'a yardımlarından ve bu tezin tamamlanmasında gösterdiği titiz çalışmalarından dolayı şükranlarımı sunarım.

Çalışmalarımda bana akademik anlamda her konuda destek sağlayan, bilgisini, hoşgörüsünü ve güleryüzünü hiç eksik etmeyen, engin bilgilerinden yararlandığım Sayın Doç. Dr. İlhan GÜNBAYI'ya tüm yardımları için sonsuz teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca tecrübelerinden yararlandığım beni her konuda cesaretlendiren ve desteklerini hep arkamda hissettiğim Sayın Prof. Dr. Yusuf TEPELİ'ye ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Cemali SARI'ya teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmaya katılan ve desteklerini esirgemeyen, her türlü özveriyi hiç çekinmeden göstererek çalışmama katkıda bulunan İsmail Hakkı Kaya İlkokulu, Demirgül İlkokulu, Baraj İlkokulu, Şehit Kahraman Çelikbaş İlkokulu ve 80. Yıl Cumhuriyet İlkokulu yöneticileri ve öğretmenlerine; sevgili öğrencilere ve değerli velilere ve ismini sayamadığım emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Bugünlere gelmemde en büyük emeği olan maddi-manevi yardımlarıyla her durumda yanımda olan canım annem Nurcan BOZAN'a ve babam Tevfik BOZAN'a ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ağabeyim Veli BOZAN'a sonsuz teşekkür ederim. Çalışmam sırasında zamanlarından çaldığım ismini yazamadığım değerli tüm arkadaşlarıma ve akrabalarıma teşekkür ederim. Öğretmenliğim boyunca tertemiz sevgileriyle ve içtenlikleriyle mutluluk veren ve hep hatırlayacağım öğrencilerime teşekkür ederim.

İbrahim BOZAN

ÖZET
TÜRKİYE'DE İÇ GÖÇ HAREKETLERİ VE GÖÇÜN EĞİTİM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI

Bozan, İbrahim

İlköğretim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yüksel Kaştan

Nisan 2014, 336 sayfa

Türkiye'de 1950'li yıllarla birlikte başlayan büyük kentlere yönelik göç dalgaları, bu kentlerde büyük sorunların yaşanmasını da beraberinde getirmiştir. En önde gelen sorunlar ise özellikle okul çağında göç yaşamak zorunda kalan çocukların ve onların ailelerinin yaşadığı birtakım sorunlardır. Bunun yanında yoğun olarak göç alan bölgelerde çalışan öğretmen ve okul yöneticilerinin yaşadıkları sorunlar giderek artmaktadır.

Ülkede az gelişmiş bölgelerden iş olanaklarının daha geniş olduğu turizm, sanayi ve ticaret merkezlerine yoğun bir göç yaşandığı görülmektedir. Yoğun göç alan şehirlerden biri de Antalya'dır.

Bu araştırmanın amacı, Antalya iline göç etmiş çocukların yaşadıkları sorunları, bu öğrencilerin ailelerinin yaşadıkları sorunları, öğretmenlerin ve yöneticilerin okullarda yaşadıkları sorunları belirlemektir. Araştırma bütüncül çoklu durum deseninde nitel bir çalışma olmuştur. Buna uygun olarak araştırma İsmail Hakkı Kaya İlkokulu, Demirgül İlkokulu, Baraj İlkokulu, Şehit Kahraman Çelikbaş İlkokulu ve 80. Yıl Cumhuriyet İlkokulu'nda geçmiştir. Araştırmanın evrenini, Antalya'nın Kepez ilçesindeki bu okullarda görevli 5 okul müdürü, 23 öğretmen (4. sınıf öğretmeni) ile bu okullarda öğrenim gören 487 öğrenci (4. sınıf öğrencisi) ve bu öğrencilerin velileri oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu bu ölçüte uyan ve gönüllülük esasına göre seçilen 5 okul müdürü, 23 öğretmen (4. sınıf öğretmeni), 8 öğrenci (4. sınıf öğrencisi) ve 5 veli oluşturmuştur.

Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak bireysel görüşme, odak grup görüşme ve doküman analizi kullanılmıştır. Veri toplama araçları olarak, açık uçlu sorulara dayanan yarı yapılandırılmış bireysel görüşme ve odak grup görüşme formları ve doküman analizi için öğrencilerin göçe ilişkin çizimleri kullanılmıştır.

Veri toplama araçlarının da özellikleri dikkate alınarak veriler frekans ve yüzde analizi ile incelenmiştir. Bu veri analizine dayanarak araştırmanın bulgu ve yorumları oluşturulmuştur. Araştırmanın sonucuna dayalı olarak önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmada yönetici görüşlerine göre elde edilen sonuçlardan bazılarına göre, bölgenin yoğun olarak göç alması ve bölgedeki siyasi sorunların da okula yansıması nedeniyle okulda kavga, şiddet, küfür etme, hırsızlık vb. disiplin sorunları yaşanmaktadır. Göçle gelen öğrencilerin akademik başarıları düşüktür. Göç yaşayan öğrenciler etnik kökeninden dolayı ayrımcılığa uğramakta ve uyum sorunları yaşamaktadır. Velilerin çoğunun Türkçe'yi iyi bilmemesi nedeniyle velilerle iletişim eksiklikleri yaşanmaktadır. Öğretmenler bu okullarda güvenlik sorunları sebebiyle kalmak istememektedirler. Bu nedenle performansları düşebilmektedir. Yöneticilerin yaşanan sorunlara yönelik önerilerinden "İnsanlar arasındaki ayrımcı düşünce bitirilmelidir." önerisini yoğun olarak belirttikleri görülmüştür.

Öğretmen görüşlerine göre elde edilen sonuçlardan bazılarına göre, bölgenin çok fazla göç alması sebebiyle öğretmenler Antalya'nın diğer bölgelerine göre zor şartlarda görev yapmaktadırlar. Bu bölgelerdeki okullarda donanım eksikliği yaşanmaktadır. Öğretmenler göç yaşayan ailelerle iletişim sorunu yaşamaktadır. Veliler çocuğuna ve okula karşı ilgisiz davranmaktadır. Öğretmenlere göre okulun akademik başarı durumu düşüktür. Öğrenciler uyum sorunu yaşamakta ve bunun sonucunda saldırgan ve içe kapanık davranışlar göstermektedirler. Göç eden aileler maddi sıkıntılar yaşamaktadırlar. Bu yüzden çocukları küçük yaşta çalıştırmaktadırlar. Çocuklar okula devamsızlık yapmakta ve başarıları düşmektedir. Öğrenciler Türkçe'ye hâkim olamama nedeniyle dil sorunları yaşamaktadır. Yaşanan sorunlar öğretmenlerin iş doyumunun azalmasına ve bu bölge okullarından tayin isteyip ayrılmalarına neden olmaktadır. Öğretmenler sorunlara yönelik "Göç yaşamış aileler seminer vb. çeşitli faaliyetlerle eğitilmelidir." görüşünü dile getirmişlerdir.

Öğrenci görüşlerine göre elde edilen sonuçlardan bazılarına göre, öğrencilerin eski arkadaş ve öğretmenlerini özledikleri görülmektedir. Göç eden öğrenciler okulda sosyal etkinliklere katılamamaktadır. Okula ilk geldikleri zaman akademik başarıları düşmektedir. Arkadaş ortamında kavga, küfür etme gibi olumsuz davranışlar görmektedir. Diğer arkadaşları tarafından alaya alınmakta ve dışlanmaktadırlar. Bu nedenle çekingenlik yaşayarak yalnızlık hissetmektedirler. Bu öğrencilerin okula

uyum sağlamaları diğerlerine göre daha zor olmaktadır. Maddi sıkıntılar nedeniyle aileye katkıda bulunmak için çalışmayı düşünmektedirler.

Veli görüşlerine göre elde edilen sonuçlardan bazılarına göre, okulda okul çevresinde madde bağımlısı öğrenci ve gruplar bulunmaktadır. Göç alan bölgelerdeki okullarda eğitim imkânları yeterli değildir. Öğrenciler arkadaş ortamında kavga, şiddet küfür vb. olaylara tanık olmaktadırlar. Velilere göre çocukları uyum sorunu ve yalnızlık yaşamaktadır. Velilerin çalışmak ve iş bulmak amacıyla göç ettikleri belirlenmiştir. Veliler çocuklarından iyi bir meslek sahibi olmalarını beklemektedirler. Veliler tarafından yoğun olarak sorunlarla ilgili olarak "Öğrencilere yönelik sosyal etkinlikler yapılmalıdır." önerisi belirtilmiştir.

Anahtar kelimeler: Göç, göç ve eğitim, göç yaşamış öğrenci

ABSTRACT
INTERNAL MIGRATION MOVEMENTS IN TURKEY AND EFFECT OF MIGRATION ON EDUCATION: A CASE STUDY

Bozan, İbrahim
Department of Primary
Thesis Advisor: Doç. Dr. Yüksel Kaştan
April 2014, 336 pages

Waves of migration to big cities starting in 1950's in Turkey have caused to big problems in these cities. Most prominant problems are that children's, who have to migrate in their school time and their families' problems. Besides problems of teachers and school managements working in intensive migration areas are getting increasing.

In the country it has seemed that there is an intense migration from under-developed regions to centres of tourism, industry and trade. Because in these areas there are more working opportunities. One of the intensive migration cities is Antalya.

The purpose of this study is to identfy the problems of children, migrated to Antalya, and their families and also problems of teachers and school management working with them. This study was a qualitative study with a holistic multi-case. Accordingly study was taken place at İsmail Hakkı Kaya Primary School, Demirgül Primary School, Baraj Primary School, Şehit Kahraman Çelikbaş Primary School and 80. Yıl Cumhuriyet Primary School. The study population consisted of 5 headmasters, 23 teachers (4th grade), 487 students (4th grade) and their families in Kepez, Antalya. The study group of the research was composed of 5 headmasters, 23 teachers (4th grade), 8 students (4th grade) and 5 student's parents that met this criteria, selected on a voluntary basis.

In this study individual interview, focus group interview and document analysis were used as a way of data collection. Semi-structred individual interview depending on open-ended questions and forms of focus group interview were used as the tools of data collection and drawings of students about migration were used for the document analysis.

Data were studied with content analysis considering characteristics of data collection tools. Indications and comments were done depending on this data analysis. Based on the results of the study suggestions were put forward.

According to some results of principıls views Antalya was an intensive migration area and some political problems reflect to school; so fight, violance, swear burglary etc. were seen at schools. Success of migrant students was low. Migrant students had some problems because of their ethnich origin and racial discrimination. Most of the parents didn't know Turkish and so they had communication problems. Teachers didn't want to study in these schools because of security issue. So there can be a decline in their performance. It was seen that most of the principıls thought "Thought of discrimination should be erased among people.

According to some results of teacher's thought; because of being an intensive migration area, teachers worked in much more difficult conditions than the other parts of Antalya. In these regions schools didn't have enough materials. Teachers had communication problems with migrant families. Parents didn't care about their children and school.

According to teachers academical success of school was low. Students had adaptation problems and so they became hostile and shy. Migrant families had financial problems so they made their children work in early ages. So students could not come to school regularly and could not be successful. Students did not know Turkish very well and so they had language problems. Because of these problems teachers did not enjoy their jobs and they wanted to go to other schools. According to teachers "Migrant families should be educated.

According to student's results; student missed their old friends and teachers. Migrant students could not take part in social activities at school. When they come to school first, their academical success declined. Among their friends they were subject to negative behaviours like swear, fight etc. Other students had made fun of them and isolated them. So they felt themselves alone. They had much more problems in adaptation to school than other students. They thought working to help their families because of the financial problems.

According to parents' results there were some addicted groups and students around the school. In the migration areas; opportunities of education was not sufficiant students witnessed to fight, violance, swear etc. at school. Parents thought that their children had adaptation problems and they felt themselves alone. It was seen that

families migrated to find job and and work. They wanted their children to get a good job. They desired that “Social activities should be done for students”.

Key words: migration, migration and education, migrant students.

İ Ç İ N D E K İ L E R

ÖNSÖZ ii
ÖZET iii
ABSTRACT iv
İÇİNDEKİLER ix
TABLOLAR LİSTESİ xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ xv
KISALTMALAR LİSTESİ xvi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu 1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Problemleri 3
1.2.1. Problem Cümlesi 3
1.2.2. Alt Problemler 3
1.2.2.1. Bireysel Görüşmeler Sonucu Yöneticilerin 3
1.2.2.2. Bireysel Görüşmeler Sonucu Öğretmenlerin 4
1.2.2.3. Bireysel Görüşmeler Sonucu Öğrencilerin 4
1.2.2.4. Bireysel Görüşmeler Sonucu Velilerin 4
1.2.2.5. Grup Odaklı Görüşme Sonucu Öğretmenlerin 5
1.2.2.6. Doküman Analizi Sonucu Öğrencilerin Göçe İlişkin Çizimleri Nasıldır? 5
1.3. Araştırmanın Önemi 5
1.4. Varsayımlar 6
1.5. Sınırlılıklar 6
1.6. Tanımlar 6

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Göç Nedir? 8
2.2. Göçün Nedenleri 9
2.3. Türkiye'de İç Göç 12
2.3.1. Türkiye'deki İç Göçlerin Dönemleri 16
2.3.1.1. 1923-1950 Dönemi 16
2.3.1.2. 1950-1960 Dönemi 17
2.3.1.3. 1960-1980 Dönemi 19
2.3.1.4. 1980 Sonrası Dönem 20
2.4. Antalya'da Göç 23
2.4.1. Antalya'nın Nüfus Yapısı 23
2.4.2. Nüfusun Cinsiyet Bileşimi 25
2.4.3. Antalya Nüfusunun Eğitim Özellikleri 26
2.4.4. Antalya'nın Göç Durumu 28
2.4.4.1. Antalya'ya Göçün Nedenleri 30
2.5. Kentleşme 31
2.6. Göçle Beraber Gelen Sorunlar 32
2.6.1. İşsizlik 32
2.6.2. Gecekondulaşma 33
2.6.3. Sosyal Sınıflara Ayrılma Ve Dil Sorunu 34

2.6.4. Göç Eden Bireylerin Üretime Katılamamaları 37
2.6.5. Çevre Kirliliği 37
2.7. Göç-Eğitim İlişkisi 38
2.7.1. Uyum Sorunları 38
2.7.2. Çocukların Çalıştırılması Sorunu 39
2.7.3. Öğrenci Velilerinin Eğitime İlgisizlikleri Sorunu Ve Kentlileşme Sürecini Tamamlamamış Olması Sorunu 40
2.7.4. Ailelerdeki Ataerkil Yapı ve Babaların Çalışması Dolayısıyla Veli Toplantılarına Annelerin Katılması 41
2.7.5. Ailelerdeki Çocuk Sayısının Yüksek Olmasının Çocuk Başına Düşen Eğitim Harcamalarını Azaltması 42
2.7.6. Okullaşmanın Azalması 43
2.8. İlgili Araştırmalar 43
2.8.1. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar 43
2.8.2. Dünya'da Yapılan Araştırmalar 48

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli 51
3.2. Çalışma Grubu 52
3.3. Veri Toplama Araçları 54
3.3.1. Görüşme Kayıtları 55
3.3.2. Dokümanlar 56
3.4. Geçerlik ve Güvenirlik 56
3.5. Verilerin Toplanması 58
3.5.1. Araştırmanın Fiilen Yürütüleceği Birimin Bağlı Olduğu Kurumdan İzin Alınması 58
3.5.2. Araştırma İçin Katılımcıların Bilgilendirilmesi ve Katılım İçin İzin Formlarının Doldurulması 58
3.6. Verilerin Analizi 59
3.7. Araştırma Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler 60
3.7.1.Yöneticilerle Yaşanan Zorluklar 60
3.7.2. Öğretmenlerle Yaşanan Zorluklar 60
3.7.3. Öğrencilerle Yaşanan Zorluklar 60
3.7.4. Velilerle Yaşanan Zorluklar 61
3.8. Araştırmanın Araştırmacıya Kazandırdıkları 61

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Yöneticilerle Bireysel Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular 63
4.1.1. Yöneticilerin Okulun Eğitim Koşulları Hakkındaki Görüşleri 63
4.1.2. Yöneticilerin Okullarıyla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri 76
4.1.3. Yöneticilerin Göç Yaşamış Ailelerle Yaşadıkları Sorunlar Hakkındaki Görüşleri 82
4.1.4. Yöneticilerin Göç Yaşamış Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlar Hakkındaki Görüşleri 93

4.1.5. Yöneticilerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlar Hakkındaki Çözüm Önerileri 101
4.2. Öğretmenlerle Bireysel Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular 106
4.2.1. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulun Eğitim Koşulları Hakkındaki Görüşleri 106
4.2.2. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulla İlgili Yaşadıkları Kişisel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri 122
4.2.3. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri 144
4.2.4. Öğretmenlerin Göç Yaşamış Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlar Hakkındaki Görüşleri 199
4.2.5. Öğretmenlerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlarla İlgili Çözüm Önerileri Hakkındaki Görüşleri 223
4.3. Öğrencilerle Bireysel Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular 233
4.3.1. Öğrencilerin Göç Etme Sebepleri Hakkındaki Görüşleri 233
4.3.2. Öğrencilerin Okulla İlgili Yaşadıkları Kişisel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri 234
4.3.3. Öğrencilerin Okulla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri 240
4.3.4. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Avantaj ve Dezavantajları Hakkındaki Görüşleri 243
4.3.4.1. Öğrencilere Göre Öğrenim Gördükleri Okulun Avantajları 243
4.3.4.2. Öğrencilere Göre Öğrenim Gördükleri Okulun Dezavantajları 248
4.4. Velilerle Bireysel Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular 251
4.4.1. Velilerin Göç Etme Sebepleri Hakkındaki Görüşleri 251
4.4.2. Velilerin Çocuklarının Öğrenim Gördüğü Okulla İlgili Yaşadıkları Kişisel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri 253
4.4.3. Velilerin Çocuklarının Öğrenim Gördüğü Okulla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri 260
4.4.4. Velilerin Çocuklarının Okulda Yaşadığı Sorunlar Hakkındaki Görüşleri 264
4.4.5. Velilerin Çocuklarından Beklentileri Hakkındaki Görüşleri 271
4.4.6. Velilerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlar Hakkındaki Çözüm Önerileri 273
4.5. Öğretmenlerle Odak Grup Görüşmesinden Elde Edilen Bulgular 278
4.5.1. Öğretmenlerin Okullarında Yaşadıkları Kişisel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri 278
4.5.2. Öğretmenlerin Okullarında Yaşadıkları Eğitsel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri 281
4.5.3. Öğretmenlerin Göç Yaşamış Öğrencilerin Sorunları Hakkındaki Görüşleri 284
4.5.4. Öğretmenlerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlarla İlgili Çözüm Önerileri Hakkındaki Görüşleri 287
4.6. Doküman Analizinden Elde Edilen Bulgular 289

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma 297
5.1.1. Bireysel Görüşmelerden Elde Edilen Sonuçlar 297
5.1.1.1. Yöneticilerle Yapılan Bireysel Görüşmelerle İlgili Sonuçlar 297

5.1.1.2. Öğretmenlerle Yapılan Bireysel Görüşmelerle İlgili Sonuçlar 300
5.1.1.3. Öğrencilerle Yapılan Bireysel Görüşmelerle İlgili Sonuçlar 304
5.1.1.4. Velilerle Yapılan Bireysel Görüşmelerle İlgili Sonuçlar 306
5.1.2. Öğretmenlerle Odak Grup Görüşmeden Elde Edilen Sonuçlar 307
5.1.3. Doküman Analizinden Elde Edilen Sonuçlar 308
5.2. Öneriler 309
5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler 309
5.2.2. Gelecekte Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler 313
KAYNAKÇA 315
EKLER 321
EK-1 Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Yönetici Görüşme Formu 321
EK-2 Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Öğretmen Görüşme Formu 323
EK-3 Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Öğrenci Görüşme Formu 325
EK-4 Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Veli Görüşme Formu 327
EK-5 Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Öğretmenler İçin Odak Grup Görüşme Formu 329
EK-6 Yönetici/Öğretmen/Veli Katılımı İçin İzin Formu 331
EK-7 Velisi Olunan Öğrencinin Katılımı İçin İzin Formu 332
EK-8 Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden Alınan İzin Belgesi 333
EK-9 Bildirim Sayfası 335
ÖZGEÇMİŞ 336

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. 1975–2000 Yılları Arası Yerleşim Yerlerine Göre Göç Eden Nüfus 20
Tablo 2.2. 1975–2000 Yılları Arası Yerleşim Yerleri Ve İller Arası Göç Eden Nüfus 21
Tablo 2.3. En Fazla Net Göç Alan 10 İl.....22
Tablo 2.4. En Az Göç Alan 10 İl.....23
Tablo 2.5. Yıllara Göre Antalya Kent Merkezi Nüfusu.....24
Tablo 2.6. 2011 Yılı Nüfus Büyüklüğü Sıralamasına Göre İlk 10 İl.....25
Tablo 2.7. 1990-2011 Yılları İtibariyle Antalya Nüfusu 25
Tablo 2.8. Antalya Nüfusunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....26
Tablo 2.9. 2011-2012 Öğretim Yılı Antalya İli Okul ve Öğrenci Sayısı.....27
Tablo 2.10. Antalya'da Öğrenim Düzeyi Ve Cinsiyete Göre Nüfus (6 +yaş) 27
Tablo 2.11. 2011 Yılı ADNKS Sonuçlarına Göre Diğer İllerden Antalya'ya En Çok Göç Veren İlk On İl 29
Tablo 2.12. 2010-2011 Dönemi İllerin Aldığı Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı 29
Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Yöneticilere İlişkin Bilgiler.....53
Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlere İlişkin Bilgiler.....53
Tablo 3.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Bilgiler.....54
Tablo 3.3. Araştırmaya Katılan Velilere İlişkin Bilgiler 54
Tablo 4.1. Yöneticilerin Okulun Eğitim Koşulları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....63
Tablo 4.1. Yöneticilerin Okulla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlara İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımı 76
Tablo 4.2. Yöneticilerin Göç Yaşamış Ailelerle Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 83
Tablo 4.4. Yöneticilere Göre Göç Yaşamış Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 93
Tablo 4.5. Yöneticilerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 101
Tablo 4.6. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulun Eğitim Koşullarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 107
Tablo 4.7. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulla İlgili Kişisel Sorunlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 124
Tablo 4.8. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulla İlgili Eğitsel Sorunlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 145
Tablo 4.9. Öğretmenlere Göre Göç Yaşamış Öğrencilerin Sorunlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 200
Tablo 4.10. Öğretmenlerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....224
Tablo 4.11. Öğrencilerin Göç Etme Sebeplerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....233
Tablo 4.12. Öğrencilerin Okulla İlgili Yaşadıkları Kişisel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 235
Tablo 4.13. Öğrencilerin Okulla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 240
Tablo 4.14. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Avantajları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....243
Tablo 4.15. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Dezavantajları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....248

Tablo 4.16. Velilerin Göç Etme Sebeplerine İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımı ..251
Tablo 4.17. Velilerin Çocuklarının Öğrenim Gördüğü Okulla İlgili Yaşadıkları Kişisel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 254
Tablo 4.18. Velilerin Çocuklarının Öğrenim Gördüğü Okulla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlara İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımı 261
Tablo 4.19. Velilere Göre Çocuklarının Okulda Yaşadığı Sorunlara İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımı 265
Tablo 4.20. Velilerin Çocuklarından Beklentilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 272
Tablo 4.21. Velilerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 274
Tablo 4.22. Öğretmenlerin Okullarında Yaşadıkları Kişisel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 278
Tablo 4.23. Öğretmenlerin Okullarında Yaşadıkları Eğitsel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı 281
Tablo 4.24. Öğretmenlerin Göç Yaşamış Öğrencilerin Sorunları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....284
Tablo 4.25. Öğretmenlerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....287

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1. Göçün Başlangıç Aşamasında Öğrencilerin Memnuniyetsizliği 289
Şekil 4.2. Bazı Öğrencilerin Göç Ederken Arkadaşlarından Ayrılmakta Zorluk Yaşaması 290
Şekil 4.3. Parçalanmış Ailelerin Çocuklarının Yakın Akrabalarıyla Göç Etmesi.... 291
Şekil 4.4. Göç Yaşayan Öğrencinin Geldiği Ortamda Mutsuz Olması 292
Şekil 4.5. Göç Yaşayan Öğrencinin Eski Öğretmenini Özlemesi Ve Uyum Sağlayamaması 293
Şekil 4.6. Göç Yaşayan Öğrencinin Yeni Arkadaşlarıyla Uyumsuzluk Yaşaması Ve Eski Arkadaşlarını Özlemesi..... 294
Şekil 4.7. Göç Yaşayan Öğrencinin Eski Evinden Ayrılmak İstememesi Ve Üzülmesi..... 295
Şekil 4.8. Göç Yaşayan Öğrencinin Yeni Ortamında Yalnızlık Yaşaması Ve Arkadaş Arayışı İçinde Olması..... 296

KISALTMALAR LİSTESİ

C.	Cilt
Doç.	Doçent
Dr.	Doktor
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
Ens.	Enstitü
F	Frekans
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
s.	sayfa
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
Yrd.	Yardımcı
Vb.	ve başkaları, ve benzerleri, ve bunun gibi
Yay.	Yayın

BÖLÜM I. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Göç, kişilerin hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir parçasını geçirmek üzere, tamamen veya geçici bir süre için bir iskân ünitesinden (şehir, köy gibi) diğerine yerleşmek kaydıyla yaptıkları coğrafi yer değiştirme olayıdır. Kılıçkaya'ya (1988) göre göçün bir yer değiştirme olayı olması, bireyin bazı değişikliklerle karşı karşıya gelmesine neden olur. Birey geldiği yeni yer ile eskiden oturduğu yer arasındaki farklılığa ve benzerliğe göre çeşitli uyum problemleri yaşar (Kılıçkaya, 1988, s. 4).

Türkiye'de 1923 ile 1950 yılları arasında nüfusun % 80'i daha çok kırsal alanda yaşarken 1950'den sonra daha da hızlanmaya başlayan sanayileşme hareketleri iller arası ve kırsal alanlardan şehir merkezlerine göçün artmasına neden olmuştur. Az gelişmiş bölgelerden gelişmekte olan ve gelişmiş bölgelere nüfus hareketleri başlamıştır. Böylece Türkiye ülke içi göç kavramıyla tanışmıştır.

Türkiye'de iç göçler genellikle belli bir takım merkezlere yapılmaktadır. Daha çok büyük kentlere doğru olan iç göçün hep aynı merkezlere yapılması, zamanla buralarda bir doygunluğa yol açmakta ve iç göç bu merkezlere yakın yerlere doğru kayma göstermektedir (Demir, 1997, s. 85).

Nüfusun ülke içi göç hareketi Türkiye'nin 1980'lerin başı ile 1990'ların sonu arasında tecrübe edindiği önemli demografik olaylardan biridir. Türkiye'nin doğusu ve güneydoğusunda güvenlik güçleri ve bölücü silahlı örgütler arasında meydana gelen çatışma ve buna bağlı olarak oluşan güvensiz yeni ortam, önemli miktarda nüfusun zorunlu yerinden olmasına neden olmuştur. Bu zorunlu göçler, Türkiye"de pek çok soruna yol açmıştır ve bu sorunları genel olarak iki grupta toplamak mümkündür. Birincisi, zorunlu göç tartışmasız, yerinden olmuş nüfusu can güvenliği tehdidi, huzursuz bir yaşam sürme, gelecek kaygısı duyumsama ve geçim sıkıntısı içinde olma gibi başa çıkılması oldukça zor ve karmaşık olaylar zinciriyle yüz yüze getirmiştir. İkincisi, zorunlu göçün mekânsal boyuta yansıyan etkileri kapsamında meydana gelen kırsal nüfus boşalması; bunun sonucunda pek çok köy ve mezranın

nüfuslarını kısmen ya da tamamen yitirerek atıl hale bürünüşü ve bölgenin kentsel yerleşmeleri ile ülkenin büyük kentlerine nüfus yığılmasıdır (Avcı, Koçoğlu, ve Ekici, 2013, s. 94).

Balcıoğlu'na (2005) göre bireyin davranış biçimleri için göçebe veya yerleşik olması ile köyde ya da kentte yaşıyor olması önemli belirleyicilerdir. Çok hızlı gerçekleşen iç göçle büyük kent mahallelerine eklenen taşra insanının derin ruhsal sıkıntılarının dışavurumu, toplumsal problemleri sıklıkla tek tek veya toplu vakalar hâlinde kent gündemine taşımaktadır. Demografik etkenlerin ekonomik ve kültürel etkenlerle iç içe bulunması suç olgusunu ortaya çıkarmakta ve suçluluğun artışına sebep olmaktadır (Balcıoğlu, 2005, s.1).

Çarpık yapılanmış bir kentte yeni gelen kişi geleneklerini sürdüremez. Göç ettiği yerle içine girdiği yeni ortam arasında bir bağdaşıklık göremez. Bu kişiler çaresizlik ve mahrumiyet içinde, çoğu zaman farklı şekillerde bunalıma düşmektedir.

Kente göç eden birey bağlanabileceği bir şeyler bulabilmek için derin bir istek duyar. Sencer'e (1970) göre kişiliğini ifade etmek ve kendi adına davranışta bulunmak için, güçlü bir tutku duyan bu insan çoğu kez aradığına ulaşamamakta ve mutsuz olmaktadır. Psikolojik, sosyal ve ekonomik sıkıntılar bu bocalama durumunun bir etkeni olarak görülebilir (Sencer, 1970, s. 16)

Toplumdaki bireylerin normal dışı davranışlar içinde olmalarında kırsal alandan kente göçün rolü, daha geçen yüzyılın başında kesin çizgilerle ortaya çıkmıştır. "Göçün tarihi insanlık tarihi kadar eskidir ve dünyada göç her zaman gündemde olmuştur. Tarih boyunca meydana gelen göçler, dünyanın bugünkü nüfus dağılımını, sosyo-ekonomik yapısını, ekonomik ve kültürel gelişimini şekillendirmiştir" (Gün, 2000, s. 2).

1927 yılında Türkiye'de nüfusun % 75'i, 1960'da % 68'i köydedir. Buna göre 1927'den 1960'a gelindiğinde ülkede ancak %7'lik şehirleşme olduğu ve halen nüfusun büyük kısmının köylerde yaşadığı aşikârdır. Geçen süre zarfında köylerden şehirlere doğru nüfus çekilememiştir. Kaştan (2006) Cumhuriyet dönemi nüfus hareketlerini ele aldığı çalışmasında bunun en büyük nedenlerinden birini sanayileşmeye ülkenin büyük bölümünde geçilememesi olarak belirtmiştir. Bunun yanında şehir yaşamının zorlukları da eklenince nüfus daha çok tarım, hayvancılık ve diğer mesleklerle kırsal bölgelerde uğraşma yoluna gitmiştir (Kaştan, 2006, s. 67).

Kıray'a (1982) göre Türkiye'de 1970'lere kadar yapılan araştırmalar daha çok köy problemlerine yöneliktir. Çatışan rollerin heyecan birikimine yol açtığı, izole hayatın ise uyumsuzlukla sonuçlandığı kentteki hayatın, davranış bozukluklarını artırıcı olduğu ilgili meslek çevrelerince kabul edilmektedir(Kıray, 1982, s. 32).

2000 yılı sonrası Kepez ilçesi başta olmak üzere Antalya'nın il içi ve il dışı aldığı göç doğal olarak Antalya'daki eğitimi etkilemiştir. Antalya'da birçok bölgede şehir merkezinin dışına doğru yeni yerleşim yerleri oluşmaya başlamıştır. Böylece önce mevcut okulların öğrenci sayıları hızla artmış, sonra yeni yerleşme yerlerine okullar yapılmıştır. Bu okulların kuruluş aşamasında problemleri olmuştur. Bu bölgelerdeki öğrenci sayısının artmasıyla bu öğrencilerin uyum sorunları başta olmak üzere birçok problem ortaya çıkmıştır.

"Çocuğun gittiği yerin kültürü ve toplumsal çevresine uyabilmesi için kendi rolünü bilmesi ve her şeyden önce ise dili algılayabilmesi gerekmektedir. Bir kültür bocalaması yaşayan çocukların uyum sorunları mutlaka olacaktır" (Kılıçkaya, 1988, s. 4).

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile Antalya ili Kepez ilçesindeki göç alan bölgelerdeki okulların sorunlarına ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

1.2.1. Problem Cümlesi

Göç alan bölgelerde göçün neden olduğu sorunlara ve bu sorunların çözümlerine ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşleri nelerdir?

1.2.2. Alt Problemler

Bu temel probleme bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1.2.2.1. Bireysel Görüşmeler Sonucu Yöneticilerin,

1. Çalıştıkları okulun eğitim koşulları hakkındaki görüşleri nelerdir?

2. Okulla ilgili yaşadığı eğitsel sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Göç yaşamış ailelerle yaşadığı sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Göç yaşamış öğrencilerin yaşadığı sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.2.2.2. Bireysel Görüşmeler Sonucu Öğretmenlerin,

1. Çalıştıkları okulun eğitim koşulları hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. Okulla ilgili yaşadığı kişisel sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Okulla ilgili yaşadığı eğitsel sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Göç yaşamış öğrencilerin yaşadığı sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.2.2.3. Bireysel Görüşmeler Sonucu Öğrencilerin,

1. Göç etme sebepleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. Öğrenim gördükleri okulla ilgili yaşadığı kişisel sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğrenim gördükleri okulla ilgili yaşadığı eğitsel sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğrenim gördükleri okulun avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.2.2.4. Bireysel Görüşmeler Sonucu Velilerin,

1. Göç etme sebepleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. Çocuklarının öğrenim gördüğü okulla ilgili yaşadığı kişisel sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?

3. Çocuklarının okuluyla ilgili yaşadığı eğitsel sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Çocuklarının okulda yaşadığı sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Çocuklarından beklentilerine ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.2.2.5. Grup Odaklı Görüşme Sonucu Öğretmenlerin,

1. Okulla ilgili yaşadığı kişisel sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Okulla ilgili yaşadığı eğitsel sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Göç yaşamış öğrencilerin yaşadığı sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Göç alan bölgelerdeki yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.2.2.6. Doküman Analizi Sonucu Öğrencilerin Göçe İlişkin Çizimleri Nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Son yıllarda zorunlu eğitimin önce 8 yıla sonra da 12 yıla çıkarılmasıyla birlikte, eğitimle ilgili tartışmalar daha da çok artmış ve zorunlu eğitim konusunda önemli adımlar atılmıştır. Bu gelişmelerle birlikte göç alan bölgelerdeki okullar önem kazanmıştır. Ancak şehir merkezindeki okullardaki öğrencilerle aynı imkanları olmayan bu bölgelerdeki öğrencilerden aynı başarı beklenmektedir. Fırsat eşitliğini sağlamak için bu okulların daha yakından incelenerek, bu okullardaki sorunlara çözüm bulunması büyük önem arz etmektedir. Bu yüzden göç alan bölgelerdeki okullarda yaşanılan sorunları anlamak için orada çalışan ve okuyan, bu okullardan bizzat etkilenen insanların görüşleri alınmalı ve onların çözüm yolları önemsenmelidir.

Araştırma ile göç olgusunun eğitim üzerinde ve özellikle ilkokullarda ortaya çıkardığı sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma, yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini dikkate alarak bu

okulların eksikliklerinin daha derinlemesine araştırılarak anlaşılması ve bu okullardaki eksikliklerin düzeltilmesi ve bu okulların geliştirilmesi açısından önemlidir.

1.4. Varsayımlar

1. Uygulamaya katılacak yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve veliler görüşme sorularını içten ve gerçek durumlarını yansıtacak şekilde yanıtlamışlardır.
2. Araştırmaya, yönetici, öğretmenler, öğrenciler ve veliler gönüllü olarak katılmışlardır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Antalya ilinin Kepez ilçesindeki İsmail Hakkı Kaya İlkokulu, Demirgül İlkokulu, Baraj İlkokulu, Şehit Kahraman Çelikbaş İlkokulu ve 80. Yıl Cumhuriyet İlkokulu'nda görevli yöneticiler ve öğretmenler ile bu okulda öğrenim görmekte olan öğrenciler ve bu öğrencilerin velileri ile onlardan elde edilen bilgiler ile (görüşme kayıtları ve dokümanlarla) sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Göç, kişilerin hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir parçasını geçirmek üzere, tamamen yahut geçici bir süre için bir iskân (şehir, köy gibi) ünitesinden diğerine yerleşmek kaydıyla yaptıkları coğrafi yer değiştirme olayıdır (Akkayan, 1979, s. 8).

İç göç, Türkiye'nin herhangi bir yerinden başka bir yerine olan göçü belirtmiştir.

Eğitim koşulları, göç yaşanan bölgelerde çalışan yönetici ve öğretmenlerin çalıştıkları okulun imkanlarını ve sınırlılıklarını ifade etmiştir.

Eğitsel sorunlar, göç yaşanan bölgelerdeki okullarda yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin eğitimle ilgili konularda yaşadığı sorunlardır.

Kişisel sorunlar, göç yaşanan bölgelerdeki okullarda yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin kendisiyle ilgili konularda yaşadığı sorunlardır.

Göç yaşamış çocuk, ailevi ya da başka sebeplerle göç ederek yer ve ev değişikliği, okul değişikliği, yaşam biçiminde değişiklik, çevre değişikliği gibi birçok süreci yaşamak zorunda kalan bireydir.

BÖLÜM II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Göç Nedir?

Göç kavramı, devamlı olarak birbirini izleyen dinamik bir süreç olarak ele alınmakta ve bu konuda farklı tanımlamalar yapılmaktadır. Durugönül (1997), göçü yaşadığımız bir coğrafi ve sosyo-kültürel çevreden ayrılıp başka coğrafi ve sosyo-kültürel çevreye yerleşilmesi olarak tanımlamıştır (Durugönül, 1997, s. 6). Akkayan (1979) ise, göçü nüfusun devamlı yaşama bölgelerini kişisel olarak, aileler veya gruplar halinde terk edip geçici veya sürekli olarak yaşamak amacıyla başka bir yere gitmesi hareketi olarak ifade etmektedir (Akkayan, 1979, s. 3).

"Nüfusun, devamlı yaşam bölgelerini kişisel olarak ya da aileler ve gruplar halinde terk edip, geçici veya sürekli olarak yaşamak amacıyla bir başka yere gitmesi hareketine göç denir" (Doğanay, 1994, s. 165).

Göç, toplumun sosyal, kültürel, ekonomik, politik, eğitim v.b. tüm bünyesi ile yakından ilişkili ve etkileyici bir olaydır. Türkiye'nin bütün bölgelerinde yaşanan köyden kente göçün olumsuz etkilerinin başında toplumsal yapının temel öğesi olan eğitimin özellikle ilkokulların işleyişinin bozulması, yetersizleşmesi ve yaygınlaştırılamaması gelmektedir.

Şensoy (2005), göçün ilk önce ekonomik alanda kendisini fark ettirdiğini, zaman içinde toplumsal ilişkiler, kültür, ulusal politikalar ve uluslararası ilişkiler alanında da kendini hissettirdiği ifade etmektedir. Buna bağlı olarak göç ile kente gelen çocuk, ailesinin geleceğine ait tutumlarından tamamıyla etkilenmektedir (Şensoy, 2005, s. 9).

Göçe ilişkin tanımlara bakıldığında, insanların sürekli olarak yaşadığı yerlerden zorunlu olarak ya da beklentilerine cevap verebilecek yeni coğrafyalara doğru gönüllü olarak bir hareketlilik olduğu görülmektedir. Bu hareketliliğin sonucunda gerek yaşam koşullarında, gerekse kültürlerinde değişimler gerçekleşebilmektedir. Endüstri ve sanayinin gelişmesi, artan iş gücü ihtiyacı ve ailelerin ekonomik yetersizlikleri bu hareketliliğe ivme kazandırmaktadır.

2.2. Göçün Nedenleri

Göç, toplumların, özellikle ailelerin yapısını derinden etkileyen unsurlardan biridir. Göç olgusuna bakıldığında bunun temelinde bazı nedenlerin olduğu göze çarpmaktadır.

İnsanların doğdukları toprakları bırakıp yeni yerlere göç etmesinin temelinde yatan çok sayıda neden vardır. Tümertekin ve Özgüç (1998), genellikle bu nedenleri nüfus problemleri, ekonomik problemler, çevre şartlarındaki bozulmalar, eğitim şartlarındaki yetersizlikler, siyasi problemler ve savaşlar olarak sıralamaktadırlar. Bu nedenlerin en önemlileri ekonomik ve siyasi problemler olarak ifade edilmektedir (Tümertekin ve Özgüç, 1998, s. 307). Gelir dağılımındaki dengesizlikler, issizlik ve yoksulluk gibi ekonomik nedenlerle çok sayıda kişinin yaşadığı alanları devamlı olarak terk ettikleri görülmektedir. Ayrıca siyasi problemler de insanların göç etmesinde önemli olmaktadır. Çevre şartlarındaki bozulmalar, iklim değişmeleri, erozyon, su baskınları, deprem ve volkanik patlamalar gibi doğal olaylar, insanların göç etmelerinin en önemli nedenlerindendir.

Aslan (2001) ise göçün nedenlerini zorunluluk ve gönüllülük olarak açıklamıştır. Bireylerin gönüllük nedeni olarak göç sebeplerini yeni yerlerin beklenti ve isteklerini karşılama umudu; zorunluluk nedeni olarak ise devletin çeşitli sosyal, ekonomik, güvenlik vb. konularda aldığı kararların yerine getirilmesi sırasında nüfusta oluşturulan hareketlilik olarak ifade edilmiştir (Aslan, 2001, s.1).

İnsanların gerek zorunluluktan gerekse gönüllü olarak başlattıkları bu göç hareketleri onların öncelikle kendi hayatlarındaki daha sonra ise toplum hayatını ilgilendiren beslenme, barınma, en önemlisi sağlık ve eğitim alanlarındaki sorunlarla karşılaşmalarına neden olduğu görülmektedir.

Öztürk ve Altuntepe (2008), sanayileşmiş ülkelerde 18. yüzyılın sonlarına doğru gerçekleşen göç hareketlerinin ülkede 1950'li yılların sonlarında gerçekleştiğini ifade etmektedir. Ayrıca ülkenin özel durumlarına bağlı olarak göç hareketlerinin nedenlerini şu şekilde sıralamaktadırlar (Öztürk ve Altuntepe, 2008, s. 159):

1. Genel nüfus içinde genç yaş grubunun kalabalık oluşu,
2. Tarım kesiminde görülen açık ve gizli işsizlik ve yanlış tarım politikaları,

3. Eğitim durumunda ve hayat tarzında görülen iyileşme ve ilerleme (kişilerin eğitim seviyesi ve göç etme olasılığı arasında olumlu bir korelasyon vardır.),
4. Eğitim yoluyla meslek edinme,
5. Refahın artışı,
6. Ekilecek arazinin darlığı ve miras yoluyla toprağın parçalanması,
7. Tarımda makineleşme,
8. Kan davaları, can ve mal güvenliğinin zedelenmesi,
9. Geniş aile otoritesinden kurtulma eğilimi,
10. Ulaştırma ve haberleşme ağının genişlemesi ile kitle haberleşme araçlarının etkinliğinin artması,
11. Kırsal bölgelerde değer hükümlerinde meydana gelen değişmeler,
12. Mevsimlik göçler,
13. Doğal afetler dolayısıyla mecburi yapılan göçler (deprem, su baskını v.b.),
14. Çocuklar için daha iyi bir öğrenim arzusu,
15. Siyasi sebepler, terör ve mezhepsel çekişmeler.

Güney(2008), iç göçlerin nedenleri genel olarak itici güçler ve çekici güçler olarak sınıflandırmıştır. Bireylerin göç kararlarının temelinde, göçün nedenlerini içeren, itici ve çekici faktörler vardır. Bireylerin doğdukları yeri ve alışkın oldukları yaşam tarzını bırakarak göç kararı almasına neden olan etkenlere itici faktörler denilmektedir. Diğer taraftan göç etmek üzere karar verilen yerin cazibelerine ise çekici faktörler adı verilmektedir (Güney, 2008, s. 9).

İtici güçler şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Kırsal alandaki hızlı nüfus artısı.
2. Miras yoluyla tarım alanlarının daralması ve ailelerin geçimini karşılayamaması.
3. Tarım alanlarının yetersiz gelmesi ve erozyonun artmasıyla toprağın verimsiz hale gelmesi.

4. Tarımda makineleşmenin artması buna bağlı olarak tarımsal is gücünün azalması.
5. Kırsal kesimde iş imkânlarının sınırlı olması.
6. Ekonomik istikrarsızlık ve sosyal problemler.
7. Eğitim ve sağlık hizmetlerinin yetersizliği.
8. İklim ve yer şekillerinin olumsuz etkileri.
9. Kan davaları.
10. Terör.

Çekici güçler ise şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Kentlerdeki eğitim imkânları.
2. Kentlerdeki sağlık imkânları
3. Can güvenliği.
4. Kadınların ekonomik özgürlüğü.
5. Yaşam kalitesinin yüksek olması.
6. Kamuda istihdam.

Yeterli potansiyele sahip olmayan ya da potansiyelleri değerlendirilmemiş olan yörelerde yaşayanlar göçe en çok katılanlar arasındadır.

Tümtaş (2007) Türkiye'deki göç hareketlerinin nedenlerini üç dönemde incelemiştir. Bu nedenler dönemlerine bağlı olarak aşağıdaki biçimde ifade edilmiştir (Tümtaş, 2007, s. 38):

1. Makineleşmenin başladığı ve göçün ivme kazandığı 1923–1950 dönemi,
2. Tarımda makineleşmenin boy gösterdiği ve farklı gerekçelerin oluştuğu 1950–1990 dönemi,
3. İşsizlik, geçim sıkıntısı, yoksulluğa dayalı ekonomik nedenlere dayalı ve sağlık ve eğitim hizmetlerinden yeterli ölçüde faydalanma ve kentin sosyal aktivitelerinin çekiciliğine bağlanan 1990 ve sonrasını içeren dönem.

Türkiye'de iç göç, kırsal kesimde nüfusun artması ve kentlerde sanayileşmeye bağlı olarak, iş bulma imkânlarının gelişmesiyle artış göstermiştir. Dolayısıyla iç göçteki en büyük etken ekonomik sıkıntılardır. 1980 sonrası ise terör sorunu göçte yine önemli bir etken olarak ortaya çıkmıştır.

2.3. Türkiye'de İç Göç

Türkiye'de iç göç ve kentleşme olgusu genel yapısal sorunların başındadır. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra 1927 yılında yapılan ilk genel nüfus sayımında Türkiye nüfusu 13.464.564 kişi ve ortalama km²'ye düşen kişi sayısı da 17 kişi olurken 1990 yılında nüfusun yaklaşık 4.23 kat artarak 56.473.035 kişiye ulaşırken yoğunluk da km²'ye 72 kişi olmuştur. Buna göre ülke nüfus açısından savaşlardan sonra hızlı bir büyüme göstererek dört mislini aşmıştır. "Hızlı artan nüfus aynı zamanda genç nüfusun artmasını, yeni iş imkânlarının oluşmasını, ekonomik olarak büyümeyi gerektiriyordu. Fakat kendi bölgelerinde iş ve yatırım imkânı bulamayan nüfus Batı'ya doğru hareket etmiş ve ülkede metropoliten şehir merkezlerin oluşmasına neden olmuştur" (Kaştan, 2006, s. 67).

Anadolu'nun çeşitli yerlerinde kurulan sanayi fabrikaları ile bu yörelere doğru bir göç hareketi başlar. Göç edenlerin bir kısmı fabrikalarda işçi olarak çalışırken önemli kısmı da fabrika dışında oluşan ekonomi içerisinde kendine iş imkânı sağlamak amacıyla göç eder. "DP Hükümeti ile birlikte Devletçi modelden liberal ekonomiye geçilmesi, özel teşebbüsün teşvik edilmesi, büyük şehirlerin kenarlarında küçük işletmeler kurulması ile sanayi şehirlerinin kenarlarında dışsal ve içsel etmenlerle yerleşim yerleri oluşmaya başlar. Ülkede 1950 sonrasında iç göç hareketinde bir ivme başlar" (Kaştan, 2007, s. 6). 1960'da nüfusunun % 25.3'ü şehirdeyken 1990'da % 56.2'ye ulaşır.

1960'lı yıllardan itibaren, nüfusun büyüklüğünü, artış hızını, dağılımını ve niteliklerini etkileyen dolaylı ve dolaysız önlemlerin ve politikaların kalkınma planlarında ve stratejilerinde sektörel temellere oturtularak uluslararası kuruluşlarla işbirliği içinde başarıyla uygulanması sonucunda ülkede sosyal, ekonomik ve kültürel alanda önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bunun sonucu nüfusun yapısında, niteliklerinde ve mekânsal dağılımında değişimler olmuş, nüfus artış hızı yavaşlamış,

hala yüksek olmakla birlikte bebek ölüm hızı azalma eğilimini sürdürmüş, yüksek bir paya sahip olan genç nüfus grubu payında azalmalar gözlenirken, çalışma çağı ile yaşlı nüfus grubunun paylarında artışlar gözlenmiştir. Ancak, ülke genelinde demografik göstergelerde olumlu gelişmeler sağlanmasına rağmen yerleşim yeri ve bölgeler itibarıyla farklılıklar önemini korumaktadır.

1970-1975 döneminde yılda ortalama % 2,5 artış gösteren ve 1975 yılında 40,3 milyon olan Türkiye'nin toplam nüfusu, 1990-2000 döneminde yılda ortalama % 1,83 artış göstererek 2000 yılında 67.803.927'ye yükselmiş ve 1945 yılından sonra ilk kez nüfus artış hızı % 2'nin altına inmiştir (TÜİK, 1970-2000 Genel Nüfus Sayımları Veri Tabanı).

1990 yılında Türkiye nüfusunun % 51,3'ü 20 bin ya da daha fazla nüfuslu şehir yerleşmelerinde yaşarken, 2000'e gelindiğinde bu oranın % 59,3'e çıkması, kırsaldan merkeze doğru ne denli büyük bir göçün yaşandığını göstermektedir. Tarım sektöründe teknoloji kullanımının artmasıyla işgücü fazlasının ortaya çıkması göç nedenlerinden biridir. İşgücü fazlası ile düşen ücret ve gelirler, tarım sektöründeki verimsizlik nedeniyle kırsal kesimde yaşayanların hane halkını geçindirecek kadar gelir elde edememesi, kentin sunduğu eğitim, sağlık hizmetleri, daha kolay iş bulma gibi olanaklar, bu dönemde yaşanan terör, sosyal baskılar göçü körükleyen diğer nedenler arasındadır (Tarcan, 2007, s. 15).

"Türkiye'de göçün aynı zamanda ekonomik ve sosyal yaşam üzerinde de derin etkileri vardır. Büyük kentlerde kenti çevreleyen bir başka kentsel alanın yaratılması, kentlerde alt kültürlerin ortaya çıkması, kırsal alanlarda plansız tarım, kirlilik ve son deprem felaketlerinde gözlemlendiği gibi plansız ve güvenli olmayan konutlar vb. hızlı ve kontrolsüz göç hareketlerini beraberinde getirmiştir" (Tarcan, 2007, s. 15).

Şensoy'un (2005) araştırmasına göre Türkiye kırdan kente kitle göç olgusu ile 1950'li yıllarda tanışmıştır. Türkiye % 25'i kentlerde yaşayan tarım ağırlıklı bir ülkeden, % 70'i kentlerde yaşayan, daha da önemlisi kent kökenli faaliyetlerin ve kararların belirleyici bir rol oynadığı bir ülkeye dönüşmüştür. Kentleşme süreci, salt nüfusun mekânda yer değiştirmesini aşan bir değişim sürecine işaret etmekte ve bu süreç, ekonomik, politik, toplumsal ve kültürel düzeylerde bir dizi çarpıcı değişimle birlikte yaşanmaktadır (Şensoy, 2005, s. 8).

1990 rakamları itibariyle kırsal alanlarda yaşayanların oranı % 44,6, kentlerde yaşayanların oranı ise % 55,4'dür. Bal'a (1999) göre nüfusun kentlere akışında tarımsal arazilerin parçalanması, verimsizleşmesi, makineleşmenin önemli oranda iş gücünü açığa çıkarması, işsizlik, kişi başına düşen gelirin düşüklüğü, eğitim, sağlık ve diğer alt yapı kurumlarının yetersizliği, terörün yarattığı güvensiz ortam vb. nedenler kırsal alanlardan kente göçü zorlayan etmenler olarak görülmektedir.

Güneydoğu'dan özellikle 1990'lı yıllarla beraber yaşanan kitlesel göç, birçok açıdan Türkiye'de yaşanmış önceki göç deneyimlerinden farklılık taşımaktadır. Bu kesim, kente hazırlıksız göç etmek durumunda kalmıştır. Travmatik adı verilen bu göçle eğitimsiz, uysal ve kentte karşılaşacaklarına kendisini hazırlama olanağı bulamamış büyük bir kitle kentlere akmıştır (Işık ve Pınarcıoğlu, 2001, s. 84).

Ekonomik gelişme bakımından bölgeler arasında farklılıklar görülmektedir. Ülkenin bazı bölgeleri gelişmiş, sanayileşmiş bir yapıya sahipken; diğer bölgeler geri kalmış birer tarım bölgesi durumundadır. Çelik'in (2007) iç göçlerle ilgili araştırmasına göre bölgeler arasındaki farklılıklar göç hareketini etkilemekte ve bu göçlerin doğu-batı yönünde gerçekleştiği görülmektedir. Sosyo-ekonomik yönden gelişmiş olan iller net göç almaktadır. İstanbul her zaman ülke düzeyinde en önemli çekim merkezi konumundadır. İstanbul'un yanı sıra Kocaeli, Tekirdağ, Bursa, İzmir, Manisa, Aydın, Muğla, Antalya, Adana, Mersin ve Ankara gibi iller çekim merkezleri olmuşlardır.

Erder (2001)'e göre, gecekondu bölgelerinde yapılan çalışmalarda dört tür ilişki ağının kurulduğu gözlenmiş ve analiz edilmiştir.

1. Kökene bağlı ilişkiler,
2. Geldikleri yere bağlı ilişkiler,
3. Akrabalık ilişkileri,
4. Göçün canlandırdığı ilişkiler.

Her göçmen, kente gelişiyle kimlik desenine uygun bir bölgeye, mahalleye yerleşmektedir. Yaşanan ilk yerleşme ve kentte gelir getirecek bir işe başlayıp gelir elde etmek, göçmenlerin çoğu için kökene, akrabalığa, geldiği yere dayalı ilişkiler sayesinde olmaktadır (Erder, 2001, s. 48).

“Kentin alışkanlıkları ve değerlerinden farklı olarak köye ait alışkanlık ve tutumlarını devam ettirmeye çalışan göçmen, kentin yaşam alanlarına girdikçe, kültürel bağlamda değişik seviyelerde şok yaşamaktadır. Kentli olmaya başlayan göçmen yaşadığı şoku zamanla atlatmaktadır” (Şensoy, 2005, s. 90).

“Kente uyumluluğu engelleyen birçok sebep vardır. Genel olarak bu sebepler üç ana başlık altında toplanmaktadır. Birincisi kente göç edenlerin sosyo-kültürel yapısı, ikincisi kentin yapısı ve kuralları, üçüncüsü de kentin sahip olduğu kültürel yapıdır” (Dinçer, 1997, s. 101).

Göç eden kişi yaşadığı şoku en aza indirebilmek ve ötekilikten kurtulabilmek için değişik uyum mekanizmaları geliştirmektedir. Baştan itibaren, ötekilerin bakışını içselleştirerek kimliğini sorgulayan birey, çoğunlukla aidiyetini kanıtlamaya yönelik davranışlar sergilemektedir. Ait olduğu kültüre sıkı sıkıya bağlı olan göçmen, kente gelişiyle yeni bir aidiyet kazanmak zorunda bırakılmaktadır. Uyum mekanizmaları bu noktada çalışmaya başlamaktadır (Şensoy, 2005, s. 105).

Türkiye hızlı bir gelişme sürecine girmiştir. Giderek yaygınlaşan kentleşme olgusu da bunun en önemli göstergesidir. Utku’ya (1993) göre kır nüfusunun kente kayması, az gelişmiş şehirlerden gelişmiş şehirlere göçme şeklinde beliren bu süreç, beraberinde birtakım sorunları da getirmektedir: iş alanları, sağlık, eğitim ve sosyal hizmetler… gibi (Utku, 1993, s. 7).

Düzensiz kentleşme ve göçler sonucu oluşan plansız yerleşim bölgelerini düzeltmek, yaşam koşullarını iyileştirmek çok güç olduğu gibi, kaybedilmiş sağlıklı bir çevreyi de yeniden kazanma olasılığı yok gibidir. Bu etkilerin ortadan kaldırılması için nüfus hareketlerine göre tedbirlerin alınması gereklidir (Karakuş, 2006, s. 10).

Yapılan araştırmalar kente gelenlerin kentlileşme sürecini henüz tamamlamadıklarını göstermektedir. Kentlileşme hem uzun bir süreçtir hem de kendiliğinden oluşamamaktadır. Türkiye’de yarım yüzyıldan kısa bir dönemde kentlerin nüfusu 10–20 kat artmış, bunun sonucunda uygarlık ortamı yaratacak bir kent kültürü kalmamıştır. Kentlerin yetersiz olanakları göçlerin altında ezilmiş ve plansız büyümeden dolayı ortaya çarpık bir kentleşme çıkmıştır (Tomar, 2007, s. 26).

2.3.1. Türkiye'deki İç Göçlerin Dönemleri

"Türkiye'de iç göç esas itibarı ile 1950'den sonra başlamıştır. Çünkü 1923-1950 dönemindeki nüfus hareketliliği sonraki dönemlerle karşılaştırılmayacak kadar küçüktür. 1923-1950 yılları arasında kent nüfusunda sadece % 3'lük bir artış olmuştur" (İçduygu ve Sirkeci, 1999, s. 251).

"Türkiye'deki iç göçlerin nedenleri sosyo-ekonomik yapıdaki değişime bağlı olarak farklılık göstermiştir. 1950'den bugüne iç göç hareketi kesintisiz olarak devam etmiştir" (İçduygu ve Sirkeci, 1999, s. 250). Fakat iç göçün nedenleri, dönemler itibarı ile farklılık göstermektedir. Türkiye'deki iç göç tarihini nedenleri bakımından 1923-1950, 1950-1960, 1960-1980 ve 1980 sonrası olmak üzere dört döneme ayırmak mümkündür.

2.3.1.1. 1923–1950 Dönemi

"1923-1950 yılları arasında Türkiye'de önemli bir iç göç hareketi yoktur. Bu dönemin başında kent nüfusunun oranı % 16 iken, 1950 yılında % 19 düzeyindedir. 1923–1950 arası göçler ağırlıklı olarak memur tayinleri ve mevsimlik işçi göçünden kaynaklanmaktadır" (İçduygu ve Sirkeci, 1999, s. 251). Cumhuriyetin ilk yıllarındaki nüfus hareketliliğinin az olması Türkiye'deki iktisadi yapıdan kaynaklanmaktadır.

"Türkiye bu dönemde siyasal alanda birçok reform yapmış olsa da 1950 yılına kadar geleneksel bir tarım toplumu olma özelliğini koruyordu. 1927 yılında toplam işgücü içinde tarımda istihdam edilen işgücü oranı % 81 iken 1950 yılında bu oran % 78'e düşmüştür. Aynı dönemde sanayi sektöründe istihdam edilen işgücü oranı % 9'dan % 10'a, hizmet sektöründe istihdam edilen işgücü oranı da % 10'dan, % 12'ye çıkmıştır" (İçduygu vd., 1998, s. 218). Ekonominin tarımsal karakterde olduğu, işgücü verileri gibi üretim alanında verilerde de görülmektedir. 1927-1950 arasında tarımsal üretimin payı toplam üretim içinde % 49'dan, % 45'e düşerken; sanayi üretimi % 14'den, % 18'e çıkmıştır.

"Türkiye ekonomisi 1923-1950 döneminde tarıma dayalı olmasına rağmen pazar için üretim bazı bölgelerle sınırlıdır. Sadece Akdeniz, Ege ve Marmara'nın kıyı bölgelerinde iç piyasaya yönelik üretim yapılmaktadır. Pazara yönelik üretim yapan bu yerlerde yeni yapılan demiryolu hatları civarı ile sınırlıdır" (Köymen, 1999, s. 2).

“Tarım ilkel yöntemlerle yapılmaktadır ve Türkiye ekilebilir topraklarının sadece % 5-10 arası işlenmektedir. Akdeniz ve Ege Bölgelerinin dışındaki büyük toprak sahipleri topraklarını ortakçı ya da kiracılara işlettirmekteydi ve çiftçilerin yaklaşık % 85’i 50 dekardan daha az toprak işletiyordu” (Köymen, 1999, s. 3). Dolayısıyla Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye ekonomisi tarım ağırlıklı olmasına rağmen; bazı olumsuzluklar göze çarpmaktaydı. Bunlar:

1. Tarım ilkel yöntemlerle yapılmaktaydı,
2. Piyasa için üretim yapılmıyordu,
3. Büyük toprak sahipleri topraklarını işletmiyordu,
4. Türkiye ekilebilir alanlarını etkin kullanmıyordu,
5. Çiftçilik yapanların ezici çoğunluğu geçimlerini temin edecek kadar toprak işlemiyordu.

Bütün bu sebeplerle 1923-1950 döneminde Türkiye’de sermaye birikimi ve ekonomik kalkınma yeterli derecede sağlanamadığı için tarımsal modernizasyon yapılamamıştır. Çünkü yatırımları ve modernizasyonu finanse edecek bir artı değer üretilememektedir. Ekonomik yapıdaki bu atalet, demografik atalete de neden olmuş olacak ki dönem boyunca ciddi bir göç hareketliliği yaşanmamıştır.

2.3.1.2. 1950–1960 Dönemi

1950’den sonraki dönem Türkiye’nin ekonomik yapısının dönüştüğü yıllardır. “Türkiye II. Dünya Savaşı’ndan sonra Batı bloğunu seçmiştir. Bu bloğun lideri konumundaki ABD’nin ekonomi politikaları da Türkiye’yi önemli ölçüde etkilemiştir. 1950’den sonra ABD ve Dünya Bankası az gelişmiş ülkelere kalkınma için tarımsal modernizasyonu ve tarımsal üretimin devlet tarafından desteklenmesini önermiştir” (Köymen, 1999, s. 13). ABD’nin önerdiği kalkınma stratejisini benimseyen Türkiye Marshall Planı ile sağlanan kredilerle hızlı bir traktörleşme ve tarımsal modernizasyon sürecine girdi.

“Tarımdaki makineleşmeye paralel olarak tarımsal işletme yapısı da değişmiştir” (Tekeli, 2008, s. 75). “Tarımdaki modernizasyon, toprak sahipliğinin değişmesi kırsal nüfus artışı ve ulaşım ağlarının gelişmesi bu dönemde kırdan kente göçü

hızlandırmıştır" (İçduygu ve Sirkeci, 1999, s. 251). 1950'de 47080 km olan karayolu ağı, 1960'da 61542 km'ye çıkmıştır.

İç göç Türkiye'yi şekillendiren en önemli sosyal olgulardan birisidir. Çok yönlü etkiye sahip olan göç, toplumun bütün dinamiklerini dönüştürme kapasitesine sahiptir. Türkiye, ülke içindeki nüfus hareketliliği nedeniyle Cumhuriyet döneminde önemli demografik, ekonomik, sosyal ve kültürel değişimler yaşamıştır. Hatta iç göçten Türkiye'deki siyasi yapı ve siyasetçiler de etkilenmiştir. Örneğin İstanbul, Ankara gibi önemli kentler, kırdan kente göç nedeniyle siyaseten muhafazakâr bir seçmen tabanına sahip olmuştur.

Cumhuriyetin ilk yıllarında nüfusun sadece % 16'sı şehirlerde yaşayan ve ekonomik anlamda bütünleşememiş olan Türkiye 21. YY.'ın başında nüfusunun % 75'i şehirlerde yaşayan ve entegre olmuş bir ülke haline gelmiştir. Türkiye de iç göçler genel anlamda kırdan kente, doğudan batıya ve az gelişmiş yörelerden daha gelişmiş bölgelere yönelmektedir. Göç veren yerlerin genel karakteristiği geri bölgeler olmalarıdır.

"Türkiye'deki iç göçün nedenleri özellikle ekonomik gelişmelerle doğrudan ilişkilidir. Bunun için iç göç nedenleri ekonomik değişimlerle paralel olarak dönemden döneme farklılık göstermektedir. Bununla beraber iç göç nedenlerini şöyle sıralamak mümkündür" (Işıkpınar, 2000, s. 30);

1. Nüfusun hızlı artışı,
2. Tarım sektörü alanında teknolojik gelişmelerin hız kazanması,
3. Tarım alanlarının miras yoluyla küçük parçalara ayrılması,
4. Aile ve köy içi anlaşmazlıklar,
5. İklim şartları,
6. Sağlık nedenleri,
7. Terör olaylarının yarattığı huzursuz ortam,
8. Bölgeler arasındaki yatırımların dağılışında dengesizliklerin olması,
9. İş imkânlarının sınırlı olması,
10. İmalat sektörü ile ulaşım sektörünün gelişmesi.

Türkiye'nin planlı kalkınma hamleleri nedeniyle sanayi sektörünün ekonomideki payı artmıştır. 1960-1980 döneminde Türkiye yıllık ortalama % 6,6 büyümüştür. Aynı dönemde sanayi sektörünün yıllık ortalama büyüme oranı % 9,6 iken tarım sektörünün yıllık ortalama büyüme oranı % 3,9'dur. "1960'dan 1976'ya kadar sanayinin ekonomideki payı % 17,5'den % 21,2'ye, hizmet sektörü % 46'dan % 51,7'ye çıkarken tarım sektörü % 36,5'dan %27'ye düşmüştür. 1960-1980 arasında hizmet sektöründe istihdam edilen aktif nüfus büyüklüğü % 15,4'den % 25,5'e çıkarken sanayi sektöründe bu oran % 9,6'dan %12,5'e yükselmiştir" (Boratav, 1990, s. 105). "Türkiye 1960'dan itibaren ekilebilir alanların tamamına yakınını ektiği için bu dönemde tarıma açılacak yeni alanlar bulunmamaktadır" (İçduygu, Sirkeci ve Aydıngün, 1998, s. 222).

2.3.1.3. 1960-1980 Dönemi

1950-1960 arasında tarımsal üretime dayalı büyüme modelini benimseyen Türkiye, 1960'dan sonra sanayileşme eksenli büyümeyi benimsemiştir. 1960-1980 arası iç göç sanayileşmenin çekiciliğinden kaynaklanmaktadır. Oysa 1950-1960 dönemi iç göçler kırdaki dönüşümün itici faktörler neden olmuştur. TÜİK (2000) verilerine göre 1960'dan 1970'lerin ortalarına kadar iç göçler içinde kırdan kente göçün payı daha fazla iken, 1970'lerin ortalarından sonra kentten kente göç oranını daha fazla olduğu görülmektedir.

"1960–1970 yılları arasında 5.000.000 kişi kırdan kente göç etmiştir. 1970–1980 döneminde ise yılda ortalama 350.000 kişi kırdan kente göç etmiştir" (İçduygu, Sirkeci ve Aydıngün, 1998, s. 220). 1960–1980 yılları arasında kent nüfusu % 26'dan % 45'e çıkarken, kır nüfusu % 74'den % 55'e düşmüştür. 1960–1975 arası cumhuriyet tarihinin en hızlı kentleşme dönemidir. İç göçlerde 1975–1980 arasında % 4.3 oranında bir düşüş olmuştur. Bunun nedenleri; kırsal alanda göç eğilimi olan nüfusun azalması, kentlerdeki işsizlik ve hayat pahalılığı, şiddet olayları, tarımsal destekleme fiyatları ve yaygın tarımdan yoğun tarıma geçiştir.

"Dönem boyunca en çok göç alan iller yine Adana, Ankara, İstanbul, İzmir ve Ankara'dır. Ancak bu iller gelen göçleri kaldıramadığı için Kocaeli, Tekirdağ, Bursa, Aydın ve Manisa gibi çevre illerde yoğun göç almaya başlamıştır" (Işıkpınar, 2000, s. 49).

2.3.1.4 1980 Sonrası Dönem

Türkiye 1980'den sonra ithal ikamesi politikaları bırakıp ihracata dayalı büyüme modelini benimsemiştir. Liberal ekonomi politikalarını hayata geçiren Türkiye özelleştirmelerle devletin ekonomideki payını küçültmüştür. Küreselleşme olarak isimlendirilen bilgi, insan ve mallardaki ulaşım kolaylığı mekânsal uzaklığı ortadan kaldırmıştır. "1980 sonrası yıllar aynı zamanda bireyin öne çıktığı bir dönemdir. Ulaşım ve iletişim olanaklarının geliştiği ve sivil toplum kuruluşlarının önem kazandığı bu yıllardan toplumsal hareketliliği hızlandığı yıllardır" (İçduygu ve Sirkeci, 1999, s. 253). İletici etkenler olarak tanımlanan bu gelişmeler 1980 sonrası iç göçün nedenleri olarak ifade edilmektedir.

"Özelleştirmeler ve teknoloji yoğun yatırımlar nedeniyle işten çıkarma, taşeronluk, eve iş verme, parça başı iş ve mevsimlik işçilik olanakları ortaya çıkmıştır" (Peker, 1999, s. 301). İş imkanlarındaki daralma enformel piyasayı büyütmüştür.

Tablo 2.1. *1975-2000 Yılları İtibariyle Yerleşim Yerlerine Göre Göç Eden Nüfus (TÜİK, 1975-2000)*

Yerleşim yeri	1975–1980	1980- 1985	1985–1990	1995–2000
Toplam	3.584.421	3.819.910	5.402.690	6.692.263
%	100,00	100,00	100,00	100,00
Şehirden Şehire	1.752.817	2.146.110	3.359.357	3.867.979
%	48,90	56,18	62,18	57,80
Köyden Şehire	610.067	860.438	969.871	1.168.285
%	17,02	22,53	17,95	17,46
Şehirden Köye	692.828	490.653	680.527	1.342.518
%	19,33	12,84	12,60	20,06
Köyden Köye	528.709	322.709	392.935	313.481
%	14,75	8,45	7,27	4,68

Tablo 2.1. 1975-2000 döneminde yerleşim yerleri ve iller arası göç eden nüfusu göstermektedir. Buna göre toplam göç içinde kentten kente göç oranı bütün dönem boyunca en fazla olan orandır. Dönem boyunca köyden köye göç sürekli düşerken, köyden kente göç oranlarında önemli bir değişiklik göze çarpmamaktadır. Şehirden köye göç ise genel anlamda düşüş eğiliminde olmasına rağmen 1995-2000 döneminde artmıştır. Artışın güvenlik nedeniyle göç edenlerin geri dönüşlerinde kaynaklandığı düşünülmektedir.

Türkiye'de yerleşim yerlerine göre göç durumunun özetlendiği Tablo 2.1.'de görüldüğü gibi, yıllar itibari ile göç eden nüfus içinde en yüksek pay şehirden şehre göçtür. Şehirden şehre göç eden nüfusta sayı itibari ile her zaman artan bir seyir gösterse de, göç eden nüfusa oran 1975-1980, 1980-1985 ve 1985-1990 yıllarında artmış 1995-2000 yıllarında bir önceki periyoda göre azalmıştır. Köyden şehre göç durumu sayı itibari ile sürekli artmış ancak göç eden nüfusa oran düşünüldüğünde 1980-1985 döneminde 1975-1980 dönemine göre gözle görülür bir artış gerçekleşmiş, 1985 sonrası dönemlerde ise 1975-1980 dönemlerindeki oranlara oldukça yakın bir orana sahip olmuştur.

Şehirden köye göç durumunda ise özellikle ise dikkat edilmesi gereken nokta 1975-1980 dönemine göre 1980-1985 dönemindeki göç durumu hem sayı hem de oran bakımından oldukça düşüktür bu durum o yıllar itibari ile diğer etkenlerde değerlendirilerek düşünülebilir. Şehirden köye göç durumu bir sonraki periyotta (1985-1990) da 1975-1980 seviyelerine sayısal anlamda gelmiş ancak oran bazında yine düşük bir seyir izlemiştir. 1995-2000 döneminde hem sayı hem oran bakımından şehirden köye göç eden nüfus 1975-1980 periyodundaki göç durumunu aşmıştır. Köyden Köye göç durumu oransal olarak sürekli bir düşüş göstermektedir. Tabloda dikkat edilmesi gereken bir diğer bir husus da şudur: 1975-1980 ve 1995-2000 yıllarında şehirden köye göç eden nüfus, köyden şehre göç eden nüfustan, göç eden nüfusa oranla daha fazladır.

Tablo 2.2. *1975-2000 Yılları İtibariyle Yerleşim Yerleri Ve İller Arası Göç Eden Nüfus, (TÜİK, 1975-2000)*

Sayım Yılı	Daimi ikametgâh nüfusu (1)	Yerleşim yerleri arası göç eden nüfus				İller arası göç eden nüfus
		Dönem	Sayı(2)	(%)	Sayı	(%)
1980	38.395.730	1975-1980	3.584.421	9,34	2.700.977	7,03
1985	44.078.033	1980-1985	3.819.910	8,67	2.885.873	6,55
1990	49.986.117	1985-1990	5.402.690	10,81	4.065.173	8,13
2000	60.752.995	1995-2000	6.692.263	11,02	4.788.193	7,88

Daimi ikametgâh nüfusu içinde;

1. Yurt dışından gelen göç kapsanmamıştır.
2. Aynı ilçeye bağlı köyler arasındaki göç kapsanmamıştır.
3. Aynı ile bağlı ilçe merkezleri ve köyler arasındaki göç kapsanmamıştır. 1995–2000 döneminde; aynı ile bağlı ilçeler arasında göç eden toplam nüfus 125.896, aynı ile bağlı köyler arasında göç eden toplam nüfus 99.823'tür.

Buna göre göç eden nüfusun toplam nüfus içindeki payı düzenli olarak artmıştır. 15 yıllık süreçte göç eden nüfus sayısı, 3.819.910'dan 6.692.263'e çıkmıştır. Ortalama 5 yılda bir Türkiye'deki her on kişiden biri göç etmiştir.

Türkiye'nin 86 yıllık Cumhuriyet tarihi boyunca ekonomik ve toplumsal yapısı gibi demografik yapısı da değişti. 1920'lerde nüfusunun % 24'ü kentlerde yaşarken bu oran 2009'da % 75'e çıkmıştır.

***Tablo 2.3**. En Fazla Net Göç Alan 10 İl (TÜİK, 2009)*

İller	2009 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
İstanbul	12915158	3880467	3480986	390481	3,06
Ankara	4650802	1680193	1310114	370079	8
İzmir	3868308	116039	890517	260873	6,97
Antalya	1919729	750696	580632	170064	8,93
Kocaeli	1522408	600432	480399	120033	7,94
Trabzon	7650127	360868	260474	100394	13,68
Bursa	2550645	660615	560368	100247	4,03
Eskişehir	7550427	320346	230225	90121	12,15
Tekirdağ	783031	370655	290066	80589	11,03
Çankırı	1850019	200166	110831	80335	46,09

Tablo 2.3.'te Türkiye'deki en fazla net göç alan illerin durumuyla ilgili ayrıntılı bir özet yapılmıştır. Tabloya göre; net göçü en çok olan İstanbul'dur. İstanbul'u Ankara, İzmir, Antalya, Kocaeli, Trabzon, Bursa, Eskişehir, Tekirdağ ve Çankırı izlemektedir. Net göçün en büyük olduğu bu illerin içinde Türkiye'nin en büyük üç şehri vardır. Yine bu illerin ortak noktası sanayileşmiş olmaları ve turizm gelirlerinin diğer illere göre fazla olmasıdır.

Tablo 2.4. ise en az net göç alan 10 ili göstermektedir. Tablo 2.4.'e göre net göçü en az olan il Mardin'dir. Mardin'i Diyarbakır Ağrı, Muş, Çorum, Erzurum, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Yozgat ve Kars izlemektedir.

***Tablo 2.4**. En Az Net Göç Alan 10 İl (TÜİK, 2009)*

İller	2009 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
Kars	3060536	90028	15066	-60632	-21,4
Yozgat	4870365	170705	250546	-70841	-15,96
Şanlıurfa	1613737	27019	350154	-70964	-4,92
Kahramanmaraş	1037491	180521	260934	-80413	-8,08
Erzurum	7740207	24083	330681	-80851	-11,37
Çorum	5400704	130672	220699	-90027	-16,56
Muş	4040484	100158	200182	-100024	-24,48
Ağrı	5370665	120115	220613	-100498	-19,34
Diyarbakır	1515011	320384	430918	-110534	-7,58
Mardin	7370852	180296	400308	-220012	-29,39

Tablo 2.4'e göre net göçün en az olduğu illerin ortak noktası genellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde olmalarıdır.

2.4. Antalya'da Göç

2.4.1. Antalya'nın Nüfus Yapısı

Antalya 1927'de yapılan Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk nüfus sayımında nüfus büyüklüğü açısından 63 il arasında 29. sırada yer alıyordu ve kilometrekareye düşen kişi sayısı yaklaşık 11 idi.

1960′lı yıllarda başlayan köyden kente göç dalgası, 1985 yılındaki sayımında kent nüfusunun köy nüfusunu geçmesiyle devam etmiştir. Antalya'nın nüfus bakımından şu an kalabalık olması da 1960′dan sonraki dönemdeki göçlerden kaynaklanır. Antalya dışından gelip Antalya'da çalışan tarım işçileri zamanla Antalya'ya yerleşmiş ve bu durum Antalya'da kontrolsüz bir şehirleşmeyi beraberinde getirip, çok hızlı bir gecekondulaşmaya sebep olmuştur. Bu gecekondulaşma özellikle Kepez ilçesinde kendini göstermiş olup bölgenin hala çözülmeyi bekleyen sorunları arasındadır.

Antalya nüfusundaki bu artış 1980-2000 yıllarında turizm sebebiyle artmaya devam etmiştir. Turizm ile Antalya dış ülkelerden göç aldığı gibi sektörün büyümesi ve iş imkânlarının artmasıyla beraber Türkiye'nin diğer şehirlerinin yanında kendi ilçe ve köylerinden de göç almaya başlamıştır. Antalya bu sebeplerin bir araya gelmesiyle

beraber Türkiye'nin en çok göç alan illeri sıralamasında 2000 ve 2005 yıllarında birinci sıraya yükselmiştir.

Tablo 2.5.'e göre 2009 yılında Antalya şehir merkezinde 479.581 erkek, 476.015 kadın olmak üzere toplam 955.596 kişi yaşamaktadır. Bunun 912.000 kişisi ilçe merkezlerinde yaklaşık 43.000 kişide şehir merkezine bağlı köylerde ikamet etmektedir. Bu insanların yaş ortalaması 28′dir.

2010 verilerine göre ise 1.001.318 olan Antalya şehir merkezi nüfusu, 2011 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçlarına göre 1.041.972 kişiye yükselmiştir. Bu rakamın 522.632' si erkek, 519.340'ını kadın nüfusu oluşturmaktadır.

Tablo 2.5. *Yıllara göre Antalya kent merkezi nüfusu (TÜİK,1927-2011)*

Yıl	Nüfus
2011	1.041.972
2010	1.001.318
2009	955.573
2008	911.497
2007	775.157
2000	603.190
1997	508.840
1990	378.208
1985	258.139
1980	173.501
1975	130.774
1970	95.616
1965	71.833
1960	50.908
1950	27.515
1935	17.635
1927	17.365

Tablo 2.6.'da 2011 yılı nüfus büyüklüğüne göre sıralamaya bakıldığında Antalya, Türkiye'de İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Adana'nın ardından 2.043.482 olan toplam nüfus miktarıyla 6. sırada yer almaktadır.

Toplam nüfus içinde erkek nüfusu kadın nüfusundan fazladır. Bu nüfusun 1.034.655'ini erkek, 1.008.827'sini ise kadın nüfusu oluşturmaktadır.

2011 yılı nüfus büyüklüğüne göre Antalya'yı sırasıyla Konya, Gaziantep, Şanlıurfa ve mersin takip etmektedir.

Tablo 2.6. *2011 Yılı Nüfus Büyüklüğü Sıralamasına Göre İlk 10 İl(TÜİK, 2011)*

Sıra	İl	TOPLAM		
		Toplam	Erkek	Kadın
1	İstanbul	13.624.240	6.845.981	6.778.259
2	Ankara	4.890.893	2.439.058	2.451.835
3	İzmir	3.965.232	1.979.088	1.986.144
4	Bursa	2.652.126	1.325.715	1.326.411
5	Adana	2.108.806	1.052.873	1.055.932
6	Antalya	2.043.482	1.034.655	1.008.827
7	Konya	2.038.555	1.009.855	1.028.700
8	Gaziantep	1.753.596	883.086	870.510
9	Şanlıurfa	1.716.254	858.409	857.845
10	Mersin	1.667.939	831.244	836.695

Antalya nüfusunun 2011 yılında bu noktaya gelmesinden önceki nüfus durumu 1990 yılından itibaren aşağıdaki Tablo 2.7.'de görülmektedir. Tablo 2.7.'ye bakıldığında Antalya toplam nüfusunun 1990 yılında 1.132.211 iken 2011 yılında bu rakamın 2.043.482'ye ulaştığı görülmektedir.

Tablo 2.7*. 1990-2011 Yılları İtibariyle Antalya Nüfusu(TÜİK, 1990-2011)*

Nüfus				Nüfus Artışı	
Yıllar	Antalya	Türkiye	Antalya / TR Oranı (%)	Yıllar	Yıllık Ortalama Nüfus Artışı
1990	1.132.211	56.473.035	2,00	1990 – 2000	% 4,26
2000	1.719.751	67.804.927	2,54	2000 – 2008	% 0,98
2008	1.859.275	71.517.100	2,60	2000 – 2009	% 1,23
2009	1.919.729	72.561.312	2,65	2008 – 2009	% 3,25
2010	1.978.333	73.722.988	2,68	2009 – 2010	% 3,05
2011	2.043.482	74.724.269	2,73	2010 - 2011	% 3,29

1990 yılında Türkiye nüfusunda Antalya ilinin payı % 2 iken, 2000 yılında % 2,54, 2008 yılında % 2.60, 2009 yılında % 2,65, 2010 yılında % 2,68, 2011 yılında % 2,73 olarak hızlı bir yükselme göstermiştir. Antalya'da yıllık ortalama nüfus artışı 1990-2000 yılları arasında % 4,26 ile yüksek bir oran taşımaktadır. 2000-2008 yılları arasında binde 98 olan yıllık ortalama nüfus artışı daha sonra artış göstererek 2010-2011 yılları arasında % 3,29 olmuştur.

2.4.2. Nüfusun Cinsiyet Bileşimi

Antalya nüfusunun cinsiyete göre dağılımı, son yıllarda erkek nüfus yüzdesinin kadın nüfusuna göre daha yüksek olduğunu ve erkek nüfusun kadın nüfusa göre daha hızlı

arttığını göstermektedir. Tablo 2.8.'e göre Antalya nüfusunda 2007–2008 yılları arasında kadın nüfusu erkek nüfusa göre daha fazla artmıştır. Ancak 2009, 2010 ve 2011 yıllarında toplam nüfus içinde erkek nüfusu kadın nüfusa göre daha yüksek artış göstermiştir.

Tablo 2.8. *Antalya Nüfusunun Cinsiyete Göre Dağılımı (TÜİK, 2007-2011)*

Yıl	Toplam	Erkek	Kadın
2007	1.789.295	908.000	881.295
2008	1.859.275	942.262	917.013
2009	1.919.729	973.554	946.175
2010	1.978.333	1.001.908	976.425
2011	2.043.482	1.034.655	1.008.827

Antalya nüfusunda erkek nüfusun kadın nüfusa göre daha yüksek artış göstermesinin en önemli nedenlerinden biri, Antalya'nın yoğun göç alan bir kent olması, göç sürecine öncelikle aile reisi olarak erkeğin katılması ve ailesini daha sonra kente taşımasıdır.

2.4.3. Antalya Nüfusunun Eğitim Özellikleri

Antalya, eğitim kurumlarının sayısı açısından oldukça yüksek düzeydedir. Fakat hızlı nüfus artışı ve kentleşme giderek eğitim kurumunu da yakından etkilemektedir.

Cumhuriyet döneminde, 1928 yılında kabul edilen yeni harfleri halka daha çabuk öğretmek, okuryazarlık oranını yükseltmek amacı ile millet mektepleri ve gece dershaneleri açılmış, Antalya'da 1923-1933 yılları arasında 40, 1934-1938 yılları arasında 16 ilkokul inşa edilmiştir. Antalya'da eğitim öğretim faaliyetleri yıldan yıla iyileşmiştir.

Tablo 2.9.'da 2011-2012 eğitim-öğretim yılı verilerine bakıldığında Antalya'da eğitime ait rakamların yüksek boyutlara ulaştığı görülmektedir. Antalya'da toplam 68 tanesi anaokulu, 654 tanesi ilköğretim okulu, 180 tanesi de ortaöğretim kurumu olmak üzere 902 okul vardır.

Tablo 2.9. incelendiğinde Antalya'nın öğrenci sayısının yüksek rakamlara ulaştığı görülmektedir. Antalya'da resmi okullarda 386.762, özel okullarda 21.071 olmak üzere toplam öğrenci sayısı 407.833'tür.

Tablo 2.9. *2011-2012 Öğretim Yılı Antalya İli Okul ve Öğrenci Sayısı(Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü)*

Eğitim Kademesi		Okul	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
Resmi	Anaokulu	40	1.027	1.140	30.550
	İlköğretim	610	8.088	11.703	246.965
	Ortaöğretim	154	3.041	5.849	109.247
Resmi Okullar Toplam		804	12.156	18.692	386.762
Özel	Anaokulu	28	1.157	907	5.756
	İlköğretim	44	815	1.264	11.620
	Ortaöğretim	26	270	550	3.695
Özel Okullar Toplam		98	2.242	2.721	21.071
TOPLAM		902	14.398	21.413	407.833

2011 yılı verilerine göre Antalya'da 1.826.304 kişiden 30.448'i okuma yazma bilmemektedir. Okuma yazma bilmeyen nüfusun içinde kadınların oranı dikkat çekmektedir. Okuma yazma bilmeyen 30.448 kişinin yaklaşık % 82'si kadın, % 18'i erkektir.

Tablo 2.10. *Antalya'da öğrenim düzeyi ve cinsiyete göre nüfus (6 +yaş), (TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Veri Tabanı-2011)*

Bitirilen eğitim düzeyi	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	30.448	5.466	24.982
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	345.179	157.145	188.034
İlkokul mezunu	455.525	205.379	250.146
İlköğretim mezunu	319.366	175.603	143.763
Ortaokul veya dengi okul mezunu	78.215	47.386	30.829
Lise veya dengi okul mezunu	344.168	189.955	154.213
Yüksekokul veya fakülte mezunu	175.413	99.184	76.229
Yüksek lisans mezunu	9.254	5.523	3.731
Doktora mezunu	2.661	1.641	1.020
Bilinmeyen	66.075	38.109	27.966
Toplam	1.826.304	925.391	900.913

Tablo 2.10.'a göre Antalya toplam nüfusu içinde okuma yazma bilmeyenlerin oranı % 1.6'dır. Antalya'da okuma yazma bilenlerin oranı ise 2011 yılı itibariyle % 99.4'e ulaşmıştır.

Antalya'da, biri Alanya'da olmak üzere iki devlet üniversitesi mevcuttur. Bu üniversitelerde il genelinden öğrencilere eğitim verildiği gibi, il dışından ve öğrenci değişim programları ile yurtdışından gelen öğrencilere de eğitim verilmektedir.

2011 yılı üniversiteye yerleşme basamakları olan Yükseköğrenime Geçiş Sınavı (YGS) ile Lisans Yerleştirme Sınavı'na (LYS) başvuran 38618 kişiden 19803'si ya da diğer bir değişle % 51,27'si sınavda başarılı oldu. Bu kişilerden 9616'sı lisans programına, 4063'ü açık öğretim fakültelerine, 3549'u YGS'yle yerleşilebilen bölümlere, 2575 kişi de sınavsız programlara gitme hakkı elde etti.

Ayrıca Antalya'nın 15 yaş ve üzeri nüfusunun % 6,73'ü üniversite mezunu, % 2,8'si yüksek lisans mezunu, binde 06'sı ise doktora mezunudur.

İldeki okullaşma oranı; 2011 yılı itibariyle okul öncesinde % 23, ilköğretimde % 99,8, ortaöğretimde % 80, genel lisede % 62, mesleki ve teknik lisede % 38'dir.

2.4.4. Antalya'nın Göç Durumu

1995-2000 döneminde illerin net göçleri dikkate alındığında 23 ilin göç nedeniyle nüfuslarının arttığı 58 ilin ise azaldığı görülmektedir. Net göç hızına göre en fazla göç alan ilk 3 il Tekirdağ, Muğla ve Antalya'dır.

Antalya Kentinin iklimi, doğal kaynakları ve iş potansiyeli, kentin iç göçlerden payını alarak hızla büyümesine neden olmuştur. Nüfus artış hızındaki dönemsel dalgalanmalarda kentin iş potansiyeli ve yatırımların yoğunluğu kadar ülkenin ekonomik ve toplumsal konjonktürü de etkili olmuştur.

1980 sonrası benzer büyüklükteki kentlerin nüfus artış hızları belirgin bir düşme eğilimine girmişken, Antalya kenti ikinci bir göç dalgasına uğramıştır. Bölgede tarım vb. gibi sektörler dışında turizm faaliyetlerinden kaynaklanan istihdam alanlarının artışı beraberinde istihdamı getirmiş ve dolayısıyla Antalya ilindeki göç hareketliliğinin içinde pay sahibi olmuştur. Doğum yerine göre nüfus, göçün yorumlanmasında kullanılan göstergelerden birisidir. Göç alan illerde, doğduğu ilde yaşayanların payı azalmaktadır. Antalya'da 1950'lerde, genel olarak % 96 olan Antalya doğumluların payı, 1990'da % 72'ye, 2000 yılında % 58'e düşmüştür. 2011 yılı itibariyle Antalya'nın en fazla göç aldığı iller sırası ile aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Bu veriler Antalya'nın büyük oranda çevre illerden ve metropoliten

bölgelerden göç aldığını göstermektedir. Doğu ve güneydoğu illeri de bu sıralamayı takip etmektedir.

Tablo 2.11.'e göre Antalya en çok İstanbul, Ankara, Konya gibi büyük şehirlerden göç almaktadır. Bunun yanında iş imkânlarının çok fazla olmadığı Burdur, Isparta gibi çevre illerden de Antalya'ya göç yaşanmaktadır. Van ve diğer Doğu illeri de terör ve işsizlik gibi nedenlerle Antalya'nın aldığı göç miktarında önemli bir yeri kapsamaktadır.

Tablo 2.11. *2011 Yılı ADNKS Sonuçlarına Göre Diğer İllerden Antalya'ya En Çok Göç Veren İlk On İl(TÜİK, 2011)*

Sıra	İller	Sayı
1	İstanbul	8.473
2	Konya	6.345
3	Ankara	6.079
4	Isparta	4.012
5	Van	3.878
6	İzmir	3.587
7	Burdur	3.109
8	Mersin	2.994
9	Adana	2.905
10	Hatay	2.506
TOPLAM		43.888

DPT'ce (1993) yapılan göç araştırmasına göre; Antalya'nın aldığı net göç oranı 1970-75'te % 34, 1975-80'de % 24, 1980-85'te % 31'dir. Antalya'nın net göç oranı, nüfus artışındaki değişmelerle de paralellik göstermektedir.

Tablo 2.12.'de 2010-2011 dönemi illerin aldığı göç, net göç ve net göç hızına ilişkin rakamlar verilmektedir.

Tablo 2.12. *2010-2011 Dönemi İllerin Aldığı Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı(TÜİK, 2011)*

Sıra	İl	ADNKS 2011 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
1	İstanbul	13.624.240	450.445	328.663	121.782	8,98
2	Ankara	4.890.893	191.864	137.385	54.479	11,2
3	İzmir	3.965.232	110.364	101.420	8.944	2,26
4	Antalya	2.043.482	89.731	62.875	26.856	13,23
5	Kocaeli	1.601.720	63.314	50.070	13.244	8,3
6	Tekirdağ	829.873	42.265	28.620	13.645	16,58

Antalya 81 il içerisinde aldığı göç ve net göç rakamı ile 3., net göç hızı büyüklüğü ile 2. sıradadır. Antalya aldığı göç miktarıyla İstanbul, Ankara ve İzmir'in ardından 4. sırada bulunmaktadır.

2.4.4.1. Antalya'ya Göçün Nedenleri

1. 1980 sonrası Turizm Teşvik Yasası ile başlayan süreçte, Antalya ve çevresinde organize turizm tesisi yatırımlarının hız kazanması, buna dayalı hizmet sektörlerinin Antalya'da gelişmesi,
2. Antalya'nın iç göç hinterlandını oluşturan Göller Bölgesi ve ilin kırsal kesiminin yansıra, Güneydoğu kaynaklı göçlerin Çukurova-Antalya-İzmir doğrultusunu izleyen kentlere yönelmesi,
3. 1980 sonrası ülkenin ekonomik sistemindeki değişimlerin kıyı yerleşmelerini geliştirecek mekânsal politikaları desteklemesi, "kıyılaşma" eğilimleri, Antalya'nın son dönemdeki nüfus artışının başlıca nedenleridir (Antalya Büyükşehir Belediyesi Planlama Raporu, 2008, s.146).

Antalya' ya göçün önemli bir bölümü, özellikle son 20-25 yılda, Türkiye turizm yatırımlarının en önemli kısmının Antalya'ya olması ve turizm sektöründeki büyüme ve gelişmeye bağlı olarak çeşitli iş alanlarında insan kaynağına duyulan gereksinimden kaynaklanmaktadır. Turizm sektörünün yanında Antalya'nın önemli bir büyüme potansiyeli de tarım sektörüdür. Hiç şüphesiz, tarım da Antalya'ya önemli ölçüde insan çekmektedir. Fakat tarım sektörüne bağlı göçün bir kısmı her yıl tekrarlayan mevsimlik göçtür. Antalya'ya önemli bir mevsimlik göç de turizm sezonu boyunca devam eden kentin neredeyse nüfusunu bir kat artıran turizm göçüdür. Bunların dışında Antalya'nın insan çekmesinin başında doğası, iklimi ve tarihsel güzellikleri gelmektedir. Kış koşullarında evinden dışarı çıkmayan emekli bir İstanbullu veya Ankaralı veya kış koşullarını kötü bir şekilde geçiren emekliliğine az kalmış memur veya işçi, televizyonlarında gördükleri Antalya'nın parlak güneşini yerinde görerek, yaşamlarının geri kalanını dinlenerek, huzurlu bir şekilde geçirmek istemektedirler (Antalya Kent Konseyi Raporları, 2007, s. 10).

Antalya'ya göç edenlerin % 30'u veya 40'ını emeklilerin oluşturduğu sanılmaktadır. TÜİK kaynaklarında son nüfus sayımında hane halkı fertlerinin birine bağlı göçün % 29 olması, bu oranı desteklemektedir. Belki de tayin atama yoluyla Antalya'ya

gelenlerle(bu oran % 9'dur) birlikte bu oran % 40'dır. Antalya'nın büyük kent imajını göstermesi nedeniyle, nasıl olsa bir iş bulunur, kışın hem orada daha az yakacak, daha az giyim masrafı yaparım, akrabalarım da orada bir sıkıntımız olursa yardımlaşırız düşüncesi özellikle yoksul ve işsiz insanlar için önemli bir göç nedeni olmuştur. TÜİK verilerine göre, son nüfus sayımında, Antalya'ya iş bulmak için göç edenlerin oranı % 30'dur. Antalya'ya göç % 6 eğitim nedeniyle % 6 evlilik nedeniyle geri kalan % 5-7'lik oran ise deprem ve güvenlik nedenleri gibi diğer nedenlerle olmuştur. Bunlarla birlikte, Antalya'ya göç'te en önemli tamamlayıcı, teşvik edici etken kente daha önce yerleşenlerin yeni göç dalgasıyla gelenlerin akrabaları, hemşerileri, arkadaşları veya dostları olmasıdır (Antalya Kent Konseyi Raporları, 2007, s. 10).

2.5. Kentleşme

"Kentleşme, temel olarak insanların kentle bütünleşmesini ifade etmektedir. Kentlileşme, kentleşme akımının sonunda toplumsal değişmenin insanların davranışlarında ve ilişkilerinde, değer yargılarında, maddi ve manevi yaşam biçimlerinde değişiklikler ortaya çıkarması sürecidir" (Keleş, 1980, s. 70). Başka bir deyişle "kırsal yaşamdan uzaklaşma, organize edilmiş sosyal hayata geçiş" olarak da kentlileşme ifade edilebilir.

Keleş(2004)'e göre Türkiye'de kentleşme nedenleri şöyledir:

> Kentleşme itici, iletici ve çekici güçlerin etkisi altında oluşan ve değişen bir nüfus hareketidir. İtici etmenler, genellikle nüfusu köyden ve tarımdan köy dışına iten etmenlerdir. Tarımda verimin düşmesi, tarımsal gelirin azlığı, tarımsal makineleşme gibi nedenlerle insanlar tarımdan uzaklaşmaktadırlar.
>
> İletici etmenler, köyünden kopan nüfusu kentlere, büyük özerklere taşıyan ulaşım araçlarındaki ve olanaklarındaki gelişmelerdir. Kentler arası yolcu taşımacılığın artması, mesafelerin daha fazla kısalması ve kolaylaşması değişikliği daha cazip hale getirmiştir. Eğitim düzeyinin yükselmesiyle ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ve yurtdışından dönen işçilerin önemli bir kısmının kentleri tercih etmesi de iletici etmenler arasındadır.

> Çekici güçler ise, köyünden ayrılan ya da ayrılmaya hazır bulunanları kentlere doğru çeken ekonomik ve toplumsal etmenlerdir. Büyük kentlerdeki iş olanaklarının fazla olması (gizli işsizlik gün ışığına çıkarılmamaktadır), haklarına daha fazla sahip çıkılacağı düşüncesi köylerdeki insanlara kenti cazip göstermektedir.
>
> Türkiye'de nüfusun kentlere akını üzerinde bütün bu üç etmeninde etkileri vardır. Ama hangisinin daha etkili olduğu belli değildir (s. 65).

Türkiye'de iç göç hareketleri sonucunda kentleşme beraberinde bazı problemleri de ortaya çıkarmaktadır. Antalya'da da bu problemler kendini şu şekilde göstermektedir.

1. Kentsel uyumsuzluk,
2. Gecekondulaşma,
3. Sağlıksız çevre,
4. Okul ve derslik yetersizliği,
5. Kayıt dışı istihdamda artış.

"Kente uyumluluğu engelleyen birçok sebep vardır. Genel olarak bu sebepler üç ana başlık altında toplanabilir. Birincisi, kente göç edenlerin sosyo-kültürel yapısı, ikincisi, kentin yapısı ve kuralları, üçüncüsü ise kentin sahip olduğu kültürel yapıdır" (Dinçer, 1997, s. 103).

2. 6. Göç ile Beraber Gelen Sorunlar

Göçlerin sonucu olarak göç eden bireyler ve göç ettikleri çevre açısından bazı sorunlar meydana gelmektedir. Bu sorunlar aşağıda verilmiştir.

2. 6 1. İşsizlik

Göç eden nüfusun en büyük problemi iş üzerinedir. Bu nüfusun eğitim düzeyi düşüktür. Sahip oldukları bilgi birikimi tarımsal yapıya uygun olduğu için, bunları kent ortamında kullanmalarına imkân bulamamaktadır (Karakuş, 2006, s. 10).

"Kentin iş hayatı, uzmanlaşmış ve beceri kazanmış insanları kabul etmektedir. Özellikle yüksek gelir getiren işler, yüksek veya mesleki teknik eğitimi gerektirmektedir. Göçle gelen gecekondu nüfusu mevcut eğitim düzeyiyle bu işlere girmekte uzun süre zorluk çekmektedir" (Kazgan, 1999, s. 18).

Bugünlerde gecekondu bölgelerinde yaşayanların büyük çoğunluğu çocuklarını okutabildikleri kadar okutmak niyetindedirler. Kent yaşamında daha iyi iş ve gelirin, eğitim düzeyinin yüksekliğiyle alakalı olduğu görülmektedir. Bu insanlar da çocuklarının bu eğitimi alarak sefalet ortamından kurtulmalarını istemektedirler.

Gündüz ve Yetim'in (1997) konuyla ilgili fikirleri şu şekildedir:

> Kentin mevcut teşkilatlarına katılma, bu teşkilatları kullanma yüksek gelir elde etme mümkün olmadığı sürece kente intibak gerçekleşmeyeceğine göre gecekondu insanının kente intibakı bir problem olarak önemini korumaya devam edecektir. Bu durum büyük kentlere vasıfsız işgücü yığılmasına ve enformel sektörün doğmasına sebebiyet verecektir ve nitekim vermiştir. Bu problem büyük kentlerde, örneğin İstanbul'da değişik sektörlerin doğmasına yol açmıştır. İşportacılık bunun en güzel örneğidir. İlk aşamada vasıfsız isçi pozisyonunda işsiz olarak yeni yerleşim birimine gelmektedirler (s. 110).

2. 6. 2. Gecekondulaşma

Gecekondu kavramı 1950'lerden itibaren ivme kazanan, köylerden büyük kentlere göç ile birlikte ortaya çıkmıştır. Çeşitli kaynaklarda gecekondunun ayrı tanımları olduğu göze çarpar. Kentbilim Terimleri Sözlüğü'nde gecekondu, bayındırlık ve yapı kurallarına aykırı olarak, gerçek ya da tüzel, kamusal ve özel kişilerin toprakları üzerine, toprak sahibinin bilgi dışında onaysız olarak yapılan barınma gereksinmeleri devletçe ve kent yönetimlerince karşılanamayan yoksul ya da dar gelirli ailelerin yaşadığı barınak türü olarak tanımlanmaktadır.

Başka bir tanıma göre, gecekondu, "kendisine ait olmayan yerde, imar yasalarına, sağlık ve fen kurallarına aykırı olarak, alelacele yapılmış bir barınak"dır (Keleş, 2004, s. 560).

Gecekondular ilk önceleri kentlerin iş merkezlerine yakın ve çoğunlukla dere yatağı, dik yamaç gibi coğrafi olarak dezavantajlı arazilerde derme çatma barakalar olarak

yapılmışlar ve zamanla kentlerin çeperlerini saran ve sürekli genişleyen halkalar halindeki düşük yoğunluklu, alt yapı ve servisler açısından yetersiz mahallelere dönüşmüşlerdir. "Gecekondulu" ise bu konut çevresinin insanıdır.

"Türkiye'de gecekondu sayısı 1955 yılında 50.000 ve gecekondulu nüfus 250.000 iken 2002 yılında gecekondu sayısı 2.200.000 ve gecekondulu nüfus 11.000.000 kişi olmuştur" (Keleş, 2004, s. 561).

"Gecekondu ailesi, toplumsal değer ve alışkanlıkları bakımından bir ucu köyde, öbür ucu kentte iki aile tipi arasında bir geçiş durumu gösterir. Bu kurumun yapısında ve görevlerinde, köy ailesi özellikleri ile kent ailesi özelliklerinin bir arada bulunması, onu kendine özgü bir tür yapmıştır" (Yasa, 1970, s. 10). "Gecekondu insanı, köydeki tarlasının küçük bir örneğini evinin önünde yapmaya, sebze, tavuk, ağaç yetiştirmeye çalışırken, bir yandan da kendisini kentin fabrikasında işçi olarak görmeyi umut eder" (Yasa, 1970, s. 15).

Genel olarak gecekondu ailesi denilince, "Türkiye'nin belirli bir döneminin toplumsal yapı koşullarında ortaya çıkmış ve yine bir süre sonra ortadan kalkması beklenilen kendine özgü nitelikleri olan, uzun bir toplumsal tarih göz önüne alınınca, yaşamı kısa sürecek mutsuz bir aileyi yansıtmaktadır" (Yasa, 1970, s. 17).

2. 6. 3. Sosyal Sınıflara Ayrılma Ve Dil Sorunu

"Göç eden bireylerin, geldikleri yerlerle bağlantıları kesilmediğinden, göç edilen ve varılan yerlerin kültürlerini taşıyan, ara kültüre sahip bireyler oluşmaktadır. Böylece kentlerin nüfus potansiyelini oluşturan geniş kitlelerin sahip oldukları değerler kentlere yayılmaya başlamıştır. Sonuçta, kentler gün geçtikçe büyüyüp köyün değerlerini taşımakta iken, köylerde de nüfus azalarak kentin ve teknolojinin oluşturduğu gelişimlere açılmaktadır" (Oktik, 1997, s. 81).

Aynı yörelerden gelenler aynı yerlere yerleşerek kent çevresinde kendi içinde kapalı kültür odacıkları oluşturmaktadır. Herhangi bir mahalle ya da semt ölçeğinde olan bu odacıklar, o insanların terk ettikleri yörelerin küçük bir modeli olmaktadır. Kentlerdeki hemşeriler yalnızca aynı köyden olanlar değil, aynı kazadan, aynı vilayetten hatta bazen aynı mezhepten olanlardır. Görünürde kentlerde, ama gerçekte her biri kendi memleketlerinde yaşamaktadırlar. Örneğin; Ordu Mahallesi,

Erzincanlılar Mahallesi, Trabzonlular Mahallesi gibi mahalleler oluşmuştur. Bu durum insanların kente intibaklarını engelleyen önemli bir nedendir. Bugün İstanbul'da bu gruplaşma açık şekilde görülmektedir. Öyle ki artık ilçeler bile göçle gelen insanların ait oldukları illere göre tasnif edilmektedir (Karakuş, 2006, s. 9).

Özellikle kırsal kesimden göç edenler kent ve ilçe merkezlerinde yerinde üretim geleneklerini (tandır ekmeği yapanlar, hayvan besleyenler, küçük tarlacıklar oluşturmak gibi) devam ettirmeye çalışmaktadırlar. Bu durum ise kır ve kent kültürü arasında çatışma meydana getirmektedir. Büyük kentlere göç eden bu kırsal nüfus, kentte yaşamak uğruna bu yoksulluğa katlanmaktadır. Bu insanlar yoksulluğu hayatlarının bir parçası olarak algılamaktadırlar. Büyük kentlerin gecekondu halkının sahip olduğu bu durum onun toplum hayatına her yönüyle katılmasını engeller. Bu katılımın asgari seviyede olması ise bu insanların içlerine kapanmasına neden olmaktadır (Karakuş, 2006, s. 10).

Sosyalleşme bakımından sosyologlar başlıca iki tabakayı karakteristik saymışlardır: orta ve alt tabaka. Orta tabakada genellikle memurlar, serbest meslek sahipleri ve kalifiye eleman olarak çalışanlar; alt tabakada ise kalifiye olmayan işçiler, az kalifiye hizmet meslekleri, önemsiz ve üretim gücü düşük bazı işyerlerinde çalışan kişiler bulunmaktadır. Ergün'e (2000) göre okullarda verilen eğitim orta ve üst tabakaların sosyal karakterlerine daha uygundur; bu nedenle alt tabaka çocuklarının okulda çok başarılı olmaları oldukça zordur. Onlar da bu nedenle babalarının mesleklerinde yetişme yolunu tutarlar. Farklı sosyal çevrelerin, çocukların sosyalleşmesine nasıl farklı etkiler yaptığı, en iyi şekilde iletişim davranışları ve dil yetenekleri alanında gözükür (Ergün, 2000, s. 4).

Alt ve orta tabakalardaki dil farklılıkları çocukları küçüklükten itibaren etkilemektedir. Orta tabakada sevgi dilsel ifadelerle açıklanmaya başlar, çocuklar dil ile sevilir, azarlanır, yönetilir; bu da onlarda dil gelişimini hızlandırır. Somut göstermelerden fazla sorulan sorulara dil ile açıklamalar getirilir. Alt tabakada ise, iletişim sisteminde dil pek kullanılmaz, daha doğrusu cümle ve kelimeler yerine sesler ve vurgular kullanılır. İstekler dil ile ifade edilmez. Alt tabakadaki anneler çocuklarının davranışlarının neden doğru veya yanlış olduklarını söz ile açıklamazlar. Alt tabakalar arasındaki fark, dil farkı değil iletişim biçimi farklılığıdır. Sosyal tabakalar, sosyokültürel ortam çocukların dilini zekâdan bağımsız olarak

etkilemektedir. Aile içindeki dil kalıplaması da çocukta daha sonraki kavram gelişimini etkiliyor (Ergün, 2000, s. 41).

Tezcan'a (1997) göre; öğretmenlerin çoğu da toplumun orta tabakalarından geldikleri için ya da öğrenimleri ve meslekleri nedeni ile sonradan bu tabakaya üye olduklarından orta tabakaların kullandığı dili kullanmaktadırlar. Bu nedenle alt tabaka, sosyo-ekonomik yönden yoksul olan sınıf, onların kullandıkları dili anlamakta büyük zorluklar yaşayacaktır. Öğretmen de onlarla iletişim sağlayamayacaktır. Bu durumda onların başarı oranı düşecektir. Evinde kurallara uygun bir dil kullanan orta sınıf çocuklar ise okulda aynı dille karşılaşırlar ve okula kolay uyum sağlarlar. Bu ifade kolaylığı derslerindeki başarıyı da arttırır (Tezcan, 1997, s. 154).

Sosyal hayatta insanlar arasındaki eşitliği sağlamada okula çok büyük sorumluluklar düşmektedir. Okula başlangıçta, çocuklar arasında birçok eşitsizlikler vardır. Okul, bu eşitsizlikleri daha da artırıcı yönde değil kapatıcı yönde çalışmalı; okul öğretiminde geri kalanlar veya başarısız öğrenciler çeşitli tedbirlerle desteklenmelidir. Okulun dış hayattaki eşitsizlikleri kaldırabilmesi için çok etkili bir çalışma yapması gerekmektedir. Bunun için, okuldaki öğrencilerin zekâ ve motivasyonlarının eşit olarak değerlendirilmesi gerekir; cinsiyet, ırk, sosyal menşe gibi doğuştan olan ve çocukların elinde olmayan faktörlerin okul hayatına etki etmesi önlenmelidir.

İnsanlığın daha önceki toplumsal gelişiminden gelen birçok sosyal eşitsizlikler vardır; bundan sonra da, insanın yetenek ve çalışmasına göre sosyal yaşayışın bir gereği olarak bu tür eşitsizlikler yine var olacaktır. Ama okul, her çocuğu bütün haklara sahip bir varlık olarak alıp, adeta her neslin çalışmasına, zekâ ve yeteneklerine göre bir toplum oluşturmaya çalışmalıdır. "Sosyal, politik ve kültürel hayat bütün vatandaşlara aynı oranda açık tutulmalı, çocuklar bütün okullara kendi öz güçlerine göre girebilmelidirler" (Ergün, 2000, s. 90).

Çocukların okul başarılarında ailedeki iletişim ile anne-babanın iş hayatı, ailenin mensup olduğu sosyal tabakaya has eğitim teknikleri çok önemlidir. Soruna genel olarak bakıldığında, aile içinde daha çok cezalandırılan ve çok sıkı kontrol edilen, elverişsiz bir eğitim ortamında yaşayan alt tabaka çocukları, diğer tabakalara göre okulda daha başarısızdırlar. Bu arada, aile ile okul başarısı arasındaki bağlantıyı çok

etkileyen bir başka faktör de ailelerin, çocukların ders çalışmasına, ev ödevlerini hazırlamasına yardım edip etmemeleri, sordukları sorulara cevap verip vermemeleridir.

Ergün'e (2000) göre eğitim ve kültür düzeyi düşük işçi ailelerinin çocuklarına hemen hiç yardım edememeleri ile anne-babası memur, öğretmen ve öğretim üyesi olanların çocuklarının okul çalışmalarına yardım etmeleri, okul başarıları bakımından çocuklar arasında büyük farklar yaratmaktadırlar. Alt tabaka çocukları, özellikle dil yapıları ve buna bağlı vaziyet alışları bakımından okul içi başarılarda ve okullar arası geçişlerde orta tabaka çocuklarından daha geride kalırlar (Ergün, 2000, s. 91).

2. 6. 4. Göç Eden Bireylerin Üretime Katılamamaları

Oktik'e (1997) göre özellikle kıt doğal ve ekonomik kaynakların paylaşımındaki dengesizlikler insanları göçe itmektedir. Yeni yerleşim birimlerinde daha fazla elde edilmesi ümit edilen kaynaklarla göç edilen yere nazaran yaşam kalitesinin artacağı düşünülmektedir. Ancak göz ardı edilen hususlar vardır. İlki, kırsal bölgelerde ev için üretim yapılmaktadır. Göç sonucu daha önce kendilerinin ürettikleri malzemelerin dışarıdan satın alınması gerekmektedir. İkincisi, daha önce aile ekonomisi çerçevesinde üretici olan aile bireyleri, kentlerde tüketici durumunda olmaktadırlar. Böylece ailelerin geçimi daha da güçleşecektir. Üretime katkı sağlayan bireylerin, kent yaşamında üretime katkı sağlamaları zaman alacak ya da kısa vadeli çözümler ile katkı sağlanmaya çalışılacaktır (Oktik, 1997, s.82).

2. 6. 5. Çevre Kirliliği

Kentlerin hızlı bir biçimde büyümesi kentsel gelişmenin kontrol edilmesini zorlaştırmıştır. Kontrolsüz kentsel büyüme nedeniyle konut, su, kanalizasyon, ulaşım, okul ve sağlık hizmetlerinin sağlanması daha pahalı olmuştur. Büyük kentlerin ulaşım, konut, temiz içme suyu, kanalizasyon sorunu ile karşı karşıya bulunduğu bir gerçektir. "Kentlerin ısıtılmasında kullanılan yakıtlar ile ulaşım araçlarının havaya bıraktıkları atıklar ve sınaî kuruluşlarının kentler içinde bulunması dolayısıyla ortaya çıkan atıklar kentlerin doğal çevresini bozan ve kentsel çevre kirlenmesini tahammül edilemeyen boyutlara ulaştıran faktörler olmuştur" (Dinçer, 1997, s. 101).

Dinçer'e (1997) göre altyapıdan genellikle yoksun olan kentlerin, hızlı bir nüfus artışı nedeniyle konut sağlama, temiz su ve sağlık hizmetleri, okul ve ulaşım, eğitilmiş personel, çöp ve enerji sorunlarını çözme bakımından ne kadar yetersiz kalacağını kestirmek zor değildir. Çünkü plansız yerleşim bölgelerini düzeltmek, ilkel yaşam koşullarını iyileştirmek çok güç olduğu gibi, kaybedilmiş sağlıklı bir çevreyi de özellikle fiziksel mekan olarak yeniden kazanma olanağı hemen hemen hiç yok gibidir. Bu etkilerin ortadan kaldırılması için nüfus hareketlerine göre tedbirlerin alınması gereklidir (Dinçer, 1997, s. 102).

2. 7. Göç - Eğitim İlişkisi

Türkiye'de iç göç halen önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Göç, sadece bölgeler arası değil, aynı bölge, hatta aynı il içinde kırsal alandan merkeze doğru devam etmektedir. Bu durum şehirler için altyapı, konut, sağlık, işsizlik gibi sosyal ve ekonomik sorunları ortaya çıkarmaktadır. Göçler dolayısıyla bu sorunlar, her kademede fiziki altyapı, derslik, donanım, öğretmen açığı şeklinde kendini göstermektedir. Buna bir de hızlı nüfus artışı eklendiğinde, eğitim alanındaki yatırımlar AB standartlarına ulaşmaya yetmemektedir. "Fizikî yetersizlik, kalabalık sınıflar, ikili öğretim, öğretmen ve öğretim elemanı yetersizliği ve dengesiz dağılım, eğitim ve öğretim alanında çözülmesi gereken problemler olarak görülmektedir" (Birinci, 2003, s. 1).

Nar'a (2008) göre göç sürecinden en fazla etkilenen ise şüphesiz çocuklar olmaktadır. Göç, çocuk ve ergenlerin ruh sağlığında çeşitli tahribatlara sebep olabilmektedir; yani göç, çocuk ve ergen açısından risk içermektedir. Göçe maruz kalan çocuk ve ergenlerde uyum sorunları oluşabilmektedir. Bu durum çocukların eğitimlerine de yansımaktadır ve bu çocuklar göç ettikleri yerlerdeki okullarda çeşitli zorluklar yaşamaktadırlar. İlkokul çağındaki çocukların yaşadıkları eğitim sorunları aşağıda sıralanmıştır(Nar, 2008, s. 19)

2.7.1. Uyum Sorunları

"Uyum, bireyin sahip olduğu özelliklerin kendi benliği ile çevre arasında dengeli bir ilişki kurabilmesi ve bu ilişkiyi devam ettirebilmesidir" (Köknel, 1989, s. 9).

"Uyumlu kişilik özellikleri, gerçeği yeterli biçimde algılamak, gerçeklerle rahat bir ilişki içinde olmak, endişesiz olarak kendini kabul etmek, davranışlarında doğal olmak, olumlu arayış gösteren motivasyonlara sahip olma, davranışlarında esnek olmak, kendine güveni olmak, rolünü bilmek, gelecekten beklenti ve amaçları olmaktır" (Tufan, 1987, s. 4).

Göç eden ailelerin birçoğunun göç önceliğini ekonomik problemler oluşturmaktadır. Bu aileler çocuklarının eğitimini ikinci planda düşünmektedir. Oysaki sık sık okul değiştiren bir çocuğun yeni gittiği her okulda, o çevrenin yaşamına uyabilmek için sıkıntı çektiği herkesçe bilinmektedir. Bir çocuğun maddi, manevi ve toplumsal çevresinin değişmesi, çocukta çoğu kez olumsuz etkiler bırakır. Böyle durumdaki çocuk, güçsüz kaldığı zamanlarda okuldan ve derslerden soğuyarak çalışmama yoluna gidebilir. Bu sebeple öncelikle çocuğun okulu gereksiz yere değiştirilmemelidir (Binbaşıoğlu, 2004, s. 130).

2.7.2. Çocukların Çalıştırılması Sorunu

Hızlı nüfus artışı, köyden kente yoğun göç, ekonomik yetersizlik gibi nedenler de önceki yıllardaki zorunlu eğitimin çok kısa olmasının olumsuz sonuçlarını artırmaktadır. Aile, kentte barınabilmek için zorunlu eğitimini tamamlayan her çocuğu para kazanmaya zorlamıştır. Hatta aile çocuğu gelir getirme aracı olarak gördüğünden daha çok çocuk sahibi olarak nüfus plânlamasına da olumsuz etkide bulunmuştur. Baştaymaz (2001) tarafından yapılan bir çalışmada kentlerde çok çocuklu aile reislerinin çalışma eğilimlerinin düştüğü tespit edilmiştir. Aile reisi, çalışan çocukların gelirlerini toplayan ve bunlarla ailenin geçimini sağlayan bir organizatör durumuna gelmektedir (Baştaymaz, 2001, s. 11).

Hergenhahn'a (1988) göre çocuğun uzun süreli ve ayakta, soğukta, havasız ortamda, tehlikeli makinelerle korumasız olarak çalışması beden sağlığını olumsuz olarak etkilediği gibi sosyal ve ruh sağlığının da bozulmasına neden olmuştur. Ayrıca "sağlam kafa sağlam vücutta bulunur" özdeyişi çocuğun zihinsel etkinliklerinin sağlıklı olmasının da büyük ölçüde beden sağlığına bağlı olduğunu göstermektedir. Öğrenmeyle ilgili yapılan araştırmalar, beynin seçkisiz bir biçimde birbiriyle ilişkilenmiş bir sinir ağıyla doğduğunu; bu sinirsel ağın çocuk döneminde biçimlendiğini; yetişkinlikte ise daha çok çocuklukta biçimlenen bu hücre

kümelerinin kullanıldığını göstermektedir. Bu durumda çocukluktaki öğrenmeler, gelecekteki öğrenmelerin çerçevesini çizmekte, onları zenginleştirmekte ya da sınırlandırmaktadır. Diğer bir deyişle, yetişkin öğrenmesi yeni hücre birleşimleri geliştirmekten çok, çocuklukta geliştirilenlerin yeniden düzenlenmesi, organize edilmesini kapsar (Hergenhahn, 1988, s. 14).

Uyarıcılar bakımından sınırlı ve düzensiz bir çevrede çalışan çocuk, tekdüze, rutin işleri uzun saatler boyunca yapmak durumunda kaldığından kazanacağı yaşantılar da sınırlı kalmaktadır. Sonuç olarak tüm öğrenmelerin temelini teşkil eden anadilini etkili olarak kullanma, okuduğunu anlama, sayısal işlemlerde yeterlik, uzamsal yetenek (mekanda konum) vb. yeterlikler bakımından sınırlı kalan çocuğun gelecekteki öğrenmelerinde başarısız olma olasılığı yüksek olmaktadır (Senemoğlu, 2001, s. 3).

2.7.3. Velilerin Eğitime İlgisizlikleri Ve Kentlileşme Sürecini Tamamlamamış Olması Sorunu

Göçlerin yoğun olarak yaşandığı bölgelerde öğrencilerin yaşadığı en önemli sorunlardan birisi, öğrenci velilerinin okula ve çocuklarının eğitim sürecine karşı ilgisizliğidir. Özellikle büyük kentlerde, son yirmi yıl içerisinde gerçekleşen göçlerle oluşan mahallelerde yer alan okulların, bu sıkıntıyı daha çok yaşadığı bilinen bir gerçekliktir. Kentlileşme sürecini tamamlayamayan ailelerde, temel sıkıntı kaynakları arasında ilk sırada yer aldığı düşünülen "geçim sıkıntısı" bazı durumlarda oldukça sık olarak okul yönetimi ve öğretmenlerin karşısına bahane olarak sunulmakta ve ilgisizliğin temel nedeni olarak "eleştirilemez fakirlik olgusu" ileri sürülmektedir. Bu yaklaşım, öğrenci velilerinin tam anlamı ile kentlileşme sürecini tamamlayamadıklarının da bir göstergesidir. Bu mahallelerde yaşayan ailelerin çocuk sayısı oldukça fazladır. "Okulların eğitim politikalarının tek elden çıkması neticesinde, çevreye uygun eğitim politikaları geliştirme imkânı yoktur. Bu bağlamda, okulun başat sorunu, öğrenci velilerinin okula ilgisizliği olarak görülmektedir" (Sarı, 2003, s. 15).

Yoğun olarak göç alan bölgelerdeki okulların bulunduğu mahalleler 15-20 yıllık süreç içerisindeki göçlerle oluşmuştur. Doğal olarak bu süre, mahalle halkının kentlileşme süreci için yeterli değildir. Bu bölgelerde oturan halkın göç öncesi

bulundukları bölgelerdeki yaşam koşulları incelendiğinde, önceki dönem yaşam koşullarının mevcut yaşam koşullarından daha da düşük olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu şekilde oluşan mahallelere göç veren bölgeler incelendiğinde, bu bölgelerin ülkenin değişik yörelerinden olması ortak bir kültür ikliminin de olmadığını ortaya koymaktadır. Bu durum bölge üzerinde etkili olacak iyileştirme politikaları açısından da bir zorluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu tür mahallelerde halkın ortak noktası; göç öncesi yerleşik bulundukları bölgelerin kırsal kesiminde yaşamış olmalarıdır. Bu durum ailelerin eğitime ilgisizliğinin temel gerekçesi olarak görülebilir. Hatta bu durumun beraberinde getirdiği bir diğer sorun da ailelerin çocuk sayısının fazla olmasıdır (Nar, 2008, s. 24).

Kıray'ın (1982) çalışmasına göre kente göç ile birlikte, ailenin çocuklar üzerindeki denetimi azalmaktadır. Ayrıca aile içinde yeni kent toplumunun istediği kişiliği verecek şekilde otorite ve sevgi ilişkileri gelişmemiştir. Buna rağmen kentlerde çocukların sosyalizasyonunu sağlayan aile dışındaki kurumlardan söz konusu küçükler, yeterince yararlanamaz. Göç eden anne baba köydeki davranış biçimlerini hemen değiştirmemekte, bu durum kentin özgür dünyasında bulunan gencin aile ile sorunlar yaşamasına yol açmaktadır (Kıray, 1982, s. 2)

2.7.4. Ailelerdeki Ataerkil Yapı ve Babaların Çalışması Dolayısıyla Veli Toplantılarına Annelerin Katılması

Erkeğin egemen olduğu ataerkil ailelerde babanın sözü geçer. Türkiye'de doğu bölgeleri başta olmak üzere aile yapısına bakıldığında ataerkil aile yapısının baskın olduğu görülmektedir.

Tatlıdil'in (1989) Kayseri'de gecekondular üzerine yaptığı araştırmada da aile reislerinin çocuklarının devam ettikleri okul ile ilişkilerinin okul-aile-öğrenci etkileşimi içinde yok denecek kadar az yer tuttuğu, hane reislerinin okul yönetimi ve öğretmenlerle karşılıklı ilişkiden kaçındıkları saptanmıştır (Tatlıdil, 1989, s. 115).

İlginç ve önemsiz gibi görülebilecek bu düşünce pratikte bakıldığında, sorunun temel gerekçelerinden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Bu tür yerleşim bölgelerinde, velilerin genel taraması yapıldığında, erkeklerin çalıştığı, kadınların ise ev kadını olduğu görülmektedir. Bu durum okulda yapılan veli toplantılarına annelerin

katılması sonucunu doğurmaktadır. İlk bakışta annelerin çocuklarını daha iyi tanıdığı ve onların üzerinde daha etkili olacağı düşünülebilir. Kaldı ki babalar çalıştığı için annelerin öğrencilerle geçirdiği zamanlar daha çok gibi görünmektedir. Ancak sorun etraflıca ele alındığında bu görüşün çok iyimser bir yaklaşımı ifade ettiği anlaşılmaktadır. Gerçek durum ise oldukça farklıdır. Aileye veli görüşmelerinde iletilen ve öğrenciye davranış kazandıracak unsurlar bazen bir etkinlik bazen de yaptırım gerektirmektedir. Bu durum, ailelerin ataerkil yapısı düşünüldüğünde, babanın karar sürecinde etkisinin daha fazla olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Sarı'nın (2003) çalışmasına göre çoğu zaman, öğrenciye davranış kazandırması amacıyla düzenlenecek olan (yetiştirme kursu, gezi vb.) sosyal etkinliklerde son kararı baba vermektedir. Babanın okula gelmemesi ve toplantılara iştirak etmemesi dolayısıyla öğretmenlerin babayı etkilemesi de mümkün olmamaktadır. Bu amaçla, veli toplantılarının "mutlaka" pazar günlerine alınarak veya babalara özel mektup göndererek toplantılara anne ile birlikte katılmaları istenmeli ve bu sağlanmalıdır. Bu başarıldığı takdirde, öğrenci lehine alınan kararların sadece aileden çıkması sağlanmayacak, aynı zamanda ailenin demokratikleşmesi yolunda da baba etki altına alınabilecektir (Sarı, 2003, s. 14).

2.7.5. Ailelerdeki Çocuk Sayısının Yüksek Olmasının Çocuk Başına Düşen Eğitim Harcamalarını Azaltması

Göç eden ailelerin çocuk sayısı genel olarak yüksektir. Bunun nedeni, ailelerin kırsal motifler dolayısıyla çocuğun hala gelecek garantisi olarak görülmesidir. Bu durum zaten düşük olan gelir seviyesinin kişi başına harcamalar temel alındığında daha da düşmesine neden olmaktadır. Sonuçta aile, öğrencilerinin belli eğitsel aktivitelere katılmasını biraz da maddi nedenlerle kısıtlamakta, bundan daha da önemlisi eğitimlerini yarıda kesmek ve liseye göndermemek gibi bir yöntem izlemektedir. Çocuk sayısının yüksek olması, anne ve babanın çocuklarına ayırabileceği zamanın da azalmasını beraberinde getirmektedir. Bu durumun yarattığı şartların sonunda veli, eğitim etkinliklerine öğrencisini göndermekte güçlükler yaşamaktadır (Nar, 2008, s. 25).

Nar'a (2008) göre okul bu konuda da pek çok imkâna sahiptir. Bunlar: konferans salonu, görsel ekipman ve halk arasında devlet kurumu olması dolayısıyla

oluşturduğu güven duygusudur. Bu konuda yerel yönetimlerle de işbirliği yapılarak uzmanların işe koşulması sağlanabilir. Tabii ki bu sorunun çözümü uzun zaman alacak, sonuçların iyileşmiş olarak okula ve topluma yansıması da bir o kadar geç olacaktır. Ancak sonunda elde edilecek yararın büyüklüğü düşünüldüğünde konunun önemi daha da iyi anlaşılacaktır (Nar, 2008, s. 25).

2.7.6. Okullaşmanın Azalması

"Göç eden ailelerin % 50'sinin okul çağına gelmiş çocukları okula gidebilmektedir. Geri kalan % 50'sinin yarısına yakını hiç okul yüzü görmemiş ya da okulu terk etmek zorunda kalmıştır. Mevcut eğitim hizmetinden ise gerekli verim alınamamaktadır" (Aslan, 2001, s. 2). "Büyük çoğunlukla, ebeveynin içerisinde bulunduğu sosyo-ekonomik ve psikolojik koşulların getirdiği gerginlik yoğun bir şekilde çocuğa yansımaktadır. Bu da çocuğun bütün ilişkilerinde bir anlamda belirleyici ve yönlendirici olmaktadır. Çocuklar eğitim araç ve gereçlerinden yoksun olduğu gibi barındıkları mekânların konumu ve ailenin kalabalıklığı açısından da ders çalışma imkanları bulunmamaktadır" (Aslan, 2001, s. 2).

2.8. İlgili Araştırmalar

Göçle ilgili araştırmalar yapılmış olmakla birlikte göç yaşamış çocukların eğitimsel sorunları ve okudukları okulların yaşadığı eğitimsel ve yönetsel sorunlarla ilgili araştırmaların çok az olduğu görülmüştür.

2.8.1. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar

Bayraktar (1999) "Köyden Kente Göç Olgusuna Bağlı Olarak İlköğretim Okullarında Ortaya Çıkan Sorunlar" adlı çalışmasında Diyarbakır ilindeki İlköğretim Okullarını incelemiştir. Bu araştırmanın sonuçları şu şekilde özetlenebilir:

1. Yoğun göç ile okulların fiziksel olarak yetersiz hale geldiği,
2. Göç eden ailelerin çocuklarına sağlıklı bir barınma ve evde ders çalışma ortamı sağlayamadığı,
3. Göç alan bölgelerde okulların alt yapı sorunları olduğu,
4. Sınıflardaki öğrenci sayılarının arttığı, buna bağlı olarak öğrencilerin pasif hale geldiği,

5. Öğretmenlerin göç alan yerlerde çalışma zorluğu, sınıf kalabalıklığı gibi nedenlerden dolayı çalışmaktan rahatsız oldukları,
6. Köyden kente göç alan bölgelerdeki okullarda bulunan öğrencilerde disiplin sorunu yaşandığı,
7. Göç eden ailelerin çocuklarını okula isteksiz gönderdiği,
8. Bu bölgelerdeki okullarda daha çok stajyer öğretmenlerin görev yaptığı,
9. Yöneticilerin büyük bir bölümünün göç sonucu artan problemlere çözüm bulmakta zorlandığıdır.

Gün (2002, s.9) Çocuk ve Göç başlıklı araştırmasında, "İç göç Türkiye için çok önemli bir toplumsal olgudur ve yaşanılan birçok problemin (çocuk ve ergenler açısından çocuk işçiliği, çocuk suçluluğu, sokak çocukluğu ve önemli psikolojik problemler) kaynağını ve nedenini oluşturmaktadır." demektedir. Bu araştırmada göç etmiş ergenlerin yaşam doyumu, benlik saygısı, sosyal destek ağları ve kültürlenmeleri incelenmiştir. Araştırma sonuçları şöyledir:

1. Göç, göç eden ergenlerin yaşam doyumu ve benlik saygısını olumsuz etkilemiş,
2. Göç edilen yere göre ergenlerin kültürlenme oranlarının farklılık gösterdiği,
3. Göç edilen yer ile göç veren yer arasındaki kültürel, sosyal ve ekonomik farkların büyüklüğünün göçün etkilerini değiştirdiği, fark fazlaysa dış göç kadar etkili olduğudur.

Bilgili (1996)'nin Doğudaki göç olgusunun çocuk üzerine etkilerini ele alan "Doğu Anadolu Bölgesinde Göçe Maruz Bırakılan Çocuklar" adlı araştırmasında olayın önemi şu şekilde anlatılmıştır:

Bölgede aileler çok çocuklu bir yapıya sahip olduğundan göç eden nüfusun yarısından fazlasını çocuklar teşkil etmektedir. Yoğun ve her iki tarafın da (göç veren ve alan) hazırlıksız yakalandığı bu göç dalgasından en büyük ve kalıcı zararı hiç şüphesiz çocuklar görmüş ve görmeye devam etmektedir. Zira iç çatışmalar ve bunun doğal sonucu olan göçler çocuklara hayatlarının sonuna kadar izlerini taşıyacakları acılar tattırmaktadır. Kendilerini dış etkilerden koruyamayacak yasta olan küçük insanlar olaydan çok boyutlu olarak etkilenmektedirler" (Bilgili, 1996).

Bilgili (1996)'nin bahsettiği bu etkiler şöyle özetlenebilir: Göç sonucu çocuklar yeni doğal ve toplumsal çevre ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu yeni çevrede öncelikli sorun barınma olayıdır. Bu süreç çocuklar için iki kez çevre değişimi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bu çocuklar iki kez doğal ve toplumsal çevre değiştirmek gibi bireysel ve toplumsal şoku da birlikte yaşamak zorunda kalmaktadırlar.

Göç sonucunda aileler ilk etapta kalabalık ortamlarda yaşamaktadırlar. Yakın akraba 2 veya 3 aile aynı konutta yaşayabilmektedir. Bu aynı mekanda 20-25 kişilik nüfusun bir arada yaşaması demektir ki böyle bir ortamda hiç bir ailesel fonksiyonun yerine getirilemeyeceği ortadadır. Bu durumdan hiç kuşkusuz ki en çok etkilenen yine çocuklar olmaktadır.

Göçerlerin belirli ve istikrarlı bir işe sahip olmamaları onların ekonomik açıdan sıkıntı ve sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır. Bu durum çocukları da etkilemektedir. Çocuklar zorunlu olarak küçük çaplı işler yapmaktadırlar. Seyyar satıcılık, ayakkabı boyacılığı, kâğıt toplama gibi işlerle aile bütçesine destek sağlamaktadırlar. Bu işleri de çocukların çok az bir kısmı bulabilmektedir. Ekonomik güçlükler, iş bulamama ve açlık tehlikesi, hırsızlık gibi yüz kızartıcı suçları artırma ortamını oluşturan başlıca faktörlerdir. Çocukların asli görevi olmayan bu çalımsalar onların temel sorumluluklarını yerine getirmelerini büyük ölçüde önlemektedir. Tüm bunların yanında dengeli beslenme ve giyinme de tam bir sorun teşkil etmektedir.

Eğitim göç eden ailelerin bir başka sorunudur. Göç eden aileler için eğitim öncelikli sorun olarak görünmemektedir. Araştırmaya katılanların hiçbiri çocukların eğitimini öncelikli sorun görmemektedir. Onlar için önemli olan ekonomik ihtiyaçlardır. Devlet güç koşullara rağmen eğitimi göçmen kamplarına taşımaktadır. Ancak eğitimden beklenen randıman alınamamaktadır. Çocuklar eğitim araç ve gereçlerinden yoksun oldukları gibi barındıkları mekânların konumu ve ailenin kalabalığı açısından da ders imkânları bulunmamaktadır. Bu yüzden eğitim açısından kendi akranlarının gerisinde kalmaktadırlar. Öyle ki kendi yaşıtlarının hayran olduğu Nasreddin Hoca'yı, bir okul da üçüncü sınıf öğrencilerinden hiç biri tanıyamamıştır.

Öğretmenler kendileri ile öğrencileri arasındaki kültürel farklılıkların bilincine vardıklarında, öğrencilerinin dilsel ve kültürel malzemelerini eğitim sürecine aktif bir biçimde dâhil etmenin yollarını bulacaklardır. Bunu etkin bir biçimde yapabilmek için, öğretmenler içinde bulundukları baskın kültürün önyargılarını eleştirel bir

biçimde ele almalı ve bunların eğitim süreci üzerindeki etkilerini incelemelidirler. Göçmen öğrencilerine gerçekten değer veren öğretmenler, onların dillerine ve kültürlerine saygı göstermek suretiyle ve bu malzemeyi etkin bir biçimde kullanarak öğrencilerin kendilerini daha rahat hissetmelerini sağlayabilirler. Son olarak, uygulamacıların ideolojilerini eleştirel bir biçimde keşfettikleri, adlandırdıkları ve sorguladıkları yansıtmacı bir sürece katılmalarını sağlayacak programlar yapma görevi ise öğretmen eğitimi kurumları üzerine düşen bir görevdir.

Tatlıdil (1989)'in Kayseri'de gecekondular üzerine yaptığı araştırmada da aile reislerinin çocuklarının devam ettikleri okul ile ilişkilerinin okul-aile-öğrenci etkileşimi içinde yok denecek kadar az yer tuttuğu, hane reislerinin okul yönetimi ve öğretmenlerle karşılıklı ilişkiden kaçındıkları saptanmıştır. Bu durumda gecekondu ailelerinin çocukların okuldaki başarılarını devamlı kılacak etkin önlemler almadığı ya da bu konuda çaba harcamadığı belirtilmiştir.

İçli (1998) "Denizli iline göç eden ailelerin eğitime bakış açıları" adlı araştırmada, Denizli iline göç eden ailelerin eğitime bakış açılarını, karşılaştıkları sorunları ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, görüşülen ailelerin büyük kısmının eğitim ve mesleki düzeyleri düşük olmasına karşın eğitime önem verdikleri ve çocuklarının eğitimlerini sonuna kadar sürdürmelerini istedikleri belirtilmiştir. Nitekim ailelerin göç kararını almalarında ilk sırayı çocuklarının eğitim imkânlarından yararlanabilmesi isteği almaktadır.

Özellikle kırsal kesimde eğitim olanaklarının kısıtlı olması nedeniyle niteliksiz işgücü konumunda kalan kent göçmeni aileler çocuklarına sınırlı da olsa eğitim, iş, meslek fırsatları yakalayabilme konusunda bazı olanakları yakalayabilmektedirler. Ancak aileler çocuklarının okuldaki başarılarını devamlı kılacak etkin önlemler alma konusunda aynı duyarlılığı göstermemektedirler.

Bilgen (2001)'in "Göçün Ruh Sağlığı Üzerine Etkileri" adlı araştırmasında şu sonuçlar elde edilmiştir. Göç edenlerde majör depresyon yaygın anksiyete bozukluğu, alkol bağımlılığı görülmektedir. Ayrıca bu araştırmaya göre göç edenlerde yorgunluk hissi, baş ağrısı, karın ağrısı baş dönmesi gibi bedensel belirtilerin daha fazla olduğu gözlenmiştir.

Uluocak (2009, s.39-42) "İç Göç Yaşamış ve Yaşamamış Çocukların Okulda Uyumu" araştırmasında yoğun göç alan Antalya İli Şafak Mahallesi'nde bulunan iki

okula devam eden 8-12 yaşları arasında 76 iç göç yaşamış ve 78 iç göç yaşamamış çocuk üzerinde çalışmıştır. Aşağıda bu araştırmanın bulgularına yer verilmiştir.

Araştırmada, anneler, göç yaşayan çocuklarda görülen davranış problemleri ve nevrotik problemler arasında belirgin farklılık bildirmemişlerdir. Bu problemler açısından göç yaşayan ve yaşamayan çocuklar arasında da belirgin farklılık bulunmamıştır. Ancak öğretmenlerin, göç yaşayan çocuklarda, yaşamayan akranlarına göre yaklaşık 2 kat daha fazla nevrotik sorun bildirdikleri görülmüştür. Bu bulgudan hareketle, göç yaşayan çocukların okulda daha fazla içe yönelme eğiliminde olduğu söylenebilir.

Göç yaşayan çocuklarda en sık görülen problem, hem öğretmenleri hem de anneleri tarafından okul başarısızlığı olarak iletilmektedir. Bu sorun, göç yaşamayan çocuklar için de birinci sıradadır. Bu durumun çalışmanın gerçekleştirildiği bölgenin özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Büyük kentlerin göç alan bölgelerinde yaşayan çocuklar arasında okul başarısızlığı, okuldan kaçma, sokakta çalışma gibi sorunların yaygınlığı ve bu sorunların artık gecekondu mahallelerinin temel özelliklerinden biri olarak karşımıza çıkması, gerek sosyal hizmetler gerekse eğitim hizmetlerinin bütüncül bir bakış açısıyla eşgüdümlü olarak sunulması ihtiyacını bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Okul başarısızlığının yanı sıra, göç yaşayan çocuklar arasında tırnak yeme, altını ıslatma ve kekemelik sorunları da belirtilmektedir. Göç yaşamış grup açısından bulgular incelendiğinde, okulda kolayca gözlemlenebilecek kekemelik ve tırnak yeme gibi problemlerin, öğretmenler tarafından daha az fark edildiği görülmektedir. Bu durum, öğretmenlerin çocukları yeterince tanımamaları, sınıfta yeterince gözlemleyememeleri ya da çocuklara yeterince söz vermemeleri ile açıklanmaktadır. Buna karşın, tik bozukluğunun annelerden daha fazla belirtildiği bulgusuna ulaşılmaktadır. Tik bozuklukları, genel tedirginliğin, bunaltı ve kaygı durumunun belli bir kasın kasılmasıyla, dışarı vurulması olarak yorumlanmaktadır. Bu durumda, göç yaşayan çocukların okulda daha fazla kaygı ve tedirginlik yaşadıkları söylenebilir.

Çocukların okul ve ev ortamında gösterdikleri olumlu özellikler, çoğunlukla saygılı, uyumlu, sessiz, sakin olma şeklindedir. Çoğunlukla içe dönük kişilik özellikleriyle uyumlu olan bu özellikler, göç yaşayan çocuklarda bu tür psikolojik uyum

problemlerinin göz ardı edilebilmesi riskini de düşündürmektedir. Öğretmenlerin çocukların olumlu özellikleri ile ilgili sorulara düşük oranda yanıt vermeleri ayrıca üzerinde durulması gereken bir bulgudur. Literatürde göçmen çocuklarla ilgili ifade edilen kalıp yargıların bu durum üzerinde ne derece etkili olduğu bu araştırmada sorgulanan bir değişken değildir, ancak bunun önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

2.8.2. Dünya'da Yapılan Araştırmalar

Luzio (1991), "İtalyan Yabancı İşçi Çocuklarının Alman Çocuklarla Olan İletişimlerinin Bazı (Sosyo) Bilimsel Nitelikleri Üzerine" adlı çalışmasında göçmen işçi çocuklarının göç olgusu yüzünden birçok olumsuzluklarla yüz yüze geldiklerinden bahsetmektedir. Luzio (1991)'nun yapmış olduğu bu çalışmanın amacı, göçmen çocukların dilbilimsel alanlarında ve günlük etkileşimlerinde kullandıkları dilin, özelliklerini ve işlevlerini araştırmaktır. Araştırmada öncelikle bu çocukların, göç ettikleri yeni toplumun kültürüne girerek, o toplumun kullandığı dili öğrenmek ve geliştirmek durumunda oldukları belirtilmektedir. Göçmen çocukların kendi anadillerini kullandıklarında dillerinde değişimler olduğu görülmektedir. Bu değişim yeni girdikleri toplumun dilini kullanmaktan kaynaklanmaktadır. Ancak birçok çocuk, Alman okullarında zorluklarla karsılaşmaktadır. Çocukların yaklaşık % 18'i özel sınıflarda eğitim öğretim görmektedir. Çocukların sadece % 1-2'lik kısmı ortaokula devam edebilmektedir. Bazı çocukların da % 50'si aynı zamanda haftada iki saat İtalyanca kurslara katılmaktadır. Böylelikle bu çocuklar İtalyanca'yı öğrenmekle beraber İtalyan kültürünü de öğrenmiş olmaktadır. Yetişkinlerin ise çoğu zaman kendi anadillerini İtalyanca'yı kullandıkları görülmektedir. Araştırmanın önemli bulgularından biri çocukların günlük yasamda hem aileleriyle hem de İtalyan arkadaşlarıyla Almanca konuştuklarının gözlenmesidir. Bu çocuklar, nadiren İtalyan televizyon programlarını izlemektedirler. Onun yerine çoğu zaman Almanca televizyon programlarını tercih etmektedirler. Çalışma sonucunda İtalyan göçmen çocuklarının dilbilimsel davranışlarının bazı özellikleri analiz edilerek, çocukların dilbilimsel gelişimlerinde sosyal etkileşimin gerekli olduğu anlaşılmıştır. Bunun için İtalyanca derslerinin veriminin arttırılması ve medya ve diğer iletişim araçlarının aracılığıyla çocukların kültürel yaşama yakınlaşmalarının sağlanması önerilmiştir.

Badawi (1993), "Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşik Arap Emirliklerine Göç Eden Arap Öğrenciler Arasında Eğitimsel Farklılıklar" adlı çalışmasında tamamıyla farklı bir kültürü ve dili olan yeni bir ülkeye göç eden çocuklarla kendi kültürüyle aynı olan yeni bir ülkeye göç eden çocuklar arasında genel okul deneyimi açısından bir farklılık olup olmadığını ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Araştırmacı, bugüne kadar yapılan çalışmaların göçmen çocuklarının okul tecrübelerinin, göç edilen ülkenin, insanların ve ailelerin yeni kültürle etkileşim haline girmede istekli olma derecesi hakkındaki tutumlarından etkilenebileceklerini ortaya çıkardığını belirtmektedir.

Araştırmacıya göre, kendi kültüründen farklı bir kültürde olmak, sadece dil ya da akademik alanlarda problem yaratmakla kalmamakta, okulda da büyük sorunlar yaratmaktadır. Bu çalışmada, çocukları ya Amerika Birleşik Devletlerinde ya da Birleşik Arap Emirliklerinde 4. ya da 5. sınıflara giden Arap aileleri incelenmiştir. Bütün veriler, ailelere, çocuklara ve öğretmenlere yaptırılan anketlerle elde edilmiştir. Ankette dört soru sorulmuştur. Bu sorular, Birleşik Arap Emirliklerine ya da Amerika Birleşik Devletlerine göç eden çocukların Arap okullarındaki genel okul tecrübelerini ortaya çıkarmaya yönelik hazırlanmıştır. Anketin sonuçları, Birleşik Arap Emirliklerine göç eden ailelerin, Amerika Birleşik Devletine göç eden ailelere göre, çocuklarının okul tecrübelerinde daha olumlu görüşlere sahip olduklarını ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte, hem Birleşik Arap Emirliklerinde ve Amerika Birleşik Devletindeki çocukların genel okul tecrübeleri açısından olumlu görüşlere sahip oldukları bulunmuştur. Öğretmenlerin, çocukların okula uyumlarında ve okul başarısı seviyesindeki algılarında kültürel farklılıklar açısından bir değişiklik göstermediği ortaya çıkarılmıştır. Araştırmacı, ayrıca gelecekte yapılacak olan çalışmalarda objektif araçların, daha sosyal değişkenlerin, cinsiyet farklılıklarının, göç edilen yerde kalma süresinin, farklı okul seviyesinin, dil yeterliliklerinin, öğretim yöntemlerinin araştırılması gerektiğini önermektedir.

Zhu (2001), "Shanghai'daki Göçmen Çocuklarının Eğitim Sorunları" adlı makalesinde sosyal ayrımcılıktan ve ekonomik sebeplerden dolayı Shanghai'daki göçmen çocukların okullarında yeteri kadar araç ve gereç olmadığı, köyü koşulların ve eğitimsiz öğretmelerin bulunduğunu belirmektedir. Zhu, hükümetin göçmen çocukların eğitimi için bulundukları girişimlerde başarısız olduğunu savunmaktadır.

Araştırmacı tarafından göçmen çocuklarının haklarının savunulması, onların yerel halkla eşit şartlara sahip olmaları ve iyi bir eğitim almaları gerektiği önerilmektedir.

Exp'osito ve Favela (2003), ABD' de yaptıkları "Duyarlı Sesler: Göçmen Öğrencilere Değer Vermek Ve Öğretimde İdeolojik Berraklık" adlı ortak araştırmada göçmen öğrencileri öğretim sürecine katmanın onlara ve kültürlerine değer vermekten geçtiğini belirtmişlerdir. Makalede şunlar belirtilmiştir. Hakim kültürün bir parçası konumunda bulunmayan öğrenciler, birer kültür işçisi olarak rollerinin farkında olan öğretmenlere ihtiyaç duyarlar. Dahası, göçmen öğrencilerle birlikte çalışan öğretmenlerin, sahip oldukları ideoloji konusunda duyarlı ve inanç sistemlerinin karşılıklı etkileşim içerisinde bulundukları aileler üzerinde ne tür bir etki bırakacağının farkında olmalıdırlar. Göçmen öğrencilerin bizim toplumumuzda gerekli akademik becerileri kazanmalarına yardımcı olmak için, öğretmenler öğrencilerine destek olmalı ve kültür uyumun ne denli nazik ve hareketli bir süreç olduğunun farkında olmalıdırlar. Bu süreç içerisinde göçmen çocuklar yeni kültür ve dil ile etkileşim içindedirler ya da bu süreç içerisinde önceden deneyim sahibi olmadıkları durumlarla karşı karşıya kalmaktadırlar.

Öğretmenler kendileri ile öğrencileri arasındaki kültürel farklılıkların bilincine vardıklarında, öğrencilerinin dilsel ve kültürel malzemelerini eğitim sürecine aktif bir biçimde dahil etmenin yollarını bulacaklardır. Bunu etkin bir biçimde yapabilmek için, öğretmenler içinde bulundukları baskın kültürün önyargılarını eleştirel bir biçimde ele almalı ve bunların eğitim süreci üzerindeki etkilerini incelemelidirler. Göçmen öğrencilerine gerçekten değer veren öğretmenler, onların dillerine ve kültürlerine saygı göstermek suretiyle ve bu malzemeyi etkin bir biçimde kullanarak öğrencilerin kendilerini daha rahat hissetmelerini sağlayabilirler. Son olarak, uygulamacıların ideolojilerini eleştirel bir biçimde keşfettikleri, adlandırdıkları ve sorguladıkları yansıtmacı bir sürece katılmalarını sağlayacak programlar yapma görevi ise öğretmen eğitimi kurumları üzerine düşen bir görevdir.

BÖLÜM III. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın hazırlık ve yürütülme safhalarıyla birlikte, teknik ve etik unsurlarıyla ilgili açıklamalar yapılmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma verileri nitel araştırma yöntemiyle toplanmıştır. Işıkoğlu'na göre (2005) nitel araştırma yönteminde olgular ve olaylar bizzat doğal ortamında gözlemlenir. Bu açıdan birden fazla ve sosyal olarak yapılandırıldığına inanan nitel araştırmacı, sosyal olayları araştırırken bunların gerçekliğini doğal ortamlarında onları inceleyerek araştırmasını yapar. "Nitel araştırma yöntemleri, araştırmanın gerçekliği doğal ortamı anlamaya, tanımaya ve sonuçlara olan etkilerini açıklamaya duyarlı olduğundan eğitimsel gerçekleri çok boyutlu olarak ortaya koyma imkanı tanır. Bu yönleriyle de özellikle eğitim araştırmalarına zenginlik katar" (Yaman, 2007, s. 131). Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden bütüncül çoklu durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, araştırılan olguyu kendi yaşam çerçevesinde inceleyen, olgu ve içinde bulunduğu ortam arasındaki sınırların kesin hatlarla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemidir (Özçelik ve Yıldırım, 2002, s. 5).

"Durum çalışmaları, örnek olay tarama modelleri evrendeki belli bir ünitenin (birey, aile, okul, hastane dernek vb.nin), derinliğine ve genişliğine, kendisini ve çevresi ile olan ilişkilerini belirleyerek, o ünite hakkında bir yargıya varmayı amaçlayan tarama düzenlemeleridir" (Karasar, 2005, s. 86). "Bütüncül çoklu durum deseninde isminden anlaşılacağı üzere birden fazla birey, kurum, program, okul gibi birçok analiz birimi vardır. Bu desenin kullanım alanlarından biri de daha önce kimsenin çalışmadığı veya ulaşamadığı durumlardır" (Yıldırım, Şimşek, 2004, s. 290).

Nitel araştırma deseni, araştırmanın yaklaşımını belirleyen ve aşamalarının bu yaklaşım çerçevesinde tutarlı olmasına yol gösteren bir stratejidir. Nicel araştırmada desen, araştırma sorularının oluşturulmasından toplanacak veriler, veri toplama yöntemleri, veri analizi ve raporlaştırma aşamalarına kadar tüm aşamalarda

araştırmacıya belirgin bir yön gösterir. Nitel araştırmada ise araştırılan olay, olgu ya da duruma göre değişebilen bir araştırma süreci söz konusudur (Yıldırım, Şimşek, 2004, s. 69).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırma bütüncül çoklu durum desenine uygun olarak Antalya Kepez'deki İsmail Hakkı Kaya İlkokulu, Demirgül İlkokulu, Baraj İlkokulu, Şehit Kahraman Çelikbaş İlkokulu ve 80. Yıl Cumhuriyet İlkokulu'nda geçmiştir. Araştırmanın çalışma grubu kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemine ve gönüllülük esasına göre seçilmiştir. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmıştır. Araştırmanın evrenindeki tüm okul müdürlerine ve öğretmenlere ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler son 2 yıl içinde göç yaşamış olan öğrencilerdir. Araştırmacı sınıfların hepsine tek tek girip bu öğrencileri tespit etmiştir. Veliler de bu öğrencilerin velileri olarak belirlenmiştir. Velilerin üç tanesi başka bir şehirde olmaları nedeniyle araştırmada yer almamıştır. Araştırmada belirlenen veliler ve öğrenciler kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu bu ölçüte uyan ve gönüllülük esasına göre seçilen 5 okul müdürü, 23 öğretmen, 8 öğrenci (ilkokul 4. sınıf öğrencisi) ve 5 veli oluşturmaktadır.

Katılımcıların soruları içtenlikle cevaplamaları için isimleri belirtilmeyip kodlanarak araştırmacı tarafından saklı tutulmuştur. Katılımcıların görüşlerinden alıntılar yapılırken şu kodlama sistemi yapılmıştır. Y; yönetici, Öğrt; öğretmen, Ö; öğrenci, V; veli olduğunu ifade etmektedir. Örneğin (Öğrt1) kodu, birinci öğretmeni ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşmeye başlanılmadan önce kişisel özellikleri öğrenilmiş ve değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin kişisel özellikleri ve bu araştırmada katıldığı alanlar aşağıdaki Tablo 3.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 3. 1. *Araştırmaya Katılan Yöneticilere İlişkin Bilgiler*

Katılımcı Yöneticiler	Cinsiyet	Kıdem	Yaş	Çalışma Yılı	Katıldığı Alanlar
Y1	Erkek	¼	50	29 yıl	Bireysel Görüşme
Y2	Erkek	3/2	42	19 yıl	Bireysel Görüşme
Y3	Erkek	4/1	37	15 yıl	Bireysel Görüşme
Y4	Erkek	¼	49	26 yıl	Bireysel Görüşme
Y5	Erkek	¼	50	26 yıl	Bireysel Görüşme

Tablo 3. 1.'e göre araştırmaya katılan okul müdürlerinin hepsi erkektir. Okul müdürlerinden üçünün kıdemi 1/4'tür. Mesleklerinde 25 yılı aşmış oldukça deneyimli yöneticilerdir. Müdürlük yapan Y2 ve Y3 ise mesleklerinde 20 yılını doldurmamış, kıdemleri sırasıyla 3/2 ve 4/1 olarak çalışmaya devam yöneticilerdir. Yöneticilerin yaşları 50, 42, 37, 49 ve 28 olarak değişmektedir.

Tablo 3. 4. *Araştırmaya Katılan Öğretmenlere İlişkin Bilgiler*

Katılımcı Öğretmenler	Cinsiyet	Kıdem	Yaş	Çalışma Yılı	Katıldığı Alanlar
Öğrt1	Erkek	5/1	36	12	Bireysel Görüşme
Öğrrt2	Erkek	1/2	48	25	Bireysel Görüşme
Öğrt3	Kadın	6/2	34	10	Bireysel Görüşme
Öğrt4	Erkek	1/1	46	24	Bireysel Görüşme
Öğrt5	Erkek	1/4	50	28	Bireysel Görüşme
Öğrt6	Kadın	2/3	42	20	Bireysel Görüşme, Odak Grup Görüşme
Öğrt7	Kadın	5/2	37	13	Bireysel Görüşme, Odak Grup Görüşme
Öğrt8	Kadın	6/3	35	11	Bireysel Görüşme, Odak Grup Görüşme
Öğrt9	Kadın	4/3	39	17	Bireysel Görüşme, Odak Grup Görüşme
Öğrt10	Erkek	6/3	35	10	Bireysel Görüşme
Öğrt11	Kadın	7/3	34	8	Bireysel Görüşme
Öğrt12	Erkek	1/4	49	26	Bireysel Görüşme
Öğrt13	Kadın	7/1	29	5	Bireysel Görüşme
Öğrt14	Kadın	5/3	37	14	Bireysel Görüşme
Öğrt15	Kadın	2/1	46	21	Bireysel Görüşme
Öğrt16	Erkek	1/4	51	27	Bireysel Görüşme
Öğrt17	Kadın	4/1	40	14	Bireysel Görüşme
Öğrt18	Kadın	1/4	54	32	Bireysel Görüşme
Öğrt19	Kadın	5/2	36	13	Bireysel Görüşme
Öğrt20	Erkek	1/4	51	29	Bireysel Görüşme
Öğrt21	Kadın	7/3	32	7	Bireysel Görüşme
Öğrt22	Kadın	5/2	36	13	Bireysel Görüşme
Öğrt23	Kadın	5/1	38	14	Bireysel Görüşme

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel özellikleri ve bu araştırmada katıldığı alanlar Tablo 3. 2.'de gösterilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğretmenlerden 8 tanesi erkek, 15 tanesi ise bayandır. Öğretmenlerden 5 tanesinin emeklilikleri dolmuş olup kıdemleri 1/4'tür. Çalışma yılı en fazla olan ise 32 yıllıktır. Öğretmenlerden kıdemi en az olan 7/1 olarak görünmektedir. Çalışma yılı 5 yıldır. Öğretmenlerin yaşları 29 ile 54 arasında değişmektedir.

Tablo 3. 5. *Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Bilgiler*

Katılımcı Öğrenciler	Cinsiyet	Sınıf	Yaş	Katıldığı Alanlar
Ö1	Erkek	4/A	10	Bireysel Görüşme
Ö2	Kız	4/B	10	Bireysel Görüşme
Ö3	Kız	4/B	10	Bireysel Görüşme
Ö4	Kız	4/E	10	Bireysel Görüşme
Ö5	Erkek	4/A	11	Bireysel Görüşme
Ö6	Kız	4/E	10	Bireysel Görüşme
Ö7	Kız	4/C	11	Bireysel Görüşme
Ö8	Kız	4/A	10	Bireysel Görüşme

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel özellikleri ve bu araştırmada katıldığı alanlar Tablo 3.3.'te gösterilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerden beşi kız, üçü erkektir. Öğrencilerin hepsi 4. sınıftır. Öğrencilerin yaşları 10 ile 11 olarak değişmektedir.

Araştırmaya katılan velilerin kişisel özellikleri ve bu araştırmada katıldığı alanlar aşağıdaki Tablo 3. 4.'de gösterilmiştir.

Tablo 3. 6. *Araştırmaya Katılan Velilere İlişkin Veriler*

Katılımcı Veliler	Cinsiyet	Sınıfı (Velisi Olduğu Öğrencinin)	Öğrenim Durumu	Katıldığı Alanlar
V1	Kadın	4/A	Ortaokul	Bireysel Görüşme
V2	Kadın	4/B	Lise	Bireysel Görüşme
V3	Erkek	4/E	İlkokul	Bireysel Görüşme
V4	Kadın	4/A	İlkokul	Bireysel Görüşme
V5	Erkek	4/C	Ortaokul	Bireysel Görüşme

Tablo 3.4.'e göre araştırmaya katılan velilerin üçü kadın, ikisi erkektir. Velilerin ikisi ilkokul mezunu, ikisi ortaokul, diğeri ise lise mezunudur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki farklı nitel veri toplama yöntemi ve bu yöntemlere uygun araçlar kullanılmıştır. Bu veri toplama yöntemlerinden birincisi görüşme formlarıdır. Katılımcıların okullarında yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin görüşlerini almak amacıyla açık uçlu sorulara dayanan yarı yapılandırılmış görüşme soruları katılımcı türüne uygun bireysel ve odak grup görüşme formlarına dönüştürülmüş ve bu formlar uygulanmıştır.

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanılmasının nedeni bu tekniğin araştırmacıya görüşmenin akışına bağlı olarak değişik paralel veya alt soruları sorma imkânı vermesi ve bu sayede araştırmacının görüşmenin akışını

etkileyerek kişinin yanıtlarını daha da açabilmesini ve araştırmacıyı aydınlatmasını sağlamaktır.

Araştırmada ikinci veri toplama yöntemi dokümanlardır. Araştırmada incelenen dokümanlar ise öğrencilerin göçe ilişkin yaptıkları çizimlerdir. Ayrıca konuyla ilgili literatür taraması yapılmıştır.

3.3.1. Görüşme Kayıtları

"Günergin, (1992) görüşmeyi belli bir amaç doğrultusunda tarafların bir araya gelerek yüz yüze ve sözel bir şekilde bilgi, düşünce, öneri ve fikir alışverişi olarak tanımlamıştır" (Yineoğlu, 2007, s. 67).

"Patton'a göre (1987) görüşmenin amacı, bir bireyin iç dünyasına girerek onun bakış açısını anlamaktır. Görüşme yoluyla deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar ve zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenmeyi anlamaya çalışıldığını ifade etmiştir" (Yıldırım ve Şimşek, 2004, s. 120).

Görüşme türleri farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflamalardan biri katılımcı sayısına göre olan görüşmelerdir. Görüşmeye katılanların sayılarına göre görüşme bireysel ve odak grup görüşme olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Karasar'a göre (1999) bireysel görüşmeler, görüşmeci ile cevaplayan yani görüşme yapılan birey haricinde başka kimsenin görüşmede bulunmadığı türdedir. Bu görüşme türünde daha çok kişiye özel bilgilere ulaşılır. Diğer taraftan bireysel görüşmelerde elde edilemeyen bazı bulgulara da odak grup görüşmeleri ile ulaşılabilir. Ayrıca bireyin tek başına vereceği cevaplar ile grup içinde vereceği cevaplar farklı olabilmektedir. "Grupla görüşmeler ortak bir problem çerçevesinde toplanmış, oluşan etkileşimle sorulara yanıt verecek grupla yapılır. Bu esnada görüşmeci de gruptaki kişilerin görüşmenin amacından sapmadan ilerlemelerini sağlamak ve kayıt tutmakla sorumludur" (Tiryaki, 2006, s. 4).

Katılımcılarla yapılan görüşmeler ortalama olarak 20-25 dakika sürmüştür. Görüşmelerden elde edilecek verilerin daha iyi analiz edilebilmesi için ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Ses kayıt cihazında bulunan bu kayıtlar daha sonra metne çevrilmiştir.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarından birisi görüşmedir. Görüşme sorularının belirlenmesi ve geliştirilmesi için bir takım çalışmalarda bulunulmuştur. Öncelikli olarak sorular literatür taramasına bağlı olarak kavramsal çerçevede oluşturulmuş ve görüşme formunun yapılandırılması için katılımcılarla ön görüşmeler yapılmıştır. Daha sonra uzman görüşü alınarak açık uçlu sorulara dayandırılmış yarı yapılandırılmış görüşme formları oluşturulmuş ve bireysel görüşmeler bu formlar aracılığı ile sürdürülmüştür. En son olarak bireysel görüşmeden elde edilen veriler ışığında açık uçlara dayandırılmış yarı yapılandırılmış odak grup görüşme soruları oluşturulmuş ve odak grup görüşmeleri bu formlar aracılığı ile yürütülmüştür.

3.3.2. Dokümanlar

"Nitel araştırmada doğrudan gözlem ve görüşmenin olanaklı olmadığı durumlarda veya araştırmanın geçerliğini arttırmak amacıyla, görüşme ve gözlem yöntemlerinin yanı sıra, çalışılan araştırma problemiyle ilişkili yazılı ve görsel materyal ve malzemeler de araştırmaya dahil edilebilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2004, s. 187).

Araştırma problemlerine ilişkin olarak yazılı ve görsel dokümanların incelenmesi daha zengin ve kapsamlı bir sonuç çıkarılması için önemlidir. "Olguya ya da olaya ilişkin çok çeşitli kaynaklardan bilgi toplanması farklı bakış açıları ve farklı yaklaşımların da incelenmesi ve sentezlenmesine imkan sağlayacak ve bütün bunlar da araştırmanın geçerliğini arttıracaktır. Bütün bunlara ek olarak dokümanlar araştırmanın konusunun geçmişine veya tarihsel sürecine de ışık tutacaktır" (Baş ve Akturan, 2008, s. 99).

Araştırmada veri toplama yöntemlerinden biri dokümanlardır. Araştırmada incelenen dokümanlar ise öğrencilerin göçe ilişkin yaptıkları çizimlerdir. Ayrıca konuyla ilgili literatür taraması yapılmıştır.

3.4. Geçerlik ve Güvenirlik

"Nitel araştırmada geçerlik bilimsel bulguların doğruluğu, güvenirlik ise bilimsel bulguların tekrarlanabilirliği ile ilgilidir" (Yıldırım ve Şimşek, 2004, s. 255).

Bu doğrultuda araştırmanın geçerliği ve güvenirliği artırmak için aşağıdaki uygulamalar gerçekleşmiştir:

1. Araştırmanın iç geçerliğini (inandırıcılığını) artırmak için birden fazla veri toplama yöntemi; bireysel görüşme, odak grubu görüşmesi ve doküman analizi kullanılmıştır. Yani veri toplamada çeşitleme yoluna gidilmiştir. Ayrıca görüşme formu geliştirilirken ilgili alanyazın incelemesi sonucunda konu ile ilgili kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Temalar ve temaları oluşturan alt temaların kendi aralarındaki ilişkisi ile her bir temanın diğerleriyle ilişkisi kontrol edilerek bütünlük sağlanmıştır. Diğer taraftan görüşmelerin Antalya Milli Eğitim Müdürlüğünün izni ve desteğiyle yapılması ve görüşme öncesi okul yöneticileri, öğretmenleri, öğrencileri ve velileri ile görüşmede kaydedilen bilgilerin sadece bilimsel amaçlı kullanılacağı ve gizliliği konusunda anlaşma imzalanması, karşılıklı güvenin sağlanmasında önemli etken olmuştur. Böylece görüşme sürecinde toplanan verilerin gerçek durumu yansıtması sağlanmıştır.
2. Araştırmanın dış geçerliğini (aktarılabilirliğini) artırmak için araştırma süreci ve bu süreçte yapılanlar ayrıntılı bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin çözümlenmesi ve analitik genelleme yöntemiyle alanyazında yapılmış konu ile ilgili araştırmalarla yapılan karşılaştırmalarla kurama genelleme yaparak yorumlanması ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır. Ayrıca olay ve olguları hem de bunların değişkenlik gösteren özelliklerini ortaya koyma amaçlı örneklem yöntemiyle gönüllülük esasına dayalı olarak katılımcılarla görüşmeler yapılmıştır.
3. Araştırmanın iç güvenirliğini (tutarlığını) artırmak için bulguların tamamı yorum yapılmadan doğrudan verilmiştir. Ayrıca görüşmede elde edilen veriler üzerinde araştırmacı ve nitel araştırma konusunda deneyimli bir öğretim üyesi ayrı ayrı kodlamalar yapmış ve kodlamalar karşılaştırılarak tutarlık oranı % 87 olarak hesaplanmıştır.
4. Araştırmanın dış güvenirliğini (teyit edilebilirliğini) artırmak için araştırmacının tüm veri toplama araçlarını, ham verilerini, analiz aşamasında yaptığı kodlamaları ve rapora temel oluşturan algıları, notları, yazıları ve çıkarımları dışarıdan bir uzmanın incelemesine sunarak teyit incelemesi yaptırılmıştır.

3.5. Verilerin Toplanması

3.5.1. Araştırmanın Fiilen Yürütüleceği Birimin Bağlı Olduğu Kurumdan İzin Alınması

Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokullarda gerçekleştirileceği için yasal izin alınması gerekmiştir. Bunun için bu ilkokulların bağlı bulunduğu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü aracılığıyla başvurarak izin alınmıştır.

3.5.2. Araştırma İçin Katılımcıların Bilgilendirilmesi ve Katılım İçin İzin Formlarının Doldurulması

Bu araştırmada dört farklı katılımcı türü bulunmaktadır. Bunlar yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve velilerdir. Bu katılımcılardan yöneticiler, öğretmenler ve velilerle görüşmeye geçmeden önce onlar araştırmanın amacı hakkında bilgilendirilmiştir. Araştırmaya katılımlarının gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirileceği bildirilmiştir. Araştırmada hiçbir suretle isimlerinin geçmeyeceği ve kendilerine takma bir isim atanacağı söylenmiştir. Bu sayede araştırmanın gizliliği ve güveni hakkında katılımcılara güven verilmiştir. Araştırmanın kaydedilmesinde iki neden açıklandı. Birincisi görüşmeden elde edilecek verilerin daha iyi analiz edilmesi, ikincisi ise zaman kazanmaktır. Katılımcıların görüşmelerin kaydedilmesi konusunda hem fikir olmaları ve araştırmaya katılacaklarını beyan etmelerinin ardından onlardan araştırmaya katılım için izin formunu okuyup imzalamaları istenmiştir.

Araştırmada dördüncü katılımcı türü olan öğrencilerin 18 yaşından küçük olmalarından dolayı araştırmaya katılımlarını sağlayabilmek için velilerinin izni gerekiyordu. Bu yüzden araştırmaya katılacak velilerle bununla ilgili bir görüşme yapıldı. Bu görüşmede aynı şekilde araştırma hakkında veliler bilgilendirilip onlara gerekli açıklamalar yapılmıştır. Velisi oldukları öğrencinin araştırmaya katılmasını kabul eden veliden izin formunu okuyup imzalaması istenmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmada iki çeşit nitel veri toplama aracı kullanılmıştır: bireysel ve odak grup görüşme ile doküman incelemesi. Veri toplama araçlarının da özellikleri dikkate alınarak veriler içerik analizi ile incelenmiştir.

"Fox'a göre (1969) içerik analizi, sözel ve yazılı verilerin belirli amaç veya problem bakımından sınıflandırılması, belirli değişken veya kavramların ölçülmesi ve bunlardan belirli bir anlam çıkması için taranarak kategorilere ayrılmasıdır" (Yalçın ve Diğerleri, 2009, s. 3).

"İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Nitel araştırma verileri dört aşamada analiz edilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2004, s. 227).

1. Verilerin kodlanması,
2. Temaların bulunması,
3. Kodların ve temaların düzenlenmesi,
4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanmasına ulaşmaktır.

Görüşmelerden ve doküman incelemesinden elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Görüşme ve doküman analizinden elde edilen veriler öncelikle kodlanmış ve sonra bu kodlar arasında temalar belirlenmiştir. Daha sonra kodların ve temaların düzenlenmesi yapılmıştır. Görüşmelerde elde edilen veriler içerik analizinde yer alan frekans analizi ile çözümlenmiştir. "Frekans analizi en basit şekliyle öğelerin sayısal ve yüzdesel olarak görülme sıklığını ortaya koymaktır. Frekans analizi sonunda öğeler önem sırasına koyulur ve sıklığa dayalı bir sınıflama yapılır" (Bilgin, 2006, s. 18). Bu çalışmada da frekans ve yüzde analizi tekniği uygulanarak, görüşülen yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin verdiği yanıtlar sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerin, yöneticilerin, öğrencilerin ve velilerin verdiği yanıtların sıklığına göre, başlıklar altında bir sınıflama ve bu sınıflamaya bağlı olarak frekans sıklığı ve yüzdesi, tablolar verilerek ve katılımcılardan doğrudan alıntılarla desteklenerek analiz edilmiştir. Daha sonra doküman incelemesinden elde edilen veriler ise görüşmelerden elde edilen başlıklar dikkate alınarak incelenmiştir ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

3.7. Araştırma Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler

Araştırmada bir takım güçlüklerle karşılaşılmıştır. Bu zorluklardan katılımcı türüne göre olanları şöyledir:

3.7.1. Yöneticilerle Yaşanan Zorluklar

Yöneticilerle yaşanan zorlukların nedeni okullarda pek çok iş ve sorun olması nedeniyle görüşmeye zaman ayrılamamasıdır. Okulda çalışan yöneticilerin mesai saati gözetmeden çalışmaları sebebiyle ve bu kadar yoğunluğun içinde araştırmacıya vakit ayırmaları zor olmuştur. Bu okulda çalışan yöneticiler pek çok işin sorumluluğunu yüklenmişlerdir. Bu yüzden okul müdürleri ile okul mesai saatleri dışında görüşme yapılmıştır. Yöneticiler ile görüşme yapılırken sık sık kapıları çalınmış ve işleri ile görüşme bölünmüş sonra tekrar konuya geri dönülmüştür.

3.7.2. Öğretmenlerle Yaşanan Zorluklar

Öğretmenlerle yaşanan zorluklardan birisi okuldaki öğretmenlerin de çok yoğun çalışmalarından dolayı görüşmeye zaman ayırmakta zorlanılmasıdır. Öğretmenlerle yapılan görüşme saatlerinin ayarlanması sorun olmuştur. Görüşmeler teneffüslerde yapılamazdı çünkü teneffüsler 10 dakika ile sınırlıydı, görüşme ise en az 20 dakika sürmektedir. Bu sebeplerden dolayı bazı öğretmenlerle görüşmeler boş derslerinde yapılmıştır. Bazı öğretmenlerle ise görüşmeler öğle arasında ve okul saatleri dışında yapılmıştır. Bazı öğretmenler dersten sonra saat 15.00'te evlerine gitmeyip bu araştırmaya vakit ayırmışlardır. Odak grup görüşmede öğretmenleri bir araya getirmek için zamanı ayarlamak zor olmuş ama öğretmenlerin özverili bir şekilde okula mesai dışı bir saatte gelmeleri ve saatlerini ayırmaları sayesinde sağlanmıştır.

3.7.3. Öğrencilerle Yaşanan Zorluklar

Öğrencilerle yaşanan zorlukların nedeni öğrencilerin içinde bulundukları gelişim dönemidir. İlkokul 4. sınıf öğrencileri gelişim özellikleri bakımından somut işlemler döneminde bulunmaktadır. Bu nedenle öğrenciler araştırma sorularını algılamakta zorluk çektiler. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden göç ederek gelen öğrenciler Türkçe'ye tam olarak hakim olamadıkları için soruları anlamada sorun yaşadılar. Bu yüzden öğrencilere de sık sık sorular hakkında ek açıklamalar

yapılmıştır. Ayrıca öğrenciler göç yaşadıkları için henüz çevreye alışamamış ve çekingen tavırlar sergilemektedir. Bu nedenle öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırmak, düşüncelerini ortaya koymalarını sağlamak ve utangaçlıklarını kırmak amacıyla planlandığından daha çok konuşmak zorunda kalınmıştır.

3.7.4. Velilerle Yaşanan Zorluklar

Araştırmaya katılacak velilerle görüşmek oldukça zor olmuştur. Okulda çocuğuyla ilgili veli bulmak bu tür okullarda ayrı bir sorundur. Göç yaşayan bu velilerin okula gelmesini istemek ise daha başka bir sorundur. Bu yüzden bazı öğrencilerin velileriyle sorun yaşanmıştır. Okula gelme imkanı olan bu veliler, görüşmenin amacı anlatılmasına ve yapılacaklardan bahsedilmesine rağmen anlayışla karşılamamışlar ve görüşmeyi kabul etmemişlerdir. Bu öğrenci velileri cahil olduklarını ve anlamayacaklarını belirtmişlerdir. Bütün bunlar bölgenin durumu ve konumu bakımından açıklayıcı olmaktadır. Araştırma için görüşmeler tamamen veli gönüllülüğü esas alınarak yapılmıştır.

Velilere soruları anlatmakta bazı sorunlar yaşanmıştır. Veliler soruların bazılarını anlamadıkları için ek açıklamalar yapılmıştır. Bu da yarı yapılandırılmış görüşmenin bir avantajı olarak görüşmeye yansımıştır. Velilere zaman zaman gerekli açıklamalar yapılmış, bazı kelimelerin anlamları söylenmiştir.

3.8. Araştırmanın Araştırmacıya Kazandırdıkları

Araştırmacının sınıf öğretmeni olarak çalışmasından dolayı farklı okullardaki çeşitli yaşantılar geçirmiş öğrencilerle görüşme yapması araştırmacıya yeni deneyimler sağladı. Görüşme sayesinde bu öğrencilerle daha yakından ilişki içine girme fırsatı buldu ve değişik özellikteki öğrencileri tanımış oldu.

Velilerle görüşmelerde, onların içinde bulundukları durum sebebiyle çocuklarıyla ilişkilerini daha yakından görme imkanı bulundu. Velilerin yaşadıkları sorunlar anlaşılarak onlarla empati kurulması kolaylaştı.

Öğretmenlerle ve yöneticilerle yapılmış olan çalışmalar sayesinde oldukça farklı kazanımlar elde edildi. Araştırmacı kendisi gibi meslektaşları olan sınıf öğretmenlerinin bu tür bölgelerde ve okullarda çalışmanın zorluklarını yakından

görmüş oldu. Ayrıca bu okulların avantajları ve dezavantajları çok net bir şekilde anlaşıldı. Görüşme yapılan öğretmenler araştırmacının yaptığı işi görerek takdir ettiler ve ona olan saygılarının arttığı hissedildi. Bazı okullarda gergin bir ortam olduğu ve bazı meslektaşlar arası okul içi sorunlar yaşanması gerçeğine rağmen meslektaşlarla araştırmayı yürütebilmek yine de mümkün olmuştur. Bütün bunlar gerektiği zaman profesyonel ilişkilerin kurabilmesinin önemini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca onlarla iletişime geçilerek daha yakından tanıma fırsatı doğmuş ve bir takım gerginliklerin de etkisini kaybetmesine, okul içi ilişkileri geliştirebilme imkanı sunmuştur.

Karşılıklı konuşarak kişilerin birbirini anlamasının ve empati kurabilmesinin olumlu etkisi görülmüştür. Okullardaki ilişkilerin daha iyi geliştirilmesi için bu gibi görüş alışverişlerinin, fikirleri paylaşılabilecek toplu ortamların yaratılması ihtiyacı da bu çalışmalar sayesinde ortaya çıkmıştır.

Her şeyden önemlisi bu çalışmayı yapmak, yöneticileri, öğrencileri, velileri, meslektaşları daha iyi anlayarak, hangi çözümlerde ortak fikirlerde olunduğunu hissetmek açısından önemli olmuştur. Yapılan işin önemini araştırmacıya bir kez daha göstermiş ve anlamlı çabalar peşinde koşulduğunu hissettirmiştir.

BÖLÜM IV. BULGULAR VE YORUM

4.1. Yöneticilerle Bireysel Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

4.1.1.Yöneticilerin Okulun Eğitim Koşulları Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla yöneticilerin okulun eğitim koşullarına ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.1.'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4. 1. *Yöneticilerin Okulun Eğitim Koşulları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Eğitim Koşulları	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	F	%
1)Yoğun olarak göç alan bir bölge olduğu için sorunların fazla olması	√	√	√	√	√	5	100
2)Kavga, şiddet, küfür etme, hırsızlık vb. disiplin sorunlarının fazla olması	√	√	√	√	√	5	100
3)Bölgedeki siyasi sorunların okula yansımasıyla sorunların ortaya çıkması	√		√	√	√	4	80
4)Velilerin ekonomik sıkıntı içinde olmasının okula yansıması		√	√	√	√	4	80
5)Öğretmenin saygısızlık, saldırı ve aracına zarar verilmesi gibi olaylardan dolayı kendini güvende hissetmemesi	√	√		√	√	4	80
6)Göçle gelen öğrenci ve ailelerinin kültür farklılığı nedeniyle sorunlar yaşaması	√			√	√	3	60
7)Okulda ve okul çevresinde madde bağımlısı olan öğrenci ve grupların olması		√	√	√		3	60
8)Çevrenin okul, öğrenciler ve mahalle hakkında önyargılı davranması	√			√	√	3	60
9)Okulda güvenlik sorunlarının yaşanması	√		√			2	40
10)Okulun donanım olarak eksiklerinin bulunması	√	√				2	40

Yöneticilerin okulun eğitim koşulları hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 100 ile yoğun olarak göç alan bir bölge olduğu için sorunların fazla olması gelmektedir. Bu görüş 5 yöneticinin tamamı tarafından ifade edilmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Okulumuzun eğitim koşulları istediğimiz düzeyde değil. Şimdi göç alan bir bölge olduğu için bir takım sorunlar da göçle beraber geliyor. Dolayısıyla eğitimde çözülemeyen bazı sorunların da ortaya çıkması oluşuyor. Tabi bunda çok etken var. Bu etkenlerin başında da özellikle uyum problemi var. Uyum problemi olduğu için de bunu çözmek uyum sağlamak baya zaman alıyor. Zor bir süreç oluyor.

Y2: Şimdi okulumuz çok nakil alan, göç alan bir bölge. Aldığı kadar da veriyor. Velilerimiz çoğu halde çalışan işçilerden oluşuyor. Bunlar genelde mevsimlik işçi şeklinde çalışıyorlar. 1 yıl ya da 3-5 ay çalışıp tekrar memleketlerine dönüyorlar. Çok fazla göç alıyoruz. Ortalama yıllık 150, 200 civarı nakil alıyoruz, nakil

veriyoruz. Bu da nerdeyse bir okulun mevcudunu oluşturuyor. Bizim 1960 civarı öğrencimiz var, ilkokul ortaokul olarak, % 80'i Antalya doğumlu değildir.

Y3: Bölgemiz gecekondu bölgesi olduğu için bir de çok yoğun göç alan bir bölgedir. Öğrencilerimizin yaklaşık % 70'inin ailelerin Trabzon Yozgat, Gümüşhane, Çorum gibi Karadeniz bölgesinden, doğu illerinden burdur gibi bölgelerden göç alan bir bölge. Buraya çok çeşitli bölgelerden öğrenciler geldiği için kozmopolit bir yer diyebiliriz. Bu da eğitim öğretimi olumsuz yönde etkileyebiliyor.

Y4: Okulumuz gecekondu bölgesinde bulunuyor. Yani Antalya'da apartmanı olmayan belki tek mahalleyiz. Çok geniş bir mahalledeyiz. A dan Z ye hepsi dışarıdan gelmiş. Yani burada daha önceden yerleşim alanı yokmuş. Gecekondu kanalıyla hepsi dışarıdan yerleşmiş. Bunların yaklaşık % 40'ı da doğu kökenli. Antalya'nın ilçelerinden bir kısmı herhalde % 20'nin üzerinde Gündoğmuş ve değişik ilçelerinden var veya batıda farklı illerden. Tam bir homojen yapı. Okulumuzun sorunları arasında her şeyden önce ben şöyle düşünüyorum, eğitimciysen bulunduğun koşullara göre hedef belirleme, vizyon, misyon oluşturma, o vizyon, misyon doğrultusunda çalışma yapmak gerekir. Yoksa sorunların içerisinde yok olur gidersin. Orayı değiştiremezsin.(...) İl içi il dışı gelip gitmeler sürekli oluyor. Olmaması mümkün değil. Çünkü burası göç alan bir yer. Ve sürekli değişken olan bir yer. Mevsimlik işçiler de geliyor hale. Hale çalışmaya geliyorlar. Ama bizim gözlediğimiz şu: dışarıdan gelen öğrencilerin başarısı düşük oluyor. Çocuk bir orda okumuş bir burada okumuş. Tabi ki o çocuğun yetişmesi ve uyumu için ek kurslar yapıyoruz. Okulumuzun öğrencileri aşağı yukarı % 50 Antalya doğumlu değil, dışarıdan gelme. Geri kalan % 50 de zaten annesi babası dışarıdan gelmedir. % 50'si buralarda doğmuş ,% 50'si de göç olarak gelmiş. Antalyalı olan öğrenci sayısı çok az. Antalyalı olsa bile Antalya ilçelerinden onlar da. Antalya merkezden öğrenci yok. İlçelerden de göç alıyor mesela Gündoğmuş, Korkuteli gibi ilçelerden.

Y5: 80. Yıl Cumhuriyet İlköğretim okulu problemli bir okul. Yani ilk geldiğimiz yıllarda gerçekten eğitim öğretim yapmak baya zordu. Çünkü burada Türkiye'nin her bölgesinden her ilinden aşağı yukarı her ilçesinden öğrenci var. Özellikle ağırlıkla Doğu ve Güneydoğu bölgesindeki illerimiz ve ilçelerimizden öğrenciler var. Genellikle kırsal kesimden öğrenciler yani. Diyarbakır'ın merkezden gelen öğrencimiz çok azdır. Köylerinden veya ilçelerinden. Örneğin Şırnak, Mardin,

batman, Van, Siirt, Bitlis o bölge ağırlıklı ama genellikle kırsal kesimlerden. Yani belli bir kent kültürü almadan Antalya'ya, Antalya gibi dünya kentine geliyorlar. Tabi burada Antalya çok hızlı gelişen bir il. Türkiye genelinde şu anda sanırım en fazla göç alan il diye düşünüyorum. Özellikle Kepez bölgesi de bundan nasibini en fazla alan ilçedir. Tabi ki bu okulun şanssızlığı da böyle varoş, gecekondu bir bölge olması ve bölge itibariyle kırsal kesimden gelen öğrencilerin bol olması. Sıkıntı burada.(...) Yani bir yol kat ettik. Ama bu yine de bizim başarımızı, işte bu sirkülasyon olayı Doğu'dan gelen öğrencilerin sadece Doğu değil yani Konya'dan geliyor, Artvin'den geliyor, Karadeniz Bölgesi'nden geliyor. Antalya yaşanabilir bir kent gözüyle bakılıyor. Ama böyle giderse Antalya tabi benim şahsi görüşüm, birkaç yıl sonra yaşanamaz bir kent haline gelecek. Siz de görüyorsunuz, akşamları ne oluyor şöyle bir bakarsanız.

2. olarak % 100 ile kavga, şiddet, küfür etme, hırsızlık vb. disiplin sorunlarının fazla olması gelmektedir. Yöneticilerin tamamı bu görüşü belirtmişlerdir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Öğrencilerde kavga, hırsızlık gibi zaman zaman yaşanan, dışarıdan bir takım öğrencilerin, mezun ettiğimiz kişilerin öğrencilerden haraç istemeleri yaşadığımız ve hoşumuza gitmeyen olaylar.(...) Örneğin küfürleşme gibi, benimsememe gibi sıkıntılar yaşanıyor.

Y2: Tabi ki ilk başlarda sorunlar yaşanıyor. Yüksek sınıflarda bazı sorunlar çıkıyor. Kavga ediyorlar, küfürleşme çok yaygın oluyor.

Y3: Okulda olumsuz davranışlar hırsızlık, kapkaç gibi öğrencinin aile ortamında kazandığı yanlış davranışlar okula yansıyor. Bunun örneklerini geçen gün yaşadık mesela. Bir öğrencimiz öğretmenin cep telefonunu aldı, üzerinde çıktı. Polise haber verildi, tutanaklar tutuldu, ailesine haber verdik. Tabi bu tür yaşanan olumsuzluklar oluyor.(...) Kötü ilişkiler olabiliyor. Kötü davranışları burada devam ettirme eğilimleri oluyor. Van'dan gelen çocuklarda birkaç hırsızlık olayları yaşandı. Bakıyorsun suçlayan da Vanlı suçlanan da Vanlı. İşte ben Ercişliydim bunlar şuralıydı. Bunlar yapar, şunlar yapmaz gibi olaylar yaşandı. Geçen yıl mesela Atatürk büstünün etrafındaki ışıklı ledler çalındı. Birkaç öğrencinin üzerinde yakalandı. O ona suç atıyor, bu buna suç atıyor. Bakıyorsun hep bu göç yoluyla nakil gelen öğrenciler yapıyor bunları. Klima boruları çalındı, bakıyorsun aynı kişiler.

Olumsuz davranışları okulda da devam ettirme hareketleri var. Tabi öğrenciler arasında şiddet de oluyor. O tür öğrenciler ailede şiddet ortamında büyüdükleri için okulda da aynı şiddeti devam ettirmek istiyorlar. Diğer arkadaşlarıyla bir olumsuzluk yaşadıklarında hemen şiddete başvuruyorlar. Yaralama olayları oluyor. Biz de bu olayları disiplin yoluyla çözmeye çalışıyoruz. Geçen yıl bir öğrencimize okuldan uzaklaştırma cezası verdik. Öğrenci okuldan atılmayı hak etti. Uyarı cezası, kınama cezası veriyoruz. 1 yılda yaklaşık 15, 20 ceza verilmiştir.

Y4: Şimdi şu olur. Ben size söyleyeyim. Sonuçta öğretmen de bir insan, canlı. Veli de bir canlı. Aynı zamanda öğrenci de bir canlı. Şimdi ergenlik çağında ya da gencin olduğu her yerde bir isyan vardır. Bu genellikle şöyle olur. Çocuk bir şeylere karşı çıkar. Çocuk farklı zeka grubundan da olabilir. İşte hareketli, kinestetik zekâya sahip olabilir. Veyahut da matematikte Türkçede geri kalmış olabilir. Ama kendisini de göstermek isteyebilir. Nasıl gösterecek kendisini? Ya arkadaşının gözünü kırarak ya kapıyı kırarak bir şekilde gösterecek o duyguyu. Ya da o anda öğretmenle yaşadığı uyumsuzluk olabilir. Sıkıntı yaratan tüm öğrencileri veri olarak alırız. Şu anda tüm nöbetçi öğretmenlerde kâğıt vardır. Onlar sıkıntı yaratan öğrencileri hemen yazar. Sınıf öğretmenlerinden sınıf başkanlarından bu verileri alırız. Bunlar akşam harmanlanır. Rehberlik servisine gider. Rehberlik servisi hemen mesajını atar. Çocuğun haberi bile yoktur. Ama akşam eve gittiğinde veli söyler ona. Sorun yaşanan öğrenciyle ilgili hemen sisteme girilir. Öğretmen ona bakar. Öğrenciyle görüşür. Sorun çözülmezse veliyle görüşür. Sorun çözülmezse o görüşme belgeleriyle ek-10'u rehberlik servisine aktarır. Rehberlik servisi inceler. Ya öğrenci davranışları değerlendirme kuruluna ya da RAM'a gönderilir. Burada yaptığımız şu. Çocuğa demokratik hayatı öğretmeye çalışıyoruz. Çocuk yaramazlık yaptı al iki tokat, bu değil. Bu eğitim değildir. Bu çocuklar evde de sokakta da demokrasiyi öğrenmiyorlar. Okulda da öğrenmezse nasıl öğrenecek. Öğrenemeyecek. Bu çocuklar evde zaten 5-6 kardeş arasında, akşamda anne baba yorgun, dinlenmiyor. Sokakta da öyle bir şey yok. Peki, sevgiyi nerde öğrenecek. Bu anlamda okula düşen yük daha fazla.(...) Bu arada bir 10–15 kadar öğrenci de okulu ele geçirmişlerdi. İstediği öğretmeni dışarıya atabiliyorlar, istediği sınıfı dağıtabiliyorlardı. Yani eğitim düşünülmediği gibi burada olay olmadan sıkıntı olmadan nasıl çözebiliriz noktasında hareket etmişlerdi. Oysa ben şunu düşündüm. Dışarıdan buraya göç eden insanlar bulunduğu yeri kabullenmemiş insanlardır. Ve bu insanlar riske giren

insanlardır. Riske girmek de cesaret ve zekâ ister. Ve bu çocuklar onların çocuklarıydı. Ben bu çocukların zekâsıyla ilgili olarak hiçbir kuşkum yok. Ama onlara uygun eğitim ortamı hazırlamak gerekiyor. Bununla ilgili olarak güçlü yönlerimiz zayıf yönlerimiz bununla ilgili bir çalışma yapmak, bu arada kademeli bir şekilde çalışmalarımızı sürdürdük.

Y5: Öğrenci davranışları, öğrencilerin kendileri arasında kavgadır şudur budur çok olur. Yaralama seviyesine gelmedi ama normal okullarda olan öğrenci kavgaları bizim okulumuzda da mevcut. Bir sorun olduğu zaman direkt velilerimizi çağırarak birebir onlarla görüşüyoruz. Öğrenciyi çağırıyoruz, öğrenciyle birlikte görüşüyoruz. Problem yaşandığı zaman öğretmenizi çağırıyoruz, müdür yardımcılarımızı çağırıyoruz, rehber öğretmenimizi çağırıyoruz. Yani sorunları birlikte çözmeye onları da bu işin içine katarak çözmeye çalışıyoruz. Yoksa velilerimizi soyutlarsak olaydan öğrenci, veli ve öğretmen üçgenini iyi kuramazsak yani sacayağını düzgün yapamasak mutlaka bir taraf yıkılacak, üzülecek. Bunu düzgün yapmaya çalışıyoruz. Yani velilerimizi işin içerisine kattığın zaman gerçekten hani diyoruz ki biz ya bu adam kırsal kesimden gelmiş anlamaz, cahil, böyle bir şey yok. Gerçekten o cahil insanlarda bile konuştuğun zaman senin samimiyetine senin şeyine güvendiği zaman elinden gelen anlayışı gösteriyor. İnanın tahsilli bir kişiden daha anlayışlı velilerimiz de var. Birçok olayı bu şekilde çözüyoruz. Yani birçok olay yaşadık yaşıyoruz. Yani ufak tefek şeylerde, güvenlik güçlerini veya şeyi devreye sokmuyoruz. Yani mahalle olarak muhtarı, okul-aile birliği başkanını ondan sonra rehber öğretmenimizi, öğrenci davranışları değerlendirme kurulunu çalıştırıyoruz. Müdür başyardımcımız, müdür yardımcılarımız, öğretmenlerimiz birlikte el birliğiyle çözmeye çalışıyoruz. Ufak tefek sorunlarda zaten hemen veliye telefon açıyoruz. Gelmesini söylüyoruz, böyle böyle bir problem var. Yardımcı olun okula kadar bekliyoruz diyoruz. Geliyorlar, görüşüyoruz bu şekilde çözüyoruz. Öğrenciye okul değişikliği cezası vermek, şu değişikliği, bu değişikliği cezası vermek problemi kökten halletmiyor. Kendi içimizde onları kazanmaya çalışıyoruz. Bir iki öğrencimize okul değişikliği cezası verdik ama inan okul içinde çözdüğümüz zaman daha etkili ve daha başarılı oluyor.(...) Var 5, 10 tane öğrencimiz var bu şekilde yani davranışlarında bozukluk var. Öğrenci davranışları değerlendirme kurulunda da birkaç yaptırımlar, cezalar uyguladık.

3. olarak daha sonra % 80 ile bölgedeki siyasi sorunların okula yansımasıyla sorunların ortaya çıkması gelmektedir. 5 yöneticiden 4 tanesi bu konuyu ifade etmişlerdir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Ve de burada şu var. Özellikle ayrımcılık burada yaşanan bir olay. Doğu batı ayrımı var. Dolayısıyla doğu batı ayrımı olunca da uyum problemi yaşanıyor. Bunu gidermek lazım. Şu var özellikle kendi bölgelerinde, kendi memleketlerinde yer edinememiş bazı insanların göç edip buraya kendini ispatlamaya çalıştığı, daha doğrusu ucuz kahramanlıkların bol olduğu bir yerdir. Öyle olunca da çok sorun yaşanıyor. Değişik sorunlar yaşanıyor. Çocukların arasında doğu batı ayrımı yaşanıyor. Biz bunu önlüyoruz, bastırıyoruz. Bizim bastırdığımız tabi kapıyı çıkınca birden paspas yapılıyor.

Y3: Mesela benim bir özürlü öğrenci velisi bu okula ilk atandığımda aşağı bodruma inmiş. Duvara küfürler yazmış. Mahalleden kızdığı bir çocuktan intikam alacakmış. Bizim okul duvarına o çocuk adına küfürler yazıyor. Altına da o kızdığı çocuğun adını yazıyor. Güya ben ona ceza vereceğim o da okuldan atılacak. O veli de ondan intikam almış olacak. O yazdığı çocuk doğu kökenli bir çocuk, bunu yazan da Antalya civarından bir veli. Onlara bakış açısı olarak kafasında bir imaj belirlemiş ve onu uygulamaya geçiriyor. Okulu da alet ediyor. Şu anda hatta soruşturmalık dosya devam ediyor.

Y4: Bu konu az ya da çok oluyor. Öğretmenlere de yansıyor velilere de yansıyor. Ama yönetim olarak bizim tavrımız öğretmenlerin tavrı, hepimizin kardeşliği üzerinedir. Bunlar önceden daha çok yaşanmış. Kürt-Türk. Şu-bu tarzında olaylar olmuş. Hatta okul basmaya gelmişler. Hatta işte mesela Abdullah Öcalan'ın doğum gününde vb. günlerde bizim okul, halin köşesinde karakol var orası, bir de onun karşısında 80. yıl okulu var, oralar taşlanıyormuş. Ama biz 5 yıldır taşlanmıyoruz. Onlar 1-2 yıl daha taşlandılar.(...) Geçen yıl değil ondan önceki yıl Türkçe öğretmenimiz bayrağım adlı şiiri okuturken bir öğrenci de kalkmış bizim de bayrağımız var demiş. Öğretmenle takışmış. O arada ağzından pis sözler çıkmış. Şimdi başka bir zamanda olsaydı bu olay burayı basarlardı. Ama birkaç kişi geldi bana müdür bey bizim böyle bir şey düşünmediğimizi biliyorsunuz. Ama bu öğretmen de kontrol ederse kendisini iyi olur dediler ve gittiler. Bu da aslında bir iletişim. Sonuçta o iletişimi benimle kuramasalardı burada olay çıkardı.

Y5: Şimdi işte biraz önce söyledim. Şimdi burası gerçekten biraz ideolojik olarak da farklı bir yer bulunduğumuz bölge. Yani diyelim ki, şu anda bir partinin sempatizanlarının bol olduğu bir bölge. Burada dengeleri kurmazsan sorun her zaman yaşanır. Yani ben hep konuşmalarımda şunu söylüyorum veli toplantılarında olsun, diğer şeylerde de olsun velilerimize de, öğrencilerimize de. Doğu, batı, kuzey, güney bizim için fark etmez. İnsan olması yeter. Yani sadece Türkiye'de değil, dünyanın her yerinden, yurtdışından da öğrencimiz var. Gürcistan'dan var, Türkmenistan'dan var. Yani Afrikalıyı da Allah yaratmış, Amerikalıyı da Allah yaratmış, Rusyalıyı da Allah yaratmış, Japonu da Allah yaratmış, bizi de Allah yaratmış. Onun için şunu diyorum ben. Bu şeyden insanları bizim ayrım yapma lüksümüz yok. Sen şusun, sen Müslümansın sen Hıristiyansın, sen Türksün sen Kürtsün diye ırk ve din ayrımı yapma lüksümüz yok. Yani bütün insanlara dünyanın neresinden gelirse gelsin sadece Türkiye'den değil eşit gözle bakmak zorundayız eğitimci olarak. Özellikle o açıdan baktığımız zaman olaya velilerimize de bunu söylüyoruz ki velilerimiz bize bu şeyden inanıyorlar. Yani gerçekten yani sen Kürtsün, sen bu okulda okuyamazsın, sen Türksün bu okulda okuyamazsın, sen bilmem nesin böyle bir şey yok. Asla da izin vermeyiz de olamaz da eğitimci olarak. Bütün arkadaşlarım da buna katılıyor. O yüzden biraz biraz ivmeyi, biraz başarıda olsun, yani bu öğrenci davranışlarının düzelmesinde olsun onlar okul sizin diyor. Yani biz bugün varız yarın yoğuz. Ben şu koltuğa hiç 2 saatliğine oturmadım. Yani her an için bu koltuk baki değil bana. Gidebilecek bir şey. Ama bu oturduğum müddetçe de burada en güzel şeyleri yağabilmek, bu okuldaki öğrenci davranışları konusunda düzeni sağlayabilmek, veli, öğrenci işbirliği, öğretmen işbirliği sağlayabilmek. Ondan sonra eğitimin kalitesini arttırabilmek için çalışıyoruz. Ve bunu da velilerimiz anladığı zaman bize yardımcı oluyorlar. Yani ekonomik yönden katkı vermeseler de başka yönden destekleri yani en azından manevi yanınızdayız müdürüm, iyi gidiyorsunuz, okul düzeliyor, şöyle oluyor dediği zaman da biz de moral buluyoruz.(...) Şu anda azaldı, sürtüşmeleri azalttık. Ama daha önce anlattıklarına göre gösterilerde, gösteriler esnasında okulun camını kırmalar, bu tür şeyler yaşanmış. Ama biz geleli Allah'a şükür velilerimizle görüşüyoruz, veli toplantıları yapıyoruz. Genel veli toplantısı yapıyoruz. Bir sorun olduğu zaman direkt velilerimizi çağırarak birebir onlarla görüşüyoruz. Öğrenciyi çağırıyoruz,

öğrenciyle birlikte görüşüyoruz. Problem yaşandığı zaman öğretmenizi çağırıyoruz, müdür yardımcılarımızı çağırıyoruz, rehber öğretmenimizi çağırıyoruz.

4. olarak aynı oranda % 80 ile velilerin ekonomik sıkıntı içinde olmasının okula yansıması gelmektedir. Yöneticilerden 4 tanesi bu görüşü dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y2: Özellikle bizim bölgemizde hayat şartlarının biraz daha ekonomik yönden kişi başına düşen gelirin düşük olduğu aileler geçim derdindeyse çocukların eğitimiyle çok fazla ilgilenemiyorlar. Bu da okulun birçok şeyine yansıyor. Burada aile yok, ne kadar uğraşsan da görüşmeye çalışsan da bu tür aileler gelmiyor. Çocuk da aileyi okulda görmeyince, okulda her istediğini yapıyor. Okula gelmeyen velilerimizin öğrencileri genelde sorunlu.

Y3: Zaten ailelerin sosyo-ekonomik düzeyi düşük fazla bir gelir olayı yok. Fakat yardımlaşmayla, dayanışmayla okulun bu güne kadar biz de okulun ihtiyaçlarını tamamlamaya çalışıyoruz.

Y4: Olay şu; kişi buraya gelip önce barınmaya çalışıyor. İş bulacak, karnını doyuracak, orda tutunacak yaşayacak. Burada ihtiyaçları, önceliği farklı şeylere kayıyor. Çocuğun ihtiyacı geri planda kalıyor. Bizim burada yapmaya çalıştığımız şu oldu. Aslında ekonomik olarak geri kalmış, şu olmuş, bu olmuş, okulun ötesinde velilerle şu anlamda çalışma yaptık. Çocuğunuz önemlidir ve çocuğunuzun öncelik sırasını başa alın. Çok gerilerde olan öncelik sıralarını başa almaya çalıştık. Bu da etkili oldu. Şimdi mesela oradaki insan aç, oradaki insan işsiz, oradaki insan sıkıntılı. Böyle bir konumda ne yapacak neyi düşünür bu kişi, çocuğunun eğitimini, özel öğretmen tutmayı, dershaneyi düşünemez. Neyi düşünecektir, akşam eve getirip de ben onların karnını doyurabilir miyim diye düşünecektir. Yani çocuğun evde ödevi, kitabı, defteri veya temel ihtiyaçları geri plana itilecektir. Şimdi ana nokta bu. Bu konu okul olarak bizim dışımızda çözülecek bir konu. Ama biz okul olarak neyi çözebiliriz? Şunu çözebiliriz: ailenin kafasında çocuklarının öncelik sırasını değiştirmeyi çözebiliriz. Mesela okul-aile birliği kurulunu önceden çok az kişiyle yapmamıza rağmen bu sayı gitgide arttı. Bir diğer olay da şu: Örneğin mesaj sistemimizle biz her türlü bilgiyi veliyle paylaşıyoruz. Çocuk gelmiş, gelmemiş, sıkıntısı var, sorunu var, aldığı notlar, her şeyi mesaj sistemimizle veliye aktarıyoruz. Örneğin biz öğleden önce yoklama alırız herhangi bir saatte, birde öğleden sonra,

gelmeyenler mutlaka veliye aktarılır, aldığı not aktarılır. Şunu vermeye çalışıyoruz. Sizin çocuklarınız önemli, siz de önemlisiniz. Burada da velinin dönütünü alıyoruz. Çocuğun dikkatini okula çekmiş oluyoruz. Yine de gerçek anlamda ben bir sürü okulda çalıştım. Çalıştığım en yoksul okul burası. Çalıştığım en yoksul veliler burada. Hatta bazen aç olduğunu duyduğumuz, onlar belli etmiyorlar, birkaç gün okula gelemeyen oldu. Biz araştırdığımızda gerçekten aç kalmışlar, ana baba herkes bırakmış orada. Ve biz hemen apar topar hastaneye kaldırdık. Daha sonra anasınıfında çocukların yemek yemesini sağladık. Ben buraya geldiğimde şunu söylüyorlardı. Bu insanlardan bir şey olmaz, bu okuldan bir şey olmaz, bu velilerden bir şey olmaz, burası adam olmaz.

Y5: Ekonomik sıkıntı, gecekondu bölesi olduğu için ekonomik sıkıntı da çok. Bu da eğitimi olumsuz yönde etkiliyor. Çünkü ekonomi gerekiyor. Ekonomi insanlarda olmadığı zaman ne olacak, ister istemez çocuklarımızı belirli suç örgütleri, belirli şeyler kullanmaya çalışıyor bu ailelerin çocuklarını.

5. olarak yine % 80 ile öğretmenin saygısızlık, saldırı ve aracına zarar verilmesi gibi olaylardan dolayı kendini güvende hissetmemesi gelmektedir. 5 yöneticiden 4'ü bu görüşü dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: İşte biraz önce yaşandı daha öğretmene karşı gelme oluyor. Bu tür olaylar yaşıyoruz.

Y2: (öğretmene saygısızlık, şiddet vb. davranışlar) Genelde yaşanıyor. Şimdi zaten burada çocuklar sorunlu ailelerin çocuklarıdır, yani parçalanmış ailelerin çocukları. Bu, çocukları olumsuz yönde çok etkiliyor. Tabi ki parçalanmış aile olup ta çocuklarıyla dört dörtlük ilgilenen aileler yok mu var tabi ki. Ama sorun çıkaran öğrenciler bu tip ailelerden geliyor.

Y4: Ben gelmeden önce öğretmen bıçaklamaya kadar değişik olaylar olmuş. Çevre de buna çok yatkın ve uygun. Çevre de tinercisinden tutun da her türlü kötü alışkanlığa uygun insanların da okula direkt ya da dolaylı değişik şekilde baskısı ve etkisi var. Bu arada bir 10–15 kadar öğrenci de okulu ele geçirmişlerdi. İstediği öğretmeni dışarıya atabiliyorlar, istediği sınıfı dağıtabiliyorlardı.(...) Öğretmenlerle sorunlar oluyor zaman zaman. Geçen yıl değil ondan önceki yıl Türkçe öğretmenimiz bayrağım adlı şiiri okuturken bir öğrenci de kalkmış 'bizim de bayrağımız var' demiş. Öğretmenle takışmış. O arada ağzından pis sözler çıkmış. Şimdi başka bir

zamanda olsaydı bu olay burayı basarlardı. Ama birkaç kişi geldi bana müdür bey bizim böyle bir şey düşünmediğimizi biliyorsunuz. Ama bu öğretmen de kontrol ederse kendisini iyi olur dediler ve gittiler. Bu da aslında bir iletişim. Sonuçta o iletişimi benimle kuramasalardı burada olay çıkardı. Şimdi bizim bir öğrenci vardı. Bir öğretmenle sıkıntı yaşamış. Öğretmene küfür etmiş. Biz tabi öğrenci davranışları değerlendirme kuruluna sevk ettik. Ceza alacaktı. Veli dedi ki ceza vermeyin ben öğrencimi başka bir okula alayım. Sen bilirsin dedik. Aldı başka bir okula. Çocuk bunu hazmedememiş. Zaten öbür okula da gitmiyormuş doğru düzgün. Geçenlerde birkaç öğretmenin arabasının lastiğini indirmiş. Arabaları çizmiş. Buna benzer sıkıntı da yaşadık.

Y5: Öğretmen tabi bir tedirginlik, sürekli bir bana karşı bir saldırıda bulunulacak, bana karşı bir tacizde bulunulacak, böyle bir tedirginlikle yaşamaları öğretmenlerimizi tabi ki bir şeye sokuyor. İlk geldiğimde bu daha çoktu. Burada bir şey olduğu zaman öğretmen her an için okula bir baskın olacakmış gibi kendilerini savunmaya alıyorlardı öğretmenlerimiz. Öğretmen artık şunu biliyor en azından bir şey olduğu zaman okul müdürü bunu karşılayacak, okul müdürü bu olayı çözecek veya idare bu olayı çözecek. Yani müdür, müdür başyardımcısı, rehber öğretmen oturup bu işi çözebilecek, bize bu olayı yansıtmayacak, en az şekilde yansıyacak diye bunun bilincinde olduğu için öğretmenlerimiz artık daha rahatlıkla gelip gidebiliyorlar. Örneğin şuraya araba çekmekte zorlanıyorlardı ilk geldiğimizde hatta buraya ilk kapı açtığımız zaman müdürüm sen ne yapıyorsun, burada bizim arabaları parçalarlar diyorlardı. Yani müfettiş denetime geldiğinde zaman arabasının aynasını kırmalar, camını kırmalar oldu.

6. olarak % 60 ile göçle gelen öğrenci ve ailelerinin kültür farklılığı nedeniyle sorunlar yaşaması gelmektedir. 5 yöneticinin 3'ü bu görüşü belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Çevrenin sosyolojik yapısı farklı olduğu için de insanların da farklı yaşantıları var. Ne Antalya kültürüne uyum sağlayabilmiş ne de geldiği bölgenin kültürünü uygulayabilmiş, ikilem içinde yaşayan insanlar kendilerini ispatlama, 'ben varım' anlamındaki çıkışlarıyla güvenlik sorunu oluşturuyorlar.(...) (Birbirini anlamama oluyor mu?) Tabi ki dilde o kadar değil de genelde doğu batı kültüründen dolayı anlamama oluyor.

Y4: İnsanlar bulunduğu yerlerden kopup gelmişler buraya yerleşmişler. Burası nedir Antalya kenti. Ama bu insan şu anda kentte yaşamıyor. Hala geleneğiyle göreneğiyle her şeyiyle bunu yaşıyor. Hele bir de gecekonduda yaşıyorsa her şeyi buraya taşıyor. Buradaki ana nokta, bu kişi kentte yaşıyor ama kentin hiçbir nimetinden yararlanmıyor. Kent kültürü de elde edemiyor. Örneğin, bir yat gezisi düzenledik 30 öğrenciyle. 15 öğrencimiz Kalekapısı'nı yani Cumhuriyet alanıyla denizi ilk defa görüyor. Şimdi 13-14 yaşındaki çocuğun durumu bu. Burada önemli olan şu: bulunduğunuz bölgeyi eğer kentselleştirmezseniz, eğer bulunduğunuz bölgedeki imkânlarla kent kültürüne uygun sosyal çalışmalar yapamazsanız, bu çocuk tabi ki ne yapacaktır, kesinlikle köyle kent arasındaki kültürel farkı yansıtacaktır. Nasıl yansıtacaktır, şiddetle yansıtabilir, başka nedenle yansıtabilir. Olayın temelinde bu yatıyor. Bu gözlükle baktığınız zaman o insanları anlayarak bakmanız gerekiyor.(...) Buradaki insanlar tam bir varoş ortamında oluyor. Ne köylü ne kentli arada bir yerde oluyor. Sonuçta yani Antalya'da yaşıyor da niye yaşıyor? Sinemaya gitmemiş, tiyatroya gitmemiş, Antalya'nın sosyal hayatıyla hiç uzaktan yakından ilgisi yok. Adı kentte yaşıyor ama kent kültürüyle yoğrulmamış ki. O nedenle geldiği kültürle yaşıyor.

Y5: Adam, vatandaşımız ne oluyor, köyünde veya kasabasında, ilçesinde geçim şartlarından dolayı, ekonomik şartlardan dolayı bir ümitle bırakıp geliyor, köyünü bırakıp geliyor. Antalya gibi bir ile geliyor. Bu ildeki yaşam tarzı, şimdi Antalya'nın yaşam tarzı Kepez'deki yaşam tarzıyla Muratpaşa'daki, Konyaaltı'ndaki yaşam tarzı çok farklı. Yani bir kopukluk var. Hani bu kopukluktan da ne oluyor, buradaki insanlar da etkileniyor. Nasıl etkileniyor? Çünkü köyden iniyor. Köyde ne görmüş? Davarı görmüş, çeşmeyi görmüş, hayvanları görmüş, toprağı görmüş. Ama Antalya'ya geldiği zaman Muratpaşa'ya gidiyor, ilçeye gidiyor oradaki yaşam tarzına özenti başlıyor. Bu özentiden dolayı, ekonomik güç de yok, bu özentiden dolayı aileler özellikle çocuklarına yeterli ölçüde sahip çıkamıyor. Çünkü genç, çünkü çocuklarda bir özenti başlıyor. Yaşam, o yaşama adaptasyon olayı başlıyor ki adapte olmak çok zor.(...) Köyden köye bir kültür farklılığı var. Aynı ilin köyünde bile örneğin Alanya'nın bir köyüyle Antalya'nın bir köyünün kültür farklılığı vardır, yaşam tarzı farklılığı vardır. Doğu'da da bu böyle. Doğulu dediğimiz zaman veya Güneydoğulu dediğimiz zaman, Karadenizli dediğimiz zaman veya İç Anadolulu dediğimiz zaman aynı kültürden gelen insanlar gözüyle bakıyoruz. Bu yanlış.

Örneğin biz ne diyoruz, Karadeniz'in hepsine Laz. Böyle bir şey yok. Karadeniz ta İstanbul'a, Gürcistan'a kadar uzanıyor. Yani bu bölgedeki insanların hepsi, Rize'deki yaşam kültürüyle Zonguldak'taki insanlarımızın aynı mı, değil. İşte bu da kültür farklılığından dolayı etkileşimler çok oluyor. Çocuklarımız birbirlerini taklit ediyor. Yani bir oturma yok yani kültürde bir şey yok, birleşme yok. Onun için ne oluyor? Kültür çatışması gibi bir şey yaşanıyor yani.

7. olarak aynı oranda % 60 ile okulda ve okul çevresinde madde bağımlısı olan öğrenci ve grupların olması gelmektedir. Yöneticilerden 3 tanesi bu görüşü ortaya koymuşlardır. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y2:Sigara içen 3 tane öğrencimiz var. Rehber öğretmenlerimiz onlarla ilgili görüşüyorlar ailelerle.

Y3: Öğle yemeği molasında dışarıda sigara içen öğrenciler oluyor. Birbirlerini şikâyet ediyorlar. Bunlar mutlaka aileden öğrenciye bulaşan sorunlar. Biz bunları temizlemeye çalışıyoruz.

Y4: Çevre de buna çok yatkın ve uygun. Çevre de tinercisinden tutun da her türlü kötü alışkanlığa uygun insanların da okula direkt ya da dolaylı değişik şekilde baskısı ve etkisi var.

8. olarak aynı oranda % 60 ile çevrenin okul, öğrenciler ve mahalle hakkında önyargılı davranması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: İsmail Hakkı Kaya dediğiniz zaman farklı bir gözle bakıyorlar. Okulun daha önceden adı çıkmış bir kere bölgenin en kötü okullarından birisi olarak. Hala o düşünce vatandaşın beyninden silinmediği için göçle gelen veli hemen şunu diyor: ya biz çocuğumuzu buraya yazdıracağız ama bu okul da çok kötüymüş. Biz kendimiz anlatıp ona inandırana kadar baya bir sıkıntı yaşıyoruz. Daha sonradan anlıyorlar tabi ki okulun kötü okul olmadığını. Ama ilk bakış açıları o şekilde. İletişimde yaşadığımız sıkıntılar sorunların çözümüyle gerçekten azalıyor.

Y4: Burada işte ne diyorlar, hırsızlık oluyor, şu bu oluyor. Biraz da potansiyel suçlu oluyorlar. Bu da yanlış. Şimdi buradaki insanlara bir bakış açısı var. Bu bakış açısı da hiç hoş değil.

Y5: Yaşamış olduğu çevre, yani özellikle burası işte Güneş mahallesi denildiği zaman veya 80. yıl denildiği zaman insanın aklına kötü bir okul, kötü bir mahalle geliyor. Böyle bir şey, önceki süreçlerden dolayı, geçen süreçlerden dolayı böyle bir şey vatandaşların bilinçaltına yerleşmiş.

9. olarak daha sonra % 40 ile okulda güvenlik sorunlarının yaşanması gelmektedir. 5 yöneticiden 2 tanesi bu görüşü dile getirmişlerdir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Şimdi özellikle güvenlik sorunu var. Öğrencilerin güvenli bir şekilde giriş çıkışı sağlanmalı. Öğrencilerde kavga, hırsızlık gibi zaman zaman yaşanan, dışarıdan bir takım öğrencilerin, mezun ettiğimiz kişilerin öğrencilerden haraç istemeleri yaşadığımız ve hoşumuza gitmeyen olaylar.(...) Şimdi okul içinden ziyade okul dışından sorunlar yaşanıyor. Çevrenin sosyolojik yapısı farklı olduğu için de insanların da farklı yaşantıları var. Ne Antalya kültürüne uyum sağlayabilmiş ne de geldiği bölgenin kültürünü uygulayabilmiş, ikilem içinde yaşayan insanlar kendilerini ispatlama, 'ben varım' anlamındaki çıkışlarıyla güvenlik sorunu oluşturuyorlar. Bunun için de biz o tür insanların girişlerini engellemek için kapıya güvenlik görevlisi koyduk. Toplum destekli polisle de işbirliği yaparak onlarla ilgili önlemlerimizi alıyoruz. Onlar gelip, çevreyi rahatsız eden unsurları bertaraf ediyorlar. O şekilde çözmeye çalışıyoruz.

Y3: Mesela güvenlik sorunumuz var. Okulun bahçesi çok geniş ve 3 tane kapısı var. Biz bu durumu il milli eğitim müdürlüğüne bildirdik. Fakat kapıların aynı kalması değiştirilmemesi istendi bizden. 2 tane hizmetlimizi gündüz ben dönüşümlü olarak kapıda tutuyorum güvenlik açsısından. Öğretmenlerimize bahçe nöbeti tutturuyoruz. Okulda olumsuz davranışlar hırsızlık, kapkaç gibi öğrencinin aile ortamında kazandığı yanlış davranışlar okula yansıyor.

10. olarak % 40 ile okulun donanım olarak eksiklerinin bulunması gelmektedir. 5 yöneticiden 2 tanesi bu görüşü belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Şimdi burası daha öncelerden beri süregelen bir dışlanmışlık, yeterince ilgi gösterilmeme, yaşanan sosyolojik yapı itibariyle de istenilen düzeyde yardımı alamamış bir okul. Dolayısıyla donanım olarak istediğimiz şekilde donanım yok. Donanım yetersiz. Materyal olmayınca görsel olarak ders işleme şansımız yok.

Görsel olarak işlemediğimiz derste sadece kulaktan verme yoluyla işlenilen dersten de pek başarı gelmiyor.

Y2: Şimdi bunu(okulun donanımı) iki gruba ayırırsak 1. kademe ve 2. kademe diye. Özelikle velilerimiz 1. sınıfta çocuklar okula başladığı zaman gerçekten ilgililer. Teknoloji bakımından 1. sınıflarda üstünlüğü yakaladık diyebiliriz. Bilgisayar olsun, projeksiyon olsun, o tür şeylerin 1. kademede olmadığı sınıf çok az, yok denecek kadardır. Ama diğer sınıflara gittiğin zaman, sınıflar yükseldiği zaman her velinin eğitime bakış açısı biraz daha değişiyor.

Yöneticiler okulun eğitim koşulları hakkındaki görüşlerini; yoğun olarak göç alan bir bölge olduğu için sorunların fazla olması, kavga, şiddet, küfür etme, hırsızlık vb. disiplin sorunlarının fazla olması, bölgedeki siyasi sorunların okula yansımasıyla sorunların ortaya çıkması, velilerin ekonomik sıkıntı içinde olmasının okula yansıması, öğretmenin saygısızlık, saldırı ve aracına zarar verilmesi gibi olaylardan dolayı kendini güvende hissetmemesi, göçle gelen öğrenci ve ailelerinin kültür farklılığı nedeniyle sorunlar yaşaması, okulda ve okul çevresinde madde bağımlısı olan öğrenci ve grupların olması, çevrenin okul, öğrenciler ve mahalle hakkında önyargılı davranması, okulda güvenlik sorunlarının yaşanması, okulun donanım olarak eksiklerinin bulunması şeklinde dile getirmişlerdir.

4.1.2. Yöneticilerin Okullarıyla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla yöneticilerin okulda yaşadıkları eğitsel sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.2.'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4. 3. *Yöneticilerin Okulla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Eğitsel Sorunlar	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	F	%
1) Nakil gelen ve giden öğrencilerin fazla olması nedeniyle öğrenci sirkülasyonu yaşanması	√	√	√	√	√	5	100
2) Göçle gelen öğrencilerin akademik başarısının düşük olması	√	√	√	√	√	5	100
3) Göçle gelen öğrencilerin devamsızlık sorunlarının fazla olması	√	√	√		√	4	80
4) Öğretmenlerin sık tayin istemesi	√	√	√		√	4	80
5) Göçle gelen öğrencilerin davranış bozuklukları göstermesi	√		√		√	3	60
6) Velilerin eğitime önem vermemesi	√	√				2	40
7) Okuldaki başarılı öğrencilerin başka okullara gitmesi					√	1	20

Tablo 4.2.'ye göre, yöneticilerin okullarıyla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunlar hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 100 ile nakil gelen ve giden öğrencilerin fazla olması nedeniyle öğrenci sirkülasyonu yaşanması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Yıllık 100-150 civarında sirkülasyon yaşanıyor. Bir de yeni yapılaşan bir bölge olduğu için daha fazla göç alan bir yer olduk. Özellikle bir ev 3-5 ev oluyor artık apartmanlaşma olduğu için. Dolayısıyla iskân da fazla olduğu için öğrenci sayısında artış oluyor.(Öğrenci sayısı) Şu anda 1200 civarında. Ben buraya 2 buçuk yıl önce geldiğimde 750 civarındaydı. 500'e yakın bir artış oldu. Bu 1200 öğrencinin 800'e yakını dış kökenli, Antalya dışından. Yaklaşık %70 civarında denilebilir.

Y2: Şimdi okulumuz çok nakil alan, göç alan bir bölge. Aldığı kadar da veriyor. Velilerimiz çoğu halde çalışan işçilerden oluşuyor. Bunlar genelde mevsimlik işçi şeklinde çalışıyorlar. 1 yıl ya da 3, 5 ay çalışıp tekrar memleketlerine dönüyorlar. Çok fazla göç alıyoruz. Ortalama yıllık 150-200 civarı nakil alıyoruz, nakil veriyoruz. Bu da nerdeyse bir okulun mevcudunu oluşturuyor.

Y3: Toplam kayıtlı 661 ortaokulda öğrencimiz var. 710 da ilkokulda olmak üzere 1371 öğrencimiz var. Öğretmenlerimize biz sene başında belli bir sınıf mevcudu teslim ediyoruz. Diyelim 30 kişi. Bunun 5 kişisi, 10 kişisi sonradan nakil geliyor ve bu, sınıf başarı düzeyini etkiliyor. Çünkü gelen çocuk hazırlıksız oluyor.

Y4: İl içi il dışı gelip gitmeler sürekli oluyor. Olmaması mümkün değil. Çünkü burası göç alan bir yer. Ve sürekli değişken olan bir yer. Mevsimlik işçiler de geliyor hale. Hale çalışmaya geliyorlar. Çocuk bir orda okumuş bir burada okumuş.

Y5: Ya yılda benim okulumda 300-400 öğrenci gelir gider. Yani nakil gelir, nakil gider bu göçten dolayı. Adam, vatandaşımız ne oluyor, köyünde veya kasabasında, ilçesinde geçim şartlarından dolayı, ekonomik şartlardan dolayı bir ümitle bırakıp geliyor, köyünü bırakıp geliyor. Antalya gibi bir ile geliyor.(...) Özellikle düşünebiliyor musunuz, bir okulda normal bir okulun öğrenci sayısı diyelim 500-600 veya 700 diyelim. Benim okulumda 1600-1700 öğrenci mevcudu var. Ama normal, Antalya'daki normal bir okuldaki öğrenci sayısı kadar öğrenci yıllık sirkülasyon oluyor. Gelip gidiyor. Bu da başarıyı etkiliyor. Biz tam burada eğitime odaklanıyoruz. Bir şeyler düzelttik diyoruz. Al 100-150 tane öğrenci daha kırsal kesimden geldiği zaman tekrar sil baştan, tekrar işe başlamak zorunda kalıyoruz. Bu

da bizim işimizi zorlaştırıyor.(...) Şimdi Antalya düşünün, kalkıp Antalya'ya geliyor Şırnak'ın herhangi bir köyünden veyahut ta Mardin'in herhangi bir köyünden kalkıp buraya geliyor. Daha halen gelen velilerimiz var. Yani bak eğitim öğretimin 1. dönemi bitmek üzere. 2012-2013 eğitim öğretim yılının 1. dönemi bitmek üzere şu an, 20-25 gün kadar bir şeyimiz kaldı. Halen daha gelen velilerimiz var.

2. olarak yine % 100 ile göçle gelen öğrencilerin akademik başarısının düşük olması gelmektedir. Bu görüş 5 yöneticinin tamamı tarafından ifade edilmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: (Göç yaşayan öğrencilerin akademik başarı durumu) Çok farklı. Yaklaşık % 40, belki daha fazla, göç yaşamayanlar daha başarılı.(...) Şimdi göçle gelen öğrencilerin başarısı bir facia. Onlarda başarı olarak büyük sıkıntı yaşıyoruz. Gelenlerin çoğu daha okuma yazma bilmiyor. 5. sınıf olmuş okuma yazma bilmiyor. Nakil alıyoruz çocukta doğru düzgün okuma yazma yok. İşte biz bunları diğerleriyle eşit hale getireceğiz diye uğraşıyoruz ama düzeltme şansımız da olmuyor. Bu da akademik başarıyı olduğu gibi dibe çekiyor.

Y2: Tabi ki göç yaşayan öğrencilerde yaşamayanlara göre başarı daha düşük. Mesela öğretmenimizin birisi söylüyor. Yeni nakil gelmiş bir öğrenci 4. sınıfa gelmiş, hala okuma yazma bilmiyor. Bu da, göç alan bir okul olduğu için okulun genel başarısını düşürüyor.

Y3: Tabi göç yaşayan öğrenciler mesela geçen yıl yoğun şekilde Van'dan öğrenciler geldi. Van'dan gelen öğrencilerin durumu bize göre çok kötüydü. Öğretmenlerimiz onların seviyelerini daha yukarı çıkarmak için daha çok çaba sarf etmek zorunda kaldılar. Çünkü hiç okuma yazma bilmeyen çocuklar geldi. 6, 7, 8'lerde de daha dört işlemi bilmeyen çocuklar geldi. Mesela bugün bir örnek vereyim. Bugün bir öğrenci geldi başka mahalleden bizim okulun olduğu mahalleye taşınmışlar. Kaydını yapacağım. Kaç doğumlu çocuk dedim. 9 yaşında dedi. Okula gitti mi, hayır okula başlamadı, daha yeni başlayacak diyor. Çocuğu 2 yıldır okula vermemiş, biz de yeni verecek. Çocuk da 2., 3. sınıf seviyesine gelmiş fizik olarak. Bu tür sorunlar oluyor yani.

Y4: İl içi il dışı gelip gitmeler sürekli oluyor. Olmaması mümkün değil. Çünkü burası göç alan bir yer. Ve sürekli değişken olan bir yer. Mevsimlik işçiler de geliyor hale. Hale çalışmaya geliyorlar. Ama bizim gözlediğimiz şu; dışarıdan gelen öğrencilerin

başarısı düşük oluyor. Çocuk bir orda okumuş bir burada okumuş. Tabi ki o çocuğun yetişmesi ve uyumu için ek kurslar yapıyoruz. Veli ziyaretleriyle onu evde kontrol ediyoruz.

Y5: (Göç yaşayan öğrencilerin akademik başarı durumu) Şimdi genele baktığımız zaman düşük. Ama şuna da baktığımız zaman zekâ seviyesi veya zekâ çeşitlerine indirgediğimiz zaman hani bir ağaçtan her şey olur derler ya. Yani zeki insanın köyden mi çıkacağı, şehirden mi çıkacak, kasabadan mı çıkacak, nerden çıkacağı pek belli olmuyor. Hani bir bakıyorsun davarın arkasından gelmiş çobandır ama harika işler yapabiliyor imkan verdiğin zaman. Ona ben şey olarak bakmıyorum. Aslında ben ona mozaik olarak bakıyorum. Şu kültür çatışmaları olmasa ben değişik bölgelerden gelenlerin okulun zeka şeyini kötü yönde etkileyeceğine inanmıyorum. İyi yönde etkileyeceğini düşünüyorum.

3. olarak daha sonra % 80 ile göçle gelen öğrencilerin devamsızlık sorunlarının fazla olması gelmektedir. 5 yöneticinin 4 tanesi bu görüşü belirtmişlerdir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Devam devamsızlık durumları günlük takip ediliyor. Her saat yoklama alınıyor. Öğrenci derse girmiş mi, girmemiş mi, kaçmış mı onların takibi yapılıyor. Onunla ilgili iş ve işlemler her kademenin müdür yardımcısı tarafından yapılıyor. Okuldan kaçma yaşanıyor. Kaçma olduğu zaman bilgilendiriyoruz velileri.

Y2: Sürekli devamsızlık yapan öğrencilerimiz var. 9 civarı öğrencimiz sürekli devamsızlık yapıyor. Okula hiç gelmiyor.

Y3: Okula devam etmemiş sorumsuz öğrenciler olabiliyor. Birkaç ay devam etmemiş, buraya taşınmış ve sınıfa yeni başlamış öğrenciler oluyor. Bu da sınıflarımızın eğitim kalitesini düşürüyor.(...) Sürekli devamsız olan öğrencilerimiz 8-10 civarında. Biz günlük bunları e-okula işliyoruz. Ailelere 7, 14 ve 21. günlerde uyarı mektupları gönderiyoruz. Aileye bilgi veriyoruz. Çocuğunuzu devam ettirmezseniz işte kanunen takip etmek zorundayız. Kaymakamlığa 20 günden fazla gelmeyen öğrencileri bildiriyoruz. İlçe milli eğitim müdürlüğü ve kaymakamlığa bildiriyoruz. Tüm çocuklara okula devam zorunluluğunu aşılamaya çalışıyoruz.

Y5: Özellikle ne yaşıyoruz, devam- devamsızlık konusu. Ya yılda benim okulumda 300-400 öğrenci gelir gider. Yani nakil gelir, nakil gider bu göçten dolayı.(...) Şu

anda devam devamsızlık ilk geldiğimiz yıllarda çok fazlaydı ama şu anda düzelttik. 1600 öğrencide toplam olarak, sayı olarak yüzdeye bile girmez. Yani sürekli devamsızlık yapan vardır, 10 kişi vardır. Biz de bunları yösef diye bir program var. Yetiştirme sınıfı var, oradan alıyoruz oradan onları bir üst sınıfa okuma yazma öğretip bir üst sınıfa gönderiyoruz.

4. olarak aynı oranda % 80 ile öğretmenlerin sık tayin istemesi gelmektedir. 5 yöneticinin 4'ü okulla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunlardan öğretmenlerin sık tayin istemesi sorununu ortaya koymuşlardır. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Şimdi sadece bu okul değil, bu çevrede burası bir atlama tahtası olarak görülüyor. Burada 2 yılımı doldurup hemen başka bir okula kaçayım. Dışarıdan bu okullara gelenler, 10-15 tane okul var bu çevrede, bu düşünceyle gelir. Ama şu anda öğretmenler gerçekten aidiyet duygusuyla isteyerek çalışıyorlar. Her okulda olduğu gibi işte bu meslekte 3-5 tane çıkacak.

Y2: Şimdi tayinler puan esasına göre olduğu için özellikle bizim birinci kademede öğretmen değişikliği olayımız zor. *Bu yıl alan değişikliğinden dolayı giden arkadaşlarımız oldu.*

Y3: Bizim baraj ilköğretim olarak diğer okullara göre disiplin ve eğitim öğretim yönünden önde gidiyoruz. Velilerle yaşanan kötü bir olay yok. Fakat öğretmenlerimiz okulun şehre uzaklığı ve biraz yol sorunu yüzünden buradan daha çabuk ayrılmak istiyorlar. Mesela bu yıl 4 kişi alan değiştirdi. 5, 6 kişi isteğe bağlı tayin istedi. Yani 10, 15 kişi bu okuldan gitti ve geldi. Şu an yaklaşık 70 personel var. Bunun her yıl 15, 20 si yer değiştiriyor. Bu da bizim okul olarak verimliliğimizi etkiliyor. Alışan bir öğretmen gidiyor. Alışmayan bir öğretmen geliyor. Böyle ağır aksak devam etmeye çalışıyoruz.

Y5: (Öğretmenlerin sık tayin isteme durumu oluyor mu?) Evet evet, o şöyle özellikle benim okulumda daha fazlaydı ilk geldiğimizde şimdi biraz daha azaldı. Burada öğretmende öğrenci problemleri, velinin okula daha az gelmesi etkili oluyor. Burada bir olay olduğu zaman veli okula baskına geliyor. Benle kavga etmeye geliyor. Biz bu tür olaylarda öğretmenle velinin karşı karşıya gelmesini istemiyoruz. Herhangi bir şey olursa bize gelin diyoruz veya müdür başyardımcısına gidin, bana gelin biz çözemezsek ondan sonra gerekli mercilere gidersiniz diyoruz. Siz haklıysanız zaten

biz sizin hakkınızı ararız diyoruz veliye. Öğretmen haklıysa öğretmenimizin hakkını ararız. Ama öğretmenimize de her zaman sahip çıkarız. Çünkü sonuçta bizim meslektaşımız. Ama yanlışa da kim yaparsa yapsın buna da sahip çıkmak hiç kimsenin şeyi değil yani. Yanlış yapan cezasını çeker yani öğretmen de olsa yanlış yapıyorsa mutlaka bir yaptırım uygulanacaktır. Öğretmen tabi haklı olması şundan bir tedirginlik, sürekli bir bana karşı bir saldırıda bulunulacak, bana karşı bir tacizde bulunulacak, böyle bir tedirginlikle yaşamaları öğretmenlerimizi tabi ki bir şeye sokuyor. İlk geldiğimde bu daha çoktu. Burada bir şey olduğu zaman öğretmen her an için okula bir baskın olacakmış gibi kendilerini savunmaya alıyorlardı öğretmenlerimiz.

5. olarak daha sonra % 60 ile göçle gelen öğrencilerin davranış bozuklukları göstermesi gelmektedir. Bu görüş 5 yöneticinin 3'ü tarafından dile getirilmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Tabi ki çocuklarda oluşan bastırılmış duygular çocukları rahatsız ettiği için bir şekilde ondan kurtulmak ve şarj olmak istiyor. Dolayısıyla bunu okulda arkadaşları üzerinde yapmaya çalışıyor. Bu da okulda olumsuzlukların yaşanmasına, tabi bizim istemediğimiz, hoşumuza gitmeyen öğrenci davranış bozuklarının oluşmasına neden oluyor.

Y3: Geçen yıl mesela Atatürk büstünün etrafındaki ışıklı ledler çalındı. Birkaç öğrencinin üzerinde yakalandı. O ona suç atıyor, bu buna suç atıyor. Bakıyorsun hep bu göç yoluyla nakil gelen öğrenciler yapıyor bunları. Klima boruları çalındı, bakıyorsun aynı kişiler. Olumsuz davranışları okulda da devam ettirme hareketleri var.

Y5: Şimdi öğrenciler kent kültürüne alışmamış. Yani vatandaşlarımız da alışmamış. O köydeki yaşam tarzını devam ettirmeye çalışıyor. Daha sonra bakıyor bir kültür etkileşimine başlıyor buradaki, Antalya'daki kültürle, buradaki daha önceden gelenlerin kültürüyle onların yaşam tarzı farklı. Bu da eğitimi olumsuz etkiliyor. Yani nedir, öğrenci davranışlarında bozulmalar çok oluyor özellikle. Yani davranış bozukluğu olan öğrencilerimiz çok. Çünkü her kültürden var. Siz de bunun farkındasınız.

6. olarak % 40 ile velilerin eğitime önem vermemesi gelmektedir. 5 yöneticiden 2 tanesi okulla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunlara ilişkin bu görüşü ifade etmişlerdir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Veliler eğitimin önemine inanmıyorlar. Ve dediğim gibi göç alan bir mahalle, göç sonucu oluşmuş bir mahalle olduğu için, eğitimden önce karnını doyurmaya çalışıyor millet.

Y2: Burada aile yok, ne kadar uğraşsan da görüşmeye çalışsan da bu tür aileler gelmiyor. Çocuk da aileyi okulda görmeyince, okulda her istediğini yapıyor. Okula gelmeyen velilerimizin öğrencileri genelde sorunlu.

7. olarak % 20 ile okuldaki başarılı öğrencilerin başka okullara gitmesi gelmektedir. Yöneticilerden sadece 1 tanesi bu sorunu söylemişlerdir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y5: Kepez bölgesinde de çok zeki çocuklar var inanın. Ama bunu Konyaaltı'ndaki, Muratpaşa'daki okullar kaptığı için genellikle bakınız bir araştırma da orada yapmanızı isterim. İnanın oradaki başarılı öğrencilerin genellikle bu tür okullardan gittiğini de göreceksiniz. Geçen yıl benim bir öğrencim vardı. Alanya Fen Lisesini kazandı. Bu yıl fen lisesine gidecek.486 puanı vardı. Kesin fen lisesine gidecekti. Geçen yıl Başöğretmen Atatürk İlköğretim okuluna hemen çocuğu çektiler. Neden? Çünkü fen lisesi garanti zaten. Yani sadece bende değil, diğer bölgelerde, diğer okullarda da bu tür kaymalar var.

Yöneticiler okullarıyla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunlar hakkındaki görüşlerini; nakil gelen ve giden öğrencilerin fazla olması nedeniyle öğrenci sirkülâsyonu yaşanması, göçle gelen öğrencilerin akademik başarısının düşük olması, göçle gelen öğrencilerin devamsızlık sorunlarının fazla olması, öğretmenlerin sık tayin istemesi, göçle gelen öğrencilerin davranış bozuklukları göstermesi, velilerin eğitime önem vermemesi, okuldaki başarılı öğrencilerin başka okullara gitmesi olarak belirtmişlerdir.

4.1.3. Yöneticilerin Göç Yaşamış Ailelerle Yaşadıkları Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla yöneticilerin göç yaşamış ailelerle yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4. 3'te elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.3'e göre, yöneticilerin göç yaşamış ailelerle yaşadıkları sorunlar hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 60 ile ailelerin Türkçe bilmemesi nedeniyle iletişimde sıkıntı yaşanması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Şimdi işte dil. En büyük problem dil. Özellikle doğu ve güneydoğudan gelen vatandaşların dil problemleri var. İletişim problemimiz var. Bazen çocukların velileriyle tercüman aracılığıyla konuşuyoruz. Türkçe bilmiyor. İşte bu da birbirimizi anlamada yaşadığımız dil problemlerinden biri.

Y3: Doğu kökenli % 40 ailemiz var. Tabi bunlardan bu tür dil sorunu yaşayan müdür yardımcılarımız oldu. Yanında mutlaka birisiyle geliyor, bir çocukla. Anne Türkçeyi bilmediği zaman veya baba, yanında büyük çocuğuyla geliyor. Onunla aktarıp bu şekilde anlaşmalar oluyor.

Y4: Şöyle sıkıntılarla karşılaşabiliyoruz. Dil iletişimi anlamında sıkıntı yaşayabiliyoruz. Bazı aileler Türkçe bilmiyor. Çocuklarına karşı iletişimde sıkıntı yaşıyor.

Tablo 4. 4. *Yöneticilerin Göç Yaşamış Ailelerle Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Ailelerle Yaşanan Sorunlar	**Y1**	**Y2**	**Y3**	**Y4**	**Y5**	**F**	**%**
1) Ailelerin Türkçe bilmemesi nedeniyle iletişimde sıkıntı yaşanması	√		√	√		3	60
2) Ailelerin okulu bir yardım kurumu gibi görmesi ve okuldan maddi yardımlar beklemesi	√		√	√		3	60
3) Ailelerin okula karşı ilgisiz olması	√	√	√			3	60
4) Çocuklarını arkadaş seçimi konusunda yönlendirmeleri		√	√		√	3	60
5) Veli toplantılarına katılımlarının yetersiz olması	√		√			2	40
6) Ailelerin çocuklarına ilgi göstermemesi		√		√		2	40
7) Ailelerin kız çocuklarını okutmak istememesi			√		√	2	40
8) Ailelerin çocuk sayısının fazla olması			√	√		2	40
9) Ekonomik sıkıntılar nedeniyle çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayamama				√	√	2	40
10) Ailelerin eğitim ve kültür seviyelerinin düşük olması				√	√	2	40
11) Ailelerle iletişim kurulamaması	√	√				2	40
12) Çocuklarını sadece para cezasından kurtulmak ve zorunlu olduğu için okula göndermeleri	√					1	20
13) Okula karşı önyargılı olmaları	√					1	20
14) Ailelerin ekonomik sıkıntılar nedeniyle okula destek olamaması				√		1	20
15) Ailelerin iş sıkıntısı nedeniyle sürekli taşınmaları					√	1	20
16) Öğretmene karşı saldırıda bulunmaları					√	1	20
17) Ailelerin sosyal yaşamdan uzak olmaları				√		1	20
18) Kayıt bölgesi olmadığı halde çocuklarını okula kayıt yaptırmak istemeleri				√		1	20

Tablo 4.3.'e göre 2. olarak yine % 60 ile ailelerin, okulu bir yardım kurumu gibi görmesi ve okuldan maddi yardımlar beklemesi gelmektedir. Yöneticilerden 3 tanesi bu sorunu söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Göç yaşayan aileler zaten buraya geldikleri zaman işte biz bitkiniz, durumumuz yoktur diyorlar. İlk başta istedikleri yardım. Bize yardım diyorlar sanki biz hayır kurumuymuşuz gibi yardım istiyorlar. Maddi yardım istiyorlar. Çocuğun pantolonu yok, gömleği yok. İşte bunların bir şekilde karşılanmasını talep ediyorlar. Biz de diyoruz ki; ya burası hayır kurumu değil. Bizim okulun imkânları olmadığı için sizi yönlendireceğimiz bir yer var. Sosyal yardımlaşma var. Oraya yönlendiriyoruz. Şimdi o göç yaşayan ailelerde bir çekingenlik olması gerekirken, maalesef bizim okuldan hiç çekinmeden talepte bulunuyorlar.

Y3: Sadece burada çeşitli yardımlar olduğu zaman veliler ortaya çıkıyor. Genelde maddi durumları iyi olmadıkları için işte hocam yardım var mı, beni de ekleyin gibi talepler oluyor.

Y4: Yani burada gerçekten çok sıkıntılı olan insanlar var. İşte bize sağdan soldan yardım gelirse bize de ver mantığıyla geliyor. Onlara aracı olup, durumu iyi olanlarla da bağlantı kurup onlara destek sağlamaya çalışıyoruz.

3. olarak yine % 60 ile ailelerin okula karşı ilgisiz olması gelmektedir. 5 yöneticiden 3 tanesi göç yaşamış ailelerle yaşadıkları sorunlarla ilgili bu sorunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Özellikle düşünce yapısı çok önemli. Burada babalar hamallığa gidiyor. Önce karnımı doyurayım diyor. Biz annelere ulaşmaya çalışıyoruz. Anneyi de bu sefer baba salmıyor doğu kültüründe yetiştiğinden. Sıkıntıyı oradan yaşıyoruz. Tabi bununla ilgili proje üretiyoruz. Okula davet ederek aileleri eğitimin önemli olduğunu, eğitilmeyen insanların işte her türlü kötülükle karşı karşıya gelebileceğini, bizzat evlerine kadar gidip bu konunun çok önemli olduğunu anlatmaya çalışıyoruz velilere.

Y2: Burada aile yok, ne kadar uğraşsan da görüşmeye çalışsan da bu tür aileler gelmiyor. Çocuk da aileyi okulda görmeyince, okulda her istediğini yapıyor. Okula gelmeyen velilerimizin öğrencileri genelde sorunlu.(...) Aileleri görebilirsek, bulabilirsek herhangi bir sorun yaşamıyoruz. Bir şekilde derdimizi anlatıyoruz. Ama

dediğimiz gibi ailelerin birçoğu sabah 5'te gidip akşam 5'te 6'da gelince maalesef çocuklarına çok fazla bir zaman ayırmak ya da okula gelip çocuklarının durumunu sormaya çok fazla zaman ayıramıyorlar. Çocukların eğitimi ikinci planda kalıyor.

Y3: Genelde Doğu'dan gelen ve Karadeniz'den gelen insanlar burada genelde inşaat işçileri, sıvacı, fayansçı, boyacı, inşaatta çalışan, genelde iş bulamamış, Antalya'ya iş bulma amaçlı gelen velilerin öğrencileri. Bunlar da gelir seviyeleri düşük. Okula karşı ilgisizlik var ailelerde. Okulumuza sahip çıkma olarak veliler ilgili değil. Mesela etkinliklere katılmada geri çekilen bir veli potansiyeli var. Sosyal aktiviteler ve okula yardım etkinliklerine katılım yüksek seviyede değil. Göç yaşayan ailelerden okula karşı daha ilgili olmalarını istiyoruz. Okula daha çok sahip çıkmalarını, öğretmenleriyle sürekli iletişim halinde olup çocuklarının seviyelerini takip etmelerini istiyoruz.

4. olarak % 60 ile çocuklarını arkadaş seçimi konusunda yönlendirmeleri gelmektedir. 5 yöneticiden 3'ü bu sorunu ortaya koymuştur. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y2: Göç yaşamayan bir aile, sürekli aynı evde olan bir aile diğerinin halinden fazla anlamaz. Aşırı uçta olan öğrenci olduğu zaman aileler çocuklarının arkadaşlarına dikkat ediyorlar.

Y3: Bu doğuludur bununla arkadaş olma gibi tutumların bazı sınıflarda yaşandığını duyuyorum. Ailenin bakışından çocuğa yansıması oluyor. Yoksa sınıf içinde bir kavga dövüş yok. Aile yönlendiriyor çocuğu onlarla arkadaş olma diye.

Y5: Ya mutlaka problemsiz bir öğrenciyle arkadaşlık etmeme değil de okulda problem çıkaran öğrenci varsa onunla arkadaşlık etme diye aileler serzenişte bulunuyorlar tabi ki öğrencilere. Var 5-10 tane öğrencimiz var bu şekilde yani davranışlarında bozukluk var. Öğrenci davranışları değerlendirme kurulunda da birkaç yaptırımlar, cezalar uyguladık. Bu tür öğrencilerden aileler de tabi ki çocuklarının, yani hepimiz, sadece o aileler değil, ben bir okul müdürü olarak kendi çocuğuma bile şu tür insanlardan, şu tür arkadaşlardan uzak durun diye bazen telkinlerde bulunuyorum. Tabi ki doğal olarak bu ailelerimiz de şu tür çocuklardan sana zarar vereceklerden uzak dur diye telkinlerde bulunuyor. Veya bana gelip müdür bey şununla arkadaşlık etmesin çocuğum veya etmesini ben istemiyorum diye gelenler zaman zaman oluyor. Oturup konuşuyoruz, şey yapıyoruz, biz de söylüyoruz

yani o öğrenci problemliyse o öğrenciden uzak durmasını. Yani başarılı bir öğrenci olacaksa, işte okumayı düşünüyorsa, geleceğini düşünüyorsa şu kişiden uzak dur diye telkinde bulunuyoruz bazen yani.

5. olarak % 40 ile veli toplantılarına katılımlarının yetersiz olması gelmektedir. 5 yöneticiden 2 tanesi göç yaşamış ailelerin veli toplantılarına yeterli katılımı göstermediklerini dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Maalesef biz 100 aileye davetiye gönderiyorsak katılan 15-20 aile oluyor. İstediğimiz karşılığı bulamıyoruz.

Y3: Veli toplantılarına katılım olmuyor. Okul aile birliği toplantısı yapıyoruz, genel toplantı, 1350 öğrenciden 200 kişi ancak geliyor. Bu da geçen yıllara göre artış var. Geçen yıl 150 kişi gelmişti bu yıl 200 kişi geldi. Ailelerin eğitime bakış açısı doğru değil.

6. olarak % 40 ile ailelerin çocuklarına ilgi göstermemesi gelmektedir. Yöneticilerden 2 tanesi bu görüşü ifade etmişlerdir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y2: Şimdi okulumuz kırsal kesimde olduğundan aileler genelde asgari ücretle çalışan velilerden oluşuyor. Velilerimizin çoğunluğu halde çalışan işçilerden oluşuyor. Haldeki çalışma koşulları biraz zorluyor. Her sabah 4 buçuk 5 gibi işe gitmek zorundalar. Bu da babaların çocuklarla ilgilenmelerini engelliyor. Akşam zaten yorgun argın eve geliyorlar. Çocukların eğitimiyle ya da çocuklarla oturup sohbet etme, dertlerini dinleme gibi şeyleri çok az oluyor. Bu da tabi ki eğitimi çok olumsuz yönde etkiliyor.

Y4: Kişi buraya gelip önce barınmaya çalışıyor. İş bulacak, karnını doyuracak, orda tutunacak yaşayacak. Burada ihtiyaçları, önceliği farklı şeylere kayıyor. Çocuğun ihtiyacı geri planda kalıyor. Bizim burada yapmaya çalıştığımız şu oldu. Aslında ekonomik olarak geri kalmış, şu olmuş, bu olmuş, okulun ötesinde velilerle şu anlamda çalışma yaptık. Çocuğunuz önemlidir ve çocuğunuzun öncelik sırasını başa alın. Çok gerilerde olan öncelik sıralarını başa almaya çalıştık.

7. olarak % 40 ile ailelerin kız çocuklarını okutmak istememesi gelmektedir. 5 yöneticiden 2 tanesi göç yaşamış ailelerin kız çocuklarını okutmak istemediklerini belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y3: Bazı kız çocuklarını göndermek istemeyen aileler var. Geçende karşılaştık, arkadaşımız devam takip yaparken bir kız öğrencinin gelmediğini tespit ettik. Aileyle görüştük telefonla. Ben göndermeyeceğim diyor. İsterseniz tutanak tutun ben imzalayayım diyor. Ben kız çocuğumu başka yerde eğiteceğim diyor. Buraya göndermeyeceğim diyor. Dini olarak eğitim vermek istiyormuş, hafızlık ve Kuran-ı Kerim olarak yetiştirmek istiyor. Devletin okuluna çocuğunu göndermek istemediğini, bunun bir suç olduğunu, mutlaka göndermesi gerektiğini, biz bunu kaymakamlığa bildireceğimizi resmi yazılarla söylüyoruz. Veli de her şeyi göze aldığını söylüyor.

Y5: Tabi ki bunların içerisinde zaten Anadolu'da biliyorsunuz kız çocuklarını okutmama şeyi var. Senede 1-2 tane, 3 tane, 5 tane velimiz gelir bu şekilde ben çocuğumu okutmak istemiyorum, çalıştırmak istemiyorum diyen. Veyahut ta bu şekilde gelen velilerimiz ama değişik şekilde gelen velilerimiz de var. Diyor ki benim çocuğum okumak istemiyor. Ben okutmak istiyorum ama müdür bey benim çocuğum okumak istemiyor ne yapabilirim diye gelen velilerimiz de var. Bu şekilde velilerimiz de var. Ama ben okutmak istemiyorum diyen velilerimiz de var. Ama başka nedenlerden dolayı okutmak isteyenler de var. Hani benim çocuğum kız çocuğu, işte ilerde okursa kötü yola mı düşer diyen, daha kabuğunu kıramamış veya beynindeki önyargıları atamamış velilerimiz de var. Tabi ki bu her toplumda olduğu gibi ama bu zaten yani kırsal kesimden gelenleri ben yadırgamıyorum. Ben de köylü çocuğuyum. Ben de hayvancılığı gördüm, göçebeliği gördüm. Yörük çocuğuyum aynı zamanda. Her türlü yaşam tarzını gördüm yani. Apartman hayatını da bilirim, köy hayatını da bilirim. Tarlada da çalıştım. Ama yani bu insanları yadırgamıyorum. Ama gerçekten şehirde oturup da örneğin sürekli kent kültüründen köye bile gitmemiş velilerimizde bile daha halen önyargılar var. Bugün Türkiye'nin her yerinden gelmiş, kırsal kesimden gelen köylü vatandaşlarımız var. Bu vatandaşlarımızın bu şekilde düşünmelerini bile çok görmüyoruz yani. Biz onlara bir şekilde anlatmaya çalışıyoruz. Eğitimin önemini anlatmaya çalışıyoruz. İşte biz de gökten düşmedik buraya. Belirli aşmalardan geçtik geldik diyoruz. Biz de köylü çocuğuyuz. Biz de

yokluğu da biliriz, varlığı da biliriz. Yani gelecekte senin çocuğunun bir okul müdürü olmayacağını, bir öğretmen olmayacağını, bir avukat olmayacağını veyahut bir savcı, hâkim olmayacağını veya milletvekili olmayacağını veya başbakan olup ülkeyi yönetmeyeceğini kim bilebilir. Kimse bilemez, geleceğin ne getireceğini. Onun için önyargılı davranmayın çocuklarınıza, bu çocuktan her şey olabilir.(...) Ben zaten şunu söylüyorum, velilerime de şunu söylüyorum, kız öğrencilerime de şunu söylüyorum özellikle kız öğrencilerin okumasını ben daha çok istiyorum. Yani ailede kadın bilinçli olduğu zaman, bayanlar bilinçli olduğu zaman, o ailenin öncelikle kalkınacağını, sonra yaşadığı mahallenin, sonra yaşadığı ilin ilçenin, daha sonra ülkenin kalkınacağını inanıyorum. Yani gerçekten hepimizi bir kadın doğurmadı mı sonuçta yani annelerimizin bilinçli olması, annelerin bilinçli olması, bilinçli çocuk yetiştirmesi geleceğimizde ne olacak ülkemizde belki kısa vadede olmayacak ama 15-20 yıl sonra o çocuk, onun yetiştirdiği çocuk büyüdüğü zaman ülkede bir fark hissettireceğine inanıyorum. Yani zamanın neyi getirip neyi götüreceği, insanoğlunun önüne neyi çıkaracağı belli değil. Onun için eğitimin önemine inanın, çocuklarınıza destek verin, biz de burada size hizmet için varız diyoruz.

8. olarak % 40 ile ailelerin çocuk sayısının fazla olması gelmektedir. Yöneticilerden 2 tanesi göç yaşamış ailelerin çocuk sayısının fazla olduğunu, bu yüzden okula vakit ayırmadıklarını ortaya koymuştur. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y3: Ailelerin çok çocuklu olması, küçük çocukların evde anneleri tarafından bakılması veya her iki anne babanın da çalışıyor olması durumu ortaya çıkıyor. İşte sürekli okula gelemiyoruz, ayda yılda bir gelebiliyoruz diyorlar.

Y4: Bu çocuklar evde zaten 5-6 kardeş arasında, akşamda anne baba yorgun, dinlenmiyor. Sokakta da öyle bir şey yok. Peki, sevgiyi nerde öğrenecek. Bu anlamda okula düşen yük daha fazla.

9. olarak % 40 ile ekonomik sıkıntılar nedeniyle çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayamama gelmektedir. 5 yöneticiden 2'si bu görüşü belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y4: Şimdi mesela oradaki insan aç, oradaki insan işsiz, oradaki insan sıkıntılı. Böyle bir konumda ne yapacak neyi düşünür bu kişi, çocuğunun eğitimini, özel öğretmen tutmayı, dershaneyi düşünemez. Neyi düşünecektir, akşam eve getirip de ben onların

karnını doyurabilir miyim diye düşünecektir. Yani çocuğun evde ödevi, kitabı, defteri veya temel ihtiyaçları geri plana itilecektir. Şimdi ana nokta bu. Bu konu okul olarak bizim dışımızda çözülecek bir konu. Ama biz okul olarak neyi çözebiliriz? Şunu çözebiliriz: ailenin kafasında çocuklarının öncelik sırasını değiştirmeyi çözebiliriz.

Y5: Büyükşehir belediyesinden veyahut ta işte diğer belediyelerden gelen veya yardım kuruluşlarından gelen okulumuza çantadır, o tür yardımlar oluyor. Onları da ekonomik durumları iyi olmayan ailelerimize dağıtıyoruz. Mesela ATSO 60 tane eşofman gönderdi bu yıl. Müdür başyardımcısı imza karşılığında ekonomik durumu kötü olanlara dağıttı. İşte bu tür şeylerle onları desteklemeye çalışıyoruz. Yani iş ekmek veremiyoruz ama eğitimle ilgili şeylerde bazı sorunları çözmeye çalışıyoruz. Örneğin kılık-kıyafet konusunda fazla zorlamıyoruz. Çünkü ekonomik durumu yetersiz gerçekten, velimiz buraya geldiği zaman biz de üzülüyoruz onun durumuna. Elimizden geldiğince yardımcı olmaya çalışıyoruz ama okul aile birliğimiz zaten bizim kendi okulumuzu zor çeviriyor. Onlara o konuda yardımcı olamıyoruz. Dışarıdan bir, yani hayırseverlerden bir yardım gelirse onlara yardımcı olmaya çalışıyoruz.

10. olarak % 40 ile ailelerin eğitim ve kültür seviyelerinin düşük olması gelmektedir. Yine 5 yöneticinin 2'si göç yaşamış ailelerle ilgili bu sorunu ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y4: Şimdi her şeyden önce bu insanların, velilerimizin yaklaşık % 30'u okuma yazma bilmiyor, % 80'i ilkokul mezunu. Üniversite mezunu 2 tane velimiz var. Ortaokulu bitirmiş bir 50 kadar, liseyi bitirmiş de 30-40 kadar velimiz var. Şimdi bu iş kültürle ilgili bir iş. Ama biz şunu yapmaya çalıştık. Çocuklarınız sizin devamınız mı olsun? Yani işte birisiyle evlensin çocuğu olsun, yoksa kültürel olarak bir şeyler olsun, bir şeyler değişsin. En azından çocuğunuz sizin yaşadığınız şeyleri yaşamasın. Bu anlamda bir şeyler yapmaya çalıştık. Ama şunu da görüyoruz, velinin imkânı varsa çocuğuna harcıyor. Bir şeyler yapmaya çalışıyor. Çok başarısız öğrenciler gelebiliyor. Bizim öğrencilerimiz Oxford mezunu değil. Bu öğrenciyi siz ele alıp ileriye nasıl taşırsınız bunu yapabilmeliyiz.

Y5: Yani ailenin gelmiş olduğu, geçmişinde yaşamış olduğu köy, kasaba neyse artık bulunduğu il, yaşadığı il, toplumun kültürü. Hani birden bire insan var olan alışkanlıklarını değiştirmesi mümkün değil. Yani belirli bir süreç geçmesi gerekiyor

değişmesi için. Yani şimdi hani bir söz vardır, bir insan yedisinde neyse yermişinde de odur diye. Ne kadar eğitilirsek eğitilelim, örneğin benim konuşma şeyime baksanız bile kelimeleri kullanma veyahut ta düzgün konuşmada ne kadar eğitim alırsam alayım ne oluyor, Alanya'nın konuşma ağzına gidiyor. İşte yani şöyle bir şey, insanın değişmesi çok zor bir olay. Kültürün değişmesi de çok zor. Çünkü var olan bir alışkanlık var. Aileden almış olduğu bir alışkanlık var. Ondan sonra ailenin dışına çıkıp okula geldiği zaman orada var. Değişik bir şey görüyor, kültürle karşılaşıyor. Okul bittikten sonra toplum içine girdiği zaman değişik bir kültürle karşılaşıyor. Ne oluyor sonuçta? Yani kültür çatışması gibi bir olay yaşanıyor. İşte ailelerin eğitim düzeyinin düşük olması burada önemli bir etken.

11. olarak % 40 ile ailelerle iletişim kurulamaması gelmektedir. Yöneticilerden 2 tanesi göç yaşamış ailelerle iletişim kuramama sorununu yaşadıklarını söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Veli iletişimi yok. Maalesef sağlayamıyoruz. Eksik halka şuradan kaynaklanıyor. Şimdi batıdan göç edenlerde bir sıkıntı yok. Onlarla her türlü iletişimi sağlıyoruz. Özellikle doğu ve güneydoğu kesiminden gelen velilerimizle o kültürün vermiş olduğu nedenden dolayı iletişimde kopukluklar oluyor. Öğretmenleri eve gönderiyoruz. Öğretmenlerin eve alınmadığı dahi oluyor. Görüşülmek istenmiyor öğretmenlerle.

Y2: Günlük sürekli 8-10 tane veli, tüm idareciler arkadaşlarımız arıyordur, telefonla aranıyordur. Bir şekilde iletişime geçiyoruz. Çocuklarıyla daha fazla ilgilenmelerini, okula gelip çocuklarının durumlarını öğrenmelerini, başka istediğimiz bir şey yok. Tabi ki arandıkları zaman mutlu oluyorlar. Ama onların bize geri dönüşleri zor oluyor. Veli ayağında çok büyük eksiklikler oluyor.

12. olarak % 20 ile çocuklarını sadece para cezasından kurtulmak ve zorunlu olduğu için okula göndermeleri gelmektedir. 5 yöneticiden 1 tanesi bu görüşü dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Çocuk onlar için evden gönderilip cezadan kurtulma düşüncesiyle ilköğretimin mecburi olmasından dolayı okula gönderiliyor. Onlarda öncelik, göç yaşamış gelmişler, sığınacak bir yer bulup, karın doyurmak. Çocuk sadece cezadan kurtulmak için okula gönderiliyor.(...) Sadece buraya çocuklarını cezadan kurtulmak amacıyla

gönderiyorlar. Önce bunu çözmeye çalışıyoruz zaten. Aile eğitimiyle bunu çözebilirsek, daha güzel olacak diye düşünüyoruz.

13. olarak aynı oranda % 20 ile okula karşı önyargılı olmaları gelmektedir. 5 yöneticiden 1'i göç yaşamış ailelerin okula karşı önyargılı olduklarını söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Zaten oradan gelen ailenin okul bakış açısı çok farklı. İsmail Hakkı Kaya dediğiniz zaman farklı bir gözle bakıyorlar. Okulun daha önceden adı çıkmış bir kere bölgenin en kötü okullarından birisi olarak. Hala o düşünce vatandaşın beyninden silinmediği için göçle gelen veli hemen şunu diyor: ya biz çocuğumuzu buraya yazdıracağız ama bu okul da çok kötüymüş. Biz kendimiz anlatıp ona inandırana kadar baya bir sıkıntı yaşıyoruz.

14. olarak % 20 ile ailelerin ekonomik sıkıntılar nedeniyle okula destek olamaması gelmektedir. Yöneticilerden 1 tanesi göç yaşamış ailelerin ekonomik sıkıntılar nedeniyle okula herhangi bir konuda yardım etmeyi düşünmediklerini belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y4: Veli buraya göçüp gelmiş, sıkıntı içerisinde tutunmaya çalışıyor. Bir iş bulmaya çalışıyor. Ekonomik olarak sıkıntı yaşıyor. Ekonomik anlamda sıkıntı yaşarken de ben bu okula yardım edeyim diye gelmiyor. Onlardan bir şey beklemekten öte onlara ne verebiliriz noktasıyla hareket ediyoruz.

15. olarak yine % 20 ile ailelerin iş sıkıntısı nedeniyle sürekli taşınmaları gelmektedir. Yöneticilerden 1'i bu sorunu söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y5: Tabi ki adam kendi bölgesinden kopmuş gelmiş. Yani sadece öğrenci değil onun sorunu. İş, aş sorunu var. Adam geliyor, Diyarbakır'dan göçüp geliyor. Burada 3 ay duruyor. Sonra Korkuteli'de iş buluyor, Kumluca'da iş buluyor. Naklini oraya aldırmak zorunda kalıyor. Bu geliş gidişler bizi yoruyor.

16. olarak % 20 ile öğretmene karşı saldırıda bulunmaları gelmektedir. Yöneticilerden 1 tanesi göç yaşamış ailelerin zaman zaman öğretmenlere karşı saldırıda bulunduklarını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y5: Burada bir olay olduğu zaman veli okula baskına geliyor. Benle kavga etmeye geliyor. Biz bu tür olaylarda öğretmenle velinin karşı karşıya gelmesini istemiyoruz. Herhangi bir şey olursa bize gelin diyoruz veya müdür başyardımcısına gidin, bana gelin biz çözemezsek ondan sonra gerekli mercilere gidersiniz diyoruz. Siz haklıysanız zaten biz sizin hakkınızı ararız diyoruz veliye. Öğretmen haklıysa öğretmenimizin hakkını ararız. Ama öğretmenimize de her zaman sahip çıkarız. Çünkü sonuçta bizim meslektaşımız. Ama yanlışa da kim yaparsa yapsın buna da sahip çıkmak hiç kimsenin şeyi değil yani. Yanlış yapan cezasını çeker yani öğretmen de olsa yanlış yapıyorsa mutlaka bir yaptırım uygulanacaktır. Öğretmen tabi haklı olması şundan bir tedirginlik, sürekli bir bana karşı bir saldırıda bulunulacak, bana karşı bir tacizde bulunulacak, böyle bir tedirginlikle yaşamaları öğretmenlerimizi tabi ki bir şeye sokuyor.

17. olarak % 20 ile ailelerin sosyal yaşamdan uzak olmaları gelmektedir. 5 yöneticiden 1 tanesi bu görüşü dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y4: Buradaki insanlar tam bir varoş ortamında oluyor. Ne köylü ne kentli arada bir yerde oluyor. Sonuçta yani Antalya'da yaşıyor da niye yaşıyor? Sinemaya gitmemiş, tiyatroya gitmemiş, Antalya'nın sosyal hayatıyla hiç uzaktan yakından ilgisi yok. Ama Antalya'da yaşıyor. Niye yaşıyor? İşte köyde iş yok burada bir iş bulursam, karnımı doyurursam, Antalya'da güzel memleket, sıcak.

18. olarak yine % 20 ile kayıt bölgesi olmadığı halde çocuklarını okula kayıt yaptırmak istemeleri gelmektedir. Yöneticilerden 1'i bu sorunu belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y4: Bir de mesela kayıt bölgesi olarak bizim bölgede değil. Bunu biz anlatıyoruz. Yasal olarak mümkün değil. E-okul bazında da mümkün değil. Ama sen istersen yaparsın diyor. Anlatamıyorsun yani anlatmakta sıkıntı yaşadığımız oluyor.

Yöneticiler göç yaşamış ailelerle yaşadıkları sorunlar hakkındaki görüşlerini; ailelerin Türkçe bilmemesi nedeniyle iletişimde sıkıntı yaşanması, ailelerin okulu bir yardım kurumu gibi görmesi ve okuldan maddi yardımlar beklemesi, ailelerin okula karşı ilgisiz olması, çocuklarını arkadaş seçimi konusunda yönlendirmeleri, veli toplantılarına katılımlarının yetersiz olması, ailelerin çocuklarına ilgi göstermemesi, ailelerin kız çocuklarını okutmak istememesi, ailelerin çocuk sayısının fazla olması,

ekonomik sıkıntılar nedeniyle çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayamama, ailelerin eğitim ve kültür seviyelerinin düşük olması, ailelerle iletişim kurulamaması, çocuklarını sadece para cezasından kurtulmak ve zorunlu olduğu için okula göndermeleri, okula karşı önyargılı olmaları, ailelerin ekonomik sıkıntılar nedeniyle okula destek olamaması, ailelerin iş sıkıntısı nedeniyle sürekli taşınmaları, öğretmene karşı saldırıda bulunmaları, ailelerin sosyal yaşamdan uzak olmaları, kayıt bölgesi olmadığı halde çocuklarını okula kayıt yaptırmak istemeleri şeklinde ifade etmişlerdir.

4.1.4. Yöneticilerin Göç Yaşamış Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla yöneticilerin göç yaşamış öğrencilerin yaşadığı sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4. 4.'te elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4. 4. *Yöneticilere Göre Göç Yaşamış Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Göç Yaşamış Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlar	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	F	%
1) Uyum sorunu	√	√	√	√	√	5	100
2) Etnik ayrımcılığa maruz kalma	√		√	√	√	4	80
3) Dışlanma	√		√			2	40
4) Kent kültürü olmaması				√	√	2	40
5) Ailelerinin parçalanmış olması				√	√	2	40
6) Çevredeki farklı gruplar tarafından kullanılmak istenmeleri			√		√	2	40
7) Çocuk üzerindeki aile baskısı	√					1	20
8) Alay edilme	√					1	20
9) Evde ders çalışma ortamının olmaması	√					1	20
10) Ailelerin ilgisiz olması		√				1	20
11) Okula geç başlama			√			1	20
12) İçe kapanıklık			√			1	20
13) Demokrasiyi bilmemeleri				√		1	20
14)Ailelerinin Türkçe bilmemesi nedeniyle iletişim sıkıntısı yaşamaları				√		1	20
15) Aile bütçesine katkıda bulunmak için bir işte çalışmak zorunda kalmaları					√	1	20
16) Kent yaşamına özenti					√	1	20

Tablo 4.4'e göre, yöneticilerin göç yaşamış öğrencilerin yaşadığı sorunlar hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 100 ile uyum sorunu gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Şimdi geldiği bölge ile burası farklı olunca uyum problemi yaşıyorlar. Biz de onunla ilgili rehber öğretmen aracılığıyla uyum çalışmaları yapıyoruz. Oryantasyon

yaparak uyumlarını sağlamaya çalışıyoruz. Onları sınıfa adapte ediyoruz.(...) Zaten burası 70'li yıllardan sonra yerleşime açılmış, göçle oluşmuş bir mahalledir. Göç yaşamayan öğrencilerde fazla bir sıkıntı yok. Özellikle göç yaşayarak gelen öğrencilerde son dönemde uyum problemini çözene kadar epey bir sıkıntı yaşanıyor.

Y2: Tabi ki çocuk ne yapıyor 5-6 ay bu okulda 5-6 ay başka bir okulda. Çocuk bir yere alışamadan başka bir yere gidiyor. Bu da uyum sorununu ortaya çıkarıyor.

Y3: Uyum sorunu yaşanabiliyor. Arkadaşlarına alışamama, ağlayıp kaçma oluyor. Okula alışamama durumu oluyor. Ana sınıfına ağlayarak verilen çocuğun bugün müdür yardımcısı peşinde koşturuyordu. Çocuk hemen ilk gün başladı. Uyum sorunu ilk günden hemen kendini gösterdi.(...) Göç yaşayan öğrenciler mesela geçen yıl yoğun şekilde Van'dan öğrenciler geldi. Zaten çocuk orda depremi yaşamış psikolojisi bozuk. Burada da sınıfa adapte olamama, bir de ders seviyesinin düşüklüğünden dolayı çocuk iyice içine kapanabiliyor.

Y4: Çocuk bir orda okumuş bir burada okumuş. Tabi ki o çocuğun yetişmesi ve uyumu için ek kurslar yapıyoruz. Veli ziyaretleriyle onu evde kontrol ediyoruz. Yoksa çocuk tabi ki uyum sağlayamaz.

Y5: İşte kültür şeyi dedik ya yani giyim tarzı bile farklı. Konuşma şeyi farklı yani. Ondan sonra buraya geldiği zaman değişik bir çevreye geliyor. Hiç görmediği, daha önce karşılaşmadığı bir bölge, bir çevre, insanlar, arkadaşlarla karşılaşıyor. Tabi ki bunun adaptasyon şeyi var. Gelir gelmez de hemen okula başlayacak şeyde değil. 20 gün devamsızlık hakkı var. Dolmasın diye velimizi okula çağırıyoruz. Çocuk birden çevreden kopmuş, arkadaşlarından kopmuş, doğup büyüdüğü yerden kopmuş, oradaki okuldaki arkadaşlarından kopmuş, oradaki okulda varsa 50-100 kişi öğrenci arkadaşı varsa köyde burada 1500-2000 nerdeyse kasaba gibi nüfusu, mevcudu olan bir okula geldiği zaman baya uyum sorunları oluyor. Yani bunun için rehber öğretmenlerimizi uyarıyoruz. Dolayısıyla işte arkadaşlarıyla ilişki kurmada, adaptasyonun daha kısa sürede olması için yardımcı olmasını söylüyoruz arkadaşlarıyla ilişki kurma konusunda. Rehber öğretmenimize sorun yaşarsa yardımcı olunması konusunda, rehberlik yapılması konusunda gerekli şeyleri söylüyoruz. Onlar da ellerinden geldiği kadar yapmaya çalışıyor. Ama tabi ki biz, eğitim ayağı bizi ilgilendiriyor. Yani diğer şeyi, ekonomik sıkıntıyı bizim çözme şeyimiz yok yani. Öyle bir yetkimiz de yok. Sosyal ve kültürel yaşamını adamın

eğitme ve etkileme gibi öyle bir yetkimiz yok. Biz net olayın eğitim ayağıyla, okulumuza adaptasyon ayağıyla uğraşıyoruz.

Tablo 4.4.'e göre 2. olarak % 80 ile ayrımcılığa maruz kalma gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Özellikle ayrımcılık burada yaşanan bir olay. Doğu batı ayrımı var. Örneğin, ben diyor 'şuyum', benim dediğim olacak diyor çocuklar arasında. Ben bunu yaparım bizim şu kadar akrabamız var, bu kadar gücümüz var diyor. Bir baskı kurma yapmaya çalışıyorlar.(...) Çocukların arasında doğu batı ayrımı yaşanıyor. Biz bunu önlüyoruz, bastırıyoruz. Bizim bastırdığımız tabi kapıyı çıkınca birden paspas yapılıyor.

Y3: Öğrenciler arasında belirgin toplu ayrımcılıklar olmuyor. Münferit olaylar yaşanıyor. Velinin yönlendirmesi gibi, kendini şartlamış doğu kökenlilerle arkadaş olma yok şunlarla arkadaş olma falan diye. Çocuk da ne yapacağını şaşırıyor. Çocuğa ailesi baskı kuruyor. Hatta öğretmenleri bile o veli ayırıyor. Şu doğu kökenli yok şu şöyle, şu benim çocuklarıma karşı olumsuz davranıyor, neden doğulu olduğu için falan diyor. Çocuklar arasında olmuyor. Bunu veliler kışkırtıyor. Çocukların o yaşta onu algılama düşüncesi yok. Çocuk çocuktur yani herkesle arkadaş olur.(...) Etnik ırk olarak birbirine karşı olabilecek öğrenciler olabiliyor. Bu da ailenin tutumundan kaynaklanıyor. Bu doğuludur bununla arkadaş olma gibi tutumların bazı sınıflarda yaşandığını duyuyorum. Ailenin bakışından çocuğa yansıması oluyor. Yoksa sınıf içinde bir kavga dövüş yok. Aile yönlendiriyor çocuğu onlarla arkadaş olma diye.(...) Onlarla arkadaşlık etme diye çocuğunu yönlendiriyor. Çocuğuna baskı yapıyor. Şu çocukla sakın konuşma işte bunlar şuralı gibi yanlış yönlendirmelerle çocukların arasını da bozmaya çalışıyor veliler.

Y4: (Çocukların ayrımcılığa maruz kalması) Bu konu az ya da çok oluyor. Öğretmenlere de yansıyor velilere de yansıyor. Ama yönetim olarak bizim tavrımız öğretmenlerin tavrı, hepimizin kardeşliği üzerinedir. Bunlar önceden daha çok yaşanmış. Kürt-Türk, şu-bu tarzında olaylar olmuş.

Y5: Bu tür olaylarla karşılaştım. Yani dedik ya özellikle burada doğulu ve güneydoğulu öğrenciler fazla. Burada batılı öğrenciler bize baskı yapılıyor diye birkaç defa bize gelmişti. Daha sonra bazı kızlar müdür bey biz doğulu olduğumuz

için bize baskı yapıyorlar diyorlar. Bunlara bizzat gittik konuştuk, öğrencilerle konuştuk, öğretmenleriyle konuştuk, velileri çağırıp konuştuk.

3. olarak % 40 ile dışlanma gelmektedir. 5 yöneticiden 2 tanesi göç yaşamış öğrencilerin dışlanma sorunu yaşadığını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Şimdi tabi ki ilk etapta bir dışlanma yaşanıyor. Ama bir de memleket olayı var. Bakıyorum öğrencilerin memleketi aynıysa hemen kabulleniyorlar. Diğerlerine karşı koruma duygusu var. Diğerlerine karşı koruyup işte onları kendi etrafında toplayarak güçlenme var. Biz de onu çözmeye çalışıyoruz. O klikleşme dediğimiz çeteleşmenin önüne geçmeye çalışıyoruz.

Y3: Göç yaşamayan ailelerin göç yaşayan çocuklara ve ailelerine bakışı olumsuz. Bu tür aileleri sahiplenmiyorlar. Dışlama durumları oluyor. Mahallelerinde anlaşamıyorlar.

4. olarak aynı oranda % 40 ile kent kültürü olmaması gelmektedir. Yöneticilerden 2 tanesi göç yaşamış öğrencilerin kent kültürüne sahip olamadıklarını dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y4: Buradaki ana nokta, bu kişi kentte yaşıyor ama kentin hiçbir nimetinden yararlanmıyor. Kent kültürü de elde edemiyor. Örneğin, bir yat gezisi düzenledik 30 öğrenciyle. 15 öğrencimiz Kalekapısı'nı yani Cumhuriyet alanıyla denizi ilk defa görüyor. Şimdi 13-14 yaşındaki çocuğun durumu bu. Burada önemli olan şu: bulunduğunuz bölgeyi eğer kentselleştirmezseniz, eğer bulunduğunuz bölgedeki imkânlarla kent kültürüne uygun sosyal çalışmalar yapamazsanız, bu çocuk tabi ki ne yapacaktır, kesinlikle köyle kent arasındaki kültürel farkı yansıtacaktır. Nasıl yansıtacaktır, şiddetle yansıtabilir, başka nedenle yansıtabilir. Olayın temelinde bu yatıyor.

Y5: Özellikle ağırlıkla Doğu ve Güneydoğu bölgesindeki illerimiz ve ilçelerimizden öğrenciler var. Genellikle kırsal kesimden öğrenciler yani. Diyarbakır'ın merkezden gelen öğrencimiz çok azdır. Köylerinden veya ilçelerinden. Örneğin Şırnak, Mardin, batman, Van, Siirt, Bitlis o bölge ağırlıklı ama genellikle kırsal kesimlerden. Yani belli bir kent kültürü almadan Antalya'ya, Antalya gibi dünya kentine geliyorlar.

5. olarak % 40 ile ailelerinin parçalanmış olması gelmektedir. 5 yöneticiden 2'si göç yaşamış öğrencilerin parçalanmış ailelerinin olması sorununu belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y4: Buraya kadınlar gelir genelde erkekler işte oldukları için. Tabi çocuk varsa sıkıntı da olur zaman zaman. Birbirleriyle kavga ederler. Bu şeyle ilgili mesela İstanbul'dan göç etti geldi. Babası hapiste. Annesi de intihar etmiş. Buraya anneannesinin babaannesinin yanına gelmişler. Naklini de alamadık. Çünkü vekâlet babada, baba hapiste. Biz misafir öğrenci olarak gösterdik diğer işleri yazın hallettiler. Ama bu çocuk geçen Beşkonak'ta biri bir şey mi söylemiş artık onu dövmeye gitmiş. Bu tür şeylerde olabiliyor.

Y5: Antalya'ya gelen 6 ay, 1 yıl sonra, Antalya'ya gelen, kırsal kesimden gelen aileler bakıyor burada yaşam tarzı çok farklı. Eve geliyor, eşine bakıyor, oraya gidiyor başka bir şeye bakıyor. Ailelerde parçalanma, bölünme de çok oluyor. Yani şu andaki şeyler sadece ailelerin birçoğunun bu olaylardan dolayı yani geçim sıkıntısından dolayı parçalanmış aileler var. Onların çocuklarında sorun var. Adam ikinci eş almış, ailede yaşanan sorunlar var. İster istemez olay yansıyor, öğrenciye yansıyor. Öğrenci, diğer öğrencilere yansıtıyor. Bu da ne oluyor? Öğrenci olaylarına neden oluyor Bu öğrenci davranışları konusunda birkaç öğrencimiz var. Velilerini çağırıp konuşuyoruz, onlarla görüşüyoruz. Aynı şeyleri anlattığınız zaman velilerimiz de anlıyor. Biz niye burada olduğumuzu onlar da bilsin diyoruz. Yani burada devleti temsil ediyoruz. Burada ben okul müdürüyüm ama devletin yani içinde olduğumuz Milli Eğitim Bakanlığı'nın 80. Yıl Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nun müdürüyüm. Yani kendi şahsi bir şey değil. Yani nedir, yani burada devletin verdiği imkânlarla yasalar, yönetmelikler çerçevesinde biz öğrencilerimize, velilerimize yardımcı olmaya çalışıyoruz.

6. olarak % 40 ile çevredeki farklı gruplar tarafından kullanılmak istenmeleri gelmektedir. Yöneticilerden 2'si bu görüşü ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y3: Özel eğitime giden bazı çocuklarımızın kullanılması var. Zeytinköy'den arkadaşları gelip parklarda bu tür olaylara karışan çocuklar olabiliyor. Bizim öğrencilerimizden kullanılmak istenenler oluyor. Fakat biz bunları polislerle haftalık

görüşmelerde dile getiriyoruz. Daha sık gelip kontrol edilmesini istiyoruz polislerden.

Y5: Ekonomi insanlarda olmadığı zaman ne olacak, ister istemez çocuklarımızı belirli suç örgütleri, belirli şeyler kullanmaya çalışıyor bu ailelerin çocuklarını. Sadece çocuklar etkilenmiyor bundan aileler de etkileniyor.

7. olarak % 20 ile çocuk üzerindeki aile baskısı gelmektedir. Yöneticilerden 1 tanesi göç yaşamış öğrencilerin ailelerinde baskı olduğunu söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Bu yetişme tarzıyla yetişen, evde Anadolu, özelikle doğu kültürüyle yetişen çocukların üzerinde bir baskı unsuru var. Sen çocuksun, sen sus gibi ifadelerle çocukların bir takım bastırılmış duygularının oluşmasına neden oluyor. Tabi ki çocuklarda oluşan o bastırılmış duygular da çocukları rahatsız ettiği için bir şekilde ondan kurtulmak ve şarj olmak istiyor. Dolayısıyla bunu okulda arkadaşları üzerinde yapmaya çalışıyor. Bu da okulda olumsuzlukların yaşanmasına, tabi bizim istemediğimiz, hoşumuza gitmeyen, öğrenci davranış bozuklarının oluşmasına neden oluyor.

8. olarak yine % 20 ile alay edilme gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Dalga geçiyorlar zaten 5. sınıfa gelmiş okuma yazma bilmiyor diye dalga geçiyorlar. O da çocuğu psikolojik olarak etkiliyor. İşte biz ona destek eğitimi yaparak bir şekilde okuma yazma öğretmeye çalışıyoruz.(...) Akademik başarısızlıktan dolayı alay edilme, buna karşılık karşıdakinin aşırı tepkisi bir takım olumsuzlukları tetikliyor.

9. olarak % 20 ile evde ders çalışma ortamının olmaması gelmektedir. 5 yöneticiden 1'i göç yaşamış öğrencilerin evde ailenin kalabalık olması nedeniyle rahat ders çalışma ortamı olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: O insanların yaşam tarzlarını, oradaki yaşayan çocukların uyumlarını düşün. Ders çalışmak için ayrı bir odası yok. Zaten öğrencilerimizin özellikle %80'i doğu ve güneydoğu kökenli. Bu çocuklar 10-15 kişilik ailelerin içinde yaşıyorlar. Ayrı odaları yok. Özel kendi şeylerini paylaşabilecekleri bir durumları yok. Dolayısıyla göç

yoluyla gelen aileler bu sıkıntıyı yaşıyorlar. O da çocukların okula o sorunu yansıtmasını ortaya çıkarıyor. İşte biz onlarla uğraşıyoruz.

10 olarak % 20 ile ailelerin ilgisiz olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y2: Velilerimizin çoğunluğu halde çalışan işçilerden oluşuyor. Haldeki çalışma koşulları biraz zorluyor. Her sabah 4 buçuk 5 gibi işe gitmek zorundalar. Bu da babaların çocuklarla ilgilenmelerini engelliyor. Akşam zaten yorgun argın eve geliyorlar. Çocukların eğitimiyle ya da çocuklarla oturup sohbet etme, dertlerini dinleme gibi şeyleri çok az oluyor. Bu da tabi ki eğitimi çok olumsuz yönde etkiliyor.

11. olarak % 20 ile okula geç başlama gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y3: Mesela bugün bir örnek vereyim. Bugün bir öğrenci geldi başka mahalleden bizim okulun olduğu mahalleye taşınmışlar. Kaydını yapacağım kaç doğumlu çocuk dedim, 9 yaşında dedi. Okula gitti mi, hayır okula başlamadı, daha yeni başlayacak diyor. Çocuğu 2 yıldır okula vermemiş, biz de yeni verecek. Çocuk da 2.-3. sınıf seviyesine gelmiş fizik olarak. Bu tür sorunlar oluyor yani.

12. olarak % 20 ile içe kapanıklık gelmektedir. Yöneticilerden 1'i göç yaşamış öğrencilerin içe kapanık davranış sergilediğini dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y3: Burada sınıfa adapte olamama, bir de ders seviyesinin düşüklüğünden dolayı çocuk iyice içine kapanabiliyor. Bu tür sıkıntıları aşmak için bu Van'dan gelen ailelerle geldikleri zaman özel olarak ilgilendik, her öğretmenimizle görüştürdük. O çocuklarla birebir rehber öğretmenler görüşmeler yaptı. Onlara daha çok psikolojik destek verdik.

13. olarak % 20 ile demokrasiyi bilmemeleri gelmektedir. Yöneticilerden 1 tanesi göç yaşamış öğrencilerin ailede demokratik hayatı öğrenemediklerini belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y4: Çocuğa demokratik hayatı öğretmeye çalışıyoruz. Çocuk yaramazlık yaptı al iki tokat, bu değil. Bu eğitim değildir. Bu çocuklar evde de sokakta da demokrasiyi öğrenmiyorlar. Okulda da öğrenmezse nasıl öğrenecek. Öğrenemeyecek. Bu çocuklar evde zaten 5-6 kardeş arasında, akşamda anne baba yorgun, dinlenmiyor.

Sokakta da öyle bir şey yok. Peki, sevgiyi nerde öğrenecek. Bu anlamda okula düşen yük daha fazla.

14. olarak % 20 ile ailelerinin Türkçe bilmemesi nedeniyle iletişim sıkıntısı yaşamaları gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y4: Bazı aileler Türkçe bilmiyor. Çocuklarına karşı iletişimde sıkıntı yaşıyor.

15. olarak % 20 ile aile bütçesine katkıda bulunmak için bir işte çalışmak zorunda kalmaları gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y5: Tabi ki öğrencilerimizin içerisinde okumayıp, okumayı değil de hemen kısa yoldan iş hayatına atılma, para kazanma ve ekonomik kısıtlamadan dolayı çünkü ekonomi burada gerçekten kısıtlı, ekonomisi kısıtlı aileler, çocuklar aile bütçesine katkıda bulunuyorlar. Bizim çocuklar genellikle pazarda. Ben pazara gidiyorum. Genellikle benim öğrencilerle karşılaşıyorum. Yani onlardan alışveriş yapmaya çalışıyorum genelde. Yani onların da hoşuna gidiyor. Aferin diyorum, bak ekmek parası kazanıyorsunuz. Mesela Pazar günü çocuk babasıyla pazara gidiyor veya kendi pazarcılık yapanlar var. Yani çalışıyorlar.

16. olarak % 20 ile kent yaşamına özenti gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y5: Antalya'ya geldiği zaman Muratpaşa'ya gidiyor, ilçeye gidiyor oradaki yaşam tarzına özenti başlıyor. Bu özentiden dolayı, ekonomik güç de yok, bu özentiden dolayı aileler özellikle çocuklarına yeterli ölçüde sahip çıkamıyor. Çünkü genç, çünkü çocuklarda bir özenti başlıyor. Yaşam, o yaşama adaptasyon olayı başlıyor ki adapte olmak çok zor. Çünkü ekonomi gerekiyor. Yani bir, ailelerin ekonomik yetersizliği, birinci neden bu, ailenin ekonomik yetersizliği.

Yöneticiler göç yaşamış öğrencilerin yaşadıkları sorunları; uyum sorunu, ayrımcılığa maruz kalma, dışlanma, kent kültürü olmaması, ailelerinin parçalanmış olması, çevredeki farklı gruplar tarafından kullanılmak istenmeleri, çocuk üzerindeki aile baskısı, alay edilme, evde ders çalışma ortamının olmaması, ailelerin ilgisiz olması, okula geç başlama, içe kapanıklık, demokrasiyi bilmemeleri, ailelerinin Türkçe bilmemesi nedeniyle iletişim sıkıntısı yaşamaları, aile bütçesine katkıda bulunmak için bir işte çalışmak zorunda kalmaları ve kent yaşamına özenti olarak dile getirmişlerdir.

4.1.5. Yöneticilerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlar Hakkındaki Çözüm Önerileri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla yöneticilerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.5.'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4. 5. *Yöneticilerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	F	%
1) İnsanlar birbirine karşı hoşgörülü olmalıdır.	√			√		2	40
2) Çeşitli kurumlar ve rehber öğretmenler tarafından göç yaşamış aile ve öğrencilere seminerler verilmelidir.		√	√			2	40
3) Göç alan bölgelerde kentsel dönüşüm yapılmalı ve gecekondulaşma bitirilmelidir.				√	√	2	40
4) Göç yaşamış aileler çocuklarının okuluna daha sık gelerek öğretmen ve idarecilerle iletişim kurmalıdırlar.			√		√	2	40
5) Çocuklara saygı, sevgi gibi değerlerin kazandırılması gerekmektedir.	√					1	20
6) Uyum problemlerinin ortadan kaldırılması gerekmektedir.	√					1	20
7) Öncelikle göç durumu temelden engellenmelidir.		√				1	20
8) Göç yaşamış ailelere sahip çıkılmalıdır.			√			1	20
9) Göç yaşamış ailelere psikolojik destek verilmelidir.			√			1	20
10)Göç yaşamış aileler ve öğrenciler sosyal yaşamın imkânlarından yararlandırılmalıdır.				√		1	20
11) Göç veren bölgelerde insanlara istihdam sağlanmalıdır.				√		1	20
12) Siyasi çözümler bulunmalıdır.					√	1	20
13) Öğretmen kendini sürekli geliştirmeli ve vizyon sahibi olmalıdır.					√	1	20
14) Göç yaşamış ailelerin kent kültürüne alışması gerekmektedir.					√	1	20

Tablo 4.5'e göre, yöneticilerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlar hakkındaki çözüm önerileri yorumlanırsa; ilk sırada % 40 ile "İnsanlar birbirine karşı hoşgörülü olmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Şimdi burada özellikle Türkiye'de yaşanan ayrım olduğu sürece o doğu-batı çatışmasını çözemezsiniz. Siz burada okulda çözüldü sanırsınız. Dışarı çıktığınızda çevresi aynı şeklide sarılır. Bizim gerçekten baya bir azaldı. Ama yine de 3-5 tane de olsa farklı düşüncede olanlar var. Bu da ailesel yapıyla ilgili. Çünkü aileye ulaşamıyorsun, aileyle belli şeyleri paylaşamıyorsun. Paylaşamadığımız için de bunların yaşanması doğal hale geliyor. Bunlar çözülecek. Ama dediğim gibi Türkiye'nin o başına dert olan ayrım bir an önce bitmeli.

Y4: Bu bölge bence Türkiye'nin fotokopisi. Çünkü her kültürden insan var. Her kültürden bir yaşam şekli var. Ama işte bizim yaptığımız bu farklı kültürleri harmanlayıp yeni bir kültür çıkarma ya da işte kendisi gibi olmayanla, kendisi gibi düşünmeyenle birlikte yaşamayı sağlama. Yapmaya çalıştığımız budur. Bunu

sağlamazsanız insanlar ayrışmaya yatkındır zaten, ayrışıverir, kavga eder. Ama siz kültürü verirseniz de birlikte mutlu şekilde yaşarsınız.

2. olarak aynı oranda % 40 ile "Çeşitli kurumlar ve rehber öğretmenler tarafından göç yaşamış aile ve öğrencilere seminerler verilmelidir." gelmektedir. 5 yöneticiden 2 tanesi bu çözüm önerisini ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y2: Böyle konularda rehber öğretmenlere çok büyük işler düşüyor. Onlar gerekli seminerleri yapmaya çalışıyor. Şube rehber öğretmenleri, sınıf rehber öğretmenlerimiz ev ziyaretleri yapıyoruz. Veli buraya geldikçe öğretmenlerimiz de gidiyor. Bir şekilde sorunları çözmeye çalışıyoruz. Tabi ki Kepez belediyesi 2, 3 yıldır çeşitli konularda seminerler düzenliyor. Kepez belediyesi ve ilçe milli eğitim işbirliğiyle değişik konularda seminerler düzenleniyor hem öğrencilere hem de öğrenci velilerine değişik konularda. Göç de var değişik konular da var.

Y3: Valilik, kaymakamlık bunlara daha çok destek sağlayarak bunlara bir uyum süreci yaşatabilir. Bunlara seminer verebilirler.

3. olarak % 40 ile "Göç alan bölgelerde kentsel dönüşüm yapılmalı ve gecekondulaşma bitirilmelidir." gelmektedir. 5 yöneticiden 2 tanesi bu öneriyi dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y4: Burada bir defa en büyük iş belediyenin. Burada gecekondunun artmasını önlemek gerekir. Türkiye'de özellikle de Antalya'da gecekonduyu kaldırmak gerekir. Çünkü gecekonduda yaşadığı müddetçe o kişinin kentleşmesi mümkün değil. Ortak yaşama alışması mümkün değil. Şimdi önce buraların apartmanlaşması lazım. Kentsel dönüşüme geçmesi lazım. Ve geçerken de yaşanılır olacak şekilde düzenlenmesi lazım. Oyun sahalarıyla, tiyatrolarıyla, kentselleşmeye uyum sağlayacak alt yapıyla sadece beton yığınlarıyla değil. Böyle bir çalışma olması lazım. O anlamda yapılacak şey buranın bir an önce imara açılması, kentselleşmesidir. Burası kentselleşecek ki önce, ondan sonra değişim olacak.

Y5: Buradaki aileleri öncelikle birinci şeyi, gecekondu hayatından kurtarmamız gerekiyor.

4. olarak % 40 ile "Göç yaşamış aileler çocuklarının okuluna daha sık gelerek öğretmen ve idarecilerle iletişim kurmalıdırlar." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y3: Veli-öğrenci-öğretmen bağı tam sağlanamıyor işte veli bağında bir kopukluk yaşanıyor. Zaten bazı çocukların okula devamını sağlamakta zorluk çekiyoruz bir de aile ilgisiz olduğu zaman okula ilgisiz öğretmene ilgisiz olduğu için o veliye ulaşmak zor oluyor. Her öğretmen dönemde en az 2 toplantı yapıyor. Velilerin katılımını artırmak için uğraşıyorlar. Biz de toplantılarda söylüyoruz veli toplantılarına katılmalarını. Sıkıntıları onlarla konuşarak, öğretmenlerle diyalog kurmasını, velilerin mutlaka bu tür etkinliklere toplantılara katılmalarını söylüyoruz.

Y5: Yani ne yapıyoruz biz veliye sık sık okula gelip öğretmenle görüşmesini, ilk geldiği zaman sık sık gelip öğrencisinin durumunu sormasını, yani adaptasyonu sağlayabildi mi dersleri nasıl, sorun yaşadığı zaman öğretmenle mutlaka görüşmesini ama sorun ufak tefek bir sorun olduğu zaman bize de gelebilir. Okul müdürüne, müdür yardımcılarına, rehber öğretmenlere sorabilir. Bunları anlatıyoruz. Mutlaka eksik taraflar var. Yani birden bire o bağı oluşturmak çok zor. Yani tam, sağlıklı bir ilişki kurulduğunu söylersek yalan söyleriz. Şimdi düşünürsek hepsinin de etkisi vardır. Velinin de etkisi vardır, öğrencinin de etkisi vardır, öğretmenin de etkisi vardır.

5. olarak % 20 ile "Çocuklara saygı, sevgi gibi değerlerin kazandırılması gerekmektedir." gelmektedir. Yöneticilerden 1 tanesi göç alan bölgelerdeki sorunlara yönelik bu çözüm önerisini ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1:Şimdi biz okul olarak tabi ki bunlara bir takım önlemler alıyoruz. Özellikle çocukları kaynaştırma, çocukları ödüllendirme yoluyla, birbirlerine saygılı olma, birbirlerini sevme projesi var. Bununla ilgili Antalya milli eğitimin de oluşturduğu bir değerler eğitimi var. Onu uyguluyoruz. İşte değişik çalışmalar yapıyoruz.

6. olarak % 20 ile "Uyum problemlerinin ortadan kaldırılması gerekmektedir." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: Uyum probleminin kaldırılması lazım. Bu da bizim tek başımıza yapabileceğimiz bir şey değil. Bu uzun bir süreç. Bir anda oluverecek bir şey değil. Öncelikle onların

eğitilmesi lazım. Tabi ki bununla ilgili bir takım çalışmalar yaptık. Öncelikle velilere buranın bir eğitim yuvası olduğunu, buradan herkesin faydalanması gerektiğini ve sen-ben olmadığını herkesin eşit olduğunu anlatmaya çalıştık. Yetişkin kursları açtık. Okuma yazma kursu, halk eğitim vasıtasıyla takı tasarım kursu açtık.

7. olarak % 20 ile "Öncelikle göç durumu temelden engellenmelidir." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y2: Öncelikle göçü ortadan kaldırmak lazım. Herkes doğduğu yer değil doyduğu yer derler ama keşke herkes kendi yerlerinde olsa da herkes kendi yerinde mutlu olsa. Ama hayat şartları bazı insanların yer değiştirmesine sebep oluyor.

8. olarak % 20 ile "Göç yaşamış ailelere sahip çıkılmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y3: Öncelikle bu, Türkiye'nin genel bir meselesi, göç meselesi. Antalya gibi bir yerde il müdürümüz Osman Nuri GÜLAY da sık sık söylüyor. Yıllık şu kadar nüfus alıyoruz. Şu kadar öğrenci alıyoruz diye. Bu genel bir sorun, Türkiye'nin genel bir sorunu. Buraya işsizlik nedeniyle gelen aileler var. Benim önerebileceğim ailelerin gelmesini önleyemeyiz. Ama ne yapabiliriz. Bu ailelere toplum olarak sahip çıkılmalı. Çok yoksul olan kişilere eğitim malzemeleri, kırtasiye malzemeleri, önlük, eşofman gibi belirli yerlerden gelen yardımları dağıtıyoruz. Çok mağdur olan kişileri kaymakamlık, sosyal hizmetler müdürlüğüne yönlendiriyoruz. Oradan yardım alabiliyorlar.

9. olarak % 20 ile "Göç yaşamış ailelere psikolojik destek verilmelidir." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y3: Van'dan gelen aileler yakınlarının yanına yerleşmiş, kiralık bir ev bulmuş. Bunlar çaresiz bir durumda ne yapacaklarını bilmiyorlar. Bunlara psikolojik destek verilmeli. Kaymakamlık geçen yıl Van'dan gelenlere baya yardımda bulundu.

10. olarak % 20 ile "Göç yaşamış aileler ve öğrenciler sosyal yaşamın imkânlarından yararlandırılmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y4: Çocuğun kendini ifade edebileceği etkinlikler yapmalı, oyun alanları sağlamalısınız. Yoksa çocuk tabi ki uyum sağlayamaz. Bunu neyle yapacaksınız, gezilerle, tiyatrolarla, sanatla. Biz mesela çok tiyatroya götürürüz çocukları. Çok

etkinlik yaparız. Futbol karşılaşmaları düzenleriz. Bu neyi sağlıyor? Çocuğu sosyalleştiriyor. Çocuğu kentleştirmeye, sosyalleştirmeye doğru, kendisini gerçekleştirmesine doğru götürür. (...)Sinemaya gitmemiş, tiyatroya gitmemiş, Antalya'nın sosyal hayatıyla hiç uzaktan yakından ilgisi yok. Apartmandan çıkacak sosyal yaşamdan, buradaki sosyal etkinliklerden faydalanmalı. En azından çocuğu, torunu faydalanmalı. Siz bunu yapmadığınız müddetçe okuldaki koşullar değişmeyecektir.

11. olarak % 20 ile "Göç veren bölgelerde insanlara istihdam sağlanmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y4: Şimdi adam buraya niye geliyor. Bulunduğu yerde iş yok. Siz bu istihdamı sağlayamadığınız sürece göçü önleyemeyeceksiniz.

12. olarak % 20 ile "Siyasi çözümler bulunmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y5: Çözüm önerisi olarak siyasi yönden siyasi çözümler vardır. O bizi aşıyor yani.

13. olarak % 20 ile "Öğretmen kendini sürekli geliştirmeli ve vizyon sahibi olmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y5: Bakış açısı, vizyon önemli burada yani. Ben okul müdürü olarak ne kadar söylersem söyleyeyim, hani bir söz vardır, cami ne kadar büyük olursa olsun imam bildiğini okur diye. Şimdi benim 70-75 tane öğretmenim var. Şu anda hepsi derste. Ben bir anda hepsini kontrol etme veya denetleme imkânım yok. Yıllık bazları alıyoruz. Yani 1. dönem, 2. dönem 1 saat veya belirli saatler içerisinde, yani 6 saat onların dersine girip de kontrol etme şeyimiz yok. O yüzden burada öğretmene çok önemli rol düşüyor yani. Öğretmenin burada kendi bakış açısı, vizyonu çok önemli. Bu çocuğu kazanmak istiyor, kaybetmek mi istiyor. Veyahut ta gerçek bir eğitimci mi ya ben eğitimciyim diye mi yani kendini yetiştirdiğini sanan bir eğitimci mi? Yani öğretmen ne olması gerekiyor, sürekli kendini yenileyen, sürekli araştıran. Ben 25. yılımı, 26. yılımı çalışıyorum. Her gün yeni bir şey öğreniyorum. Sanki her gün gelirken mesleğe ilk günkü gibi acemi geliyorum. Hiçbir şey ben biliyorum ben yapıyorum demeyle olmuyor. Ben her gittiğim seminerde yeni bir şey öğreniyorum. Her gittiğim seminerde bir vizyon kazanıyorum, bir bakış açısı. Keşke öğretmenlerimiz de böyle olsalar ki o zaman hiçbir sıkıntı olacağını sanmıyorum.

İnsan eğitim açısından, insana faydalı olma açısından benim kendimin taviz veremeyeceğim ilkelerim vardır ama insana faydalı olabileceksem kendi kişiliğimden de taviz verebilirim. Çünkü sonuçta insan yetiştiriyoruz. Doktor muayene ediyor bir ilaç yazıyor. Başkası arabayı götürüyor şurası şöyle tamir et diyor. Ama insanda yapılan bir hatayı hepimiz acısını çekeriz. Yani bunu düzeltmek mümkün değil.

14. olarak % 20 ile "Göç yaşamış ailelerin kent kültürüne alışması gerekmektedir." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y5: Kent kültürüne, apartman kültürüne alışması gerekiyor. Zaten köyden gelmiş. Köyde evlerde su yok, çoğu köyde evin içinde köyde su yok. Çoğu yerde doğu ve güneydoğu Anadolu'da tuvaletler bile evin dışındadır yani.

Yöneticiler göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara yönelik; "İnsanlar birbirine karşı hoşgörülü olmalıdır.", "Çeşitli kurumlar ve rehber öğretmenler tarafından göç yaşamış aile ve öğrencilere seminerler verilmelidir.", "Göç alan bölgelerde kentsel dönüşüm yapılmalı ve gecekondulaşma bitirilmelidir.", "Göç yaşamış aileler çocuklarının okuluna daha sık gelerek öğretmen ve idarecilerle iletişim kurmalıdırlar.", "Çocuklara saygı, sevgi gibi değerlerin kazandırılması gerekmektedir.", "Uyum problemlerinin ortadan kaldırılması gerekmektedir.", "Öncelikle göç durumu temelden engellenmelidir.", "Göç yaşamış ailelere sahip çıkılmalıdır.", "Göç yaşamış ailelere psikolojik destek verilmelidir.", "Göç yaşamış aileler ve öğrenciler sosyal yaşamın imkânlarından yararlandırılmalıdır.", "Göç veren bölgelerde insanlara istihdam sağlanmalıdır.", "Siyasi çözümler bulunmalıdır.", "Öğretmen kendini sürekli geliştirmeli ve vizyon sahibi olmalıdır.", "Göç yaşamış ailelerin kent kültürüne alışması gerekmektedir." gibi çözüm önerileri getirmiştir.

4.2. Öğretmenlerle Bireysel Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

4.2.1.Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulun Eğitim Koşulları Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğretmenlerin okulun eğitim koşullarına ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.6.'da elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.6. *Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulun Eğitim Koşullarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Eğitim Koşulları	Öğrt1	Öğrt2	Öğrt3	Öğrt4	Öğrt5	Öğrt6	Öğrt7	Öğrt8	Öğrt9	Öğrt10	Öğrt11	Öğrt12	Öğrt13	Öğrt14	Öğrt15	Öğrt16	Öğrt17	Öğrt18	Öğrt19	Öğrt20	Öğrt21	Öğrt22	Öğrt23	F	%
1)Okulun bulunduğu bölgenin yoğun göç alması sebebiyle sorunların yaşanması	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√	22	95,65
2)Antalya'nın diğer bölgelerine göre şartların zor olması	√	√	√	√	√		√				√	√	√	√		√	√			√	√			14	60,86
3)Okulun donanım eksikliğinin olması		√	√	√	√	√	√				√						√		√		√	√	√	12	52,17
4)Velilerin okula ve çocuğuna katkıda bulunmaması	√		√	√		√			√							√						√		7	30,43
5)Velilerin eğitime ve çocuğuna karşı ilgisiz olması										√		√	√	√	√		√			√				7	30,43
6)Okulda güvenlik sorunları yaşanması			√		√													√					√	4	17,39
7)Velilerin ekonomik sıkıntı nedeniyle çocuklarına imkânlar sunamaması	√													√									√	3	13,04
8)Okulun donanım olarak iyi durumda olması								√		√			√											3	13,04
9)Çocukların eğitime karşı ilgisiz olması										√					√									2	8,70
10)Velilerin eğitim seviyesinin düşük olması															√								√	2	8,70
11)MEB desteği olmaması																						√	√	2	8,70
12)Öğrencilerin kalabalık ailelerde yaşamaları	√																							1	4,34
13)Velilerin öğretmene bakış açısının olumsuz olması			√																					1	4,34
14)Öğrencilerin göçten dolayı sık okul değiştirmek zorunda kalmaları								√																1	4,34
15)Okulda temizlik sorunları yaşanması																		√						1	4,34
16)Velilerin Türkçe bilmemesi nedeniyle iletişim kuramama																							√	1	4,34

Tablo 4.6'da görüldüğü gibi genel olarak öğretmenlerin çalıştıkları okulun eğitim koşulları yorumlanırsa; ilk sırada % 95,65 ile okulun bulunduğu bölgenin yoğun göç olması sebebiyle çeşitli sorunların yaşanması yer almaktadır. 23 öğretmenden 22 tanesi bu görüşü ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Valla okulun bulunduğu semt, biz ilk geldiğimiz sıralar burası hep gecekonduydu. Gecekondu semtiydi. Mesela o yıllarda müdür yardımcılığı da yaptım

2006-2007 gibi. Yaşadığım sıkıntı buraya devamlı öğrenci hareketi olur. Sirkülâsyon çok olur. Mesela bir çocuk gelir. 1 hafta kalır. 1 ay veya en fazla 3 ay. 3 ay sonra başka bir semte, başka bir mahalleye taşınırlar. Burası zaten okulumuz 76'da kurulmuş. İsmail hakkı Kaya diye bir hayırsever arsa bağışlıyor. İlk kurulduğunda barakalar var. Daha sonra işte bu 81'de buranın Teomanpaşa olmasının nedeni ihtilal de bir generalin bir tanesi burada valilik yapmış, Antalya valisi. Bu mahalleye de adı verilmiş. Buraya işte zamanında Doğu'dan, Güneydoğu'dan vatandaşlarımız gelmiş. Arkasından işte hani biliyorsunuz malum Antalya sıcak memleket. Adam diyor ya Doğu'da burası soğuk, burada öleceğime giderim Antalya'da ölürüm düşüncesiyle burası devamlı göç alıyor.

Öğrt2: Ben bu okulun kuruluş aşamasını biliyorum, bu mahalleyi. 1978 yılında bu mahalle oluşturuldu. Daha ziyade göç alan kesimlerin gecekondu olarak oluşturduğu bir mahalle. Yani genellikle güneydoğu ağırlıklı bir bölge, göç alan bir bölge ve sürekli göç veren, yani öğrenci profili sürekli değişiyor.

Öğrt3: Çok fazla göç alan bir semt olduğunu düşünüyorum. Yatırım yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bu çevre çok boş bırakılmış. Eğitim açısından çok geride bir bölge. Artırmak için, eğitim düzeyini artırmak için buraya yatırım yapılması gerektiğini düşünüyorum. Özellikle sınıflara teknolojik araç gereçler sağlansa, eğitim ve öğretimde başarı artar diye düşünüyorum. Bu bölge çok fazla, ne bileyim yetim gibi burası kimse burayla ilgilenmiyor. Gelen de siz halledersiniz deyip geçiyor.

Öğrt4: Mahalle daha çok doğudan ve güneydoğudan göç alan bir mahalle. Bunun yanında Antalya, Konya ve İç Anadolu bölgesinden de göç almış. Velilerin okula bakışı, eğitime bakışı aslında iyi. Velilerin durumu tabi biraz maddi olarak zayıf.

Öğrt5: Okulun bulunduğu semt ne yazık ki şehrimizin kuzey bölgesinde, sosyo-ekonomik yapısı bozuk. Bilhassa okulumuzdaki yapının çok değişik olduğu, Türkiye'nin her yöresinden çeşitli mevkide, çeşitli yapıda, aile yapılarının olduğu insanlardan mevcut. Ve daha çok dar gelirli, işsiz sayısının çok olduğu, evine ekmek götürmekte zorlanan insanların yapılandığı doğu bölgelerinden herhangi bir nedenle, işte can güvenliği korkusuyla, iş bulma korkusuyla gelip bu bölgeye yerleşen insanların sayısı çok. Bilhassa dar gelirli insanlar bu bölgeyi tercih etmişlerdir. Okula karşı ilgi maalesef bulunmamaktadır. Okulumuzun çevresinde

Demirgül kooperatifinde yerleşmiş insanlar var. Memur veya çalışan kesimden insanların okula gösterdiği değer farklı, fakat diğer kesimlerden hiçbir değer, hiçbir katkı bulunmamaktadır. Yani sadece okul burada sosyal bir yapı olmaktadır. Başka bir amaç taşımaktadır.

Öğrt6: Semt karışık yani. Doğudan gelenler var. Başka yerlerden gelenler var. Kültür seviyesi, eğitim seviyesi düşük. Doğrusunu söylemek gerekirse burada yaşamayı isteyebileceğim bir çevre değil. Öyle düşünüyorum yani. Çocuklarda bu şeyden dolayı, iyileri var ama çok zor yani. Ne kadar emek versen de ileriye fazla götüremiyorsun. Yani hırsızlık olayları oluyor, kapkaç olayları oluyor zaten. Benim velimin evine mesela, 4 yılda iki defa hırsız girdi.

Öğrt7: Bu mahallede gecekondulaşma olayı eskiye nazaran azalmaya başladı. Yani yeni yeni konutlar yapılmaya başlandı. Ancak insan portföyünde daha bir kötüleşme görüyorum. Kötüleşme derken, eskiden daha düzgün, daha biraz daha böyle okula ilgisi olan veliler varken, bu yapılaşmaya rağmen okulla ilgisiz, alakasız sürekli doğudan gelen, ya da işte Çingene de demek istemiyorum ama bizim kendi aramızda anlayacağımız şeklide konuşuyorum. İşte sürekli bugün orda yarın başka bir yerde olan insanlardan oluşan bir çevre haline geldi. Gerçekten eli yüzü düzgün öğrenci bulmakta zorlanmaya başladık diyebiliriz.

Öğrt8: Kendim burada kalmadım. Ama her gece oluyor. Kavga, gürültü oluyor. O yüzden bu bölgede oturmam. Çocuğumu da okutmam burada. İşin açıkçası bir yere giderken korkarak gidiyorum. Mesela bir velime gittim. Yolun ortasına oturmuş veliler. Arabalar geliyor. Çok ağır bir şekilde ilerliyor. Araba kornaya basıyor ve hala gitmiyor. Hani zevkine yapıyor herhalde. Çok eğitimsiz bir bölge.

Öğrt9: Semt olarak çok iyi bir semt değil. Mesela işsizlik en büyük olumsuzluk. Ailedeki tek çalışan birey olduğu için ekonomik problemler var. Bu öğrenciyi de olumsuz olarak etkiliyor. En büyük etken bu.

Öğrt10: Sorunlar var. Çünkü bu mahallede değişik yerlerden gelen insanlar olduğu için gelir düzeyi düşük insanlar var. Eğitim düzeyi düşük insanlar var. Bir de gençler çok problemli burada. İşi gücü olmayan genç sayısı çok fazla çevrede. Dolayısıyla bunlarda okula gelip öğretmeni, öğrenciyi, çevreyi rahatsız edici davranışlar sergileyebiliyor. Onun için sıkıntılar oluyor.

Öğrt11: Mahalle çok karmaşık. Her taraftan göç alan bir yer. Doğu'dan, Güneydoğu'dan, Karadeniz'den ya da Antalya'nın iç ilçelerinden, Gazipaşa, Gündoğmuş o taraflardan çok göç alan bir bölge. O yüzden tabi herkesin kendine göre bir yaşam tarzı var. Herkes bir de Antalya'ya geldiklerinde çok fazla üzerinden atamadıkları için tabi problem oluyor burada. Dil problemi var mesela çocuklarda. Benim sınıfımda çok yok ama başka daha büyük sınıflarda çocuk daha olduğu gibi yaşadığı için şivesiyle buraya geliyor mesela çocuklar. Bazen boş derslerde ara ara giriyoruz büyük sınıflara arkadaşlar rahatsızlanınca falan. O sınıflarda problem var yani.

Öğrt12: Okulun bulunduğu semt genellikle dışarıdan göç alan bir semttir. Antalya dışından gelenlerin olduğu bir semttir. Her türlü insanla karşılaşabilirsiniz burada. Mesela şu anda okulumuzun interneti yok. En büyük sıkıntı bu veya mahallede yok daha doğrusu. Niye yok? Hırsızlık olmuş. İnternet kablolarını çalmışlar. Bu mahallede genellikle böyle olaylarla karşılaşıyoruz.

Öğrt13: Ya burası yaşaması çok güç tabi. İkamet etmek açısından burada ikamet etmem. Hem güvenlik açısından, burada güvenlikli bir alan yok. Site yok, çok az site var onlar da çok uzak. Bir de çok yoğun göç almış bir bölge. Hep göç alan vatandaşlar var. O yüzden tercih edilemeyen bir bölge. Bu mahallede mesela hırsızlık olayları var. Bir sürü sorun var. Bu yakınlardaki okullarda mesela madde kullanımı, bir sürü şey var. Tabi ki bir Konyaaltı ile karşılaştırılamaz. Konyaaltı'nda mesela gece 12'de de çıksan dışarı hiç bir şey olmaz. Ama bu bölge daha sıkıntılı.

Öğrt14: Burası daha çok göç alan bir yer zaten. Çocukların ailelerinin maddi durumları pek iyi değil. Ekonomik durumu iyi olmayınca çocuğa da yansıyor. Aileler genelde ilkokul mezunu. Okuma yazma bilmeyen çok fazla anne var. Ekonomik durum yansıdığı için çok ilgili değil veliler. Genelde annelerden çalışan var. Ev hanımı olan var. Ama çalışan da var. Mesela benim sınıfımda 10 tane anne çalışıyor. Maddiyat da çocuğa yansıyor. Çocuğun okul eşyası almasına, giyime her şeye yansıyor.

Öğrt15: Mahalle genelde doğudan göç alan bir bölge. Sürekli bir doğu göçü var. Başarı olarak genelde düşük. Ekonomik olarak da çok zayıf bir bölge. Genelde velilerimizin birçoğu ya pazarcıdır ya işçidir, inşaat işçisi. Gelir durumları düşük seviyede. O yönden yani, çocuklar bir dershaneye bile gidemiyorlar. Sadece okuldan

ne aldılarsa onunla yetiniyorlar. Ev ziyaretlerine gidiyoruz. Birçoğunun durumunun da zayıf olduğunu görüyoruz.

Öğrt16: Gelişmişlik olarak tabi ki Antalya'nın daha düşük seviyesinde olan bir yer. Göç oranı çok fazla. Genelde göç etmiş kişiler doğudan ve güneydoğudan gelen kişiler. Bundan dolayı sıkıntılar oluyor.

Öğrt17: Yani çok kötü bir algı var gözümde. Aileler, evlerine gidiyoruz perişan. Çocuk çok fazla. Yani perişan durumdalar. Babalar hep günübirlik işlerde çalışıyor. Doğru düzgün işi yok babaların. İş bulduğu zaman çalışıyor. Anneler ev hanımı ve 10 tane en az 6 tane çocuk var mesela benim sınıfta. Çocuk çok fazla ve habire daha düşünüyorlar. Daha da çoğalıyorlar yani. Çocuk yapmayı düşünüyorlar.

Öğrt18: Bir kere mahalledekilerin ben şöyle düşünüyorum: Doğulu olmaları dışında en önemli şey; kendi memleketlerindeki sorunlardan, problemlerden belki de baskılardan, hatta çok maddi durumu iyi olmamasına rağmen buraya o sıkıntılardan kurtulmak göç ettiklerini düşünüyorum. Yani buradakilerin maddi durumları çok iyi değil. Yani oturabilecek evleri bile yok. Çok kötü şartlarda yaşıyorlar. Oradaki memleketlerini ya baskıdan ya da işte bir takım sıkıntılardan bırakıp gelen aileler bunlar. Yani sorunlu aileler. Hem maddi sorunları var hem de siyasi sorunları var. Kendilerine karşı olan baskıdan da kaçmış olabilirler. Yani iç dünyalarında hepsi var. Doğu kökenli olmalarına rağmen durumu daha iyi olanlar daha farklı yerlerde problem yaşayabiliyorlar. Problemleri bence öyle, ailede. Ailenin sıkıntısı var. Babanın annenin oradan getirdiği sıkıntılar var. Kan davası olabilir, oradan kaçma olabilir. Bilemiyorum neden kaçtıklarını, şiddet görmüş olabilir, kaçabilir. Yani çok kötü şartlarda buraya geliyorlar.

Öğrt19: Mahalle tabi Antalya için düşünürsek baya bir göç almış. İnsanların belli bir ne diyeyim, sosyo-kültürel, ekonomik durumları çok düşük seviyedeler. Yani diğer bölgeler daha farklı daha iyi. İşsizlik çok fazla, eğitimsizlik çok fazla, özenti çok fazla, böyle bir bölgede yaşamaktayız.

Öğrt20: Ya tabi ilçeye göre biraz geri bir mahalledeyiz göç sebebiyle. Göç de olumsuz. Terör sebebiyle, ya ekonomik sebeple ya ailevi sebeple olmuş bir göç. Olumlu bir göç değil. Örneğin bir evde 2-3 tane aile. Anne ayrı baba ayrı durumlar var. Hiçbir meslek yok. Hiçbir ekonomik durum yok. Sıradan günü birlik iş ne

buluyorlarsa o. Yaz da çalışamıyorlar. İş yok. Gecekondu ev var ama yeterli ve düzgün değil. Bu eğitimi yer altına kadar düşecek kadar zorda.

Öğrt21: Valla göç alan bir bölge. Sorunları var haliyle. Düzelmeye çalışıyor. İşte bu yeni kent değişim projeleri var ya onlar birazcık etkili. TOKİ'ler falan yapılıyor. Biraz değişiyor ama tabi zaman alıyor. Değişim sancılı oluyor. Kavgadır, şiddettir, o tür olaylar yaşanabiliyor. Sirkülâsyonlar oluyor. Mesela nar için gelmiş adam. 1 ay durup gidiyor. Sürekli bir sirkülasyon var. Devamlı bir öğrenci portföyümüz olmuyor.

Öğrt23: Bir kere çok fazla şey var, ekonomik sıkıntı var. Ben hemen hemen işte öğrencilerimin % 80'nin evine gittim. Evini bizzat gördüm. Hakikaten hepsi daha çok işte günlük, aylık işlerde çalışıyorlar. Düzenli çalışan, düzenli mesleği olan anne baba yok. Hepsinin belli bir ekonomik sıkıntısı var. Yani ekonomik rahatlığı elde etmiş belki birkaç aile var. Ama genel olarak benim gördüğüm hepsi en başta en büyük problemleri ekonomik zorluklar. Zaten bu sebeple de buraya gelmişler. Antalya hani büyükşehir işte daha iyi ekonomik şartları veya orda da geldikleri yerlerde de daha çok problem yaşadıkları için daha iyi şartlara kavuşuruz umuduyla gelmişler. Ama burada da devam ediyor. Herkes işte babalar genellikle şey hepsi gördüğüm kadarıyla inşaat alanında. Yoğun olarak inşaat sektöründe çalışıyorlar.

2. olarak Tablo 4.6'ya göre, % 60,86 ile Antalya'nın diğer bölgelerine göre şartların zor olması gelmektedir. 23 öğretmenden 14 tanesi Kepez bölgesindeki eğitim koşullarının Antalya'nın diğer bölgelerine göre zor olduğunu ortaya koymuştur. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Ya tabii ki şimdi Antalya'nın, Antalya da bölge bölge eğitim açısından mesela Kepez bölgesinde bile düşünün, daha doğrusu şöyle söyleyeyim, hani sosyo-ekonomik durumla alakalı bir konu eğitim. Sosyo-ekonomik durumu daha iyi olan okullarımız var Hüseyin Ak gibi. Kepez bölgesine bağlı olmasına rağmen Antalya'da en çok Fen Lisesi, Anadolu lisesine öğrenci gönderen okullardan biri.

Öğrt2: Antalya'nın eğitim olanakları oldukça iyi. Rahat bir şehir. Yani, eğitim öğretime önem verildiğini düşünüyorum. Ancak bu okul için aynı şeyleri söylemek mümkün değil. Bu okulun eğitim şartları, okul fiziki anlamda yeterli aslında, yani öğrencilerin düzeyini kaldırabilecek düzeyde. Çok şey var gerçi söylenecek yani

4+4+4 olması, sabahçı öğleci olarak kullanılması, bazı sınıflar ortak olarak kullanılıyor.

Öğrt3: Bazı bölgelerin çok iyi eğitim şartları var. yani sınıflarında projeksiyon var, bilgisayar var. Çok daha iyi okullar gördüm. Son moda ses sistemi döşenmiş sınıflar var. Bu okulda bilgisayarı edinebilmek çok zor sınıfta. Bilgisayarı edindiğinizde onu muhafaza etmek çok zor.

Öğrt4: Eğitim imkânları olarak Antalya'da semt semt değişir imkân olarak. Diyelim bir Konyaaltı bölgesinde Lara bölgesinde çok donanımlı okullar bulunmaktayken, bizim bulunduğumuz İsmail hakkı kaya ilköğretim okulunda tabi kenar mahalle oluşu nedeniyle imkanlar yeterli düzeyde değil.

Öğrt5: Antalya'nın eğitim şartları bu bölgede zayıf olmasına rağmen aşağıya doğru indikçe, şehrin kuzeyinden batı tarafına Muratpaşa ve Konyaaltı tarafına gittikçe daha çok kaliteleştiğini ve orda eğitim seviyesinin daha yüksek olduğunu kesinlikle söyleyebilirim. Fakat maalesef kepez bölgesinde, bu bölgede eğitimin hiç gerektiği kadar önemli olduğunu sanmıyorum. Yani hiç kimse değer vermiyor.

Öğrt7: Ya biz tabi varoş diye söylenebilecek bir yerdeyiz. Bu çevredekilerin hepsi bizim gibi. Belki bizden daha kötü olabilir civarımızdaki okullar. Ama tabi merkezle kıyaslarsak, bir kere onların imkânları çok fazla var. Yani biz fotokopiyi bile cebimizden ödüyoruz yeri geliyor. Sınıfa alacağınız bir teknolojik araçtan tutun da, bir sıra örtüsünden tutun da, okulun bir camı çerçevesi kırıldığı zaman bile bunu karşılayacak bir maddi olanaklarımız yok. Güvenlik görevlimiz yok bile şuanda kapımızda. Çünkü parasını toplayıp veremedik. Devletin ve milli eğitimin ödenek gibi bir şeyi de yok zannedersem. Ya da yeterli miktarda değil. Böyle olunca, biz istediklerimizi alamayınca istediğimiz şartlarda da eğitim veremiyoruz. Çünkü çocuklarda da imkânsızlıklar var.

Öğrt11: Ya çok fazla fark var. Ya Antalya merkezdeki bir okulla bu okul arasında bu kadar fark etmesi tabi üzücü. Bir hikâye kitabı bile 2-3 liralık basit bir şey çok zor sağlıyoruz.

Öğrt12: Şimdi bu okulda eğitim şartları zor Antalya'daki öteki okullara göre. Daha merkezi yerlere göre şartlar zor. Çünkü aileler çok ilgisiz. Artı dil sorunu olan öğrencilerimiz var burada.

Öğrt13: Antalya'yla burayı karşılaştıramayız. Antalya başka bir yer, burası başka bir yer. Merkez okullarla kıyaslamak tabi ki çok zor. Burada çocuklar aslında çok isteksiz demeyeyim ama aileden bir destek görmediği için ayrı bir odası yok, çalışma imkânı yok.

Öğrt14: Merkezdeki çocuklar daha çok şanslı, ekonomik durumları iyi olduğu için. Aileler daha ilgili. Burada ekonomik durumu yetersiz olan çocuklar çoğu şeyi göremiyor, alamıyor.

Öğrt16: Eğitim imkanları tabi diğer ilçelere göre biraz daha profil olarak düşük. İmkânlar çok kısıtlı. Dışarıdan bir destek yok.

Öğrt17: Seviyesi çok düşük bu okulun. Ben onu görüyorum. Benim çocuklarım Meryem Mustafa'da mesela. Daha önce Toros'taydılar. Mesela 2. sınıfta kızım burada sınava girdi. O gün de okula gitmemişti. Sınava soktum burada. Burada mesela çocuklar baya düşük deneme sınavında. Benim kızım ful yaptı. Hepsini fullemiş baktım sonucuna. Yani merkezdeki okullarla karşılaştırdığımız zaman başarı düşük tabi ki.

Öğrt20: Çok farklı, yüzdelik tam olmaz ama çok farklı. Antalya'nın diğer bölgeleri atıyorum 50-100'se burada 3-5-10'da kalır. Şimdi öğretmen olarak, eğitim olarak iyi genç meslektaşlar.

Öğrt21: Ya sadece bu okul için değil hani bütün illerin varoş olarak dediğimiz ekonomik olarak biraz da alt kesimdeki mahallerindeki okullarla merkez okullar kıyaslanamıyor. Çünkü velilerin ekonomik düzeyleri kültürel düzeyleri her zaman için bir avantaj.

3. olarak % 52,17 ile okulun donanım eksikliğinin olması gelmektedir. 23 öğretmenden 12 tanesi çalıştıkları okulun donanım olarak eksikleri olduğu için eğitim şartlarının kolay olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt2: Teknik olarak bazı eksikler var. Örneğin projeksiyon cihazı gibi, toplantı salonu gibi, benzeri eksiklere sahip bir okul, her varoş okulunda olduğu gibi.

Öğrt3: İmkânlar yetersiz. Fen laboratuarımız var mesela, bir malzeme arıyorsunuz yok. Deneyleri tam anlamıyla yapamıyorsunuz. Kütüphanemiz çok iyi ama sabahçı öğleci olmanın verdiği bir sıkıntı var.

Öğrt4: Donanım olarak eksiğimiz var. Başka bölgelerdeki okullarda akıllı tahta olayı var. Projeksiyon, bilgisayarlı eğitim ama bizim okulumuzda bu imkânlar, laboratuar ortamı falan kısıtlı. Antalya'nın imkânlarına göre daha az.

Öğrt5: Okuldaki imkânlar, araç gereç olarak maalesef milli eğitimce karşılanan herhangi bir şeyimiz yoktur. Okula gereken ilgi gösterilmediği için, kendi kaynaklarından da bu karşılanmadığı için maalesef problemler yaşanmaktadır. Yani kırılan kırıldığı yerde dökülen döküldüğü yerde kalmaktadır.

Öğrt6: Okulun imkânları çok fazla bir şey yok. Çok fazla devletten bir şey gelmiyor. Biliyorsunuz yani, devletten gelmeyince veliden istiyorsunuz. Veliden de fazla gelmeyince zor şartlar altında oluyor. Mesela okulda elektrikler kesilir, camlar kırılır, bunu yaptırmak için işte müdür bey birilerini zorla getirir. Bu ödenmez birikir. Güvenlikçimizi çıkardı mesela müdür bey ödenmediği için. Okulun şartları zor yani maddi gelir olmadığı için. Geçen hafta mesela biz bir gün akşama kadar klimasız oturduk. Çok soğuktu hava. Çünkü yaptırıyor.

Öğrt7: Yani araç gereç sorunumuz çok fazla var. Hep kendi imkânlarımızla ya da ileri görüşlü ailelerin yardımıyla desteğiyle işi yürütüyoruz. Yoksa baya bir zorlanırız herhalde.

Öğrt11: Sürekli öğretmen bir şeyler vermek zorunda. Ya da kırtasiyeciyle muhatap oluyorsun o hediye ediyor. Hep bu şekilde velilerin çok fazla maddi açıdan bir desteği yok açıkçası. Hani olmuyor mu tabi ki olanlar var. Ama tabi o da sınırlı kalıyor yani.

Öğrt17: Yok maalesef. Kütüphane yeni açılıyor. Bugün açılışı yapılacak. Laboratuar yetersiz. Laboratuara gidemiyoruz yani. Orda aradığımızı bulamıyoruz. Laboratuarda bir şey yok. Bir fotokopi çektiremiyoruz en başta. Fotokopi makinesi alacaklar, alacaklar. Dönem bitti hala fotokopi makinesi gelecek ama yok. Donanım olarak yok yani işte. Bir işte benim projeksiyonum yoktu. Parayı toplayamadım çocuklardan. Projeksiyon parasını 10 kişi getirdi, gerisi getirmedi, alamadım. 2 senedir alamadım. Bu sene verdiler fazla varmış bir öğretmen arkadaşta.

Öğrt19: İmkânlar çok kötü. Eğitim olarak tamam, verilen eğitim iyi. Ama bazı şeyler ne bileyim bir bilgisayardır, şu anda internet yok mesela, bazı şeyler kötü. Okul olarak bazı sıkıntılar yaşıyoruz.

Öğrt21: Hani merkez okullarında istediğiniz her şeye çok çabuk ulaşabiliyorsunuz. Kaynak, materyal, tabi burada sıkıntı.

Öğrt22: Ya buradaki aileler ekonomik olarak düşük olduğu için istediğimiz araç-gereçleri almada zorluk çekiyorlar. O yüzden onların alabileceği şartlarda isteklerde bulunuyoruz. Okulun imkânları yetersiz. Hiç geliri yok.

Öğrt23: Yani ne eğitim araç-gereçleri, öğretmenler odasında bile 1 tane bilgisayarımız var. Hani bırakın çocuklar zaten evlerinde birçok teknolojik araçtan yoksunlar. Hani teknolojik araçları bırakın, hani ders kitabının dışında kitap göremiyorlar. En azından burada ne bileyim kütüphanemizde veya bilgisayar veya diğer laboratuar malzemelerimiz de çok eksik. Biraz daha fazla önem gösterilmesi gerektiğini düşünüyorum.

4. olarak % 30,43 ile velilerin okula ve çocuğuna katkıda bulunmaması gelmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 7'si velilerin okula ve çocuklarına birçok konuda katkıda bulunmadıklarını ortaya koymuştur. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Sosyo-ekonomik durumu iyi olan velilerimiz var. Şöyle söyleyeyim 900 öğrencimiz var toplamda 1 den 8. sınıfa kadar. Bizim ne diyelim 900 öğrencimiz varsa 400 küsur velimiz vardır. Mesela bu 400 küsur velinin de 40 tanesi 50 tanesinin de sosyo-ekonomik durumu iyidir. Bu veliler çocuklarını dershaneye göndermekteler. İşte kurslara göndermekteler halk eğitimin açtığı kurslar mesela halk oyunları kursu olsun, futbol kursu olsun, ama işte onun haricinde, ya veliye de bir şey diyemiyorsun adam yemeye ekmek bulamıyor. Bunun sonucu olarak da çocuğuna iyi eğitim vermesi, çocuğuna eğitim açısından bütçe ayırması da düşünülemez yani.

Öğrt3: Şimdi aşama aşama değerlendirirsek, güvenlik görevlisi için değerlendirirsek, veliler çok fazla katkıda bulunmuyorlar. Güvenlik ücreti istendiğinde, işte bunu devlet karşılamıyor mu? Devlet karşılasa biz niye isteyelim.

Öğrt4: Velilerden fazla katkı olmayışı sebebiyle, sürekli her şeyi devletten beklememiz de doğru değil tabi. Bu yüzden biraz imkânsızlıklar var. Ama yine de herhangi bir sorun görünmüyor şu anda.

Öğrt6: Antalya'ya göre kıyaslarsak ben bu diğer yerlerde şey yapmadım ama herhalde bir Muratpaşa'daki okullarla buranın şartları aynı değil. Oradaki veli kalitesiyle buradaki veli kalitesi aynı değil. Oradaki okula bakış açısıyla buradaki bakış açısı aynı değil. Mesela buradaki veliler hep okuldan yardımlar, bir şeyler bekliyor. Okul aidatını almakta çok zorlanıyoruz. Yani aylık 4 lira bir meblağ topluyor müdür bey toplayamıyoruz. Benim diyor 4 çocuğum, 5 çocuğum var işte. Bunu gibi. Oralarda bu şey olmaz en azından. Olsa da bu seviyede olmaz. Hep okuldan beklemek değil de biraz da okulu desteklemek şeklinde olur yani o merkezlerde.

Öğrt9: Şöyle, velinin bilinçsizliği dediğim gibi ekonomik sebeplerden dolayı geri, ama öğretmenin çabası hatta bilinçli velilerin çabasıyla çok iyi seviyeye gelen öğrencilerimiz var. Yani bu semtte oturanla merkezde oturan bir öğrenci arasındaki fark bu şekilde kapanabiliyor. Yoksa zeka açısından fark yok.

Öğrt16: Öğrenci velisinden hiçbir destek yok. Çok kısıtlı imkânlarla idare ediliyor. Yeterli diyemeyiz yani.

Öğrt22: Okul aile birliği hani velilerin durumu az olduğu için okul aile birliğinin yapabileceği çok fazla bir şey yok. Yardımlarla, bağışlarla o da ufak düzeyde, yardımlarla, bağışlarla okul dönüyor.

5. olarak yine % 30,43 ile velilerin eğitime ve çocuğuna karşı ilgisiz olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt10: öğrencinin eğitime bakışı açısından fark var. Hepsinin bakış açısı beslenme barınma. Bunlar ön planda olduğu için ailenin eğitime bakışı ikinci planda kalıyor.

Öğrt12: Aileler çok ilgisiz. Bir de buraya gelen insanlar, aileler kendi çevresinde, memleketinde alt tabakanın insanları, yani orda çobancılık yapmış, işçi olarak, hamal olarak veya inşaatta işçi olarak çalışmış kişilerdir. Memur veya amir olarak bir yere gelmemişlerdir. Genelde işçi kesimi, tarlada, bahçede çalışan veya inşaata çalışan insanlar topluluğundan oluşur bu mahalle.

Öğrt13: Hani her şey kısıtlı, aile çok desteklemiyor. Desteklese de fırsatı yok, öğrenciyle uğraşmaya fırsatı yok. o yüzden çok iyi değil, eğitim çok zor.

Öğrt14: Okulun, bizim, belediyenin sağladığı olanaklarla oluyor. Mesela belediyenin ulaşım aracı otobüslerinden yararlanmıştık. Sinemayı belediye ücretsiz vermişti.

Onun dışında aileler çok şey değil. Zaten maddi olarak çok yetersizler. Bir de o bilinçte değiller.

Öğrt15: Ekonomi açısından çok düşük bu çevre. Bir Muratpaşayla karşılaştırma yapamayız. Eğitime de çok önem verilmiyor. Diğer taraftaki velilerle buranın velileri kıyaslanamaz.

Öğrt17: Oradaki şartlarla buradaki şartlar, orda anne baba hep okumuş, çocukla çok ilgileniyor. Burada hiç ilgi yok. Çocukla ilgi yok. Anne ancak küçük çocuklarla ilgileniyor evde. Yemekle ev işleriyle ilgileniyor.

Öğrt20: Yani okulun hayatta ne yararı olacağını düşüneceksin, ama okumanın hiçbir yararı yok düşüncesi ağır. Dolayısıyla bu şekilde.

6. olarak % 17,39 ile okulda güvenlik sorunlarının yaşanması gelmektedir. 23 öğretmenden 4'ü çalıştıkları okulun eğitim koşullarıyla ilgili olarak okulda güvenlik sorunlarının yaşandığını dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt3: Çünkü öğrenciler sınıfa ait olan bir eşyayı korumayı bilmiyorlar. Ona zarar veriyorlar. Satıyorlar parçalarını. Ben ilk geldiğimde burada klimaların kablolarını söküp onu satmışlardı. Çok üzülmüştüm. Camları kırıyorlar. Ben şey diye düşünüyorum. Bu okulu çok güzel bir hale getirsek, ne bileyim sınıfları teknolojik açıdan düzenlesek böyle şeylerin olacağını sanmıyorum.

Öğrt5: İşte okulumuzun çevresindeki, mesela geceleyin burada korunaksız olduğundan burada cam kırılma olayları çoktur. Kantinimiz her tarafı demirli olduğu halde soyulmaya kalkılmaktadır. Onun için okulumuzun çevresi maalesef korunaksızdır. Okul yönetiminin ilgisizliğinden değil.

Öğrt18: Camları kırıyorlar. 2 sene önce daha çok zarar veriliyordu bu okula. Ama işte şimdi yavaş yavaş emek verirseniz bir şeyler değişiyor.

Öğrt23: Bir güvenliği bile karşılamıyorlar. Hani eğitim-öğretime araç-gereç bazında destek olunmadığı gibi güvenlik problemi olan bir bölgede güvenlik anlamında bile bir destek yok.

7. olarak % 13,04 ile velilerin ekonomik sıkıntı nedeniyle çocuklarına imkânlar sunamaması gelmektedir. 23 öğretmenden 3 tanesi bu görüşü söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Yine kepez bölgesinde bu sosyo-ekonomik duruma bağlı olarak sosyo-ekonomik durumu iyi olan aileler eğitim olanakları daha fazla mesela çocuğunu kamplara gönderebiliyor. İşte efendim futbol şeyleri açabiliyor, etkinlikler, halk eğitim etkinliği, tabii böyle bir eğitimde ama bizim okulda dediğim gibi adam Doğu'dan kalkmış gelmiş, yatağını yorganını almış, sırtlamış, gariban, anadan yok, babadan yok.

Öğrt14: Mesela merkezdeki çocuklar sinemaya, tiyatroya sosyal anlamda bir sürü etkinliklere katılıyor. En az gittiği bir faaliyet var. Ama bu çocuklar onu yapamıyor yani. Çocuklar onlardan mahrum. Biz ne kadar götürebilirsek. Ailesinin götürebileceği öğrenci ancak 2 tane. Onlardan yararlanamıyor bu çocuklar. Merkezdeki çocuklarla aralarında çok fark var. Hem ekonomik hem de başka şeylerden.

Öğrt23: Evlerde işte ekonomik sorunlardan dolayı çocuklarına kaynak, destek kitaplar alamıyorlar. Yine işte derslerinde aile büyükleri veya anne, baba, abla, ağabey çocuklara yardımcı olamıyorlar. Çünkü kendileri de bilmiyorlar.

8. olarak yine % 13,04 ile okulun donanım olarak iyi durumda olması gelmektedir. 23 öğretmenden 3'ü çalıştıkları okulun eğitim koşullarıyla ilgili olarak okulun donanım olarak iyi durumda olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt8: Yani her şey elimin altında. Projeksiyon, bilgisayar ben 1. sınıfta almıştım bunları. Her şeyimiz var.

Öğrt10: Ben bu okulun eğitim şartlarının merkezdeki birçok okulda iyi olduğunu düşünüyorum. Hemen hemen her türlü teknolojik araç gereç var. Antalya'nın en iyi okullarından geri kalır yanı yoktur donanım olarak.

Öğrt13: Donanım olarak her sınıfta projeksiyon var mesela ama bunları öğretmenler kendi imkanlarıyla sağlamış. Her sınıfta var. O açıdan pek sıkıntı yok. İnternetimiz de var. Aşağıda laboratuarımız var. İstediğimiz malzemeleri alabiliyoruz. O açıdan sıkıntımız yok.

9. olarak % 8,70 ile çocukların eğitime karşı ilgisiz olması gelmektedir. 23 öğretmenden 2 tanesi bu görüşü belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt10: Öğretmenlerin hepsi çocuklarla ilgileniyor. Ama işte çocukların bu ilgiyi ne kadar kabul ettikleri önemli. Çoğu olayın farkında değil. Sonuçta hepsinin sosyo ekonomik durumları belli, kültürleri belli. Çoğu kavrayamıyor, kendileri için yapılan eğitimin farkında değiller.

Öğrt15: Öğretmen açısından güzel bir kadromuz var ama çocuklar derse karşı ilgili değiller. Bilinçli çalışma yok çocuklarda. Başarı düşük. Özel dershane yok, özel bir ders alma yok.

10. olarak yine % 8,70 ile velilerin eğitim seviyesinin düşük olması gelmektedir. 23 öğretmenden 2'si çalıştıkları okulun velilerinin eğitim seviyesinin düşük olduğunu söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt15: Anne babaların çoğu da okuma yazma bilmiyor. Benim 10'a yakın velim okuma yazma bilmiyor. Bu çocuğa ne kadar yardımcı olabilir anne özellikle okuma yazma bilmiyorsa. Çocuğun evde bilgi alabileceği kimse yok. Bilgisayar, internet yok. Sadece çocuk okulda aldıklarıyla yetiniyor.

Öğrt23: Ben gereken önemin verilmediğini düşünüyorum buraya. Yani bölge zaten zayıf bir bölge. Aileler, anne babalar eğitimsiz. Tabi onlar çocuklarına zaten yeteri kadar en azından eğitim-öğretim anlamında hiç yardımcı olamıyorlar. Çünkü birçoğu okuma yazma bilmiyor.

11. olarak % 8,70 ile MEB desteği olmaması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt22: Bir kere milli eğitimden hiçbir şey yok. Okulun imkânları yetersiz. Hiç geliri yok. Hani öğretmenler de bu konuda şey, birçok öğretmen arkadaşım birçok şeyi kendi cebinden karşılıyor bu okulda.

Öğrt23: okulun içerisinde okulun problemli bir okul olduğu, birçok anlamda okulun geri kaldığı milli eğitim tarafından bilinmekle birlikte gereken destek yapılıyor mu? Hayır.

12. olarak % 4,34 ile öğrencilerin kalabalık ailelerde yaşamaları gelmektedir. Öğretmenlerden 1 tanesi ailelerin birey sayısının fazla olmasının eğitim koşullarını zorlaştırdığını dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Burada işte ev kiraları da çok uygun o zamanlar öyleydi 50 lira, 100 lira 200 lira hani çok affedersiniz kedinin, köpeğin durmayacağı kümes gibi yerlerde bu aileler kalıyorlar. Bir de, bir geliyorlar mesela geniş aile diyoruz ya adam kaynana, kayınpeder, kayınlar, baldızlar, ordan görümceler, 7-8 aile iki göz odada kalıyor yani.

13. olarak % 4,34 ile velilerin öğretmene bakış açısının olumsuz olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt3: Bu çevrede öğretmene, özellikle bu okulda iyi gözle bakmıyorlar. Bu bölgede öğretmen biraz daha güçsüz, korumasız, o gözle görülüyor veliler tarafından. Her istediklerini yapabilirler yani öğretmenlere. Çok fazla faydalı değiller öğretmene, onların gözünde çok fazla bir şey değil sadece ücretsiz eğitim olsun yeter.

14. olarak % 4,34 ile öğrencilerin göçten dolayı sık okul değiştirmek zorunda kalmaları gelmektedir. 23 öğretmenden 1'i çalıştığı okulda öğrencilerin sık göç yaşamaları nedeniyle birçok okul değiştirdiklerini ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt8: Tabi ki geri kalmış bir bölge. Konumuz zaten göç. Göçten dolayı bir tane öğrencimiz okulun başında geldi. Ağlaya ağlaya geldi. 3 ay durdu burada. Babası iş ortamında başarılı olamamış. Maddi sıkıntılardan dolayı yine gittiler.

15. olarak % 4,34 ile okulda temizlik sorunlarının yaşanması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt18: Çok kötü. Neden kötü? Çünkü çocuklar çok sırıtan bir şey mesela tuvaletler ne kadar temizlense de temiz kalmıyor. Eğitim eksikliğinden bence.

16. olarak % 4,34 ile velilerin Türkçe bilmemesi nedeniyle iletişim sorunu yaşanması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt23: Gerçekten bilmiyorlar. Hatta ve hatta hiç Türkçe konuşamayan aileler var. Şimdi ailede bu problem var. Türkçe konuşmayı dahi bilmeyen aileler var.

Öğretmenler çalıştıkları okulun eğitim koşulları hakkındaki görüşlerini, okulun bulunduğu bölgenin yoğun göç olması sebebiyle çeşitli sorunların yaşanması, Antalya'nın diğer bölgelerine göre şartların zor olması, okulun donanım eksikliğinin olması, velilerin okula ve çocuğuna katkıda bulunmaması, velilerin eğitime ve çocuğuna karşı ilgisiz olması, okulda güvenlik sorunlarının yaşanması, velilerin ekonomik sıkıntı nedeniyle çocuklarına imkânlar sunamaması, okulun donanım olarak iyi durumda olması, çocukların eğitime karşı ilgisiz olması, velilerin eğitim seviyesinin düşük olması, MEB desteği olmaması, öğrencilerin kalabalık ailelerde yaşamaları, velilerin öğretmene bakış açısının olumsuz olması, öğrencilerin göçten dolayı sık okul değiştirmek zorunda kalmaları, okulda temizlik sorunlarının yaşanması, velilerin Türkçe bilmemesi nedeniyle iletişim sorunu yaşanması şeklinde dile getirmişlerdir.

4.2.2.Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulla İlgili Yaşadıkları Kişisel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğretmenlerin çalıştıkları okulda yaşadıkları kişisel sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.7.'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.7'de görüldüğü gibi genel olarak öğretmenlerin çalıştıkları okulda yaşadıkları kişisel sorunlar yorumlanırsa % 78,26 ile göç yaşamış velilerle iletişim sıkıntısı yaşama ilk sırada yer almaktadır. Araştırmaya katılan 23 öğretmenden 18 tanesi bu sorunu yaşadıklarını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Hani Kürtçe bilen bir velim olduğu zaman zaten çocuklardan Kürtçe bilen birisi oluyor. Benim anlattıklarımdan anlıyor mu, benim söylediklerimden bir şey çıkarıyor mu, tabii ki biliyorsunuz biz sınıf öğretmeniyiz, hani öğretmenlik çok farklı yetenektir. Mesela adam 10 şey bilir bir tanesini anlatamaz; ama siz 1 şey bilirsiniz 10 tane şey anlatırsınız. Öğretmenlik budur zaten. Mesela o veliye de onu anlayacağı şekilde, biraz ikimiz gitgide konuşabiliyoruz, inebiliyorum seviyesine. İşte mesela şey diyor bir tanesi, duvardan atlama konusu oldu da, "Öğretmenim çocuk duvardan atlıyor". Ben de veliye dedim ki; "Sen ona duvardan atlamaması gerektiğini söyledin mi?" dedim. Yani bir öğretmen duvardan atla der mi çocuğa. Ben çocuğun arkasından koşsam duvardan atlama desem, atlama diye bağırsam, çocuk ne

yapacak duvardan atlayacak. Belki oradan bir araba gelecek, panikleyecek, araba çarptı çocuğa bir şey oldu. Yani bunları anlatıyoruz. Veliye mesela okul nedir, kent nedir, şehirlilik nedir, ben velilerime bunu anlatıyorum toplantılarda. İşte okulun hakkında bilgi edinmek istiyor, ben dedim ya buradaki öğretmen arkadaşlar eğitim almışlar zaten. Buranın okul olduğunu, biliyor adam. Ama sen veli olarak okul kültürünü bilmiyorsun, bunları rahat rahat söylüyoruz.

Öğrt2: Türkçe bilmeyen velilerimiz çok fazla. Buradaki temel sıkıntı da şey var, sözcük dağarcıkları çok yetersiz. Bu sadece etnik kökenden kaynaklı olduğunu ben düşünmüyorum. Aynı zamanda bu böyle kırsal alanda yaşayan insanların batılı veya doğulu net bir ayrım koymaya gerek yok, hepsinde. Çünkü ben buranın köylerinde de çok çalıştım. Aynı şekilde kullanılan sözcük sayısı çok az olduğundan dolayı, kendilerini ifade edebilme, yazılı veya sözlü olarak anlatımlarda sıkıntı yaşanıyor.

Öğrt3: İletişim sıkıntısı yaşıyorum. Sınıfım ikiye bölünüyor her konuda. Mesela gezi düzenleyecek oluyorum. 10 kişilik bir grup katılmakta zorluk çekiyor. Diğer grup tamam her şeye evet diyor. Yani öğretmenin yaptığı her şeye tamam diyor.

Öğrt5: Çocuklarıyla haber göndermekte, okul idaresiyle haber göndermekteyiz. Bu tür iletişim sağlıyoruz ama dediğim gibi iletişimin adı olduğu halde iletişim kurmakta zorluk çekiyorsunuz. Yani ulaşamıyorsunuz, adam gelmiyor, yarın gelirim diyor veya da gelmiyor.

Öğrt6: Tabii ki zaman zaman ulaşmada sıkıntı oluyor. Daha çok geçim derdinde oluyor ya bu aileler. Yani çok fazla ulaşamıyorsun. Her çağırdığında gelmez. Toplantı yaparsın gelen veliler gelir, diğer veliler gelmez. Tabi ki velilerden kaynaklanıyor. Çünkü göçle geliyor.

Öğrt7: Yani göç yaşamamış ailenin çocuğu zaten 1. sınıftan beri senle beraberdir. İşte 4. sınıftan da mezun edersiziniz. O seni tanır, sen onu tanırsın. İçli dışlı olursun. Onlar her şeyini bilir. Sen de onların her şeyini bilirsin. Çünkü yakından tanıma fırsatın oluyor. Beraber zaman geçirdiğin için hiçbir problem yok. Göçle gelen öğrencinin kendisi de problem velisi de problem. Çünkü böyle kendileri de bir tedirginlikle geliyorlar sınıfa. İşte acabalarla geliyorlar. Çocuk sınıfa uyum sağlayabilecek mi, ezilecek mi, bir şey olacak mı? Bakıyorum o veliler de okulun dışında nöbet tutuyorlar. Onlar da çocuğun uyum sağlayamayacağını tahmin ettikleri için bütün gün okulun bahçesinde oluyorlar bu tedirginlikle beraber.

Öğretmene alışacak, okulun kurallarına alışacak, çeşit çeşit arkadaşlar, başka başka insanlar. Bunlar problem yani. Benim bu velilerle sıkıntı yaşadığım oldu geçmiş zamanda.

Tablo 4.7. *Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulla İlgili Kişisel Sorunlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Kişisel Sorunlar	**Öğrt1**	**Öğrt2**	**Öğrt3**	**Öğrt4**	**Öğrt5**	**Öğrt6**	**Öğrt7**	**Öğrt8**	**Öğrt9**	**Öğrt10**	**Öğrt11**	**Öğrt12**	**Öğrt13**	**Öğrt14**	**Öğrt15**	**Öğrt16**	**Öğrt17**	**Öğrt18**	**Öğrt19**	**Öğrt20**	**Öğrt21**	**Öğrt22**	**Öğrt23**	**F**	**%**
1)Göç yaşamış velilerle iletişim sıkıntısı yaşama	√	√	√		√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√	√			√	√		18	78,26
2)Çeşitli sorunlar nedeniyle okuldan tayin istemeyi düşünmek zorunda kalma	√					√	√	√	√		√		√		√		√		√	√	√	√	√	14	60,86
3)Veli ve öğrenciler tarafından saygısızlık, saldırı, aracına zarar verme vb. davranışlara maruz kalma	√	√	√	√				√					√	√	√	√	√			√	√		√	13	56,52
4)Okul ve okul çevresinde güvenlik sorunlarının yaşanması					√		√	√			√		√					√					√	7	30,43
5)Karamsarlık yaşama					√					√	√		√				√			√			√	7	30,43
6)Öğrenciye verilen emeğin karşılığını alamama						√			√		√	√			√		√				√			7	30,43
7)Velilerin okuldan yardım bekleme düşüncesi		√			√			√							√					√				5	21,73
8)Okulda hırsızlık olaylarının yaşanması					√		√			√	√		√											5	21,73
9)MEB'in okullarda öğretmenlere sahip çıkmaması ve değer vermemesi			√				√																√	3	13,04
10)Velilerle kültürel açıdan sorun yaşama																√	√			√				3	13,04
11)Okulda temizlik sorunlarının yaşanması							√		√															2	8,70
12)Velilerin gelmemesinden dolayı tanışamama								√												√				2	8,70
13)Ulaşım sıkıntısı	√																		√					2	8,70
14)Motivasyonun düşmesi					√				√															2	8,70
15)Çocukları nedeniyle sabahları işe geç kalma					√																			1	4,34
16)Gelecek açısından kaygı duyma																							√	1	4,34

Tablo 4.7'de görüldüğü gibi % 78,26 ile göç yaşamış velilerle iletişim sıkıntısı yaşama ilk sırada yer almaktadır. Katılımcıların bu konudaki görüşlerinin devamı aşağıda verilmiştir.

Öğrt8: Bir öğrencim 4. sınıfa geldiği halde hala velisini tanımıyorum. Neden gelmiyor dediğim zaman Kürtçe biliyormuş, Türkçe bilmiyormuş. O yüzden hala iletişim kuramadık. Annesini yolda görsem bilmem. Babası da gelmedi hiç. Bahane yani bence.

Öğrt9: Yeni göç etmiş veli problemliyse onla zor iletişim sağlıyorsunuz. Yani bu kişiye bağlı olan bir şey. Benim gözlemlediğim bu.

Öğrt10: Sorun yaşanıyor tabi. Zaten genelde o tür veliler, dil sorunu olan veliler, Kürtçe konuşan veliler yanında Türkçe bilen biriyle geliyor. Mesela benim bir tane velim var. Hiç Türkçe konuşmuyor. Çocuklar Türkçe bildiği için onlar aracılığıyla yine de iletişim kurabiliyoruz. Yanında çocuklar var, onlar tercüme ediyor, biz konuşuyoruz onlar tercüme ediyor.

Öğrt11: Mesela nakil geldi diyelim, kime geldi nereye geldi, temelden o veliyle görüşüyorsam iletişim kurmam daha kolay olur. Tabi ki göçle gelenle mevcut velim arasında fark oluyor.

Öğrt12: Geçen yıllarda aile ziyaretlerine gittiğimiz zaman göç yaşamış insanlarla göç yaşamamış insanlarla evlerine baktığım zaman çok büyük bir fark var. Mesela göç yaşayanlarda doğru dürüst eşya yok. Ne varsa almış gelmiş buraya. İletişim kurduğumuz zaman tamam hocam yaparız hocam diyorlar ama 'tamam' öyle kalıyor. Yaparız ederiz diyorlar ama bir şey yok.

Öğrt13: Doğudan, güneydoğudan gelenlerle dil problemi olduğu için iletişim sorunu yaşıyoruz. Diğerlerinde çok fazla yaşamıyoruz ama göçün ilk aşamasında babanın bir iş problemi var. O yüzden maddiyat kötü. Velinin morali bozuk. Yeni bir duruma adaptasyon yaşıyor. Bu durumdan çocuk da etkileniyor. Öyle bir problemimiz oluyor.

Öğrt14: Mesela en basitinden Türkçe konuşamayan insanla neyi konuşacaksın. Anlaşamıyorsun ki bir kere. Çocuğun derdini anlatamıyorsun. Göçle gelen insanların birinci sorunu eğitim değil. Onların öncelikle maddi kaygıları var. Çocuğu okutacağım gözüyle de bakmıyor. Öyle göndereyim okuma yazmayı öğrensin öylesine. Sonrası yok. Sonra okusun da bir meslek sahibi olsun gözüyle bakmıyor. Çünkü daha başka kaygıları var.

Öğrt15: İster istemez var mesela velilerimizde karşılaşıyoruz. Ev ziyaretlerine gidiyoruz. Kadın konuşma bilmiyor. Ya oğlu konuşuyor ya kızı konuşuyor ya da bir komşusuyla irtibata geçiyoruz.

Öğrt17: Tabi ki Antalya yöresindeki veliler daha çok ilgi gösteriyorlar. Beni daha iyi anlıyorlar. Evlerine gittiğimde onlarla daha iyi diyaloga geçebiliyoruz. Buradaki Antalyalı öğrencilerle diyaloga geçebiliyoruz. Ama göç yaşayanların aileleriyle iletişimde sorun yaşıyorum. Beni ya anlamıyorlar ya anlamazlıktan geliyorlar, bilemiyorum. Böyle bazen sorun yaşayabiliyorum. Türkçe bilmeyen velim var mesela konuşmasını zor anlıyorum. Benimle konuşurken ne dediğini anlamıyorum. Başımı sallıyorum, anlamaya çalışıyorum. Türkçeyle Kürtçe karışık bir konuşması var mesela onu anlamıyorum.

Öğrt18: En önemli olaylardan bir tanesi öğretmen için önemli olan veli ve öğretmen işbirliği. Veliyi çağırıyorsun zaten hiçbir ilgisi yok, bilgisi de yok. Yani çocuk biz okulda nasıl bir öğretim yaparsak ancak onu kazanabiliyor. Mesela ben çoğunun veli toplantısına geldikleri zaman birkaçının, tabi yeni göç edip gelenlerin, şey yapıyorlar, yanında ya abiyi getiriyor, ya amcayı getiriyor ya dayıyı getiriyor benimle konuşabilmesi için. Böyle bir şanssızlık var yani çocuklarda.

Öğrt21: Tabi ilk mesela yerleşik olanlar 2. dediğim jenerasyonda olanlar daha ilgili daha okula gelip gidiyorlar ama diğerlerinde bu problem var. Mesela onlar Türkçe bilmedikleri için ya da okula karşı çekindikleri için daha kapalılar onlar. Yani bayanlar da erkekler de okula çok gelip gitmek istemiyorlar.

Öğrt22: Benim veliler var Kürtçe bilen, Türkçe bilmiyorlar. Büyük sınıflardaki çocuklarla da benim kendi öğrencim aracılık yapıyor. Eskiden bu çok büyük problemdi. Çocuğa çünkü hani derslerinde yardım edemiyor. İşte şeyini anlatamıyor, derdini anlatamıyor. Ama aracılarla konuşuyorduk. İlk başta hani ben bunu çok garipsemiştim. 9 yılda alıştım herhalde. Şimdi bana garip gelmiyor.

2. olarak % 60,86 ile çeşitli sorunlar nedeniyle okuldan tayin istemeyi düşünmek zorunda kalma gelmektedir. Araştırmaya katılan 23 öğretmenden 14'ü çalıştıkları okulda karşı karşıya kaldıkları çeşitli sorunlar nedeniyle bir başka okula tayin istemeyi düşünmek zorunda kaldıklarını belirtmiştir. Bu öğretmenler hizmet puanlarının yeterli olması halinde gitmek isteyeceklerini dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Ben 2001'de göreve başladım. İlk görev yerim Siirt Baykan. Daha sonra, orda 3 yıl çalıştım. 2004-2005'te Bingöl'deydim. Bingöl'den sonra buraya geldim. Antalya Karaöz 2006'da, pardon 2005-2006, 2006'da da bu okulda göreve başladım. 6-7 yıldır ben bu bölgedeyim, Kepez bölgesindeyim. Gitme nedenim, hani biliyorsunuz malum her sene görev yaptıkça puan alıyoruz ya hizmet puanı. Hizmet puanımın düşük olduğundan dolayı diğer bölgedeki okulları da, bir de bu bölgeye alışık olduğum için Siirt, Bingöl insanı tanıdığımız insan, hani bu bölgede de aynı tarz insanlar, alışık olduğumuzdan burada kaldık. 7 yıldır buradayız. Çalışırız, ama dediğim gibi insan tabi ki daha iyi bir yere, daha iyi bir okula gitmek istiyor yani.

Öğrt6: Bu okulda 4. yılım benim. 4 yıldır çalışıyorum. Ben Alanya'dan geldim. Alanya da göç alan bir yer ama bu kadar sorunlu bir yer değil yani. Valla bu sene düşünüyorum tayin istemeyi. Şartları zor. Emeğin karşılığını zor alıyorsun çocuklardan. Başka yerde bu çalışmanın yarısını çalışsan çok daha iyi bir sınıf elde edersin yani.

Öğrt7: 7 yıldır bu okulda çalışıyorum yani bu okuldan aslında gitmeyi düşünüyoruz ama puan yetersizliği nedeniyle, merkezi okullara, oturduğumuz yerdeki okullara giderim. O okulların da puanı çok yüksek olduğu için sanırım bir 7 yıl daha burada kalacak gibi görünüyorum yani. Biraz mecburiyetten. Yani buranın öğrencilerinin sürekli göç halinde olması, sirkülâsyonu çok yüksek bir okul. Geleni gideni çok fazla, sabit kalan öğrencisi yok gibi. İşte iletişim problemlerimiz, Türkçe bilmeyen öğrencilerden tutun da işte ilgisiz velilerden oluşan çevre söz konusu. Dolayısıyla bize yardımcı olacak hiç kimse yok. Yalnız başımıza kalıyoruz. O yüzden işimizin iki kat daha zor olduğunu düşünüyorum burada. Daha böyle kendimi gösterebileceğim, insanların bana daha yardımcı olabileceği merkezi okullara gitmeyi istiyorum.

Öğrt8: 4 yıldır. Antalya da çalışıyordum. İlçedeydim daha önce. 4 yıldır bu okuldayım. Puanım çok düşük o yüzden uzun bir süre buradayım gibi gözüküyor. Puanım olsa giderim velilerden dolayı. Ben okulda öyle çok arkadaşlarımla sorun yaşamadım. Yalnız şu şikâyet hattı falan olduktan sonra diğer arkadaşlarım sürekli velilerden şikâyet alıyorlar her şeyden dolayı. Vay sınıf değiştirmek istiyorlar, öğretmen dövdü, azarladı, ben öğretmeni beğenmedim. Şikâyet ediyorlar her şeyden dolayı.

Öğrt9: Mezun edeceğim bu öğrencilerimi. Önümüzdeki yıl tayin isteyeceğim bu okuldan. Daha merkezi bir okula, evimin yakın olduğu bir okula tayin isteyeceğim.

Öğrt11: Bu okulda uzun bir süre daha kalırım. Çünkü eş özrüyle geldim. Çok düşük yani hizmet puanım. Puanım olsa giderim tabi biraz daha merkezi okula. Aileler biraz daha problem burada çocuktan ziyade aileyle iletişim çok zor oluyor. Veli toplantısı yapıyorsun hep aynı kişiler, hep problemli öğrencinin anne babası gelmeyen oluyor. O şekilde oluyor zaten o yüzden. Öğrenciden fazla anne baba problem burada.

Öğrt13: Bu okulda ilk yılım. Tayinim çıkana kadar hey yıl başvuracağım eş durumundan Konyaaltı'na. Çıkana kadar buradayım. Büyük ihtimalle uzun bir süre buradayım. Burada iş doyumu çok düşük. Ailelerin eğitime çok fazla desteği yok. Daha fazla destek olan yerde çalışmak tabi ki öğretmenin motivasyonu açısından, meslek doyumu açısından önemli. O yüzden daha iyi bir yerde çalışmak daha güzel olur.

Öğrt15: 9 yıldır bu okulda çalışıyorum. Sebebi de evimin buraya yakın olması. Normalde çok kalınacak bir yer değil. Evim burada olduğu için geliş gidiş sorunu olmasın diye çalışıyorum. Normalde kalmayı pek düşünmüyorum. Çevre olarak okul çevresi çok etken değil yani her yönden.

Öğrt17: Bu bölgeyle böyle öğrencilerle ilk kez karşılaşıyorum. Daha önce karşılaşmadım. İyi okullarda görev yaptım. 1 sene daha kalmayı düşünüyorum. Ondan sonra tayin isteyeceğim. Ve gitmeyi düşünüyorum yani. Birçoğu doğulu öğrenciler var, doğudan gelme öğrenciler. Onların algılaması geç. Anlamıyorlar. Tekrar soruyorlar tekrar anlatıyorsun. Ya hadi yok anlamasın diyemiyorsun. İşte matematikte de öyle mesela, matematiği bizim doğulular iyi anlıyorlar. Matematikte çok iyiler. Sadece sözel derslerde çok kötüler. Ben istediğim gibi burada para toplayamıyorum, para getirmiyorlar. Hiç bir şey alamıyorum. Kaynak almak istiyorum, alamıyorum. Hikâye kitabı alamıyorum. Fotokopi makinemiz bozuk. Aşağıda sürekli birisi bir çekse, birisi çekiyor ondan sonra makine dinlemesi lazım 1 saat. Yani biz fotokopi veremiyoruz. Kaynak yok, çocuklar çalışamıyorlar. Seviyelerinin düşük olmasının nedeni bundan da kaynaklanıyor. Çok fazla ödev veremiyoruz. Kitaplar yetersiz, devlet kitapları yetersiz geliyor. Ben onun için gitmek

istiyorum yani buradan. Daha iyi bir okula gitmeyi düşünüyorum. Burada çocuklar laftan şeyden anlamıyorlar. Eğitim almamışlar. Ailelerinde hiç bir şey görmemişler.

Öğrt19: Valla açıkçası 1 sene falan kalmayı düşünüyorum evime uzak olduğu için. En yakın iş eve yakın iş, onun için evime yakın bir bölgeyi düşünüyorum. Evime uzak olduğu için gitmeyi düşünüyorum.

Öğrt20: Bu okulda kalmayı düşünmüyorum. Zamanı geldi. Emeklilik zamanı yaklaştı. Başka okula gitmem lazım artık.

Öğrt21: Bu bölgede 5 yıldır çalışıyorum ama daha önce 2 sene de Hakkâri'de çalıştım. Hakkâri'nin de göç alan, şöyle Hakkâri'nin boşaltılan köylerinin birleştirilmesinden oluşan bir mahallesinde çalışmıştım. O yüzden onu da sayarsak aşağı yukarı 7 yıldır bu tarz bölgelerde ve okullarda çalıştığımı söyleyebilirim. Milli eğitim izin verdiği zaman, yani talih diyoruz ama tayin çıkması biraz zor, zor yani. Açıkçası bir değişiklik, hani aynı okulda ve aynı öğrencilerde çalışmak insanı biraz tüketiyor. Değişik okullara gitmek her zaman için hani tebdil-i mekânda ferahlık vardır deniyor ya, o eğitim heyecanını köreltiyor. Aynı okulda aynı insanlar, aynı yüzler. Bir de kendini çok tekrar ediyorsun. Yeni bir okula gittiğinde çok farklı bir heyecan oluyor insanda. Biraz ondan. Bir de veli ve öğrencilerin yeterince eğitime destek vermemesinden.

Öğrt22: Her yıl tayin istiyorum ama çıkmıyor. Evime daha yakın bir yer olmasını istiyorum.

Öğrt23: Tabi önce kendi sebeplerim var. Ben Ankara'dan geldim buraya. Özel eğitimden geldim. İlk görev yerim de Van'daydı zaten. Güneydoğu da 5 yıl gibi bir süre görev yaptım. Burada tabi biraz daha öğretmene, eğitime ihtiyaç var. Eğitim-öğretim biraz daha geride. Geriden seyrediyor. Sonuçta şey hani benim için Antalya'nın merkezinde büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde olması yeterli. Burada da böyle bir ihtiyaç var, çocukların eğitimi çünkü. Aslına bakarsanız hepimiz biraz hani, tabi öğretmen öncelikle şeyi düşünüyor. Kendi rahatını düşünüyor. Çünkü burada geldiğimde çok sorunlu bir okuldu. O yüzden zaman zaman gitmeyi düşünüyorum yani buradan.

3. olarak % 56,52 ile veli ve öğrenciler tarafından saygısızlık, saldırı, aracına zarar verme vb. davranışlara maruz kalma gelmektedir. 23 öğretmenden 13 tanesi bu

sorunu yaşadıklarını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: İşte okulumuza saldırı oldu yakın zamanda müdür yardımcımızın burnunun kırılması, yine öğretmenlerimiz devamlı tehdit altında yani adam geliyor okula ben de yaşadım bunu. Bana telefon ediyor veli. Ben eşimi gönderiyorum diyor neymiş işte yanında 2 tane daha dallama öğretmenin ağzını burnunu dağıtacakmış. Yani bizim yaşadığımız sorunlardan biri velinin anlayışsızlığı, kültürsüzlüğü, öğretmen nedir, okul nedir, öğrenci nedir bunu bilmiyor. Yani bana gelmiş diyor ki ya senin ne hakkın benim çocuğuma bağırmaya, oradan bilmem ne. Ya ben senin çocuğuna bağırmıyorum. Bak şimdi haklısın ben seni tanıyorum, yakınınsam ve sana hasımsam. Çünkü bir insanın hasmı yakınıdır. Yakın olduğun insanla hasım olursun. Ben size hasım olamam, çünkü yeni tanışmışım. Ama sizle bir şeyler yaşamışım ki, bir şeyler olmuş, bir yakınlığımız olmuş ki hasım olmuşuz. Ee sen benim hasmım değilsin, kanlım değilsin. Ben seni tanımam etmem, Ahmet değilsin Mehmet değilsin, babamın oğlu değilsin ki ben sana düşman olayım. Eğer ben senin çocuğunun kafasını gözünü yarıyorsam, efendim hakaret ediyorsam bilmem ne sen haklısın. Yani kardeşim ben senin çocuğuna eğer bu şekilde davranıyorsam haklısın. Benim çocuğuma öğretmen yapsa ben de aynı tepkiyi veririm. Ama yani sor bir şey yap, biz zamanında gelip de babamıza bir şey diyemezdik ki öğretmen bizi dövüyor bilmem ne. Yani kaldı ki ben psikopat değilim. Ben rapor almışım, sağlamım. Her okulda çalışabilirim.

Öğrt2: Özellikle ikinci kademede öğrenciler 6, 7, 8 ne bileyim öğretmene posta koyma, bana karışamazsın deme gibi, bakın işte öğretmen benden korkuyor anlamında böyle bir sıkıntı var.

Öğrt3: Gazetelerde de çıktı. Müdür yardımcımız Hasan Bey'e saldırı oldu veliler tarafından. Dediğim gibi bu çevrede öğretmenin çok fazla bir değeri yok. Çocuklarını eğiten insan olarak görmüyorlar.

Öğrt4: İdarecilerden sorun yaşayanlar oluyor. Ve oldu. Öğretmenlerden sorun yaşayanlar oluyor. Ve oldu. Veliler çeşitli isteklerde bulunuyor öğretmenlerden ve okul idaresinden. Yani şöyle, ayrıcalık gibi veya benim çocuğumun sınıfını değiştir. Ben bu öğretmeni istemiyorum. Filanı istiyorum, filanı istemiyorum gibi. Okul idaresi, okulumuz kalabalık olduğu için, okul idaresinin hem okulun kırtasiye işleri,

hem öğrencilerle ilişkiler, hem de velilerle ilişkiler olduğu için okul idaresi de tabi, bazı konularda sıkışıyorlar. Çok yoğun çalıştıkları için iş yükü çok fazla okullarda. Özellikle bizim okulda iş yükü çok fazla. Veli de biraz anlayışsız tavırlara giriyor. O yüzden tartışmalar oluyor. Velilerin bazılarının diyeyim okula bakışı farklı gibi sanki. Sanki gelirken benim çocuğumun sınıfı değişsin, çocuğunun iyiliğini istediğinden değil de sanki bir problem çıkarmak, sanki böyle hiçbir şey yokken, bir sorun varmış gibi lanse etmek isteyen bazı kişilerin olduğunu tahmin ediyorum bilinçli olarak.

Öğrt8: Ben şunu söyleyeyim öğrencilerimden memnunum, okul ortamından memnunum. Ama tek korkum arabamı çizdiler geçen gün. Lastiğimi indirdiler. Bugün ne olabilir, başımıza ne gelir diye düşünüyorum. Sonuçta sınıf öğretmeniyim. 2. kademe öğrencileriyle ilgilenmiyorum. Düşman demeyeyim de tavır alabilecek öğrenci yok karşınızda. Ama oldu ki nöbette dışarıda sizin söylediğinizden bir şeyden rahatsız oldum diye size zarar vermek isteyebilir. Mesela geçen yıl okul dışında bir öğrenci kendi sınıfından bir öğrencinin bisikletini çalıyor. Ondan sonra öğrencinin biri diyor ki bu benim bisikletim öğretmenim. Gidiyorum konuşuyorum nerden buldun diye. Ben bunu hurdacıdan aldım diyor. Bir polis çağıralım eğer gerçekse senden özür dileyeceğim dedim. Senin adresin neresi sana soracağım bunun hesabını diyerek kayboldu. Polis falan geldi kayboldu. Güvenlik olarak bugün başına ne gelir bilmiyorsun. Hiç yoktan bir düşman sahibi oluyorsun. Bugün ne olur, arabama zarar verebilirler mi, dışarıdayken şöyle mi olur, böyle mi olur diye aklıma soru işaretleri geliyor. Onun dışında öğrencilerimden okuldan memnunum. Bazen şey düşünüyorum gelip giderken, bazı veliler olmayacak nedenlerden dolayı işte benim çocuğumla ilgilenmemiş, ben bu öğretmeni sevmedim diye alo 147 hattını arayıp şikâyet ediyorlarmış. Acaba diyorum, benden dolayı şikayet eden var mıdır diye öyle soru işaretleri geliyor.

Öğrt13: Biz sınıf öğretmenlerini zaten çok fazla dinlemiyorlar. Mesela boş derslere giriyoruz. 8'lere girdiğim zaman o günüm bitmiş oluyor yani. 8'lere tahammül edemiyorum. Çünkü bizi zaten öğretmen olarak kabul etmiyorlar. Derslerine de girmiyoruz, bir not tehdidimiz yok. Ama branş öğretmenleri notla tehdit ediyorlar. Ancak öyle durdurabiliyorlar. Yoksa bizi fazla şey yapmıyorlar. Saygısızlıkları uç boyutta. Çok fazla düşünmüyorum kendi açımdan. Çünkü ortaokul öğrencileriyle çok

fazla tanışmıyoruz. Ama bazen şeyden korkuyorum. Nöbetçiyken ortaokul öğrencileriyle ters gitmekten çekiniyorum. Bana zarar verebilirler diye. Mesela bir şey söylüyorsun, hemen o da dikleniyor bana mı dedin falan diyor. Öğretmene sen diyor. Bir de araba açısından da sıkıntı var. Çoğu kişi arabayla gidip geliyor. Bana zarar vermez ama gider arabama zarar verir diye açıkçası çekiniyorum. Ortaokul çocuklarına çok müdahale etmiyorum. Birçok öğretmen arkadaşın arabasının tekerini patlattılar, çizdiler.

Öğrt14: Ben burada yaşamadığım için mahalleyi çok gözlemleyemiyorum. Ama okulda mesela veliyle öğretmen problem yaşadığında öğretmeni dövmeye kalkan veli var. Hatta bıçaklamaya kalkan veli var.

Öğrt15: Çocuklar mesela arkadaşların arabalarına zarar veriyorlar. Öğretmen arkadaşların arabaları çizildi. Bu tür şeyler yaşadık.

Öğrt16: Her yerde yaşanan olayla burada da yaşanıyor. Burada biraz daha yüksek. Kişilerin mallarına zarar veriyorlar mesela. Öğretmen arkadaşların arabaları daha geçen gün çizildi. Lastikler patlatıldı. Bu tür olaylar oluyor. Öğrenci mezun olmuş gitmiş. Artık ne sıkıntısı varsa geliyor zarar veriyor. Bir iki sefer olmuş bu ilk değil. Daha önce daha kötüymüş buralar. Güvenlik açısından sıkıntılıymış.

Öğrt17: Disiplin istiyorum mesela ben disipline önem veren biriyim. Ama okulda idare de disipline önem vermiyor. Artık idare de bir şey diyemiyor yani. Bir şey dediğimiz zaman arabamızı çiziyorlar, tekerleğin havasını indiriyorlar. İdare de korkuyor yani. Küçüklere söylüyorlar ama üst sınıflara 7'lere, 8'lere bir şey dediğin zaman anında bunun velisi geliyor. Babasını çağırıyor. Babası kavgaya girişiyor öğretmenle. İdare artık hiçbir şey yapabilecek durumda değil. Çünkü bağırsak bağırdı oluyor. Veli hemen geliyor. Bu sefer baba geliyor, anne gelmiyor. İşte yaşadık burada. Bir öğretmen arkadaşımıza küfürler etti. Saçı uzun demiş, saçını kestir öyle gel sınıfa demiş. O da gitmiş farklı şekilde anlatmış babasına. Disiplin olursa okulda, ama olamıyor maalesef. Müdür bey de idareyi disiplini sağlayamıyor. Neden sağlayamıyor artık orasını siz düşünün.(...) Öğrencimin birisi bana saygısız davranmıştı. Bana karşı gelmişti. Annesi gelmiş. Göçle gelen velilerden birisi. Özür dile öğretmeninden dedi annesi. O zaman annesine karşı geldi. Yok dilemeyeceğim işte. Annesi özür dile öğretmeninden diyor. Hayır dilemeyeceğim diyor. Ondan sonra annesi başladı Kürtçe konuşmaya. Kürtçe neler dedi bilmiyorum. Türkçe

konuşuyorlardı birden Kürtçe konuşmaya başladılar yanımda. Onunla konuştu konuştu böyle sinirli bir şeyler söyledi. Ondan sonra öğrenci geldi elimi öptü. Artık onunla ne konuştu ben anlamıyorum. Özür diledi. Bize karşı saygısızlıkları oluyor. Bütün öğrencilerde var bu saygısızlık. Öğretmene karşı geliyorlar. Öğretmenin karşısında bir şey fırlatıyor mesela. Öğretmene karşı bir laf söylüyor mesela sınıfta. Sinir krizleri geçirenler oluyor sınıfta öğrencilerden. O kadar rahat davranıyorlar ki yani annesi babası gibi. Belki annesine babasına yapamaz o saygısızlığı ama bize oluyor. Ama kendi annelerine babalarına karşı saygısızlık görmedim. Kendi annelerine babalarına saygısızlık görmedim ama bize saygısızlık var. Öğretmenlere karşı saygısızlık var.

Öğrt20: Çocuklar kendilerindeki hareketli yapıyı öğretmene zarar verme, kırma, şiddet, şeklinde değil de, o yapı kendiliğinden oluşuveriyor. Saygısızlık gibi yani, elini hızla uzatıveriyor mesela, "Aa öğretmenim sen miydin?" sanki görmemiş gibi dokunuyor. Örneğin arabanın aynasına sertçe dokunup eğebiliyor. Hani zarar verecek olsa benzin alır şey alır yakar. O amaçla değil ama yine de tatlı sert dediğimiz dokunmalar tabi bize zarar veriyor.

Öğrt21: 2. kademede nöbetlerde falan oluyor onlarla ilgili, çocuğum yapma, etme, saldırabiliyorlar. Küfür alışkanlıkları çok fazla. Yani saldırganlar onlar. Onlarla genelde nöbetlerde ya da böyle koridorlarda karşılaştığımızda oluyor böyle şeyler. Öğretmene saygısızlık hat safhada. Geçen sene çok feciydi. Öğretmene karşı şiddet çok fazlaydı o çocuklarda. Onlardan çok çektik. Dediğim gibi onlar berbattı. Şu anda o tarz çocuklar pek kalmadı. Birkaç tane var yine şu anda.

Öğrt23: Sorunlar var. Önceki yıllarda çok çok fazla olmuş. Hatta işte okulun kurşunlandığı, silahların atıldığı dönemler olmuş. Baya güvenlik problemleri yaşanmış. 2 sene öncesinde de özellikle 2. kademe yani ortaokul kısmında baya bir öğretmene karşı tehdit unsurları vardı. İşte geçen sene özellikle müdür başyardımcımızın yeni gelen geçen sene gelen müdür başyardımcımızın da gayretleri diyeyim artık çok çaba sarf etti. Hala da çaba sarf ediyor. Çok problemli çete oluşturan gruplar var özellikle 8. sınıflarda, 7. sınıflarda, onları dağıtıyorlar. Baya baya ilçe milli eğitimle, il milli eğitimle beraber koordineli bir şekilde baya bir iyileşme oldu. Ama hani ben ilk geldiğimde mesela 2 sene önce geldim. Çok iyi tanımıyorum. Hani şeyleri de tanımıyorum, 7. 8. sınıfları da tanımıyordum. Baya

karşı gelenler, mesela bütün öğretmenlerin arabaları çizik içerisinde. Hani bize zarar veremez diye ve de öğretmeni de tehdit ediyorlar. Daha fazla hızlarını alamadıklarında arabalarımıza, aracımıza, gerecimize zarar veriyorlar. Baya güvenlik problemleri yaşandı. Şu anda biraz daha iyi ama tamamen yok oldu mu? Hayır. Ama istikrarlı bir şekilde gidilirse ben düzeleceğine inanıyorum.(...) İlk geldiğim sene öğretmenin can güvenliği de yoktu. Can güvenliğini tehdit unsurlar da vardı. Dolayısıyla öğretmenler bir an önce buradan gitmeye çalışıyorlar.

4. olarak % 30,43 ile okul ve okul çevresinde güvenlik sorunlarının yaşanması gelmektedir. 23 öğretmenden 7 tanesi bu sorunu belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt5: *Yönetim ilgili olsa da burada bir gece bekçisi olmadıktan sonra maalesef okulun kapısı açık olduğu için, açık olmasa bile demirlerden içeriye atlamak mümkündür. Yani o konuda bilhassa çevrede tinerci diye adlandırabileceğimiz kişiler akşam karanlığında, gece karanlığında barınmak amacıyla da kuytu köşelerde ateş yakıp, kendi âlemlerine dalmak için yuvalanmaktadırlar.*

Öğrt7: Bir güvenlik sorunu var burada en başta kapıda. Dediğim gibi kapıda güvenlik görevlisi yok. Elini kolunu sallayan dilediği gibi içeriye girebiliyor. Hatta sıkıntı olan veliler bile gelip gerek müdürle, gerek müdür yardımcısıyla, gerek bizle lakayt bir şekilde istediği gibi konuşabiliyorlar. Bu başlı başına bir problem.

Öğrt8: Güvenlik sorunlarımız oluyor. Nedeni çevreden dolayı. Farklı etnik gruplar var çevrede. Bazen işte silahlı sopalı kavga ediyorlar. Dışarıdan bana bir şey zarar verebilir korkusu var. Okulun bulunduğu ortamdan dolayı rahatsızım. Yani bu okulu kaldır başka bir yere koy hiçbir sorun yok.

Öğrt11: Akşam mesela ben burada geçen yıl kurs veriyordum. Akşamüzeri çıktım yarım saat dolmuş bekle orası serserilerle dolu. Mahalleden geçerken kendimi güvende hissetmeme olayı oluyor tabi hele biraz da akşam olduğunda.

Öğrt13: Normalde ben en ziyaretleri yapılması taraftarıyım. Ama bu bölgede şöyle bir sıkıntı var. Veli görüşmesine gideceksin ama göç alan bir bölgedeyiz. Nasıl birisi olduğunu bilmiyorsun ailesinin. Eve tek başına bir bayan öğretmen güvenli bir şekilde gidebilir mi? Açıkçası ben güvenlik nedeniyle çok fazla gitme taraftarı değilim. Gittiğim zaman neyle karşılaşacağımı bilmediğim için gitmek istemiyorum.

Öğrt18: Arkadaşlarım da haklı olabilir ama ben böyle bir yaşa geldim, köylerde çalıştım. Veli ziyaretlerine rahat bir şekilde gidebiliyorum. Ama genç arkadaşlarım çok haklılar. Çünkü bir bayan arkadaşın hiç bilmediği bir eve ziyarete gitmesi tek başına biraz güç bir şey diye düşünüyorum. Ama benim öyle bir problemim yok. Çünkü çoğu benim evladım, çok küçükler, ben onların büyükleriyim. Korkmadan gidebiliyorum. Ama arkadaşlar çekiniyorlar. Ve çok haklılar. Hiç tanımadıkları, bilmedikleri orası gerçekten farklı bir yer. Yani zor bir şey değil mi tanımadığınız bilmediğiniz bir ev. Zor bir şey yani sınıfa gelmeyen bir velinin evine gitmek. Ben hak veriyorum yani gidemez, çok doğal.

Öğrt23: Biz buralarda hani şimdi yollarda biraz çekiniyoruz açıkçası. Yani ben geldiğimden beri yaşanılan çok fazla bir şey ama yolları falan hani şey de burada yollar kapatılıyor. İki senedir okulda da hani nevruzu kutluyoruz. Ama dışarıda falan taşlama olayları falan oluyor. O yüzden belli bir saatten sonra buralarda çekiniyoruz yani. Okula, çevreye taşlama oluyor, yani buna hedef siz de olabilirsiniz. O güvenlik yok ya da o garanti yok. Her şey olabilir. Tabi şey de var hani karakol burada çok yakınımızda, parti binası çok yakınımızda. Yani bu karakola karşı bir saldırı da olabilir biz arada kalabiliriz.

5. olarak yine % 30,43 ile karamsarlık yaşama gelmektedir. Araştırmaya katılan 23 öğretmenden 7 tanesi çalıştıkları okulda karamsarlık yaşadıklarını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt5: Bir karamsarlık oluyor. Hiç bir şeyden ümit kesmeyiz. İnsan olarak zaten kesmemiz lazım. Ama o karamsarlık var. Bir yerde çay içerken bile, öğrencilerin durumunun bu şekilde olması, öğrenci velisinin ilgisiz olması öğretmenler çay içerken bu sohbeti dile getirmektedir. Burada böyle gümbür gümbür bir eğitimin olduğunu düşünmek, hayal etmek insanları mutlu ediyor. Ama görmeyince de karamsarlık oluyor tabi.

Öğrt10: İlk 1. sınıfta aldığımda bir veli şikâyette bulunmuştu milli eğitime benim çocukla ilgilenmiyor diye. O zaman bir şey yapmıştım. Niye burada emek harcıyoruz diye düşünmüştüm. Ama sonrasında 2-3 kişi yüzünden 35 tane öğrenciyi bırakıp gitmek olmaz diye kaldım.

Öğrt11: Karamsarlık oluyor. Bir şeyi istiyorsun istiyorsun gelmeyince sen ne kadar yapabilirsin ki? Biraz tabi velinin çok desteği olması lazım.

Öğrt13: Nasıl diyeyim, çok fazla verimli olmak istiyorum. Verimli oluyorum ama daha da verimli olmak istiyorum. Bu da nasıl olur? Veli desteğiyle olur. Ama burada veli desteği olmadığı için olmuyor.

Öğrt17: Okulda disiplin maalesef sağlanamıyor. Ben idarecilere de kızmıyorum. Kızamıyorum çünkü disiplini sağlamaya çalıştık işte arabaya zarar verdiler. Her şeyi yapabiliyorlar yani üst sınıftakiler. Arabamın tekerleğinin havasını indirdiklerinde karamsarlığa düştüm. Ya dedim ben kimler için çalışıyorum. Değmezmiş dedim. Bu öğrenciler için uğraşmaya değmezmiş dedim. Karamsarlığa düşüyorum. Seneye 5. sınıf olacaklar. Hiç yeterli görmüyorum. Öğretmeye çalışıyorum ha bire.

Öğrt20: Zaman zaman karamsarlık oluyor. Tabi keşke bizim velimiz de lise, üniversite mezunu olsaydı, keşke velimizin daha iyi bir ailesi bir mesleği olsaydı daha geniş olsaydı. Örneğin ailelerin nüfus sayısı daha az olsaydı diye gönlümüzden geçtiği için, tabi 1 ekmek ayrı 10 ekmek ayrı.

Öğrt23: Bazen şey düşünüyorum yani, çünkü bu üzüyor beni. Belki diyorum benim emek verdiğim öğrencilerim, biz burada tamamen aynı bayrak, aynı dil aynı din altında kardeş olduğumuzu, bunların işte bir takım kışkırtmalara kapılmamaları gerektiğini, ülkemizin bir olduğunu, beraberce çalışarak hani bizim zaten böyle bir ayrım gözetmediğimizi çok net bir şekilde ifade ediyoruz, anlatıyoruz. Ama bazen diyorum ya hani üzülüyorum. Belki de benim emek verdiğim çocuklarım ve de ben onlara hiçbir emeğimi esirgemeden gerçekten kendi çocuğum gibi gerçekten de güzel yerlere gelsin diye içten emek verdiğim çocuğum belki bir gün benim çocuğuma saldıracak diyorum yıllar sonra. Bu düşünce beni çok rahatsız ediyor. Belki benim çocuğum büyüdüğünde, çünkü onlarla birlikte büyüyor yaş olarak hemen hemen onlardan biraz daha küçük, belki onlardan birisinin kurşununa hedef olacak diyorum.

6. olarak % 30,43 ile Öğrenciye verilen emeğin karşılığını alamama gelmektedir. Öğretmenlerden 7 tanesi kendilerinin gösterdiği çaba karşılığında öğrencilerden gerekli çalışmayı ve isteği göremediklerini söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt6: Öğrencilere verdiğimi alamıyorum. Çok uğraşıyorsun ama karşılığını çok alamıyorsun.

Öğrt9: Bu okulda tekrar olayının olmaması ve çocuğun çabuk unutması, verdiğiniz emeğin karşılığını görememesi. Bazısı için geçerli bu hepsi için değil. En büyük sıkıntımız bu.

Öğrt11: Sen burada ne kadar uğraşırsan uğraş çocuğun alabildiği kadar senin yaptığın. Evde ödevini yap diyorsun. Adam yarısını yapıyor, yarısını yapmıyor.

Öğrt12: Öğretmen öğrenciye göre kendini hazırlar. Eğer öğrenci ders anlamaya istekli olursa öğretmen de ona göre kendini hazırlar. Yani öğretmen gelirken benim doktor mühendis olacak öğrencilerim var derse öğretmen ona göre ders anlatır. Ama ben ders anlatırken öğrenci uçak yapıp atarsa ben ders anlatırken zevk alamam. Yani öğrenci hazır olacak gelecek ona göre. Derse kitabı okuyup ta gelin dediğimiz halde okuyup gelinmiyor. Ben bir öğrenciye matematikte soruda hatan var dediğimde ağlıyor öğrenci. Burada matematikten 0 aldın dediğimde çocuk gülüyor. Türkçeden 0 almış umurunda değil. Öğretmen kendini öğrenciye göre hazırlar. Öğrenci iyiyse daha iyi anlatır dersi. Eğer ben 40 dakikada konuşma oğlum, birbirinize vurmayın oğlum dediğim zaman, tam anlatacağım kendimi hazırlamışım öğretmenim bu bana vuruyor dediği anda bütün hevesim kaçıyor.

Öğrt15: Birçok okula göre buranın öğretmenleri gerçekten çok yoruluyor. Buna katılıyorum. Onu çok yaşıyoruz. Başarı olarak yaşıyoruz. Uğraştığımız kadar karşılık göremiyoruz.

Öğrt17: İstediğimizi veremiyoruz çocuklara. Ben öğretmek istediğimi, ben bu konuda çok hassasım, çocuklara öğretmek istediğim şeyi almıyorlar. Matematikte, her şeyde geriyiz. Bunun haricinde mesela istediğim gibi verim sağlayamıyorum. Her şeyi anlatıyorum en ince ayrıntısına kadar tekrar tekrar anlatıyorum. Bir yazılı yapıyorum yok, bomboş. 1, 1, 1, bir sürü 1 var. İstediğin başarıyı elde edemiyorsun çocuklardan. Bunun nedeni de evde çalışmıyorlar, okumuyorlar, kitap okumuyorlar. Aile de ilgisiz.

Öğrt21: Hani verdiği yeterince alamıyorsun. Velilerin istediği şey çocuğun sadece pazarda çalışacak kadar ya da halde çalışacak kadar bir eğitim alması. Hani üstünde çok gözleri yok. Ama sen böyle olunca tabi köreliyorsun. İster istemez köreliyorsun. Çünkü vereceğin şeyler hep sınırlı kalıyor. Kendini yenileme ihtiyacı duymuyorsun.

7. olarak % 21,73 ile velilerin okuldan yardım bekleme düşüncesi gelmektedir. Öğretmenlerden 5 tanesi velilerin okuldan ve kendilerinden yardım beklediğini, onları bir yardım kurumu gibi gördüklerini dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt2: Burada nedense şöyle bir imaj oluşuyor. Bu tabi daha önce yılların bir birikimi. Okul bize bir şeyler versin. Çocuğun diyelim ki ayakkabısı yırtılmış. Ee okul bize ayakkabı vermeyecek mi? İşte çantası yıpranmıştır, çanta vermeyecek mi? Okula yüzünü dönme noktasında da beklentileri okul değil. Onları eğitim öğretimin içine katabilmek için çok uğraşıyoruz.

Öğrt5: Buraya çocuğunu okul yardım edecek diye gönderen veliler var. Ben canlı yaşadım bunu. Sene başında öğrencisini getirip buna yardım edin hocam, herhangi bir yardımda bunu gözetmeyin diye teslim edilen çocuklar da var.

Öğrt8: Veliler duyarsız. Herhangi bir şikâyete geliyorlar. Para konusunda ya da yardım konusunda geliyorlar. Ama veli toplantısı yapıldığı zaman 10 kişi, 15 kişi geliyor 35 kişiden. Yani yarısı bile gelmiyor. Çocukların derslerinden çok başka ihtiyaçlarıyla ilgileniyorlar.

Öğrt15: Genelde okul bir şey versin, verme değil alma taraftarı diye düşünüyorum. Verdiğin zaman diyelim okulda birleri bağış yapacak, diyorlar işte anne babası ölmüş gelir düzeyi en düşük çocukları seçelim. Soruyoruz biz de sınıfta ya da veliyi tanıyoruz. Anne baba boşanmışsa, ayrılmışsa ya da gelir düzeyi gerçekten çok düşük ihtiyacı varsa bunları yazmaya çalışıyoruz. Ama bir kişiye verildiği zaman bakıyoruz ki bütün okulun velileri duymuş, artık herkes ona verilmiş bize yok mu diye geliyorlar.

Öğrt20: Okulu sanki banka gibi, yardımsever gibi görüyorlar. Belediyeden yardım var mı, okul bize de verir mi, bankalardan, valilikten var mı, yardım yapanlar buraya bir şey veriyor mu şeklinde okuldan bir şey alır mıyız düşüncesindeler. Dolayısıyla veli bize yardım edecek durumda değil.

8. olarak % 21,73 ile okulda hırsızlık olaylarının yaşanması gelmektedir. Öğretmenlerde 5'i çalıştıkları okulda hırsızlık olaylarının meydana geldiğini, bu sorunun zaman zaman kendilerini de endişelendirdiğini belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt5: Mesela hırsızlık, geçen gün beden eğitimi odalarına girilmiş. Spor paraları çalınmış. Şimdi tedbirler daha arttırılmış. Daha önceki dönemlerde birkaç sefer kantin soyulmuş. Bundan bizzat kendim haberim var. Kantin işletmecisi tarafından bana söylendi. Kantin açıldı içerisinde işte içerisinde ne buldularsa alıp gidiyorlar. En basitinden daha da canlı olarak isterseniz, okulumuzun bahçesindeki çeşmelerin dayanmadığı, şu anda gidin bakın bir tane çeşme bulamazsınız. Takılan çeşmelerin de en kısa sürede sökülüp çok cüzi bir miktarla hurdacıya satıldığı bellidir. Şu anda bahçemizdeki çeşmeler kullanılmamaktadır. Burada herhangi bir kişiyi suçlamak değil, bunu kim yapacak, muhakkak ki affedersiniz şey vardır atasözlerinde teşbihte hata da olmaz. Aç köpek fırın deler. Bu atasözü anlayışıyla, yani oradaki 5 kuruşluk çeşmeyi 1 kuruşa satarak kendine bir menfaat sağlayan kişilerdir bunlar yani. Bu organize edilmiş bir iş de demiyorum, diyemem de. Yani oradan geçerken ya bunu sökeyim birine satarım amacıyla gidip rastgele çalınmaktadır.

Öğrt7: Sınıflarımızı direkt gözaltında tutuyoruz zaten. Çünkü hırsızlık çok yüksek boyutta. Yani kendi okulumuzun öğrencileri, sınıfım bunun dışında yalnız onu belirteyim. Kendi okulumuzun öğrencileri, ortak mesela paylaştığımız sınıflar var. Gidin görün talan edilmiş durumda. Yani çalacak bir şey bulamazlarsa sınıf eşyalarına zarar veriyorlar.

Öğrt10: Bir defa hırsızlık olayı olmuştu. Bir veliyle konuşmuştuk.

Öğrt11: Burası Antalya'nın merkezine göre çok ücra bir yer. Yani gecekondu dedikleri kesim burada yaşıyor. Tabi öyle olunca her türlü problem de yaşanıyor. Mesela hırsızlık olayları çok fazla oluyor burada. Çocuk bile onu anlamadan yapabiliyor. Beğeniyor alıyor geçiyor yani.

Öğrt13: 2. kademede daha çok sıkıntı yaşanıyor. Mesela disiplin problemi oldu hırsızlıkla ilgili. Hatta geçen hafta yaşandı bu olay. Öğrenci birçok kez hırsızlığa yönelmiş. Öğretmen bunu fark etmiş, idareye bildirdi. Daha doğrusu çocuğun daha uç noktalara gittiği, ufak tefek şeyler değil, 3-5 tane orijinal çanta getirip okulda satma, marka saatler getirip satma, daha büyük boyutta hırsızlık olayları yapmış. Geçen hafta Cuma günü öğretmenimiz dışarı çıktığında çantasından almış telefonu. Çünkü öğretmen çantamdaydı telefon diyor. Çantasında almış ve hemen fark edildi onun olduğu. Hemen polis çağırıldı. Çocuk çok usta bir hırsız. Nasıl ifade vereceğini de gayet iyi biliyor. Polise demiş ki ben onu orada yerde buldum. İdareye

götürüyordum. İdareye götürürken benim üzerimde çıktı. Yoksa ben almadım. Ortaokul çocuklarında bu derece, bu boyutlarda var yani.

9. olarak % 13,04 ile MEB'in okullarda öğretmenlere sahip çıkmaması ve değer vermemesi gelmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 3 tanesi çalıştıkları okulda öğretmenlere eski dönemlerde olduğu gibi değer verilmediğini, saygı duyulmadığı ve yaşanan sorunlar karşısında MEB'in kendi personeline sahip çıkmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt3: Milli eğitim bakanımızın bize yaklaşım tarzı, sağlık bakanı gibi kendi personelini korusaydı eğer milli eğitim bakanımız, benim personelim deseydi, bunları olacağını hiç zannetmiyorum. Milli eğitime işte buradan bir veli gidip şikâyet edebilir ama biz bir veliyi şikâyet edemiyoruz. Bir öğrenciyi şikâyet edemiyoruz. Bütün yetkilerimiz elimizden alınmış durumda. Öğretmen kâğıt kürek işi yapar milli eğitim gözünde. Kâğıt üzerinde istediğin kadar notları şişir, kâğıtların tam olsun, bütün şey bu, durum bu. Milli eğitimden destek yok. Yani şu an bir zarar görsem kimse beni korumaz. Sendikalaşmaktan bahsediyorlar. Sendikanın da çok fazla faydalı olduğunu düşünmüyorum ben. Son günlerde gördük zaten ne kadar faydalı ne kadar değiller.

Öğrt7: Yani artık yapılan bu kanunlardan dolayı bizim öğretmenler olarak çok fazla söz hakkımız da kalmadı. Ona bağlıyorum. Veliler artık her istediğini yapabilir konuma geldiler. Artık biz onları değil de onlar bizi idare şekle geldiler. Çok fazla öğretmenin söz hakkının kalmamasından kaynaklanan bir şey bu. Kesinlikle öğretmen çok değersizleşti. Öğretmenin değersiz olduğu bir zamanda öğretmenlik yapıyoruz. Benim öğretmenim zamanında, benim çocukluğumdaki öğretmenler gibi olmak isterdim aynı şartlara. O duyulan saygı nasıl geri kazanılır bilmiyorum ama ben öyle olmak isterdim. Giderek de bunun daha da arttığını görüyorum.

Öğrt23: Yalnız kalmak belki yani her şey bireysel çabalarla yapılıyor. Yani en büyük zorluk bu. Arkanızda bir şey yok. Organize bir şey yok, yani kurum yok. Kurumu çok fazla hissedemiyorsunuz. Ben öğretmen olarak hiçbir kurumdan bir destek görmüyorum. Hani okul idaresinin, tabi onları bilemiyoruz. Maddi boyutta katkıları nedir, ne düzeydedir hesabını bilemeyiz ama öğretmen olarak bize çok fazla bir şey yok. İşte bir sınıfımız var. Çocuklara verilen ders kitapları var. Başka hiçbir şey yok.

10. olarak % 13,04 ile velilerle kültürel açıdan sorun yaşama gelmektedir. Öğretmenlerden 3 tanesi bu sorunu yaşadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt16: Onların adetlerini, gelenek, göreneklerini, bazen öğrencinin giyim tarzından tutun ne bileyim işte arkadaşlık çevresinde birbirlerine karşı bir sürü sorun yaşanıyor.

Öğrt17: Velilerle görüşemiyoruz ki. Biz onlara evlerine gittiğimizde diyoruz ki biz sadece çay içmeye geleceğiz. Kesinlikle hiçbir şey yapmayın ama mesela Antalyalı olan veliler daha böyle misafirperver işte görüyoruz. Birkaç çeşit bir şeyler yapmışlar çayın yanında istemediğimiz halde. Ya biz istemedik niye yapıyorsunuz diyoruz mesela. Biz yemeğimizi okuldan yiyip gidiyoruz evlerine. Ama bazen mesela yok olduğu için düşünüyorum ben. Bu doğulu öğrencilerde bakıyorum perişan durumdalar. Evleri perişan, o kadar kötü ki yerler falan, durumları içler acısı yani ben görünce orda ağlayasım geliyor. Evlerini gördüğüm zaman, ya diyorum insan bu kadar mı düşkün olur ve diyorum bu kadar düşkünlük içinde niye hala doğuruyorsun niye çocuk yapıyorsun. Yani neden doğuruyorsun. Dinimizde şey yok, her çocuk doğacak diye bir şey yok. Korunma var dinimizde. Sadece ne var, bakabildiğin kadar çocuk yapacaksın. Ama bunlarda önümüze mesela gittiğimizde çayı zor koyuyor. Çayın yanına bir bisküviyi zor koyuyor gittiğimizde. Ama ben bu konuşmalarını anlamıyorum çok fazla velilerin. Çekiniyorsa daha farklı oluyor. Sen onlardan çekiniyorsun, onlar senden çekiniyor. Bazıları da çok misafirperver oluyor.

Öğrt20: (Velilerle kültürel açıdan sorun yaşıyor musunuz?) Yaşıyoruz biraz tabi. Benim genel kültürüm nedir. Bütün çocuklar okusun, hepsi meslek sahibi olsun, mutlaka üniversitelere gitsin düşüncesindeyim. Onlar direkt demez de dolaylı olarak zaten okumayacak, çat pat zorunlu eğitim gittiği yere kadar gitsin derler işte.

11. olarak % 8,70 ile okulda temizlik sorunlarının yaşanması gelmektedir. 23 öğretmenden 2 tanesi çalıştıkları okulda temizlik sorunun yaşandığı söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Ya mesela çocuğun buradaki güvenlik problemleri, çevre temizliği, tuvalet temizliği okul tarafından karşılanamıyor. Çünkü çok hijyenik bir okulda olduğumuzu söyleyemeyeceğim maalesef.

Öğrt9: Temizlik şartları kötü. Başka da bir şey yok. Veli de ilgili olursa bu kapatılabilir.

12. olarak % 8,70 ile velilerin gelmemesinden dolayı tanışamama gelmektedir. Öğretmenlerden 2 tanesi yaşadıkları kişisel sorun olarak öğrenci velileriyle tanışamadıklarını dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt8: Yaklaşık 33 velim var. 20-25'ini tanıyorum. Yeni gelenlerden hiç daha yüzünü görmediğim velilerim var. Toplantıya da gelmediler.

Öğrt20: Şimdi belirli grup her gün gelir. Çocuğum güvende olsun, getireyim götüreyim diye zaten işsiz özellikle bayanlar gelir de yani eğitimde bir katkıları yok. Bazıları genç olduklarından genç anne babalar bazıları okuma yazma bildiklerinden olumlu yaklaşan da var. Ama diğerlerinden dolayı zorlanıyoruz. Ben bu sınıfı yeni aldım. Velilerin % 30-40'ını anca tanıyorum. Erkekler hemen hemen hiç gelmiyorlar. Çünkü işçi çoğu çalışıyorlar.

13. olarak % 8,70 ile ulaşım sıkıntısı gelmektedir. Öğretmenlerden 2 tanesi çalıştıkları okula ulaşımda sorun yaşadıklarını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Ben Uncalı'da oturuyorum. Konyaaltı'nda oturuyorum. Gelirken 3 tane otobüs değiştiriyorum. Kendi aracım olmadığından buraya gelmem 1 buçuk 2 saatimi alıyor.

Öğrt19: Muratpaşa'da oturuyorum. Ulaşım sıkıntısı yaşıyorum. Arabam yok onun için baya sorun oluyor bana gelip gitmekte.

14. olarak % 8,70 ile motivasyonun düşmesi gelmektedir. 23 öğretmenden 2 tanesi çalıştıkları okulda çeşitli sebeplerle motivasyonlarının düşmesi sorununu dile getirmişlerdir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt5: (Motivasyonunuz düşüyor mu? Elbette yani o zaten öğretmenin kafasından hiç gitmiyor. İnsanın sürekli bir hastalığı varsa o geçici bir süre ilaçla falan geçmez, kafanızda duruyordur o. Kesinlikle var o.

Öğrt9: Problemli öğrenciler benim motivasyonumu düşürüyor. Hem zamanımı hem de enerjimi çalıyorlar.

15. olarak % 4,34 ile çocukları nedeniyle sabahları işe geç kalma gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt5: Şu an sadece 4+4+4 ten dolayı okulumuzun sabahçı öğleci olmasından dolayı benim şahsen ve bayan arkadaşlarımızın tabi küçük çocukları olduğundan sabah saat 7'de derse girenlerin yetişme konusunda, öğleyin yine arkadaşlarımızın sabahtan 11'e kadar işlerini yetiştiremeyip öğlen okula zar zor geliyor. Bu tür sorunlar var.

16. olarak % 4,34 ile gelecek açısından kaygı duyma gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt23: Belki de benim emek verdiğim çocuklarım ve de ben onlara hiçbir emeğimi esirgemeden gerçekten kendi çocuğum gibi gerçekten de güzel yerlere gelsin diye içten emek verdiğim çocuğum belki bir gün benim çocuğuma saldıracak diyorum yıllar sonra. Bu düşünce üzüyor beni. Belki bana şey yapacak yani bilemiyorsun bir yerde yani çünkü büyüdükçe kanıksıyorlar dediğim gibi. Bizler anlatmaya çalışıyoruz ama işte aile tabi daha önemli etken. Tabi zaman zaman tedirgin de ediyor. Ama doğru olanı her zaman için söyleyeceğiz. Yani onların kandırılmaması için bir olduğumuzu, beraber olduğumuzu, eşit olduğumuzu her zaman anlatacağız. Ama kaygılandırmıyor mu geleceğe bakış açısından? Kaygılandırıyor, üzüntü veriyor. Onların hani başka güçlerin elinde maşa olarak kullanılması üzüntü verici ülkemiz için, bizim için, halk için. Çünkü arada hep suçsuz insanlar yok olup gidiyor. Olan onlara oluyor. Davranış problemleri büyüdükçe bariz bir şekilde ortaya çıkıyor.

Öğretmenlerin çalıştıkları okulla ilgili yaşadıkları kişisel sorunlarına ilişkin görüşlerini genel olarak yorumladığımızda, göç yaşamış velilerle iletişim sıkıntısı yaşama, çeşitli sorunlar nedeniyle okuldan tayin istemeyi düşünmek zorunda kalma, veli ve öğrenciler tarafından saygısızlık, saldırı, aracına zarar verme vb. davranışlara maruz kalma, okul ve okul çevresinde güvenlik sorunlarının yaşanması, karamsarlık yaşama, öğrenciye verilen emeğin karşılığını alamama, velilerin okuldan yardım bekleme düşüncesi, okulda hırsızlık olaylarının yaşanması, MEB'in okullarda öğretmenlere sahip çıkmaması ve değer vermemesi, velilerle kültürel açıdan sorun yaşama, okulda temizlik sorunlarının yaşanması, velilerin gelmemesinden dolayı tanışamama, ulaşım sıkıntısı, motivasyonun düşmesi, çocukları nedeniyle sabahları

işe geç kalma, gelecek açısından kaygı duyma sorunlarını yaşadıkları anlaşılmaktadır.

4.2.3.Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğretmenlerin çalıştıkları okulda yaşadıkları eğitsel sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.8.'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.8'e göre öğretmenlerin okulla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunları yorumlanırsa; ilk sırada % 91,30 ile göç yaşamış velinin okula karşı ilgisizliği gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Valla genellikle ilgili veli zaten her zaman geliyor devamlı, o da zaten dediğim gibi ortalama işte her sınıfta 1 öğrenci olsa 20-30 veli, 900 öğrenciden 100 velimiz ilgili dedim ya okula karşı ilgili olan velimiz çok az. Onun haricinde mesela ilgisiz veliler de 15 günde 1 veya ben veli toplantısında yaptığımda geliyor. Bu da işte o dediğim koşullardan, sosyo ekonomik koşullardan.

Öğrt2: Yönünü okula dönmüş veli bulamıyoruz. Gerçekten çocuğuma ne gibi katkıda bulunabilirim, okula nasıl bir yararım dokunabilir, tarzında hiçbir katkı yapıyor değil. Maalesef değil.

Öğrt3: Bir grup velim var. Şimdi göç yaşamış olarak değerlendirirsek, doğu kökenli ya da batı kökenli diye değerlendirirsek fark var. Tabi çok farklı. Benim 1. sınıfta hiç görmediğim, tanımadığım bir velim vardı. Bir kere geldi. Bu yıl 2. kere geldi. Bu şekilde benim çağırmamla. Çağırsam da hasta oluyor. Yani 4 yılda 4 kere gelmiştir. Tabi ikisinde ben çağırdım. Birinde ilk yıl diye geldi. Bu yıl da öbür çocuğu okula kaydetmiş. Onu kaydederken beni de görüyor. Yani bir taşla iki kuş vuruyor.

Öğrt4: Yalnız tanımadıklarım var. Okula gelmeyenler, çağırdığım halde gelmeyenler var. Sınıf veli toplantısı yapıyoruz zaman zaman onlara gelmiyorlar. Böyle durumlar var. Okulumuzun zaten % 80'i Doğu ve Güneydoğu'dan gelme öğrenciler. Oturmuş aile dediğimiz Antalyalı olan her sınıfta ya 1 ya 2. Onlar zaten ilgililer geliyorlar. Ev ziyaretleri oluyor öğretmenler tarafından ve okul idaresi tarafından ev ziyaretleri yapılıyor. Evlerde okula gelmeyen velilere bazı çalışmalar yapılıyor. Veliler ilgisiz yani.

Tablo 4.8. *Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulla İlgili Eğitsel Sorunlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Eğitsel Sorunlar	Öğrt1	Öğrt2	Öğrt3	Öğrt4	Öğrt5	Öğrt6	Öğrt7	Öğrt8	Öğrt9	Öğrt10	Öğrt11	Öğrt12	Öğrt13	Öğrt14	Öğrt15	Öğrt16	Öğrt17	Öğrt18	Öğrt19	Öğrt20	Öğrt21	Öğrt22	Öğrt23	F	%
1)Göç yaşamış velinin okula karşı ilgisizliği	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√	√	√		√	√	√	√	√	21	91,30
2)Okulun akademik başarı durumunun düşük olması	√	√		√	√		√	√	√			√	√	√	√	√	√	√	√	√		√	√	18	78,26
3)Öğrencilerde kavga, küfür, hırsızlık vb. davranış bozuklukları	√	√				√	√	√	√	√	√	√	√		√	√	√	√		√	√	√	√	18	78,26
4)Velinin çocuğuna karşı ilgisiz olması	√	√		√	√		√	√	√	√	√	√	√			√	√		√		√	√	√	17	73,91
5)Göçle gelen öğrencinin sınıf seviyesinin gerisinde kalması	√			√	√		√	√		√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√		17	73,91
6)Velilerin ekonomik sıkıntı nedeniyle okula ve çocuklarına katkıda bulunmamaları		√	√	√		√	√			√	√		√		√	√	√	√		√		√	√	15	65,21
7)Velinin çocuklara ders ve ödevlerinde destek olmaması		√	√	√		√	√	√	√			√	√		√		√	√			√	√	√	15	65,21
8)Velinin eğitim ve kültür seviyesinin düşük olması	√	√	√	√		√							√		√		√	√		√	√	√	√	13	56,52
9)Öğrencilerin sigara, alkol, uyuşturucu vb. madde kullanmaları		√	√	√		√	√			√	√				√		√						√	10	43,47
10)Göç yaşamış velilerin Türkçe bilmemesi		√	√				√						√	√			√	√			√			8	34,78
11)Siyasi ve etnik sıkıntıların okula ve öğrencilere yansıması			√							√			√				√	√				√	√	7	30,43
12)Okulda donanım eksikliği olması					√						√			√			√		√				√	6	26,08
13)Öğretmenlerin sık tayin istemesi										√	√	√		√	√									5	21,73
14)Öğretimin ikinci planda kalması	√	√																			√		√	4	17,39
15)Okulun bulunduğu mahallenin yoğun göç alması nedeniyle öğrenci sirkülâsyonu yaşanması				√	√						√					√								4	17,39
16)Öğrencilerin devamsızlık yapması							√		√		√											√		4	17,39
17)Okulda temizlik problemlerinin olması							√												√	√	√			4	17,39
18)Ailelerin başarılı öğrencileri başka okullara göndermeleri			√					√					√											3	13,04
19)Velilerin öğretmene bakışının olumsuz olması			√				√										√							3	13,04
20)Öğrencilerin düzensiz yaşam sürmeleri	√						√				√													3	13,04
21)Öğretmenlerin ilgisiz olması										√	√		√											3	13,04
22)Sınıfların kalabalık olması							√																√	2	8,70
23)Öğretmenlerin asli görevlerinin dışında işlerle uğraşması																							√	1	4,34

Tablo 4.8.'de öğretmenlerin okulla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunları ile ilgili düşüncelerine göre % 91,30 ile göç yaşamış velinin okula karşı ilgisizliği hakkındaki görüşlerin devamı aşağıda verilmiştir.

Öğrt5: Okullaşmaya ilgi görmüyoruz. Var olan okula bile ilgi yok ki. Okula gelme sıklığı dediğim gibi birazcık mürekkep yalamış kimselerin, çalışma hayatını bilenlerin, bu tür insanların geldiğini, bunun dışındaki insanların okulu öyle sırf öğrencisini sormak amacıyla değil de tesadüfen okula geldiyse, okulun kapsından geçtiyse veya öğretmeni gördüyse ya hoca bizim çocuk nasıl diye öylesine soruyor. Mesela ben bu sınıfı yeni aldım. 3-5 kişinin dışında tanımıyorum. Gelmiyorlar.

Öğrt6: Sadece çocukları okula gönderme var. Destekleme yok. Çok fazla bir ilgi yok yani. Okulu destekleyelim, yardımcı olalım, o şekilde düşünen velimiz yok. Yani her şeyi devletten beklemek. Ya da bakanların veya devletin de yanlış politikaları var mesela. İşte kimseyi üzmeyin, para istemeyin diyorlar ya. (...)Bazıları sürekli gelir. Haftada bir görüşürüz. Haftada gelen olur, 15 günde gelen olur. Bazısı hiç gelmez, bazısı çok gelir. Küçücük bir şeye gelir. Haftada, ayda görüştüğüm olur, hiç görüşmediğim de olur. Veliden veliye değişir. O da işte göç yaşamayan velilerin bazıları çok sık gelir. Göç yaşayanlarda çok fazla gelip gitme olayı olmuyor. Toplantılarda falan gelir. Diğerleri daha sık gelir. çocuğun okumasını istiyor ama destek yok. Herkes çocuğunun okumasını istiyor ama farkında olan da olmayan da okuyup bir yere varsın, bir başarı elde etsin diyor ama kimisi bunun bilincinde kimisi değil.

Öğrt7: Şimdi tabi ki burada sabit duran öğrenciler okula daha fazla ilgi gösteren velilerden oluşuyor. Ama göç edenler problemli velilerden oluşuyor. Genelde toplantı yaptığımız zaman bu problemli olanlar değil de okula ilgili olanlar geliyor zaten. O yüzden onlarla görüşme fırsatımız da olmuyor. Çünkü hiçbir çağrımıza cevap vermiyorlar. Geri dönüt alamıyoruz onlardan. İletişime girmiyorlar bizle beraber. Kesinlikle göç etmeyen olduğu yerde sabit duran veliler öğrenciler iletişimi de daha fazla çocuklar da daha fazla. Bunu kendi adıma söyleyebilirim. Böyle düşünüyorum. Velilerin okula gelme sıklığı ilk 1. sınıfta çok fazla. Okuldan hiç gitmiyor diyebiliriz. 2. sınıfta biraz daha azalırken 3'te 4'te velileri görmekte artık güçlük çekiyoruz. Giderek sınıflar ilerledikçe onların da okula gelme oranı azalıyor. İşte toplantılarda ya da bizim görüşme günlerimiz var. Perşembe günü branş

derslerinin olduğu zamanlarda ben müsait oluyorum. O günlerde isteyen velilerimiz haber yolluyor. Onlarla beraber görüşüyoruz. Problemi olan, ya ben çağırıyorum ya benimle görüşmek isteyenler kendileri haber yoluyorlar. Bir şekilde iletişim sağlıyoruz. Sonradan göçle gelen velilerimiz hariç diğerleriyle iletişimimiz iyi. Daha çok görüşüyoruz. Ev ziyaretleri yaptık zaten bunun için. Tanışıyoruz yani

Öğrt8: Yani hiç taşınmayan aile birden böyle taşınıyor. Evlerine gidiyoruz ziyarete iletişim daha farklı. Daha hiç velisini görmediğim yeni gelen öğrencilerim var. 1 sene olmuş tanışmaya gelmeyen velilerim var. Ya anne çalışıyor, baba çalışıyor. Ya da annenin okula gelmesine baba izin vermiyor. Genelde ben her zaman 3 toplantı falan yapıyorum. Toplantıda geliyorlar. O ilgili velilerimle, göçle gelmeyen velilerimle her gün kapıda görüşüyorum. Çocuklarını almaya geldiklerinde, bugün şöyle oldu, böyle oldu anlatıyoruz, konuşuyoruz.

Öğrt9: İlgili veli de var, ilgisiz veli de var. Yani benim görüşmediğim, hiç yüzünü görmediğim veli de var. Öyle görmüş. Ben öyle düşünüyorum. Öyle görmüş bir. İkincisi evlerinde okumuş yok. Böyle veliler. işte biz bu öğrencilerle bunları kırmayı düşünüyoruz. Çünkü bu öğrenciler mesela geçen yıl okuttuğumuz öğrenciler mezun oldular. Onlar daha bir bilinçliler. Onlar üniversiteye geçince o zaman kafaya dank edecek. Demek ki bizim ailede de okumuş biri çıkıyor diye daha bir önem verecek. Bu da zamanla olacak. Gördükçe veli eğitime önem verecek. İlk çocuk daha şanssız olacak. Küçükler daha şanslı olacak o konuda.

Öğrt10: Ben sınıftaki kendi velilerimden memnunun mesela ama okulun geneline baktığım zaman böyle bir şey göremiyorum. Toplantı oluyor 1500 öğrencimiz var, aşağı yukarı 1200 velimiz var. Ama gelen veli 200'ü geçmiyor sayı. (...)Genelde hemen hemen çoğu geliyor ama okula gelme sebepleri öğrenciyi sabah okula bırakmak, öğle yemeğini getirmek, akşam almak. O şekilde geliyorlar. Normalde her ay toplantı yapsanız 1. sine 30 kişi gelir, 2. sine 20 kişi gelir, 3. süne 10 kişi gelir. O yüzden şey değiller yani, çağırmadıktan sonra gelmezler. Gelen de zaten bir elin parmağıyla sayılıdır. Gelen zaten çocuğu iyidir, çalışıyordur, daha da iyi olması için geliyordur. Diğerleri pek okulu arayıp sormazlar. Buradaki veliler biraz daha çocuğa destek olmaya, okula destek olmaya çalışıyorlar. Sonuçta buradaki velilerin çoğu Antalya'nın çevre köylerinden geliyor. Oralı oldukları için de okuldan uzak değiller. Öğretmenle aralarındaki iletişim mesafeli değil. Öğretmene destek

oluyorlar, bir takım şeyler yapmaya çalışıyorlar. Ellerinden geleni yaparlar. Dışarıdan gelenler için eğitim biraz daha 2. planda kalıyor.

Öğrt11: Göç yaşamayanlar sık gelirler. Ama yaşayanlar nasılsa gidecek yeri varsa bir daha burayı terk edip bir daha uğramayacağım nasılsa diye düşünebiliyor. Bu mevsimlik işçiler falan olsun, mevsimsel göç tarzında, adam hiç gelmeden çocuğun kaydı geliyor 1 yıl ondan sonra gidiyor. Öğretmenleri hiç tanımadan bir şekilde devam ediyor.

Öğrt12: Veliden veliye değişiklik var. Velinin ilgisine bağlı. Haftada bir gelen veli var veya ayda bir gelen var. Okula kayıt yaptırmış çocuğunu ve hiç gelmeyen veli var. Hala gelmeyen veli var.

Öğrt13: Göç yaşayanlar daha az geliyor. Göç yaşamamış, buralı olanlar daha sık uğruyorlar. Onlara oranla daha sık uğruyorlar. Her gün gelen yok, hafta bir gelen de yok. Mesela göç alan veliyi ben çağırırsam geliyor çoğunlukla. Ama Antalyalı olan veli buralı, bu mahalleli olan veliler ayda 1 kere uğruyor diyebilirim. Evde yaşadıkları daha çok problem var. Eğitim ikinci planda kalıyor. Daha büyük sorunlar var.

Öğrt15: Herkes çocuğunun okumasını istiyor tabi. Okumasını istiyorlar ama herhangi okula bir yardım yapılacak desek karşılığında bir şey görmüyoruz ama sadece sözle oluyor. Genellikle iyi çocukların velileri katılımda bulunuyorlar. Başarısı düşük olanların velileri duyarsız kalıyorlar. Genelde çocuğunu bırakmayı geldiğinde ayaküstü benim çocuğum nasıl diyor. Hiç gelmeyenler de oluyor.

Öğrt16: Valla okula karşı fazla bir ilgi gördüğümü söyleyemem. Yani yaparsan, ayağına götürürsen hizmeti destekliyor ama ön ayak da olmuyor. Ayağına kadar götürmeniz lazım ki öyle kabul ediyor. Ama kendisi biz hizmet almak için çaba harcamıyor. Biraz da devlet o şekilde alıştırmış. Her şeyi ayağına kadar götürüyor. Kitabına kadar veriyorsun. Yani öğrenciye kitabını veriyorsun. Hatta şöyle bir şey anekdot almak için ya öğretmen, devlet niye defterini kalemini vermedi. Bu sefer her şeyi devletten beklemeye başlıyor. Biraz da o yönden pek de olumlu olduğunu zannetmiyorum.

Öğrt17: 1. sınıf velileri geliyorlar. Onlar da çocuklarını bırakmak amacıyla sadece. Yoksa veliler gelmiyor. Burada işte Antalyalı veliler daha ilgili. Buralı olanlar,

Antalya'da doğup büyüyen veliler daha çok ilgili okula. Eğitime işte daha çok önem veriyor. Aman çocuğum okusun, aman oğlum okusun ama diğerlerinde onu görmüyorum yani. Veliler çok fazla gelmiyor, uğramıyor yani.(...) ben toplantılarda elimden geleni yapıyorum. Çok şey söylüyorum velilere ama ilgi yok velilerde. Birkaç velide ilgi var sadece. Diğer velilerde hiçbir şey yok. Anlatıyorum işte çocuklarınızın nasıl başarılı olması lazım, çocuklarla evde nasıl ilgilenecekler, neler gösterecekler, her şeyi konuşuyorum velilerle. Baya uzun bir toplantı yapıyorum. Ama hiç ilgi görmüyorum velilerden. İsteyerek dinlemediklerini fark ediyorum. Bir de çocuklarla geliyorlar. Çocuk getirmeyin diyorum mesela bir sürü çocuk getiriyorlar. Çocuklar burada bağırmaya başlıyor kucaklarında, ellerinde. Ya diyorum bırakın işte artık bırakacak yerleri mi yok nasıl çocuklarla zor oluyor gürültüde. Ses falan kalmıyor o gün hatta. Çocuklarla neler yapabileceklerini anlatıyorum onlara. Ama çok ilgi görmüyorum yani. Hiç umurlarında değil yani böyle çocukları için okusunlar da nasıl okursa okusunlar, onların şeyi o. Ev ziyaretlerine gidiyoruz. Çok gittik evlerine. Ara verdik. Ben sürekli rahatsızlık da etmek istemiyorum. Sürekli gidiyoruz.

Öğrt19: Sürekli gelen de var, her gün gelen de var, hiç uğramayan da var, ilgisiz de çok fazla var. Yani her şeyle karşılaşıyoruz.

Öğrt20: Veli zaten çok üst düzeyde çocuğum okusun gibi bir düşüncesi yok. Sanki baştan bunlar yapamaz, bunlar olmayacak, genel yapısı bu. Okuma yazmaları yok ama bize muhtaç gibi.(...) Velilerin başarı noktasında katkısı çok az. İşte o dediğim veli-öğretmen-öğrenci sacayağı yapısında veli ayağı yok denecek kadar az. İşte o dediğim o ilgi, o kültür, o düşünce ya da okuma yazma olmadığından.

Öğrt21: Valla veliden veliye fark var. Diyorum ya 1. kademede çok problem yok. Şu sınıftaki öğrencilerin velileri çocukların okula gelmesi konusunda destekçi, okulun sorunlarına karşı duyarlı. Ama biz 2. kademede daha çok problem yaşıyoruz. 2. kademede veliler birazcık daha ilgisiz ve şey, böyle daha agresif, çocukları da agresif zaten onların. Onlar böyle okula gelse de olur, gelmese de olur, daha böyle okula bir şeyleri düzeltmek için değil de biraz daha kargaşa çıkarmak için gelen veliler. Bir de şey var yani dediğim gibi jenerasyon yenilendikçe veli portföyü çok değişiyor. Yaşlı velilerle şu anda genç velilerin okula bakışı çok farklı. Benim 5 seneki önce geldiğim veliler ve öğrencilerle şu andaki veliler ve öğrenciler çok

değişik. Göç yaşayan, yeni göçenler problemli, gelmek istemiyorlar. Kendilerine göre işte dil problemleri, çekinceleri var. Ama göç yaşamamış velilerin hepsi geliyor. Onlarla bir problem yaşamıyorum.

Öğrt22: İletişim sorunları veliden kaynaklanıyor olabilir. Çünkü hiç gelmeyen veli var. Okulu şey olarak görüyor. Okula çağırdığımız zaman para isteyeceğimizi düşünüyorlar. Velilerin bir kısmı o yüzden gelmiyor hani işte şu alınacak, bu alınacak gibi şeylerimiz oluyor bizim. Yani burada yerleşik olan göç yaşamamış olan ilgisi varsa geliyor. Ama göç yaşamış aile de ilgisi olan geliyor, ilgisi olmayan gelmiyor. Hani o ailenin şeyine bağlı ama tabi yerleşik olanlar daha çok geliyor. Hani eğer ikisini karşılaştırırsam göç yaşayanlar, çünkü sıkıntılar hani ev kiraydı, işti mişti çocuklarla hiç ilgilenmiyorlar.

Öğrt23: Ya ailelerle iletişim kurmakta şöyle bir problem yaşıyorum. Hani biz istediğimiz zaman onlara ulaşıyoruz ama nasıl? Ancak evlerine gidebilerek. Ama onlar gelmiyorlar yani. Aileleri okula getirtemiyoruz. Çoğu şey yani göç yaşamamış öğrencim de yok. Sadece 1 tane öğrencim var. Çoğunun yani velinin okula gelmesi, okula katılımı çok az, çok az düzeyde. Velileri tanıyorum yani % 80'inin evine kadar gittim, biliyorum. Belki bir % 20 öğrencimin evine gitmedim ama onları da tanıyorum. Yani evlerine gitmedim özellikle ama hepsini bir şekilde tanıyorum. Ben biraz arsızım galiba. Hepsini zorluyorum, konuşuyorum, paylaşıyorum.

2. olarak % 78,26 ile okulun akademik başarı durumunun düşük olması gelmektedir. 23 öğretmenden 18 tanesi bu sorunu ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Şimdi mesela bu okulda çocuk okuma yazmayı bilmiyorken, oturmayı kalkmayı bilmiyorken, şimdi okumayı yazmayı öğrendi, oturmayı kalkmayı öğrendi. Bu bir başarı benim için. Ama diğer anlamda girdiğimiz sınavlarda başarılı değiliz. Resmi sonuçlarımız var bakabilirsiniz. İlbap projesi var, Antalya ilinde uygulanan. Öğretmenler zaten o proje kapsamında çalışmalarını yapıyorlar. O konuda bir şeyler yapıyorlar.

Öğrt2: Okulun başarısı düşük. Öğretmen arkadaşlarımızla da konuştuğumuz zaman, hani zaman zaman istenilen başarıyı elde edemediğimizden dolayı, akademik olarak istediğimiz başarıyı elde edemediğimiz noktasında ben her zaman onlara şunu söylüyorum. Bana bakın beni yetiştiren öğretmenlere bakın, ben başarabildiysem

sınıftaki çocukların başarabilme şansı da çok yüksek. Velilerimizle konuşmalarımızda, toplantılarımızda sürekli onlara söylediğim bir şey var. Motive edici çalışmalarda bulunmak.

Öğrt4: Okulun başarı seviyesi düşük, bölgemizdeki diğer okullara nazaran. Deneme sınavlarında bu açıkça belli oluyor. Başarıyı artırmak için öncelikle velileri bu işin içine dâhil etmemiz gerekiyor. Veliler de bu işin içine dahil olmadığı için başarı seviyesinin düşük olduğuna inanıyorum.

Öğrt5: Evet biz zaman zaman öğretmenler toplantısında bunu söylüyoruz. Okulun başarı durumu olarak, maalesef kepez bölgesinde en düşük okullardan birisidir. Belki en arkadaki 3-4 okuldan birisidir. Bunu söylemek zor da olsa gerçekleri söylemek gerekiyor. Bunu söylüyoruz. Okulun başarısının arttırılması için gerekli tedbirlerin alınmasında, zaman zaman okullarımızda kurslar açılmaktadır. Bu kurslara öğrencinin gelmesini istediğimiz halde maalesef işte buraya bile gelmemek istememektedirler. Bazı öğrenci velileri gerçekten değer verenler katılmakla beraber, diğerlerinin okula nasıl çantayla gelip akşama kadar hiç bir etkinlikte bulunmadığı halde o kurslara da gelip gidenler vardır. Mesela benim yaptığım bir yöntem vardı. Ben bahar aylarından sonra, 1. sınıftan aldığım 2 tane mezun ettiğim grup var. Bahar aylarından sonra önlerinin açık olduğu iyi gördüğüm öğrencilerime hiçbir ücret talep etmeden onlarla 1-2 saat Matematik, Türkçe üzerine kurslar vermişimdir. Ve o çocuklarımla da gurur duyuyorum şimdi. En az 8'lerden mezun olanlardan 7-8 tanesinin Anadolu lisesini kazandığı haberini aldım. Onlar şimdi bazen gelip hatır soruyorlar.

Öğrt7: (Okulun başarı durumu) Gerilerde. Antalya'ya göre kıyasladığımızda gerilerde olduğunu düşünüyorum. Nasıl ileri gideceği konusunda da ben bireysel olarak elimden geleni yapıyorum. Ama bir şeyler eksik yani.

Öğrt8: Tabi ki Kepez'e göre kıyasladığımızda durum kötü. Kepezde iyi okullar da var. Ama biraz daha hal bölgesi, o taraflara doğru gidildikçe daha başarılı diyebiliriz. Hani böyle kaç diyeyim ben size, zaten sıralamalarda belli oluyor, son çeyrekte falan. Mesela kepez de 300 okul varsa 200. falandır yani. Ortanın üstünde.

Öğrt9: Çocuk 2. kademeye geçtiğinde nedendir bilmiyorum başarısı düşüyor. Daha bir gevşek herhalde. Öğrenciler de öğretmenlerle birebir mi iletişim kuramıyor. Ortaklaşa mı çalışmaları mı yok, önemsemiyorlar mı bilemeyeceğim. Ama şu var.

Burada çok başarılı olan öğrenci orda da öğretmeni zorluyor. Öğretmenin de çabalaması lazım. Mesela biz bilgisayar destekli projeksiyonla eğitim yapıyoruz. Bir konu anlattığımızda onu görsel olarak sağlıyoruz. Ama bu 2. kademede gitseniz diğer sınıflarda projeksiyon yoktur. Öğretmen konuyu anlatır çıkar. Mesela oradaki arkadaşlar bütün sınıflara giriyorlar. Biz tek sınıfla uğraştığımız için çocuk hangi oranda algılayabiliyor, hangi öğrenci hangi konuda ne kadar eksik çok iyi biliyoruz. Ama dediğim gibi 2. kademeye geçince bu olay olmuyor.

Öğrt12: Okulun başarı durumu düşük. Antalya genelinde 300 400 arasında. Burada özellikle öğrencilerden kaynaklanan bazı sorunlar var. Ders dinlememe alışkanlığı var. Oğlum konuşma dinle diye 3 4 kere söyletirler her defasında. Ders dinlemeyince de başarı olarak düşüktürler.

Öğrt13: (Okulun başarı durumu) Düşük. Çünkü geçen mesela 8. sınıflardan 6-7 kişi SBS'yi kazanmış. İyi bir okula yerleşmiş diyeyim. Yok yani, okulun başarısı yok.

Öğrt14: Ya şimdi bizim okul çok fazla öğretmen değiştiren bir okul. Yani herkes çoğunlukla senesini dolduran öğretmen 2 yıl ya da 3 yıl doldurup tayin isteyip gidiyor. Sürekli öğretmen değiştiriyor çocuklar. O yüzden onlardan çok başarı olmasını bekleyemiyorsun. Çünkü 5 tane, 6 tane öğretmen değiştiren sınıflar var. Ama ben şuna inanıyorum. Bir öğrenci 1'den 4'e kadar o öğretmende olunca farklı oluyor bence.

Öğrt15: Antalya genelinde Muratpaşa'ya kıyaslayamam. Muratpaşa'da da düşük okullar vardır ama çevreye de göre değişir bu. Bundan bir 5 yıl önceye göre eskiden sınıflarımız da çok kalabalıktı. Burada 2003-2004'lerde sınıflarımızın sayıları 60-70 civarıydı. Bu da büyük bir sorun sınıfta.

Öğrt16: Başarı durumunu biz çevreye göre ölçüyoruz. Kepez ilçesinde çok iyi diyemeyiz

Öğrt17: Okulun başarısı geçen gün müdür yardımcısı dedi ki, bizim okulumuz bu çevrede iyi okul, birinciymiş sözde. Ne bileyim yani Baraj var, 80. yıl var, birkaç okul var. Ben çok şaşırdım yani bu okulların içinde nasıl 1. oluyoruz. Daha kötü yani ben düşünemiyorum. Bu okuldan daha kötü bir okul nasıl oluyor. Başarısız görüyorum ben çocukları. Deneme sınavları kötü, sonuçlar kötü, yazılılar kötü, okumalar kötü yani.

Öğrt18: Çok düşük buluyorum. Okulun başarısını Antalya'ya göre çok düşük buluyorum. Çok sabırlı olmak lazım öğrencilere. Çünkü dil sorunu olan bir öğrenci, kişinin her şeyi anlayabilmesi, ifade edebilmesi çok zor. işte arkadaşlarım 1. sınıf okutuyorlar. Çok zorlanıyorlar. Toplantılarda başarının artması adına ben onlara bir tek şunu söyleyebiliyorum. Zamanında uyumaları, televizyon internet gibi belli yerlere gitmemeleri

Öğrt19: Başarı durumu kötü diyebiliriz. Ders çalışmıyorlar, ders çalışmadıkları için kötü. Velilere çok iş düşüyor. Veliler peşini bırakmazsa, velilere eğitim verilebilir. Velilere sürekli söylüyoruz. İlgilenin, çocuklarla ilgilenin diye. Onlar ilgilenirse çocuklar daha başarılı olacağına inanıyorum.

Öğrt20: Okulun başarı durumu zayıf. Bizim bölgede 30-40 okul vardır. 30. 40. oluruz. Bazen de sondan 1. 2. oluruz seviniriz. Başarının artması için tek şey yapılmalıdır. Bir kere veli bölümü iyi derecede kullanılmalı. Velilerin de iyi derecede okuryazar olması, bu kültüre bu sanata yaklaşması.

Öğrt22: Yani Kepez bölgesine bakarsak, Antalya bölgesi demiyorum sadece Kepez bölgesine bakarsak sonlardayız. Eskiden 8-9 yıl önce sondan 1., sonuncuyduk ve şimdi en azından bir 15 okul geçtik. Yine sonlardayız ama 15 okul geçtik dediğimiz gibi. Geçen yılki SBS başarı oranını, Anadolu lisesine giren öğrenci sayısı da çok iyiydi. Ama buna sebep şey, 2003'te açıldı bu okul. 2003'te toplamaydı. Yani çevredeki bütün kötü öğrencileri buraya gönderdiler. Onları mezun ettik. 2003'teki 1'ler yeni mezun oldu. Geçen yıl mezun oldu. Dediğim gibi öğretmen açısından derseniz elimizden geleni yapıyoruz. Hani merkezdeki bir öğretmenle kendimi karşılaştırıyorum. Biz burada gerçekten çok çabalıyoruz.

Öğrt23: Dediğim gibi Kepez bölgesinde yani şey olarak düşünürsek, genel olarak kötüyüz. Biraz önce başarısızlığın sebebini anlatırken söyledim işte yani çocukların bir kere en azından okulda, çünkü evde çok fazla yetersizlik var anne babalar açısından.

3. olarak % 78,26 ile öğrencilerde kavga, küfür, hırsızlık, kurallara uymama vb. davranış bozukluklarının görülmesi gelmektedir. Araştırmaya katılan 23 öğretmenden 18 tanesi bu görüşü dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Birbiriyle kavga ediyorlar. Bunlar işte birbiriyle akrabalar, yakınlıkları da var. Bu mahallede başlayan bir kavga okulda da devam ediyor. Bu tür sorunlarımız var tabii ki. Mesela başka okuldaki bir öğrenciyle sürtüşmüştür o okuldaki öğrenciler de gelir. Yine sınıfta da aynı şekilde. Bu ailelerin belli bir eğitim almadığına veya aile çocuğunu "bak oğlum okula gidiyorsun, okulda akıllı dur, aman öğretmenini üzme, arkadaşına vurma, güler yüzlü ol" demiyor, yani biliyorsunuz öğretmen yüzde yüz etkili olamıyor. Ben bir kişiyim burada etki oranım yüzde 25, yüzde 25 çevre, yüzde 25 okul, yüzde 25 ailedir iklim olarak. Şimdi zaten öğretmen iyi ol diyor çocuğa, ama çocuğun çevresi iyi değil, az önce velinin bir tanesiyle de onu konuşuyorduk, mesela çocuğu şeye çok eğleniyor, git şunu döv deseler dövüyor kafa çalışmıyor; ama derslerinde görseniz deha, çocuğa yani soruyu sor anında tık kafadan cevabını veriyor. Bu tür sorunlarımız oluyor tabii ki benim sınıfımda da oluyor. Bu da bizi şey yapıyor, öğretim açısından sıkıntı yaratıyor.

Öğrt2: Bu bölgede göç yapanlar güneydoğudan direkt olarak gelenler çoğunlukta olmasına karşın ortamı tanımaya çalışıyor. Zaman zaman içine kapanma zaman zaman burada kendini ifade etme noktasında şiddete başvuruyor.

Öğrt6: Sıkıntı yaşıyoruz. Çünkü çocuklar bizim verdiklerimizi almaya alışık değiller. Konuşmaya alışıklar. Konuşma, dinlememe, davranış bozukluğu gibi sorunlar var. Mesela benim kızım da okuyor. Ben gittiğim zaman o okulda hiçbir böyle ne gürültü duyarım, ne bir şey duyarım. Koridorlarda bağrışma olmaz. Yerlerde çöp olmaz. Bizim okula girdiğin zaman tamamen tersini yaşıyorsun.

Öğrt7: Çocuklar sürekli bir şiddet durumu halindeler. Evde bunu gördüklerinden midir artık, yetişme tarzlarından mıdır, koridorda bile sürekli birbirini iten kakan, merdivenlerden aşağıya yuvarlamaya çalışan öğrenciler var yani. Sürekli bir şiddet durumu söz konusu. Yani öyle çocuklar var ki arkadaşının bisküvisini çalıp kaçıyor çocuk. Çünkü yok, heves ediyor. Onun da canı çekiyor. Ee bu sefer yapacak bir şey yok. Çalınana mı sahip çıkacaksın, çalana mı, ona da bir şey diyemiyorsun. Biz bu olayları çok sık yaşıyoruz gerçekten. Temizlik de bir problem burada. Biz çocuklara değerler eğitimi diye bir dersimiz var biliyorsunuz. Sürekli özgüvendir, sorumluluktur. Her gün belki 1 saatimi buna ayırmama rağmen yine etrafı kirleten, yine okulun bahçesine çöp atan yine bizim öğrencilerimiz. Maalesef yani çok fazla nasihat de etmemeye başladık. Yani artık bambu ağacının olayı gibi böyle söyleye

söyleye, o da böyle suyu, gübresi veriliyor, toprak yüzeyine hiç çıkmıyor. Sonra 5 yılın sonunda birden büyüyen bir ağaç. İnşallah ilerleyen zamanlar da bunun şeyini göreceğiz diye düşünüyorum. Şimdi okulda genel bir disiplinsizlik söz konusu diyebiliriz. Bu bakıldığı zaman da bariz bir şekilde görülüyor. Ya ben idareden kaynaklanan, biz öğretmenlerden kaynaklanan kısımları da vardır illaki, kendimizi bunu dışında tutamayız.

Öğrt8: Her gün kavga dövüş oluyor. Ama artık ayrıldı ya 1. kademede fazla olmuyor. Genel olarak 2. kademede müthiş kavgalar oluyor. 1. kademe öyle değil. Ama potansiyel var. Kavga edebilecek tipler var.

Öğrt9: Kız öğrencilerim de hiç problem yok. Ama erkek öğrencilerimde şiddet eğilimi oluyor. Küfür de oluyor.

Öğrt10: İlk geldiğim yıllar kavgalar olmuştu. Bu idareden de kaynaklandığı oluyor. Çok katı davrandığınız zaman, aşırı kuralcı olduğunuzda, insanları dinlemeden bir takım işler yaptığınız zaman problemler oluyor. Böyle yerlerde kendi dediğinizi yapmaya çalışırsanız insanlar da bir tepki ortaya koyuyor. O da sorunlar yaratıyor.

Öğrt11: Mesela çocuklarda küfürlü sözler çok fazla. Bazen böyle kalakalıyorsun yani. Ama onu söylediğini düşünmüyor çocuk. Diyor ki normal bir şey. Çünkü neden ailede böyle konuşuyorlar. Diyorlar ki işte konuş bu şekilde herkes anne baba kardeş dil alışkanlığı olmuş. Kötü bir şey söylüyorsun dediğinde, ne dedim ki diyor mesela. Ona göre normal bir şey. Mesela çok büyük şiddet var arasında. Arkadaşına vuruyor ya hani buna bir şey olur mu, bu düşen nereye gidiyor, bunun kafasına bir zarar verir miyim, bunu düşünmüyor çocuk. Çocuklar arasında şiddet çok fazla. Bence evde gördüklerinden dolayı biraz da kim kime denk gelirse vurup geçiyor yani.

Öğrt12: Okulda ve sınıfta kavgalar oluyor zaman zaman. Genellikle temel nedeni buraya gelen insanların kırsal alanda büyümesi, kırsal alanda yaşaması. Çünkü burada en büyük sorun kavga olayı ve küfürleşme. Öğrenci dövemediği zaman küfür ediyor. Aileden kaynaklanan sebeplerdir bunlar. Kırsal alandan gelmiştir çoğu. Okumamıştır, hoşgörü diye bir şey yoktur.

Öğrt13: Birbirleriyle zaten çok kavga ediyorlar. Küfürler havada uçuşuyor. Üst sınıflardaki öğrencilerde kavga, problem her şey var. Örneğin benim öğrencim geçen gün birisinden görmüş. Şurada okuyor, burada okuyor bir abimden gördüm

diyor, kolunda jiletle kesilmiş çizgiler var. Camı almış, camla kolunu kesmiş. İşte bunu nerden gördün, şurada bir abim vardı da o yapıyordu da biz de heveslendik de. Benim sınıfta başka bir öğrenci daha yaptı. Açıldı 4-5 dikiş attılar. Çevredeki büyükleri görüyorlar. Büyükler zaten sorunlu. Ortaokul daha çok problemli. O da büyük bir sorun eğitim açısından.

Öğrt15: Ben kendi sınıfımda yaşıyorum. İki tane sınıf tekrarı yapmış öğrencim var. Diğer öğrencilere göre daha cüsseliler. Tepkileri falan daha iyi. Herhangi bir olayda üstünlük sağlayıp diğerlerini dövebiliyorlar. Küfürlü sözler söyleyip kendilerini göstermeye çalışıyorlar. Bunların arkadaşlarıyla geçinmesi, iyi sözler söylemelerini istiyoruz. Sorun yaşadığımız velileri özellikle okula çağırıp söylüyoruz çocuğunuz bunları yaptı, evde bunlara biraz daha yardımcı olur musunuz bu tür olayların yaşanmasını istemiyoruz okulda diye bu şekilde konuşuyoruz.

Öğrt16: (Öğrenciler arasında kavga, şiddet, küfürleşme vb. disiplin sorunları yaşanıyor mu?) O muhakkak oluyor. Tüm çevrelerde olur o. Bu son eğitim sistemi 4+4+4'den dolayı, ayrılması iyi oldu ama okul yetersizliği, bina yetersizliğinden dolayı şimdi mesela bizim okulumuzda hem ortaöğretim hem ilköğretim aynı bahçede. O baskı tabi ki muhakkak oluyor.

Öğrt17: Ya bizim geçen hafta işte arabanın tekerleğini indirdiler. Ben disiplin kurulundaydım mesela 4 bayan arkadaşın tekerliğini indirmişler. Yani ben öğrenciyi tanımıyorum ama disiplin kurulunda ceza vermişiz. Uzaklaştırmışız, bu sene okuldan atılmış. İşte öç almak için öğretmene şey yok yani doğrudan arabaları çizmişler. Üzerlerini çizmişler, arkadaşınkini. Benimkinin tekerliğini indirmişler.(...) Çocukların başarısı ve davranışları konusunda görüşüyoruz. Davranışları bozuksa annesine söylüyoruz. Birbirlerine vurma, kavga, aşırı birbirlerine karşı şiddet var. Göçle gelen doğudan gelen öğrencilerde müthiş böyle bir kavga şeyi var tutkusu. Dövme, vurma, kırma hep böyle karşısındakine hiç acımadan canını acıtacak şekilde birbirlerine zarar veriyorlar. O şey var işte ben bunu anlayamadım. Sordum çocuğa evde şiddet görüyor musun? Hayır, görmüyorum diyor. Şiddet var da ben çözemedim nedenini. Ya bana yalan söyledi. Tek tek hepsiyle görüştüm. İşte anne baban sana şiddet uyguluyor mu? Yok, hayır uygulamıyor diyor. Kesinlikle yok diyor. Ama ben gizlediklerini düşünüyorum. Başka şiddeti nerde öğrenir çocuk. Sadece birkaç velim söyledi bunu açıkça. Ya onun babası da çok sinirli, babası da öyle dedi. Mesela bir

öğrencim vardı gitti. O Antalyalı, annesi babası Antalyalı. O çocukta da şiddet vardı. Dedi ki babası onu dövüyor sürekli. Babası dövdüğü için çocuğun annesi öyle açıklama yaptı. Rehberliğe falan yolladık hatta. Yani bilmiyorum şiddet var ama ben nedenini çözmüş değilim bunun. Neden birbirlerine vuruyorlar, neden dövüyorlar, acaba diyorum dışlanmışlıklarını o şekilde mi gösteriyorlar. Bunlar bizi dışlıyorlar, ayak uyduramıyoruz, bende kendimi o şekilde döverek göstereyim mi diyor çocuk onu bilemiyoruz, neler düşünüyor çocuk. Kendi dışlanmışlığını, kendi yetersizliğini işte Türkçede, Sosyalde yetersizliğini vurarak mı gösteriyor, karşısındakine şiddetle mi gösteriyor bilmiyorum.

Öğrt18: Şimdi mesela bu çocukların şiddet göstermelerinin sebebi ailedeki şiddetten kaynaklanıyor. Yani baba anneye, baba çocuklara şiddet uyguluyor. Şiddet var evde. Evde öğreniyorlar. O şiddeti burada daha serbest daha rahat bir ortam bulduklarına inandıkları için uyguluyorlar. Mesela güçsüz arkadaşlarını güçsüz kardeşini döverek o da şiddeti yöneliyor evde gördüğünden. Şimdi şey var, hakikaten çok öfke var gerçekten, çünkü anneye babaya öfkeli, yoksulluğa öfkeli.(...) Göç yaşamış öğrencilerde akraba birliği çok. Yani geldikleri kökene, göç ettikleri yere birbirlerine çok bağlılar. Belli bir yörenin insanıysa birbirlerine çok bağlılar. Ve hatta okulda o yörenin veya o tanıdığın bir çocuğuna bir şey yapılsa mesela aynı kökenden olan Kürt kökenli çocuklar birleşip o çocuğu şiddet uygulayabiliyorlar. Yani geldikleri yöre de önemli. Böyle bir şeyleri olduğunu biliyorum çünkü.

Öğrt20: Çocuk birinci derecede bizim çocukluğumuzdaki gibi ölümüne işte bizim okulumuz, gece gündüz rüyasını görecek, öğretmenim, canım, ciğerim diyecek yapıda değil, zayıf. Çünkü, o genel kültürü alamamış, zarar verme düşüncesi değil ama yararlı düşüncesi de zayıf. Artık, şimdi bu camı kırıyor, zarar verdim, yarar verdim düşüncesi yok. Ama şiddet eğilimi, dövüşe benzer şeyi güreşe benzer zannederek vuruşmalı kırışmalı, vuruşma kırışma tabi okul araçları, ders eşyalarına da zarar verebiliyor. Yani topluca hepsini versen, okulu yıkayım dünyayı yıkayım düşüncesi değil ama işte yapı olarak şuraya bir kalem düşmüş, kalem arkadaşımındır diye arayacak durumda değil yani. Onu alır, kaybeder, düşürür, kırar yani o hareketleri yapar. Bunlardan yararlanalım, dünyadan yararlanayım, kültürden yararlanalım değil de nasıl diyeyim basit şurada ortada topluca bir zarar vereyim şeklinde de değil ama kendine zararları var.

Öğrt21: Genelde öğrenci davranışlarıyla ilgili, bu okulda genelde öğrenci davranışlarıyla ilgili problemler yaşıyoruz. 2. kademede problemler yaşıyoruz. Birbirlerine şiddet uyguluyorlar, kavga ediyorlar. Okula zarar verirler zaman zaman. Okulun camlarını taşlamalar vs. işte okulda kapı kırmalar çok fazlaydı. Onlar baya azaldı o tarz öğrencilerin gitmesiyle. Onlar şimdi aşağıdaki lisedeler. Orda da bir mülakat yaparsanız görürsünüz. Burada doğu batı ayrımı pek olmuyor. Çünkü bunlar zaten çoğunluk doğudan göç edenler. Ama bunlarda aşiret vs. ayrımlar oluyor. Sülale ayrımları oluyor. Mesela atıyorum Karamanlar bir olay yaşadığında hepsi birden gidiyor başına. Doğu batı görmedim o yüzden. Çünkü zaten sınıflarda ya bir ya ikidir batılı öğrenci.

Öğrt22: Tabi 1. kademede bizde pek sorun olmuyor. 2. kademede bu daha çok bariz ortada ama hani bu göçün verdiği bir şey de olabilir. Ondan sonra akrabalarla birlikte yaşadıkları için mesela kavga olduğunda büyük sınıflardan ablalarını ağabeylerini çağırıp, birbirlerine destek olup kavgalar o şekilde çıkıyor.

Öğrt23: Şimdi buradakilerin hemen hemen hepsi yani bir şekilde, diyorum ya çocuk burada doğsa bile anne baba göç ederek gelmiş. Hepsi göç ederek gelmişler. Antalya'nın yerlisi sadece benim 1 tane öğrencim var. Arada fark var mı derseniz o öğrencinin, fark var. Tabi daha düzenli, daha disiplinli, diğerlerinde davranış problemi var, ya ben biraz önce çok şey düzeyde, uç noktada bir problem yaşadım okul bahçesinde.(...) Burada davranış problemleri büyüdükçe özellikle işte 5, 6, 7, 8. sınıflarda biraz daha bariz artıyor. Okulda teneffüslerde, okul içerisinde bile şey, sokak kültürü, okulun bahçesinde bile sokak kültürü var. O ağabeylerinden, ablalarından burada zaten herkes her tarafta bir şey var. Herkes akraba, kardeş hani 1. sınıfta da kardeşi var, 2'de de var, 5'te de var, 7'de de var falan. Bir şey olduğu zaman hemen işte küçük büyüğe gidiyor. Büyük geliyor dövüyor. Sorunları konuşarak değil de hani şiddete başvurarak çözüyorlar.

4. olarak % 73,91 ile velinin çocuğuna karşı ilgisiz olması gelmektedir. 23 öğretmenden 17 tanesi velilerin çocuklarına karşı ilgisiz davrandıklarını söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Bilmiyorum hani ben 7 yıldır buradayım, kafayı da yoruyorum biraz, düşünüyorum taşınıyorum akşam yattığımda ya bu çocuklar niye böyle. Çocuklar

nasıl biliyor musunuz? Mahallede başıboş geziyor, anne kontrolü yok. Ne yapıyor işte kedi kovalıyor, köpek kovalıyor, birbiriyle kavga ediyor.

Öğrt2: Şimdi bir öğretmen arkadaşımız şöyle söyleyeyim, genel anlamda öğretmen arkadaşlarımızın haklı olarak eğitim öğretim olarak beklentileri evde de ilgilenmeleri ve bir şeyler katmaları yönünde. Şimdi Türkiye koşullarında bana göre başarı % 40 aileye ait, % 40 öğretmenindir, % 20 de çevre faktörüdür. Ancak şimdi böyle, dershaneler bunun için var aileler bunun için özel ders aldırıyorlar, aileler bunun için şey yapıyorlar. Fakat burada % de 100 öğretmenin üzerinde dönen bir başarı çizgisi var. Yani öğretmen ne kadar gayret ederse etsin, bütün hepsi öğretmenin tekelinde oluyor. Çünkü evde geri dönüt almamız çok zor. Zor olduğundan dolayı bunun için de öğretmen arkadaşlarımız aileleri zorluyor, bakış noktalarımız farklı diye.

Öğrt4: Oturmuş aileler genelde çocuklarının eğitimine daha çok özen gösteriyorlar ve belirli bir çizgileri var. Ama sürekli göç, gelip giden, gelip gidenler onlar demek ki, sorunları var demek ki. O yüzden öğrenciler de biraz sorunlu oluyor. Yani 25 kişilik bir sınıfta diyeyim, çocuğunun gelip de durumunu soran çocuğuyla ilgilenen veli sayısı 8-10' u geçmez. Öğretmenini tanımayan öğrenci velileri çok.

Öğrt5: Ben eğitime gereken ilginin gösterilmediği kanısındayım. Maalesef benim sınıfında bunlar yaşanmaktadır. Öğrencilerin velileri çocuklarının hangi sınıfta hangi öğretmeni olduğunu bilmemekte, çocuklar okula gelip gitmektedir. (...)Yani iletişim kuramıyoruz ki zaten. İletişim kuramayınca işin özünde sıkıntı var. Görüşmek istediğin kişi size yanıt vermiyor. Ne gelip çocuğuyla ilgili bir kelime sormuştur, ne gelip bu çocuğun bulunduğu sınıf seviyesinde olup olmadığını sormuştur. Maalesef öğrencilerin veli katkısı çocuklarıyla ilgilenen kesimin, çalışan kesimlerin olduğunu söylememe rağmen diğerlerinde böyle bir katkı olmadığından öğrencinin başarısını artırmak için sorun oluyor. Belki binde bir veya benim sınıfımda hiç göremiyorum ama diğer sınıflarda 2-3 tane velinin çocuklarına aynı o çalışan kesim gibi çocuklarına değer verdiğini, çocuğu için elinden geleni yaptığını, söyleyebilirim. Bu da bir elin parmakları sayısı kadardır. Velilerin katkısı çok düşük.

Öğrt7: Bu okulda velilerin katkısı düşük düzeyde çünkü çoğu ilgisiz eve akşam geç geliyor. Babalar eve geç geliyor. Anneler işte küçük çocuğuyla uğraşırken vaktin

nasıl geçtiğini anlamıyor zaten ya da çocuğum benim lafımı dinlemiyor. Babasından korkuyor, o da eve geç geliyor diyorlar. Çok fazla takip altında değiller yani.

Öğrt8: Zaten sınıfta böyle çok şey yok. İlgiye bağlı. İlgili velilerin sayısı az. Velilerin katkısı % 30 falandır. Yarıdan azdır.

Öğrt9: Veli bugün ne öğrendin, günün nasıl geçti diye çocukla iletişim kurmuyor. Velinin ilgisizliğinden dolayı sorunlar yaşıyoruz.

Öğrt10: Eğitimle ilgili yaşanan sorun, ailenin eğitime bakış açısından başka bir sorun yok aslında. Çocuğuyla çok iyi ilgilenen ailelerde var. Ama genellikle çocuk evden gitsin başımızda durmasın, evde bir problem çıkamasın, okula gitsin akşama kadar orda dursun mantığında veliler var. Bir veli toplantısı yaptığımızda bile 30 öğrenci varsa 10 tane veli anca geliyor.

Öğrt11: Mesela bu göç çok önemli bir şey. Neden? Mesela anne babadan ziyade anneyle büyük abla orda kalıyor ya da babayla büyük abla geliyor, hadi çocuğun ikisi gelsin, ikisi orada büyüsün, böyle problemler de oluyor. Annen nerede, annem memlekete kaldı. Çocuğun tabi ki temizliğini bir baba bir abla ne kadar gerçekleştirebilir. Bunlar çok büyük problem.

Öğrt12: Öncelikle aileler çoğu zaman ilgisizdir eğitime. Gelirler giderler. Mesela bir öğrencim var okuması çok zayıf. Aile geliyor. Aileyle konuşuyoruz işte evde bunun üzerinde durun. Tamam, yapıyoruz ediyoruz ama 4 aydan beri aynı okuması yazması. Bir düzelme yok. Göçle gelen 2 öğrencim var. Okuma yazmaları yok. Babasını göremiyoruz zaten. Gelmiyor. Rehberlik öğretmeni çağırdı gelmedi.

Öğrt13: Çok fazla eğitime destek yok. Bir kere veli toplantısı yaptım bütün velilerim katıldı. Çünkü bu yıl yeni bir öğretmen, bir görelim nasıl bir öğretmendir amacıyla geldiler. Daha sonra da hiç gelen olmadı. Eğitimle ilgili ben çağırırsam işte çocuğunuz şöyle diye ben zorlarsam öyle geliyorlar. Yoksa ben gideyim de çocuğun durumunu sorayım, öğretmeni nasıldır, ne ödev vermiş diyen yok yani çok fazla. Babaları zaten inşaatlarda çalışıyorlar. O yüzden eminim çok yorgun geliyorlar. Babalarıyla birçoğunun iletişimi çok düşük. Anneleri de evle uğraşmaktan onlarla çok fazla ilgilenmiyorlar. Göçten zaten etkilenmişler. Çünkü bence göçten en çok etkilenen evdeki kadın. Kadınla birlikte otomatik olarak çocuklar da etkileniyorlar. Çok fazla ilgili olduklarını düşünmüyorum.

Öğrt16: Tabi ki biz zorlarsak, biz burada öğrenciye etki edebilecek annesi babası abisi, önceliğimiz çocuk tabi ki. Çocuğa etki edebilecek onu motive edebilecek ailede kim varsa onunla iletişim kurmaya çalışıyoruz. Bunu da 2-3 senedir biraz başardık. Şimdi baya bir ilgili duruma geldi veliler eğitim açısından. İlgilenmeyenler de var muhakkak. Nedenini aile olarak görüyorum ben. Her gün gelenler var çocuğunu getirip götürenler. Onların dışında siz çağırmazsanız gelmez. Daha çok anneler ilgilendiği için annelerini tanıyoruz, babalarını tanımıyoruz. Öğrenciyi okula gönderen kişi daha öğrencinin kaçıncı sınıfta olduğunu bilmiyor. Siz artık gerisini düşünün.

Öğrt17: İlgi görmüyorum ben hiç. Yani hiç, birkaç tane veli var. Onun haricinde çocukları hiç önemli değil sanki onlar için. Bize bırakıyorlar çocukları, bir daha hiç arayıp sormuyorlar. Tamam, bitti çocuklara hiç ilgi yok, ister okusun ister okumasın hiç önemli değil. Ama Antalya'da işte burada doğmuş büyümüş olanlar daha farklı. Anne baba daha ilgili. Antalyalı olan anne baba kendisi de burada doğmuş mesela, o aileler daha ilgili ama göçle gelenler ilgi göstermiyorlar. Doğudan gelenler çocuklarıyla çok fazla böyle vurdumduymazlık var sanki.

Öğrt19: İlgisizlik, eğitimsizliğin olması nedeniyle veliler öğrencilerle ilgilenmiyor. İlgilemeyince bir başıboşluk oluyor. Tek taraflı da olmuyor. Veliler hiç ilgilenmiyor. Yani % 20'lik kesim anca ilgileniyordur. İlgi olmayınca çocuk da eve gidince bir başıboşluk oluyor. Geziyor, tozuyor yani hiç şey yapmıyor, bir oturup ders çalışayım demiyor. Derslere odaklanma yok. Bazen kitapsız geliyor. Neden? O da veliden. Ne yaptın ne ettin bir ilgilenme yok ailede.

Öğrt21: Yani çok çok düşük düzeyde. Birkaç yani çocuğuna imkân sağlayabilen, uğraşan velilerin çocuklarında başarı var. Ha çocukta bir şey varsa tabi, onu da görüyoruz veli çok ilgili değil, okutmak bile istemiyor. Çocuk zehir gibi, çok başarılı, sınavlarda çok başarılı.

Öğrt22: Göç yaşayan aile bir kere şey ekonomik olarak, akraba olarak sonra yaşam şartları olarak çok zorlanıyorlar. Burada çok fazla akrabaları olmadığı zaman şey oluyor hani problemleri, işte çocuk problemleri, çocuk hasta oluyor işte evde bakacak kimse yok. Aile hastaneye gidiyorlar.

Öğrt23: Ya sözel ama hani konuştuğumuz zaman evet doğru, haklısın ama şey olarak hani gerçekten çok iyi, canla başla bizi mutlu edecek çok da fazla, biraz da tabi ki

dediğim gibi ekonomik koşullarının zorluğu, evde çok çocuk olması, zaten babalar ilgilenmiyor. Zaten velilerin katkısı olabilse başarımız baya yükselecek. Yani okulun başarısı okulda sadece öğretmenlerin kendi bütçesiyle yapılan çalışmaların sonucunda ortaya çıkabilen bir başarı. Bu da ne yapıyor? Yani Antalya genelinde bakarsak veya Kepez bölgesine bakarsak ortalardayız. Çok altta değiliz, çok üstte değiliz. Performans olarak ortalardayız. Ailenin katkısı olmuş olsa biraz daha üstlere çıkacağız. Bu tamamen bizim çabalarımız. Evde eksik kaldığı için ortada kalıyor. Evde destek olmadığı için hani çoğu velimiz çocuğunun notlarını bile bilmiyor. Takip etmiyor. Hatta bırakın, yani çocuğa soruyorsunuz, çocuk bile kendi notunu takip etmiyor. Mesela 1. sınavda kaç aldığını bilmiyor. Çünkü aile önemsemiyor, aile sormuyor. Not önemli mi, değil. Notla değerlendirmiyoruz tabii ki de ama hani çocukta da bu önemsemezlik var.

5. olarak % 73,91 ile göçle gelen öğrencinin sınıf seviyesinin gerisinde kalması ve başarısız olması gelmektedir. Öğretmenlerden yine 17 tanesi göçle birlikte nakil gelen öğrencilerin seviyelerinin düşük olduğunu ve bu öğrencilerin akademik olarak başarısız olduklarını ortaya koymuştur. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Mesela geldiği okulda okuma yazma öğrenmemiş oluyor. Ben mesela sınıfıma okuma yazma öğretmişim. Zaten bu sınıfı 4 yıldır okutuyorum. Diyelim ki 2. sınıfta aldım ben, 2. sınıfta almıştım ben çocukları ya tam okuma yazma öğretiyorum, 1. sınıfta okuma yazma öğrenmemiş 3 çocuk vardı onlara öğrettim, pat 2 tane daha geldi okuma yazma bilmeyen ve işte sınıfın düzeyinin altında oluyor. Ama işte şansın varsa bazen sınıfın düzeyinin üstünde olan çocuklarda gelebiliyor.

Öğrt4: Göç yaşamamış öğrenciler bu mahallede oturdukları için, bu mahalle genelde yoksul kesim diyebiliriz. Onlar genelde başarısız. Yani oturmuş ailelerin çocukları, gelirleri de biraz normal seviyedeyse çocuklar çok başarılı. Bu okulda Anadolu lisesini kazanan çok var. Geçen yıl oldu.

Öğrt5: Dersin işlenişi sırasında işte öğrenci velisinin okula ilgisi az olduğundan öğrenciler yeteri kadar kendilerini dersleriyle ilgili motive edemediklerinden yani sadece okula gelip gitme durumunda çocuklar. Yani oturup ta araştırıcı nitelikte ders çalışmamaktadır. Yani ödev var mı var yok mu yok, öğretmen ödev vermedi gibi geçiştirmelerle, hâlbuki öğrencinin kendini geleceğe hazırlaması için, öğretmenin

ödev vermesi zaten fotoğraf makinesi gibi o zaten öğrenciye bir sayfa yaz dersin yazar. Bu tür ödev vermesinin öğrenci velisinin o öğretmeni iyi gözle algılıyor. O öğretmen ödev veriyor. Hâlbuki ben şahsen öğretmen olarak bu tür ödev vermem. Veliler geldiği zaman daha çok mesela o veliler öğrenciye ödev verilmediği konusunda bana soru sorarlar. Ben de bu sınıfı yeni aldım bu sene. Bu sınıfımızda maalesef sıkıntı çoktur. Öğrencilerimizin çoğu 4. sınıf seviyesinde olmadıkları için yani işte öğretmen ödev vermiyor diye ailelerine bu tür şikâyetlerde veya söylemlerde bulundular. Onlar da sanki öğrenciyi ödevle iyi bir yere getirileceğini sanmakta, bunu sormakta. Ben de ödevin hiç bir şey kazandırmayacağını, zaten çocukların gereken seviyede olmadığı için öğrenmesi gereken şeyleri biz öğretmeye çalıştığımızı, bunun da tek okulda olmayacağını, ailenin de buna destek vermesi gerektiğini söylediğimiz halde, onlar sadece öğretmenin elinde sihirli bir sopa var zannederek sanki öğretmen dokunduğunu iyi edecek sanmaktadır. Öyle bir şey yok.

Öğrt7: Şimdi bu yıl kendi sınıfımda yok ama bir önceki yıl bunu yaşadım. Yani 3-4 ay kaldı, sonra taşındı. Daha sonra 1 yıl sonra tekrar çıkageldi. Tekrar kabul etmeme durumumuz yok tabi. Tekrar sınıfa alıyoruz. Böyle olunca bu öğrenciler çok başarısızlar. Bir kere seviyenin çok altında kalıyorlar. Onlarla okuma yazma çalışması yapsanız, sınıftaki çalışmalarınız geri kalıyor. Sınıfla gitseniz onlar geri kalıyor. Yani inanır mısınız hala bu sorunları yaşayan arkadaşlarımız var. Bundan çok ağzımız yanmış, hep teneffüslerde kendi zamanınızdan çalarak o öğrencilere yardımcı olmaya çalışıyoruz. Okuma yazmasında, her türlü işte matematik algılaması düşük oluyor. O konularda sürekli teneffüs aralarında onları çalıştırarak ya da başarılı öğrencilerin yanına koyarak onlara yardımcı olsunlar diye, ama bunlar bir kambur yani.

Öğrt8: 1 tane öğrencim dışında sonradan gelen öğrenciler içinde şimdiye kadar hiç başarı yok. Daha bu yılın başında 4. sınıfta geldi 1 tane öğrencim, okuma yazması yok. 4. sınıfta başka bir yerden geliyor. Ben şok oldum. 4. sınıfa gelmiş okuma yazması yok. Dışarıdan gelen öğrenciler ya matematiktir ya Türkçedir hep problem yaşıyor. Bir tane öğrencim başarılıydı. O da denk geldi yani. Onun dışında dışarıdan gelen, sonradan gelen öğrenciler, 1 den 4 e kadar kıyasladığımda başarı seviyesi baya düşük. Seviyeler düşük. Öğretmen değişikliğinden kaynaklanabilir bu, okul

değişikliğinden olabilir. Açılamamıştır çocuk desem senenin sonunda da ilerleme olmuyor. Ya da benim vasat dediğim öğrencilere yaklaşıyor.

Öğrt10: Göçle gelen çocuklarda zaten eğitim seviyesi çok düşük oluyor. Bana şimdi öyle öğrenci gelmedi. Diğer arkadaşlara geldi. Benim sınıf baştan beri kalabalık olduğu için ben dışarıdan gelen öğrenci almadım yani. Sadece 1 tane kaynaştırma öğrencim var. Onun dışında öyle sorunlar olmadı yani. Diğer arkadaşlar karşılaştı. İşte öğrenciler geldiler gittiler. İyi öğrenci gitti, kötü öğrenci geldi. Sonuçta çocuk ya hiç bir şey bilmeden geliyor veya da 1 ay okumuş, 3 ay okumamış, şubatta martta buraya geliyor. Dolayısıyla bu öğrencilerin uyumu derse katılımı her şeyi düşük oluyor. Öğretmen de bu çocuk da bir şey görmeyince, yani çalışma, çaba, gayret görmeyince o da boş veriyor yani akışına bırakıyor. Pek de ona zaman ayırmak istemiyor.

Öğrt11: Geçen yıl mesela biz çok fazla nakil aldık. Bana 8 tane nakil öğrenci geldi, 6 tanesi okuma bilmiyordu 3. sınıfta. Hani sil baştan en azından okusun mantığıyla hareket ediyordum. Öğretmeni de bu çok yoruyor. Yani 3. sınıfta 4. sınıfta çok okuma yazma öğrettiğim oldu. Okuma yazmaya dersler olduğu için tabi, bilgilerde bir bölünmüşlük ya da her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır hikâyesi, öğretmenler arasında bir farklılık olduğu için çocuk o konuyu alıyor almıyor, ya önce işliyor ya sonra işliyor. Mesela bu da sorun.

Öğrt12: 1. sınıftan itibaren 3 4 tane öğretmen değişti. Çocukların çoğu 2. sınıfta okumaya geçti. Okumaları zayıf. 19 tane öğrenci var. Bunun 2 tanesi okuma yazma bilmiyor. 7 tanesi heceleyerek okuyor. Veya okuduğunu anlamayan öğrenci var. Matematik olarak 2, 3 iyi öğrencim var. Matematik zekâsı olarak çarpım tablosunu bilmeyen 10'u geçik öğrencim var benim.

Öğrt13: Bu okulda herkes göçle gelmiş burada. Benim sınıfım o kadar etnik yapıya sahip ki mesela, 25 tane öğrencim var. 10, 15 tane farklı ilden öğrencim var. Mesela bundan önce 3 yıl eski öğretmenin bir takım sıkıntıları olmuş. O yüzden çocuklar geri durumdalar. Benim en büyük sıkıntım o. 2. sınıfın kazanımlarında başladım diyebilirim. En büyük sıkıntım çok yoruluyorum, hepsini vermeye çalışıyorum.

Öğrt14: Çocuk Türkçe konuşamıyordu. 2. sınıfa gelmişti okuma yazma bilmiyordu. Geç öğreniyor, geç algılıyor. Anlamıyor ki Türkçe konuşamıyor çocuk.

Algılayamadığı için kendini ifade edemiyor. Arkadaşlarıyla sorunlar yaşıyor, kavga ediyor. Sorunlarla karşılaşıyoruz.

Öğrt15: Bir grup mesela çok iyi grubumuz var. Diğer taraftan daha yeni okumayı yazmayı yeni öğrenmiş çok düşük bir seviye var. Şimdi onunla gitsen o kalıyor. Onlarla gitsen o kalıyor. Elimizde belirli bir program var. Program yüklü oluyor, dersler çoğalıyor. İki gruba da zaman ayıramıyorsun. Programı izlemek zorunda kalıyoruz. Ama 4, 5 tane çocuk da programın gerisinde kalabiliyor. Bu da sorun yaratıyor ister istemez başarıyı düşürüyor. Program etkinlik olarak çok uygun değil. Kitapta etkinliklere yer verilmiyor çok fazla. Bir derste verilecek olan konuyu biz iki derste verebiliyoruz bazen. Alım biraz zayıf olduğundan bu sefer süreyi uzatıyoruz.

Öğrt16: Eğitimle ilgili velinin okula bakış açısı önemli. Birebir öğretmenler olarak evlere gidiyoruz. Velilerle daha iyi iletişim kurmak için birinci derecede eğitimin önemini anlatmaya çalışıyoruz. Devamlı göç alan bir yer olduğu için her sene 4- 5 tane öğrencimiz gider gelir. Gelenlerin 1 tanesi okuma yazma bilmiyor. Dersten geri kalınca uyumsuz oluyor. Çocuk da baya bir sorun yaratıyor. Sınıfta derse katılımda sorun yaşıyor çok açık yani.(...) Valla mesleki olarak sorun anlatmayla bitmez de kısaca şöyle. Tabi ki ben 30 yıllık öğretmenim. Köylerde çalıştım. Her türlü imkânsızlıklar altında çalıştım. Ben şehre yeni geldiğim için burası bana gülistanlık geldi. Burada ben sorun yaşadım söyleyemiyorum ama diğer arkadaşların da anlattıklarına imreniyorsun tabi ki. Ama ben köyde çok zorluklar çektiğim için şehirdeki rahatlığı gördüm. Sınıf içinde zorunlar yaşanır. Göç alan öğrenciler zaten sınıf seviyesinde değilse bu sorunları yaşıyoruz. En azından bu sene gelenlerde okuma yazma çok zayıf. Onlara ayrı bir program uygulamak zorunda kalıyorsun. O da tabi ek külfet getiriyor. Sınıfta da diğer öğrencilere ilgiyi azaltıyor. Sen ona 5 dakika verirsen diğer öğrencilere 35 dakika kalıyor. Bir öğrenci 5 dakika, sınıf 30 kişi öyle düşünürsek baya bir sorun oluyor.

Öğrt17: İlk etapta başarı düşük oluyor. İlk geldiği zaman başarı düşük oluyor ama öğrencinin içinde varsa biraz sonra yavaş yavaş toparlıyor. Çalışırsa, derslerine dikkat ederse çocukta toparlanma oluyor. Ama çok fazla olmuyor bu. Muhakkak bir taraf eksik kalıyor. Ben çok fazla başarı görmüyorum göç eden öğrencilerde. Ama matematikleri güçlü. Doğudan gelen öğrencilerin matematikleri çok güçlü. Bizim Antalyalı olan öğrencilerin matematikleri zayıf. Matematikleri genelde bizim millete

mi özgü bilmiyorum. Onlar Türkçedeki açığı matematikle mi kapatmak istiyorlar bilmiyorum artık. Sosyali, feni yapamıyorlar, kendimizi matematikte mi gösterelim diyorlar onu da bilmiyorum. Sosyal bilgiler dersinde mesela hiç ilgi göstermiyorlar. Kurtuluş Savaşı'na, milli mücadeleye hiç ilgileri yok. Kesinlikle böyle savaşlarmış, Osmanlıya, Atatürk'ün mücadelesine hiç ilgi yok çocuklarda. O konuda üzülüyorum yani. Türkçede de hiç ilgi yok. Hiç derslere ilgi yok yani. Çocuklarda böyle aşırı bir vurdumduymazlık var. Yani ben kendimi yiyorum, bitiriyorum işte öğrensinler diye ama istediğim şeyi bulamıyorum. İstediğim ilgiyi, başarıyı görmüyorum. Bunun nedenini de bilmiyorum. (...)Ben kendi gözlemlediğimi, sınıfımdan söyleyebilirim. Sınıftaki öğrencilerle uyum sağlayamıyor çocuk alışıncaya kadar. Başarı düşük oluyor. Ben geldiğimde okuma bilmeyenler vardı. 1. sınıf öğretmeninden kaynaklanıyor. Öğrenciden de tabii ki. Aileler de tabi. Bir öğrencim zorlandı, okumada güçlük çekti. 4. sınıfa göre okuması geride. Genelde okumalar 1. sınıf düzeyinde oluyor. Çocuk 3. sınıfa gelmiş ama hala heceleyerek okuyor. Okumalarda bir sorun var yani.

Öğrt18: Mesela bana 2 tane nakil geldi. Hatta 3 tane geldi nakil öğrenci bu dönem. Tabi ki bizim okulumuz ne kadar Antalya'nın farklı bir okulu olsa da doğudaki birçok okuldan gelenlerde okuma yazmada eksiklikler olabiliyor. Var yani eksiklikler. Bende çok öğrenme güçlüğü olan öğrenciler var. Öğrenme güçlüğü, yani öğrenmede zorlanıyorlar. Bu şartlar altında en iyisini yapmaya çalışıyorum.

Öğrt19: Tek yaşadığım problem var, öğrenciler ders çalışmıyor. Tek yaşadığım sıkıntım o. Geldikleri zaman genelde ders çalışma problemi olur.

Öğrt20: Dağda bayırda görev yaptım, iyi okullarda da çalıştım. Açıkça söylemek gerekirse, kişiye göre, tabi bu bireysel eğitim değil de çocuğa göre eğitim yaparsın. Örneğin, çocuk eldeli onluk olarak çıkarmayı biliyorsa, öteki basit çıkarma toplamaya girmeyiz. Bilmiyorsa ona göre gireriz. Benim sınıfta dediğim gibi onluk olarak çıkarma, eldeli toplama veya eldeli çarpma, bölme işlemleri sıkıntılı, ben ona ağırlık verdim. Bizim programımız Çankaya'ya göre ya da İstanbul'un lüks mahallerine göre uyarlanmıştır ama tabi bireysel eğitim de vardır. Ona göre gireriz, kabuk değiştiririz.

Öğrt22: Evet o çok büyük bir problem. Özellikle hani doğudan gelip de okuma yazma bilmeyen ara sınıfta gelen öğrenciler var. Bu, öğretmen açısından çok büyük

bir problem. Çünkü çocuk okuma yazma bilmediği için sınıf içerisinde ona okuma yazma veriyoruz. Eğer, yani bizim okulda şey olsaydı bence hani okul idaresi izin verseydi onları 1. sınıfa gönderip okuma yazma düzeyini öğrenip tekrar sınıfa alma gibi bir imkân olsaydı daha iyi olurdu. Çünkü ileriki sınıflarda ona zaman ayırmak çok böyle eziyet, öğrenci de evde çalışmıyorsa verilen ödevi, sesi, yazıyı çalışmıyorsa o çocuk öğrenemiyor ya da 2 yılda 3 yılda daha zor öğreniyor. Tabi vakit ayırmamadan kaynaklanıyor. Bir de sınıfta şey, seviye farkı da çok. Yüksek seviye, orta seviye, en düşük seviye, seviye farkı da çok olduğu için hepsini bir yürütmek zorunda kaldığımız için bu da biraz şeyi düşürüyor hani. Çok hızlı gidemiyorsun. Orta ve geridekiler anlamıyor. Ortaya göre gidiyorsun, ilerdekiler sıkılıyor. Geridekileri düşünmek için yavaşlatıyorsun. Bu da şeyi azaltıyor. Sınıf başarısını düşürüyor.

6. olarak % 65,21 ile velilerin ekonomik sıkıntı nedeniyle okula ve çocuklarına katkıda bulunmamaları gelmektedir. 23 öğretmenden 15 tanesi bu sorunu dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt2: Eğitim öğretim açısından bakış noktalarında zaman zaman sıkıntılar var. Katkı sunamıyorlar. Şöyle ki; onların gündemiyle bizim gündemimiz çok farklı. Buradan göç almış, geçim derdi en büyük sıkıntısı. Velilerimizin hemen hemen tamamı ya pazarcılık yapıyor, ya inşaatçılık yapıyor. Materyal istediğimiz zaman bu materyalleri yerine getirmeleri çok zor gözüküyor. O yüzden de bizim yapmış olduğumuz çok basit işlerle tüm dikkatimizi işleri yapabilmek, materyalleri sınıf içerisinde ulaşabileceğimiz noktalardan temin edip üzerine bir şeyler katmaya çalışıyoruz.(...) İlgisizlik değil de gündemlerinin farklı olması diyeyim. Yani beyninde rahat olmadıkları için okula enerjilerini verebilecek düzeyde değiller. Hani, nasıl söyleyeyim, eğer diyelim ki 2000 ya da 3000 TL gibi bir geliri olmuş olsa, kişi yapabileceği şeyleri düşünebilir. Günlük gazete alabilirim veya okula hele biraz daha zaman ayırayım, nasıl olacak diye. Fakat ben bu bölgede biliyorum, bizim öğrencilerimizin bir kısmı dâhil ve kadınlar da dâhil olmak üzere ya halde ya da bahçelerde meyve toplamaya gidiyorlar. Buralarda paketleme işinde çalışıyorlar. Kadınlarda öyle yani. Büyük bölümü çalışmak zorunda.

Öğrt3: Bence her şey ekonomiye bakar. Onların buraya göç nedeni ekonomi, paradan dolayı, iş imkânı umuduyla geliyorlar ama oradaki yaşantıyla buradaki

yaşantı arasında dağlar kadar fark var. Şimdi eğitim öğretim beklemeden önce birinci olarak ekonominin düzgün olması gerekiyor. Çünkü anne babanın ekonomik kaygısı varsa, çocuğuna da hiçbir şekilde yardımcı olamıyor. Bu ödevi yapacağım dediğinde, baba zaten parasal olarak sıkıntıda olduğu için çok sinirli çocuğuna. Çocuk orda bir hüsrana uğruyor. Annenin zaten, aile kalabalık dediğim gibi, geniş aile, o kadar kişiye yemek yetiştirme, evi temizleme, gibi görevleri var. Çamaşır, bulaşık görevleri var.

Öğrt4: Velilerin hiçbir katkısı yok. Tamamen öğretmen çabası, okul idaresinin çabası ve öğrencinin çalışmasına bağlı. Velilerin katkısının olduğunu sanmıyorum. Maddi durumun kısıtlı oluşu bu tabi çocuğa psikolojik olarak yansıyor. Yani böyle çevre şartları diyelim daha doğrusu.

Öğrt6: Eğitim 3 ayaklı deriz ya o 3 ayağın birinin velide olduğunu düşünüyorum. Yani eksik olduğu zaman olmuyor. Velilerin katkısı olanlarla olmayanlar çok bariz belli oluyor. Olan da var olmayan da var. Daha çok geçim derdinde oluyor ya bu aileler. Yani çok fazla ulaşamıyorsun. Her çağırdığında gelmez.

Öğrt7: İşte bu öğrenciler ekonomik durumu kötü olan öğrenciler. Bir kere ondan kaynaklanan, kılık kıyafetinden tutun da temizlik problemi, işte saçı başı düzgün olmuyor. Yeterli araç gerecini almıyor. Ders takibi olmuyor. Veliler de kendi sürekli işlerinden dolayı çocuklarla ilgilenmiyorlar. Bunun sonu başarısızlık bence.

Öğrt10: Ekonomik açıdan bir şeyler yapmak daha önemli onlar için eğitim çok önemli değil. Sonuçta her anne baba çocuğunu okutmak ister ama sonuçta günümüzde bir de geçim sıkıntısı var. Bu tip insanların iş güvencesi yok, gündelik işlere gidiyorlar. 3 ay çalışıp 5 ay çalışmadıkları oluyor. Dolayısıyla insanların eğitime zaman ayıracak durumları yok. Ben öyle görüyorum açıkçası. Yoksa kim ister ki çocuğunun okumamasını. Hepsi işte serada çalışan, inşatta çalışan, halde yük taşıyan insanlar. Bu insanlar bir yerden sonra iş bulamadıktan sonra ne yapacak, çocuğuna nasıl para verecek. Çocuğun karnını doyuracak para veremiyor ki eğitimiyle uğraşsın. O yüzden en büyük sıkıntı o. Ekonomik durumları çok düşük bu insanların. Ha iyileri var mı var. Ama 1500 öğrencide 30 tanesi iyi ekonomi olarak. O 30 tane çocuğun da 15 tanesinin okulla alakası yok. İyi olduğu halde alakası yok. Çocuğun şeyi farklı, ailesinin gelir durumları belli. Ama diğerleri öyle değil. İşte gündeliğe giderek okutmaya çalışan insanlar da var. 1 günlük yevmiyeyle

çocuğunu kursa gönderen işte 2 hafta çalışarak çocuğunun eğitimi için gerekli parayı almaya çalışan insanlar da var. Asıl sorun ekonomik durumun yetersizliği. Ekonomi işte, ekonomi onlar için daha önemli. Geçinmek, geçinme kaygısı daha önemli onlar için. Benim sınıfım, 35 öğrencim var şu an hemen hemen 30 tanesi her türlü ihtiyaçlarını sağlıyor. Diğer 5 tanesi de çocuklarının başarısı düşük olduğu için, yetersiz olduğu için destek sağlama konusunda pek gayret göstermiyorlar. Ama diğerlerine ne söylesek yaparlar. Velilerin katkısı benim sınıfta yüksek, genel olarak düşük. Çünkü okulumuzda tercih edilen öğretmen sayısı, benim çocuğum şu öğretmende okusun diyebileceğiniz öğretmen sayısı bir elin parmağını geçmiyor. O yüzden sadece o öğretmenin velileri destek sağlıyor.

Öğrt11: Bazıları şey diyor. Kitabı vereceksin, defteri vereceksin, her şeyi senden bekliyor yani. 2. kademede veliler destek olmaz. 2. kademeyle 1. kademe sınıfları arasında dağlar kadar fark vardır bizim okulumuzda. 1. kademede sınıfına girersin her taraf düzenli ama 2. kademe öyle değil, sınıfı boyatırsın zor zahmet öğretmen uğraşır. Projeksiyonları falan da yoktur. Veliler çok fazla katkıda bulunmuyorlar genel açıdan. Yani basit bir yaprak testi bile fotokopi çekilecek diyelim, fotokopi bile maliyet okula. Ve bu okulun bir yerden kaynağı olmadığına göre tabi ki veli 3 5 lira fotokopi kâğıdına para verecek ki öyle olacak. Her şeyi öğretmenden her şeyi müdürden bekliyorlar. Çocuğa yılda kaç tane yazılı yapılıyor. Bunları veliler hiç düşünmüyorlar.

Öğrt13: Eğitimle ilgili ilk önce ailenin çok fazla desteği yok. Çünkü eğitimden önce başka sorunları var. Maddi durum olarak çok geri bir mahalle. Çoğu işsiz, inşaatlarda çalışıyor. O yüzden öncelikli amaçları başka olduğu için öğrencilere çok fırsat tanıyamıyorlar.

Öğrt15: Biz istediklerimizi yeterince alamıyoruz. Çocuğa herhangi bir kaynak kitap al diyoruz. Gelip alamayacağım diyor. İstenilen araç gereçler yeterince karşılanmıyor. Aileden bir destek göremiyoruz. Normalde okul iyi, geçen yıllar fen lisesi bile çıktı. Yani gerçekten çalışılsa öğretmen kadromuz çok güzel. Ama çocuklarımızda yeterli donanım yok. Dediğim gibi çocuklar hiçbir yerden yardım almıyorlar. Mesela Muratpaşa'daki bir okula git, çocukların birçoğu özel ders alıyor, dershaneye gidiyor. Evde bilgisayarı interneti var. Anne baba okumuş doktor, avukat, mühendistir. Şimdi bu ailenin çocuğuyla bu çevredeki bir inşaat işçisi ya da

halde pazarcılık yapan bir kişi, artı evde 8-9 tane çocuk var, gelir düzeyi düşük, bu iki aileyi ben kıyaslayamam şimdi. Düşündüğün zaman o çocuk da aynı sınava tabi tutulacak, Şehit Kahraman Çelikbaş'taki de aynı sınava tabi tutulacak. Bu çocuk sadece okuldan öğretmeninden ne aldığı bilgilerse onunla kalıyor sonuçta yok yani başka bir şey yok. Çocuğun yararlanabileceği başka bir kaynak yok. Başarı olarak sen ne diyeceksin şimdi o çocuk mu başarılı bu çocuk mu başarılı, ister istemez arada bir uçurum oluyor.

Öğrt16: Gözlemlediğim kadarıyla ekonomik sıkıntılar. Eğitime önem vermiyor. Aile çocuğunu okula gönderdiğinde evimden dışarı gitsin, okulda vakit geçirsin, benim başıma bela olmasın düşüncesi var.

Öğrt17: Yani bilmiyorum idare elinden geleni yapıyor bu şartlarda. Okulun maddi gücü az. Okuldan istediğimiz şeyi alamıyoruz mesela. Bir projeksiyonu 3. senede alabildim. Onu da başka bir öğretmen arkadaş verdi. Giden arkadaş verdi. Yani veli hiçbir şekilde desteklemiyor. Onun için veli desteklemediği için hiçbir hak talep etmeye hakkı yok yani okuldan. İdare elinden geleni yapıyor çocuklar için. Öğretmenler de elinden geleni yapıyor. Müdür bey de müdür yardımcıları da hepsi elinden geleni hem eğitim hem öğretim açısından yapıyorlar. Ama velilerin hiçbir şey demeye hakkı yok orda. Ne bir kitap alabiliyoruz, ne bir dergi alabiliyoruz, ne çocuğuyla ilgileniyor evde. Hiçbir şey yapmıyor bir de eleştirmeye gelince eleştiriyor ama. Bu yaptığı doğru değil velinin. Beklenti konusunda bilmiyorum yani ne bekliyorlar hiç sormadım yani çünkü gelmiyorlar okula. Soramıyoruz, görüşemiyoruz velilerle. Beklentilerini bilmiyorum. Çocuğum iyi mi diye soruyor mesela. Çocuğum iyi mi nasıl iyi veya kötü diyebiliyorsun. Başka beklentisini bilmiyorum ne bekliyor bizden.

Öğrt18: Benim sınıfımda mesela arkadaşlar da söyler. Derler ki hocam sizin sınıfta deneme sınavına giren daha çok oluyor. Kitap alan, kaynak kitap alan çok oluyor diye konuşulur. Mutlaka çocukları okutmak istiyorlar diye düşünüyorum ben. Ama maddi imkânları da yok. Yani bunların çoğu ya inşaat işçisi olarak baba. İnşaat varsa o gün iyi yoksa çok kötü. Çünkü inşaat sektörü durmuş durumda. Birkaç tanesi işte pazarcılıkla ilgileniyor. Ee bu çocuklar ne kadar okutulabilsin, okutulamaz. Maddi imkânlar bence. Aslında istiyor, öğrencisinin okumasını istiyor.

Öğrt20: Eğitimi isteksiz alan gönülsüz olan, ekonomisi, bütçesi, ailesi, sistemi, sosyal durumu iyice geride olan kişinin okumasıyla, Özal'ın deyimiyle orta direğin okuma durumu çok farklı. Örnek, biz orta direğin çocukları İstanbul Teknik, Orta Doğu Tekniği kazanırken, yanlış düşünüyor olabilirim ama Türkiye Cumhuriyetinin iyi okullarıdır. Bizim çocukların kazanma oranı yüksek. Neden? Bu çocukları anne baba getiriyor okula tamam, sorma yok durumlarını, bu çocuklar tek başına nasıl eğitim sağlayabilir. Çocuklarını dershanelere gönderemez, okula gönderemez, okutamaz.(...) Yani güneydoğudaki özellikle 90-95 veya 85-95 köylerin yarı boşaltılması. Ama en geri grup buraya gelip yerleşmiş. Tabi o birleşince aile sistemi de birleşmiş. İşte aile parçalanması. Buranın tam yabancısı buraya gelip işte halde günübirlik 20-30-40 liraya yevmiye bulur muyum, bulmaz mıyım? Amcaoğluyla gelmiş, dayıoğluyla gelmiş. Buranın ağırlığı Mardin, Diyarbakır, Şırnak o şekilde yani. Nasıl desem, örneğin İç Anadolu'dan emekli olup emekli maaşı ikramiyesiyle ev alıp daha rahat yaşarım şeklinde değil. Bu, çaresiz kimsesizler. Örneğin Van turizmden belki 50 kadar erkeklerin çevreyolunda yattıklarını bilirim. Bu adamın 10-15 milyar parası yok bankada. Bütçesi zaten yok. Otelde kalacak, öğretmen olacak, amir, memur olacak hali de yok. Haliyle bu eğitime de yansıyacak.

Öğrt22: Veli katkısı genel dersek % 10. Çok az, çok düşük. Çünkü benim sınıfta şu an 40 öğrencim var. Ben hani bazı kaynak kitaplar istedim. Parasını gönderip kaynak kitapları alan ve o kaynak kitaplardan etkinlikler yaptığım öğrenci sayısı 15. Diğerlerine hani durumu anlattım ama kimisi paramız yok dedi, kimisi ekonomik şeyim yok dedi. Okul kitapları yeter hocam gerek yok dediler. O da tabi başarıyı düşürüyor hani velinin şey yapmaması, çocuğa destek olmaması başarıyı çok düşürüyor. Bir ara ben de şey yaptım, kurs açtım. Gönüllü açıyoruz ücret talep etmeden. 2. kademede SBS' ye hazırlık 2. kademe öğretmenleri başarılı çocuklar bir yerleri kazansın diye hep gönüllü olarak kurs açtılar. Hani çocukları, çünkü iyi çocuklar istiyor, öğretmenim şöyle yapalım, böyle yapalım. Kursa gidemiyorlar, dershaneye veremiyorlar para. Ama gönüllülük esasına göre okulda bu çalışmalar yürütülüyor.

Öğrt23: Onlar zaten diyorum ya hani çok çocuklular, işte şeyler, zaten eğitimin hani onlar için şöyle de bir şey var. Okumanın önemini, kendileri belki çok fazla ekonomik problem yaşıyorlar, belki aile bireylerinin meslekleri yok. Bunun acısını sıkıntısını

yaşıyorlar ama onlar için şöyle de bir şey var. Evet, çocuklar okusun istiyorlar. Ne için? Kendi ekonomik sıkıntılarını onlar da yaşamasın. Sadece olaya ekonomik pencereden bakıyorlar. Onlar bu ekonomik sıkıntı ama okumazlarsa da hani şöyle bir çıkarları var: hani simitçide çalışır, orada çalışır, burada çalışır, bir şekilde eve para getirir. Yani bir şekilde para gelsin. Biraz daha ekonomik pencereden bakıyorlar. Alternatifleri var hani o yüzden çok hassasiyetle konunun üzerinde durmuyorlar. Eğitimin üzerinde durmuyorlar. Dolayısıyla hep bir şeyler eksik ve yarım kalıyor. (...)Yeterli eğitimi çünkü ne kadar hani düzen vermeye çalışsak da bir yere kadar kalıyor. Çocuk burada özel okulda okuyan, özel dershaneye giden çocukla şey yapmak zorunda, yarışmak zorunda. Ve buna onunla yarışamayacağını anladığı noktada da artık hani ben aileden zaten ekonomik sıkıntıyla gelmiş, aileden temin edemiyor, okuldan temin edemiyor. Çünkü hani yarışamayacak, çünkü daha ilerde aile tarafından biraz daha desteklenen çocuklarla aynı yola aynı sisteme girip onu başaramayacağını anladığı noktada işte çalmaya yöneliyor çocuk, illegal yollara yöneliyor.

7. olarak % 65,21 ile velinin çocuklara ders ve ödevlerinde destek olmaması gelmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 15 tanesi velilerin çocuklarına ders ve ödevlerinde yardım edebilecek durumda olmadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt2: Çok az sayıda veli, örneğin bende yardımcı olabilecek 2 ya da 3 tane veli var 28 öğrenciden. Başarıyı ben kategorize ettiğim zaman % 40 velinin demiştim, % 40 öğretmenin demiştim, % 20 de çevre faktörü demiştim. Maalesef burada çevre ve veli faktörünü bir kenara itmeye çalışıyorum. Benim için önemli olan mihenk taşı öğrencilerim. Öğrencilerim diye atfetmek doğru değil. Onlar benim çocuklarım. Ben öyle görüyorum. O yüzden konuşmamı çocukların bilişsel gelişimi, içinde yaşadıkları çevre ve ailelerinin neler yapabileceği çocuğa ne gibi katkılar bulunabileceği, işte mesela evlerinde yer yoktur belki çocuğun, ders çalışma yeri yoktur. Ben gidip evlerini gezdiğim zaman yok örneğin biliyorum. Şey söylüyorum, nerde çalışıyor bir sehpada çalışıyor, o zaman diyorum yeni bir örtü serin. O çocuğun özel olduğunu ona hissettirin, gibi böyle tavsiyelerle ev ziyareti çok önemli ve bence çok da etkili.

Öğrt3: Ben onun çocuğuna okuma yazma öğretirken, yardımcı olamıyor. Benim zaten derdim başımdan aşkın sana ödev yaptıramam şimdi diyor. Ben 45 dakikada ne verdiysem çocuğa o. Benim gayretim. Bir de üstüne üstlük öğretmen değersiz.

Öğrt4: Velinin katkısı olmadan başarının artacağına inanmıyorum. Çünkü çocuk burada eve gittiği zaman çantasını atıp bahçeye oyun oynamaya çıkıyorsa, velisi bunu hani 'niye ödevini yapmıyorsun' diye sıkıştırmıyorsa veya planlı davranmasını istemiyorsa çocuğun, başarı beklenemez.

Öğrt6: Özellikle 1. sınıfta ses eğitimi olduğu için, çocuğun desteklenmesi gerekiyor. Çocuk desteklenmediği zaman okuma yazmaya geçemiyor veya çok zor geçiyor. Okuma yazma olayı zor ilerliyor. Artı çocuğa hiç destek olmadığı için daha iyi olması gerekirken daha kötü oluyor yani. Nedir, ödev veriyorsun kendin yapıyorsun. Veya bir sorumluluk veriyorsun kendin yapıyorsun. Bence çok önemli velinin eğitime destek olması. Eğitime destek olamadığı için de eğitim kalitesine yansıyor. Böyle diyebilirim.

Öğrt7: Velilerin ilgisizliği de tabi ki öğrencilerin tekrar etmemesi, ödevlerin takip edilmemesi sorunları yüzünden öğrencilerin başarı düzeyi de düşük bu okulda. Çünkü veliler üzerine düşeni çoğu kez yapmıyorlar. Her şeyi bizden bekliyorlar yani. Bizim de yeteceğimiz şartlar belli. Veliler bir öğretmen kadar önemli bu işte. Çünkü biz burada yol göstericiyiz. Bir şeklide anlatıyoruz, ediyoruz. Bunun evdeki takibi çocukların ne yapıp yapmadıkları velilerin kontrolünde olan bir şey. Onlar gerekli takibi yapmazsa, çocuk verilen ödevi yapmazsa, başarı olmuyor. Bir de kendileri bir şey yapmadığı halde veliler çok şey bekliyor. Herkes çocuğunun birinci olmasını istiyor. Herkes matematikte, Türkçede başarılı olmasını bekliyor. Beklenti olarak herkes çok yüksek beklenti içinde. Ama bu beklentileri gerçekleştirmek için gerekli şeyleri yapmıyorlar. Bir de insanlarda şöyle bir şey var. Sürekli Türkçe matematik olarak düşünüyorlar. Bedensel kinestetik zekâ var. O önemli değil. Beden eğitiminde başarılı bir çocuk. Onu başarı olarak kabul etmiyorlar. Müzikte başarılı, çok güzel şarkı söylüyor çocuğun birisi. 'Aman hocam türkücü mü olacak matematikten kaç aldı sen ondan haber ver' diyorlar. İnsanların da hep aynı ders üzerine yoğunlaşması beni biraz üzüyor. Çünkü herkesin matematikten başarılı olması beklenemez.

Öğrt8: Bazı veliler ilgileniyor. Diğerleri ilgilenmediği için arasında uçurum oluyor. En azından 2 gün önce verdiğim performans ödevlerini topladım. Bazı veliler kendileri yapmışlar performans ödevlerini. Yapmasalar bile yönlendirmişler çocuklarını. Ama diğerleri bırakın karalamayı ödev bile getirmemişler. Ben bulamadım, işte şöyle yapamadım, böyle yapamadım. Ya sonuçta ben başarısız öğrenciye kızmam. Yapıyordur başaramıyordur. Ama veli ilgilenmiyorsa ona kızarım. Veliyi azarlarım niye ilgilenmiyorsun diye. Bu sıralar ödev yapmıyor farkında değil misin derim. Genelde bu tip konulardan konuşuruz. Ya da yönlendiririm işte şu kitapları okusun şunu yap, bunu yap.

Öğrt9: Tekrar olayı yok. Evde verilen dersleri tekrar olayı yok. Veli bugün ne öğrendin, günün nasıl geçti diye çocukla iletişim kurmuyor. Evde ödevlerine tekrar amaçlı bakmıyorlar. Sık sık, ara ara çalışmıyorlar. Bu da kısa sürede unutmalarını sağlıyor. Bu kadar anlatıyoruz, öğretiyoruz, hem görsel olarak hem sözlü olarak. Evde tekrar olayı olmadığı için kopukluk oluyor. Bana göre sorun bu.

Öğrt12: Velilerin katkısı az, çok az. Çünkü bizim yaptığımız çalışmayı evde ne ödevin var gel beraber yapalım deseler çocuklar ödevlerin yapıyorlar ama günde 5-6 kişi ödevlerini yapmadan geliyor. Evde çocuğuna sormuyor ki ödev var mı yok mu diye. Çocuklar kendi yaparsa yapıyor, yapmazsa kalıyor ödev. Oğlum ödevin var mı anmadığın bir şey var mı diye sormuyorlar. Ancak 1-2 veli sorar.

Öğrt13: Normalde velinin desteği okulda çok önemli. Çocuğun evde kitap okumasını, ödevlerini takip edecek olan o. Mesela ben ödevlerimin en sonunda bir veli imza bölümü oluşturdum. Çünkü burada hepsini tek tek kontrol etmemiz çok zor. Örneğin bir toplama işlemi, bir problem, ben doğru mu yanlış mı yapmış diye kontrol etmem çok zor. Hep dedim ki veli toplantısında söylüyorum bunu çocuklara da söylüyorum. İşte veliniz kontrol etsin bunu, en alta da imza atsın diye. O imzalar öylesine atılıyor. Sırf imza atmış olmak için, sonra bir bakıyorum bir sürü yanlış. Velinin o ödeve harcayacak zamanı yok mu artık neden bilmem ilgisiz. Kesinlikle veli desteği yok. Okusun çocuğum kurtulsun diyorlar ama okuması için herhangi bir destek yok. Sadece okusun istiyor o kadar.

Öğrt15: Velilere öğrencilere yardımcı olması açısından konuşuyoruz ev ziyaretlerinde ve veli toplantılarında. Onlara planlı bir şekilde çalışmaya, televizyon izleme süresini, oyun saatini, yemek saatini, belirli saatler ayarlayalım. Çocuk eve

gittiği zaman sokağa fırlayıp, akşam yemeğinde eve gelip yorulmuş bir biçimde yemeği yedikten sonra uykusu gelip yatacak sonuçta. Bu şekilde değil de biraz daha planlı bir şekilde eve gidip biraz dinlenip ondan sonra dersini yapıp ara verip biraz televizyon izleme yani bir plan yapmasını öneriyoruz. Ama isteklerimiz yeterince karşılanmıyor. Aile yeterince ilgilenmiyor. Bir ödev veriyoruz. Bilinçli bir anne baba çocuğu ödev yaptıktan sonra onu bir kontrol edebilir doğru mu yanlış mı diye. Ya da yapamadığı sorularda ona yardımcı olabilir. Ama bakıyoruz ki biz bir şey verdiğimiz zaman çocuk ya yapmadan geliyor ya da yapmışsa yalan yanlış getiriyor. Kesinlikle evde bir kontrol olayı yok. Biz burada sıkıntı çekiyoruz. Benim de çocuğum var ama eve geldiği zaman ben onu kontrol ediyorum. Okula hazır bir şekilde gönderiyorum ben onu. Okmuş ailelerin çocukları o yönden başarılı oluyorlar. Bizimkiler anneden yardım yok, babadan yardım yok. Sadece okuldaki aldıkları bilgi var. Yardımcı kaynaklar yok çocuklar açısından. Eğitime önem verilmiyor. Veren de var ama sayılı. Onlar verdiğini sanıyor kendi çapında ama. Her geldiğinde benim çocuğum nasıl, tek kelime. Ama istenilenler konuşulan şartlar yerine getirilmiyor.

Öğrt17: Velinin hiç katkısı yok çocuklara. Kesinlikle hiçbir şekilde. Ben diyorum okumayı geç öğrenenler var hala heceleyerek okuyanlar var. Çocuğunla ilgilen, şu kitabı okut, otur yanına sende dinle. Yani dinleyeceksin, çocuğuna sorular sor, çocuğunla birlikte kitap oku. Bilmiyorsan en azında yanına otur o kitabı sana okusun çocuğun. Yok, yani hiç hala aynı okuma seviyesi, aynı kelime sayısı dakikayı tutuyoruz işte, okutuyoruz aynı kelime sayısı, hiçbir ilerleme yok çocukta. Bu aileden kaynaklanıyor. Ben burada hepsini okutamıyorum çünkü zamanız yetmiyor müfredat çok ağır. Ancak bir paragraf okutabiliyoruz. Hepsine bir paragraf okutabiliyorum. Bir paragraf da yeterli değil. Yani çocuk muhakkak evde okuması lazım. Evde okumazsa yok yani olmuyor. Velilerden hiç destek yok. Ben velilerden şikâyetçiyim yani bu konuda. Hiç ilgi yok yani. Mesela Sümeyye sınıf başkanı çok başarılı zeki bir çocuk. İyi bir çocuk ama anne baba evde ilgilenilmediği için 1. sınıfta mesela kalmasına ben çok şaşırmıştım. Sümeyye'nin kaldığını öğrendiğim zaman çok şaşırmıştım. Yani nasıl öğrenemedi okumayı. 1. sınıfta öğrenemedi. Öğretmeni diyor ki ailede ilgi yok. 1. sınıfta ailede ilgilenilmesi lazım, çocuğa gösterilmesi, derslerinin takip edilmesi çok önemli.

Öğrt18: Ödevleri takip edecek bilgide değiller. Ödevleri yapıp yapmama konusunda gözlem yapıp destek olmalarını istiyorum. Başka bir şey yapamazlar. Ve eğitim öğretim düzeyleri hiç yok gibi.

Öğrt21: Valla o kadar çok ki yapılması gereken yani öğretmen olarak bir yerde tükeniyorsunuz. Siz istediğiniz kadar ağzınızla kuş tutsanız, çocuk okuması, çocuğun zeka düzeyi, ailenin eğitime bakış açısı, evde ona kaynak sağlaması, oda sağlaması, ödev kontrolü, o kadar birbiriyle iç içe geçmiş şeyler var ki şu deyip de kestirip atamıyorsun hani. Sen uğraşırsın çocuk alamayabilir. Aile uğraşır çocuk yine alamayabilir. Yani hepsi birbiriyle çok iç içe geçmiş. Çok ayrım yapamıyoruz yani öğretmen olarak. Hepsi birbiriyle birleşik. Çok farklı yani. Velilere nasıl ders çalıştıracaklarını anlatmaya çalışıyorum. Çocuğunuzu yanına alın, bir şey açın. Çünkü şey, her zaman onu söylüyorum yani mutfakta iş yapıyorsanız bile onu yanınıza alın, bir şey açın, sen söyle ben dinleyeceğim deyin, o öyle kafadan atıyorsa zaten anlar hani zekâsıyla anlar ne demek istiyor. Bir hikâye bir şey açın okusun veya başında durun defterini yazdırın, düzgün yazıyor mu kontrol edin.

Öğrt22: Veli desteği gerçekten çok az. Çocuk ödev yapmadan geliyor. Telefon açıyorum direkt. Ödevini yapmadı. Azimliyimdir. Ödevini yapmadı, bugün gelmedi, okuldan kaçtı, ararım ben. Hepsinin telefonu var. Normal veli toplantısı yaparım. Ekstrem durumlarda mutlaka yaparım. Sürekli takibimde olan, velisinin de mesela ilgili velileri özellikle mutlaka ararım. Şu işte 2 haftadır oğlun şu şu ödevlerini yapmadı, eksik yaptı, sınavlardan şunları aldı haberin var mı diye ararım. Veliden de genelde şöyle bir yanıt geliyor. Evet hocam hastaydım, ilgilenemedim. Ama ben mutlaka ararım hani takibimdedir. Ödev kontrolleri yapılıyor. Ödev yapmadığı zaman sınıfta bir 15 dakika ödev, şu şöyle olacak, bu böyle olacak soru cevap yöntemiyle yapmayanları yaptırıyoruz. Ondan sonra gönüllülük esasına bağlı olarak kurslar açıp hani başarıyı artırabiliriz.

Öğrt23: Şimdi çocukların, tabi bu sene biraz daha fazlalaştı çocukların 4+4+4 olması sebebiyle sınıfın bir önemi var bana göre. Sınıfın biraz daha ilk 3 temel sınıftan biraz daha farklılığı var. 4. sınıfın bu seneki görüşmelerimde 4. sınıfın önemi üzerinde biraz daha fazla duruk ama bundan önce geldiğimden beri en çok üzerinde durduğumuz konu eğitimin önemi, eğitimin çocuklarına getirebilecekleri, eğitimli bir birey, çocuklarla da eğitim üzerine çok, öğretimden daha çok belki eğitimle, eğitsel

çalışmalara daha çok önem veriyoruz. Ailenin katkısı olmuş olsa biraz daha üstlere çıkacağız. Bu tamamen bizim çabalarımız. Evde eksik kaldığı için ortada kalıyor. Evde destek olmadığı için hani çoğu velimiz çocuğunun notlarını bile bilmiyor. Takip etmiyor.

8. olarak % 56,52 ile velinin eğitim ve kültür seviyesinin düşük olması gelmektedir. Öğretmenlerden 13 tanesi velilerin eğitim ve kültür seviyesinin düşük olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Baba sabah çalışmaya gidiyor inşaata, anne zaten okumamış cahil, kadın köyden de gelmiş. Bu da ilginç bir şey mesela köy insanı ya da yerleşiği, köyde olsun şehirde olsun oturmuştur belli bir kültürü vardır. Oturmayı bilir, kalkmayı bilir, konuşmayı bilir, nasıl hareket etmesi gerektiğini bilir. Ama bu insan köyde tutunamamış. Çünkü orda da biraz kaba kaçıyor, oturmayı bilmiyor, kalkmayı bilmiyor, konuşmayı bilmiyor. Tutunamamasının bir nedeni de budur yani. Bu insan şehre geliyor, şehirde de aynı şekilde tutunamıyor. Yani köylü olayım diyor olamıyor, şehirli olayım diyor olamıyor. Hani çoğu şu popüler şeye bağlar, anadilde işte, hayır anadil manadil değil, bu yaşam biçimidir. Bir insan düşündüğü gibi yaşar, yaşadığı gibi düşünür. Yani mesela sorunlardan biri anneler kültürsüz, yine aynı şekilde baba inşaatta çalışıyor. Bu adam askerlik yapmış belli bir kültür almış ama sonuçta eşi bir şeyler söylüyor.

Öğrt2: Örneğin ya okula gitmemiş ya da en yüksek akademik kariyer yapmış olan velim ortaokul mezunu. O da iki tane. Diğerlerinin hepsi ya okula gitmemiş ya da ilkokul mezunu. Onların sosyal ya da kültürel açıdan okula bir şey sunabileceklerini, yani katkı anlamında sunabileceklerini pek düşünmüyorum. Ama ben öğrencilerin hayata seyirci kalmalarını istemiyorum. Bu noktada da biz bir şeyler yaptığımız zaman veliler de katılıyor. Örnek vermek gerekirse ben buraya ilk geldiğim gün yaklaşık 12 000 kitaplı bir kütüphane oluşturdum burada. Diyebilirim ki Antalya'da bu okuldaki kadar güzel bir kütüphane yok. Velilerimizin hepsi de ilgi gösterdi, okulun tamamı. Okuma saatleri koyduk 4, 5, 6, 7, 8'de. Belli saatlerde kütüphaneye çıkıp okuyabiliyorlar. Ödünç kitap alma servisi oluşturduk. Velilerimize duyurduk. Velilerimizden okumak isteyenlerde alıp geri getirmek koşuluyla, her ne kadar zaman zaman yıpranmış veya yırtılmış olsa oluyor. Ama o çalışmalardan, siz adımlarınızı düzgün atarsanız, karşıdaki insanlar da düzgün yaklaşıyor.

Öğrt3: Velilerin eğitim düzeyi, velilerin bulundukları çevre de çok önemli. Birbirlerinden duydukları, kendi aralarında konuşurlarken, bu okul hiç iyi değil, bu öğretmen hiç iyi değil, öğretmen ne olacak ki falan diye konuşurken o da inanıyor. Böyle düşünüyor, bu söylentiler. Her şeyden önce eğitim gerekiyor. Bence insanın konuştuğu dilden önce eğitim gerekiyor. Annede okuma yazma yok. Annenin zaten, aile kalabalık dediğim gibi, geniş aile, o kadar kişiye yemek yetiştirme, evi temizleme, gibi görevleri var. Çamaşır, bulaşık görevleri var. Bir de çocuklar sorsa, hani zamanı olsa belki yapacak ama zamanı olsa bile okuma yazması yok. Bu konuda yardımcı olamıyor. Sadece görüş bildirebilir.

Öğrt4: Ailenin eğitimsiz oluşu ana nedenlerden bir tanesi. Eğitimin ne kadar önemli olduğunun farkında değiller. Okullaşmaya karşı ilgi görmüyorum. İlgilenen aileler var ama az.

Öğrt6: Eğitimle ilgili, mesela anne babada okuma yazma bilmeyen veliler oluyor. Velinin okuma yazma bilmemesi veya çok cüzi bir şekilde bilmesi, 2'den terk olması, eğitime hiç destek olamamasına neden oluyor. Destek olmayınca bu sınıfa yansıyor yani. Bence eğitim düzeyi çünkü mesela biraz düzgün bir aile, aile ortamı da olabilir. Aile ortamı da diyebiliriz. Düzgün ailelerin çocukların da var bende 10 tane 15 tane onlarla ders yaptığım zaman keyif verici oluyor ders. Çünkü çocuğun hem davranışları düzgün oluyor, hem dersleri düzgün oluyor, evde de çalışıp geldiği için senin burada verdiklerin evde de yapıldığı için kalıcı oluyor.

Öğrt13: Benim 2-3 tane var öğrencim ailelerinde problem var. Okuma yazma bilmiyor. Dil bilmediği için sen ona anlatamıyorsun. Şimdi bir de 4. sınıfın konuları ağır. Sen çalıştır diyorsun, bende başka kimse yok evde ben okuma yazma bilmiyorum diyor.

Öğrt15: Velilerin katkısı dediğim gibi ben kendi sınıfım adına düşük görüyorum. 10 tane velim bayan okuma yazma bilmiyor. Benim öğrencilerime çok da yararlı olamıyorlar bu konuda. Ama yeni nesil daha da farklı. Günden düne de şey oluyor. Nesil gençleşiyor. Anne baba okuma yazmayı biliyorlar. Çocuk açısından da daha yararlı olabiliyor. En azından öğretmen olarak şunları şu şekilde yaptır dediğin zaman anne yardımcı olabiliyor. Okuma yazma bilmeyince zaten bir şey bilmiyor çocuk kimi örnek alacak. Evde abi abla da yoksa yerine göre kendi başına ne yapabildiyse öyle gidiyor.

Öğrt17: Anne babaların birçoğunun okuma yazması yok. Bir tane lise mezunu var mesela annesi lise mezunu olan. Çok fark ediyor, başarısı zaten yüksek. Mesela Sümeyye sınıf başkanı çok başarılı zeki bir çocuk. Anne okuma bilmiyor, babası biliyor. Babası da otelde çalışıyor. Sürekli sabahtan akşama, gece yarılarına kadar. Baba ilgilenemiyor. Anne okumayı bilmediği için işte Sümeyye'yle ilgilenmiyor. Bu şekilde çocuk okumayı öğrenemiyor 1. sınıfta. Böyle birçok öğrenci var. Ben geldiğimde 12 kişi bilmiyordu mesela 2. sınıfta. Ailede ilgi yok. Anne baba okumayı bilmediği için çocuğuna yardımcı olamıyor 1. sınıfta. Çocuk kendisi yapmaya çalışıyor. Onu da beceremiyor. Onu da yapamıyor yani çocuk. Ailede terbiye yok. Anne baba da okuma yok, kültür yok. Ben sadece aileye bağlıyorum.

Öğrt18: Velilerin de eğitim düzeyi çok düşük. Zaten çoğu okuma yazma bilmiyor. Hatta ilkokulu bitirmemiş çok velimiz var. Ama şimdi öğretmenin öğrencilerle daha çok ilgilenmesi gerektiğine inandığım için biraz daha hoşgörülü biraz daha sabırlı olmamız gerektiğine inanıyorum. Ben öyle inanıyorum.

Öğrt20: Burada topludur o üçayak, sacayağı: öğretmen, öğrenci, veli. Yani veli yok denecek durumda. Yani velinin yokluğu kötülüğünden değil, okuma yazma bilmediğinden. Tabi genel kültür, okuma yazma bilmediğinden yardımcı olamıyor. Yani zayıf, oğlum kızım bu okulda ne yaptınız. O ilgileri zayıf. O genel kültürleri zayıf. Çocukları yetiştirecek, geliştirecek yapısı ailevi durumları zayıf olduğundan öğrencileri de olumsuz etkiliyor. Yani çocukların ailevi olarak gönül birlikteliği biraz azalıyor. Artı ekonomik zayıflık, genel kültür filan.

Öğrt21: Genelde velilerimizin temel savunması okuma yazma bilmiyorum. Ben bu konuda hani okuma yazma bilmemekle ilgili değil çocuğun evde ödevini takip etmek yani. Ben bir velide bu bahaneyi asla kabul etmiyorum. Yani okuma yazmayla ilgisi de yok. Yani saçma bir şey de yazsa, hani o estetik olarak yazıyor mu, karalıyor mu, resim mi yapıyor onları kontrol edin diyorum. Belirli saatler içersinde derslerini tekrar etmelerini sağlayın diyorum. Genelde böyle konuşuyoruz.

Öğrt22: Çok problem var. Şey, nasıl diyeyim iletişim hiç yok. Babayla konuşamıyorlar. Baba çok geç geliyor. Tek muhatap anne. Anne de tabi bunlara yetemiyor hem dil açısından hem eğitim düzeyi açısından. Okuma yazma bilmiyor. İletişim kopuk. Çocuklar konuşamıyorlar, anlatamıyorlar. Baba zaten, okuma yazma bilen babalar zaten ortada yok.

Öğrt23: Ara kültür, arada kalmaları. Hani ne köylüler, ne kentliler, arada bir şey. Geriye gitmeyi de beceremiyorlar, ileri gitmeyi de beceremiyorlar eğitimsiz oldukları için. Hani belki sağlıklı bir tabi bu eğitime yani sadece ben okulla çözüleceğini zannetmiyorum. Anne babaların hem eğitim düzeyleri hem de imkânları yeterli değil. Bu bölgede asıl anne baba eğitimine de, ailenin eğitimine de çok büyük destek verilmesi gerekiyor. Buna da çok önem verilmesi gerekiyor. Biz çocukları yetiştiren biz okulda 5 saat, 6 saat çocuklara bir şeyler vermeye çalışıyoruz ama geriye kalan işte 10 saat, 15 saat evde çocuk anne babayla baş başa kalıyor. Onu geride tamamlayacak kişileri önce eğitmeniz gerekiyor sizinle aynı doğrultuda gitmeleri için. Dolayısıyla çocuklar arada bir yerde sıkışıp kalıyorlar.

9. olarak % 43,47 ile Öğrencilerin sigara, alkol tiner, uyuşturucu vb. madde kullanımına yönelmeleri gelmektedir. 23 öğretmenden 10 tanesi öğrencilerin madde kullanmaları sorununu dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt2: Güneydoğu kökenli olmasından dolayı oradan gelen insanlar buradaki kültüre uyum sağlamakta güçlük çekiyor. Yani Antalya'nın otantik kültürüne uyum sağlamakta güçlük çekiyorlar. Kendi kültürünü burada yaşamak isteği zaman da yaşayamıyor. Doğal olarak kırılmalar yaşanıyor. Bu kırılmalarda zaman zaman şiddet, zaman zaman madde bağımlılığı, zaman zaman serserilik yapma tarzında karşınıza çıkabiliyor. Yani isyan ediyor öyle söylemek gerekirse. Kendini rahat ifade edememe ve kendi kültürünü yaşayamamaktan kaynaklı ve Antalya kültürüne uyum sağlayamadığından dolayı bunu yaşıyor. Genellikle 6, 7, 8. sınıfların sigara kullanma gibi benzeri alışkanlıkları. Birçok tehlikeye açık olan bir bölge burası. Yani rahatlıkla her şeye açık. Doğal olarak uzun zamandır Antalya'da yaşamış olan birisi gözüyle baktığımda 20 yıl öncesine kadar Antalya'da tinerci, kapkaççı, balici, hırsızlık vs. olayların hiç biri yoktu. Ama bu göçlerin artması konusunda tinerci, balici, kapkaççının artması sonucunda rahat gidebileceğimiz bir ortam yok. Peki 20 yıl önce bölgede bunlar var mıydı? Göç ettikleri bölgelerde de bunlar yoktu. Ama işte bu kırılmalar hep saydığım şu olumsuz maddelerden kaynaklanıyor, göçlerden kaynaklanıyor. Zaman zaman işte bu madde bağımlılığı ile ilgili görevlendirdikleri kişileri gönderip anlatıyorlar ama çözüm olacağını sanmıyorum.

Öğrt3: Burada kötü alışkanlıklar da ediniyorlar. İçki kumara başlayanlar var, birebir şahit olduğumuz uyuşturucu kullananlar var. Çocukları da bunu görüyor. Uyuşturucu kullanıyor babası. O da ondan görüyor, kullanıyor. Babası zaten uyuşturucu kullansa ne kullanmasa ne umurunda değil. O da kullanıyor. Sigara içen çocuklara normal geliyor. Bu çevrede uyuşturucu kullanımını biliyorum. Hele son yıllarda yaygınlaştığını biliyorum.

Öğrt4: Sigara içenlerin olduğunu duyuyoruz. Var, zaman zaman duyuyoruz. Dışarıda da kaçamak olarak içtiklerini tahmin ediyoruz. Okulun dışında, mahalle aralarında, etrafta madde kullananların olduğunu duyuyoruz.

Öğrt6: Ben görmedim ama olduğunu söylüyor arkadaşlar. Madde bağımlısı, tinerci veya serseri tipli gruplaşmalar oluyor.

Öğrt7: Şimdi madde bağımlılığı ile ilgili benim önceki sınıfımda sürekli uyuklayan bir öğrencim vardı. Kendim de daha önce böyle bir şeyle karşılaşmadığım için çocuğun uykusuz olduğunu, geç yattığını düşünüyordum. Meğerse tiner kullanıyormuş. Biz bunu rehberliğe sevk ettik. Orda işte konuştular. Amcasının çocuğunu da başlatmış. O da aynı okuldaydı. Tiner kullanıyordu. Düşünün bu çocuk 3. sınıftaydı o zaman. Ee noldu biz bu çocuğu dışlamadık. Sınıfça kabul ettik. Yargılamadık. Asla ateşe itmedik diğer çocukların önünde. Diğer arkadaşları hatta sınıfın en çalışkanıyla ben onu oturttum. Aramıza aldık. Bir şekilde sınıf onu kabul etti. Hiç utandırmadık onu. Ama gel gör ki ilkokuldan muzun oldu çocuk ortaokulda buradan başka bir yere gitti. Pek bir bilgi alamadık. Bunları küçük yaşta eğer fark edersek daha çabuk adapte oluyorlar. Daha çabuk kurtarılabiliyor ama ortaokulda maalesef okulu bırakıyorlar zaten. Sokak hayatını tercih ediyorlar. Umarım bu göçle gelen öğrenciler ve velileri hakkında inşallah devlet de milli eğitim de bir şeyler yapar.

Öğrt10: Sigara içenleri gördüm. Sigara içenleri, paket taşıyanları görüyoruz. Bazen yoklama yapıyoruz sınıflarda. 2. kademede sık sık yakalıyoruz. Sigara içenler var. Ailesi de biliyor. Çocuğu ne kadar rehber öğretmen yönlendirse de birebir konuşmalar yapsak da, çocuk benim sorunlarım var diyor, ailevi sorunlarım var diyor. Sigara içiyor, bazen dışarıda bira, içki içtiklerini duyuyoruz. Onlarla ilgili çalışmalar yapılıyor ama sonuçta biz 8 saat buradayız, çocuk 16 saat dışarıda. Bir de dâhil olduğu grup ta önemli, arkadaş grubu da önemli. İşte bir de dışlanma

oluyor ya, işte şunu yapmazsam dışlanırım veya işte içmezsen, kullanmıyorsan bizim gruba giremezsin gibi etkenlerden dolayı çocuk dışlanmamak için kötü yollara aynen devam ettiriyor. Genelde işte sağda solda sigara içenler, işte uyuşturucu kullanmaya yönelik eğilimi olanlar daha çok o çevreye dâhil oluyorlar. Böyle olunca da pek okula eğitime zaman ayırmaları mümkün değil.

Öğrt11: Madde bağımlılığı büyük sınıflarda yaşanıyor tabi. Mesela ilerde dolmuş durağı var. O tarafa gittiğinizde bizim öğrencilerin sigara içtiğini görebiliyorsun.

Öğrt15: Sigara içen mutlaka oluyor. Dışarı çıktığımızda yolda giderken gördüğümüz oluyor. Dediğim gibi birkaç yıla kadar önceki yıllarda da çevrede daha çok olduğu söyleniyor. Sosyal çevre önemli, ekonomi önemli, çocuğun aldığı kültür önemli, ailedeki bir sürü şey. Aile durumlarının gelirlerinin düşük olması, yaşadığı çevre önemli. Orda mesela daha küçük bir çevredir. Çok şey, bir taneyle sınırlayamam ki ben bunu.

Öğrt17: Ben duyduğum kadarıyla söyleyeyim. 2. sınıf mıydı, 3. sınıf mı çok küçük yaşta bir çocuğun tuvalette sigara içtiğini söyledi bana öğrencilerim. Çok şaşırmıştım. Hatta gittim müdür yardımcısına söyledim. Çocuğun ismini verdim. Dedim onla bir konuşun. Sigara bağımlılığı var. Duyuyoruz. Ben görmedim ama öğrencilerim söylüyor. Öğretmenim abla, abi sigara içerken gördük diyorlar. Üst sınıflarda madde bağımlısı olanlar da varmış. Eroin gibi, esrar gibi 8. sınıflarda bağımlı olanlar varmış.

Öğrt23: Sigara en büyük problemlerimizden. Okulun içerisinde bile var. Okulun içerisinde bile sigara getirip içiyorlar. Veya yani geçen seneye kadar grup olarak yani, hiç bir şey yapamıyordunuz. Çünkü hakikaten çeteler vardı ve siz öğretmen olarak engel olamıyorsunuz. Gruplar halinde dışarıya çıkıp sigaraların içip veya işte böyle madde kullanıp tekrar grup halinde okula dönebiliyorlar gözünüzün önünde, dinlemeden. Güvenlik de yoktu benim ilk geldiğim sene. Bu da okul idaresinin bireysel çalışmalarıyla yani güvenlik falan, işte bizler yapıyoruz, okul idaresi sağdan soldan tanıdıklarını kullanarak, özellikle başyardımcımız bu şekilde biraz daha. Bu madde bağımlılığıyla ilgili toplantılar, seminerler düzenlendi. Gerek rehberliğin gerek okul idaresinin, özellikle rehberliğin düzenlediği bu madde bağımlılığına yönelik veli toplantılarında bizler mutlaka bahsediyoruz.

10. olarak % 34,78 ile göç yaşamış velilerin Türkçe bilmemesi nedeniyle sorun yaşanması gelmektedir. 23 öğretmenden 8 tanesi velilerle Türkçe bilmedikleri için iletişim anlamında sıkıntı yaşadıklarını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt2: Buradaki kültüre uyum sağlayamama, ekonomik nedenler, sosyo-kültürel sıkıntılar. Örnek vermek gerekirse, eğitim öğretimle ilgili söylediğiniz için söyleyeyim ben size benim 9 tane velim Türkçe bilmiyor. Bağlantı kurmak gerekirse Türkçe bilmeyen bir veliyle eğitime bakış açısını tartışmak zaten başlı başına sıkıntı yaratıyor. Çocuklara evde katkı sunmakta güçlük çekiyorlar.

Öğrt3: İlk önce evde konuşulan Kürtçe, okulda konuşulan Türkçe. Öğrenciyle iletişim kopuk. Veli ile iletişim kopuk. Veliye anlatmak istediğimi tam anlatamıyorum. Benim söylediklerimi ona tercüme eden, tercüman diyeyim. Benim söylediklerimi ona, onun söylediklerini bana aktarıyor.

Öğrt7: Dil sorunu ara sıra oluyor. Çok fazla genele yayamayacağım belki. Çocuklar bir şekilde öğreniyor da, aileleriyle iletişim problemi yaşıyoruz. Yani tercümanlık görevi görüyor arada bazı çocuklar. Kürtçe konuşan çok fazla velimiz var. Çocuklar tercüme ediyor. Onların dediğini bize, bizim dediğimizi onlara arada tercümanlık görevi yapıyorlar.

Öğrt13: Doğudan, güneydoğudan gelenlerde dil problemi var. Çocuklarda çok aşırı yok. Bazılarında var o söylediğim öğrencide mesela. Aileleri dil bilmiyor. Türkçeyi de çok iyi bilmiyorum, anlatamıyorum diyor. Zaten ben bazen çocuğa söylüyorum, o annesine söylüyor. Özellikle bir tane yaşlı bir velim var. Veliyle de iletişim kuramayınca otomatik olarak eğitimin bir sacayağı düşmüş oluyor.

Öğrt14: O da aynı şekilde Türkçe konuşamadığı için kendini ifade edemiyordu. Çocuğunun durumunu anlatamıyordu. İletişimi iyi kuramıyordu.

Öğrt17: Dil sorunu ailede Kürtçe mi konuşuluyor bilmiyorum ama biz gittiğimizde zor konuştuklarını görüyoruz. Türkçeyi zor konuşuyor anne baba. Babaanneler var evde mesela. Genelde yengelerle birlikte oturuyorlar. Birkaç aile bir arada yaşıyorlar. Onu gördüm mesela benim sınıf başkanının ailesi, eltisiyle beraber oturuyor kadın. Ve Türkçeyi zor konuşuyor anne baba da hepsi Türkçeyi zor konuşuyorlar.

Öğrt18: Mesela dil sorunu çok önemli. Neden önemli? Anne baba zaten Türkçe çok iyi bilmiyor. Evde anne baba çok Türkçe bilmediği gibi Kürtçe konuşuyor. Yani Türkçe konuşmuyorlar. Kendi dillerini konuşuyorlar. Bazı aileler özen gösteriyordur belki ama çoğunluğu böyle. Velinin çoğunda dil sorunu var.

Öğrt21: Velilerin Türkçe bilmemesi, okuma yazma bilmemesi, eğitim öğretime yeterince katılamaması işte direkt gelmiş mesela daha bu sene gelmiş. Anne baba tam dil hakimiyeti yok. Buraya geldiklerinde aradıklarını bulamadıkları için depresyona giriyorlar. Depresif oluyorlar açıkçası. Onlar biraz problemli. Mesela bu sene gelmiş adam. Köyünden çıkmış gelmiş. Ne Türkçe biliyor, ne bir şey biliyor, gelmiş doğru düzgün iş bulamamış. 4-5 aydır aç. O, bu bakıyor filan. Onların tabi hem kendileri hem çocukları problemli.

11. olarak % 30,43 ile siyasi sıkıntıların okula ve öğrencilere yansıması gelmektedir. Öğretmenlerden 7 tanesi bu sorunu yaşadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt3: Okulumuzda sıkıntı var. Hatta bir sınıfta Türk olduğu için dayak yiyen bir çocuk var. Eskiden Kürt olduğu için dayak yiyenler olurdu. Şimdi Türk olanlar dayak yiyor. Azınlık oldular artık.

Öğrt10: Çingen diyorlar, Kürt diyorlar. Artık sürekli bu şeyler basın yayın organlarında dile getirildiği için çocuklar burada kimin nerden geldiğini çok rahat anlayıp kavrayabiliyor. Çocuk da napıyor dışarıdan biri geldiği zaman 'Aa işte bak Kürt diyor. İş de o diyor bu diyor, bir takım şey kelimeler kullanabiliyor. Önyargı oluşuyor tabi. Önyargı nedir işte, bu, okula zarar verir, işte öğretmenlere bıçak çeker, saldırır, kavga eder, dışarıda teneffüste çocukları döver. Veya o çocuğun ailesi veya yakınları gördükleri zaman işte onlardan kaçıyor çocuklar. Hatta bazen işte yüzlerine bile bak işte bunlar adam kaçırıyor, çocuk kaçırıyor diye onların önünde söylüyor. Çocuk belki bunu bilerek de yapmıyor ama sonuçta yapıyor bir şekilde. Bir yerlerden bir şey duymuş ki yapıyor. Aile de mi söyleniyor, bunlara dikkat edin mi deniyor, artık ne yapılıyorsa, çocuk o arkadaşını dışlayabiliyor. Bu sınıf öğretmenine de bağlı. Öğretmenin sınıfta o çocuğu nasıl gördüğü, nasıl kabul ettiği de önemli. Çocuğu diğer öğrencilerden ayırmazsan bir sorun olmuyor. Ama çocuğa öğretmen veya dışarıdakiler farklı baktığı zaman öğretmen gereğini yapmıyorsa çocuklar da bildiğini yapmaya devam ediyor. Çocuk gülüyorsa

arkadaşına, sınıftaki öğretmen de ona müdahale etmiyorsa, bu davranışa devam ediyor. Benim sınıfımda da vardı. Şu roman dediğimiz çocuklardan biri geldi. İlk başta alay ediyorlardı işte Çingen çocuğu, çikolata diyorlardı çocuğun renginden dolayı. Ama şu an herkes onu kabullendi yani. Onunla beraber oyun oynuyorlar, onula beraber etkinlikler yapıyorlar. Bu öğretmene de bağlı biraz. Tamamen çevreye de şey yapmak gerekmiyor.

Öğrt13: Velilerin arasında onu fark ediyorum. Problem olmuştu. İki öğrencimin arasında problem olmuş. Gelip zaten onlar Kürtler, hani direkt bir yargılamayla zaten onlar Kürtler falan diye yaklaştı. Hani ben uyardım tabi, bu hiç hoş değil, Kürt, Türk, Alevi, Sünni bununla alakalı değil yani. Bunlar çocuk. Normal buralı olan çocuk da kavga ediyor. Hani direkt onun tavrını onun yöresiyle bağdaştırdı. İşte yaşanıyor biraz önce söylediğim gibi. Benim velimin arasında. Velinin bakış açısı tabi ki biraz olumsuz. Batılı doğulu ayrımı var. Fark edilir şekilde var. ya işte bunu yapmış olması çok normal, onlar zaten oradan geldiler gibi. Bu ondan beklenir. Zaten çocuğunu iyi yetiştirememiş falan gibi şeyler oluyor.

Öğrt17: Bazı şeyler oluyor birbirlerine duydum uyardım. Birbirlerinin ırklarına, sen şusun, sen busun diye duydum. Dedim böyle bir şey olamaz, siz kardeşsiniz. Irklarıyla dalga geçiyorlardı, şiveleriyle dalga geçiyorlardı. Onları uyara uyara, birbirleriyle işte kardeşlik türküleri, kardeşlik şarkıları dinletiyorum sınıfta. Bu şekilde aşmaya çalıştık.

Öğrt18: Etnik ayrımcılıklar tabii ki yaşanıyor. Bizim sınıfımızda Kürt öğrenciler az. Çoğunluğu Türk. Zaman zaman aralarında sıkıntı olabiliyor. Tabi ki ailelerin de baskısı vardır. Benim tecrübe göre, ben biraz daha öğretmenin biraz daha hoşgörülü olmasını, biraz daha sabırlı olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü gerçekten zor. Yani biraz daha sabırlı biraz daha güçlü olması gerektiğini düşünüyorum. Hemen kızmaması hemen öfkelenmemesi gerektiğine inanıyorum. Ben böyle düşünüyorum. Ve bunu da zaman zaman söylüyorum. Ama arkadaşlarımın çoğu benim gibi düşünüyor. Sadece birkaç arkadaşım farkında değil. Bu önemli bir sorun öğretmen arkadaşlar için.

Öğrt22: Yalnız ben hani 9 yıldır burada 1. kademe okutuyorum. Evin içindeki siyasi görüş çocuklara yansıyordu. Çocuklar bazen hani böyle siyasi sorular soruyorlardı bize. Çocuklar arası kavga şiddet 2. kademede bu daha çok ortaya çıkıyor. 1.

kademede yok. 1. kademe Andımızı okuyor, İstiklal Marşı'nı da okuyor. 2. kademede bu hiç yoktu okumazlardı. Şimdi gene bazı çocuklar okuyor. Bu tabi siyasi düşünceden aile yapısından dolayı okumuyor. Andımız zaten kalktı da 2. kademede, İstiklal Marşı'nı okumuyorlar.(...) Benim sınıfta bir tane Türk öğrenci vardı. Ona bu baskılar oldu. Şu anda sınıfımda yine Batılı öğrenci sayısı az. Doğulu öğrenci sayısı daha fazla. Derslerde sürekli hani birlikteyiz, aynı topraklarda yaşıyoruz, kardeşiz, işte şu anda mesela sosyal bilgilerde milli mücadele dönemini anlatıyorum. Orda hani dedelerimizin birlikte savaştığını, başka ülkelerin bizi bölmek istediği için bazı işte kötü insanlara uydukları için bizi bölmeye çalışıyorlar, birbirimize düşürüyorlar gibi vurgularla kardeşliğimizi pekiştirmeye çalışıyoruz. Bu da olumlu yönde oluyor. Bu dediğim gibi ama 9 yıldır bu bölgede yaşamanın getirdiği bir şey de, bu birleştiriciliği sağlayabiliyorum. Belki yeni bir öğretmen olsam hani belki o 9 yıl önceki o garip, yaşadığım garip olayları belki engelleyemezdim ama artık benim için sorun değil. Şöyle anlatayım mesela nevruzda daha önce işte bizim öğrenciler karakolu taşlıyorlardı. Orası toplum merkeziydi. Toplum eğitim merkezi miydi neydi, sonra karakola çevirdiler. Orayı taşladılar, sokak lambalarını taşladılar. İşte buraya barikat kurdular okulu taşladılar. Cam cam üstünde yani hiçbir sağlam cam kalmadı. Öyleydi, geçen yıl yine apo'nun yakalanışında herhalde bir olay oldu ama karakola yürüdüler. Ama okula hiç zarar gelmedi. Polis çekim yapardı. Okulda çekimi bize gösterirlerdi. Hangisi kimin öğrencisi, isimlerini alırlardı.

Öğrt23: Bu bölgede göçün dışında başka etkenler de var. Ya tabi ki şeyden, biraz da ekonomik problemlerin dışında bölgede siyasi bir takım bakış açılarının farklı olması ve işte buranın birçok ailede burayı kendi okulu gibi benimsememe ya da çocuklarını bu düşüncelerle etkileme şeyi var. Ya da işte hani kendilerinden olmayan bir okul, kendilerinden olmayan bir öğretmen profili var. Çocuklara yansıtıyorlar. Tabi bu büyüdükçe biraz daha fazlalaşıyor bu yansıma. Hani ilkokul döneminde çok fazla yansımasa da çünkü çocuk çok bilinçli hareket etmiyor. Hani ilk 1,2,3 ya da 4. sınıflarda bu dönemde çok fazla yansımıyor ama yavaş yavaş o evde hepsi öyle olmamakla birlikte büyük çoğunluğunda var bu. Biraz daha ergenliğe yaklaştıkça o düşünceler de sabitlenmeye, oturmaya başlıyor. Kalıcı olmaya başlıyor. % 99'u doğulu olduğu için yani dediğim gibi ilk 4 sınıfta çok fazla bir şey yok. Üst sınıflarda var. Zaten o düşüncede olan ailelerde var bu. Ötekileştirme ya da hani biz-siz ayrımı zaten var. Anne babada var, çocukta da bu yansımalar tabi ki oluyor. Buranın artı

başka problemleri de var. Başka siyasi problemleri de var. O zaten başlı başına hani farklı bir platform. Yani ilkokul düzeyinde çok fazla yansımamakla birlikte işte ortaokulda size her şekilde karşı çıkıyor. Öğretmene karşı çıkıyor, öğretmeni kabul etmiyor. Türk öğretmeni kabul etmiyor. Türk okulunu kabul etmiyor. Türkçeyi kabul etmiyor. Türk adını kabul etmiyor. Dolayısıyla siz doğruyu da söyleseniz o ona eğri geliyor zaten. Sizi reddediyor çünkü. Yani bu okulda okumayı da reddediyor. Türkiye Cumhuriyeti'nin yani yapılanı da zaten inkâr ediyor. İnkâr etme yoluna da gidiyor. Yapılmayanı da söylüyor yani tabi daha farklı hani saldırı boyutuna kadar bile bazen uzanabiliyor ileriki yıllarda. Okula yönelik tabi ki geçmişte olmuş. Ben geldiğimden beri okula yönelik bu anlamda bir saldırı görmedim. Ama şunu gördüm: aileleriyle birlikte eylemlere katılan, okuldan çıktıktan sonra akşam eyleme katılan taşlı yürüyüş ya da taşlı eylemlerine katılan öğrencilerimiz var. Sorduğumuz zaman biraz küçük oldukları için hemen söylüyorlar, ifade ediyorlar. Gittik taş attık ama cam kırmadım öğretmenim, ben arabalara taş atmadım öğretmenim diye çocuklar söylüyorlar. Tabi birçok gelgitler oluyor. Bazen üzülüyorum.

12. olarak % 26,08 ile okulda donanım eksikliği olması gelmektedir. 6 öğretmen bu sorunu yaşadıklarını dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt5: Eğitimle ilgili sorunlar, araç gereç yönünden tam donanımlı olmadığımız için bunları veliyle tamamlama çalışmada sorun var. Bilhassa 1. sınıfa başlarken işte öğretmen arkadaşlarımız sınıflara projeksiyon makinesi, ondan sonra gerekli internet bilgisayar almada zorlanmaktadır. Öğrenci velileri ilgisiz olduğundan, gerekli şeyi devlet sağlayamadığı için bunu öğrenci velisiyle gidermeye çalışmakta arkadaşlarımız. Mesela şimdi okul açılalı 3 ay olduğu halde bunu daha yeni sağlayıp işte öğrencilerden toplayarak bunu sınıfına alabilen arkadaşlarımız daha yeni yeni bunları sağlamıştır. Bu da başka türlü bir sıkıntıya sebep olmaktadır. Öğrenci velisine bunu aldırmaktan dolayı öğretmen arkadaşlarımız soruşturma geçirmiştir. Yani bazı anlamsız uygulamalar var. Bu devlet tarafından sağlanamadığı için, öğretmen çağı yakalamak için, bir takım çağdaş teknolojileri kullanmak durumundadır. Bu da öğretmen cebinden karşılayamayacağına göre oradaki öğrenci velilerinin duyarlılığıyla işte adam başı hesaplayıp ta işte şu kadar toplanırsa veya

zaten o işin içine kendi girmemekte, bunu siz sağlayın onlardan bir temsilci seçin, onlar kendi başına yapabilen sınıflar vardır. Hala hepsi de tamamlanmış değil.

Öğrt11: Bu okulda daha güzel kaynaklar kullanılabilir. Ders kitaplarını yeterli bulmuyorum. Ama kaynaklarımız yok. Daha güzel kaynaklar olabilir yani. Maddi tabi her şey biraz da maddiyata bakıyor. Öğretmenlere projeksiyon gibi imkanların sağlanması lazım bence. Tek başına olacak bir şey değil, 2-3 bin liralık bir alet. Bu para az değil. En azından destek verilmesi lazım.

Öğrt14: Bu okulda maddi olarak çok iyi bir okulda değiliz. Ama elimizden geldiği kadar yararlanıyoruz. Ben kendi bilgisayarımı getiriyorum. Araç gereç yönünden eksik tabi ama yapabildiğimiz kadar merkezdeki kadar yapmaya çalışıyoruz. araç gereç sıkıntısı oluyor. İlk geldiğimde projeksiyon olsun, sınıfta hiçbir şey yoktu. Hepsini kendi imkânlarımızla aldık. Projeksiyonu, bilgisayarı, sınıfı boyamayı velilerle birlikte yaptık. Okulun imkanları sınırlı.

Öğrt17: Laboratuar yetersiz. Laboratuara gidemiyoruz yani. Orda aradığımızı bulamıyoruz. Laboratuarda bir şey yok. Bir fotokopi çektiremiyoruz en başta. Fotokopi makinesi alacaklar, alacaklar. Dönem bitti hala fotokopi makinesi gelecek ama yok. Donanım olarak yok yani işte. Bir işte benim projeksiyonum yoktu. Parayı toplayamadım çocuklardan. Projeksiyon parasını 10 kişi getirdi, gerisi getirmedi, alamadım. 2 senedir alamadım.

Öğrt19: İstediğim her şeyi yapamıyorum. O da eksikliklerden okulda bazı eksiklikler var. Yani benim en büyük problemim telefondur, bilgisayardır, internettir, hiçbir şey bulamıyorum. İnternet yok, yazıcı yok. Bunlar olmadan olmuyor yani. Diyelim bir seminer vermek istesem, yok nasıl vereceğim. Oda yok, bilgisayar yok, hiçbir şey yok. Bu konuda destek sağlanmıyor. Gelmiyor, yok yani. Ben geldim geleli bu sorunu yaşıyorum. Donanım olarak çok sıkıntım var. O da bize baya problemler yaşatıyor.

Öğrt23: Dolayısıyla okulda araç-gereç bakımından gerçekten desteklenmesi gerekiyor yani hem görsel materyaller işte hem laboratuar ortamında hem de bilgisayar olarak. Bir kere belki en çok bilgisayarın lazım olduğu bir okulda bir bilgisayar odamız maalesef yok, yok yani. Bir şey yok, işte görüyorsunuz. Yani sadece işte onlarda birçoğunu velilerle birlikte beraber ortaklaşa aldığımız klimalarımız falan, çok eski televizyonlar. Artık televizyonlar da hani bir şey yapılamıyor yani projeksiyon olmadan. O kadar üst düzeyde şey yapmıyoruz ama ne

sağlıklı bir bilgisayar, çok eski bilgisayarlar ya çalışıyordu, ya çalışmıyordu, az sayıdaydı, sınıfların hani gidip orada ders görme imkânı yok. Yani bir bilgisayar laboratuarı yok, bırakın, 6-7-8'ler var. 4-5'lere de lazım ama 6-7-8'lere kesinlikle lazım. Hani bizim bir tane laboratuar bile çok az, yani sınıflarda bir harita bile bulamıyoruz. Yani bunlar ancak kendimizin, öğretmenlerin kendi çabalarıyla temin ettikleri malzemeler. Hiçbir malzeme yok en ufağından en büyüğüne kadar. Veya dediğim gibi şeyler, işte biraz biz destekliyoruz çok az düzeyde, alt düzeyde test kitaplarıyla, belki en fazla fotokopi çekilen okullardan bir tanesiyiz. Çünkü çocukların kaynak kitapları yok. Kaynak kitap olarak aileler destekleyemiyor. Onun için biz işte sağdan soldan, oradan buradan temin edebildiğimiz güzel, çocuklara uygun, her çocukların seviyelerini iyileştirmek için işte soru bankalarından falan yararlanıp, fotokopilerle çoğaltıp işte çocuklara kaynak yaratmak için sürekli fotokopi dağıtıyoruz. İşte dediğim gibi en çok fotokopi çektiren okullardan birisi burasıdır belki. O bakımdan biz desteklemeye çalışıyoruz. Ama bunlar da yapılabilir. Kaynak kitaplarla güzel bir kütüphane kurulabilir, işte teknoloji sınıfı kurulabilir, fen laboratuarı kurulabilir. Fen laboratuarı hiç bir şey yok, hiç bir şey yok. Yani hani birkaç şey, nedir o, dereceli silindir, birkaç tüp, biraz belki çok az kimyasal. Onlar da artık hani kullanılmayacak duruma gelmiş kimyasal sıvılar falan. Hani bir yer küreleri bile işte koskoca okulda bir iki tane, birkaç tane, hangi sınıf kullanacak, neresi kullanacak yani. Her şeyi çocuklara soyut anlatmak durumunda kalıyoruz. Çünkü her türlü malzemeyi öğretmen karşılayamaz. Bir şekilde hani laboratuarınızda, teknoloji sınıflarınızda olması gereken şeyler, hani biz zaten bizim karşılayabileceklerimizi karşılıyoruz, alıyoruz. Çocuklara biraz daha somutlaştırmaya, biraz daha birçok duyularına hitap etmeye çalışıyoruz. Ama işte temin edemeyeceğimiz gereçler de var. Yani onlarda artık çocuklara anlatarak böyle göstermeye çalışıyoruz. O yüzden zaten biraz da ara kültürde kalıyor çocuklar.

13. olarak % 21,73 ile öğretmenlerin sık tayin istemesi gelmektedir. 23 öğretmenden 5 tanesi meslektaşlarının sık tayin istemesi nedeniyle sorunların yaşandığını ortaya koymuştur. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt10: Öğretmen arkadaşlar da biraz şey yapsa, veliler bir şeyler yapsalar ama çoğu zaten burada 2 yıl duracağım, ne uğraşacağım ya uğraşmak istemiyorum diye işin üzerine düşmüyorlar. Genelde branş öğretmenleri pek öğrenciyle veliyle şey

yapmıyorlar. Yüzgöz olmadan 2 sene 3 sene çalışırım nihayetinde giderim diye düşüncede oldukları için velinin de katkısı düşüyor. Çaba gösterten arkadaşlar var, okula destek sağlamak isteyen ama o da yeterli değil. Eğer burayı basamak tahtası olarak kullanıyorsanız, işte Doğu'dan gelip Antalya'nın baraj mahallesine gelip sonra Muratpaşa'ya gitmeyi düşünüyorsanız, zaten burada bir şey yapmanıza gerek yok. Derse girer çıkarsınız. Materyal hazırlamazsınız, öğrenci için farklı bir şey hazırlamazsanız öğrenci sizi benimsemiyor. Veli zaten benimsemiyor. 8 yıldır buradayım mesela ben de tayin isteyip çevre okullara gidebilirdim. Ama sonuçta burayı benimsedik. Buradaki çocukların da eğitime ihtiyaçları var. Benimsemek gerekiyor. O yüzden diğer arkadaşların çoğu bir an önce buradan gideyim düşüncesinde. Göç alan bir yer olduğu için benimsemeyen arkadaş sayısı çok fazla

Öğrt11: Öğretmenler çok tayin istiyor. Çünkü merkeze gittikçe kalite artıyor. Yetiştirdiğin öğrencinin kalitesi de artıyor. Çünkü evde de bir ilgilenme olmadığı için doğal olarak arkadaşlar da sık tayin istiyor.

Öğrt12: Öğretmenler sık sık değişiyor bir de burada. Öğretmen eksiğimiz dışarıdan ücretli öğretmenle tamamlanıyordu. Onda da düzenli bir şekilde olmuyordu. Bir dönem geliyordu, 2. dönem gelmiyordu öğretmenler. Ulaşımı daha kolay olan daha iyi bir okula gitmek için. Mesela burada oturan 1 tane öğretmen var. Çoğu kendi arabasıyla geliyor veya otobüsle geliyor. Yürüyerek gidebileceği ya da eğitimi daha güzel olan okullar olabilir. En büyük sıkıntı bu, öğretmen eksikliği olması.

Öğrt14: Bizim okul çok fazla öğretmen değiştiren bir okul. Yani herkes çoğunlukla senesini dolduran öğretmen 2 yıl ya da 3 yıl doldurup tayin isteyip gidiyor. Sürekli öğretmen değiştiriyor çocuklar. O yüzden onlardan çok başarı olmasını bekleyemiyorsun. Çünkü 5 tane 6 tane öğretmen değiştiren sınıflar var.

Öğrt15: Mesela bu okulda Uncalı'dan, Konyaaltı'ndan 15-20 km uzakta olan arkadaşlarımız var. Bir kısmının evlerine çok uzak. Puanı varsa, tayini çıkıyorsa mutlaka mesafe olarak da yakın olmasını istiyor. Evinin yakın çevresinde bir okula gitmek istiyor. Benim evim burada olmasaydı ben de kesinlikle burada bu kadar durmazdım. Beni bağlayan buraya evimin yakın olmasıydı. Öğretmenler bu okulda çok yoruluyor. Diğer okulların öğretmenlerinin ben bu kadar yorulduğunu sanmıyorum. Çocuk hazır gidiyor. Çünkü verilen bütün şeyler karşılanıyor. Bir performans ödevi verdim hala daha onu getirmeyen çocuklarım var mesela.

Fotoğrafla ilgili bir şeydi. Diyor ki işte öğretmenim benim evde fotoğrafım yok. Ben bu ödevi yapamıyorum. Düşünebiliyor musun fotoğrafı yok çocuğun. Başarı olarak çok daha iyi okullar var. Niye orda çalışmak istemesin. Kendini niye bu kadar çok yorsun. Biz burada çok yoruluyoruz gerçekten.

14. olarak % 17,39 ile öğretimin ikinci planda kalması gelmektedir. Araştırmaya katılan 23 öğretmenden 4 tanesi çalıştıkları okulda öğretimden ziyade eğitimle uğraşmak zorunda kaldıklarını, öğretim işini ikinci plana attıklarını söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Biz burada şimdi siz de bilirsiniz talim ve terbiye derler Osmanlı'da. Terbiye çocuğa davranış kazandırma süreci, talim de öğretimdir, 2 kere 2 dört, Fatih Sultan Mehmet 1453'te İstanbul'u fethetmiş gibi, bunlar talimle ilgili. Biz burada daha çok terbiye üzerinde duruyoruz. Yani biz burada çocuğa öğretim yapamıyoruz, devamlı tıkanıp kalıyoruz. Çocuğa eğitimle uğraşıyoruz. Öğretimde biraz geç kalıyoruz. Ama işte onu da kısa sürede kapatmaya çalışıyoruz. Ama işte artık sınavlarda görüyorsunuz durumumuzu.

Öğrt2: Onların geçinme sağlama gibi bir kaygıları varken öğretmen arkadaşlarımızın da eğitim öğretim gibi bir kaygıları var. Daha doğrusu öğretim gibi bir kaygıları var. Böyle olunca da istekler karşılıklı anlamda birbirleriyle örtüşmüyor. Yani sıkıntılar buradan kaynaklanıyor. Ha çok büyük çatışmalar mı yaşanıyor hayır değil. Ben olayı şöyle düşünüyorum. Bu tip okullarda, yani arka mahallelerde yer alan okullarda bizim önceliğimiz, öğretimden daha ziyade eğitim olmalıdır diye düşünüyorum. Yani toplumda istendik davranışları verebilecek bireyler yetiştirebilme. Bu konuda yoğunlaşmamız gerekiyor. Bu topluma içinde yaşadığımız Antalya kültürüne buradaki vatandaşlarımızı birebir adapte edebilme, öğrencilerimizi bire bir adapte edebilme noktasında bence çalışma sarf etmemiz, çaba sarf etmemiz gerekiyor.(…) İşte eğitim öğretim noktasında sıkıntı yaşıyorum. Önemli olan benim için onları hayata hazırlamak. Veli toplantılarında şunu söylüyorum ben sürekli. Benimle beraber devam eden bir öğrenci ne yapacağına karar vermiş bir öğrencidir. Akademik eğitim zaten bütün okullarda bu böyle değil midir? Bütün öğrenciler akademik eğitim yapacak diye yani üniversite okuyacak diye bir kural yok. Şayet öyle olmuş olsaydı üniversitelerimiz dolar taşardı. Veya bir sürü gencimiz açıkta kalmazdı, üniversite sayıları da ona göre artardı. Doğal olarak bu

ülkenin tarımla uğraşan, sanayiyle uğraşan inşaat sektörüyle uğraşan elemanlara da ihtiyacı var. Çok değişik sektörlerde çalışacak insanlara da ihtiyacı var. Ama önemli olan onurlu bir birey olabilmeyi başarabilmektir. Yani ayakları üzerinde, toplum kurallarına saygılı, kanunları tanıyan, sıkıntılarını kanuni yollarla arayan bireyler yetiştirebilme önemlidir.

Öğrt21: Bizim şu anda öğretimden ziyade yaptığımız şey eğitim. Veya işte bayrak, vatan, millet bu kavramları biraz soyuttan somuta çekmek. Yani nedenini sorgulamak bir iş yaparken yaptıkları her işin nedenini sorgulamak, birileri yap dediği için değil de neden yaptığının farkındalığını kazandırarak çocuklara bir şeyler kazandırmak gerekiyor. Bu okullarda, bu tarz varoş okullarında yapılması gereken başka çok fazla bir şey yok. 3-5 tane çok üst düzey öğrenciyi bir yere getiriyorsun ama diğerlerine de davranış, kültür onları yani o yönlerini geliştirmek gerekiyor.

Öğrt23: Bundan önce geldiğimden beri en çok üzerinde durduğumuz konu eğitimin önemi, eğitimin çocuklarına getirebilecekleri, eğitimli bir birey, çocuklarla da eğitim üzerine çok, öğretimden daha çok belki eğitimle, eğitsel çalışmalara daha çok önem veriyoruz.

15. olarak % 17,39 ile okulun bulunduğu mahallenin yoğun göç alması nedeniyle öğrenci sirkülâsyonu yaşanması olması gelmektedir. 23 öğretmenden yine 4 tanesi bu sorunu dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt4: Eğitimle ilgili yaşanan sıkıntılar çocukların değişik değişik bölgelerden gelmesi ve okulun, mahallenin çok göç alması nedeniyle öğrenci portföyünün sürekli değişmesi sorun yaratıyor. Çok farklı. Öğrenci geliyor, sonra başka bir okula veya memleketine gidiyor. Veya öğretim yılı ortasında okula nakil öğrenciler geliyor göç alması sebebiyle.

Öğrt5: Öğrenci sirkülâsyonumuz sürekli değişmektedir. Bizim sınıfımızda mesela öğrenci listesi sürekli değişmektedir. Yani senenin ortasında, senenin başında veya ikinci dönemin başında değişik yerlerden öğrenci gelmekte, sürekli değişime uğramaktadır.

Öğrt11: Çok fazla nakil alıyoruz biz. Sınıf öğretmeninin, öğrencinin tutumu bence burada çok önemli. Birisi gelmiş, kim gelmiş geç otur gibi yaklaşırsanız olmaz. Siz

nasıl yaklaşırsanız sınıf ta aynen geliyor arkanızdan. Hele 1'den 4'e kadar olan çocuklar daha çabuk yapıyor bunu. O şekilde olunca pek problem yaşamıyorum.

Öğrt16: Devamlı göç alan bir yer olduğu için her sene 4-5 tane öğrencimiz gider gelir. Bu sene zannedersem 4. sınıflara, 2 tane bana, 4-5 tane öğrenci geldi.

16. olarak % 17,39 ile öğrencilerin devamsızlık yapması gelmektedir. 4 öğretmen öğrencilerin sıklıkla devamsızlık yaptıklarını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Devamsızlık problem oluyor. Zaten okula çoğu mecbur olduğu için geliyor. Devamsızlıktan para cezası alacaksın diye biz korkutarak okula getirdiğimiz öğrenciler var. Şimdi biz bunla ilgili geçmiş yıllarda okulumuzla birlikte çalışma yaptık. Müdür yardımcımızla beraber arkadaşlarla gruplara ayrıldık. Gelmeyen öğrencilerin adreslerini ziyarete gittik. Ama çoğu kez oradan da taşınmış oluyorlar. O kişileri de bulmak da mümkün olmuyor. Ya taşınmış oluyorlar ya da işte görüşecek kimse yok. Bakıyorsun evde küçük çocuklar kalmış. Annesi babası işe gitmiş. Muhatap olacak kimse olmuyor. İşte birazını tekrar okula gelmesini sağladık bu şekilde. Ama okula gelse bile devamsızlık yapıyor çocuk. Okula 1 gün geliyor 3 gün yok. 3 gün geliyor 5 gün yok. Dolayısıyla da böyle sürekli derse katılmayan bir öğrencinin takdir edersiniz ki başarı durumu da kötü oluyor. Sürekli geri kalıyor.

Öğrt9: Çocuğun okula devamsızlığından dolayı sorunlar yaşıyoruz.

Öğrt11: Devamsızlık sorun oluyor tabi bu sınıflarda.

Öğrt22: Devamsızlık sorunları falan yaşıyoruz hani akrabaları olmadığı zaman veya akrabalarıyla birlikte göçtülerse birbirlerine destek oluyorlar ekonomik olarak hani çocuklara bakma açısından. Ama göç, burada yaşamış burada 3. kuşak dediğimiz hani orda dedeleri doğmuş gelmiş, burada 2. 3. kuşak, burada yaşıyorsa daha az sorun hani. En azından bir iş düzenleri oluyor, çalışıyor oluyorlar. Çocuklara daha okusun, şunu yapsın, bunu yapsın biraz şey de değişiyor hani bakışıyor açıları da değişiyor batıya gelince. Okumak hani evet çocuklar için yararlı bir şey diye düşünceleri de değişiyor. Çocuğun okuması, iyi bir liseye gitmesi, iyi bir meslek, hepsi iyi bir meslek sahibi olsun bir memur olsun istiyor en azından.

17. olarak % 17,39 ile okulda temizlik problemlerinin yaşanması gelmektedir. 4 öğretmen bu sorunu yaşadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Temizliğine hiç dikkat etmiyorlar. Zaten o konularda göç edenler başlı başına problem. Temizlik, okul kuralları, beslenme konularında velilerle görüşüyoruz. Bu konular öğrencilerin eğitimiyle alakalı oluyor işte. Temizliklerine dikkat edilmiyor bu öğrencilerin. Ben bu konuya çok dikkat ediyorum.

Öğrt21: Valla genelde çocukların temizlik konusunda görüşüyorum velilerle. Çünkü biz en çok o problemleri yaşıyoruz. Onunla geçiyor zaten bir toplantı. Dersler, ders durumları işte temizlik onları görüşüyoruz. Onun dışında çok fazla bir şey paylaştığımız söylenemez. Temizlikte işte tırnaktır, saç bakımıdır, banyo süreleridir, onlar çok önemlidir bizim için. İç çamaşırların sık değiştirilmesi, bunları tek tek velilere anlatıyoruz. İşte ne yapmaları gerekiyor, bit kontrolleri vs. bunları sürekli velilerle paylaşıyoruz. Ama temizlik tabi maddiyatla ilgili bir şey değil. Temizlik ailede biten bir şey.

Öğrt22: İlk şeyim temizlik. Öğrencinin temizliği, düzeni. Özellikle kızlar arasında şey yıkanmamadan dolayı şey var, koku olayları oluyor mesela. Tuvalet alışkanlıkları çok farklı olduğu için tuvalet kâğıdı ve iç çamaşırından ziyade bu, erkekler pantolonun içine sadece pijama giyiyorlar. Onu da 23 Nisan'da biz gösteri hazırlamıştık. Çocuklara beyaz pantolon diktirdik. Deneyeceğiz, beden alacağız orada fark ettik. Hani çocuklar iç çamaşırı giymiyor. Özellikle erkek çocuklar, kızlar giyiyordur belki de. Öyle bir deneyimden ortaya çıktı bu.

Öğrt23: Anne baba hani çocuk yetiştirmek o kadar basit bir şey değil veya işte çocuğa olumlu davranış kazandırmak çok basit bir şey değil. Ama anne babada o eğitim yoksa çok basit bir örnek olacak, anne baba yere çöp atmaması gerektiğini bilmiyorsa bunu çocuğuna veremiyor.

18. olarak % 13,04 ile başarılı öğrencilerin aileleri tarafından okuldan alınıp başka okula gönderilmeleri gelmektedir. Öğretmenlerden 3'ü ailelerin başarılı çocukları bu okullarda okutmak istemeyip daha iyi okullara götürdüklerini dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt3: Burada çocuğum daha iyi eğitim alsın diye düşünenler çocuğunu buradan alıp daha iyi bir semte gidiyor. Bu semte çocuğum daha iyi eğitim alsın diye gelen bir veli yok.

Öğrt8: Bazı terbiyeli öğrencilerim var. Başarılı bir de bunlar. Bazı velilerim 2. kademede başka yerde okutabilecek veliler, öğrenci bozulmasın, davranışları değişmesin, diğerlerinin ya huyundan ya suyundan etkilenmesin diye değiştirebilenler değiştiriyorlar.

Öğrt13: Bu bölge göç alan bir bölge olduğu için, bilinçli veli, buralı olan veli, biraz da maddi durumu elverişli olan veli burada ilkokulu okutuyor sadece. Geçtiğimiz dönemlerde 5. sınıfa kadar okutuyor. Çünkü sınıf öğretmeni daha disiplinli olur. Ortaokula geçince daha problemli olur düşüncesiyle sınıf öğretmenindeyken buraya emanet ediyor. Ama ortaokula geçince başarılıysa bir de çocuk, öğretmenin de tavsiyesiyle daha iyi bir okula sevilse gönderiliyor. O yüzden buraya iyi öğrenci kalmıyor. Kalıyorsa birkaç tane kalıyor yani.

19. olarak % 13,04 ile velilerin öğretmene bakış açısının olumsuz olması gelmektedir. 23 öğretmenden 3 tanesi bu sorunu ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt3: Şimdi çevre olarak düşünürsek veliler öğretmene karşı daha önce söylediğim gibi belirli bir tablo var. Öğretmen gözlerinde kötü. Ama kendi sınıfımda 1-2 kişi ancak olabilir. Daha önce vardı. Onları da yavaş yavaş yendim.

Öğrt7: Veliler göç yaşamış, başka yerden gelmiş, bulunduğu ortama uyum sağlayamamış ya da işsiz, yeterli sosyo-ekonomik, kültürel düzeye çıkamamış insanlardan oluşuyor. Veliler artık her istediğini yapabilir konuma geldiler. Artık biz onları değil de onlar bizi idare şekle geldiler. Öğretmene bakışları iyi değil. Bu problemlerin nedeni yeterince birbirini tanıyamamaktan kaynaklanıyor.

Öğrt17: Bana mesela önyargıyla baktılar ilk geldiğimde. Acaba bizim çocuklarımıza iyi davranır mı gibi bir önyargı gördüm onlarda. Ama ben hiçbir şekilde ayrım yapmam. Hepsine eşit şekilde davranırım. Uyum sorunu çok fazla. Bana korkarak yaklaştıklarını fark ettim. Bugün bir velim geldi mesela. Onu size anlatamayacağım ama. Önyargılı baktılar bana. 2. sınıfta onları aldığımda bizim çocuklarımıza nasıl davranır diye, doğudan gelen veliler bizim çocuklarımıza farklı davranır diye böyle

korkularını fark ettim. Ve toplantıda onu açıkladım. İçiniz rahat olsun dedim. Ben hiçbir şekilde ayrım yapacak bir öğretmen değilim. Irkçılığa da karşı olan bir öğretmenim. Hiçbir şekilde ayrım yapmam içiniz rahat olsun. Çalışan öğrenci de çalışmayan da, kültürü, etnik kökeni ne olursa olsun ayrım yapmam, içiniz rahat olsun dedim. Onlara o güveni verdim. Sadece o korku oldu. Şimdi beni seviyorlar yani onu fark ediyorum anne babalar. Babalarıyla çok görüşmüyoruz. Birkaç kişinin babasıyla tanıştım. Babalar çalışıyor genelde. Annelere bırakmışlar. Toplantıya anneler geliyor. Babalar hiç gelmiyor. Ben birçoğunun babasını tanımıyorum. Babalar gelmiyor. Babalar gelmeyince, baba da önemli çocuk için. Anne halletmeye çalışıyor. Anneyi baba ne kadar anlayabiliyor bilmiyorum tabi.

20. olarak % 13,04 ile öğrencilerin düzensiz yaşam sürmeleri gelmektedir. 23 öğretmenden yine 3'ü u sorunu belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Çocuğun durumuyla ilgili konuşuyorum velilerle. İşte çocuğun sınıf içindeki durumu, kahvaltı yapıp yapmaması, temizliği, kişisel bakımı çocuğun durumuyla ilgili konuşuyoruz genelde. İşte kahvaltı yapmak istemiyor, temizlik yapmak istemiyor. Çocuk sabah kalkmak istemiyor. Geç yatıyor, erken yatmak istemiyor gibi sorunları oluyor.

Öğrt7: Çocuğun beslenmesi olmuyor zaten. Sürekli aç. Eline bir harçlık verilmiyor. O yüzden arkadaşınınkini almaya çalışıyor. Baya bir problemli oluyor.

Öğrt11: Düzgün beslenemiyorlar. Düzgün sosyal hayatları yok. Tabi öyle olunca problem oluyor. Benim sınıf buna pek uymuyor tabi. Okul geneli öyle ama. Sınıf öğretmenliğinde biraz daha çok fazla görüşüyorsunuz ya velilerle 1-2 tanesinin göndermemesi çok sorun olmuyor diğerleri verdiği için ama branşlarda çok fazla branş öğretmenleri daha sıkıntılı.

21. olarak % 13,04 ile öğretmenlerin ilgisiz olması gelmektedir. Öğretmenlerden 3 tanesi meslektaşlarının çalıştıkları okulu benimseyemediğini kısa zamanda içinde gidecekmiş gibi davranıp okula karşı ilgisiz olduklarını ortaya koymuştur. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt10: Öğretmenlerin de burayı benimsemeleri lazım. Geldim 2 yıl sonra giderim mantığındaki öğretmenlerin verimli olduğunu düşünmüyorum ben. Yani bir bakın

burayı seven öğretmenler ne yapıyor gitme taraftarı olanlar ne yapıyor veya ne yapmamışlar. Zaten bunu gözlemlerseniz görürsünüz. Bütün sınıflarda panolar boşken bir tarafta doluysa yani, Türkiye'nin en iyi sınıflarından bir bu okulda. Yani salla başı al maaşı mantığında olursanız, derse gireyim, çıkayım derseniz olmuyor. O yüzden farklı öğretim yöntemlerini kullanmak ona göre materyal hazırlamak gerekiyor. Bu da tabi zaman, emek, para istiyor. Ben arkadaşların yüzüne de söylüyorum. Burayı sevmeyen insan burada barılı olamaz. Sonuçta buraya sıçrama tahtası gözüyle bakılıyor. Doğu'dan geldim, 2 yıl çalıştım, tayin dönemimde Kepez'in veya Muratpaşa'nın iyi okullarına gitme mantığında insanlar. O yüzden öğrenciler de aptal değil onlar da anlıyor. Birçok iyi öğrencimiz de kötülerin arasında kaybolup gidiyor. Çok öğrencimiz oldu öyle. Çok iyiyken çevresinden dolayı eğitimden uzaklaşan birçok öğrencimiz oldu. Şu anda iyi bir Anadolu lisesine gidecekken öğrencimiz bakıyoruz torna tesviyede, camcıda çok öğrencimiz oldu.

Öğrt11: Mesela ben bu sınıfı aldığımda hiçbir şey yoktu. Projeksiyon aldılar, perde yaptırdılar, sıra örtülerimizi dolaplarımızı her şeyimizi aldılar. Biraz çabaladığın zaman destek olanlar çıkıyor. Ama bazen öğretmenden de kaynaklanıyor. Öğretmen boşverirse veliler de çok şey yapmıyorlar. Ama yapalım derseniz yapılacağına inanıyorum.

Öğrt13: Branş öğretmenlerinde sorun olduğunu düşünüyorum. Bunu sadece bu okul için söylemiyorum. Bütün okullar için geçerli. Sınıf öğretmenlerinin daha hassas olduğu, daha ılımlı, daha çok kendi çocuğu gibi sahiplendiğini düşünüyorum. Ama ortaokula gelince çocuklar birdenbire değişiyorlar. Hakaretvari sözler çok oluyor branş öğretmenlerinde. Sahiplenme daha az oluyor. Çünkü bir sürü öğrencisi oluyor. Ama sınıf öğretmenin 30 tane öğrencisi var. Sadece onunla ilgileniyor. Ama branş öğretmeninin bir sürü öğrencisi var. Birçoğunun adını bile bilmiyor. Öğrenci de öyle olunca çok ilgilenmiyor. Öğretmen benimle ilgilenmiyorsa ben de ilgilenmiyorum diye düşünüyor.

22. olarak % 8,70 ile sınıfların kalabalık olması gelmektedir. Öğretmenlerden 2 tanesi çalıştıkları okulda sınıflarının öğrenci sayısının fazla olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Başarının artması için yani işte sınıfların sayısı azaltılabilir. 40 kişi değil de 20 kişi olsak daha bir kaliteli eğitim verilir.

Öğrt23: Kalabalık, 40 kişilik sınıflar, hani hangi öğrenciyle hangi dersi işleyeceksiniz. Tamamen her şey öğretmenin bireysel çabalarıyla. Planlı programlı bir çalışma içerisinde yer almıyorsunuz. Bahsettiğimiz bütün yokluklar bir kere sağlıklı eğitim-öğretim yapmanızı engelliyor.

23. olarak % 4,34 ile öğretmenlerin asli görevlerinin dışında işlerle uğraşmak zorunda kalması gelmektedir. 23 öğretmenden 1 tanesi bu sorunu yaşadığını dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt23: Yani eğitim araç-gereçlerinin olmayışından tutunuz hani şey bile ben biraz önce söyledim güvenliğe para topluyoruz. Para toplamak zorunda kalıyor öğretmen. Ders yapması gerektiği yerde yok onun için para yok bunun için para çünkü çok eksiğimiz var. Ve bunları bir şekilde el birliğiyle halledebileceğimiz şeyler. Hani güvenlik için para, kitap alalım para yani öğretmen bunlarla uğraşmak zorunda kalıyor ders içerisinde.

Öğretmenlerin çalıştıkları okulla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunlarına ilişkin görüşlerini genel olarak yorumladığımızda, göç yaşamış velinin okula karşı ilgisizliği, okulun akademik başarı durumunun düşük olması, öğrencilerde kavga, küfür, hırsızlık, kurallara uymama vb. davranış bozukluklarının görülmesi, velinin çocuğuna karşı ilgisiz olması, göçle gelen öğrencinin sınıf seviyesinin gerisinde kalması ve başarısız olması, velilerin ekonomik sıkıntı nedeniyle okula ve çocuklarına katkıda bulunmamaları, velinin çocuklara ders ve ödevlerinde destek olmaması, velinin eğitim ve kültür seviyesinin düşük olması, öğrencilerin sigara, alkol, tiner, uyuşturucu vb. madde kullanımına yönelmeleri, göç yaşamış velilerin Türkçe bilmemesi nedeniyle sorun yaşanması, siyasi ve etnik sıkıntıların okula ve öğrencilere yansıması, okulda donanım eksikliği olması, öğretmenlerin sık tayin istemesi, öğretimin 2. planda kalması, okulun bulunduğu mahallenin yoğun göç alması nedeniyle öğrenci sirkülâsyonu yaşanması olması, öğrencilerin devamsızlık yapması, okulda temizlik problemlerinin yaşanması, başarılı öğrencilerin aileleri tarafından okuldan alınıp başka okula gönderilmeleri, velilerin öğretmene bakış açısının olumsuz olması, öğrencilerin düzensiz yaşam sürmeleri, öğretmenlerin ilgisiz olması, sınıfların kalabalık olması, öğretmenlerin asli görevlerinin dışında işlerle uğraşmak zorunda kalması sorunlarını yaşadıkları anlaşılmaktadır.

4.2.4. Öğretmenlerin Göç Yaşamış Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğretmenlerin göç yaşamış öğrencilerin yaşadığı sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.9.'da elde edilen veriler görülmektedir.

Öğretmenlerin göç yaşamış öğrencilerin yaşadığı sorunlar hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 78,26 ile uyum sorunu gelmektedir. 23 öğretmenden 18 tanesi bu sorunu dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Tabi ki ilk olarak uyum sorunu var. Uyum sorunları var tabi çocuğun. Çünkü çocuk daha önce köydeymiş. Orda farklı bir yaşam biçimi var. Burada farklı bir yaşam biçimi var. Onun haricinde de şey tabi ki muhakkak yani adreslerini bulamıyor. İlk önce mesela annesi getiriyor, götürüyor. Evin yolunu ezberlemesi gerekiyor. Ya tabi ki burada düşünün yani köy çok farklı bir yaşam. Burada bir şehir yaşamı var. Bu sorunları yaşıyorlar. Bu sorunları da hayatına yansıyor, yaşamlarına yansıyor, sosyalliklerine yansıyor. Dolayısıyla biz de o sosyalin içinde olarak okula da yansıyor. Okul kültürünü anlayamamış oluyor. O iklimi anlamamış oluyor. O sıkıntılarımız oluyor.

Öğrt2: Öğrenciler öğretmenlere bakarken, acaba başarısıyla göz önüne gelmekten daha ziyade o göç etmişliğin vermiş olduğu o bunalımları, nasıl söyleyeyim, burada yaşadığı olayları dışarıdaki çevrede yaşadığı olaylarla ve şehir merkezine indiğinde görmüş olduğu yaşamla buradaki yaşamın veya kendi memleketindeki yaşamın uyumlu olmadığını görüyor. Bu noktada da öğretmene baktığı noktada da okulun ona çok büyük katkı sunabileceğini düşünmüyor. Özellikle ben 8. sınıf öğrencileriyle görüştüğüm zaman herkesin aklında şöyle bir imaj var. Ben bu okulu bitirip, bu okulu bitirdikten sonra gideyim, bir otelde çalışayım, garson, komi vs. tarzında ve ondan sonra da birini ayarlayayım, yurt dışına gideyim. Herkesin mantalitesi yani % 80 öğrencilerin erkek öğrencilerde böyle. Kızlarda farklı.

Öğrt4: Çevre değişikliği, arkadaş değişikliği, öğretmen değişikliği bunlar çocukları etkiler. Yeni bir ortam ve gelmiş buraya babası iş bulmuş mu bulamamış mı bunlardan etkileniyor.

Tablo 4.9. *Öğretmenlere Göre Göç Yaşamış Öğrencilerin Sorunlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Göç Yaşamış Öğrencilerin Sorunları	Öğrt1	Öğrt2	Öğrt3	Öğrt4	Öğrt5	Öğrt6	Öğrt7	Öğrt8	Öğrt9	Öğrt10	Öğrt11	Öğrt12	Öğrt13	Öğrt14	Öğrt15	Öğrt16	Öğrt17	Öğrt18	Öğrt19	Öğrt20	Öğrt21	Öğrt22	Öğrt23	F	%
1)Uyum sorunu	√	√		√	√	√	√	√		√	√	√	√	√		√	√	√	√			√	√	18	78,26
2)Evde yaşayan birey sayısının fazla olmasının olumsuz etkisi	√	√	√				√				√	√	√		√	√		√	√	√	√		√	14	60,86
3)Ekonomik sıkıntı yaşama		√	√		√		√		√		√		√	√	√			√	√	√	√			13	56,52
4)Türkçeye hâkim olamama nedeniyle dil sorunları yaşama		√	√									√	√	√	√		√	√		√	√	√	√	12	52,17
5)Ailelerin kendilerinden beklentileri olmaması				√	√			√				√	√	√		√	√			√	√	√	√	12	52,17
6)Ailelerinin okutmama düşüncesi							√	√		√	√	√		√		√					√		√	9	39,13
7)Aileleri tarafından bir işte çalıştırılmaları					√		√			√	√				√						√	√		7	30,43
8)Ailenin ilgisizliği	√	√			√										√				√		√			6	26,08
9)Arkadaşlarına ve çevresine karşı çekingenlik yaşama							√	√			√	√	√				√							6	26,08
10)Güvenlik sorunu yaşama									√	√	√			√	√		√							6	26,08
11)Aile içinde iletişim sıkıntıları yaşama				√	√													√				√	√	5	21,73
12)Arkadaşları tarafından dışlanma ve alay edilme							√			√	√		√											4	17,39
13)Çevresindeki yaşama özenme													√			√			√				√	4	17,39
14)Ailenin parçalanmış olmasının olumsuz etkisi											√				√						√			3	13,04
15)Anne babanın okuma yazma bilmemesinin olumsuz etkisi												√						√						2	8,70
16)Toplama sınıfta öğrenim görme												√												1	4,34
17)Erken yaşta okula başlama																				√				1	4,34

Tablo 4.9.'da öğretmenlerin göç yaşamış öğrencilerin yaşadığı sorunlar hakkındaki görüşlerine göre % 78,26 ile çevreye uyum sağlayamama hakkındaki görüşlerin devamı aşağıda verilmiştir.

Öğrt5: Uyum sorunu yaşanmaktadır. Çünkü diğer bir bölgeden gelip bu bölgeye uyum sağlamakta sorunları olan, defter kitap temin etmede sorunları olan öğrencilerimiz olmaktadır.

Öğrt6: Uyum problemi var öncelikle. Mesela çocuk geliyor. Bu sene geliyor. Bu sene burada sene sonunda bakıyorsun gidiyor. Yer değiştiriyorlar. Kısa süreli kalıyorlar yani bence en büyük problem uyum.

Öğrt7: Uyum sorunu tabi ki işte göç ettikleri için henüz bu çevreye alışamamış. Şimdi kıyaslarsak göç yaşamış öğrencilerle göç yaşamamış öğrenciler başarı olarak tabi ki, hal, hareket, davranış olarak kıyaslarsak kesinlikle göç edenler daha başarısız, daha davranış bozuklukları olan, uyum problemleri yaşayan çocuklar. Diğerleri ise tabi aynı yerde bulunmanın verdiği güvenle daha başarılı, daha birbirine alışık, daha sıcakkanlı, kurallara daha çok uyan çocuklar. Kesinlikle çok büyük fark var arada.

Öğrt8: İlk başta uyum sorunu, arkadaş ortamı falan, elimden geldiğince işte yeni geldi arkadaşınızı yalnız bırakmayın şeklinde onları hazırlamaya çalışıyorum. Birden bire olmuyor. Ortam var tabi, büyük şehre geliyorlar. Onun uyum sorunları var. İşte bu hafta giden öğrencimiz kaç zamandır geliyordu. İşte bu hafta taşınacağız babam işten çıktı. Sonra kalıyormuşuz öğretmenim babam başka iş buldu. Bu gitme muhabbeti çocuğu etkiliyor tabi ki. Nasılsa gideceğim düşüncesiyle kendini veremediğini düşünüyorum. Bazen ödevini yapmadığında niye yapmadın diyorum, zaten biz bu hafta sonu gideceğiz, taşınıyoruz derken çok fazla adapte olamıyor yani. Başka bir öğrencimde de var. Taşınacaklar. Nasılsa gidecekler diye o da sallıyor. Ya tabi ki çocuklara zarar veriyor. Yeni bir ortama girmek, yeni arkadaşlar bir şekilde adapte oluyorlar ama hepimiz mesela bir başka evde uyusak zorluk çekeriz. Başka bir ortama girsek kendimizi ifade etmekte zorluk çekeriz. İlk etapta bir heyecan olur. Çocuklarda onu atlatma süreci bazılarında 1 hafta bazılarında 1 ay bir şekilde çocuklara zarar veriyordur.

Öğrt10: Geçen sene Van depreminden sonra gelen çocuklar vardı. Çocuk uyum sağlamakta sıkıntı çekiyor. Arkadaşlarına uyum sağlamakta sorun yaşıyor.

Öğrt11: Uyum problemi sorun. Şimdi mesela ilk başlarda öğretmenini özlüyor çocuklar. Arkadaşlarını özlüyorlar. Öğretmene alışma dönemi geçiriyorlar. İlk başlarda kabullenmiyor burası benim sınıfım mı, öğretmenim mi. büyük sınıflarda, 8. sınıflarda özellikle öğrenci içine kapanıyor, hırçınlaşıyor ya da fikirlerini dile getiremiyor. Tamamen öğrenciyle bazen öğrenciyle halletmeniz gereken şeyler

oluyor. Öğretmen, öğrenci, veli bir arada olması gerekiyor. Birisi olmayınca işleyişte bir bozukluk meydana geliyor.

Öğrt12: Buraya gelince bir kültür farkı oluyor. Köyden geliyor mesela köy küçük bir yerdir, 30 hane 40 hane bir yer. Ama burası aşağı yukarı 5000 nüfuslu, sadece bu mahalle. Çocukları kattığın zaman 10000 kişilik bir kasaba görünümünde oluyor. Ama küçük bir toplumdan geldiği için orda rahatlıkla yapabildiğini burada yapamıyor. Orda akrabaları vardır ama burada akrabası yoktur. Bunun için bir uyum sorunu var çocuklarda.

Öğrt13: Bir tane öğretmenimiz raporluydu uzun süre. Boş derslerimizde biz onun sınıfına giriyorduk. Nakil gelmenin de tabi ki sorunları var. Nakil gelenlerde uyum sorunları oluyor, arkadaşlarıyla kaynaşamama oluyor. İlk başta geldiğindeki bir adaptasyon problemi, velinin de adaptasyon problemi. Tabi ki yeni gittiği bir yere herkes alışmakta ilk başta zorluk çeker. Onların da mutlak bir adaptasyon süreci olduğu için veliden veliye farklılık gösteriyor.

Öğrt14: Tanımadığın, bilmediğin bir ortama geliyorsun, korkuyorsun en basitinden. İnsanlara yaklaşmaya çalışıyorsun. Koşulların zor olduğunu düşünüyorum ben bu konuda. Valla velilerin sorunlarından kaynaklanıyor. Öncelikle onların bir giderilmesi gerekiyor ki çocuk kendini adapte etsin.(...) Çocuk bir yere alıştıktan sonra başka bir yere alışmada zorlanıyor. Bir sınıfa alışmışsınız, arkadaşlarınıza alışmışsınız, alıştığınız bir çevre, bir öğretmen var. Oradan tekrar yeni bir yere geliyorsunuz.

Öğrt16: İlk geldiğinde hemen okul, çevre, arkadaş uyumsuzluğunu yaşıyorlar. Tabi ki yöresel farklılıklar var. Buradaki gelenek görenekler oradaki adetler, bunlar baya bir çatışma yaratıyor. Bizim okulumuzun % 70-80'ni profil olarak güneydoğulu olduğu için arada diğerleri de kaynıyor. Bunlar onlara uyuyor.

Öğrt17: Burada göç eden birisi mesela uyum sağlamada zorluk çekiyor. Çocuk sınıfa uyum sağlamada, öğretmene alışmada zorluk çekiyor. Uyum tabi ki, uyum sağlayamıyor. Oturuyor mesela sınıftan hiç dışarı çıkmıyor. Arkadaşlarına katılamıyor ben teneffüslerde görüyorum. Uyumsuzluk, çevreye adapte olamıyorlar. Bu topluma uyum sağlayamıyorlar. Aile ve oranın kültür farklılığı. Bizim kültürümüze, yani buradaki Antalya insanının kültürüne ayak uydurmada zorlanıyor

tabi çocuklar. Zorlananları 7'lerde, 8'lerde ben çok gördüm, üst sınıflarda. O uyumsuzluğu gördüm.

Öğrt18: Ben eksikliği olan öğrencilerin çoğunun uyumda zorluk çektiklerini görüyorum. Bizde biraz daha seviye yüksek diye görüyorum. Derslerdeki davranışlarıyla ilgili, ben en çok onunla ilgili velilerle konuşuyorum. Derslerdeki davranışları, uyum sağlaması, arkadaşlarıyla uyumu o konularda görüşüyorum.

Öğrt19: İlk başta işte eğer farklı bir bölgeye gelmişlerse tabi ki uyum sorunu yaşıyorlar.

Öğrt22: Uyum sorunu var. Antalya kültürü arasında sıkışıyor bunlar. Bu uyumsuzluğun en büyük sebebi bu. Çünkü hani Doğu'da barınamıyor. Doğuda çalışan arkadaşlarımız Doğu hiç böyle değil diyor hani. Bunlar daha farklı geliyor onlara. Bence kültür çatışmasını yaşıyorlar. Şey gibi hani Türklerin Almanya'ya gidip oradaki kültürel çatışmada, ona çok benziyor, eşdeğer.

Öğrt23: Ara kültür problemleri her zaman çok fazla tabi ki. Çünkü 2 kültür arasında kalıyorlar. Yani bir işte merkezde gördükleri her türlü koşullar ile yeterli koşullara sahip çocuklarla aynı koşullara sahip olmak istiyorlar. Diğer taraftan işte tabi Antalya'ya gelmiş olmanın bir şeyi var, bir artısı. Hani Antalya gibi bir şehirde yaşıyoruzun havasına kapılıp davranışlarını kontrol edemiyorlar tabi ki. Hani şey gibi ne köylüler, ne kentliler. Anlatabildim mi, iki arada kalıyorlar. Bu da geldikleri yerdeki gibi olmak, o şekilde yaşamak istemiyorlar. Ama buraya da uyum sağlayamıyorlar. Buranın çünkü şartlarını evde artık zihniyetler ya da beyinler ya da anne baba değişmediği için bu eğitim de giriyor, eğitimsiz bir şekilde girdikleri için de biraz hani taklit yoluna bu taklit de tabii ki biraz sapkınlığa yol açıyor.

2. olarak % 60,86 ile evde yaşayan birey sayısının fazla olmasının olumsuz etkisi gelmektedir. 23 öğretmenden 14 tanesi ailenin kalabalık olması nedeniyle çocuğun evde bir takım sorunlar yaşadığını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Yani eşyalarını toplamışlar, gelmişler. Antalya'ya göç etmiş adam. İşte güvenlik nedeninden olabilir, orda işsiz kalmıştır ondan olabilir, karnını doyuramıyordur, tabi ki bu şartlarda bile yine çocuk yapıyor mesela. Şimdi çocuğu

orda rahat yapıyor. Sağlık, güvenlik, barınma bunun sorun olduğu bir yerde çocuk ta rahatsız olacaktır.

Öğrt2: Çocuk sayıları çok fazla bu bölgede. Hemen hemen 3'ün üzerinde genel anlamıyla velilerimizin çocuk sayısı. Sosyal sorumluluk projesi çerçevesinde ne yapılabiliyor, okul idaremiz olsun, öğretmen arkadaşlar olsun, geçen yıllarda ayakkabı ve kıyafet dağıtımı konusunda ciddi faaliyetlerde bulundular.

Öğrt3: Yaşadıkları ev ortamının düzgün bir hali yok. Tek oda içerisinde bir sürü insan, 20 kadar insan var. Çünkü sadece çekirdek aile taşınmıyor buraya. Dayılar geliyor, amcalar geliyor, onlar da geliyor. Yengeler geliyor. Bir evde 2 3 tane çekirdek aile bir arada geniş aile şeklinde yaşıyorlar. Bir oda kullanılmak zorunda. Herkes çocuk odasından bahsediyor, çocukların iyi bir eğitim alması için. Böyle bir oda yok. Çocuk odasını geçtim. Herkes tek bir oda içerisinde. Ev ziyaretleri yaptım. Kendim bizzat gördüm. Tuvaletler dışarıda, yaşam şartları gerçekten çok zor. Yaşadıkları yerden buraya o yaşam tarzlarını getirmişler. Çevrede çok fazla apartmanda görüyorsunuz. Yeni yapılaşma var. Belki bu biraz onlarda değişikliğe sebep olur. Oldukları yer apartmana dönüşüyor. Belki yaşam şartları iyi olur.

Öğrt7: Veli ziyareti yapıyoruz aralıklı olarak. Ev ziyareti yapıyoruz. Çocuğun bulunduğu ortam nasıl, şartları nasıl kendi gözümüzle görüyoruz. Bireysel görüşmelerimiz oluyor. İşte ev ortamlarını anlamaya çalıştık. Ders çalışmasına engel olan durumlar nedir. Belki bulunduğu odada sobası yok. Çocuk üşüyor, çalışamıyor. Ne bileyim kalabalık bir aile oluyor, geleni gideni fazla oluyor. Kardeşi, yüzünden çalışamıyor. Göç yaşayan ailelerin bir kere çok fazla çocuğu var. Çok fazla çocuğu olduğu için çocuklarıyla yakından ilgilenmeyi bırakın, çocuklarının fiziki ihtiyaçlarını karşılama olayları bile çok az. Yeterli barınakları yok. Yeri geliyor 5-6'sı aynı odada yatıyor bu çocukların. Yeterince beslenemiyorlar.

Öğrt11: Göçle gelenlerde çok fazla çocuk var. 6-7-10 çocuk. Farkında bile değil yani aile çocuğun sevgiye mi ihtiyacı var, bu çocuk niye şiddet uyguluyor, neden bu şekilde mesela onlar. Diğer buralı olan ailelerin çocuk sayısı az. Onun da çok etkisi var. 1 tane çocuğa mı bir şey almak kolay 7 tanesine mi kolay. Yani böyle bir şey.

Öğrt12: Göç yaşayan öğrenciler genellikle kalabalık bir aile topluluğundan gelmektedir.

Öğrt13: Ailenin desteğinin olmamasının sebebi, zaten babanın maddi problemleri var. Anne ev geçindiriyor. Daha çok kardeşler, çok kardeş olan var. Evde hangi biriyle ilgilensin, hangi birinin kitabını alsın hangi birinin ödevine baksın. Çok kardeş olmanın dezavantajları var. Göç yaşayanların da çoğu çok kardeş.

Öğrt15: Yaşantı tarzlarına bakıyoruz, bir odalı evde yaşayanlar var. Çocuk sayıları çok fazla evde. Bu çocuklara yeterli zaman ayrılamıyor.

Öğrt16: Şimdi onlar genelde misafir oldukları için başka ailelerin yanında kalıyorlar. Sonradan işte burada kalmak zorundaysalar ev tutuyorlar. Yoksa geri dönüyorlar. Van'dan gelenlerin yaşadığı sorun oydu. Evde çocuğun kendine ait çalışma odası olmasını bırakın yok zaten. Bir aile, evde 2 oda varsa 10 kişi yaşıyor. Düşünün artık sen çocuğa oda nerden bulacaksın.

Öğrt18: Çocuğun evde ders çalışacak ortamı yok. Kalabalık aile, aynı yerde yatıp aynı yerde kalkıyorlar. Çocuk sayısı çok fazla 5 çocuk, 6 çocuk.

Öğrt19: Ev ziyaretlerine mutlaka gidiyoruz. Öğretmenlerimiz ev ziyaretlerine sürekli gidiyorlar. Genelde 5-6 çocuklu aileler, ev kira, maddi sorun çok fazla burada. Bazıları gecekonduda 2 odada yaşıyorlar. 5-6 kardeşler kendilerine ait bir oda tabi ki yok. Isınma problemleri var.

Öğrt20: Bence çok büyük bir sorun var. Yani şöyle, akşam eve git 3-4 çocuk, sıcacık bir yemek, kavgasız gürültüsüz bir ev, anne, baba, abi, abla hatta nüfus azlığı, yok. Nüfus çok fazla. Evin içinde kaba saba konuşmalar.

Öğrt21: Orada ekonomik olarak bir kazancı yok. O nedenlerle gelmiş adam, Zaten bir de çocuk sayısı çok fazla, bir odada 8-9 kişi yani onların da farklı farklı sorunları var. Onların şu anda günübirlik, hani günü kurtarayım, çocuklar biraz büyüsün işte birlikte çalışalım, para kazansınlar filan. Yani eğitime dönük değil de daha çok ekonomik olarak bakıyorlar.

Öğrt23: Anneler hala şey var, çok çocuk problemi var maalesef. Yeni gençlerde biraz biraz daha kontrollü olmaya başlanmış ama hala ailelerde yani 4 çocuktan aşağı hemen hemen yok gibi. Evde hiçbirisinin ders çalışma ortamı yok. Yani ayrı odası olan 1-2 öğrencim var, kendilerine ait odası olan. Bunun dışında yok. Çocuk sayısı fazla işte, minimum 3-4-5-6 çocuk yani devam edebiliyor.

3. olarak % 56,52 ile ekonomik sıkıntı yaşama gelmektedir. Öğretmenlerden 13 tanesi göç yaşamış çocukların ekonomik sıkıntı yaşadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt2: Hepsinin evine teker teker gittim. Evlerine gittim. Yeri geldiğinde böyle sosyal sorumluluk projesi çerçevesinde yardım bulabilirsem, o yardımları dağıtma amaçlı götürüyorum. Durumları kötü olan öğrencilerimiz var. Onlara elimizi uzatıyoruz. Artı okulumuzda hemen hemen hiçbir öğrenci dershaneye gidemiyor.

Öğrt3: Göç yaşayan öğrencilerin en büyük sıkıntısı maddi imkânsızlık. Memleketinden gelen de yok. Eline ufak para geçiyor. Onu da harcayıp geçiyor.

Öğrt5: Göç yaşayan öğrencilerin sıkıntıları, bir kere sosyal ilişkiler yönünden değil de yani yine işin içerisine ekonomik sebepler giriyor. Ekonomisi rahat olmayan, ekonomik refahı olmayan insanlar bu sıkıntıyı yaşarlar zaten. Yani burada insanlar birbirleriyle belki 3-5 gün uyum sorunu yaşar ama onun cebinde harcayacak 1 kuruşu yok kantinde. Bizim kantinimiz mesela hayal kırıklığına uğramış kantindir. 2000 mevcutlu bir okulda bir kantin tutmak için insanlar mücadele vermişler ama kantini tuttuklarına pişman olmuşlardır. Niye? Burada 2000 mevcut var ama 10 kuruş cebine koymadan gelen çocuklar olduğu için kantin hayal kırıklığına uğramıştır. İşte bunun cevabı budur bence. O çocuk para harcayamadıktan sonra mutlu olacağını sanmıyorum. En büyük sorunlar bence bu. Ekonomik refah yerinde olmadıktan sonra, diğer konular atlatılır. Yani insanlar birbirleriyle iletişimde belki 3-5 gün sorun yaşayabilirler. Ama bu çok önemli bir sorun değil. Bunlar atlatılıyor zaten. Çocuk 2 gün sınıfa yabancı duruyor belki ama 3. gün bakıyor burası da bir sınıf, burada da arkadaşlar var. Ama esas neden ekonomik neden. Anne babada yok zaten işte, bu bölgeye geliyorlar. Bu bölgeye çalışma amacıyla geliyor ama umduğunu bulamıyor. Buradan tekrar tası tarağı toplayıp gidiyor. Daha çok hal bize yakın olduğundan, halde çalışma amacıyla gelen vatandaş sayısı çoktur. Bunlar o amaçla gelip fakat aradığını bulamayıp hayal kırıklığına uğrayıp tekrar dönmektedir. Veyahut ta işte akrabası tarafından kendisinin sıcak bir bölge olduğunu, rahat bir yaşam sürdüreceğini söyleyerek, akrabasının burada olmasının ona bir referans olduğunu düşünerek gelip gene hayal kırıklığına uğrayıp dönen velilerimiz vardır.

Öğrt7: Kendi sosyo-ekonomik durumu çok kötü olup ta, sınıftaki diğer öğrencilere uyum sağlamayan, bunu için işte hırsızlık yapan, yaramazlık yapan, eşyaları vuran kıran çok fazla çocuk var. Bunlar da başlı başına problem. Yani şöyle zaten bizim direk öğrencilerden çok velilerden kaynaklanıyor. Hiç bir şey talep edemezsin. Hele hele para isteyemezsin. Çünkü onlarda hiçbir zaman yoktur. Kendi ihtiyacını kendin karşılamak zorundasın.

Öğrt9: Baba işsizse para kazanamıyorsa bu anne baba arasında tartışmaya yol açar. Bundan en çok çocuk etkilenir. Çocuk kafası çalışıyor olsa bile olumsuz olarak etkilendiğinden bu derslerine etki ediyor. Otomatikman beni de etkiliyor. En büyük problem bence işsizlik. Göç eden çocukların ailelerindeki ekonomik problemden kaynaklanıyor sıkıntılar.

Öğrt11: Aile yeni bir yere geliyor. Neden yeni bir yere gelir. Büyük ihtimalle bir işten dolayı. İnsan bir yeri bırakıp niye gider. İş, yani bu da para demek maddi açıdan. Yani tabi bunun da etkisi vardır, maddi imkânların. Göçle gelenler tabi ki göçle gelmeyenlere göre daha farklı oluyor.

Öğrt13: Göçle gelenlerin maddiyat problemi var en başta. En büyük problemleri bence maddi açıdan toparlanamadıkları için oluyor. Sonuçta neden göç etmiş. Zaten bu mahalle köy gibi, kiralar ucuz. Neden burayı tercih ediyor. Sonuçta kiralar ucuz maddi olarak daha rahat geçinebilir. O yüzden burayı tercih ediyor. En önemli sorun bu.

Öğrt14: Ekonomik yetersizlik. İş bulamama. . Bu insanların iş bulma sorunu var. Bir de anneler çalışmıyor. Tek bir kişinin maaşıyla geçiniyorlar. İşten çıkarılma, işsiz kalma durumları var bu insanların. Birkaç tane çocuğun annesi babası işsiz mesela. En önemli sebebi zaten maddi yetersizlik. Maddi durumları kötü. Maddi olarak yetersiz olunca çocuğa da yansıyor. Hiçbir şeyden yaralanamıyor. Sosyal anlamda yaralanamıyor, ihtiyaçlarını gideremiyor. En basitinden giyimini, kuşamını karşılayamıyor yani. Beslenmeyi karşılayamıyor. Temel ihtiyaçlarını karşılayamıyor. Burada çocuklar ne kadar süt içiyor mesela. Hani şey derler ya en önemli temel ihtiyaçlardır, ondan sonra sosyal ihtiyaçlar gelir. Çocuklara soruyorum mesela süt içiyor musunuz diye, içmiyoruz, annemiz almıyor diyorlar. Çünkü onu alacak parası yok. Ya da önceliği ona vermiyor. Önceliği ekmek alıyor, süte şey yapmıyor.

Öğrt15: Göç yaşayan öğrencilerin istekleri yeterince karşılanmamaktadır. Çocuk bir sinemaya, bir tiyatroya gitmezse evde kitap okunmazsa olmaz yani.

Öğrt18: Benim bir öğrencim var ben bu sene aldım onu yeni tanıyorum. Bu öğrencimin ailesi o kadar iyi bir aile ki, anneyi tanıdım yakınımda oturuyorlar. Anne çok ahlaklı bir kadın bazı şeylere çok dikkat ettiğini, düzgün yetiştiremediği için çok üzüldüğünü söylüyor. Ama evde yoksulluk çok fazla. Baba işsiz. Çocuk tahammül edemiyor.

Öğrt19: Ekonomik sıkıntıları oluyor. Anne baba çalışamıyor ya da bazıları çalışamıyor. Maddi açıdan sorun yaşıyorlar, bu şekilde.

Öğrt20: Örneğin kalem alamama, defter alamama, elbise alamama, örneğin terlikle geliyor işte kışın. Herhalde orada terlikle gezilmez. Alamıyor ki, her yönden etkileniyor. Bu mesleki olarak, çalışma olarak, işte saygınlık, iyilik olarak, işte o istenilen üst düzey kültür oluşturulamıyor. Çocuk haliyle ilk geldiğinde korkuyor, ürküyor.

Öğrt21: Tabi göç yaşamamış öğrenciler diğerlerine göre daha rahat. Diğerlerinin gelecek kaygısı daha fazla. Ne olacak burada, kaç ay kalacağım, onları düşünüyor çocuk sürekli veya işte açlık problemleri var. Ama diğeri daha böyle bir ekonomik olarak düzeni oturmuş. Onlar tabi daha rahat. Bu sorunların nedeni ekonomik, sosyal, kültürel hepsi birlikte yani göç bölgesinde yaşayan, göçle gelen aileler zaten kendi yaşadıkları yerde de ekonomik olarak problemliler.

4. olarak % 52,17 ile Türkçeye hâkim olamama nedeniyle dil sorunları yaşama gelmektedir. 23 öğretmenden 12 tanesi göç yaşamış çocuklarının Türkçeyi kullanma açısından bazı sorunlar yaşadıklarını ortaya koymuştur. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt2: Sözcük dağarcıkları çok yetersiz. Ben sınıf öğretmeni olduğum için okuma yazmaya geçtikleri andan itibaren sürekli olarak bunu şöyle telafi ediyoruz. Kitap okuma. Özellikle okuduğunu anlamlandırma çalışmaları üzerinde çok duruyoruz. 5. sınıfa kadar nispeten kendilerini ifade edebilecek duruma geliyorlar tabi 1'den 5'e kadar. Bizim elimizde böyle bir olanak var. Nakil gelmiş olanlarda tabi bu sıkıntılar yaşanıyor.

Öğrt3: Ders anlatırken, sözel olarak anlattığım derslerde öğrenci beni tam olarak algılayamıyor ne demek istediğimi. Bunu bire bir de yaşadım. Öğrenciye sordum hani neden? Mesela bir soru soruyorum. Çok basit bir soru. Cevaplayamıyor. Neden cevaplamıyorsun? Beni anlamıyor musun? Ne dediğimi ifade ettiğimi anlayamıyor musun? Hayır, anlamıyorum öğretmenim. Nedenini sorduğumda, hani onların zihninde Kürtçe daha açık, net, Türkçe bulanık, diye ifade ediyor. Türkçe konuşuyorlar ama çat pat konuşuyorlar ne demek istediğimi anlamıyorlar. Böyle 10 kadar öğrencim var. Bir soru sorsam 10 kişi parmağı çok sonra kaldırıyor.

Öğrt12: Öncelikle anlattığımız konular anlaşılmıyor. Çocuk kendi çevresinde Kürtçe konuşuyor veya Zazaca var veya daha değişik şeyler var. İşte bizim anlattığımız Türkçeyi tam olarak anlamayan öğrenciler var. Onun için eğitimde gerileme oluyor burada. Mesela bir kelime söylediğim zaman onlar daha değişik anlamlar katabiliyor. Değişik anlamalar çıkarabiliyor.

Öğrt13: Dil sorunları oluyor. Van'dan öğrenci geldi mesela kız öğrenci. Dil açısından problemi vardı. Çok fazla kendini ifade edemiyordu. İfade edemediği için de çekingen kalıyordu. Türkçeyi çok iyi kullanamadığı için çekingen kalıyor. Ve dersleri de çok kötü durumda. Geçen gün bir boşluk doldurmalı bir sınavımız vardı. Üstteki kelimeleri alta yerleştirecek. Çocuk okuduğunu dahi anlayamıyor. Van'dan geldi çok sıkıntılıydı. Nasıl bir çevreden geldi bilmiyorum ama. O kelimeleri yerleştirememiş. Benim iş vardı gezmeye gittik diye o boşlukları öyle saçma sapan doldurmuş.

Öğrt14: Çocuk konuşamadığı için arkadaşıyla iletişim kuramıyor. Türkçe konuşamadığı için. Arkadaşları da onunla iletişim kuramadığı içi tabi ki sorun yaşanıyor. Çocuk içine kapanık oluyor. Diyalog kuramıyor arkadaşlarıyla.

Öğrt15: Çocuklarda da var dil sorunu. Televizyonlar sayesinde artık konuşmayı bilerek geliyorlar. Ama yeterli değil. Dilde şive bozuklukları var. Biz evlere gittiğimizde bunları çok yaşıyoruz.

Öğrt17: Çocuklar mesela Türkçe kelimeyi anlamıyorlar. Bazı Türkçe kelimeleri soruyorlar. Öğretmenim bu ne demek. Bizim burada Antalyalı öğrenciler gülüyor nasıl bilmiyorsun bunu, nasıl bilmezsin o kelimeyi diye. Türklere özgü söyleyişler, deyimler var mesela onları anlamıyorlar. Okuduğunu anlamıyor mesela. Okuyor, okuduğunu zaten anlamıyor. Başarı düşük oluyor.

Öğrt18: Çocukta evde dil Kürtçe olduğu için sözcük dağarcığı çok az. Çok az olunca da ifade edemiyor kendini. Derslerde ifade edemiyor. Çok zor, onların işi çok zor. Niye çok zor? Bir kere dil. Her şey dilde anlaşmaları, derslerinde başarılı olabilmeleri için dilin oturmuş olması lazım. Şimdi bu çocuk Türkçe bilmediği için ve anne baba da, ödev yapmak pekiştirmek için aileden destek alması gerekiyor. Başarının artması için yalnız bu okuldaki yetmiyor.

Öğrt20: Buranın % 90'ı doğu kökenli olduğundan kelime haznesi geniş değildir. Evde de anne babanın Türkçe sözcüğü çok yüksek değildir, Türkçe zaten zayıftır. Dolayısıyla, anadilde Türkçe eğitimde sorun vardır. Neden? Çünkü dilde sanatsal, iyi derecede anadil konuşulmaz. Karışır. Mesela çocuk kardeşimin burnu kırılmış demez, burnusu kırıldı der. Bu çocuk Amerikan Üniversitesi'ne, Boğaziçi Üniversitesi'ne gitse gelişmesi zor olur. Buna rağmen kendini yetiştiren de vardır. Çok düşük, % 5-7. Yani dil sorunu, genel olarak o dili güzelce konuşacak yapıda değil. Yani kelime haznesi çok düşüktür. Kürtçe de çok düşüktür, Türkçe de çok düşüktür. Dolayısıyla yüksek derecede Türkiye ortalamasına veya Antalya ortalamasına yaklaşılamaz.

Öğrt21: Dil sorunu bu tarz okullarda çok fazla oluyor. Doğuda Hakkâri'de çalıştığım zaman benim öğrencilerimin hiçbirisi nerdeyse 1 öğrencim ya da 2 öğrencim Türkçe biliyordu. Ama burada Türkçe bilmeme problemi fazla yok. Yalnız soruları anlamada, özellikle Türkçe okuma anlamada daha bir farklılık oluyor tabi ki. Dilin hâkimiyeti eksik. Ama bu 2. jenerasyon dediğimiz çocuklarda problem yok. Ama 1. jenerasyon dediğimiz yani direkt göç alan, direkt göçle gelen çocuklarda var. Ama 2. jenerasyon annesi babası burada doğmuş olan, buradan evlenmiş, onlarda problem yok.

Öğrt22: Dil sorunu var çünkü geldiği bölgede ana dilini kullanıyor. Buraya geldiğinde iki dil arasında kalıyor. Sınıfta bazen şey özellikle hani bu doğudan gelmiş çocuklarda iki kelimeyi birden kullanıyorlar. Hem Türkçe hem Kürtçe kullanıyor. Bazen hani aralarında küfürleri hep Kürtçe ediyorlar. Ben bilmediğim için onlara kızmayacağımı düşünüp ama önceden gelip de buranın şeyine alışan çocuklar hemen şikâyet ediyor öğretmenim Kürtçe küfür ediyor deyip. Kendi akrabaları şeyleri olabilir hani onlar da doğulu çocuklar ama.

Öğrt23: Türkçe konuşmayı dahi bilmeyen aileler var. Şimdi ailede bu problem var. Çocuğa da yansıyor tabi bu. Türkçeyi net olarak anlamakta zorlanan çocuklar var.

5. olarak % 52,17 ile ailelerin kendilerinden beklentileri olmaması gelmektedir. Öğretmenlerden 12 tanesi göç yaşamış çocuklardan ailelerinin bir beklentisi olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt4: Sadece çocuk büyüsün, okulu bitirsin, bir yerde çalışsın diye düşünüyorlar. İleriyi hedeflemiyorlar. % 10 çocuğum okusun, üniversiteye gitsin, Anadolu lisesine gitsin diye düşünüyorlar. % 10'u ancak. Geriye kalanı ilköğretim mezunu olsun ama şimdi lise de zorunlu olduğu için tabi 12 yıl kesintisiz eğitim mecbur ya ona da mecburen göndermek zorundalar. Üniversiteyi hedefleyen % 10'u geçmez.

Öğrt5: Beklentilerinin hiçbir şey olduğunu söyleyeceğim. Çünkü benim gözlemim öyledir. Burayı vakit geçirecek, başımdan gitsin de okulda öğretmen baksın gibi bir anlayış olduğundan bir beklenti olmadığı, işte burada evden ne kadar uzak kalıyorsa aile kendisinin rahat kaldığını düşünüyor. Bunu böyle söylemek zul ama bunu da söylemek gerekiyor.

Öğrt8: Bazıları iş olsun diye gönderdiklerini düşünüyorum ama son dönem böyle ilgilenmeyen veliler dışarıda kapıya falan geliyorlar. Arıyorlar. İş olsun diye aradıklarını düşünüyorum.

Öğrt12: Çocuğumu bir göndereyim de başımdan bir savayım düşüncesinde veliler. Özellikle bayanlar çocuk okula gitsin ben rahatça evimde iş yapayım düşüncesinde oluyor.

Öğrt13: Çok fazla bir beklentisi olduğunu düşünmüyorum. Çocuğumuz okula gitsin orda oyalansın, çocuğuma bakılsın, çocuk dışarıda dolanmasın, okula gitsin. En büyük beklentileri bu.

Öğrt14: Önce aileler ben bu çocuğu okutacağım bir meslek sahibi olsun diye düşünmeliler. Öyle bir istekleri olmayınca bu, çocuğa da yansıyor. Çocuk da öylesine gelip gidiyor okula, zeki de olsa. Bazen işte öğretmenin yönlendirmesiyle zorlayabiliyorsunuz ama nereye kadar. Çünkü velide o bilincin olması lazım.

Öğrt16: Valla bu yörede beklenti olarak fazla beklentide olduklarını sanmıyorum. İlgili veliler beklenti içinde. Bu da % 10'u geçmiyor. Diğer veliler de işte dediğim

gibi çocuk okula gitsin de başımdan gitsin hesabı. Çocuğum iyi bir yeri kazansın diyen ancak % 10 olur. % 90 anca okulu bitirsin bir işe sap olsun derdinde.

Öğrt17: Okusa da olur okumasa da olur hiç umurlarında değil çocukları. Eğitim hiç umurlarında değil.

Öğrt20: Valla resmen söyleyeyim. % 70-80'nin hemen hemen beklentisi yok. Zorunlu eğitimi iyi kötü yapsınlar o kadar. Yani zorunlu olduğu için okula gönderiyorlar sayılır.

Öğrt21: Bazı velilerde şey var hani okula gitsin, şu saatlerde okulda olduğunu bileyim. Burası biraz kreş gibi, bakımevi gibi, velinin algısı bu, anlatabiliyor muyum? O saatler içerisinde istese bazıları 1 yaşındaki çocuğunu da verecek yani. Hani yeter ki o saatler içersinde biri onlara baksın. Hani burada ne yapıyor ne ediyor çok da ilgilenmeyen veliler olabiliyor. Bazıları hani ilgili çocuğum okusun bir üniversite okusun, bir meslek sahibi olsun diyenler de var. Demeyenler de var.(...) Veliden veliye değişiyor. Dediğim gibi bazı veliler çocuğum okusun diye gönderiyor. Bazıları belirli saatler içerisinde nerede olduğunu bileyim diye gönderiyor. Yani bazıları da işte dört işlem bilsin, okuma yazma bilsin, işte bana pazarda yardımcı olsun. Bazıları işte yasal olarak zorunluluğumuz var. Ekonomik olarak ödeme yapmamız gerekiyor diye düşünüyor. Devlet ceza yazar diye. Yani her velinin gönderme amacı çok farklı.

Öğrt22: Kimisi de şey düşünüyor hani. Bazılarının durumu gerçekten iyi inanılmaz derecede hani. Doğudan gelmiş ama burada şansı yaver gittiği an okusun, nasıl olsa bizim yanımızda çalışacak. Hani bir de evlerde çok kişi olunca kimi aile şey düşünüyor, okula gitsin de başımdan gitsin tavrında olan aileler de var. Zaten hocam bu okumayacak. Pazarcı olacak, hurdacı olacak, boyacı olacak, inşaatçı olacak diyor.

Öğrt23: Yani ben, açıkçası biraz şey olacak ama çok amiyane bir tabir olacak ama mesela bu 4+4+4 sistemi geldiği zaman ben bu bölgelerde çok fazla 60 aylık çocukların olacağını biliyordum. Çünkü bütün 60 aylıklar buraya gelecekti, bütün 5 yaşındaki çocuklar. Velhasıl da öyle oldu. Hani kimse çocuğum hazır değil, buraya getirmeyeyim diye düşünmedi. Çünkü buradaki velinin, yani çok çocuklu, ekonomik seviyesi düşük, bir çok alanlarda sıkıntı yaşayan ailelerin ilk etapta okuldan beklentileri, çocuk başımdan gitsin 3-5 saat, 10 saat her neyse, işte ben evde işimi

gücümü biraz rahat yapabileyim. Biraz başta okula böyle bakıyorlar. Sonra işte biraz bizim gayretimizle, eğitim öğretimin önemini, onların yaşadıkları sıkıntıları, bu sıkıntılara çocukları ortak etmemeleri gerektiğini, hani bir meslek sahibi olmasalar bile eğitimli bir birey olmanın onlara getirecekleri, toplumda edinecekleri yerin ne kadar önemli olduğunu anlattığımda birazcık daha tabi ki hani daha farklı pencereden bakmaya çalışıyorlar. Ama hani yeterli mi, değil. Biraz fevri bakıyorlar. Bizler biraz bu bölgelerde birer bakıcı gibi, okullar biraz kreş gibi görülüyor maalesef.

6. olarak % 39,13 ile ailelerinin okutmama düşüncesi gelmektedir. Öğretmenlerden 9 tanesi göç yaşamış ailelerin, çocuklarını okutmama düşüncesine sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Şimdi biz velilere genellikle konuşma yoluna gidiyoruz. İşte bak çocuğu okula yollamazsanız ağır cezalar var. Kanuni olarak bu çocuğu okula yollamak zorundasınız. Hapis cezası var, para cezası var diyoruz. Para cezası daha çok etkili oluyor zaten. Yani hapisten de çok korkmuyorlar ama para cezasını duyunca çocuğu yolluyorlar. Ama bir süre sonra tekrar devamsızlık olayı başlıyor. Bunun çözümünü bulmak çok mümkün olmuyor. Dediğim gibi aynı adreste kalmıyorlar. Sürekli bir adres değişikliği söz konusu. Bunun da takibini yapmak zor.

Öğrt8: Kaynaştırma öğrencim var 1 tane. Velisi nasılsa ilerde de okutmayı düşünmüyoruz, çok başarılı değil dedi. Onda var. O da zekâsından dolayı daha fazla kaynaştırma eğitimi almasını istemiyoruz dediler. Çünkü faydalı olmadığını düşünüyorlar. Veliler çocuğunun dersleriyle ilgilenmiyorlar zaten ben onu liseye kadar okuturum diyorlar.

Öğrt10: Veliler mecburi eğitimden dolayı çocuklarını gönderiyorlar. Serbest bıraksanız 1500 öğrencinin 500 tanesi gelmez okula. Göçle gelen velilerde pek eğitime önem verme yok.

Öğrt11: Tabi tabi oluyor. Kız çocuğu okumayı yazmayı öğrendi o yeterli. Okuma yazma yeter.

Öğrt12: Daha çok inşaat işçisi olduğu için veya daha değişik şeylerde çalıştığı için ya okuyup ta ne olacak diyen veliler var. Burada öyle bir düşünce var.

Öğrt14: Ben okutayım bilinci lazım. Mesela benim çok başarılı öğrencilerim vardı doğudan gelen öğrencilerden ama maddi olarak yetersiz olunca ne yapsın insanlar ortaokuldan sonra hatta ilkokuldan sonra ilkokuldan sonra okula göndermeyen veliler var.

Öğrt16: Burada en çok okulu bitirsin yanıma alayım diye düşünüyor veli. Genelde halde çalıştıkları için halde çocuğa iş yaptırmak, bir an önce hayata sokmak istiyor. Okumak arka planda kalıyor.

Öğrt21: Özellikle kızlarda ve erkeklerde çocukları okutmama durumu olabiliyor. Erkek çocukların bir kısmında, pazarda adamın işte yeri var. Yanında çalışacak adama ihtiyacı var.

Öğrt23: Bir de evde kız çocuklara mutlaka dikkat ediyorum. Evde bunların okutulmayan veya işte ortaokuldan sonra, ilköğretimden sonra evde bırakılan çocuklar var. Kız çocukları var. Çoğu liseye gitmiyor, devam etmiyor. Çoğu erkenden evlendiriliyor. Artık hani o aşamadan sonra artık hani evlenmiş, çocuğu olmuş, yapacak bir şey yok. Ama onların, çocuklarına daha farklı davranmaları konusunda onlarla özel olarak konuşuyorum gittiğim zaman.

7. olarak % 30,43 ile aileleri tarafından bir işte çalıştırılmaları gelmektedir. Öğretmenlerden 7 tanesi göç yaşamış çocukların aileleri tarafından bir işte çalıştırıldıklarını dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt5: İşte çocuğu işe göndermek mendil sattırmak, bunu yapıver, halde şunu götürüver, bugün okula gitme diyen veliler oluyor. Bunu hallediver, bugün okula gitme de şunu yap diyen kişiler olmaktadır.

Öğrt7: Mendil satmadır bilmem nedir, bunlar bile uğraştırılıyor bu çocuklar. Hatta bunlardan bazıları belki de şüpheleniyorum ek iş de yaptırılıyor olabilir okul dışında. Çalıştırılan, pazar yerinde sigara satan, mendil satan, hurda toplayan, hurda toplayan çok çocuk var özellikle, tabi ki rastlıyoruz böyle.

Öğrt10: Marangoz yanında, tamirci yanında çalışanlar vardı. Birçoğu babasının sen okumayacaksın, bir tamircinin yanına git de bir meslek bari öğren düşüncesiyle gidiyordu çalışmaya. Öyle 3-5 öğrencinin gittiğini biliyorum.

Öğrt11: Büyük öğrencilerde bir işte çalıştırılma var. Simit satan oluyor, ayakkabı boyayan, sanayide çalışan, kuaförde çalışan, özellikle de erkek çocuklar çalışıyor.

Öğrt15: Pazarcı olanlar hafta sonları çocukları yanında götürüyor. O şekilde çalıştıklarını görüyoruz.

Öğrt21: Çocuğun başarılı ya da başarısız olması çok bir anlam ifade etmiyor. Başarılı da olsa başarısız da olsa onun yeri belli gibi bakıyorlar, ondan. Çoğu midyecilikle uğraşıyor. Pazarda çalışıyor çoğu öğrencilerin. Şu an Kalekapısı'na giderseniz, Liman mı oranın adı işte oraya gittiğiniz takdirde oradaki bütün çocuklar bizim okulun öğrencileri. Başımıza bir iş gelmiyor gece oralarda gezerken yani.

Öğr22: Yani kimi aile çocuklarına hani Batıdaki gibi derslerini yap, işte televizyon izlemesi, bahçede oynaması sorun olmuyor. Kimi aile de çocuğu tatil günlerinde çalıştırıyorlar. Pazara gidiyorlar, inşaata gidiyorlar ya da bir şeye gidiyorlar mutlaka. O şey oluyor. Midyeci bir ailem var. Eve gidince çocuklar midye ayıklıyor. Her gün midye ayıklıyorlar. Yani hani ekonomik durumu özellikle kötü olanlar midye, ya bunlar midye yapıyor. Ağabeyleri sokak başlarında midye satıyor. Pazarcılık zaten, hafta sonu pazarlara gittiğimde mutlaka bir öğrencimi babasına yardım ederken görüyorum. Çalıştırıyorlar yani göçten dolayı, ekonomik nedenlerden dolayı çocuklarını çalıştırıyorlar.

8. olarak % 26,08 ile ailenin ilgisizliği gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Buradaki insanın işi yok, gücü yok, adam çocuğuyla da ilgilenmiyor, çocuğuyla da ilgilenmediği için evde sus dememiş, dur dememiş. Çocuk aynı şeyi burada da yapıyor. Ben ailede görüyorum.

Öğrt2: Veli çalışıp eve ekmek getirme derdindeyken işte öğrenci içinde yaşamış olduğu sıkıntılara eğilebilecek, ebeveyn niteliğinde eğilebilecek velilerin olduğunu ben pek düşünmüyorum. O yüzden çocuklar geleceklerini el yordamıyla buluyorlar. Arayışları, belki kültür düzeyleri de ona elverişli değil. Fakat tabiri caizse saldım çayıra mevlam kayıra, okula gidiyor mu gidiyor. Katkı noktasında pek bir şeylerinin olmadığını düşünüyorum.

Öğrt5: Öğrencilerin aileleriyle ilişkileri, akşam babasını görmeyen çocukların olduğu bilinmektedir. Biz öğrenciye annenize babanıza söyleyin diyoruz mesela.

Öğretmenim ben babamı görmüyorum ki ben yatıyorum babam geliyor diyor. İşte bu tür sorunlar var. Zaten okulun sıkıntısı veya burada çalışan öğretmenlerin sıkıntısı işte onların ilgisizliğinin sıkıntısı. Yani keşke onlar da olsa da bizim buradaki şeyimiz bir kat daha artsa. Yani buradaki geçen sene Anadolu lisesini kazanan öğrenci sayımız 25-30 kişi varsa bu yıl 50-100 olmasını istiyoruz.(...) Sıkıntılı olan öğrencilerin velileriyle görüşme yapılıyor ama onlar da boynunu büküyor işte yokluk dediği zaman zaten işin iç yüzü ortaya çıkıyor. Buna vakit ayıramadığını, yani ne bileyim karnı aç olan adamın bunun ivedilikle birinci sırada olacağını düşünemezsiniz yani. Demokrasi mi deseniz, ekmek mi deseniz ben demokrasi derim. Çünkü o ekmeği getirecek bize. İşte o insanlar da maalesef ülkemizdeki çarpık demokratikleşmenin, yani ne bileyim onların asgari ücret durumunu düşün, şunu düşün, bunu düşün. Bunlar önemli şeyler. Yani eve ekmek sayısı bile az girmekte, et girmemekte, ne bileyim kültürel faaliyetler için bırakın bugün Antalya'nın Konyaaltı'nı, Kepez bölgesinin başka mahallerini bilmeyen çok çocuklarımız var. Denize gitmeyen, belki de deniz olduğunu bilmeyen çocuklarımız var. Ailede dahi bilmeyenler var.

Öğrt15: Genelde babalar işte çalışıyor dediğim gibi. Birçok çocuk ta onlar gelinceye kadar onu görmüyor. Bazı öğrencilerimiz diyor işte babam geliyor, yemeğini yiyor, oturuyor televizyonun başına. Yani çocuklara yardımcı olan veliler çok azınlıktadır. Her bir çocukla yeterince ilgilenilemiyor. Zekâ seviyesi düşük seviyede olan öğrenciler oluyor. Donuk zekâ diyebiliriz bunlara. Biraz sorun yaşıyoruz. Onları da yetiştiği seviyede yetiştirmeye çalışıyoruz. 1. sınıfta okutamadık, 2. sınıfta okutmaya çalışıyoruz. 2'de biraz ilerlerdi mi olduğu kadar gidiyor.

Öğrt19: Hani eve gidince, ne yaptın, ne ettin diye sormuyorlar. Niye yapmıyorlar, nasıl çalışacaklar, niye ders çalışmıyorlar, ders çalışma programları yok, bunlarla ilgili konuşuyoruz. Ama ilgisizlik, eğitimsizliğin olması nedeniyle veliler öğrencilerle ilgilenmiyor.

Öğrt21: Baba figürü pek yok zaten. Baba buraya gelir gelmez hemen çalışmaya gidiyor. Onun dışında aile sağlam bir aileyse, göçle gelmiş ama adam hemen iş bulmuş, akrabaları sahip çıkmış, herhangi büyük maddi problemler yaşamamış olursa çocuğun hayata bakış açısı daha hani olumlu ve tutarlı oluyor.

9. olarak % 26,08 ile arkadaşlarına ve çevresine karşı çekingenlik yaşama gelmektedir. Öğretmenlerin 6'sı göç yaşamış çocukların çekingenlik yaşadığını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Bu süreçte çekingen oluyor, utangaç oluyor. Samimi bir arkadaşı olmuyor. Çünkü daha önceden gelen arkadaşlılar birliktelikler var. Bunların arasına kendilerini kabul ettirmeleri zor oluyor. Diğer taraftan öğretmenin sorduğu sorulara bile parmak kaldırmıyorlar, çekingenlik sınıfın içinde de devam ediyor dışında olduğu gibi, hep yalnızlar yani. Bu çocuklar genellikle yalnız kalan daha böyle içine kapanık oluyor. Ya da yaramazlık yaparak, vurarak kırarak kendini bir şekilde ön plana çıkarıp sınıfa kabul ettirmeye çalışıyor. Böyle olunca hiç kabul görmüyor zaten. Dikkat çekmeye çalışıyor yani, bunlar sıkıntı.

Öğrt8: Bence yaşları küçük oldukları büyük insanlar gibi değil tabi. Alışmakta zorlanıyorsun, arkadaş bulmakta zorlanıyorsun. Çocuklarda var bu ama geçici en fazla 2 gün 3 gün. Hani belki şey olabilir. Genelde direkt doğudan gelen öğrencilerde çok aşırı sessizlik oluyor. Birkaç tane öğrencim var. Yeni yeni kaynaşıyorlar onlar. Teneffüste müdahale ediyorum işte yalnız kalmasınlar diye. Belki öğretmen değişikliğinden kaynaklanan sorunlar olabilir.

Öğrt11: Çekingenlik gibi sorunlar oluyor. İlk başta onu aralarına almak istemiyorlar. Ama ben şöyle bir şey deniyorum sınıfımda. Birisi geldiği zaman diyelim nakil öğrenci. Aa hoş geldin, nasılsın, bizim sınıfımız 4/C, sen nerden geldin, hadi kimin yanına otursun, hadi geç bakalım diye oyunlaştırarak ben bunu çok zevkle yapıyorum.

Öğrt12: Genellikle öğrenciler geldiği zaman burada bir yalnızlık hissine kapılıyor. Geliyor buraya yalnız, samimi olduğu arkadaş çevresinden kopmuş gelmiş. İlk önce yalnızlık hissediyor. Bir de sınıf değişikliği var, okul değişikliği var, öğretmen değişikliği var. Aynı okulda 3-4 tane öğretmen değişikliği olursa o çocuk 2-3 ay bocalama dönemi geçirir. Ondan dolayı böyle sıkıntılarla karşılaşıyor öğrenci.

Öğrt13: Çekingenlik oluyor. Bence biraz şeyle de alakalı. Çocuk eğer geldiği yerde başarılı bir öğrenciyse 1 hafta içerisinde toparlanıyor. Geldiği yerde de başarısız bir öğrenciyse, bakıyor iyi cevaplar veriliyorsa, o zaman çekingenleşiyor. Daha çok kendini çekiyor. Ama başarılıysa hemen 1 hafta içinde toparlıyor.

Öğrt17: İşte göç yaşayan öğrencimde çekingenlik gördüm. Teneffüslerde dışarı çıkmama, arkadaşların yanına gitmeme, derslerde konuşmama, derslere katılmama gibi sorunlar yaşıyor.

10. olarak % 26,08 ile güvenlik sorunları yaşama gelmektedir. 23 öğretmenden 6 tanesi çocukların okul ve okul çevresinde çeşitli güvenlik sorunları yaşadığını dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt9: Eğer bahçede bekleyen bir güvenlik yoksa diğer okullardan gelenler var. Onlar bizim öğrencilerle kavga ediyor.

Öğrt10: Dışarıdakilerin eğitime bakış açısı farklı burada. İşte çocukları rahatsız etme, ortaokulda okuyan kızlara sarkıntılık veya buradakilerin dışarıdaki kızlarla ilişkileri sorun yaratabiliyor.

Öğrt11: Okul dışından farklı gruplar oluyor. Lise var mesela buraya yakın. Tabi bunlar mahalle arkadaşı. Bunlar okuldan çıktıklarında birbirlerini buluyorlar. Ondan sonra çok fazla problem oluyor.

Öğrt14: Serseri olan tipler oluyor bazen. Onlar daha çok ortaokul öğrencileriyle muhatap oluyorlar. Onları rahatsız ediyorlar. Bizim ilkokul öğrencileri küçük olduğu için ben pek rastlamadım.

Öğrt15: Önceleri güvenlik tutuluyordu. Daha iyiydi. Şu anda güvenliğimiz yok. O da ekonomiye dayanıyor. Okulun parası yok onu karşılayabilecek. Güvenliğimiz yok. Olsa daha iyi olur. Çünkü dışarıdan bu çevrede okulu bitirmiş, işi kayıtı yok, herhangi başka bir okula gitmemiş. Ne yapıyor? Okulun bahçesine giriyor. Diğer çocukları rahatsız ediyor. Kavga dövüş çıkıyor.

Öğrt17: Bir grup benim dikkatimi çekti. Bizim okuldan olup olmadığını bilmiyorum. Yalnız böyle bir grup fark ettim. Böyle 7-8 kişilik bir grup. Geliyorlar, okulun yanında sürekli hareketler, rahatsızlık vermeler, konuşmalar, tavırlar kızlarla. Sanki bizim okulun öğrencisi değil gibi. Böyle bir grup var yani. Birkaç defa fark ettim. Polisler sık sık gelip gidiyorlar. Polis arabası geliyor buraya mesela. Hemen hemen her gün gelir bir kolaçan eder giderler.

11. olarak % 21,73 ile aile içinde iletişim sıkıntıları yaşama gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt4: Aile içi kavgalar çok olur. O da çocuğa yansıyor. Çocuk da bunu etrafına yansıtıyor. Kavga çıkarıyor.(…) Çocukların aileleriyle ilişkileri zayıf. Öğrencilerle aileler arasında sorunlar oluyor. Bu da zaman zaman bariz bir şekilde evden kaçmalar, çocukların evden kaçtığı görülebilir. Bunlar zaman içinde yaşadık bu okulda oldu. Adli vakalar oldu. Gibi şeyler yaşanıyor tabi.

Öğrt5:Yani şu anda duyduğumuz var. Yani şiddet var bir kere bunu inkâr edemeyiz. Kendi ailelerinde şiddet var. Bunun örneklerini görüyoruz.

Öğrt18: Benim bir öğrencim var ben bu sene aldım onu yeni tanıyorum. İkincisi baba çok kötü dövüyor. Hatta bir kardeşini bir abisi dövmüş. O abisini çok alkollü olduğu bir gece kovmuş. Şimdi o çocuk sokaklarda yatıyor. Bu çocuk benim sınıfıma geldi. Ben sınıfa almam için geçen bir ödül verdim kendisine. Bir şeye katıldık. Uzayla ilgili bir çadır gelmişti. Çok üzülüyorum. Aslında çok akıllı bir çocuk. Ama adapte olamadı. Gelmiyor ve çok şiddet var, öfke var. Ailenin durumu iyi değil. Böyle bir çıkmaz var öğrencilerde.

Öğrt22: Ailede çok çocuk olunca çok dayak yiyorlar. Bir problem olduğunda çocuğu dövüyorlar. Bazen şey yapıyorum hani çocuklar bazen sınıfta küfrediyor. Ya dedim siz bunları evinizde mi öğreniyorsunuz. Anneniz babanız küfür mü ediyor gibi hani konuşmalar geçiyor. Evde ne yapıyorsunuz. İşte mesela öğretmenim siz bizi dövmüyorsunuz. Ay şunu yapmayınca annem beni dövüyor, bunu yapmayınca babam beni şöyle dövüyor. Hortumla döven, sopayla döven eve gidince.

Öğrt23: Valla şimdi mesela bu sene gelen bir öğrencim vardı. Öğrenci buraya geldikten sonra davranışlarında ve hatta bugün aileyle konuştum en son ablayla konuştum. Aileye karşı son derece hani saygısızlık boyutunda davranışlarının çok değiştiğini ifade etti. Genel olarak böyle bir şey olabilir. Ailede görüyor tabi bunları. Aile içerisinde küfürler var. Zaten çoğu sokak kültürüyle büyüyor. Çok fazla sokaktalar. Özellikle erkeklerin hemen hemen hepsi, erkek çocukların hepsi şeydeler, sokaktalar.

12. olarak % 17,39 ile arkadaşları tarafından dışlanma ve alay edilme gelmektedir. Öğretmenlerden 4 tanesi göç yaşayan çocukların bu sorunu yaşadıklarını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Yeni gelen öğrenciyi özellikle ilk zamanlar çok takip ederim. Sınıfıma da mutlaka arkadaşınızla geziyor musunuz, işte onu aranıza alıyor musunuz, onun takibini yaparım. Ama tabi ki zamanla kabul görmüyor bu öğrenciler. Yani hem kendileri gezmek istemiyorlar. Bakıyorsun sınıfın bir kenarında oturmuş. Kızım niye dışarı çıkmadın? İşte canım istemiyor. Böyle hep bir çekingen tavırlar içerisinde böyle gariban bir görünüşleri oluyor o çocukların. Sınıf onları kabul etse de kendilerinin adapte olmaları uzun sürüyor. Yani gerçekten bu önemli bir sorun. Sınıf onları dışlamasa da onlar kendi kendilerini dışlıyor zaten. Yani en az 1 yılı buluyor sınıfa alışmaları. O da çok uyumlu bir sınıfta yani. Çok çabuk kaynaşamıyorlar ister istemez.

Öğrt10: Göç yaşayan öğrencilerin yaşadığı sorun okul tarafından kabul edilmeme sorunu var en başta. Diğer öğrenciler kolay kolay kabul etmiyor. Onlar da zaten geldikleri zaman kendi bölgelerinden gelen çocukların olduğu gruba dahil oluyor zaten. O grup da pek sağlıklı değil. Arkadaşlık ortamı olmuyor. Bu çocuklarla alay ediliyor. Bunlara daha şey bakılıyor. Buraya gelen çocuklar geldiği zaman toplum tarafından dışlanıyor. Buradakilerin çoğu Antalya'dan köylerinden gelen insanlar oluşturuyor burayı. Doğu'dan gelen insan da var ama o kadar çok değil. Dolayısıyla oradan birisi geldiği zaman biraz dışlanıyor. Buradaki çocuklar kabul etmekte zorlanıyor, alay ediliyor. Onlara farklı davranma veya etnik kimlikleri ile alay etme bile oluyor.

Öğrt11: Dalga geçme oluyor bazen tabi. Konuşma tarzıyla alay ediyorlar. Onun söylediği kelimeyi tekrar ediyorlar mesela, en son konuştuğu konuşmayı. O şeklide yapabiliyorlar. Bu büyük sınıflarda daha keskin bir şekilde ama küçükler tam o dili alamadan geldikleri için büyük gelenler fark ediliyor. Ben bunun öğrenciyle alakalı olduğunu düşünüyorum. Öğrenci gerçekten sosyal bir öğrenciyse kendini bir şekilde o grubun içine sokuyor. Ama öğrenci de içine kapanık, sınıf öğretmeni de çok fazla önemsemiyorsa bu olayı tabi ki dışlama oluyor yani. Ama tamamen öğrenciyle alakalı olduğunu düşünüyorum.

Öğrt13: Mesela bazı öğrenciler şeye gülüyor. Geçen gün onunla ilgili bir şey yaşamıştım. Düne, düneyin diyen bir öğrencim var. Düneyin dedi, bütün sınıf ona güldü. O da utandı tabi. Ama sonuçta şive. Buralılar daha çok özgüvenliler. Burası bizim, her horoz kendi çöplüğünde öter yani, burası bizim havasındalar daha çok.

13. olarak % 17,39 ile çevresinde gördüğü yaşama özenme gelmektedir. Öğretmenlerden 4 tanesi bu sorunu dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt13: Bir de üst sınıflardaki öğrencilere özeniyor mesela bizim öğrencilerimiz. Üst sınıflardaki öğrencilerde kavga, problem her şey var. Birbirleriyle zaten çok kavga ediyorlar. Küfürler havada uçuşuyor. Çocuklar biraz ergen havasına giriyor. Çevresindeki iyi öğrenciler de gidince kötü öğrenciler daha çok örnek alınıyor. Bak o bu şekilde yapıyor, ben de yapabilirim yani. Kötüyü örnek almak daha kolay. O yüzden disiplin sorunları artıyor.

Öğrt16: Şimdi öğrenci değişik giyinmek, genç olarak giyiniyorlar ya saçlarını değişik şekilde tarıyorlar mesela. Böyle bir sorun yaşanıyor. Velilere diyorsun öğrencin şöyle filan. Zaten bu son çıkan kanunlardan sonra hiç bir şeyi aşamıyorsun maalesef. Öğrenci hippi gibi gelebiliyor saçlarını dikiyor. Diğer öğrenci ona bakıyor. Bir sorun yaşanıyor.

Öğrt19: Özenti var. O da neden kaynaklanıyor? Ekonomik nedenlerden kaynaklanıyor. Anne baba da para pul yok. Burada çocuk özeniyor. Ergenlik döneminde bakıyor etrafına arkadaşları var gezmelere gidiyor, eğlenmeye gidiyorlar. Ama onda yok. Bu da bir özenti oluyor. Özeniyorlar. Kıyafete de, gezmeye de özeniyorlar. Onun var benim niye yok diye özenti oluyor.

Öğrt23: Yani televizyonda bunların hepsini görüyorlar. Artık hani en kötü evde bile televizyonlar, medyanın girmediği, iletişim araçlarının girmediği, bilgisayarları olmasa bile hepsinin televizyonları var mesela. Artık televizyonda her türlü imkânı görüyorlar çocuklar. Artık şeyde de değiller hani, kent yaşantısına geliyorlar, kentli gibi olmaya çalışıyorlar. Yapamayınca illegal yollara başvuruyorlar tabi ki. Onun için de bu, işte bahsedilen bir sürü suç teşkil edecek davranışlara da yöneliyorlar. Çünkü çocuk ulaşamayınca, temin edemeyince, görünce de hani hırsızlık, yankesicilik, dolandırıcılık bu tür yollara başvuruyorlar. Dediğim gibi hani bu ara kültürün getirisi çocuklarda hani farklı bir kimliğe, taklit etmeye bürünmeye çalışmak, hani kentli olmaya çalışmak. Çünkü hani sizde gördüğü bir şey var. Çocuk öğretmeninde veya dışarıda gördüğü farklı bir şey var. Evde bunu göremiyor veya farklı görüyor. Belki bunun verdiği bir aileye inançsızlık veya aileye güvenmeme veya aileyi beğenmeme gibi durumlar olabiliyor.

14. olarak % 13,04 ile ailenin parçalanmış olmasının psikolojik olarak olumsuz etkisi gelmektedir. 23 öğretmenden 3 tanesi göç yaşamış öğrencilerin bu sorunu yaşadığını belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt11: Kendi ailevi sorunları da var. Mesela benim sorun yaşadığım velilerden biri ayrılmış. İşte birbirlerini görmüyor. Çocuk birisinde kalıyor. Öyle de var. Bu tabi sorun. Ailede çocuk 5 gün annede, 3 gün babada oluyor. Böyle olduğu zaman o diyor onla görüşsün o diyor onla görüşsün. Kimle görüşeceksin, kimseyle görüşemeden dönemi bitirdiğim oluyor yani. Çocuk da bunlardan etkileniyor tabi. Bu bir neden bence. Bölünmüş aileler bir sebep.

Öğrt15: Boşanmış ailelere rastlıyoruz. Onlar sorun oluyor çocuklara.

Öğrt21: Boşanmış, ayrılmış, ailesi terk etmiş çocuklar, her şey var yani. Farklı durumlar yaşıyorlarsa, aile ayrılık durumları yaşıyorlarsa, çocuk sürekli kaygılı oluyor. Çünkü buraya geliyor adam bir anda farklı yerlere gitme ihtiyacı duyuyor erkekler için konuşacak olursak. O zaman çocuk sürekli ağlayan, böyle depresyonda gibi gözüken çocuk profili çiziyor. Böyle çocuklarımız var çünkü. Aile gelip buraya parçalanmalar başlamışsa işte işsizlikten dolayı, ev içi şiddet vs. ekonomik problemler başladıysa o çocuklarda aşırı bir kaygı gözlemliyoruz.

15. olarak % 8,70 ile anne babanın okuma yazma bilmemesinin olumsuz etkisi gelmektedir. 23 öğretmenden 2'si bu sorunu söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt12: Baba sabah işe gider anne kalır. Genellikle akraba evliliğinden olmuştur bu çocuklar. Yani annesiyle babası akrabadır. Kadın doğru düzgün okula gitmemiştir. Okula gitmeyince çocuklar üzerinde baskı kuramaz veya dersleri gösteremez.

Öğrt18: Anne baba okuma yazma bilmiyor. Belli bir eğitim almamış. Ne kadar bu çocukları olumlu bir şekilde etkileyebilirler ki!

16. olarak % 4,34 ile toplama sınıflarda öğrenim görme gelmektedir. Öğretmenlerden 1 tanesi bu sorunu ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt12: Ben 20 yıllık öğretmenim. Bu sınıf toplama bir sınıftır. İşte bu öğrencilerin en büyük sorunu bu. Yani a, b, c, d, e sınıfından gelen öğrencilerdir. Genellikle f sınıfıdır.

17. olarak % 4,34 ile erken yaşta okula başlama gelmektedir. Öğretmenlerden 1 tanesi çocukların bu sorunu yaşadığını dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt20: Açık söyleyeyim benim son düşüncem şu: 60 aylık çocukla 75 aylık çocuk arasında fark oluyor. 30 yıllık öğretmenim. Benim bildiğim 6-8 yaş arası dediğimiz 7 yaş, bilimsel durumda en uygunu odur. Ve ben 1. sınıfta % 70-80 eğitimin bittiğini, yani çocuk % 80 alır. Öğretmeni ona tanrı kadar yakın gelir. Bu durum çocuklar için bir sorundur bence.

Öğretmenler göç yaşamış öğrencilerin yaşadığı sorunları; okula ve yaşadığı çevreye uyum sağlayamama, evde yaşayan birey sayısının fazla olmasının olumsuz etkisi, ekonomik sıkıntı yaşama, Türkçeye hâkim olamama nedeniyle dil sorunları yaşama, ailelerin kendilerinden beklentileri olmaması, ailelerinin okutmama düşüncesi, aileleri tarafından bir işte çalıştırılmaları, ailenin ilgisizliği, arkadaşlarına ve çevresine karşı çekingenlik yaşama, okul dışından farklı grupların güvenlik tehdidi oluşturması, aile içinde şiddet, küfür vb. sıkıntıların yaşanması, arkadaşları tarafından dışlanma ve alay edilme, çevresinde gördüğü yaşama özenme, ailenin parçalanmış olmasının psikolojik olarak olumsuz etkisi, anne babanın okuma yazma bilmemesinin olumsuz etkisi, toplama sınıflarda öğrenim görme ve erken yaşta okula başlama olarak dile getirmişlerdir.

4.2.5.Öğretmenlerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlarla İlgili Çözüm Önerileri Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğretmenlerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.10.'da elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.10.'a göre, öğretmenlerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlar hakkındaki çözüm önerileri yorumlanırsa; ilk sırada % 30,43 ile "Göç yaşamış aileler seminer vb. çeşitli faaliyetlerle eğitilmelidir." gelmektedir. 23 öğretmenden 7 tanesi bu öneriyi belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt2: Ben şunu gözlemliyorum. Dışarıdan göç alan bir bölge olduğundan dolayı, çoğunluğun özellikle bayan velilerimizin psikolojik sıkıntılar yaşadığını ben tahmin ediyorum. Evlerine gittiğim zaman birçoğu farkında değil ama bana göre depresyon

geçiriyor. Bu konuda, şiddet konulu, madde bağımlılığı konulu, ekonomik konulu seminerlerin artması, okulda yapılacak konferans ve seminerlerin artması, onlar hangi noktada kırılma yaşıyorsa, o kırılmaları giderme noktasında bir şeyler yapılması gerektiğini düşünüyorum. Aksi halde başarı gelmeyecektir.

Tablo 4.10. *Öğretmenlerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri	**Öğrt1**	**Öğrt2**	**Öğrt3**	**Öğrt4**	**Öğrt5**	**Öğrt6**	**Öğrt7**	**Öğrt8**	**Öğrt9**	**Öğrt10**	**Öğrt11**	**Öğrt12**	**Öğrt13**	**Öğrt14**	**Öğrt15**	**Öğrt16**	**Öğrt17**	**Öğrt18**	**Öğrt19**	**Öğrt20**	**Öğrt21**	**Öğrt22**	**Öğrt23**	**F**	**%**
1)Göç yaşamış aileler seminer vb. çeşitli faaliyetlerle eğitilmelidir.		√				√		√					√				√				√		√	7	30,43
2)Belediyeler ve çeşitli kurumlar göç yaşamış insanların sorunlarına çözüm bulmalıdır.	√																		√	√		√		4	17,39
3)Göç alan bölgelerde çalışan öğretmenler samimi, özverili ve sabırlı olmadır.			√							√							√	√						4	17,39
4)Göç yaşanmadan göç veren bölgelerdeki sorunlar yerinde çözülmelidir.		√														√				√				3	13,04
5)Göçü engellemek zordur, çözüm yoktur.				√			√														√			3	13,04
6)Göç yaşayan bölgelerde sosyal etkinlikler artırılmalıdır.		√								√														2	8,70
7)MEB göç alan bölgelerdeki okullara donanım olarak destek sağlamalıdır.																			√				√	2	8,70
8)Göç alan bölgelerdeki çocuklara yönelik ücretsiz kurslar açılmalıdır.										√														1	4,34
9)Okullar bir an önce ilkokul-ortaokul olarak ayrılmalıdır.											√													1	4,34
10)Göç yaşamış öğrencilere kitap okuma alışkanlığı kazandırılmalıdır.												√												1	4,34
11)Göç alan bölgede yapılaşmaya izin verilmemelidir.															√									1	4,34
12)Öğretmenlerin toplumda saygınlığı arttırılmalıdır.																				√				1	4,34
13)Göç yaşamış çocuklara olumlu davranışlar kazandırılmalıdır.																					√			1	4,34

Tablo 4.10.'a göre, öğretmenlerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlar hakkındaki çözüm önerilerinden % 30,43 ile "Göç yaşamış aileler seminer vb. çeşitli faaliyetlerle eğitilmelidir." önerisi ile ilgili görüşlerin devamı aşağıda verilmiştir.

Öğrt6: Ne yapılabilir, veliyle iletişim kurulabilir. Kurslar olabilir. Ailelerin bilinçlendirilmesi olabilir. Tek başına öğretmen yeterli değildir. Mutlaka yani eğitimde öğretmen, aile, çevre çok önemli. Yani sadece öğretmenden beklenirse yanlış olur.

Öğrt8: Her şeyden önce veliler sürekli böyle seminerdir, bir şekilde bilinçlendirilmeli. Mesela psikologlar gelebilir. Ben bile kendi çocuğum küçük olmasına rağmen bir toplantı seminer olduğunda gidiyorum. Onlar da aynı şekilde okula çekilmek için, yani uzmanından bilgi alması gerekiyor. Şöyle söyleyeyim Antalya'ya geliyor uzman psikologlar falan. Onlarla görüştürülebilir. Ya da asılabilir şu saatte şurada şu var diye. Yani % 20'si gelse yine başarıdır.

Öğrt17: Başarının artması için anne babanın eğitim alması lazım en başta. Mesela okuma yazma bilmeyen bir velim geldi. Ben dedi okuma yazma öğrenmek istiyorum dedi. İdare mesela bunu önemsemedi. Boşverdi bu veli. Bu konuda şey yapılabilir. Okuma yazma öğretilirse, onlara işte çocuk eğitimi hakkında anne baba eğitimi verilirse, çocuklara nasıl davranacaklar, çocukların fikirleri nedir bunları bilirse veli daha iyi olacağını ben düşünüyorum. Ama maalesef böyle bir çalışma yapılmıyor. İstenilse çok rahat yapılır.

Öğrt21: Ben zamanla 10-20 yıl, belki maksimum 20 yıl diyorum ama 10 yıla falan anca düzelir gibi geliyor bana. Çünkü orda göç devam ediyor. Oradaki eğitimi hala düzeltemedik. Oradaki aileleri düzeltemedik. Merkezdekileri düzelttik belki ama köyler, kırsaldaki adam hala tuvalete girdiğinde ne yapacağını hala bilmiyor. Eğitimle hani davranış kazandıracaksın.

Öğrt23: Valla benim söylediğim şey bir kere aile eğitimine önem verilmesi gerekiyor. Önce anne babayı eğitmeniz gerekiyor. Ve burada maalesef asıl hani eğitim problemleri ailede başlıyor, annede babada. Dolayısıyla biz tek taraflı yani yarım kalıyoruz. Bir ayağı eksik kalıyor. Hani burada çocuk öğreniyor. Belki evde devamı gelse pekişecek olan davranış evde devamı gelmediği için çocuk da rahat olanı seçiyor. Yani işine gelen, onu kısıtlamayan, onu zorlamayan, rahat olanı uygulamak. Konuşarak anlaşmak veya bir problemi konuşarak çözmek daha zor. Ama gücü yetiyorsa döverek çözmek daha kolay. O onu tercih ediyor. Zor olanı tercih etmiyor. Ama hani belki aile ayağı, okul ayağı aynı paralelde ilerleyebilsek o zaman çocuk zaten diğer bir seçenek düşünmeyecek. Evde desteklenmediği için evde anne baba da

bunu bilmediği için yani ben şimdi kendi çocuğumun yanında olumsuz bir kelimeyi, olumsuz bir cümleyi kullanmıyorum. Dikkat ediyorum. Onun en azından kulak dolgunluğu olmasın diye veya onun gelişim dönemlerine dikkat ederek işte 0-3 yaş, 3-6 yaş dönemlerine dikkat ederek davranışlarımı düzenliyorum ve onunla konuşmalarımı o şekilde düzenliyorum. Ama onu burada hani bilen yok. Dolayısıyla yani daha da uzun yıllar alacak gibime geliyor. Çünkü okul ayağı da eksik. Hani veli ayağı eksik belki. Veli tarafı eksik ama okul ayağı da çok eksik. Çocuk okulda da sağlıklı bir eğitim-öğretim alamıyor. Belki orası biraz daha sağlam olsa hani işte biz bu çıtayı % 40'lardan sadece akademik olarak değil sosyal, psikolojik anlamdaki başarı oranını da belki, çocuk artık sadece sosyal çocuklar da değil, akademik gelişimleri geri ama psikolojik gelişimleri de geri, sosyal gelişimleri de geri. Belki onları da bir tık yukarı taşıyacağız belki. Ama okulda da çok hani okul ayağı sağlıklı olmayınca bu kadar oluyor. Ve daha önemlisi dediğim gibi anne baba eğitimine çok çok daha fazla önem vermek lazım. Anneye babaya eğitimin öğretimin öneminin anlatılması lazım. Anne babanın eğitilmesi lazım.

2. olarak % 17,39 ile "Belediyeler ve çeşitli kurumlar göç yaşamış insanların sorunlarına çözüm bulmalıdır." gelmektedir. Öğretmenlerden 4 tanesi bu çözüm önerisini getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt1: Sosyo-ekonomik diyoruz ya, sosyal koşullar, ben ona bağlıyorum yani. 7 yıldır bu okuldayım. 6 yıldır da hani şunu söyleyeyim, hem köyde yaşamış bir insanım 6 yılım geçti. 6-7 yıldır da bu okuldayım. Yani sonuçta bakıyorum karşılaştırıyorum, kültürle alakalı, ekonomiyle alakalı. Mesela köyde bir insan bu adam bağ var, bahçesi var. Veli korucuydu. Maaşları da var. Gerçekten düzenlilerdi. Hani çocukta düzgün oluyor. Geliyor, terbiyeli, güzel oturuyor. Ama bu insan köyden geldiği zaman sorunlarıyla geliyor. Nasıl sorunlarıyla geliyor, bu insan sağlık istiyor, eğitim istiyor, güvenlik istiyor, barınma istiyor. Bu insan buraya geldiği zaman sen buna bunları sağlamak zorundasın. Yani bunlarda bizi aşan boyutları. Hani benim boyutum en fazla işte tahtaya geçerim anlatırım, güzeli doğruyu anlatırım.

Öğrt19: Ailelere belediyeler çok yardım sağlamalı. Öğrencilerin çoğu ihtiyacı yok yani. Bunlar yapılıyor da binde bir. Bu bölge için daha fazla yapılmalı.

Öğrt20: Velilerin bence ekonomik durumu, nasıl düzeltilir onu bilmiyorum da ekonomik durumu sosyal devlet olarak düzeltilmesi, yani velinin isteği, çocuğuyla beraber istekli olması gerekiyor.

Öğrt22: Eğitim yapıldıkça hani 9 yıldır eğitimin olumlu katkılarını gördüm hem ailede hem çocuklarda. Mesela göç alan bu bölgede aileler akrabalarına ya da kendi kendilerine iş buluyorlar. Genelde aynı düzeyde olur ama şey olabilir. Özellikle başarı durumu yüksek çocuklara ve ailelerine hani kaymakamlık, belediye başkanlığı bursları yoluyla bazen hani para şey yapabiliyoruz, yardım sağlayabiliyoruz. Ancak hani sadece ama başarılı öğrenciler açısından yapılıyor. Çocuk okuyacak, ailenin durumu yok. Ancak o var. Ama işgücü ve çalışma açısından bu daha çok hani yerel yönetimlere, kaymakama ve belediyelere daha çok iş düşüyor. Çünkü burada işgücü, çalışacak insan çok. Ama şey az, iş az. Hani en azından asgari ücretle buradaki insan işgücünü değerlendirme belediye ve kaymakamlığa daha çok kalıyor hani. Sadece hani eğitimle çocuğun ya da ailenin görüş açsını değiştirebilirsin. Dediğim gibi şeye, başarılı öğrencilere sağlanıyor. O da hani bizim başvurularımızla iletişime geçip eğitim bursları sağlıyoruz. Ancak o kadar. Ama işgücü olarak bilemiyorum ama genelde kendi buldukları hamallık, boyacılık, duvarcılık, duvar ustası, pazarda çalışıyor. İşte halde çok çalışan var.

3. olarak % 17,39 ile "Göç alan bölgelerde çalışan öğretmenler samimi, özverili ve sabırlı olmadır." gelmektedir. 23 öğretmenden 4'ü bu çözüm önerisini ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt3: Öğretmenin elinde sınıfında kötü bir tablo yaratma da öğretmenin elinde olduğunu düşünüyorum ben. Öğretmen samimi olursa gerçekten velisinin o kötü niyetini, en azından kötü görüşünü ortadan kaldırabilir. Öğretmen kötü niyetliyse veli de onu anlıyor. İnsanlar sonuçta birbirlerini anlayabilirler. Ben Türk-Kürt olayı diye yaklaşırsam karşımdaki velinin kötü davranması gayet doğal. Bana kötü gözle bakması gayet doğal. Ama ben her insanı eşit düşünürsem, veli de benim bu düşüncemin samimi olduğunu görürse bana yaklaşımı farklı olur diye düşünüyorum ben. Öğretmen kendi değerini kendi yaratmalı diye düşünüyorum.

Öğrt10: Bence öğretmen burayı benimsemeli, çevreyi benimsemeli, yani gideceğim gözüyle bakmamalı öğretmen arkadaşlar. Öyle olunca velilerin de okula bakış açısı farklı zaten. Katkı sağlamak istemiyorlar. Bir de doğudan gelen velilerde şöyle bir

düşünce var. Devlet okullara yardım ediyor, biz niye yardım edelim. Böyle bir düşünce olduğu için de biraz geri planda kalıyor çoğu.

Öğrt17: Öğretmen çok fedakâr olacak, öğretmen boş vermeyecek. İşte boşver ne olurlarsa olsun diyen öğretmenler çıkıyor bazen. Onu yapmayacaklar. Ellerinden geleni yapacak öğretmenler ve seminer düşünüyorum ben mesela. Öğretmenlere söyledim. Öğretmenler yok boşver ya seminer memineri dediler.

Öğrt18: Ben yani 35 senedir öğretmenlik yapan bir eğitimci olarak bu yörede ve bunun gibi yörelerde nerde olursa olsun, Türkiye'nin neresinde olursa olsun bu gibi göç almış bölgelerde öğretmenlerin biraz daha sabırlı biraz daha özverili ve tükendiklerini biliyorum ama sabırlı olmaları gerektiğine inanıyorum. Çünkü eğitim hemen birden olabilen, dönüt veren bir süreç değil. Sabırlı olmalarını temenni ediyorum ben arkadaşlardan. Arkadaşlarla konuşuyoruz. Böyle olmuyor, yapamıyor, anlamıyor, değil, böyle düşünmemeleri lazım. Ben şöyle bir şeye de inanıyorum. Bu öğrenciler iletişim sorunu olan çocuklar, ayrımcılığa maruz kalan çocuklar. Bunlara birazcık şey göstermediğimiz zaman o hislere daha çok kapılıyorlar. Bunlara onu göstermemek lazım. Gösterilmeyecek gibi de değil. Çünkü öğretmen arkadaşlar gibi sabırlı değil herkes. Ben daha sabırlı olmamız gerektiğini düşünüyorum.

4. olarak % 13,04 ile "Göç yaşanmadan göç veren bölgelerdeki sorunlar yerinde çözülmelidir." gelmektedir. Öğretmenlerden 3 tanesi bu öneriyi söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt2: Valla sorunlar bence yerinde çözülmeli. Bu şeye benziyor, bir ağacı kökünden söküp getirip başka bir toprağa dikiyorsunuz. Onun o toprağa uyum sağlaması zaman alır. Anında yeşermiyor. Anında meyve vermiyor. O yüzden bence göç yollarının açık tutulması, o bölgede yaşanan olaylarla ilgili olduğunu düşünüyorum. Bence bu sorunların tamamını bölgelerinde çözmeleri gerektiğine inanıyorum. Sorunlar orda çözülmeli, insanlar orda çözüm arayışları bulmalı. Göç etmek sorun değil.

Öğrt16: Kökünden çözmek lazım. Göçü durdurmak lazım. Başka bir çözümü yok ki. Buraya geldikten sonra da illa ki göç olacaksa da mecburen burada iletişimi sağlamak lazım.

Öğrt20: Ne yazık ki 50 yıldır göç bilerek çoğaltıldı. Herkes kendi köyünde, kendi kasabasında, kendi ilinde olsaydı, yatırımlar oraya gitseydi daha iyiydi. Örneğin Antalya üniversite sınavlarında Türkiye birincisi olurdu. Şimdi geriye doğru gidiyor. En fazla göç alan yer. Bence yanlış. Göç yerine herkes olduğu yerde yaşayabilse daha iyi.

5. olarak % 13,04 ile "Göçü engellemek zordur, çözüm yoktur." gelmektedir. Bu öneriyi 3 öğretmen ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt4: Benim söyleyeceğim bu böyle gider buna yapacak bir şey yok. Memleketinde iş sorunları, maddi sorunlar nedeniyle göç etmek zorunda. Göç etmiş. O biraz bizi aşar. Devlet politikasıdır. Onu büyüklerimiz gerekli şeyleri düşünüyorlardır.

Öğrt7: Bu engellenebilir bir şey değil. Geleni gideni engellemek gibi bir olayımız yok maalesef. Ama gerçekten büyük sıkıntı yani hem sınıf için, hem yeni gelen öğrenci için. Herkese büyük bir külfet bu. İnşallah bu sıkıntılar ortadan kalkar da herkes eğitimde öğretimde daha başarılı olur.

Öğrt21: Valla bunu çok çözemeyiz gibi geliyor. Çünkü şey hani zamanla aşılacak bir şey gerçekten. Çünkü sirkülasyon devam ediyor. Göç bitmiyor. Mesela Almanlar bunu nasıl çözdü? Türkiye'den gidenler de bizim kırsal alandan gidenlerdi yani. Sadece iş gücü bedensel güçle gittiler onlar da. Onlar da dil bilmiyordu. Onlar nasıl çözdü? Göçü kapattı. Göç kanalını kapattı ve var olanı eğitti. Ama bizim böyle bir şansımız yok. Göç devam ediyor. Oradaki eğitim seviyesi bir yerde kaldığı insanlar hani tamam öğretmenler, biz gittik genç öğretmenler gidiyoruz falan filan ama yine de çok uzun soluklu bir yol yani.

6. olarak % 8,70 ile "Göç yaşayan bölgelerde sosyal etkinlikler artırılmalıdır." gelmektedir. Öğretmenlerden 2 tanesi bu çözüm önerisini belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt2: Gezilerin artması gerekiyor. Okul gezilerinin artması gerekiyor. Sinema, tiyatro etkinliklerinin olması gerekiyor. Velileri eğer fırsat olursa okula çekebilecek etkinliklerin olması gerekiyor. Hani nasıl söyleyeyim, bir müzik dinletisi gibi. Okul tarafından düzenleniyor fakat yetersiz olduğunu düşünüyorum ben. Özellikle ilk geldiğim yıl işte bu kütüphane çerçevesinde bir çalışma yaptığımız zaman falan

velilerin yüzü oldukça dönmüş ve çok da mutlu olmuşlardı. Ben yeterli bulmuyorum. Benim saydıklarım bir öğretmen olarak yapabildiklerim, boş zamanlarımda. Hani gerçekten herkesin aynı özveriyle çalışması gerektiğine inanıyorum.

Öğrt10: Bu sorunların giderilmesi için sinemadır, tiyatrosu, gezisi bunlar biraz daha yoğun olursa çocukların mahalle dışında başka ortamları görmesi açısından iyi olur diye düşünüyorum. Sonuçta öğretmen bir yere götürmezse, belediye bir yere götürmezse, çocuğun ne sinemaya gideceği vardır ne tiyatroya vardır. Veli zaten bunlara zaman ayırmak, para ayırmak istemiyor. Ancak belediyenin katkıları öğretmenin katkıları sonucu çocuklar bunları yaşayabiliyorlar. En önemli şey iyi öğrenciler kurs verilemesi belediye tarafından, halk eğitim tarafında ya da istekli öğretmenler tarafından olur. Ancak öyle eğitim seviyesinin yükseleceğini düşünüyorum ben burada.

7. olarak % 8,70 ile "MEB göç alan bölgelerdeki okullara donanım olarak destek sağlamalıdır." gelmektedir. Öğretmenlerden yine 2 tanesi bu öneriyi söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt19: Valla milli eğitimin okullara baya bir destek çıkması gerekiyor benim düşüncem. Eksiklik çok fazla, teknolojik olarak hiçbir şey yok.

Öğrt23: Burada bu okulların, problemli okulların, her bakımdan problemli okulların milli eğitim tarafından desteklenmesi lazım. Belki birçok iyi okullar birçok uygulamada pilot okul olarak seçiliyor. Buralara önem versinler yani onların imkânları zaten var. Bence birçok projede pilot okul olarak bu tür sorunlu okullar seçilse ve imkân olarak desteklense en azından okul içi başarının artmasında, okul içi davranış düzenlemesinde daha etkili yol alınır.

8. olarak % 4,34 ile "Göç alan bölgelerdeki çocuklara yönelik ücretsiz kurslar açılmalıdır." gelmektedir. Öğretmenlerden 1'i bu çözüm önerisini sunmuştur. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt10: Ücretsiz kursların açılması lazım. Sonuçta birçok iyi öğrenci ekonomik durumundan dolayı kursa veya dershaneye gidemiyor. Gidemiyorsa burada öğretmenlerin gönüllülük esasına dayalı çocukları yetiştirmesi lazım. Haftanın belli günleri bu çocukları çalıştırması gerekiyor. O da çok da zaman ayırmak istemiyor

insanlar. Saat 2 oldu mu evine gitmek istiyor insanlar. Halk eğitim tarafında ücretsiz kurslar açılsa başarı daha da artar.

9. olarak % 4,34 ile "Okullar bir an önce ilkokul-ortaokul olarak ayrılmalıdır." gelmektedir. 1 öğretmen bu öneriyi ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt11: Burası çok zor bir okul. Antalya'da Kepez'in 4. bölgesi kolay bir yer değil ve çok kalabalık. Öğretmenlerden bile ismini bilmediğimiz olabiliyor. Sürekli öğretmen değiştiren, öğretmenlerin geçiş yaptığı bir okul. Bu ilkokul-ortaokul olayını çözmeleri lazım. Madem böyle bir sisteme geçildi, ilkokul mu ortaokul mu bunun çözülmesi lazım.

10. olarak % 4,34 ile "Göç yaşamış öğrencilere kitap okuma alışkanlığı kazandırılmalıdır." gelmektedir. Öğretmenlerden 1 tanesi bu çözüm önerisini getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt12: Çocuklara düzenli olarak kitap okuma alışkanlığı kazandırmalıyız. Eğer kitap okuma alışkanlığı yoksa başarı oranı düşük olur. Onun için valilik okuma saati yapıyor. Ama onda bile bir öğrenciyle ilgilenirken bir başkası açıyor okuma saatinde bile başka bir şeyler yapıyor.

11. olarak % 4,34 ile "Göç alan bölgelerde yapılaşmaya izin verilmemelidir." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt15: Bu bölgelerde yapılaşmalar azaltılmalıdır. Birkaç yıldır yeni yollar açıldı. Evlerin bir kısmı yıkıldı. Artık belediyeler tarafından inşaat yapmaya izin verilmiyor. Bu da bizim için bir avantaj. Göç olayını biraz daha azalttığına inanıyorum ben.

12. olarak % 4,34 ile "Öğretmenlerin toplumda saygınlığı arttırılmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt20: Öğretmenin mesleki yanının geliştirilmesi, öğretmene de saygınlığın geliştirilmesi gerekiyor. Dileriz de olumlu gelişmeler başlar. Ama günübirlik 1 günde, 2 günde olacak iş değil.

13. olarak % 4,34 ile "Göç yaşamış çocuklara olumlu davranışlar kazandırılmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt21: Bir 10-20 yılda belki düzelir diye düşünüyorum. Bunu da sağlayacak şey teknolojik gelişmeler, eğitim seviyesi, televizyon çok etkili, televizyon gerçekten çok güçlü insanlarda davranış değişikliği yaratmada. Mesela tuvalet nasıl kullanılır bilmiyor çocuklar. Çocuk tuvalete giriyor. Tuvalette affedersin poposunu taşla silip taşı atıyor. Şu anki çocuklara sorun, kaç kişinin evinde tuvalet kâğıdı var. 2 ya da 3 tanesinin cevap. Anlatabiliyor muyum hepsi gördüğüyle zamanla aşılacak şeyler. Çeşitli kurumlar destek olmalı, destek olmalılar ama onların da yapabileceği çok bir şey yok. Çünkü şey var yani maddi olarak destek olsa hangi birine destek olacak. İşin biraz da kolaycılığını da seçebilirler. Hakkâri'de çok yardım geliyordu mesela. Ben senede 3 tane önlük dağıttığımı biliyorum. Ekonomik destekten bahsedeyim. Önlük dağıtıyordum. Çocuğun şurasında minicik bir yırtık var. Çocuk onu daha da çok yırtıyor. Anlatabiliyor muyum? Vermek de bir çözüm değil. Sadece işte nüfusu biraz azaltacaksın. İş imkânları sunacaksın ve eğitimle hani davranış kazandıracaksın. Hani geçtim ben profesör olmayı, çocukları profesör yapamayız. Çocukları profesör yapamayız ama bir otobüse bindiğinde, bir alışveriş merkezine gittiğinde ya da bir devlet kurumuna gittiğinde karşısındaki insanla nasıl konuşması gerekiyor, trafikte nasıl davranması gerekiyor, hani genel davranışı vermek.

Öğretmenler göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara yönelik, "Göç yaşamış aileler seminer vb. çeşitli faaliyetlerle eğitilmelidir.", "Belediyeler ve çeşitli kurumlar göç yaşamış insanların sorunlarına çözüm bulmalıdır.", "Göç alan bölgelerde çalışan öğretmenler samimi, özverili ve sabırlı olmadır.", "Göç yaşanmadan göç veren bölgelerdeki sorunlar yerinde çözülmelidir.", "Göçü engellemek zordur, çözüm yoktur.", "Göç yaşayan bölgelerde sosyal etkinlikler artırılmalıdır.", "MEB göç alan bölgelerdeki okullara donanım olarak destek sağlamalıdır.", "Göç alan bölgelerdeki çocuklara yönelik ücretsiz kurslar açılmalıdır.", "Okullar bir an önce ilkokul-ortaokul olarak ayrılmalıdır.", "Göç yaşamış öğrencilere kitap okuma alışkanlığı kazandırılmalıdır.", "Göç alan bölgelerde yapılaşmaya izin verilmemelidir.", "Öğretmenlerin toplumda saygınlığı arttırılmalıdır.", "Göç yaşamış çocuklara olumlu davranışlar kazandırılmalıdır." gibi çözüm önerilerini ortaya koymuşlardır.

4.3. Öğrencilerle Bireysel Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

4.3.1. Öğrencilerin Göç Etme Sebepleri Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğrencilerin göç etme sebepleri hakkındaki görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.11.'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.11. *Öğrencilerin Göç Etme Sebeplerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Göç Etme Sebepleri	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	F	%
1)Babanın iş bulma ve çalışma düşüncesi	√		√	√	√		√	√	6	75
2)Daha iyi eğitim alma imkânı	√	√				√			3	37,5
3)Yaşadığı yerde deprem olması			√						1	12,5
4)Anne ve babanın ayrı olması nedeniyle akrabanın yanına yerleşme						√			1	12,5

Öğrencilerin göç etme sebepleri hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 75 ile babanın iş bulma ve çalışma düşüncesi gelmektedir. Araştırmaya katılan 8 öğrenciden 6 tanesi bu sebebi ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Burada lokantada çalışıyor. O yüzden buraya taşınmak zorunda kaldık. Bir de basket oynuyor babam, burada yeni bir takıma geldi.

Ö3: Babam Antalya'da çalışıyordu ondan geldik. Amcam da Antalya'ya geldi.

Ö4: Babamın işi buradaydı. Buraya geldi o yüzden. Orada iş yerinin sahibi babamı çıkarttı. Babam da buraya geldi. Burada da iş buldu.

Ö5: Maddi durumumuz biraz kötüydü. Geldik burada çalıştı babam. Babam duvarcı.

Ö7: Önce babam geldi. İş bulamamıştı orada. Sonra buraya geldi. Sonra babam siz de gelin dedi. Sonra biz de gedik.

Ö8: Ailemin biraz maddi durumu kötüydü. Buraya taşınmak zorunda kaldık. Babamın işyeri vardı. Battı. Biraz da borcumuz olunca orada çalışamadı, buraya geldik.

2. olarak % 37,5 ile daha iyi eğitim alma imkânı gelmektedir. Araştırmaya katılan 8 öğrenciden 3 tanesi bu sebebi dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Babam buraya düzgün bir yaşantı kurmak için getirdi bizi. Eğitimimiz iyi olsun diye. Burada okul yakın olduğu için.

Ö2: Köy güzel değildi. Çalışıyorduk ama orası boştu. Sonra babam da dedi buraya taşınacağız. Dedi buranın okuması daha iyidir dedi. Buraya gidelim dedi babam. Eğitim daha iyi olsun diye geldi.

Ö6: Orda pek yani okul okuyamıyordum da buraya geldim.

3. olarak % 12,5 ile yaşadığı yerde deprem olması gelmektedir. 1 öğrenci bu sebebi ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö3: Depremden dolayı geldik. Babam dedi Antalya da bir ev tutmuşum. Ben gidiyorum siz de gelin.

4. olarak % 12,5 ile anne ve babanın ayrı olması nedeniyle akrabanın yanına yerleşme gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö6: Babamgil yanımda değil şimdi o ayrı. O Edirne'de orda çalışıyor. Ben burada babaannemle yaşıyorum.

Öğrenciler göç etme sebeplerini; babanın iş bulma ve çalışma düşüncesi, daha iyi eğitim alma imkânı, yaşadığı yerde deprem olması ve anne ve babanın ayrı olması nedeniyle akrabanın yanına yerleşme olarak dile getirmişlerdir.

4.3.2. Öğrencilerin Okulla İlgili Yaşadıkları Kişisel Sorunları Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğrencilerin okulda yaşadıkları kişisel sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.12.'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.12.'ye göre öğrencilerin okulla ilgili yaşadıkları kişisel sorunları yorumlanırsa; ilk sırada % 75 ile akrabalarını, eski okulundaki arkadaş ve öğretmenlerini özlediği için olumsuz etkilenmesi gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Özlüyorum evet. Oradaki arkadaşlarımı özledim biraz. Burası değişik.

Ö2: Arkadaşlarımı özledim. Buraya ilk geldiğimde üzülmüştüm biraz. Akrabalarımı özlemiştim. Arkadaşım yoktu oynayacak.

Ö3: Evet özlüyorum. Öğretmenim gitmiş İstanbul'a. Oraya gitmiş.

Ö4: Özlüyorum. O okuldan ayrıldığımda çok üzüldüm. Arkadaşlarım da bırakmadı beni.

Ö5: Evet özledim. Arada sırada gittiğimde onların yanlarına gidiyorum.

Ö7: Özlüyorum öğretmenlerimi, iyiydi. Bana çok iyi davranırlardı. Hiç bana kötü davranmazlardı. Arkadaşlarım da iyiydi. Mesela bir bisküvi yerlerse bana da yer misin diye sorarlardı. Bir tane arkadaşım vardı. Adı Senaydı. Hikâyeler yazardı. Mektup verir seni çok seviyorum filan derdi. Burada da güzel arkadaşlarım var.

Tablo 4.12. *Öğrencilerin Okulla İlgili Yaşadıkları Kişisel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Kişisel Sorunlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	F	%
1)Akrabalarını, eski okulundaki arkadaş ve öğretmenlerini özlediği için olumsuz etkilenmesi	√	√	√	√	√		√		6	75
2)Arkadaşları tarafından alay edildiği için psikolojik olarak olumsuz etkilenme	√	√	√	√			√	√	6	75
3)Arkadaşları tarafından kabul edilmeme ve dışlanmaya maruz kalma	√	√	√	√	√			√	6	75
4)Çevresindeki öğrencilerde kavga küfürleşme vb. disiplin sorunlarına tanık olma		√	√	√		√	√		5	62,5
5)Maddi sıkıntı nedeniyle ailesine yardım etmek zorunda kalma ve çalışmayı isteme	√		√	√	√				4	50
6)Yeni bir ortama geldiği için uyum sağlamakta sorun yaşama		√	√			√		√	4	50
7)Ailesinin ekonomik sıkıntı yaşaması nedeniyle olumsuz etkilenme	√	√						√	3	37,5
8)Arkadaş çevresinde çekingenlik ve utangaçlık yaşama						√	√	√	3	37,5
9)Okulda arkadaş edinemediği için yalnızlık yaşama		√			√				2	25
10)Ailesiyle sorun yaşayarak etkilenme				√					1	12,5
11)Anne ve babanın kavga etmesi nedeniyle derslerinin olumsuz etkilenmesi				√					1	12,5
12)Babanın işi sebebiyle akşamları eve gelmediği için etkilenme				√					1	12,5

2. olarak % 75 ile arkadaşları tarafından alay edildiği için psikolojik olarak olumsuz etkilenme gelmektedir. 8 öğrenciden 6 tanesi bu sorunu yaşadığını söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Burada göç eden çok var. Diyarbakırlı var, Urfalı var. Zaten çok az kişi var Antalyalı olan. Bazı kişiler bu okulda benim konuşmamla dalga geçiyorlar. Bazen Türkçe konuşurken dilim dönmüyor. O yüzden dalga geçiyorlar. K harfini söyleyemiyorum dilim dönmüyor.

Ö2: Okula ilk geldiğimde herkes benimle alay ediyordu. Atom karınca diyorlardı boyum kısa olduğu için. Alay ediyorlardı.

Ö3: İki arkadaşım bana kötü davranıyordu. Biz oyun oynadığımızda bu pistir, bununla oynamayın diyorlardı.

Ö4: Siz niye geldiniz, o okulda ne oluyor filan diyorlardı. Mesela şey diyorlardı, sizi istemiyoruz. Öyle dedikleri için biz de onlarla oynamıyoruz. Sizi sevmiyoruz, siz pisliksiniz filan diyorlardı.

Ö7: Arkadaşım vardı bir tane. O hep benimle dalga geçiyordu. Benim adım Zehra. O da benim adımla dalga geçip duruyordu.

Ö8: İlk geldiğimde bazı arkadaşlarım dalga geçti. Mesela diyor ki çirkinsin. Öyle dalga geçiyorlardı benle.

3. olarak % 75 ile arkadaşları tarafından kabul edilmeme ve dışlanmaya maruz kalma gelmektedir. Öğrencilerden yine 6 tanesi bu sorunu dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Mesela orada değişik insanlar burada değişik. Mesela ilk geldiğimde herkesin beni arasına almayacağını düşünmüştüm. Bazıları, ben geldikten bir gün sonra bir arkadaşım daha geldi erkek, onlar bize iyi davranmadılar bize.

Ö2: Sınıfa girdiğimde niye geldin sen çık git diyorlardı. Beni kovuyorlardı.

Ö3: Orası daha güzeldi. Orada oyun oynuyorduk. Burada aralarına almıyorlar. Ben oynuyorum diğer arkadaşlarımla. Öbür kız geliyor cemre, diyor bunu çıkartın.

Ö4: Geldiğimde arkadaşlarım iyi davranmıyordu. Hep beni dışlıyordu. Ailesi kavga ediyor filan diyorlardı.

Ö5: Bazıları oldu mesela oynayabilir miyim diyordum. Hayır diyordu. Seni sevmiyoruz diyordu. Ben de dedim artık ben de sizi sevmiyorum.

Ö8: O zaman arkadaşlarım beni aralarına almıyordu. Onları tanımıyordum. Beraber oynayalım diyordum. Arkadaş olmak istiyordum.

4. olarak % 62,5 ile çevresindeki öğrencilerde kavga küfürleşme vb. disiplin sorunlarına tanık olma gelmektedir. Öğrencilerden 5 tanesi bu sorunu yaşadıklarını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: Bazen sıkıntı yaşadım ama büyük arkadaşım vardı. Kavga edenleri durduruyordu. Beni dövmelerine izin vermiyorlardı. Kavga ediyorlardı birbirleriyle. Alay ediyorlardı.

Ö3: Evet (küfür) ediyorlar. O kız benle kavga ediyor Cemile. Çocuklar kavga ediyorlar sınıfta.

Ö4: Ben iki okul değiştirdiğim için burada bir okuluma gidiyordum. Bu okula da yeni geldim. Bu okulda da bazı arkadaşlarımın davranışları iyi, bazı arkadaşlarımın kötü. Benim hakkımda laf konuşuyorlar. Bazen arkadaşlarımla kavga ediyoruz.

Ö6: Okulda kavga edenleri görüyorum. Birbirlerine küfrediyorlardı, dövüyorlardı. Aralarında bir tartışma oluyordu. Küçük çocuklar da kavga ediyorlar bu okulda. Birinci sınıflar da birbirlerine vuruyorlar.

Ö7: Bir seferinde kavga etmiştik birisiyle. Onunla küstük. Biz ip atlarken gelmiş ipin içine girmişti. Neden giriyorsun dedim. O da bir şey demeden kaçıp gitmişti. Sonra onu görmüştüm. Ben merdivenden giderken beni itmişti. Az kala merdivene başım vuruyordu. Bu teneffüs değil başka teneffüs birisi bana küfür etmişti.

5. olarak % 50 ile maddi sıkıntı nedeniyle ailesine yardım etmek zorunda kalma ve çalışmayı isteme gelmektedir. 8 öğrenciden 4 tanesi bu sorunu belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Aileme katkıda bulunmak için çalışmak istedim de yaz tatilinde babama söyledim. Babam dedi sen küçüksün. Para kazanmak istedim. Babam eskiden muşta, motora biniyordu eşya taşıyordu. Onunla birlikte, ona yardım etmek için ben de gidiyordum.

Ö3: Annem 3'e kadar okumuş, babam ilkokulu okumuş. Kardeşlerim küçükler. En büyüğü benim. Biri 3'e gidiyor biri 2'ye. Babam çalışıyor her gün. Bazen eve gelmediği oluyor. Annem ev işi yapıyor. Evde çamaşırları yıkıyorum, bulaşıkları yıkıyorum. Çalışmayı düşünüyorum ama babam diyor yok sen oku.

Ö4: Annem bazen işe gidiyor. Babam çalışıyor sadece. Temizliğe gidiyor annem. Ben evde yardım ediyorum. Çalışmayı düşünüyorum.

Ö5: Çalışırım. Arada sırada babamın yanına gidip yardım ediyorum. Mesela çimento yapıyordum, duvar örüyordum.

6. olarak aynı oranda % 50 ile yeni bir ortama geldiği için uyum sağlamakta sorun yaşama gelmektedir. 4 öğrenci bu sorunu söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: Alışamadım. Şimdi biraz alıştım ama tam değil. Sınıfa gidince benim arkadaşım tanıdıktı. Benim amcamın oğluydu, beni koruyordu.

Ö3: (Buraya uyum sağlamakta sorun yaşadın mı?) Evet yaşadım. Orası daha iyiydi. Burası çok iyi değil.

Ö6: Arkadaşlarıma alışamamıştım. Öğretmenime alışamamıştım. O zaman puanlarım düşüktü. Şimdi alıştığım için biraz yükselmeye başladı.

Ö8: Arkadaşlarımı tanımakta biraz zorlandım. Öğretmeni tanımakta zorlandım. Okula alışamadım fazla.

7. olarak % 37,5 ile ailesinin ekonomik sıkıntı yaşaması nedeniyle olumsuz etkilenme gelmektedir. 3 öğrenci bu sorunu ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1:Mesela test kitabı aldık da daha parasını veremedik.

Ö2: Babam zaten işte çalışıyor annem de evde. Ama annem diyor ben de çalışacağım. Evde iş yok destek olayım diyor.

Ö8: Bir babam çalışıyor. Bir ablam boş zamanlarında böyle dersi olmadığı zamanlarda hale gidiyor. Fazla maddi durumumuz yok diye alamıyorlar bazen İstanbul'daki abim alıyor bazen.

8. olarak % 37,5 ile arkadaş çevresinde çekingenlik ve utangaçlık yaşama gelmektedir. 8 öğrenciden 3 tanesi bu kişisel sorunu yaşadıklarını dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö6: Sınıfa ilk geldiğimde arkadaşlarım fazla bir şey demiyordu, konuşamıyordum arkadaşlarımla. Ondan sonra biraz aradan geçti onun için konuşmaya başladım yani. İlk önce utanıyordum.

Ö7: Ben çok utangaçtım. Hiç kimsenin adını bile bilmiyordum. Geldiğimde utanmıştım. Hem de derslerim kötü olmuştu.

Ö8: Fazla mesela çekingendim biraz da. Fazla oynayamıyordum arkadaşlarımla. İlk başta utandım. Yani böyle çekingenim biraz da. Çekindim arkadaş olmaya. Sonra arkadaş edindim.

9. olarak % 25 ile okulda arkadaş edinemediği için yalnızlık yaşama gelmektedir. 2 öğrenci bu sorunu yaşadığını belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: Gelince buraları daha yeni görüyordum. Arkadaşlarım da yoktu zaten. Kimseyi tanımıyordum. Zaten evde de sıkılıyordum. Hep amcamın evine gidiyorduk tek. Sonra benim arkadaşlarım olunca arkadaşlarımın yanına gidiyorum.

Ö5: Yalnızlık yaşadım. Arkadaşlarım falan hiç olmadı.

10. olarak % 12,5 ile ailesiyle sorun yaşayarak etkilenme gelmektedir. Öğrencilerden 1 tanesi ailesiyle sorun yaşadığını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö4: Bir yere gitmek istediğimde annem izin vermediği için sorun oluyor.

11. olarak % 12,5 ile anne ve babanın kavga etmesi nedeniyle derslerinin olumsuz etkilenmesi gelmektedir. 1 öğrenci bu sorunu belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö4: Ailem de bazen kavga ettiği için annemle babam o yüzden derslerimi yapamıyordum.

12. olarak % 12,5 ile babanın işi sebebiyle akşamları eve gelmediği için etkilenme gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö4: Babam çalışıyor şu an. Eve gelmiyor akşamları. Babam işte olduğu için bazen konuşamıyoruz.

Öğrenciler okulla ilgili yaşadıkları kişisel sorunları; akrabalarını, eski okulundaki arkadaş ve öğretmenlerini özlediği için olumsuz etkilenmesi, arkadaşları tarafından alay edildiği için psikolojik olarak olumsuz etkilenme, arkadaşları tarafından kabul edilmeme ve dışlanmaya maruz kalma, çevresindeki öğrencilerde kavga küfürleşme vb. disiplin sorunlarına tanık olma, maddi sıkıntı nedeniyle ailesine yardım etmek zorunda kalma ve çalışmayı isteme, yeni bir ortama geldiği için uyum sağlamakta sorun yaşama, ailesinin ekonomik sıkıntı yaşaması nedeniyle olumsuz etkilenme, arkadaş çevresinde çekingenlik ve utangaçlık yaşama, okulda arkadaş edinemediği için yalnızlık yaşama, ailesiyle sorun yaşayarak etkilenme, anne ve babanın kavga

etmesi nedeniyle derslerinin olumsuz etkilenmesi, babanın işi sebebiyle akşamları eve gelmediği için etkilenme, şeklinde belirtmişlerdir.

4.3.3. Öğrencilerin Okulla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğrencilerin okulla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.13.'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.13. *Öğrencilerin Okulla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Eğitsel Sorunlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	F	%
1)Okulda yapılan sosyal etkinliklere katılamama	√		√	√	√	√	√	√	7	87,5
2)Derslerde zorlanmaya başlayarak başarısının düşmesi							√	√	2	25
3)Anne babanın eğitim seviyesinin düşük olması nedeniyle derslerinde yardımcı olacak kimsenin olmaması		√							1	12,5
4)Arkadaşları tarafından dışlandığı için ödevlerini yapamama				√					1	12,5
5)Ailesinin çok fazla taşınması sebebiyle sık sık okul değiştirmek zorunda kalma				√					1	12,5
6)Ödevlerini unuttuğu için öğretmeniyle sorun yaşaması				√					1	12,5
7)Okulda arkadaşı olmadığı için yalnızlık yaşamasının derslerini olumsuz etkilemesi					√				1	12,5
8)Kardeş sayısı fazla olduğu için evde rahat bir ders çalışma imkanının olmaması					√				1	12,5
9)Anne ve babasının ayrı olması nedeniyle ders başarısının olumsuz etkilenmesi						√			1	12,5
10)Uyum problemi nedeniyle başarısızlık yaşama						√			1	12,5

Tablo 4.13.'e göre öğrencilerin okulla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunları yorumlanırsa; ilk sırada % 87,5 ile okulda yapılan sosyal etkinliklere katılamama gelmektedir. 8 öğrenciden 7 tanesi bu sorunu dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Hayır katılmıyoruz. Bu okulda yarışmaya etkinliklere katılmadım. Ama Muş'ta kulübe katılmıştım. Burada nasıl katılacağımı bilmiyorum ki.

Ö3: Hayır. Hiç almıyorlar. Onlar almıyorlar. Ben istiyorum da.

Ö4: (Sosyal etkinliklerde görev alıyor musun?) Burada almadım hiç. Hiç yapmadılar.

Ö5: Hayır katılmadım.(sosyal etkinlikler)Yapılmıyor çünkü.

Ö6: Etkinliklere katılamıyorum fazla.

Ö7: Hayır katılmadım. Tiyatro bazen yapılıyor, resim de bazen yapılıyor ama katılmıyorum.

Ö8: Yok fazla katılmıyorum. Böyle şeyler yapılsa da fazla görev düşmüyor fazla kişiye. Fazla da yapılmıyor. Görev düşmüyor bana da.

2. olarak % 25 ile derslerde zorlanmaya başlayarak başarısının düşmesi gelmektedir. Öğrencilerden 2 tanesi göç ettikten sonra ders başarılarının düştüğünü belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö7: Biraz tembel gibi oldum. Bölme işlemlerinde bazı şeylere cevap veremedim.

Ö8: Yani bazı derslerde sorun yaşıyordum. Ödevlerimi yapmakta zorlanırken ablamdan yardım alıyorum.

3. olarak % 12,5 ile anne babanın eğitim seviyesinin düşük olması nedeniyle derslerinde yardımcı olacak kimsenin olmaması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: Babam ilkokulu okumuş sonra gitmemiş. Ondan sonra annem de ilkokulu okumuş. Sonra gitmemiş okula. Ders çalışacağımız kimse yoktu.

4. olarak aynı oranda % 12,5 ile arkadaşları tarafından dışlandığı için ödevlerini yapamama gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö4: Derslerimde problem yaşadım arkadaşlarımla. Arkadaşlarım dışladığı için ödevlerimi yapamıyordum doğru düzgün.

5. olarak % 12,5 ile ailesinin çok fazla taşınması sebebiyle sık sık okul değiştirmek zorunda kalma gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö4: Eski evimizde kendi evimiz yoktu. Babaannemgilde kalıyorduk. Ondan önce de Kumluca diye bir yerde oturuyorduk. Oradan da taşındık. Babaannemgile eşyalarımızı koyduk. Sonra işte orada oturmaya başladık. Annemgil ev arıyordu. Sonra da buraya taşındık. Memnun değilim çünkü her tarafta değiştirdiğimiz için okullarımızı o yüzden. Arkadaşlarımı da özlüyorum.

6. olarak % 12,5 ile ödevlerini unuttuğu için öğretmeniyle sorun yaşaması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö4: Ben ders yapmadığımda, unuttuğumda ödevlerimi öğretmenim dövüyordu. Ödevlerimi bazen yapamıyordum, unutuyordum. Ben ödevimi unutsam öğretmen kızıyordu.

7. olarak % 12,5 ile okulda arkadaşı olmadığı için yalnızlık yaşamasının derslerini olumsuz etkilemesi gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö5: Yalnızlık yaşadım. Arkadaşlarım yoktu. Çevrem yoktu. Eğitimim için kötü oldu. Arkadaşlarımdan kaynaklanıyor. Arkadaşlarımı özlediğim için ders çalışamıyorum.

8. olarak % 12,5 ile kardeş sayısı fazla olduğu için evde rahat bir ders çalışma imkânının olmaması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö5: 5 kardeşim var. Evde 7 kişiyiz. Evde odam yok. Kardeşlerimle birlikte ders çalışıyoruz.

9. olarak % 12,5 ile anne ve babasının ayrı olması nedeniyle ders başarısının olumsuz etkilenmesi gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö6: Annem babamla yaşamak isterdim. Benim için o sıkıntı oluyor. Özlüyorum. Annem Şanlıurfa da babam da Edirne de. Ayrıldılar. Özlediğimde fazla ödev yapamıyorum. Ödeve kafamı veremiyorum. O yüzden düşük puan alıyorum. Onlar ayrı olmasa daha iyi olurdu mesela ödevlerim. Daha çalışkan olurdum. Üzülüyorum. Ders başarım fazla düşüyor üzüldüğüm zaman. Annem babam ara sıra geliyorlar.

10. olarak % 12,5 ile uyum problemi nedeniyle başarısızlık yaşama gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö6: İlk geldiğimde alışamamıştım. Derslerimi fazla şey yapamıyordum. Yanlış oluyordu. Öğretmen kızar diyordum.

Öğrenciler okulla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunları; okulda yapılan sosyal etkinliklere katılamama, derslerde zorlanmaya başlayarak başarısının düşmesi, anne babanın eğitim seviyesinin düşük olması nedeniyle derslerinde yardımcı olacak kimsenin olmaması, arkadaşları tarafından dışlandığı için ödevlerini yapamama, ailesinin çok fazla taşınması sebebiyle sık sık okul değiştirmek zorunda kalma, ödevlerini unuttuğu için öğretmeniyle sorun yaşaması, okulda arkadaşı olmadığı için

yalnızlık yaşamasının derslerini olumsuz etkilemesi, kardeş sayısı fazla olduğu için evde rahat bir ders çalışma imkânının olmaması, anne ve babasının ayrı olması nedeniyle ders başarısının olumsuz etkilenmesi, uyum problemi nedeniyle başarısızlık yaşama şeklinde dile getirmişlerdir.

4.3.4. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Avantaj ve Dezavantajları Hakkındaki Görüşleri

4.3.4.1 Öğrencilere Göre Öğrenim Gördükleri Okulun Avantajları

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun avantajları hakkındaki görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.14.'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.14. *Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Avantajları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Avantajlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	F	%
1)Okula geldikten sonra ders başarısının artması	√	√	√	√		√		√	6	75
2)Öğretmenlerin daha çalışkan ve özenli olması		√	√	√		√		√	5	62,5
3)Öğrencilerde kavga ve küfürleşme gibi disiplin sorunlarının daha az olması	√	√	√			√			4	50
4)Okulun donanımının daha iyi olması	√	√			√	√			4	50
5)Arkadaş çevresinin daha iyi ve başarılı olması		√				√	√		3	37,5
6)Okulun eve daha yakın olması	√		√						2	25
7)Daha düzenli ve imkânları olan bir okulda okuyabilme							√	√	2	25
8)Okulda farklı derslere girecek branş öğretmenlerinin olması			√			√			2	25
9)Okulun bulunduğu şehir dolayısıyla hava şartlarının daha iyi olması	√								1	12,5
10)Okulun daha fazla yardımcı kitap sağlaması	√								1	12,5
11)Öğretmenlerin daha tecrübeli olması		√							1	12,5
12)Ders çalışmaya daha çok vakit ayırabilme imkânı		√							1	12,5
13)Okulda sosyal faaliyetlerin daha fazla olması		√							1	12,5
14)Okulda birleştirilmiş sınıfta öğrenim görmeme			√						1	12,5

Tablo 4.14'e göre öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun avantajları hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 75 ile okula geldikten sonra ders başarısının artması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Mesela orda deneme sınavları az oluyordu. Sınavlarda ikinci, üçüncü oluyordum. Ama burada deneme sınavlarında, bu yıl 4. sınıfta 2 deneme sınavı

yaptık. Deneme sınavlarının ikisinde de birinci oldum. Orda az oluyordu deneme sınavları. Başarım arttı burada.

Ö2: Buraya gelince derslerim daha iyi oldu. Orada imkânlarım azdı. Ders de çok çalışamıyordum. Ama burada imkânlarım daha çok var.

Ö3: Derslerim iyi oldu buraya gelince.

Ö4: Benim orada başarım yoktu. Burada arttı. Derslerim buraya gelince daha iyi oldu. Orada daha kötüydü.

Ö6: Orada 1. sınıftan başlamıştım. Aynı öğretmenleydim. Burada öğretmen değişince şey oldu yani. Notlarım etkilendi. Notlarım artı. Orada kitap okumamamdan olabilir. Orada az okuyordum. Okumak istemiyordum. Ama burada daha çok istiyorum.

Ö8: Burada çok iyi öğrendim. Başarım arttı. Daha iyi oldu benim için. Orada fazla ders çalışamıyordum. Notlarımın hepsi düşüktü. Buraya geldim baya bir arttı. Burada yaptığımız hiç bir şeyi orada öğretmediler. Burada daha yeni öğreniyorum.

2. olarak % 62,5 ile öğretmenlerin daha çalışkan ve özenli olması gelmektedir. 8 öğrenciden 5 tanesi bu avantajı ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: Bizim orada çok ders anlatmıyorlardı. Öğretmenler hiç kendini çocuklara ders vermiyorlardı. Ödev az veriyorlardı. Bazen vermiyorlardı. Buradakilerin bilgisi daha fazla. (...) Oradaki öğretmenler uzaktan geliyorlardı oraya. Derse geç kalıyorlardı. Bazen yetişiyorlardı bazen yetişmiyorlardı.

Ö3: Orada hiçbir şey bize öğretmediler. Öğretmenler ders yapıyordu ama birazları gidiyordu, gelmiyordu. İşte okul yıkılıyordu deprem olduğu için ya. Sel geldi okul yıkıldı. Yeni başladılar. Deprem olduğu için dersler boş geçiyordu. Depremden önce birazları yapıyordu, birazları yapmıyordu, gidiyordu, gelmiyordu. Buradaki öğretmenler daha iyi. İyi öğretiyorlar bize. İyi davranıyorlar. Oradaki okul hiç bize iyi ders vermiyorlardı.

Ö4: Burada öğretmenim daha iyi. O yüzden dersleri daha iyi anlatıyor. Orada öğretmenimiz oyun oynattırıyordu. Biz de oynamıyorduk. Hikâye falan okuyorduk.

Ö6: Oradakiler fazla bir şey anlatmıyor. Ama buradakiler daha fazla anlatıyor. Burada fazla ders yapıyorlar.

Ö8: Yani başka bir öğretmenden başka bir öğretmene geçtim. Orada biraz farklı zayıf anlatıyorlardı. Öğretmenler bana düşkünlük göstermiyordu. Buraya geldim mesela çevrem daha iyi. Öğretmenler daha iyi.

3. olarak % 50 ile öğrencilerde kavga ve küfürleşme gibi disiplin sorunlarının daha az olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Orada okuldaki öğrenciler nasıl diyeyim böyle küfürlü konuşuyorlardı. Ama burada daha az yani. Orada daha çoktu. Kavga orada çok ediyorlardı.

Ö2: Oradakiler biraz kötüydü. Buradakiler ama iyiler. Orada küfür ediyorlardı. Birbirini dövüyorlardı. Kavga ediyorlardı. Burada da biraz kavga ediyorlar ama çok değil. Öğretmenlere bazen kötü söz söylüyorlardı. Şimdi burada gördüğüm azdır ama köyde çok yapıyorlardı.

Ö3: Orada öğretmenle çok kavga ediyorlardı. İki öğretmen vardı, kardeşti. Öğretmen çocuktan daha büyüktü. Çocuk geliyordu, öğretmeni dövüyordu. Sonra kardeşi geliyordu, kavga çıkıyordu. Öğretmenin kardeşi servisteydi öğrencileri getirip götürüyordu. Orada ne oldu bilmiyorum kavga ettiler. Çocuklar kendi aralarında kavga ediyordu.

Ö6: Oradakiler fazla kavga ediyorlardı. Oradakiler fazla küfrediyorlardı. Birbirlerine fazla vuruyorlar. Buradakiler fazla vurmuyor, tartışmıyorlar.

4. olarak % 50 ile okulun donanımının daha iyi olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Orada bilgisayar görmedim ben hiç. Orda sadece masa vardı. Tenis masası. Orda eskiden oynanıyormuş. Ben ordayken hiç görmedim oynandığını. Masa tenisi oynayamıyorduk. Ama burada oynayabiliyoruz.

Ö2: Oralarda oyun, bilgisayarlar yoktu. Buranın imkânları hem daha iyi. Orda hiç şey yoktu ama burada var. İnternet yoktu. Ama burada var.

Ö5: Mesela orası çok daha düşük bir okuldu. Burası biraz daha yüksek bir okul. Mesela orada öğretmenler odası yok. Yağmur yağınca istiklal marşı ve andımız için yer yok. Sınıflar çok az. Bilgisayar bir taneydi okul içinde.

Ö6: Oranın okulu daha küçüktü. Sınıflar fazlaydı. Burada biraz daha az.

5. olarak % 37,5 ile arkadaş çevresinin daha iyi ve başarılı olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: Bizim orası eğitimsizdi. Okuldaki çocuklar eğitimsizdi. Kafaları hep oyundaydı. Eve gidiyorlardı, çantaları atıp gidip oynuyorlardı. Burada hem okulun şeyi daha iyidir hem de daha iyi ders çalışabiliyoruz. Burada öğrenebiliyoruz.

Ö6: Arkadaşlarımdan olabilir herhalde. Orada anlatıyorlar ama oranın öğrencileri fazla şey değil, dinlemiyorlar. Öyle olunca da sınıfımız düşük oluyordu, tembelliğe gidiyordu.

Ö7: Öbür mahallede benimle hiç kimse oynamazdı. Ama bu mahallede oynuyorlar.

6. olarak % 25 ile okulun eve daha yakın olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Orada okula gidiş çok zor oluyordu. Yürüyerek gidiyorduk. Uzaktı okul. Biz gidiyorduk. Orada köprü vardı, dere vardı. Köprüden geçiyorduk. Okula gitmek zor oluyordu. Burada yakın eve okul.

Ö3: Orada okul uzaktı arabayla gidiyorduk. Burada yakın.

7. olarak % 25 ile daha düzenli ve imkânları olan bir okulda okuyabilme gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö7: Öbür okulumuzda böyle düzen yoktu. Sıralar düzdü böyle değildi.

Ö8: Burada daha iyi ders çalışıyorum. Ablam burada daha iyi okul okuyor. Oradaki okulumuz biraz kötüydü. Mesela müdürler fazla bir şey yapmıyordu. Ablamla mesela müdür yardımcısının bir kavgası vardı. Boşu boşuna bize bağırıyorlardı. Burada çok iyi, eğitim iyi.

8. olarak % 25 ile okulda farklı derslere girecek branş öğretmenlerinin olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö3: Oradaki Van'daki okulda bize Türkçe'den, Fen'den bir öğretmen tek geliyordu. Yani işte değişik değişik olmuyordu. Burada oluyor.

Ö6: Orada İngilizceci yoktu, burada var.

9. olarak % 12,5 ile okulun bulunduğu şehir dolayısıyla hava şartlarının daha iyi olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Mesela orada kış vardı, kar vardı. Kar çok yağıyordu. Buradaki yaşantı daha kolay oraya göre. Mesela orada şartlar zor. Kar çok yağıyor okula giderken.

10. olarak % 12,5 ile okulun daha fazla yardımcı kitap sağlaması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Orada da test kitabı veriyorlardı ama burada daha fazla vermeye başladılar.

11. olarak% 12,5 ile öğretmenlerin daha tecrübeli olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: Oradakiler daha gençti, bilmiyorlardı. Ama buradakiler daha biliyorlardı. Onlar daha yeni öğretmen olmuştu. Buradakilerin bilgisi daha fazla. Zaten babam dedi gideceğiz. Oradakiler dedi daha yeni öğretmen olmuşlar, bir şey bilmiyorlar dedi. Taşınacağız dedi. Orada daha iyi eğitim var dedi.

12. olarak % 12,5 ile ders çalışmaya daha çok vakit ayırabilme imkânı gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: Orada yardım ediyordum. Hayvanları suya götürüyordum. Yem veriyordum hayvanlara. Bahçeleri suluyorduk. Keçi, inek vardı ve kuzu, koyun vardı. Biz babamla onları tarlaya götürüp orada yeşillik vardı. Yeşillik yiyordu. Sonra biz de tarlanın domateslerini suluyorduk. Ben de tarlaya gidiyordum onları suluyordum. Sonra bir daha gidiyorduk. Bu benim dersimi etkiliyordu. Vaktimi alıyordu ve çok öğrenemiyordum orada. Burada sadece okula gelip gidiyorum, ders çalışıyorum. Burada daha çok çalışıyorum ve başarılı oluyorum.

13. olarak % 12,5 ile okulda sosyal faaliyetlerin daha fazla olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: Satranca gidiyorum. Daha yeni oyunlar öğretecek öğretmenimiz bize. Orada katılmıyordum. İmkânlar azdı.

14. olarak % 12,5 ile okulda birleştirilmiş sınıfta öğrenim görmeme gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö3: Yeni bir öğretmen gelmişti. Biz orada iki sınıf okuyorduk. Bir öğretmen iki sınıfa ders veriyordu. Burada tek sınıfız.

Öğrenciler öğrenim gördükleri okulun avantajlarını; okula geldikten sonra ders başarısının artması, öğretmenlerin daha çalışkan ve özenli olması, öğrencilerde kavga ve küfürleşme gibi disiplin sorunlarının daha az olması, okulun donanımının daha iyi olması, arkadaş çevresinin daha iyi ve başarılı olması, okulun eve daha yakın olması, daha düzenli ve imkânları olan bir okulda okuyabilme, okulda farklı derslere girecek branş öğretmenlerinin olması, okulun bulunduğu şehir dolayısıyla hava şartlarının daha iyi olması, okulun daha fazla yardımcı kitap sağlaması, öğretmenlerin daha tecrübeli olması, ders çalışmaya daha çok vakit ayırabilme imkânı, okulda sosyal faaliyetlerin daha fazla olması, okulda birleştirilmiş sınıfta öğrenim görmeme olarak belirtmişlerdir.

4.3.4.2 Öğrencilere Göre Öğrenim Gördükleri Okulun Dezavantajları

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun dezavantajları hakkındaki görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.15.'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.15. *Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Dezavantajları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Dezavantajlar	**Ö1**	**Ö2**	**Ö3**	**Ö4**	**Ö5**	**Ö6**	**Ö7**	**Ö8**	**F**	**%**
1)Arkadaş çevresinde kavga, küfürleşme vb. disiplin sorunlarının fazla olması		√		√	√			√	4	50
2)Okula ilk geldiği zamanlar akademik başarısının düşmesi				√	√	√	√		4	50
3)Arkadaşlık ilişkilerinin kötü olması			√		√				2	25
4)Yaşadığı ortamın değişmesinin olumsuz etkisi	√								1	12,5
5)Okulda donanım olarak bazı eksikliklerin olması			√						1	12,5
6)Okulda arkadaş edinememe				√					1	12,5
7)Okulda ve okul çevresinde madde bağımlısı öğrenci ve grupların olması				√					1	12,5
8)Öğretmene uyum sağlayamama					√				1	12,5
9)Arkadaş çevresinin daha farklı yapıda olması							√		1	12,5
10)Akrabasının evinde yaşamanın olumsuz etkisi								√	1	12,5

Tablo 4.15'e göre öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun dezavantajları hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 50 ile arkadaş çevresinde kavga, küfürleşme vb. disiplin sorunlarının fazla olması gelmektedir. 8 öğrenciden 4 tanesi bu dezavantajı belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: Kavga ediyorlar birbirleriyle. Tekme tokat atıyorlardı birbirlerine. Taş atıyorlardı.

Ö4: Arkadaşlarım orada çok iyiydi burada bazıları iyi bazıları kavga ediyor. Küfür de ediyor. O yüzden bazılarıyla oynamıyorum.(…) En çok da büyükler yapıyor kavgaları. Birbirlerine küfür ediyorlar.

Ö5: Mesela eski arkadaşlarım hiç küfür etmezlerdi ama bunlar çok küfürler ediyorlar. Herkese ediyorlar. Hemen küfre başlıyorlar. Mesela birisi onlara çarptı mı, küfür etti mi öğretmenlere falan söylemiyorlar. Direkt gidip kendileri dövüyorlar.(…) Burada bütün beşler altılar, dörtler, üçler hepsi kaçıp gittiler. Dedik noldu noldu. Geçen hafta küfür etmişler. Darmadağın etmişler ikinci sınıfı, gitcez dövcez onları dediler. Bana ne ne yaparsanız yapın dedim ben. Duvarların üstünden atlayıp gidiyorlardı. Ama dayak yiyip geliyorlardı.

Ö8: Eski okulumda hiç böyle bir şey yoktu. Kavgalar baya oluyor. Mesela arkadaşım yere düşüyor. O kalkıyor başka kişiyi dövüyor. Birbirlerine küfür söylüyorlar. Derste birbirlerine hiç saygı duymuyorlar mesela. Büyük sınıflar çok küfür ediyorlar. Kürtçe konuşuyorlar. Onlara kimse karışmıyor.

2. olarak % 50 ile okula ilk geldiği zamanlar akademik başarısının düşmesi gelmektedir. 4 öğrenci bu dezavantajı dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö4: Derslerimi etkiledi ilk başlarda buraya gelmem. Kendimi etkiledi. O okuldan ayrıldığımda çok üzüldüm.

Ö5: Derslerim biraz kötü oldu. İki dersim kötü durumda. Abimin de dersleri kötü.

Ö6: Kötü oldu. İlk geldiğimde başarım düştü. Ama daha sonra birazcık yükseldi. İlk geldiğimde buraya düşüktü.

Ö7: Okul başarım azaldı. Buraya geldim azaldı yer değiştirdiğimizden, başka bir okula geldiğimden, başka bir eve taşındığımızdan. Derslerimi etkiledi. Öbür okulumda derslerim çok güzeldi. Okumam çok güzeldi. Çok çalışkandım. Ama buraya geldim biraz değiştim. Taşındığımda okul değişiyor, öğretmenler değişiyor ondan olabilir.

3. olarak % 25 ile arkadaşlık ilişkilerinin kötü olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö3: Van'daki arkadaşlarım daha iyiydi. Buradaki arkadaşlarım bana hiç iyi davranmıyorlar. İşte kötü davranıyorlar. Biri benim yanıma gelirse işte gitme onun yanına diyorlar. Orada oynuyorduk.

Ö5: Arkadaşlarım daha iyiydi orada. Arkadaşlarımla samimiydim. Her gün oyun oynuyordum. Burada arkadaşlarım, çevrem kötüydü. Hiç arkadaşım yoktu. Evde oturup kalıyordum.

4. olarak % 12,5 ile yaşadığı ortamın değişmesinin olumsuz etkisi gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: Oradaki evimiz tek katlıydı. Orada çimenler vardı. Beton değildi.

5. olarak % 12,5 ile okulda donanım olarak bazı eksikliklerin olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö3: Orada bilgisayar vardı ama biz bilgisayarla oynayamıyorduk. Sadece film izliyorduk. Burada da kullanamıyoruz.

6. olarak % 12,5 ile okulda arkadaş edinememe gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö4: Burada bir tane arkadaşım oldu. Orada bir sürü arkadaşım olmuştu.

7. olarak % 12,5 ile okulda ve okul çevresinde madde bağımlısı öğrenci ve grupların olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö4: Görüyoruz. Eski okulumun orada uyuşturucu veriyorlarmış. Burada da sigara oluyor. Okul dışında kişiler oluyor. Çocuklara bağırıyorlar, çağırıyorlar. Sonra gidiyorlar.

8. olarak % 12,5 ile öğretmene uyum sağlayamama gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö5: orda okusam daha iyi olurdu. Öğretmenlerim daha iyiydi. Öğretmenler çok iyiydi orada. Ablamların öğretmeni mesela çok iyi bir öğretmendi. Benim ablama bile kez saat aldı. Mesela televizyona bile çıkartıyordu ağabeylerimi ablalarımı.

9. olarak % 12,5 ile arkadaş çevresinin daha farklı yapıda olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö7: Evimizle öbür evimiz değişiyor. Başka bir eve geliyoruz. Mesela öbür arkadaşlarım bazen bana hediyeler alıyordu. Burada hediye alanı filan görmedim.

10. olarak % 12,5 ile akrabasının evinde yaşamanın olumsuz etkisi gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö8: Yerleşemedik. Bir de buraya geldiklerinde babamgil hiçbir şey getirmemişti. Teyzemlerde kalıyorlardı. Geldik biraz zorlandık.

Öğrenciler öğrenim gördükleri okulun dezavantajlarını; arkadaş çevresinde kavga, küfürleşme vb. disiplin sorunlarının fazla olması, okula ilk geldiği zamanlar akademik başarısının düşmesi, arkadaşlık ilişkilerinin kötü olması, yaşadığı ortamın değişmesinin olumsuz etkisi, okulda donanım olarak bazı eksikliklerin olması, okulda arkadaş edinememe, okulda ve okul çevresinde madde bağımlısı öğrenci ve grupların olması, öğretmene uyum sağlayamama, arkadaş çevresinin daha farklı yapıda olması, akrabasının evinde yaşamanın olumsuz etkisi olarak dile getirmişlerdir.

4.4. Velilerle Bireysel Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

4.4.1. Velilerin Göç Etme Sebepleri Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla velilerin göç etme sebeplerine ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.16'da elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.16. *Velilerin Göç Etme Sebeplerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Göç Etme Sebepleri	V1	V2	V3	V4	V5	F	%
1)Çalışmak ve iş bulmak	√	√		√	√	5	80
2)Çocuğuna daha iyi eğitim imkânları sunmak			√				20

Tablo 4.16'ya göre velilerin göç etme sebepleri hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 80 ile çalışmak ve iş bulmak gelmektedir. Araştırmaya katılan 5 veliden 4 tanesi çalışma ve iş bulma sebebiyle göç ettiklerini söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: İş, eşimin işi dolayısıyla. Burada çalışıyordu eşim. Yanında olmamız açısından buraya geldik.

V2: Sıkıntıdan, maddi sıkıntıdan dolayı, iş olmayışından dolayı. Antalya'da biraz daha, bizim Antalya'ya gelişimiz farklı, kayınbabamlar buradaydı. Direkt bilerek gelmedik bu şehre. İş açısından geldik Antalya'ya. Orda çünkü farklı sorunlar yaşadık. Abim iflas etti. Onun işyerinde çalışıyordum ben.

V4: İş için geldik Antalya'ya. Her şeyin başı maddiyat. Antalya diyoruz ama adı kadar güzel değil. Gerçekten böyle hadi diyoruz Antalya'ya gidelim. Denizi var, güneşi var. Hiç bir şeyden faydalanamıyoruz ki. İyi mi durumumuz sanki denize gidiyoruz, yatıyoruz mayolarla. Güneşinden yararlanıyoruz. Bu sefer de sıcak oluyor. Adı kadar güzel değil bu Antalya.

V5: Şimdi göç etme sebebi şudur, insanlar gerçekten fakir yani oradaki aileler. Orda çok çeşit insanlar var. Her çeşit mezhepten var yani. Kürdün Ermenisi var, Kürdün Süryanisi var, Kürdün Allah'a inananı var Allah'a inanmayanı var. Vicdanlıları var, vicdansızları var. Her çeşitli var. Göç etme sebebi şu; adam yiyecek ekmek bulamıyor. Tarlası yok, hayvanı yok. Köle gibi çalışıyor. Köle gibi çalıştığında da elinde avucunda bir şey yok. Çocuklarının ayağında ayakkabısı yok. Mecbur bu kez bu tarafa kaymaya çalışıyor. Orada herhangi bir yatırım olsaydı veya herhangi bir işsel durumlar olsaydı kimse bu tarafa muhtaç kalmazdı. Şimdi göçün sebebini söyleyeyim. Niye kimse Güneydoğu'ya göç yapmıyor. Çünkü orada hiç bir şey yok ki. Hep kıtlık var yani. Adamın evinde 1 kilo şeker bile yoktur bazen yani. Ekmek bile yoktur. Git araştır, fakir evlerde komşu yardımıyla veya işte iyi, kültürlü, temiz hocalar geldiği zaman onlar destek veriyor işte, para veriyor. Vicdanlı insanlar yardım ediyor. İşte yoksa kimse yardım yapmıyor, hepsi muhtaç kalıyor. Ondan sonra geliyor burada inşaatta çalışıyor, onu yapıyor bunu yapıyor. Biri gidip hırsızlık yapıyor, biri gidiyor adam kesiyor. Bunlardan kaynaklanıyor yani olaylar. Veya birileri gelip onları kandırıp götürüyor, yok ediyor. Olay bu. Ben Diyarbakır'dan göç ettim. Orada olsaydık mutlu mu olurduk? Mutlu olmazdık. Çünkü oradaki ortam da, ben de okudum orda okul. 5'e kadar okudum. Türkçe konuşmasını bilmiyorduk yani. Okuduğumuz okul da değmez yani okumaya.

2. olarak ise % 20 ile çocuğuna daha iyi eğitim imkânları sunmak gelmektedir. 5 veliden 1 tanesi çocuğuna daha iyi eğitim olanakları sağlayabilmek için göç ettiğini ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V3: Köyde okuyan bir çocuk ile ilde okuyan bir çocuğun arasında bir dağ vardır yani. İlde, büyük yerde imkânlar sağlam olur. Her şey güzel olur. Köy yerinde ne olur? Köy yerinde birleştirilmiş sınıfta okuyan çocukla bugün Kepez'in bir okulunda okuyan çocuk arasında fark olur. Onu öncelikle düşünerek biz buraya göç ettik.

Velilerin göç etme sebeplerine ilişkin görüşleri yorumlanırsa, çalışmak ve iş bulmak, çocuğuna daha iyi eğitim imkânları sunmak gibi sebepleri dile getirmişlerdir.

4.4.2. Velilerin Çocuklarının Öğrenim Gördüğü Okulla İlgili Yaşadıkları Kişisel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla velilerin çocuklarının öğrenim gördüğü okulla ilgili yaşadıkları kişisel sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.17'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.17'ye göre velilerin çocuklarının okuluyla ilgili yaşadıkları kişisel sorunlar hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 100 ile okul ve okul çevresinde madde bağımlısı olan öğrenci ve grupların olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: Bu okulda duymadım. Ama dışarıda var. Geceleri okul bahçesine giriyorlar. Onu duydum. Madde bağımlılığı olan çocukların okula girdiğini duydum.

V2: Sigaraya çok şahit oldum. Okulda bile gizli gizli sigara getirip okulun içinde belki tuvaletlerde içen öğrenciler var. Bire bir ortaokul öğrencilerinin elinde sigara olduğunu fark ettim. Tabi ki tedirgin oluyorum. Bizde sigara içen yok, ne babası ne ben. Mesela ben de okul okudum. Etkilenme çok önemli, etkileniyor çocuklar. Benim zamanımda da birçok arkadaşım etkilenerek sigaraya başladı. Tabi ben onların içinde değildim. Tabi ben de ailemden gördüğüm için çok karşıydım sigaraya. Etkilenmedim. Ama ben çocuğumun, dediğim gibi bir de Antalya çok karışık bir şehir göçlerden dolayı. Yani biz de göç ettik. İstemezdim göç etmeyi ama dediğim gibi böyle yaşandı.

V3: (Okulda madde bağımlısı öğrenciler var mı?)Ben onların hiç birini görmedim. Ama duyduğum kadarıyla oluyormuş.

V4: Sigara içenleri duyuyoruz. Çocuk, anne bak şu sigara içiyor diyor.

V5: Etrafta bir sürü başıboş insanlar var, geziyorlar. Çocukları ister istemez alıştırıyorlar. Karşımızda park var bak gelip orada içiyorlar, ne yaptıkları belli değil. Jiletçisini mi ararsın, hırsız mı ararsın, hepsi var.

Tablo 4.17. *Velilerin Çocuklarının Öğrenim Gördüğü Okulla İlgili Yaşadıkları Kişisel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Kişisel Sorunlar	**V1**	**V2**	**V3**	**V4**	**V5**	**F**	**%**
1)Okul ve okul çevresinde madde bağımlısı olan öğrenci ve grupların olması	√	√	√	√	√	5	100
2)Okul ortamından memnun olmama	√	√		√	√	4	80
3)Çocuğunun kaçırılabileceğine dair endişe duyma		√	√	√		3	60
4)Ekonomik sıkıntılardan dolayı çocuğunu daha iyi şartlarda okutamama		√		√	√	3	60
5)Çocuğunun arkadaş seçimine müdahale etmek zorunda kalma		√		√	√	3	60
6)Etnik ayrımcılığa maruz kalma		√			√	2	40
7)Ailelerin bilinçsiz olması				√	√	2	40
8)Okul ve okul çevresinde bazı olayların yaşanması	√					1	20
9)Göç yaşamış diğer öğrenci velileriyle iletişim kuramama	√					1	20
10)Okullarda serbest kıyafet uygulamasının sorunlar ortaya çıkarması			√			1	20
11)Okulda güvenlik sorunlarının yaşanması				√		1	20
12)Ailenin kalabalık olması					√	1	20
13)Okulda temizlik sorunlarının olması					√	1	20

2. olarak Tablo 4.17.'ye göre % 80 ile okul ortamından memnun olmama gelmektedir. 5 veliden 4 tanesi bu kişisel sorunu dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: Okul ortamından memnun değilim. Öğretmenimizden memnunuz ama ortamdan memnun değilim. Okul açısından orası daha iyi diye düşünüyorum. Ama burada da öğretmenimizden memnunuz. Okuldan memnun değilim açıkçası ama öğretmenden memnunum. Oradaki okul ortamı daha iyiydi.

V2: Mesela bütün göç alan insanlar burada. Batman'dan gelen, Diyarbakır'dan gelen, Adana'dan gelen, Eskişehir'den gelen karışık bir şehir. Yani gerçi bütün iller böyle de burada karışmış. Tek bir toplum değil yani değişik toplumların karışımı olduğu için farklı kesimlerden kültürler de olduğu için karışıyor yani. Bakıyorsun çok nefis çok iyi insanlar da var. Bakıyorsun çok kötü, çok ahlak düzeyini aşmış, nasıl diyeyim arkadaşlık kurmasını kesinlikle istemediğim insanlar da var.

V4: Ben burada gördüm ki oğlan çocukları birbirlerine sevmediğim hareketi bile gördüm. Sevmediğim hareketleri bile gördüm oğlan çocuklarında. Onun için bırakamam ömrümün yettiği kadar. Bu okul için söylüyorum. Başka yerleri bilmiyorum. Geldiğim okul için söylemiyorum. Burası için sabahın 8 inde getiriyorum. 10 buçuğa kadar beni burada bulabilirsiniz. Hem güvenliği için hem

bakıyorum içim rahat etmiyor. Çocuklarımıza bakarım faydalı olurum. Başımıza bir iş gelse vah vah desen geri gelir mi. Allah korusun getirmesin yarabbim kimseye.

V5: Endişemiz şudur tabi ki mesela şu okuldan memnun değilim ben. Duvarlara bakıyorsun hepsi yazı içinde. Ondan sonra burada baya çeşitli gruplar, gezen insanlar da var yani.

3. olarak % 60 ile çocuğunun kaçırılabileceğine dair endişe duyma gelmektedir. Araştırmaya katılan 5 veliden 3'ü bu sorunu ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V2: Dışarı bırakmaya korkuyorum. Kaçırılır diye korkuyorum. Televizyonda duyuyorum, okulun da önünden bile kaçırılıyor yani. O korku benim içimde var. Çocuğum gözümün önünde olmadan olmaz yani. Ya ben onla beraber aşağıya ineceğim, onu göreceğim. Oynadığına birebir şahit olacağım. Yoksa o şekilde gönderemiyorum. Ya amcası yanında olacak, ya dayısı, ya halası, ya babaannesi gözümün önünde olacak.

V3: Burası büyük yer. Şimdi 72 millet var. Bakarsın çocuğu kaçırır giderler. Her türlü şey olabilir.

V4: En azından alır götürürler çocuklarımızı. Hırsızlık olur diye ondan korkuyorum. 2 gün önce kapının önündeki ayakkabıları alıp götürmüşler evimizin önünden. Ne kadar iyi ayakkabı varsa toplayıp götürmüşler.

4. olarak aynı oranda % 60 ile ekonomik sıkıntılardan dolayı çocuğunu daha iyi şartlarda okutamama gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V2: Kesinlikle maddiyat etken oluyor işte. Nasıl oluyor? Mesela bu çevrede belki çocuğum diğer çocuklara göre eşittir. Ama ilerde ben çocuğumu başka bir okula gönderirsem, yani bütün ailelerin eve getirdikleri para farklı, benim çocuğum onlardan eksik kalacaktır.

V4: Şu anda 2 aydan beri burada hiç bir şey düşünemiyorum. Moralim bozuk. Maddiyat bozuk olduğu için turizm 4 ay oluyor ya 4 ayda sonra mecburen evde oturuyoruz. Hep hazırı yiyoruz. Sezonda kazandığımızı sezon bitti mi bir kış onu yiyoruz. Bitiyor para. Bitmesin diyerekten kalktık kamyon aldık. Oradan mal taşıyor. Şok marketle pirinç sarıyor bulgur sarıyor, market malzemesi taşıyoruz. Boş

kalmayalım diye onu aldık. Ben sana bir şey söyleyeyim. Evde maddiyat iyi oldu mu gelin kaynanayla iyi geçinir, koca karıyla iyi geçinir. Maddiyat iyi olsa burada okutmam tabi ki. Şehir içinde daha iyi ne okul varsa o okula yollarım. Her şeyin başı para. Para olmadı mı mutsuzluk oluyor.

V5: Şimdi tabi ki herkesin şartları farklı ortamı farklı, ailevi kültürleri, şartları farklı olur hani. Yeri geldiği zaman insan darlığa giriyor. Elinde 1 milyon da oluyor, bazen geliyor 100 milyon da oluyor. Yani tabi kendi bütçene göre kendini ayarlıyorsun. Gönül ister ki daha iyi şartlarda okutmak, daha güzel okullarda, daha kaliteli, yani bu sosyetik çocuklar gibi okutmak ama bazen kendi bütçene göre ayarlıyorsun kendini.

5. olarak yine % 60 ile çocuğunun arkadaş seçimine müdahale etmek zorunda kalma gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V2: Ya aslında ben insan ayrımı yapmıyorum ama hani ben gördükçe evet oğlum biraz uzaklaşsan iyi olur çünkü bir tabir var ya üzüm üzüme baka baka kararır. Ben ne kadar onu uzak tutmaya çalışsam bile bazı şeylerden okulda muhakkak arkadaşında o kötü şeyleri kapıyor. Elimde geldiği kadar ona bunu yaşatmamaya çalışıyorum. Hani insan ayrımı yaptırmamaya çalışıyorum ama bunu daha farklı yollardan uzaklaştırmaya çalışıyorum yani. Yapıyorum bunu. Arkadaşını seçtiriyorum. Ben seçtiriyorum ona.

V4: Arkadaşlık kurdurmam. Bazı çocuklara şunla konuşma sakın diyorum.

V5: Ya tabi çocuk kötüyse, çocuk ahlak olarak aile tarafından iyi eğitilmediyse, eğitim vermemişse tabi ister istemez biz deriz oğlum o çocukla fazla muhatap olma. Yoksa onu da kendi gibi yapacak. Yani ben de istemem kötü arkadaşlarla arkadaşlık yapmasını, içki içen ya da kumar oynayan bir arkadaşla arkadaşlık yapmam yani, kendim için yani. Ben namazlı, niyazlı, temiz, Allah için vicdanlı olan bir insanla muhatap olurum yani. Bizim görüş açımız bu yani, benim kendi şahsi fikrim.

6. olarak % 40 ile ayrımcılığa maruz kalma gelmektedir. 5 veliden 2 tanesi bu sorunu ortaya koymuştur. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V2: Tabi ki ben mesela ilk geldiğim zaman, ben mesela aslen Diyarbakırlıyım. Batıdaki insanların doğudaki insanlara karşı bir önyargısı var. Ben bu önyargıyı yıktığıma inanıyorum. Buraya ilk geldiğimde işte zaten bakınca anlaşılıyor. Kara

kaş, kara göz yani doğulu musun falan diyorlar anlaşılıyor. Hani dedim niye doğululardan bu kadar şey yapıyorsunuz. Tamam hani beş parmağın beşi de bir değil. Hani bunda batılısı da var kötü doğulusu da var kötü olan. Hani bir kasada bir çürük elma varsa, o kasanın hepsini çürütmemek lazım. Beş parmağın beşi bir değil sonuçta. Burada batıdaki olan insanlar da çok leziz insanlar değil yani. Kötü olan insanlar da var. Bunun hepsini doğuya aktarmak, hepsi doğulu hepsi şey demek doğru değil. Var batıda da var mesela doğuda esrar çeken bir insan, bir çocuk bunu birebir yaşayan bir insanın batıda hiç mi böyle problemi yok. Belki çok lüks okullarda vardır. Çok böyle nefis bir insanın çocuğu bile belki böyle bir olayı yaşıyordur esrar içerek, barlara giderek, kötü olayla yaşayarak. Ben bunda doğu batı ayrımı yapmıyorum. İnsanda olacak bu. Benim bulunduğum bölgede benim ailem hepsi okumuş hepsi kültürlü insanlar doğulu olmamıza rağmen. Ve ben bu önyargıyı arkadaşlarımla yıktım. Benim birçok arkadaşım Karadenizli, Eskişehirli, buradaki arkadaşlarım böyle olmadığını, gerçekten iyi bir insan olduğumu, böyle yaklaşmadığımı görünce daha farklı oldular. İnsanlar hep kötü şeyleri model alıyorlar. Mesela doğunun kötüsünü model alıyorlar. Doğuda yaşanan kötü olayları ön plana atıyorlar. Doğuda iyi bir şey varsa bile hemen kötü şeyler model alınıyor, iyi şeyler değil. Mesela ben doğuluyum, Diyarbakırlıyım dediğin zaman direkt o insanların aklına Diyarbakır'da yaşanan kötü olaylar geliyor. Hâlbuki benim içimde yaşadığım şeyi bilmiyor. Belki benim düşüncemi bilmiyor. Ondan kaynaklanıyor. Televizyonda duyduklarım, çok mesela duydum, televizyonda öyle değil ama bak sen böylesin, aa gerçekten farklıymış. Bunu birebir yaşadığımda, tabi bir süreç bir zaman gerekiyor. Ben 4-5 aydır buradayım. Onu görüyorlar yani. Çocuklarda duymadım ama büyüklerde duydum işte Kürtmüşsün, Türkmüşsün, Diyarbakırlıymışsın, batılı mısın, doğulu musun diye.

V5: Valla kendim çok karşılaştım. Özellikle ben kiralık ev arıyordum. Sen Doğulusun, Doğululara ev vermeyelim. Kürtsün, insan ister istemez içine bir eşitsizlik giriyor yani. Ama ne kadar iyi niyetli düşünürsen düşün kendin otokontrol yapıyorsun. Bu kez onu kendi karşında cahil görüyorsun yani. Diyorsun ki bir şey olmaz bu cahil. Allah'a bırakıyorsun. Yani istemiyoruz, ayrımcılık istemiyoruz. Hepimiz kardeşiz yani. Ben o tür şeylere karşıyım yani. İnsan ölüyorsa Allah için ölsün. Onun bunun şeyi için değil. Ama hakkını yine arasın yani. Güzel bir şekilde arasın, haklı şekilde.

7. olarak % 40 ile ailelerin bilinçsiz olması gelmektedir. 5 veliden 2 tanesi ailelerin bilinçsiz davranışlar sergilediklerini kişisel sorun olarak belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V4: Geçen çok azıcık bir şey olmuş, iki çocuk dövüşmüş. Dövüşebilir iki çocuk. Kalkıp anne babanın gelmesinin şeyi yok o kadar. Seni döverim, ben seni döverim diye dövmeye kalktılar yani küçücük bir şeyde. Ya olabilir. Benim çocuğumda da hata olabilir. Onda da olabilir. Çıkarsın güzelce yapmayın siz arkadaşsınız, onların ikisinin arasını bulursun, tokalaştırırsın, geçer gider. Ama öyle bir durum yok sanki yiyiverecekler birbirlerini. Ya bir susalım anlayalım, bir dinleyelim. Veya da onu başaramıyorsan ortaya bir öğretmen çıksın bizi dinlesin anlasın. Bizim bilemediğimiz şeyleri söylesin.

V5: Eskiden doğulular mesela 9, 10, 12 çocuk yapıyorlardı. İşte ondan sonra çocukları eğitimsiz, ayağında ayakkabısı yok, üstü başı, sırtı yok. Çocuklar ya tinerci oluyor ya psikopat oluyor ya hırsız oluyor. Başıboş kalıyor. 10 tane çocuk niye yaptın? İşte kader, nasip diyor. Bilinçli ve eğitimli bir şekilde 2 tane çocuk, 3 tane çocuk yapmış olsaydı çocuklar daha iyi seviyede olurdu. Ne terörist olurdu ne de bilmem ne olurdu.

8. olarak % 20 ile okul ve okul çevresinde bazı olayların yaşanması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: Güvenlik konuldu bu sene. Ama çok olaylar oluyor. Her gün mesela polis duruyor kapının önünde. Normalde bir okulun önünde polis durur mu durmaz. Ama biz burada her gün nerdeyse kapının önünde polis görüyoruz. Her gün bir olay oluyor mutlaka.

9. olarak aynı oranda % 20 ile göç yaşamış diğer öğrenci velileriyle iletişim kuramama gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1*: Özellikle Antalya'nın bu bölgesine Van'dan depremden sonra göç edenler baya çok olmuş. Biz zaten bu semtte yeni olduğumuz için fazla kimseyle görüşmüyoruz.*

10. olarak % 20 ile okullarda serbest kıyafet uygulamasının sorunlar ortaya çıkarması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V3: Bunlar neden yaşanıyor. Sayın hükümetimiz bir yasa çıkardı. Çıkarmaz olsunlar o yasayı. Beni idam etsinler isterlerse. Şimdi bir serbest giyim getirdiler. Dar gelirli

bir vatandaşın çocuğu nasıl gelecek okula. Yüksek gelirli adamın çocuğu okula çeşit çeşit elbiselerle gelecek. Ben buna karşıyım. Ben yetkililerden bunun aynı şimdiki gibi tek kıyafetle okula gelinmesini istiyorum. Nasıl bir insan cezaevinde yatıyor da tek çeşit, zengini de bir, fakiri de bir oluyor, eşit davranılıyor. Okullarda da ben bunu istiyorum. Kıyafete çok önem veriyorum. Serbest kalmasın. Okulların üniforması olsun. Ben eğitimi çok severim. Rahmetli Atatürk bana bir harf öğretenin 40 yıl kölesi olurum demiş. Hakikaten bir atasözüdür bu. Biz bu serbest kıyafete karşıyız. Yetkililerden bu kıyafetin kalkmasını istiyoruz. Okulların kendi kıyafet düzeninde okula gelmesini istiyoruz.

11. olarak % 20 ile okulda güvenlik sorunlarının yaşanması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V4: Güvenlik hiç yok. Güvenli olsa burada ben çocuğumu beklemem. Bir de burada özel alt sınıfı diye bir sınıf var. Tamam, kınamıyorum onlar da bizim evladımız ama onlara da ayrı okul olsa daha iyi. Çocuk kendini bilmiyor taş atıyor. Kendini bilmiyor sopayı da atıyor. Benim çocuğuma da gelebilir o. Kınamıyoruz hiçbir zaman. Ama onların da okulu ayrı olsun. Şuraya bir güvenlik verilsin. Her öğrenciden ayda 1 er lira toplasak korumanın aylığını biz çıkarabiliriz. Güvenlik hiç yok. İki tane çocuk dikiyorlar o kadar.

12. olarak % 20 ile ailenin kalabalık olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V5: Çok şey yani 2 aileye bakıyorum. Babam ve kardeşlerim de var.

13. olarak % 20 ile okulda temizlik sorunlarının olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V5: Mesela daha hijyenik bir ortamda okuması. Şimdi az önce dedi ki baba tuvaletten çöp çıktı dedi. Tuvaletler çok pis dedi, giremiyorum tuvalete dedi. Hijyenik bir ortam olsa, sağlıklı bir ortam olsa çocuklar açısından daha kaliteli olur, daha güzel olur yani. Ben de tuvaletleri kontrol ettim baya pis, sağlıksız yani.

Veliler çocuklarının okuluyla ilgili yaşadıkları; okul ve okul çevresinde madde bağımlısı olan öğrenci ve grupların olması, okul ortamından memnun olmama, çocuğunun kaçırılabileceğine dair endişe duyma, ekonomik sıkıntılardan dolayı çocuğunu daha iyi şartlarda okutamama, çocuğunun arkadaş seçimine müdahale

etmek zorunda kalma, etnik ayrımcılığa maruz kalma, ailelerin bilinçsiz olması, okul ve okul çevresinde bazı olayların yaşanması, göç yaşamış diğer öğrenci velileriyle iletişim kuramama, okullarda serbest kıyafet uygulamasının sorunlar ortaya çıkarması, okulda güvenlik sorunlarının yaşanması, ailenin kalabalık olması, okulda temizlik sorunlarının olması gibi kişisel sorunları belirtmişlerdir.

4.4.3. Velilerin Çocuklarının Öğrenim Gördüğü Okulla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla velilerin çocuklarının öğrenim gördüğü okulla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.18'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.18. yorumlandığında, velilerin çocuklarının okuluyla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunlar hakkındaki görüşlerine göre; ilk sırada % 60 ile eğitim imkânlarının yeterli olmaması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: (Antalya'nın eğitim imkânlarından faydalandığınızı düşünüyor musunuz?) Şu anda düşünmüyoruz. Faydalanamıyoruz şu anda. Bu semtte yaşadığımız için bu okula vermek zorunda kaldık. Ama ilerde alabiliriz de başka okula, iyi bir okulda okusun diye başka bir semte de taşınabiliriz. Bizim şu anda yaşadığımız semt dolayısıyla, bu okula getirildiğimiz için memnun değilim. Aslında orası daha iyiydi. Tabi burada da vardır daha iyisi ama şu okul için diyorum, Antalya için demiyorum.

V2: (Eğitim imkânları)Eksik kalıyor. Bilmiyorum ailelerden mi kaynaklanıyor, öğretmenlerden mi. Zannetmiyorum. Diğer okullara göre eksikleri var.

V5: Valla Antalya'nın nimetlerinden kısıtlı faydalanıyoruz özellikle bu çevrede, bu bölgede, bu semtte. Genellikle Konyaaltı, Lara, oraya sürekli, göz önünde de bir Dokuma, hep oralarda gözle görünüyor. Ama bu kırsal, kenar mahalleler arka planda kalıyor. O da tabi yavaş yavaş gelişiyor da ama nasıl gelişiyor yani. Mesela köy gibi gelişiyor. Daha şehirleşmemiş bu bölge. Şehir bu tarafa kayıyor ama tam iyi gelişmemiş. Devletten, okuldan beklentimiz şu yani, bizden düşük insanlar da var yani köylerde falan. Mesela geçen televizyonda Urfa'da bir aile gösterdi. Çocuğun ayağındaki terliği gösterdi. Ben o gün ağladım yani. Ben 1 saat boyunca ağladım. Biz çok şükür yine biz onları gördüğümüz zaman kendi halimize şükür ediyoruz yani. Biz onlardan kat kat iyi durumdayız. Bizden daha mağdur insanlar var yani. O adam

terliğin içinde yırtık pırtık ayakkabı, karın içinde gidiyor. İnsanın yüreği yanıyor. Ha burası şehre yakışmayan bir okuldur. O da şöyledir. Daha modern daha güzel bir okul olabilir yani.

Tablo 4.18. *Velilerin Çocuklarının Öğrenim Gördüğü Okulla İlgili Yaşadıkları Eğitsel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Eğitsel Sorunlar	V1	V2	V3	V4	V5	F	%
1)Eğitim imkânlarının yeterli olmaması	√	√			√	3	60
2)Ailelerin çocuğunu iyi eğitememesi			√	√	√	3	60
3)Okulda sosyal etkinliklerin az yapılması	√	√				2	40
4)Ailelerin çocuğuna karşı ilgisiz olmaları		√		√		2	40
5)Velilerin okula ilgi göstermemesi	√					1	20
6)Göç yaşayan çocuklara yönelik seminerlerin yapılmaması	√					1	20
7)Ailelerin bilinçsiz olması		√				1	20
8)Velilerin ekonomik sıkıntılar nedeniyle çocuğunun ihtiyaçlarını karşılayamama			√			1	20
9)Öğrencilerin öğretmenlere karşı saygısız olması				√		1	20
10)Ailelerin eğitimsiz olması					√	1	20
11)Çocukların temizlik konusunda eğitimsiz olması					√	1	20

2. olarak % 60 ile ailelerin çocuğunu iyi eğitememesi gelmektedir. 5 veliden 3 tanesi bu eğitsel sorunu ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V3: Bunlara hep öğretmen, eğitimci arkadaşlara hata bulmak yanlıştır. Önce aile terbiyesi lazım. Eğer aile terbiyesi olursa çocuk aileden aldığı terbiyesiyle okulda daha başarılı olur. Ben öğrencinin velisi olarak bütün kaynaklanan sorunlar velidendir diyorum. Anne baba sağlıklı bir şekilde eğitim verirse, çocuğu ahlaki yönden düzgün eğitirse bu memlekette bizi hiçbir güç yıkamaz.

V4: Sınıflara giriyor öğrenciler bir şey imzalatıyorlar neyse 'dan' diye kapıyı örtüyor. O kapıyı 'dan' diye örtmek çok ayıptır. Bir çocuk burada terbiyesizse evini ifade eder. Benim çocuğum burada nasılsa vallahi evini ifade eder. Terbiyeliyse evde de terbiyelidir. Terbiyesizse demek ki bende de var terbiyesizlik.

V5: Şimdi dediğim gibi dışarıda psikopatı, pisliği misliği gelip yani bir de ailenin çocuklarını yetiştirme tarzından da kaynaklanıyor. Çocuğunu kötü yetiştirmiş. Çocukların arasına sokuyor. Çocuklar da onlardan bir şey görüyor. O da onlar gibi olmaya çalışıyor. Yani kötü çürük elma bir kasa elmayı çürütüyor. Yani sağlam elma bütün sağlam elmayı sağlam yapar. Olay bu yani. Ama adam duvara yazı yazıyor, pislik yapıyor, çöpü yere atıyor. Hani bunun eğitimini görmesi lazım yani.

3. olarak % 40 ile okulda sosyal etkinliklerin az yapılması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: (Sosyal etkinlikler)Az yapılıyor. Müzelere, kütüphanelere hiç gidilmedi. Kütüphanelere götürüp 1'er saat okuma saati ya da araştırma falan yapılmıyor. Onlar yapılsa, bir dersi internetten değil de kütüphaneye gönderilse çocuk oradan araştırsa daha iyi olur bence. Sıkıntılar azalır diye düşünüyorum. Çocuk gördükçe kütüphaneleri, müzeleri, bilgi verildikçe çocuklara daha iyi olur.

V2: Ben fazla sosyal faaliyet göremiyorum.

4. olarak % 40 ile ailelerin çocuğuna karşı ilgisiz olmaları gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V2: Ailenin çocuğa ilgi göstermeyişinden, ailenin eğitimsizliğinden kaynaklanıyor. Ya aile çocuğuyla vakit geçirmiyor. Birçok insan çocuğuyla vakit geçirmiyor. Doğurdum, hayatını dışarıda idame ettirsin gibi bir şey var artık insanlarda. Birçoğunda böyle. Baba çalışıyor, akşam eve geliyor çocuğu ne yapmış ne etmiş, anne keza öyle komşu sohbetlerinde, çocuğa bir vakit ayırma yok. Çocuğum ne yapıyor, ne ediyor, gelip mesela çantasını açıyor mu? Ben mesela yapıyorum. Çocuğum okuldan geldiğinde o sıkılsa bile ben açıp okulda ne yaptılar ne ettiler okuldaki dersleri tekrar ettiriyorum ben ona. Bugün ne yaptınız, ne ettiniz, oğlum bak kimseye yaklaşma, yabancı insanlarla konuşma diyorum. Bugün kim sana ne yaptı bir şeyler yaptın mı, yapmadın mı çocuğu ben sürekli sorguluyorum. Boş bırakmıyorum ben onu kimseden korkma diyorum en ufak bir şeyde bile sorunlarını bana anlat. Korkma, hiç kimseden korkma ne yaşıyorsan okulda gel bana anlat. En kötü olayı bile yaşasan, öğretmenin kızarsa korkma gel bana anlat. Oğlum da anlatıyor yani.

V4: Baba hiç ilgilenemiyor işe gittiğinden dolayı. Benim de bir bebeğim var. Ben de ilgilenemiyorum. En çok babaannesi ilgileniyor. Bilemediği yerlerde ben ilgileniyorum annesi olarak lise mezunu olduğum için. Genelde babaannesi daha çok ilgileniyor.

5. olarak % 20 ile velilerin okula ilgi göstermemesi gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: İlgi gösteren de var göstermeyen de var. Gittiğim toplantılarda hiç görmediğim öğrenci velileri var. Bildiğim kadarıyla en azından anneleri çalışmayan veliler ama

göremiyorum nedense. Nedenini bilmiyorum. Önemseseler gelirlerdi diye düşünüyorum.

6. olarak aynı oranda % 20 ile göç yaşayan çocuklara yönelik seminerlerin yapılmaması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: (Göç yaşayan çocuklara yönelik seminerler yapılıyor mu?) Hiç görmedim, duymadım. Yapıldıysa da ben görmedim.

7. olarak % 20 ile ailelerin bilinçsiz olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V2: Şimdi bu ilkokul düzeyiyle, lise düzeyiyle, üniversite düzeyiyle alakalı değil benim fikrime göre. Mesela belki ilkokul mezunu bir anne belki çocuğuna üniversiteyi bitiren bir anneden daha faydalı oluyordur. Ben bunu bilinçle alakalı görüyorum. Mesela kendini geliştirmeyle alakalı buluyorum. Belki üniversiteyi bitiren boş bir insan olabilir anne. Ama belki ilkokul mezunu çocuğuna çok verimli olan anne de olabilir 5 çocuğunu dört dörtlük yetiştiren. Ama 1 çocuğuyla ilgilenemeyen bir üniversite mezunu anne olabilir diye düşünüyorum. İnsanda bittiğini düşünüyorum. İnsanın kendini geliştirmekle alakalı olduğunu, çocuğumla daha ilgili nasıl olabilirimle alakalı bir şey, üniversiteyle falan değil. Çok ilkokul mezunu gördüm. Kendini çok güzel yerlere getirmiş, çok güzel konuşan, çocuğunu çok güzel yerlere getiren, dört dörtlük yetiştiren, 3-4 tane de çocuğu olsa da onları çok iyi yerlere getiren insanlar gördüm. Çok üniversite mezunu da gördüm. Çocuğuyla hiç ilgilenmeyen kendi havasında, kendi şeyinde insanlar gördüm. Bu, insanın kişiliğiyle alakalı.

8. olarak % 20 ile velilerin ekonomik sıkıntılar nedeniyle çocuğunun ihtiyaçlarını karşılayamama gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V3: Ya şimdi millet biraz maddi sıkıntıya biniyor. Çocuğuna istediğini alamadığından ekonomik sıkıntılardan dolayı sıkıntı yaratıyor. Olmaz yani. Her şey devletten beklenmez.

9. olarak % 20 ile öğrencilerin öğretmenlere karşı saygısız olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V4: Eğitimi burada öğretmenler güzel yapacak ama büyük çocuklardan korkuyorlar. Ortaokullar var ya, onlardan korkuyorlar öğretmenler. Ben onu gördüm. Vallahi

korkuyorlar yani ben bile korkuyorum. Burada ortaokulu hiç okuyor diye hesaba koymayın. Hoca, hoca diyor. Hoca denir mi. Hocam, öğretmenim, bir harf öğretenin kulu kölesi olurum demiş. Hoca ne demek ya. Çok ayıp bir şey.

10. olarak % 20 ile ailelerin eğitimsiz olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V5: Öncelikle onun anasının babasının eğitim görmesi lazım. Anasında babasında suç. Ana baba eğer eğitimli olsa, düzenli olsa, kendi düzenini, eğitimini, çocuğuna da o şekilde eğitim verse. Yoksa çocuk psikopat olur, terörist olur, hırsız olur bilmem ne olur, her şey de olur.

11. olarak % 20 ile çocukların temizlik konusunda eğitimsiz olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V5: Mesela şu ortama bak. Çöpün dışına bakın pislik dolu. Yani bu şehre, Antalya şehrine yakışmayan görüntüler bunlar yani. Daha hijyenik, daha böyle çocuklara eğitimli bir şekilde eğitim verilebilir yani. Bunun nedeni de çevre. Dedim ya öğretmenler de bu durumdan rahatsız. Onların da derdini dinledim veli toplantısına geldiğimde. Zaten bu konuları aynı şekilde onlarla da konuştum.

Velilerin çocuklarının okuluyla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunlar hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; eğitim imkânlarının yeterli olmaması, ailelerin çocuğunu iyi eğitememesi, okulda sosyal etkinliklerin az yapılması, ailelerin çocuğuna karşı ilgisiz olmaları, velilerin okula ilgi göstermemesi, göç yaşayan çocuklara yönelik seminerlerin yapılmaması, ailelerin bilinçsiz olması, velilerin ekonomik sıkıntılar nedeniyle çocuğunun ihtiyaçlarını karşılayamama, öğrencilerin öğretmenlere karşı saygısız olması, ailelerin eğitimsiz olması, çocukların temizlik konusunda eğitimsiz olması gibi eğitsel sorunların dile getirildiği görülmüştür.

4.4.4. Velilerin Çocuklarının Okulda Yaşadığı Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla velilerin çocuklarının okulda yaşadığı sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.19.'da elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.19'a göre velilerin çocuklarının okulda yaşadığı sorunlar hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 100 ile öğrenciler arasında kavga, şiddet vb.

olayların olması gelmektedir. 5 velinin tamamı çocuklarının bu sorunu yaşadığını belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: (Kavga, şiddet vb. olaylar) Oluyor tabi. Çocuk da olduğu için tabi o anda onların davranışlarına yönelebiliyor. Onlarla aynı okulda okuyor, görüyor. Ne kadar da terbiye versen sonuçta 4-5 saatini okulda geçiriyor.

V2: En basitinden kavga ediyorlar. Arkadaşlarıyla bazen top oynarken büyükler bazen küçükleri eziyor. Mesela top oynarken çocuğun kafasına vurmuş geçenlerde biri. Olmaması gereken bir şey ama oluyor yaşıyor çocuklar.(…) *Geçenlerde çocuğun biri birini jiletlemiş. Böyle bir olay yaşanmış. Çocuklar kanlar içinde. Onları görünce daha ürküyorum daha korkuyorum. Bu çevreden de kaynaklanıyor. Ondan dolayı korkuyorum yani. Onun için sürekli bir tetikteyim. Aslında belki yanlış da yapıyorum çocuğun gelişimi açısından ama anne olmak herhalde böyle bir şey.*

V3: Çocuk değil mi işte denk getirip, kıstırıp dövmeye kalkıyorlar. Beş parmağın beşi de bir olmaz. Bu çocuklar çeşitli yerlerden geldikleri için burada bağdaşmak zor oluyor. Hakikaten Allah yardım etsin okul yönetimine. Burada 1000 küsur talebe var. Görüştük, biz dedi gereken bilgiyi alacağız dedi. Bizi aydınlattığınız teşekkür ederiz dediler. Konuştuk öğretmenlerle. Bazı sorunları giderecekler öğretmenlerle.

V4: Giderken vuruyorlar çocuğa, ya tekme vuruyor ya elinle vuruyor.

V5: İşte sürekli mesela ondan daha güçlü biri geliyor, dövüyor çocuğu. Çocuk üzülüyor ister istemez ya da kıskandırmaya çalışıyorlar, birlik beraber oluyorlar.

Tablo 4.19. *Velilerin Çocuklarının Okulda Yaşadığı Sorunlara Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Çocukların Yaşadığı Sorunlar	**V1**	**V2**	**V3**	**V4**	**V5**	**F**	**%**
1)Öğrenciler arasında kavga, şiddet vb. olayların olması	√	√	√	√	√	5	100
2)Öğrencilerde birbirlerine küfür etmenin yaygın olması	√	√	√	√		4	80
3)Uyum sorunu yaşaması	√	√		√		3	60
4)Fazla arkadaşının olmaması	√	√		√		3	60
5)Güvenlik sorunu			√	√	√	3	60
6)Kendine ait odasının olmaması			√		√	2	40
7)İçe kapanıklık			√		√	2	40
8)Dışlanma			√		√	2	40
9)Ders ve ödevlerde dikkatsizlik yaşama	√					1	20
10)Ailelerinin maddi durumunun kötü olması		√				1	20
11)Arkadaş çevresi ve öğretmene uyumsuzluk yaşama		√				1	20
12)Hırsızlık olaylarının olması					√	1	20
13)Ailenin kalabalık olması nedeniyle sorunlar yaşama					√	1	20

2. olarak % 80 ile öğrencilerde birbirlerine küfür etmenin yaygın olması gelmektedir. 5 veliden 4 tanesi bu sorunu dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: Oluyor, oluyor. Küfür ediyorlar zaman zaman. Daha çok doğudan göç eden çok aileler var. Bir de yaşı büyük olan çocuklar okula girip çıkıyor. Çocuklar arasında küfür çok yaygın. Çocuğumuz kendisi de söylüyor çok küfür ediliyor diye. Öğrenci olmayan kişiler de giriyor okula. Görüyorum yani girip çıktıklarını. Burada okuyan çocuklarda küfür çok fazla, kendi aralarında küfür ediyorlar.

V2: Birbirlerine küfür ediyorlar. Ondan sonra okul biraz çevreden dolayı mı bilmiyorum farklı.

V3: Ben duyduğum kadarıyla burada bazı şeyler varmış. Çocukların arasında çirkin sözler oluyormuş.

V4: 2 ay oldu biz geleli. Benim küçük kızım sövmeyi öğrendi biliyor musunuz. Bilme ne diyor. Çok günah çok ayıp kızım ağzından kurt çıkar diyorum. Anne diyor arkadaşım da söyledi niye ondan çıkmadı diyor. Senden çıkar dedim sakın duymayayım dedim. Tamam diyor ertesi günü bir laf daha öğrenip geliyor onu söylüyor. Ya ablaya söylüyor, ya halaya söylüyor ya kardeşine söylüyor. Kızım çok günah diyorum. Hayır, günah değil diyor. Günah olsa onlar niye söylesin diyor. Zararlı şeyleri örnek alıyorlar. Bizimkiler küçük olduğu için küfürleri çok öğreniyorlar. 1. sınıfta bile var ağzı bozuk olanlar. Ağızlarından küfür eksik olmuyor ya.

3. olarak % 60 ile uyum sorunu yaşaması gelmektedir. Velilerden 3 tanesi çocuklarının uyum sorunları yaşadığını söylemiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: Biraz şey bir çocuk. Okula pek fazla sıcak değil aslında. Biraz daha oyunlarla uğraşıyor. Okula adapte olamıyor şu anda tam olarak. İstemiyor açıkçası ama konuşarak yola getirmeye çalışıyorum.(...) Tabi ister istemez biraz şey olacaktı onu da düşündük. Taşınmaya da mecburduk. Alışmıştı oraya. Uyum sorunu olacaktı ama mecburduk taşınmaya da. Alıştığı ortamdı. 3 sene orda okumuştu, aynı okulda, aynı sınıfta.(...) Uyum sorunu oldu. Çok büyütmedik bazı şeyleri. Öyle şeyler arkadaş arasında olur dedik ufak tefek tartışmalar.

V2: Tabi ki, biz Adanadaydık. Eşim benim trafik kazası geçirdi. Ailem benim Diyarbakır'da. Çocuğum Adana'da anaokulunu okuyordu. Adana'dan Diyarbakır'a göç etmek zorunda kaldık. Çocuğum yarı dönemde Diyarbakır'daki anaokuluna devam etmek zorunda kaldı. Anaokulda olmasına rağmen çocuğun psikolojisi bozuldu. Kalktık bir de Diyarbakır'dan Antalya'ya göç ettik. Orda çünkü farklı sorunlar yaşadık. Abim iflas etti. Onun işyerinde çalışıyordum ben. Bir de buraya geldik. (...) Benimle geçiriyor vaktini ya da babaannesine falan gidiyor. Amcasıyla resim yapmaya çalışıyor. Resim yapmaya biraz merakı var. O şekilde fazla hani dışarıdaki ortama alışmadı. Göndermiyorum da ben onu dışarıya fazla bırakmıyorum çünkü. Benimle geçiriyor. Beraber çıkıyoruz dışarıya babasıyla, amcasıyla, halasıyla.

V4: Çocuk zor alıştı buraya. İyi yerden gelip de kötü yere olunca zor alıştı buraya. Merdivenlerden bir çıkışı var. Bir de kız çocuğu olduğu için çıt kırıldım bir yapısı var. Birisi azıcık iteleyiverse ağlamaya gidiyorlar. Tele bunlar geçen asılmış düşeceklermiş. Anne böyle böyle, anneciğim burası böyle kendini artık sende alıştıracaksın dedim. Söylediğim laf iyi bir laf değil ama sen de alışacaksın artık buna dedim.

4. olarak aynı oranda % 60 ile fazla arkadaşının olmaması gelmektedir. Velilerden 3 tanesi çocuklarının arkadaş çevresinin olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: Fazla arkadaşı yok zaten. Sadece kendi sınıfında birkaç tane arkadaşı var onlarla iyi arası. Öbür bazı insanlarla muhatap olmuyor açıkçası. Çok fazla bir arkadaş çevresi yok.

V2: Benim oğlum tek çocuk olduğu için onun sıkıntısını yaşıyorum. Bir kardeşi olmasını istiyor. Ben de şimdi zamanı olmadığını düşünüyorum. Onun sıkıntısını yaşıyor. O biraz daha farklı ortamlara girmek istiyor. Ben de biraz onu geri çekiyorum. Belki ortamı daha iyi tanıdıktan sonra, arkadaşlarının ailelerini daha iyi tanıdıktan sonra biraz daha gevşeyebilirim bu konuda.

V4: Onun yanına gitme, bunun yanına gitme, o çok pis, bit olabilir diyorum. Elleri pis yıkamıyor olabilir gitme kızım diye söylüyorum yalan değil. Doğru dürüst hiçbir arkadaşı daha yok çocuğumun böyle sıkı fıkı olan. Ama yaptırmam da zaten.

5. olarak % 60 ile güvenlik sorunu gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V3: (Güvenlik sorunları) Oluyor tabi. Çocuğumuzu taşıma sistemine verdir. Minibüsle, aylık taksitle buraya getirtip götürtüyoruz yani daha güvenceli olması için. Ev yakın da olsa tek başına gönderemiyorsun okula.

V4: Ben hiç dışarı çıkarmam. Mahalleye alışamadık daha. Korku var içimizde. Hiç kimseyi tanımıyoruz. Aileler birbirini tanımıyor. Geldik geleli hiç kimseyi tanımıyoruz. Onun için hiç dışarı salmam. Hep ben başındayım. Saat 8 buçukta çocukları getirdim mi 10 buçuğa kadar hiç gitmiyorum. Her gün getiriyorum götürüyorum. Kantinden bir şey alamıyorlar. Sıra geçme diye bir şey yok. Büyükler geriliveriyor oraya. Bizim çocuklarımız bir şey alamıyor. Bahçede top oynayan var, o var, şu var. Şurası güvenli değil. 2 sene 3 sene önce mezun olmuş çocuklar yine geliyorlar. Pat pat top oynuyorlar. Kafasına gelse çocuğun kimin umurunda. Kimsenin. Olan yine bana olacak Allah korusun. Onların umurunda değil. Onun için genelde bekliyorum.

V5: Burada baya çeşitli gruplar, gezen insanlar da var yani. Çocukları takip eden insanlar da var. Artı orada mesela ayyaş bir adam oturuyor okulun karşısında kendisine jilet atıyor. Çocuklar onun korkusundan bu tarafa okula gelemiyor. Biz de korkudan mecburiyetten buraya gönderiyoruz. Çünkü imkânlar bu şekilde elveriyor. Ama biz de istiyoruz ki buraya gelen çocuklar da korkmasınlar yani. Tek bunlar için değil. Herkes de memnuniyet içinde gelsin.

6. olarak % 40 ile kendine ait odasının olmaması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V3: Çocuğumun kendine ait çalışma odası yok. Okuldan gelince çocuğum gelir gelmez ilk önce okulda ne yaptın, öğretmen ne verdi, oturuyoruz çocukla ben olmasam annesi yaptırıyor. O şeyleri bittikten sonra televizyonda çizgi film seyrediyor. Boş zamanlarında çıkıyor evin etrafında oynuyor. Ondan sonra gelip evde oturuyor.

V5: (Çocuğunuzun kendine ait odası var mı?)Yok. Hepimiz çünkü zaten 2 aile oturduğumuz için evin 2 odası var. Genellikle evde bebek olduğu için genellikle ben olmadığım zaman eşim yardımcı oluyor. Derslerini gösterip birlikte heceleyerek

okutuyor. Ondan sonra onun işi yoğun olduğu zaman bu kez ben devreye geçiyorum. Sırayla okutuyoruz beraber hangimiz boştaysa o yapıyor.

7. olarak % 40 ile içe kapanıklık gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V3: Bizim çocuğun evde yaşadığı sorun içine kapanıklılık. Benim derdim şu diyemez, konuşmaz. Ancak benimle biraz konuşur. O da sessiz sedasız. Biraz sesli konuş derim. Okuldan gelince gel kızım buraya derim öğretmen ne ödev verdi sana gel şunları beraber yapalım. Oturur yaparız sonra televizyon seyreder. Çıkar oyun da oynarız. Çocuğun oynamaya da ihtiyacı var çünkü. Bir veli olarak bağırmayla çağırmayla olmaz. Biz evde aile eğitimini terbiyesini güzel verebilirsek okuldan her türlü başarının geleceğine ben kefil oluyorum.(...) Şimdi ben buraya memleketten geleli 3 gün oldu. Gelir gelmez hemen okul idaresiyle, öğretmenleriyle görüştüm. Tek tek gereken bilgiyi aldım. Çocuğun hakkındaki sessizliği, içine kapanıklığı ne yaparız, ne yapmamız gerekiyor bunu hocayla görüştük. Bir iki tavsiyelerde bulundu hoca hanım bize Allah razı olsun iyi yani.

V5: Bu çocuk kendini savunamayacak. Biraz da benim çocuk şey, duygusal yani, içine kapanık biri. O şekilde ben de üzülüyorum.

8. olarak % 40 ile dışlanma gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V3: Tabi teneffüs arasına çıktığında çocuk biraz içine kapanık olduğundan çocuk dışlanıyor. Kendi kendine kalıyor. Bunun giderilmesi için okul müdürüyle, müdür yardımcısıyla görüştüm. Gereken şey verilecek. İyi yani, okulu iyi gördüm ben yani.

V5: Gruplaşmalar oluyor. Çocuk yalnız kalıyor bazen. İster istemez içinde bir burukluk oluyor yani. Söylüyor bunları yani. Bunlar her çocuğun başına geliyor yani. Bir de şunu istiyor mesela, hepimiz Müslüman'ız. Bu artık eskiden yani Kürt, Türk, Çerkez biz hepimiz bir beraberiz yani. Kardeşiz yani, birlikte ne güzel yaşıyoruz yani. Daha da yukarıya taşıyabiliriz yani. Eğer dediğim gibi çocuğa iyi eğitim verirsen çocuk iyi devlet adamı olursa herkese değer verir yani. Eğer sen bir ağaca su vermezsen ağaç kurur gider. Ama ağaca su verirsen ilerde herkese meyve verir. Herkes faydalanır o ağaçtan. Bu da onun gibi yani.

9. olarak % 20 ile ders ve ödevlerde dikkatsizlik yaşama gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: Okulla ilgili, dersle ilgili sorun oluyor. Onları çözmeye çalışıyoruz. Başka bir problemimiz yok şu anda. Ödevlerde sorun çıkıyor. Biraz acelecilik var. Çabuk yapıp bitirme konusunda. Kontrol ettiğim zaman, yanlışları çıktığında kızıyorum. Dikkatsizliğinden kaynaklanıyor. Dikkatini vermiyor derse bir an önce yapıp gideyim diye.

10. olarak aynı oranda % 20 ile ailelerinin maddi durumunun kötü olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V2: O çocuğun psikolojisi, şimdiki yeni nesilde çocuk ilkokulu bitirdikten sonra elinde cep telefonu, belki benim çocuğumda olmayacak. O etken oluyor. Her şeyi çocuğuna alamayabiliyorsun. Belki bir veli çok zengindir. Çocuğuna dört dörtlük her şeyi alıyordur ama onu ben çocuğuma nasıl şey yapıyorum. Söylüyorum işte çok şey almak değildir önemli olan. Ben çocuğumu mahrum etmiyorum birçok şeyden. Alıyorum ama fazlasının gerekli olmadığını israf olduğunu, günah olduğunu açıklıyorum ben çocuğuma.

11. olarak % 20 ile arkadaş çevresi ve öğretmene uyumsuzluk yaşama gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V2: Orada bir arkadaş çevresi vardı. Öğretmeni vardı. Diğer okula geçti. Diğer okula, öğretmenine adapte olması çok uzun sürdü. Bir de ben çalışıyordum, ilgilenemiyordum. Ancak akşamları gidip, dersleriyle resimleriyle falan ilgileniyordum. Şimdi benim işten çıktı ya eşim hadi Adana'ya gidelim diyor. Ben gitmeyeceğim diyorum. Ne kadar sıkıntı çekersem de gidemem tekrar Adana'ya. Çünkü ben çocuğuma o haksızlığı yapamam. Ne kadar da kötü bir çevrede olsam da çocuğumun sınıfta sonuçta edindiği arkadaşları var. Sevdiği öğretmeni var. Kalkıp bu sefer de ta Adana'ya gitmek, ben ne kadar rahat edersem edeyim, kendim için çocuğumu feda edemem. Ben şimdi göç edersem buradan Adana'ya ne olacak benim çocuğumun dersleri sıfır noktasından başlayacak. Yani öğretmenine adapte olamayacak, arkadaşlarına adapte olamayacak, belki çevreye adapte olamayacak. Ben oğluma o haksızlığı yapmak istemiyorum. Ne kadar burada sıkıntı çekersem çekeyim, tekrar göç etmeyi istemiyorum.

12. olarak % 20 ile hırsızlık olaylarının olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V5: Çocukların sorunları şudur: mesela bir kalem alıyor. Her zaman, ayıptır söylemesi 5, 10 kalem almışımdır, çocuk diyor ki her gün, baba benim kalemim kayboldu. O tür şeyleri, küçük şeyleri söylemek istemiyorum. Hocayla karşı karşıya gelmek istemiyorum. Tamam, bir şey olmaz diyoruz bir daha alıyoruz. Ama istiyorum ki çocuklar o şekilde alışmasın yani. İlerde ufacık bir şey bir kıvılcım olur yani. Yani kalem çalar, ilerde daha büyük bir şey çalar. Ondan sonra kötü alışkanlık yapar. Alışkanlık alışkanlığı getiriyor yani.

13. olarak % 20 ile ailenin kalabalık olması nedeniyle sorunlar yaşama gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V5: Aile ortamı şimdi biraz da kalabalık aile olduğumuz için mesela akrabalar falan ister istemez biraz şey oluyor yani agresifleşiyorlar. Ondan sonra tabi güzellikle her şey öyle döverek, bağırarak çağırarak değil. Oğlum böyle yapma, bu kötü, bu iyi falan gösteriyoruz yani. Kötü alışkanlıkların hepsini söylüyoruz. İyi alışkanlıkları söylüyoruz dediğim gibi. Mesela okuldan geliyor, git lavaboya elini yıka kirletme oğlum, kitaplarını topla, ortalıkta yerde bırakma. Ayrıca ona çalışma masasını almışım küçük çocuklar için. Al oğlum sen defterini, kitabını, al oğlum güzel bir şekilde. Ondan sonra o şekilde hallediyoruz. Zaten benim çocuklu uyumlu yani Allah'a şükür çocuk iyi yani.

Velilerin çocuklarının yaşadığı sorunlar hakkındaki görüşleri yorumlanırsa, öğrenciler arasında kavga, şiddet vb. olayların olması, öğrencilerde birbirlerine küfür etmenin yaygın olması, uyum sorunu yaşaması, fazla arkadaşının olmaması, güvenlik sorunu, kendine ait odasının olmaması, içe kapanıklık, dışlanma, ders ve ödevlerde dikkatsizlik yaşama, ailelerinin maddi durumunun kötü olması, arkadaş çevresi ve öğretmene uyumsuzluk yaşama, hırsızlık olaylarının olması, ailenin kalabalık olması nedeniyle sorunlar yaşama gibi sorunları dile getirmişlerdir.

4.4.5. Velilerin Çocuklarından Beklentileri Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla velilerin çocuklarından beklentilerine ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.20.'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.20. *Velilerin Çocuklarından Beklentilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Çocuklarından Beklentileri	V1	V2	V3	V4	V5	F	%
1)İyi bir meslek sahibi olması	√			√	√	3	60
2)Topluma faydalı bir insan olması		√		√	√	3	60
3)Okuyup başarılı olması	√		√			2	40
4)Ailesi yaşlanınca onlara bakması				√		1	20

Tablo 4.20.'ye göre velilerin çocuklarından beklentileri hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 60 ile iyi bir meslek sahibi olması gelmektedir. 5 veliden 3 tanesi bu beklentiyi dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: Yani tabi ki iyi okuyup sonra da iyi bir mesleğe sahip olsun.

V4: Sarhoşluktan, berduşluktan ne çıkar, şöyle tertemiz öğretmen olmuş, kaymakam olmuş ben gurur duyarım. Bundan iyisi can sağlığı.

V5: Mesela bir memur olmasını isterim ya da bir öğretmen, bir doktor olmasını isterim yani. Bizim temelimiz bu.(...) İsterim ki benim hayalim, benim hedefim, çocuğum iyi bir devlet adamı olsun. Fark etmez makamı, ister doktor, ister öğretmen, ister bilmem ne, olsun. Ama özel sektörde çalışmasın. 15 sene önce vardı o. 10 sene önce de vardı. Benim yeğenlerim vardı, okuyordu o zaman. Çocuklar ufak olduğu için pek ilgilenmiyorum. İlerde korkuyorum. Endişem var. Şimdi 5. sınıfı bitirsin çocuk nasip olursa ben istemiyorum burada okusun yani. Bu okulda okumasını istemem.

2. olarak aynı oranda % 60 ile topluma faydalı bir insan olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V2: Valla ben çocuğuma bu kadar önem gösteriyorsam dört dörtlük, çocuğumun da etkiye tepki olayı vardır ya aynı şekilde bana dönmesini istiyorum. Büyüdüğünde çocuğumun züppe birisi olmasını istemiyorum. Böyle adam akıllı, efendi, derslerinde başarılı, topluma millete hayırlı bir birey olmasını istiyorum. Yani baktığım zaman gurur duymak istiyorum. Evet bu benim yetiştirdiğim çocuğum demek istiyorum.

V4: Çok iyi yerlere gelsin çocuğum. Bir benim çocuğum değil herkes. Bütün çocuklar iyi yerlere gelsin. Akıllı, terbiyeli, dürüst çocuklar olsunlar. Milletimize iyi çocuklar olsunlar.

V5: Çocuktan gelecekte şunu bekliyorum. İyi bir devlet adamı olsun. Yani devlete faydalı olsun, millete faydalı olsun. Öyle bir insan olarak yetiştirmeyi istiyorum. Öyle olmazsa bir faydası yok zaten.

3. olarak % 40 ile okuyup başarılı olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: Tek beklentimiz okulunu iyi okumasıdır. Başka bir şey beklemiyoruz ondan sadece dersini iyi çalışsın okulunu iyi yapsın, başarılı olsun okulda. Başka bir şey değil.

V3: Ben aile olarak öncelikle okulda dürüstlüğünü, çalışmasını, geleceği için okumasını istiyoruz bu hayat şartlarında.

4. olarak % 20 ile ailesi yaşlanınca onlara bakması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V4: Ben şunları yapıyorsam yaşlanınca da onlar bana bakacak. Ben onu beklerim. Bana baksınlar, rezil etmesinler.

Velilerin çocuklarından beklentilerine ilişkin görüşleri yorumlanırsa, onların iyi bir meslek sahibi olması, topluma faydalı bir insan olması, okuyup başarılı olması, ailesi yaşlanınca onlara bakması gibi beklentileri dile getirmişlerdir.

4.4.6. Velilerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlar Hakkındaki Çözüm Önerileri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla velilerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.21.'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.21. yorumlandığında velilerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerine göre; ilk sırada % 40 ile "Öğrencilere yönelik sosyal etkinlikler yapılmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: Sosyal etkinlik konusunda farklı kurslar açılabilir. Çocuklar için eğlenceler olabilir. Yarışmalar olabilir okullar arasında ama öyle bir şey göremiyorum ben.

V2: Bence ne yapılmalı bir öğrenciye. Bir kere sosyal faaliyet yapılmalı. bir kere tiyatro yaptılar burada. Ben fazla sosyal faaliyet göremiyorum.

Tablo 4. 21. *Velilerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri	V1	V2	V3	V4	V5	F	%
1)Öğrencilere yönelik sosyal etkinlikler yapılmalıdır.	√	√				2	40
2)Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandıracak etkinlikler yapılmalıdır.	√	√				2	40
3)Sorunlar daha çok ailelerden kaynaklanmaktadır, çözüm bulmak zordur.	√					1	20
4)Sorun çıkaran öğrencilere gerekli disiplin cezaları verilemelidir.	√					1	20
5)Göç yaşamış insanlara yönelik seminerler düzenlenmelidir.	√					1	20
6)Okullarda serbest kıyafet uygulaması kaldırılmalıdır.			√			1	20
7)Herkese eşit şekilde eğitim verilmelidir.			√			1	20
8)Aileler sorunları okul idaresiyle konuşarak çözmeye çalışmalıdır.			√			1	20
9)Okullar ilkokul-ortaokul olarak ayrılmalıdır.				√		1	20
10)Okulda çocuklara temizlik konusunda seminerler verilmelidir.					√	1	20
11)Okullarda temizlik konusunda uzman bir öğretmen olmalıdır.					√	1	20
12)İnsanlar arasındaki ırkçılık ve ayrımcılık bitmeli, birlik olunmalıdır.					√	1	20
13)Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri gibi yoğun olarak göç veren bölgelere yatırımlar yapılmalıdır.					√	1	20

2. olarak Tablo 4.21.'e göre yine % 40 ile "Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandıracak etkinlikler yapılmalıdır." gelmektedir. 5 veliden 2 tanesi bu öneriyi ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: Okumaya yönlendirecek etkinlikler yapmaları gerekiyor diye düşünüyorum. Sadece bu okuldan değil tabi önce devlet yapacak.

V2: Mesela çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazandırabilirler. Mesela müziğin yanında bir kitap okuma saati yapabilirler çocuklara. İlkokul 1. sınıf değil de mesela 3, 4, 5. sınıflara. Mesela bir yarım saat kütüphaneye gidip, kütüphanesi yeni açıldı bu okulun, kütüphaneye gidip kitap okuma alışkanlığı kazandırmaları lazım çocuklara.

3. olarak % 20 ile "Sorunlar daha çok ailelerden kaynaklanmaktadır, çözüm bulmak zordur." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: O bence aileden kaynaklanan bir şey. Dediğim gibi her gün nerdeyse bu okulun önünde polis oluyor. Bence okul elinden geleni yapıyor. Polis geldiğine göre yapacak başka bir şey var mı? Yoktur diye düşünüyorum. Daha çok o çocukların ailesinden kaynaklanan bir şey bence.

4. olarak aynı oranda % 20 ile "Sorun çıkaran öğrencilere gerekli disiplin cezaları verilemelidir." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: Zaten bir olay çıktığı zaman çocuk olduğu için ceza da verilmiyor bence. En azından ufak da olsa bir ceza vermeniz gerekiyor. Sadece o anda uyarılıyor öyle kalıyor.

5. olarak % 20 ile "Göç yaşamış insanlara yönelik seminerler düzenlenmelidir." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V1: Tabi göç insanların mecbur kaldıkları için oluyor. Bunlar da aileden kaynaklanan bir şey. Dışarıdan kimse bir şey yapamaz. Sonuçta yabancı bir yere taşınıyoruz. Alışana kadar birçok sıkıntı yaşıyoruz. Seminer gibi etkinlikler olursa iyi olur tabi.

6. olarak % 20 ile "Okullarda serbest kıyafet uygulaması kaldırılmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V3: Devletten beklentim bu çocuğun okulda giyim tarzlarının tek düzen olması. Kıyafetin tek düzen olmasıdır. Senin çocuğun türlü türlü kabanlarla gelecek, öteki aile asgari ücretle çalışıyor bu imkâna sahip değil. Köle gibi çalışıp geliyor. Kendini zor geçindiriyor. Bu çocuğu nasıl göndersin. O zaman bunun çocuğu ne olacak. Onların yanında dışlanacak. İster istemez kendini de dışlayacak bu çocuk. Okul kıyafet düzeninin tek tip olması lazım.

7. olarak % 20 ile "Herkese eşit şekilde eğitim verilmelidir." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V3: Okuldan beklentimiz bütün çocuklara haklı ve eşit şekilde eğitimin yapılması. Fakat biz veliler de bunu hep okul idaresine bırakmayalım yani.

8. olarak % 20 ile "Aileler sorunları okul idaresiyle konuşarak çözmeye çalışmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V3: Velilerimizin hiç olmazsa haftada bir okul idaresiyle öğretmenlerle görüşmeleri lazım. Gelip de benim çocuğu niye dövdün demek yanlıştır yani. Bunlar yanlıştır. Eğitimciyle oturaksın, konuşacaksın. Çocuğun hakkında bilgiler alacaksın. Belki çocuğun sana yalan söylüyor. Rastgele gelip de ithamda bulunmayacaksın yani. Her şeyi gelip te okul idaresine bırakmak doğru değil. Yeri geldiğinde sen evinde bir aile ortamını idare etmekte güçlük çekiyorsun. Evinde anasının dinlemediği çocukları burada idareciler dinliyor. Bunların işi de zor yani. Allah sabır versin.

9. olarak % 20 ile "Okullar ilkokul-ortaokul olarak ayrılmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V4: Bu okulda ne yapabilirler ki? Başaramazlar bu okulun terbiyesini, kimse başaramaz terbiyesini, düzenini başaramaz. Çok sıkıntı var. 'Hoca' ne demek ya, o saygısızlığı düzeltemezler. Belki düzeltirler ortaokulu ayırırlarsa burada. Ortaokulla ilkokul bir ya, ortaokul çok terbiyesiz. Onu ayırır da hep ilkokul olursa belki hep aynı yaştalar ya bizim çocuklarımız belki kötü şeyleri örnek alamazlar.

10. olarak % 20 ile "Okulda çocuklara temizlik konusunda seminerler verilmelidir." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V5: Biraz çocuklara mesela seminerler hazırlanabilir. Sürekli a, b, c değil yani. İşte eve giderken ellerinizi bu şekilde yıkayın, bu şekilde temizleyin, yatarken dişinizi fırçalayın.

11. olarak % 20 ile "Okullarda temizlik konusunda uzman bir öğretmen olmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V5: Sürekli bence bir tane hijyen öğretmeni olması şart yani. Hijyen öğretmeni olması şart.

12. olarak % 20 ile "İnsanlar arasındaki ırkçılık ve ayrımcılık bitmeli, birlik olunmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V5: Öncelikle kalbimizde ve beynimizde şu ırkçılığı yok etmemiz lazım. Yani bakış açımızı sen doğulusun, sen şusun, önce bunu siyaseten yok etmemiz lazım. Temiz kalbimiz yani Allah'a inanıyorsak, ondan sonra insanlara şefkatli bir şekilde yaklaşacaksın kazanmak için. Sen Kürtsün bunu işe almayın, Kürt bu, bunu işe almayın, işte bu Kürttür muhatap olmayın. Bunlar oldukça biz hep sarsılırız böyle sarsılırız. Bina sağlam olmaz. Ama hepimiz birbirimizle bir yumruk olursak dış ülkeler bize karşı cephe almaz, bizden tırsarlar.(...) Benim amacım kimse ayrımcılık yapmasın. Ayrımcılık oldukça insanlara prim veriyorsun yani. O sağlam insanları da bozuyorsun. Onların beynini yıkıyorsun, ister istemez beynini yıkıyorsun. Ama onları da öbür çürükleri de bir toparlasan, birkaç tanesini de kurtarırsan, o ona anlatır, o gider ona anlatır, yayılır gider ortalık. Hepimiz kardeşçe yaşarız.

13. olarak % 20 ile "Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri gibi yoğun olarak göç veren bölgelere yatırımlar yapılmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

V5: Buraya yapılan yatırım oraya da yapılsın yani. Ne kadar oradaki insanlar, bazı gruplaşmalar istediği kadar destek bulsa da yatırımını yap. İyilik yap diyor ya iyiliği at çöpe yine de karşılığını görürsün. İyiliği at çöpe ilerde menfaatin karşılığını görürsün. Bak şu anda Ak Parti yüzde kaç Kürt'ün aldığı oyla ayakta yani. Ben oyumu Ak Partiye verdim yani. Ailece verdik. Ama hizmetini görüyoruz. Görüyoruz abi yani. Şu anda tek Ak parti değil, şu anda hangisi, kim gelirse, kim insanlara sahip çıkarsa, kim insanlara faydalı bir insan olursa ben yine de onu desteklerim yani. MHP'ydi, oydu buydu hiç insan ayrımı yok bende. Kim faydalı olursa, ayrımcılık yapmamak şartıyla ama. İyi yatırımlar, sağlam yatırımlar. İşsizliği önce, doğudaki işsizliği fakirliği yok edecek. Ya yapılıyor da az yapılıyor. Öyle görüntü amacıyla, reklamasyon amacıyla yapılıyor. Öyle sağlıklı bir şekilde yapılmıyor. Burada olan tramvay, Güneydoğu'da tramvay yok mesela. Farkını söylüyorum. Burada olan üniversiteler orada yok, burada olan liseler orada yok, burada olan kaldırımlar orada yok. Burada olan alt geçitler, üst geçitler orada yok. Burada olan bankalar, kafeteryalar, büyük iş merkezleri yok orada, Özdilek yok orada. Ama herkes bu tarafa geliyor, İstanbul'a, Antalya'ya işte büyükşehirlere. Niye oradakiler de büyükşehir olmasın, niye buradakiler de o tarafa gidip de tatile gitmesin. Ya da Van Gölü man gölü işte orada da bir sürü deniz gibi gölümüz var. Herkes oraya tatile gidebilir. Oraya turist gelebilir yani milleti oraya kaydırabilirsin. İnan ki o zaman bu tarafa göç olmaz.

Velilerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri yorumlandığında; "Öğrencilere yönelik sosyal etkinlikler yapılmalıdır.", "Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandıracak etkinlikler yapılmalıdır.", "Sorunlar daha çok ailelerden kaynaklanmaktadır, çözüm bulmak zordur.", "Sorun çıkaran öğrencilere gerekli disiplin cezaları verilemelidir.", "Göç yaşamış insanlara yönelik seminerler düzenlenmelidir.", "Okullarda serbest kıyafet uygulaması kaldırılmalıdır.", "Herkese eşit şekilde eğitim verilmelidir.", "Aileler sorunları okul idaresiyle konuşarak çözmeye çalışmalıdır.", "Okullar ilkokul-ortaokul olarak ayrılmalıdır.", "Okulda çocuklara temizlik konusunda seminerler verilmelidir.",

"Okullarda temizlik konusunda uzman bir öğretmen olmalıdır.", "İnsanlar arasındaki ırkçılık ve ayrımcılık bitmeli, birlik olunmalıdır.", "Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri gibi yoğun olarak göç veren bölgelere yatırımlar yapılmalıdır." gibi öneriler veliler tarafından ifade edilmiştir.

4.5. Öğretmenlerle Odak Grup Görüşmesinden Elde Edilen Bulgular

Yapılan bireysel görüşmelerden sonra öğretmenlerden dört kişilik grup oluşturularak odak grup görüşme yapılmıştır.

4.5.1.Öğretmenlerin Okullarında Yaşadıkları Kişisel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğretmenlerin okullarında yaşadıkları kişisel sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.22.'de elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.22. *Öğretmenlerin Okullarında Yaşadıkları Kişisel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Kişisel Sorunlar	Öğrt6	Öğrt7	Öğrt8	Öğrt9	F	%
1)Okulda çeşitli güvenlik sorunlarının yaşanması	√	√	√	√	4	100
2)Göç yaşamış öğrencilerin başarı düzeylerinin düşük olması nedeniyle verimli olamama	√		√		2	50
3)Göç nedeniyle nakil gelen ve giden öğrencilerin fazla olmasının olumsuz etkisi		√			1	25

Tablo 4.22.'ye göre, öğretmenlerin okullarında yaşadıkları kişisel sorunlar hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 100 ile okulda çeşitli güvenlik sorunlarının yaşanması olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt6: Ben 1 yıldır bu okuldayım. 2. kademede böyle gençliğin de vermiş olduğu bir havalanma var. Özellikle bizi pek öğretmen yerine koymama, bizi zaten tanımıyorlar. Kim bu öğretmen, nereden gelmiş diyorlar. Bence şu andaki disiplin sorununun temeli de çocukların serbest kıyafet uygulamasına geçmiş olması. Okulun bahçesinde çocuk bizim okuldan mıdır, değil midir, başka bir okuldan mıdır ya da kimdir bilemiyorsun. Dışarıdan da gelmiş olabilir. Bu açıdan da sıkıntılar var. Tabi okulda güvenlik görevlisi de yok.

Öğrt7: Ben 2 yıldır bu okuldayım. 2. kademedeki öğrencilerde var disiplin sorunları. O da öğretmen arkadaşlarla da alakası olduğunu düşünüyorum ben. Biz burada öğretmene saldıran öğrenci de gördük, veli de gördük, bıçak çeken öğrenci de gördük, tabanca çeken de gördük. Biraz da tabi öğrencilerin gelişme büyüme dönemi olduğu için ve buraya çok yakın bir lise var. Genelde ağabeyleri ablaları o liseye gidiyor. Çıkışta onlarla muhatap oluyorlar. Bir de model yok Savaş beyin dedi gibi çocuğun önünde o var yani. O da kavga, gürültü, küfür normal bir konuşma halini aldığı için küfretmek birine kötü bir söz söylemek onlar için normal bir şey gibi devam ediyorlar.

Öğrt8: Ben 8 yıldır buradayım. Benim başımdan da olay geçti yani. Arkadaşımızın dediği gibi güvenlik işi malum okulun bir bütçesi yok, bir şeyi yok. O açıdan bakarsak güvenlik sorunu var. Ama daha önce aşırı miktarda kavga oluyordu. Mart aylarında baya bir sorunlarla uğraşıyorduk biz. 3 yıl önce ben karşı sınıftaki bir öğrenciyi uyardım susun diye 3-4 defa. Çocuk eve gittiğinde artık eli, bileği şiş olarak gitmiş eve. Ne oldu sana? Savaş öğretmen öldüresiye dövdü diye aksediyor ailesine. Aile benimle tartışmak için okula geliyor. Ben okulda olmadığım için 1 gün sonraya kalıyor bu iş. Fakat işte çocuğun dayısı herhalde ya da amcalarından birisi, zaten akli dengesi yerinde olmayan birisiymiş. Aklınca bana hesap sormaya geliyor. Çocuğa diyor işte Savaş öğretmeni göster bana diyor. İşte o zaman burada çalışan Volkan isminde bir arkadaşımız vardı. Çocuk onu gösteriyor. Güya bir gün öncesinden öldüresiye dövmüşüm ama çocuk başka birini gösteriyor. Başka bir arkadaşı gösteriyor. O arkadaşa saldırdı. İşte o etkisiz hale getirildi saldıran kişi. Yani böyle başımızdan tuhaf olaylar da geçmişti. Dayak yiyor çocuk ama anlatırken de kimin dövdüğünü bilmeden başka birini gösterecek kadar aptal diyeyim yani artık başka bir şey denmez o çocuğa çünkü. Aptal bir çocuk yani. Böyle sorunlarımız olmuştu. Fakat şimdi öyle öğretmene karşı pek öğrencilerin tutumunda şey yok. Ama branş öğretmenleri var diye yakınıyor. Branş derslerine girenler işte o sınıfa girmek istemiyoruz, işte şu çocuk şöyle davranıyor böyle yapıyor diye şikâyette bulunanlar oluyor.

Öğrt9: Güvenlik sorunumuz var. Bir kere güvenlikçimiz yok kapıda. O da maddiyattan kaynaklanıyor zaten. Hani okul bunu karşılayamadığı için, maddi olarak karşılayamadığı için güvenlikçi tutulmadı. Daha önceden de yoktu zaten.

Hizmetlimiz duruyor bazen. Genelde o duruyor dışarıda kapıda ama öğle arası boş mesela. O da duramıyor. Güvenlik sorunumuz var. Bu da maddiyata bağlı yani mesela bir merkezde ben Barbaros ilköğretime yakın oturuyorum. Orada güvenlikçi var. Çünkü ailelerin ekonomik durumu iyi olduğu için. Hani onlardan da karşılayabiliyor okul. Bizim okula hem yardım gelmediğinden hem de okuldaki velilerin maddi durumları iyi olmadığı için, onlardan da karşılanmadığı için güvenlik sorunumuz var tabi ki öğlen araları özellikle.

2. olarak % 50 ile göç yaşamış öğrencilerin başarı düzeylerinin düşük olması nedeniyle verimli olamama gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt6: Verimlilik açısından daha verimli olabilirdim. Daha önceki çalıştığım okulda, Ağrı'da çalışmıştım. Çok verimliydim okulda verimlilik açısından. Çok pozitif yöndeydim ama burada biraz verimsizlik söz konusu. O da işte çocukların öğretmen değişikliği vs. bunun gibi şeyler. Biraz verimsizlik var tabi ki.

Öğrt8: Sınıfınızda getirdiğiniz bir seviye var. Gelen öğrenci o seviyeden düşük olunca ister istemez insan ona da zaman ayırmak zorunda. Yani tamam sen düşüksün deyip onu arka plana itemiyorsun. Onunla da uğraşmak zorunda kalınca bu fazladan bir enerji fazladan bir gayret isteyen bir durum oluyor. O çocukta da bunu göremeyince insan şey oluyor hani bir yılgınlık oluyor. Uğraşıyorsun uğraşıyorsun havanda su dövmek gibi dövüyorsun ama bir şey yok.

3. olarak % 25 ile göç nedeniyle nakil gelen ve giden öğrencilerin fazla olmasının olumsuz etkisi gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Ben aynı sınıfı 3. yıl okutuyorum. Ortalama 15 tane nakil gitti. Yani 15-20 öğrenci arasında bir geliş gidiş olayı benim sınıfta çok yaşanıyor. Geçen sene 6-7 tane nakil öğrenci geldi. 3-4 tane gitti. Biraz öğrencinin tutumuyla da alakalı, gelen öğrenciyle de ilgili. Öğretmen sınıftaki otoritesiyle ya da sınıfta onu ne kadar kattığıyla da ilgili bence. Tabi gelen de bu çevreden geliyor. Bu öğrencilerin tabi seviyeleri çok farklı olunca bizim için çok büyük bir sorun yani.

Öğretmenler okullarında; okulda çeşitli güvenlik sorunlarının yaşanması, göç yaşamış öğrencilerin başarı düzeylerinin düşük olması nedeniyle verimli olamama,

göç nedeniyle nakil gelen ve giden öğrencilerin fazla olmasının olumsuz etkisi gibi kişisel sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.5.2.Öğretmenlerin Okullarında Yaşadıkları Eğitsel Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğretmenlerin okullarında yaşadıkları eğitsel sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.23.'te elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.23. *Öğretmenlerin Okullarında Yaşadıkları Eğitsel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Eğitsel Sorunlar	Öğrt6	Öğrt7	Öğrt8	Öğrt9	F	%
1)Velilerin ekonomik sıkıntıları nedeniyle öğrencilerin ders araç gereçlerini temin edememesi		√	√	√	3	75
2)Göçle gelen öğrencilerin akademik başarısının düşük olması		√	√	√	3	75
3)Göç yaşamış velilerin çocuklarına karşı ilgisiz olması	√			√	2	50
4)Göç yaşamış öğrencilerin derslere karşı ilgisiz olması			√		1	25
5)Velilerin veli toplantılarına katılmaması				√	1	25

Tablo 4.23.'e göre, öğretmenlerin okullarında yaşadıkları eğitsel sorunlar hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 75 ile velilerin ekonomik sıkıntıları nedeniyle öğrencilerin ders araç gereçlerini temin edememesi gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Bence okulda maddi imkânsızlık var yani velilerde. Bir kesim çok iyiyken diğer bir kesim bunlar arasında uç farklılıklar var. Benim sınıfım adına söyleyeyim ben. Mesela bir tarafın maddi durumu iyi velilerim var. Ama öbür yandan bir tane bile okul araç gereçlerini alamayan veliler var. Bu mesela çok önemli, maddi imkânsızlık bence.

Öğrt8: Bir malzeme istiyorsun, en azından bir karton bir şey istediğin zaman bile % 70-80'i getirmiyor. Sebebini sorduğun zaman işte babamda 1 lira yoktu, 2 lira yoktu, bahane bu. Yani sürekli ekonominin arkasına sığınılmış, mazeretlerle bir şeyler yapılmaya çalışılıyor.

Öğrt9: Bu okul daha çok göç alan bir yer. Kepez bölgesi zaten çok göç alan bir yer. Daha çok Doğu'dan, Güneydoğu Anadolu'dan gelen insanların çocukları var. Zaten durumları iyi olmayan insanlar yani. Geldiğinde de işte asgari ücretle iş bulan insanlar bunlar. Ekonomik anlamda, çocukların ekonomik durumları kötü, ailelerinin genel olarak kötü. Asgari ücretle çalışan insanlar. Şey var hani maddi

olarak gidersizlik var bir, anne babalarda, babalar çalışıyor zaten burada, anneler ev hanımları genelde. Yani öncelikli ihtiyacı onların temel ihtiyaçlar hani. 750-800'le geçinen insanlar bunlar.

2. olarak % 75 ile göçle gelen öğrencilerin akademik başarısının düşük olması gelmektedir. Öğretmenlerden 3 tanesi bu sorunu belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Mesela bizim okuldaki çok iyi öğrenciler de iyi okullara gidiyorlar. Ama gelen öğrenciler bir o kadar iyi olmuyor yani. Başarı profili çok yüksek değil. Nakil gidenlerin başarı profili yüksek. Nakil gelenlerin böyle orta, işte okuma yazmayı öğrenmiş, dört işlem yapabildiği kadar yapıyor yani ilköğretim açısından bu şekilde.

Öğrt8: Gidenler oldu. Başka okula gidenler oldu veya başka şehre taşınanlar oldu. Onun dışında bir problem olmadı. Gelen giden öğrenciyle ilgili bir sorun olmadı. Gidenler iyi, gelenler de gidenlerin dörtte biri kadar olanlar ancak geliyor. Bu bizi olumsuz etkiliyor sonuçta.

Öğrt9: Bana da 1. sınıftan beri 10-15 tane öğrenci geldi. Gelenler çok iyi değildi. Sadece bir tane öğrencim iyiydi. Gitti o da zaten. Gelenlerden çok fazla kalan da olmadı. Onlar tekrar başka yerlere gitti. Okuma yazma bilmeyen var çok fazla 3-4 vardı yani. Gelenlerin hiçbiri çok iyi değildi. Okuma yazma bilmeyince baştan okuma yazmaya geçiyorsun. Tekrar en baştan başlamak zorunda kalıyorsun onlarla. İlgilenmek gerekiyor. Özel bir ilgiye ihtiyaçları var. Şimdiye kadar gelenlerden 1 tane vardı iyi başka da yoktu yani.

3. olarak % 50 ile göç yaşamış velilerin çocuklarına karşı ilgisiz olması gelmektedir. 4 öğretmenden 2 tanesi bu sorunu dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt6: eğitimle ilgili yani öğrenci velilerinin ilgisizliği var ilk önce. Hani eğitim 3 sacayağıdır sonuçta. Aile çok önemli bir faktör. Aile ilgisizliğinden kaynaklanan problem var. Çocukların desteklenmemesiyle ilgili problem var. Ödev takip etmiyor. Ödev sıkıntıları var. Bunun gibi şeyler.

Öğrt9: Hani aileler çok ilgili değil. Daha çok öncelikli ihtiyaçlarını, temel ihtiyaçlarını karşılama derdinde insan hani. Okutma derdinde değil. Sorun buradan geliyor zaten. Şey var. Bir ailenin okutacağım gözüyle bakması, bütün ihtiyaçlarını

gidermesi var, ilgilenmesi var. Bir de hiç ilgilenmemesi, ihtiyaçlarını karşılamaması var.

4. olarak % 25 ile göç yaşamış öğrencilerin derslere karşı ilgisiz olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt8: Benzer problemleri biz de yaşıyoruz işte. Sürekli öğrenci sirkülâsyonu, işte ailelerin ekonomik kaygıları. Çocukların derse karşı tutumları da önemli. Çocuk derse karşı bir ilgi göstermeyince ailesi de ister istemez o yönde harcama da yapmak istemiyor. Yani dolayısıyla hem çocuktaki ilgisizlik hem ailede eğitime karşı bakış açısı buradaki eğitimi olumsuz etkiliyor. Dersi araştırmaya karşı zaten çocuğun bir isteği yok. Araştırma isteği yok. Araştırma olmadığı için merak da yok çocukta. Merak edilmeyen bir şey de öğrenilmez. Yani çocuklar okula geleyim gideyim havasındalar çoğu zaten. O yüzden dersler şey olmuyor, akıcı olmuyor.(...) Şu aşamada kız çocukları okumaya biraz daha hevesli. Onlar daha fazla gayret gösteriyor. Erkeklerden sadece 2 öğrenci çaba gösteriyor. İşte birisi öğretmen arkadaşın oğlu, diğeri zeki bir öğrenci olduğu için onu sürekli motive ederek devam ettiriyoruz. Fakat ortaokula geçtikleri zaman kızlar da herhalde ergenliğin vermiş olduğu davranış bozukluklarından olsa gerek ki onlar da farklı şeylere heves etmeye ve özen duymaya başlıyorlar. Yani şu an baktığımız zaman kızlar daha başarılı daha derslerde aktifler. Erkekler biraz daha geri planda kalıyor ama büyüdükçe bu durum tersine dönüyor. Özellikle bu bölgede tam tersine dönüyor. Aile zaten uğraşmıyor. Çocukta da o yönde bir çaba yok zaten. Çocuk uğraşsa hani anne baba belki destekleyecek ama çocukta o yönde şu an bir gayret yok. Ne olur, büyüdükçe aklı erdikçe okumanın önemini kavrarsa eğer belki değişebilir. Ama durum şu pek şey değil yani iç açıcı değil.

5. olarak yine % 25 ile velilerin veli toplantılarına katılmaması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt9: Hani çok fazla mesela veli toplantısı yaptığım zaman, belki benim sınıfım biraz daha iyi ekonomik anlamda. Veli toplantıları genel anlamda söylüyorum, okulun geneli anlamında öyle çok veli toplantılarına katılım yok. Merkezdeki gibi değil yani.

Öğretmenlerin okullarında yaşadığı eğitsel sorunlar hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; velilerin ekonomik sıkıntıları nedeniyle öğrencilerin ders araç

gereçlerini temin edememesi, göçle gelen öğrencilerin akademik başarısının düşük olması, göç yaşamış velilerin çocuklarına karşı ilgisiz olması, göç yaşamış öğrencilerin derslere karşı ilgisiz olması, velilerin veli toplantılarına katılmaması gibi eğitsel sorunları yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

4.5.3.Öğretmenlerin Göç Yaşamış Öğrencilerin Sorunları Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğretmenlerin göç yaşamış öğrencilerin sorunlarına ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.24.'te elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.24. *Öğretmenlerin Göç Yaşamış Öğrencilerin Sorunları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Göç Yaşamış Öğrencilerin Sorunları	Öğrt6	Öğrt7	Öğrt8	Öğrt9	F	%
1)Ailelerinin ilgisiz olması		√		√	2	50
2)Ailelerinin okutmama düşüncesi			√	√	2	50
3)Uyum sorunu yaşama	√				1	25
4)Ders araç gereçlerini temin edememe		√			1	25
5)Evde yaşayan birey sayısının fazlalığı nedeniyle ders çalışma ortamı olmaması		√			1	25
6)Önünde örnek alabileceği bir ailenin olmaması			√		1	25

Tablo 4.24.'e göre, öğretmenlerin göç yaşamış öğrencilerin sorunları hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; ilk sırada % 50 ile ailelerinin ilgisiz olması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Şimdi çocuğun dersleriyle, durumuyla, okulla çok fazla ilgilenmiyorlar zaten. Evde ders çalışma ortamı yok. Ders çalışmasına gerek yok zaten öyle bir önünden oğlum oku, kızım şöyle yap falan yok. Belli işte 3-5 tane öğrenciler. Onun dışındakiler fotokopiyi veriyorsun yapmadan geliyor. Bu ilgilenilmesiyle alakalı, ailenin ilgilenmesi.

Öğrt9: Merkezde çocuklar hem özel ders alıyorlar hem dershaneye gidiyorlar hem de aile ilgili. Burada dershaneyi bırak, özel dersi bırak aile ilgili değil. Çocuğun hangi sınıfa bile gittiğini veliler bilmiyor mesela hangi sınıfta olduğunu. Senede bir kere geliyor öğretmenle görüşmeye. O da çok iyi olanları. Çok ilgili değiller yani. Genelde ailede babalar çalıştığı için anneler ilgileniyor. Toplantılara da genelde anneler katılıyor. Maddi durumu iyi olan veliler biraz daha ilgili çocuklarıyla okutma anlamında. Kötü olanlar zaten ilgilenmiyorlar.

2. olarak % 50 ile ailelerinin okutmama düşüncesi gelmektedir. 4 öğretmenden 2 tanesi bireysel görüşmelerde olduğu gibi ailelerin çocukları okutmama düşüncesine sahip olduklarını dile getirmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt8: Kızlar okumazsa burada başına gelecek şey belli. O yüzden şu an için durum bu. Başına kötü bir koca gelebilir, başka bir şey gelmez. Evlenir yani ne olacak ki sonuçta kendileri de diyor zaten hocam bu okumazsa ben bunu evlendireceğim diye aile zaten söylüyor. Ona göre diyor. Fazla uğraşmasan da olur yani aile bunu söylüyor. Ben bunu okutacağım diyemiyor aile. Ben bunu mecbur eğitim bitsin evlendireceğim diyor. Yani herhalde varacağı kişi hazır ki böyle bir düşünceye sahipler. Yani bunu açık açık söyleyebiliyor tabi veli. Daha çok annelerle görüştüğümüz için hocam bu okumaz zaten kıt kafalı diyor. Hani yakıştırma da bu kıt kafalı. Uğraşma bunla diyor. Okulu bitirsin biz zaten bunu kocaya vereceğiz diyor. Şu anki durum o. Erkeklerde zaten okutma niyeti onlarda zaten yok. Onlar için bu işte 15-16 yaşına gelince eve para getiren bir gelir kapısı gibi. Yani işte sanayide çalışacak, fırında çalışacak, her ay 300-500 lira eve para getirecek evi döndürecek gözüyle bakılıyor. Ben şu an açık söyleyeyim sınıfımda 15 erkek var Bu erkekten 2'si okur. Yani okutulur ikisi. O da biri öğretmen arkadaşın oğlu, diğeri de zeki bir çocuk ama ailesinin maddi durumu yeterli. O çocuğu destekleyerek bir şey yapmaya çalışıyoruz zaten. Ama onun dışında sınıfım olmasına rağmen pek bir şey yapacaklarını zannetmiyorum ikisi dışında.

Öğrt9: Hani çok ta okutayım gözüyle bakmıyor insanlar. Sadece geçimini sürdürüyor. O kaygı, okuma kaygısı yok insanlarda. Bir de geleceği göremiyor ki insanlar. Belki 1 sene sonra buradan da taşınacak. Zaten nakil gelip buradan başka bir yere taşınan öğrenciler de çok fazla. Bir süre duruyor, bir süre sonra başka bir yere gidiyor işten dolayı. En önemli şey ekonomik nedenler burada. Çocuk da o anda neyi öncelik alacaktır? Annesinin bakış açısını sonuçta. Ailesi okutmayacaksa çocuk neden okusun. Yani gelecek kaygıları var insanların. O yüzden çocuk ben okuyayım da meslek sahibi olayım şeyiyle bakmıyor ki. Aile de öyle bakmıyor.

3. olarak % 25 ile uyum sorunu yaşama gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt6: Uyum sorunu var. Ben bu yıl başladım burada. Tabi ki yeni gelen öğrenci adapte olmakta zorlanıyor. Hani 1-2 ay nerdeyse sınıfa alışmakta zorluk çekiyor. Öğretmeni anlamada sıkıntı yaşıyor. Bu gibi şeyler yaşanıyor. Göçle gelen çocukların böyle bir sıkıntısı var.

4. olarak % 25 ile ders araç gereçlerini temin edememe gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Araç gereç eksik olduğu zaman konuyu anlatırken bir defteri, kalemi, en basit araç gereci bile çocukların çoğunun yok. Fotokopi çekmek bile bazen zorlaşıyor.

5. olarak % 25 ile evde yaşayan birey sayısının fazlalığı nedeniyle ders çalışma ortamı olmaması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Burada mesela çok çocuklu aileler var. Onun biraz etkisi var. Benim sınıfta fazla yok ama olanlar var mesela çok çocuklu. Evde bunların ders çalışma ortamı yok. Çok çocuk olunca da böyle şeyler ortaya çıkıyor.

6. olarak % 25 ile önünde örnek alabileceği bir ailenin olmaması gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt8: Ama temelinde şey var, çocuğun eğitime bakış açısı yani. Öğreneyim, yapayım, uğraşayım, ya tabi bunda önündeki rol modelin de önemi büyük. Çocuğun önündeki model anne-baba. O da işte biri halde çalışıyordur, biri turizmcidir otelde yarım sezon işçi oldukları için. Çocuğun önünde alabileceği bir model de yok. Ben şunun gibi olayım dediği insanlar genelde hepsi sokakta geziyor zaten. Dolayısıyla bu, sınıfa da yansıyor. Eğitim öğretim ortamına da yansıyor. Bunu düşündüğün zaman meslek açısından şey olmuyor yani verimli çalışma olmuyor. Çocuğun derse katılımı yeteri kadar sağlanmıyor. Merak zaten yok. Şunu yapalım, öğrenelim, bu nedir diye bir araştırma istekleri de olmadığı için bizim için en büyük sıkıntı bu.

Öğretmenlerin göç yaşamış öğrencilerin yaşadığı sorunlara yönelik görüşleri yorumlanırsa; ailelerinin ilgisiz olması, ailelerinin okutmama düşüncesi, uyum sorunu yaşama, ders araç gereçlerini temin edememe, evde yaşayan birey sayısının fazlalığı nedeniyle ders çalışma ortamı olmaması, önünde örnek alabileceği bir ailenin olmaması gibi sorunları dile getirmişlerdir.

4.5.4.Öğretmenlerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlarla İlgili Çözüm Önerileri Hakkındaki Görüşleri

Bu probleme yanıt bulabilmek amacıyla öğretmenlerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri ile ilgili frekans ve % dağılımı belirlenmiştir. Tablo 4.25.'te elde edilen veriler görülmektedir.

Tablo 4.25. *Öğretmenlerin Göç Alan Bölgelerde Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri	Öğrt6	Öğrt7	Öğrt8	Öğrt9	F	%
1)Göç yaşamış aileler seminer vb. çeşitli faaliyetlerle eğitilmelidir.		√	√		2	50
2)Göç alan bölgelerdeki çocuklara yönelik ücretsiz kurslar açılmalıdır.		√		√	2	50
3)MEB göç alan bölgelerdeki okullara donanım olarak destek sağlamalıdır.	√				1	25
4)Çocuklara çatışma çözme ve öfke denetimi konularında eğitim verilmelidir.	√				1	25
5)Aileler çocuklarına küçük yaşta ders çalışma alışkanlığı kazandırmalıdır.		√			1	25

Tablo 4.25.'e göre, öğretmenlerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlar hakkındaki çözüm önerileri yorumlanırsa; ilk sırada % 50 ile "Göç yaşamış aileler seminer vb. çeşitli faaliyetlerle eğitilmelidir." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Aile eğitimleri çok önemli burada. Hani çocuğun okumasından çok ailenin eğitimi çok önemli. En başta aile topluma kazandırılmalı. Aileye okulun, eğitimin önemi fark ettirilmeli ki çocukları daha çabuk kazanalım. Başarının artması için veliler bilgilendirilmeli. Aile eğitimleri verilmeli. Ailelere bu konularda seminerler yapılmalıdır.

Öğrt8: Aileleri eğitimin içine katmalıyız. Aileleri biraz daha eğitimin içine katarak ailelerin eğitimle ilgili bakış açısını değiştirerek daha olumlu yöne getirebiliriz. Aileleri bu konularda eğitmeliyiz.

2. olarak aynı oranda % 50 ile "Göç alan bölgelerdeki çocuklara yönelik ücretsiz kurslar açılmalıdır." gelmektedir. 4 öğretmenden 2 tanesi bu çözüm önerisini ifade etmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Ek kurslar olabilir çocuklar için. Böylece bu bölgelerdeki çocukların eksikleri kapatılabilir.

Öğrt9: Öğretmenler elinden geleni yapıyor ama bazı çocukların desteğe ihtiyacı olabilir bunun için zaman harcayabilirler ekstra. Bu çocuklara ücretsiz kurlar

açılabilir. Tabi ki sınıflar aslında çok kalabalık değil. Daha kalabalık sınıflar biliyoruz.

3. olarak % 25 ile "MEB göç alan bölgelerdeki okullara donanım olarak destek sağlamalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt6: Eğitim açısından neler yapılabilir, yine öğretmenler açısından bir problemimiz yok. Öğretmenlerimiz yeteri kadar çaba gösteriyorlar. Donanımız çok iyi değil onla alakalı bilgisayar alınabilir veya projeksiyon alınabilir, bizim için daha iyi olabilir.

4. olarak % 25 ile "Çocuklara çatışma çözme ve öfke denetimi konularında eğitim verilmelidir." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt6: Sıkıntılı öğrenciler eğer gerçekten çatışma çözme eğitimiyle en azından derslere katılımı sağlanabilirse, öfke denetimi eğitimiyle, o tarz şeylerle derslere katılımı sağlanıp, en azından derslere girdiğinde dersin düzenini bozmayacak şekilde davranış kalıplarını geliştirebilirlerse problem yaşanmayacaktır. Daha başarılı bir noktaya gelinebilir bu şekilde.

5. olarak % 25 ile "Aileler çocuklarına küçük yaşta ders çalışma alışkanlığı kazandırmalıdır." gelmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrt7: Ailelerin ilgisiyle çocuklara olan ilgisiyle ben ciddi şeylerin olabileceğine inanıyorum. İlkokulda kazandırılmalı bu alışkanlıklar hem ders çalışma hem başarılı olma duygusu. Hani ağaç yaşken eğilir misali çocuğun üzerine biraz düşmeli aile. Böylece sorunlar azalarak başarı artar diye düşünüyorum.

Öğretmenlerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlar ilişkin çözüm önerileri hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; "Göç yaşamış aileler seminer vb. çeşitli faaliyetlerle eğitilmelidir.", "Göç alan bölgelerdeki çocuklara yönelik ücretsiz kurslar açılmalıdır.", "MEB göç alan bölgelerdeki okullara donanım olarak destek sağlamalıdır.", "Çocuklara çatışma çözme ve öfke denetimi konularında eğitim verilmelidir.", "Aileler çocuklarına küçük yaşta ders çalışma alışkanlığı kazandırmalıdır."gibi çözüm önerilerini ifade etmişlerdir.

4.6. Doküman Analizinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin göç hakkındaki algılayışlarını daha belirgin hale getirmek için öğrencilerden göçün onlar için ifade ettiği anlamı yansıtan çizimler yapmaları istenmiştir. Yapılan bireysel görüşme ve grup odaklı görüşme sonuçlarına göre doküman analizi yapmak için öğrencilerin bu çizimleri incelenmiştir. Aşağıda her bir öğrencinin çizimi ve bu çizimlerine ilişkin betimlemeler ve yorumlar yer almaktadır.

Şekil 4.1. Göçün Başlangıç Aşamasında Öğrencilerin Memnuniyetsizliği

Şekil 4.1.'de yer alan göçün başlangıç aşamasında öğrencilerin memnuniyetsizliğini anlatan resim bir kız öğrenci tarafından çizilmiştir. Resimde bir ev, bir araba ve üç insan figürü yer almaktadır. Burada yer alan üç insan figürü aslında biri öğrenci diğerleri öğrencinin anne ve babası olmak üzere üç kişiyi temsil etmektedir. Resimde üç kişinin evlerinden çıkıp göç etmek üzere bir arabaya doğru yöneldikleri görülmektedir. Üç kişinin de ellerinde çanta görülmektedir. Öğrenci ile anne babasının yüzleri üzgün durumdadır. Öğrencinin üzerindeki konuşma balonunda keşke evimizden taşınmasak ifadesi yer almaktadır. Bütün bu çizilenlerden yola çıkarak resmi şu şekilde yorumlayabiliriz: Buradaki öğrenci ailesiyle birlikte göç

edeceği zaman yaşadığı yerden taşınmayı istememekte ve bu duruma üzülmektedir. Göç, öğrencilerin hayatını mutsuzluğa sebep olacak bir şekilde etkilemektedir.

Şekil 4.2. Bazı Öğrencilerin Göç Ederken Arkadaşlarından Ayrılmakta Zorluk Yaşaması

Şekil 4.2.'de yer alan bazı öğrencilerin göç ederken arkadaşlarından ayrılmakta zorluk yaşamasını gösteren resim bir kız öğrenci tarafından çizilmiştir. Resimde bir ev, bir araba ve 5 insan figürü yer almaktadır. Burada yer alan 5 insan figürü aslında biri öğrenci diğerleri öğrencinin arkadaşları olmak üzere beş kişiyi temsil etmektedir. Bu resimde öğrenci evin yanındaki iki arkadaşıyla vedalaşıp yanlarından ayrılmaktadır. Arkadaşları ağlayarak birbirlerine sarılmaktadırlar. Öğrenci daha sonra oyun oynayan iki arkadaşıyla daha vedalaşmak için kollarını açarak onların yanına doğru gitmektedir. Bu çizilenlerden yola çıkarak resmi şu şekilde yorumlayabiliriz: Ailesiyle birlikte göç etmek zorunda kalan bazı öğrenciler yaşadığı yerdeki arkadaşlarından ayrılırken zorluk yaşamakta ve bu duruma üzülmektedirler.

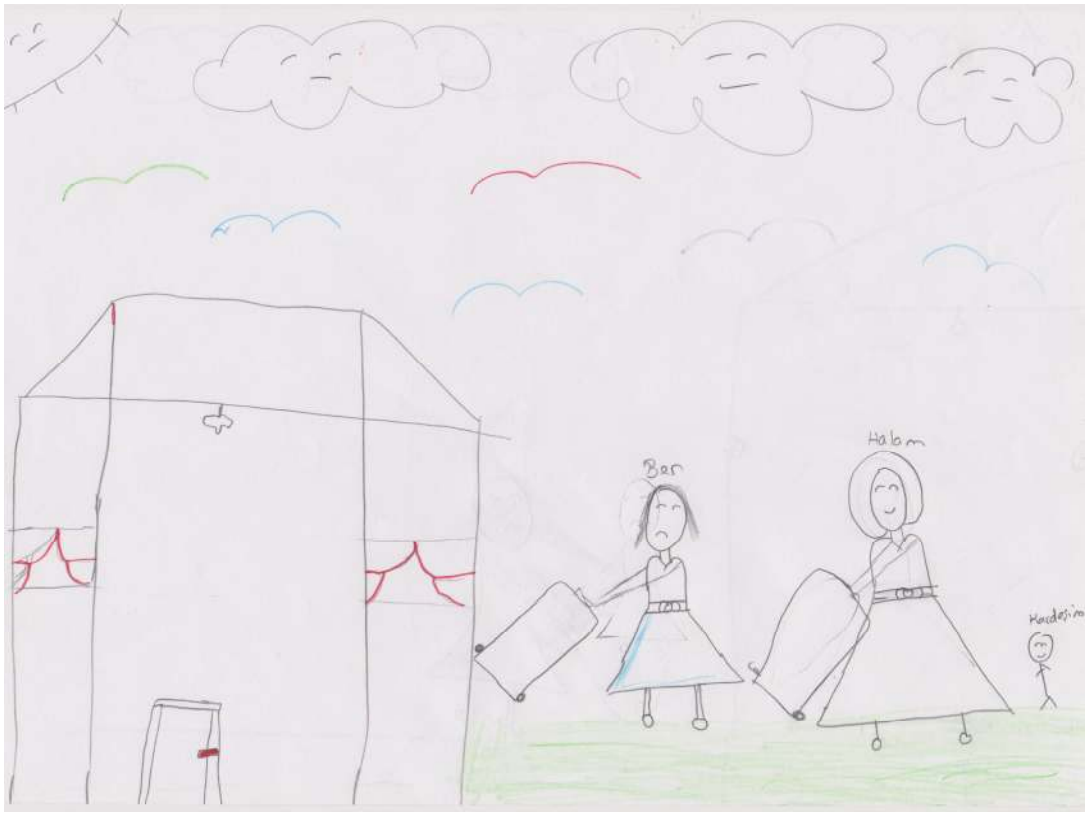

Şekil 4.3. Parçalanmış Ailelerin Çocuklarının Yakın Akrabalarıyla Göç Etmesi

Şekil 4.3.'te yer alan parçalanmış ailelerin çocuklarının yakın akrabalarıyla göç etmesini gösteren resim bir kız öğrenci tarafından çizilmiştir. Resimde bir ev ve üç insan figürü yer almaktadır. Burada yer alan üç insan figürü aslında biri öğrenci, biri öğrencinin kardeşi, diğeri de öğrencinin halası olmak üzere üç kişiyi temsil etmektedir. Bu resimde öğrenci, halası ve kardeşiyle göç etmek üzere evlerinden ayrılmaktadırlar. Öğrencinin ve halasının ellerinde valizler bulunmaktadır. Öğrencinin yüzünde üzgün bir ifade yer almaktadır. Bu çizilenlerden yola çıkarak resmi şu şekilde yorumlayabiliriz: Parçalanmış ailelerin çocukları anne ve babalarından ayrı yaşamaktadırlar. Bu öğrenciler yakın akrabalarının yanına göç etmek zorunda kalmakta ve bu durumdan üzüntü duymaktadırlar.

Şekil 4.4. Göç Yaşayan Öğrencinin Geldiği Ortamda Mutsuz Olması

Şekil 4.4.'te yer alan göç yaşayan öğrencinin geldiği ortamda mutsuz ve üzgün olmasını gösteren resim bir kız öğrenci tarafından çizilmiştir. Resimde bir insan figürü yer almaktadır. Burada yer alan insan figürü öğrencinin kendisini temsil etmektedir. Resmin hangi ortama ait olduğu belli değildir. Öğrencinin yüz ifadesine bakılırsa göç ederek geldiği yeni bir ortamda mutlu olmadığını düşünmektedir. Öğrencinin resim üzerindeki açıklaması da bu durumu desteklemektedir. Resmin üzerindeki açıklamadan öğrencinin göç ederek geldiği yeni ortamda üzgün olduğu anlaşılmaktadır. Buradan yola çıkarak şu yorumu yapabiliriz: Göç yaşayan öğrenciler yeni geldikleri ortama uyum sağlamakta sıkıntı yaşayıp kendilerini üzgün hissetmektedirler.

Şekil 4.5. Göç Yaşayan Öğrencinin Eski Öğretmenini Özlemesi Ve Uyum Sağlayamaması

Şekil 4.5.'te yer alan göç yaşayan öğrencinin eski öğretmenini özlemesi ve uyum sağlayamamasını gösteren resim bir kız tarafından çizilmiştir. Resimde bir okul, okulun bahçesinde bir minibüs ve altı insan figürü yer almaktadır. Burada yer alan altı insan figürü biri öğrencinin kendisi, ikisi öğrencinin anne ve babası ve üçü de okuldaki göç yaşayan diğer öğrenciler olmak üzere altı kişiyi temsil etmektedir. Resim bir okul bahçesi ortamına aittir. Öğrencinin ve annesinin yüz ifadelerine bakıldığında ağladıkları görülmektedir. Babanın ve diğer öğrencilerin yüz ifadelerinden ise üzgün oldukları anlaşılmaktadır. Öğrencinin resim üzerindeki açıklaması bu resmi yorumlamada çok önemli yere sahiptir. Resim üzerindeki açıklamada öğrenci, öğretmenini çok özlediğini ifade etmektedir. Buradan yola çıkarak şu yorumu yapabiliriz: Öğrenci göçle birlikte öğretmen değişikliği yaşadığı için uyum sağlayamamakta ve eski öğretmeninin özlemektedir. Öğrencinin ailesi de bu duruma üzülmektedir.

Şekil 4.6. Göç Yaşayan Öğrencinin Yeni Arkadaşlarıyla Uyumsuzluk Yaşaması Ve Eski Arkadaşlarını Özlemesi

Şekil 4.6.'da yer alan göç yaşayan öğrencinin yeni arkadaşlarıyla uyumsuzluk yaşaması ve eski arkadaşlarını özlemesini anlatan resim bir kız öğrenci tarafından çizilmiştir. Resimde bir ağaç, ağaca yapılmış iki salıncak, bir kitap dolabı ve sekiz insan figürü yer almaktadır. Burada yer alan sekiz insan figürü aslında biri öğrencinin kendisi, diğeri öğrencinin arkadaşları olmak üzere iki kişiyi temsil etmektedir. Bu resimde öğrencinin kitap dolabına kitabını koyduğu görülmektedir. Öğrenci kitabını koyarken ağlamaktadır. Öğrencinin resim üzerindeki açıklaması bu resmi yorumlamada önemli yere sahiptir. Resim üzerindeki açıklamada öğrenci arkadaşını özlediğini belirtmektedir. Salıncakta sallanan öğrenci diğer öğrenciyle bir tartışma yaşamaktadır. Öğrenci daha sonra eve doğru gitmektedir. Buradan yola çıkarak şu yorumu yapabiliriz: Öğrencinin göç yaşadıktan sonra yeni arkadaşlarıyla uyum sağlayamaması aralarında tartışmalara neden olmaktadır. Öğrenci bu uyumsuzluk sebebiyle kendini yalnız hissetmekte ve eski arkadaşlarına özlem duymaktadır.

Şekil 4.7. Göç Yaşayan Öğrencinin Eski Evinden Ayrılmak İstememesi Ve Üzülmesi

Şekil 4.7.'de yer alan göç yaşayan öğrencinin eski evinden ayrılmak istememesi ve üzülmesini anlatan resim bir erkek öğrenci tarafından çizilmiştir. Resimde iki ağaç, bir park, bir yol, bir güneş, bir okul, iki ev ve üç insan figürü yer almaktadır. Burada yer alan iki ev figürü biri öğrencinin eski evi, diğeri yeni evi olmak üzere iki evi temsil etmektedir. Üç insan figürü ise biri öğrenci, diğerleri öğrencinin anne ve babası olmak üzere üç kişiyi temsil etmektedir. Bu resimde öğrencinin anne ve babası ellerindeki valizlerle evden ayrılmak üzere yola çıkmaktadırlar. Öğrenci ise evin önünde beklemektedir. Öğrencinin ve annesinin yüzünde üzgün bir ifade bulunmaktadır. Öğrencinin çizdiği güneş figürü bu resmi yorumlamada önemli yere sahiptir. Güneşin üzerine çizilmiş üzgün bir yüz ifadesi vardır. Buradan yola çıkarak şu yorumu yapabiliriz: Öğrenci göç edip başka bir yere taşınmayı istememektedir. Bu nedenle anne ve babası evden taşınmak üzere yola çıkarken öğrenci evin önünde üzgün bir şekilde beklemekte ve gitmekte direnmektedir. Annesi de bu duruma çok üzülmektedir. Öğrencinin güneş üzerine çizdiği üzgün yüz ifadesi de yaşadığı üzüntüyü ortaya çıkarmaktadır.

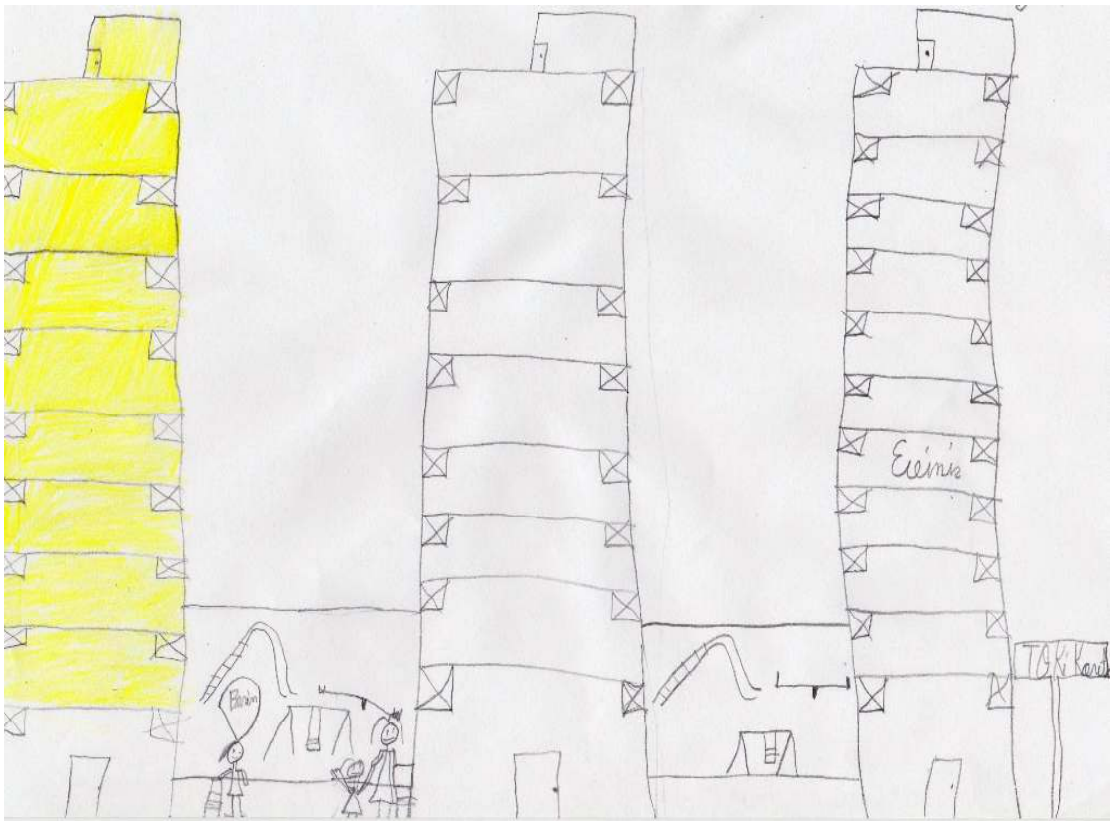

Şekil 4.8. Göç Yaşayan Öğrencinin Yeni Ortamında Yalnızlık Yaşaması Ve Arkadaş Arayışı İçinde Olması

Şekil 4.8.'de yer alan göç yaşayan öğrencinin yeni ortamında yalnızlık yaşaması ve arkadaş arayışı içinde olmasını anlatan resim bir erkek öğrenci tarafından çizilmiştir. Resimde iki park, üç bina ve üç insan figürü yer almaktadır. Burada yer alan üç insan figürü biri öğrenci diğerleri bir çocuk ve annesi olmak üzere üç kişiyi temsil etmektedir. Bu resimde öğrencinin yeni taşındığı evin TOKİ konutlarında olduğu görülmektedir. Öğrenci binaların arasındaki bir parkta yanında annesi olan bir çocukla karşılaşmaktadır. Bu çocuk öğrenciye doğru bakıp elini kaldırmaktadır. Buradan yola çıkarak şu yorumu yapabiliriz: Öğrencinin taşındığı ev yüksek binaların olduğu TOKİ konutlarıdır. Öğrenci alışmakta zorluk çektiği bu çevrede yalnızlık yaşamaktadır. Öğrenci yalnız gittiği bir parkta oradaki bir çocukla tanışmak istemektedir. Öğrenci bir arkadaş edinip birlikte oynamayı düşünmektedir.

BÖLÜM V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma ile göç alan okullarda yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin yaşadıkları sorunlar ve çözümleri hakkındaki görüşleri nitel desenli olarak araştırılmıştır. Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular, yapılan çözümlemelere dayalı olarak ortaya çıkan sonuçlar ve geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Araştırmada kullanılan nitel desen, yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin söz konusu sistemler hakkındaki düşüncelerinin derinlemesine elde edilmesini sağlamıştır. Nitel araştırmanın doğası gereği genelleme yapılmamakla birlikte yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin söz konusu sorunlar hakkındaki düşüncelerinin öğrenilmiş olması konunun farklı boyutlarıyla birlikte bir bütün olarak görülmesi açısından önemlidir.

5.1.1. Bireysel Görüşmelerden Elde Edilen Sonuç

5.1.1.1. Yöneticilerle Yapılan Bireysel Görüşmelerle İlgili Sonuçlar

Yöneticiler tarafından okulun eğitim koşulları ile ilgili olarak yoğun olarak göç alan bir bölge olduğu için sorunların fazla olması, kavga, şiddet, küfür etme, hırsızlık vb. disiplin sorunlarının fazla olması görüşleri en üst seviyede (yöneticilerin tamamı tarafından belirtilmiş) olarak görülmektedir. Ayrıca bölgedeki siyasi sorunların okula yansımasıyla sorunların ortaya çıkması, velilerin ekonomik sıkıntı içinde olmasının okula yansıması, öğretmenin saygısızlık, saldırı ve aracına zarar verilmesi gibi olaylardan dolayı kendini güvende hissetmemesi görüşlerinin de yoğun olarak belirtildiği görülmektedir.

Yöneticilerin bölgenin yoğun olarak göç almasının sorunlara neden olduğu ifade etmesi Nar'ın (2008) araştırmasını desteklemektedir. Yöneticilere göre, okullarına nakil gelen öğrenci sayısının çok fazla olduğu, bu durumun idari işleri yavaşlattığı bulgusu bu araştırmayla örtüşmektedir.

Yöneticilerin okullarında yaşadıkları eğitsel sorunlar olarak nakil gelen ve giden öğrencilerin fazla olması nedeniyle öğrenci sirkülâsyonu yaşanması, göçle gelen

öğrencilerin akademik başarısının düşük olması, devamsızlık sorunlarının fazla olması, öğretmenlerin sık tayin istemesi sorunları yöneticilerin çoğunda görülmektedir.

Yine Nar'ın (2008) araştırmasına göre yöneticiler, öğretmenlerin göç alan bölgelerdeki okullarda kalmak istemediklerini belirtmiştir. Öğretmenler kendilerini bu okullarda geçici görmektedirler bu nedenle öğretmenlerin performansları düşmektedir. Bu sorun araştırmada yöneticilerin ifade ettiği öğretmenlerin sık tayin istemesi sorunuyla benzer niteliktedir.

Yöneticilerin göç yaşamış ailelerle ilgili yaşadıkları sorunları yorumlanırsa; ailelerin Türkçe bilmemesi nedeniyle iletişimde sıkıntı yaşanması, ailelerin okulu bir yardım kurumu gibi görmesi ve okuldan maddi yardımlar beklemesi, ailelerin okula karşı ilgisiz olması, çocuklarını arkadaş seçimi konusunda yönlendirmeleri sorunları yöneticilerin çoğunda yaşanmaktadır. Ayrıca veli toplantılarına katılımlarının yetersiz olması, ailelerin çocuklarına ilgi göstermemesi, ailelerin kız çocuklarını okutmak istememesi, ailelerin çocuk sayısının fazla olması, ekonomik sıkıntılar nedeniyle çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayamama, ailelerin eğitim ve kültür seviyelerinin düşük olması, çocuklarını sadece para cezasından kurtulmak ve zorunlu olduğu için okula göndermeleri, okula karşı önyargılı olmaları, ailelerin kalabalık olması, ailelerin ekonomik sıkıntılar nedeniyle okula destek olamaması, ailelerin iş sıkıntısı nedeniyle sürekli taşınmaları gibi sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Avcı, Koçoğlu ve Ekici'nin (2013) araştırmasında göç yaşamış ailelerle ilgili karşılaşılan güçlüklere bakıldığında okul yöneticilerinin büyük çoğunluğuna göre dil sorunları ve ekonomik sıkıntıların ailelerde sık görülen problem olduğudur. Genelde ekonomik durumu iyi olmayan aileler fakirliklerini öne sürmekte ve parasal yardım isteyeceklerini düşündüklerinden okul yönetiminden uzak durmaktadırlar. Aynı zamanda çoğunluğu kırsal kesimden göç ile gelen ailelerin Türkçe bilmemesi veya etkili iletişim kuramaması da aileden kaynaklanan problemler arasındadır. Bu bulgular araştırmayla aynı yönde sonuçlar ortaya koymaktadır.

Nar (2008) yöneticilerin görüşlerine göre velilerin bir kısmının okuma yazma bilmemesi hatta Türkçe konuşamaması nedeniyle diyalog sorunlarının oluştuğunu ifade etmiştir. Bu sonuçla, araştırmada yöneticilerin Türkçe bilmemeleri nedeniyle ailelerle iletişimde sıkıntı yaşaması sonucu paralellik göstermektedir.

Göç yaşamış öğrencilerin yaşadığı sorunlarla ilgili yöneticilerin görüşleri yorumlandığında; öğrencilerin uyum sorunu yaşaması yöneticilerin tamamı tarafından ifade edilmiştir. Ayrımcılığa maruz kalma yine yöneticiler tarafından belirtilmiştir. Ayrıca dışlanma, kent kültürü olmaması ailelerinin parçalanmış olması, çevredeki farklı gruplar tarafından kullanılmak istenmeleri, çocuk üzerindeki aile baskısı, alay edilme, evde ders çalışma ortamının olmaması, ailelerin ilgisiz olması, içe kapanıklık, ailelerinin Türkçe bilmemesi nedeniyle iletişim sıkıntısı yaşamaları, aile bütçesine katkıda bulunmak için bir işte çalışmak zorunda kalmaları gibi sorunlar da dile getirilmiştir.

Karakuş'un (2006) araştırmasına göre yöneticiler köyden kente göç ile gelen çocukların büyük bir çoğunluğunun sınıf seviyesinin altında bir seviyede bulunduğu hatta bazılarının okuma-yazma bilmediği ve bunların da öğretmenin çalışmalarını olumsuz etkilediğini ifade etmektedir. Başarılı olan çocukların da öğretmen ve çevre değişikliği nedeniyle uyumsuzluk yaşaması ve bocalaması bu araştırmaya paralel bir sonuç ortaya koymaktadır.

Yöneticilerden elde edilen çocukların aile bütçesine katkıda bulunmak için bir işte çalışmak zorunda kalmaları bulgusu Nar'ın (2008) araştırmasıyla aynı doğrultudadır. Yöneticilere göre, öğrencilerin aileleri tarafından bir işte çalıştırılmaları bulgusu araştırmayla örtüşmektedir.

Yine Avcı, Koçoğlu ve Ekici'nin (2013) araştırmasında okul yöneticilerinin çoğunluğuna göre en yoğun problem öğrencilerdeki uyum sorunu ve sorunlardan kaynaklı zamanla ortaya çıkan davranış bozuklukları ve başarısızlıktır. Göçlerle gelen öğrencilerin okul başarısına etkisine ilişkin okul yöneticilerinin tamamı bu öğrencilerin okul başarısını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar araştırmadan elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir.

Yöneticilerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri yorumlanırsa; "İnsanlar birbirine karşı hoşgörülü olmalıdır.", "Çeşitli kurumlar ve rehber öğretmenler tarafından göç yaşamış aile ve öğrencilere seminerler verilmelidir.", "Göç alan bölgelerde kentsel dönüşüm yapılmalı ve gecekondulaşma bitirilmelidir.", "Göç yaşamış aileler çocuklarının okuluna daha sık gelerek öğretmen ve idarecilerle iletişim kurmalıdırlar." önerilerinin daha yoğun olarak belirtildiği görülmektedir. Daha sonra ise yöneticiler "Çocuklara saygı, sevgi gibi değerlerin

kazandırılması gerekmektedir.", "Uyum problemlerinin ortadan kaldırılması gerekmektedir.", "Öncelikle göç durumu temelden engellenmelidir.", "Göç yaşamış ailelere sahip çıkılmalıdır.", "Göç yaşamış ailelere psikolojik destek verilmelidir.", "Göç yaşamış aileler ve öğrenciler sosyal yaşamın imkânlarından yararlandırılmalıdır.", "Göç veren bölgelerde insanlara istihdam sağlanmalıdır.", "Siyasi çözümler bulunmalıdır.", "Öğretmen kendini sürekli geliştirmeli ve vizyon sahibi olmalıdır.", "Göç yaşamış ailelerin kent kültürüne alışması gerekmektedir." gibi çözüm önerileri getirmiştir.

5.1.1.2. Öğretmenlerle Yapılan Bireysel Görüşmelerle İlgili Sonuçlar

Öğretmenlerin tamamına yakını tarafından okulun eğitim koşulları ile ilgili olarak, okulun bulunduğu bölgenin yoğun göç olması sebebiyle çeşitli sorunların yaşanması görüşü dile getirilmiştir. Daha sonra Antalya'nın diğer bölgelerine göre şartların zor olması ve okulun donanım eksikliğinin olması görüşleri öğretmenler tarafından genel olarak söylenmiştir.

Karakuş (2006) çalışmasında öğretmenlerin yoğun göç alan yerleşim yerlerindeki okullarda çalışmanın diğer okullara göre daha zor olduğunu düşündüklerini belirlemiştir. Bu nedenle de bu okullardan en kısa zamanda kurtulmanın yollarını aramaktadırlar. Bu okullarda çalışan öğretmenler karşılaşılan sorunlardan ötürü iş doyumlarının düştüğünü ve daha sinirli ve sabırsız hale geldiklerini, davranışlarının olumsuz yönde değiştiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu okullarda çalışmanın zor olduğunu düşünmeleri ile bu araştırmadaki öğretmenlerin çalıştıkları okulun şartlarının zor olmasını ifade etmeleri sonucuyla paraleldir.

Ayrıca öğretmenler velilerin okula ve çocuğuna katkıda bulunmaması, velilerin eğitime ve çocuğuna karşı ilgisiz olması, okulda güvenlik sorunlarının yaşanması, velilerin ekonomik sıkıntı nedeniyle çocuklarına imkânlar sunamaması, okulun donanım olarak iyi durumda olması, çocukların eğitime karşı ilgisiz olması, velilerin eğitim seviyesinin düşük olması, MEB desteği olmaması, öğrencilerin kalabalık ailelerde yaşamaları, velilerin öğretmene bakış açısının olumsuz olması, öğrencilerin göçten dolayı sık okul değiştirmek zorunda kalmaları, okulda temizlik sorunlarının yaşanması, velilerin Türkçe bilmemesi nedeniyle iletişim sorunu yaşanması gibi görüşleri belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin çalıştıkları okulla ilgili yaşadıkları kişisel sorunlarına ilişkin görüşlerini genel olarak yorumlandığında, göç yaşamış velilerle iletişim sıkıntısı yaşama, çeşitli sorunlar nedeniyle okuldan tayin istemeyi düşünmek zorunda kalma, veli ve öğrenciler tarafından saygısızlık, saldırı, aracına zarar verme vb. davranışlara maruz kalma sorunlarını öğretmenlerin çoğunun dile getirdiği görülmektedir. Ayrıca velilerin ekonomik sıkıntı nedeniyle okula katkıda bulunamamaları, okul ve okul çevresinde güvenlik sorunlarının yaşanması, karamsarlık yaşama, öğrenciye verilen emeğin karşılığını alamama, velilerin okuldan yardım bekleme düşüncesi, okulda hırsızlık olaylarının yaşanması, MEB'in okullarda öğretmenlere sahip çıkmaması ve değer vermemesi, velilerle kültürel açıdan sorun yaşama, okulda temizlik sorunlarının yaşanması, velilerin gelmemesinden dolayı tanışamama, ulaşım sıkıntısı yaşama, motivasyonun düşmesi gibi kişisel sorunlar da öğretmenler tarafından ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin okullarıyla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunlar yorumlanırsa; göç yaşamış velinin okula karşı ilgisizliği sorunu öğretmelerin tamamına yakını tarafından söylenmiştir. Daha sonra okulun akademik başarı durumunun düşük olması, öğrencilerde kavga, küfür, hırsızlık, kurallara uymama vb. davranış bozukluklarının görülmesi, velinin çocuğuna karşı ilgisiz olması, göçle gelen öğrencinin sınıf seviyesinin gerisinde kalması ve başarısız olması, velilerin ekonomik sıkıntı nedeniyle okula ve çocuklarına katkıda bulunmamaları, velinin çocuklara ders ve ödevlerinde destek olmaması, velinin eğitim ve kültür seviyesinin düşük olması sorunları yoğun olarak belirtilmiştir. Ayrıca öğretmenler öğrencilerin sigara, alkol, tiner, uyuşturucu vb. madde kullanımına yönelmeleri, göç yaşamış velilerin Türkçe bilmemesi nedeniyle sorun yaşanması, siyasi sıkıntıların okula ve öğrencilere yansıması, okulda donanım eksikliği olması, öğretmenlerin sık tayin istemesi, öğretimin 2. planda kalması, okulun bulunduğu mahallenin yoğun göç alması nedeniyle öğrenci sirkülâsyonu yaşanması, öğrencilerin devamsızlık yapması, okulda temizlik problemlerinin yaşanması, başarılı öğrencilerin aileleri tarafından okuldan alınıp başka okula gönderilmeleri, velilerin öğretmene bakış açısının olumsuz olması, öğrencilerin düzensiz yaşam sürmeleri, öğretmenlerin ilgisiz olması, sınıfların kalabalık olması, öğretmenlerin asli görevlerinin dışında işlerle uğraşmak zorunda kalması gibi eğitsel sorunlar da dile getirmişlerdir.

Öğretmenlerin ve yöneticilerin okullarında yaşadıkları göçle gelen öğrencilerin akademik başarısının düşük olması, öğrencilerde kavga, küfür, hırsızlık, kurallara uymama vb. davranış bozukluklarının görülmesi, göçle gelen öğrencilerin devamsızlık sorunlarının fazla olması, ailelerin Türkçe bilmemesi nedeniyle iletişimde sıkıntı yaşanması, öğretmenlerin sık tayin istemesi, bölgedeki siyasi sorunların okula yansımasıyla sorunların ortaya çıkması, velilerin ekonomik sıkıntı içinde olmasının okula yansıması, öğretmenin saygısızlık, saldırı ve aracına zarar verilmesi gibi olaylardan dolayı kendini güvende hissetmemesi, ailelerin eğitim ve kültür seviyelerinin düşük olması sorunlarının ortak olduğu görülmektedir. Bu yüzden göç alan bölgelerdeki okullarda çalışmanın yönetici ve öğretmenlerde benzer sorunlar ortaya çıkardığı söylenebilir.

Öğretmenlerin bazıları öğretimin 2. planda kaldığını ifade etmişlerdir. Bu bulgu Karakuş'un (2006) araştırmasını desteklemektedir. Araştırmaya göre öğretmenler öğretime yeterli zamanın ayıramamaktadır. Sürekli değişen mevcutlar ve yeni gelen öğrencilerin uyum sorunlarıyla ilgilenen öğretmenin önü kesilmektedir. Bunun gibi nedenler, öğretime ayrılan zamanın büyük bir kısmını çalmaktadır.

Nar'ın (2008) araştırması sonucunda öğretmenlere göre, veliler çocuklarının eğitimine karşı çok ilgisiz bir tavır içindedirler. Veli toplantılarına katılan veli sayısı çok az olmaktadır. Bu sonuçlar ile araştırmadaki öğretmenlerin belirttiği göç yaşamış velinin okula karşı ilgisizliği ve çocuğuna karşı ilgisiz olması sonuçları örtüşmektedir.

Öğretmenlerin göç yaşamış öğrencilerin yaşadığı sorunlarla ilgili görüşleri yorumlanırsa; okula ve yaşadığı çevreye uyum sağlayamama, evde yaşayan birey sayısının fazla olmasının olumsuz etkisi, ekonomik sıkıntı yaşama, Türkçeye hâkim olamama nedeniyle dil sorunları yaşama, ailelerin kendilerinden beklentileri olmaması, ailelerinin okutmama düşüncesi, aileleri tarafından bir işte çalıştırılmaları sorunları yoğun olarak söylenmiştir. Ayrıca ailenin ilgisizliği, arkadaşlarına ve çevresine karşı çekingenlik yaşama, okul dışından farklı grupların güvenlik tehdidi oluşturması, aile içinde şiddet, küfür vb. sıkıntıların yaşanması, arkadaşları tarafından dışlanma ve alay edilme, çevresinde gördüğü yaşama özenme, ailenin parçalanmış olmasının psikolojik olarak olumsuz etkisi, anne babanın okuma yazma

bilmemesinin olumsuz etkisi, toplama sınıflarda öğrenim görme ve erken yaşta okula başlama gibi sorunlar da ifade edilmiştir.

Nar'ın (2008) araştırmasına göre öğretmenlerin, öğrencilerinin aile bütçesine katkı sağlaması amacıyla küçük yaşta çalıştırıldıklarını ve ailelerin kız çocuklarını okutmak istememesini ifade etmeleri bu araştırmayla aynı sonucu ortaya çıkarmaktadır.

Yine Nar'ın (2008) araştırmasında öğretmenler, öğrencilerin ailelerinde şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Şiddete maruz kalan öğrenciler korkak ve sinik davranışlar göstermektedir. Bu bulgular araştırmanın öğrencilerin arkadaşlarına ve çevresine karşı çekingenlik yaşama ve aile içinde şiddet, küfür vb. sıkıntıların yaşanması bulgularıyla aynı sonucu ifade etmektedir.

Tok'un (2010) araştırmasına göre öğretmenler göç yaşamış öğrencilerin sözcükleri söylemede, anlatmak istediklerini tam olarak ifade etmede, metinlerle ilgili sorulara cevap vermede sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç, bu araştırmada öğretmenlerin dile getirdiği öğrencilerin Türkçeye hâkim olamama nedeniyle dil sorunları yaşama sonucuyla desteklenmektedir.

Öğretmenler göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara yönelik, "Göç yaşamış aileler seminer vb. çeşitli faaliyetlerle eğitilmelidir." çözüm önerisini yüksek oranda dile getirmişlerdir. Daha sonra öğretmenler "Belediyeler ve çeşitli kurumlar göç yaşamış insanların sorunlarına çözüm bulmalıdır.", "Göç alan bölgelerde çalışan öğretmenler samimi, özverili ve sabırlı olmadır.", "Göç yaşanmadan göç veren bölgelerdeki sorunlar yerinde çözülmelidir.", "Göçü engellemek zordur, çözüm yoktur.", "Göç yaşayan bölgelerde sosyal etkinlikler artırılmalıdır.", "MEB göç alan bölgelerdeki okullara donanım olarak destek sağlamalıdır.", "Göç alan bölgelerdeki çocuklara yönelik ücretsiz kurslar açılmalıdır.", "Okullar bir an önce ilkokul-ortaokul olarak ayrılmalıdır.", "Göç yaşamış öğrencilere kitap okuma alışkanlığı kazandırılmalıdır.", "Göç alan bölgelerde yapılaşmaya izin verilmemelidir.", "Öğretmenlerin toplumda saygınlığı arttırılmalıdır.", "Göç yaşamış çocuklara olumlu davranışlar kazandırılmalıdır." gibi çözüm önerilerini ortaya koymuşlardır.

5.1.1.3. Öğrencilerle Yapılan Bireysel Görüşmelerle İlgili Sonuçlar

Öğrencilerin göç etme sebepleri yorumlandığında; babanın iş bulma ve çalışma düşüncesi öğrencilerin çoğu tarafından dile getirilmiştir. Ayrıca öğrenciler daha iyi eğitim alma imkânı, yaşadığı yerde deprem olması ve anne ve babanın ayrı olması nedeniyle akrabanın yanına yerleşme gibi sebepleri söylemişlerdir.

Öğrencilerin okulla ilgili yaşadıkları kişisel sorunları yorumlanırsa; akrabalarını ve eski okulundaki arkadaş ve öğretmenlerini özlediği için olumsuz etkilenmesi, arkadaşları tarafından alay edildiği için psikolojik olarak olumsuz etkilenme, arkadaşları tarafından kabul edilmeme ve dışlanmaya maruz kalma, çevresindeki öğrencilerde kavga küfürleşme vb. disiplin sorunlarına tanık olma sorunlarının yoğunlukta olduğu görülmektedir. Maddi sıkıntı nedeniyle ailesine yardım etmek zorunda kalma ve çalışmayı isteme, yeni bir ortama geldiği için uyum sağlamakta sorun yaşama sorunları öğrencilerin yarısı tarafından belirtilmiştir. Ayrıca öğrenciler ailesinin ekonomik sıkıntı yaşaması nedeniyle olumsuz etkilenme, arkadaş çevresinde çekingenlik ve utangaçlık yaşama, okulda arkadaş edinemediği için yalnızlık yaşama, ailesiyle sorun yaşayarak etkilenme, anne ve babanın kavga etmesi nedeniyle derslerinin olumsuz etkilenmesi, babanın işi sebebiyle akşamları eve gelmediği için etkilenme gibi kişisel sorunları söylemişlerdir.

Öğrencilerin dile getirdiği kişisel sorunlardan arkadaşları tarafından alay edildiği için psikolojik olarak olumsuz etkilenme, arkadaşları tarafından kabul edilmeme ve dışlanmaya maruz kalma, çevresindeki öğrencilerde kavga küfürleşme vb. disiplin sorunlarına tanık olma sorunları Nar'ın (2008) araştırmasını desteklemektedir. Araştırmada göçle gelen öğrencilerin arkadaşları tarafından alaya alındıklarını belirtmesi, kılık kıyafetlerinden, fiziksel özelliklerinden ve konuşma tarzlarından dolayı alaya maruz kalmaları ve öğrencilerin akranlarının kavgacı olduğunu, küfür ettiğini ve bundan rahatsızlık duyduklarını belirtmeleri bu araştırmayla benzer sonuçları ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin okulla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunları olarak okulda yapılan sosyal etkinliklere katılamama sorununun öğrencilerin tamamına yakını tarafından söylendiği görülmektedir. Ayrıca öğrenciler derslerde zorlanmaya başlayarak başarısının düşmesi, anne babanın eğitim seviyesinin düşük olması nedeniyle derslerinde yardımcı olacak kimsenin olmaması, arkadaşları tarafından dışlandığı

için ödevlerini yapamama, ailesinin çok fazla taşınması sebebiyle sık sık okul değiştirmek zorunda kalma, ödevlerini unuttuğu için öğretmeniyle sorun yaşaması, okulda arkadaşı olmadığı için yalnızlık yaşamasının derslerini olumsuz etkilemesi, kardeş sayısı fazla olduğu için evde rahat bir ders çalışma imkânının olmaması, anne ve babasının ayrı olması nedeniyle ders başarısının olumsuz etkilenmesi, uyum problemi nedeniyle başarısızlık yaşama eğitsel sorunlarını da belirmişlerdir.

Karakuş (2006) araştırmasına göre göç alan bölgelerde çocukların evlerinde derslerine yardım alamaması bulgusuyla bu araştırmanın anne babanın eğitim seviyesinin düşük olması nedeniyle öğrenciye derslerinde yardımcı olacak kimsenin olmaması bulgusu birbirini desteklemektedir. Yine köyden gelen çocukların ailelerinde anne babanın okuma-yazma bilmemesinin çocuğa yardımcı olamamasına neden olması bulgusu da bu araştırmada aynı şekilde ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilere göre okudukları okulun avantajları yorumlanırsa; öğrencilerin çoğunun okula geldikten sonra ders başarısının artması, öğretmenlerin daha çalışkan ve özenli olması düşüncesinde oldukları görülmektedir. Daha sonra öğrencilerde kavga ve küfürleşme gibi disiplin sorunlarının daha az olması, okulun donanımının daha iyi olması, arkadaş çevresinin daha iyi ve başarılı olması, okulun eve daha yakın olması, daha düzenli ve imkânları olan bir okulda okuyabilme, okulda farklı derslere girecek branş öğretmenlerinin olması, okulun bulunduğu şehir dolayısıyla hava şartlarının daha iyi olması, okulun daha fazla yardımcı kitap sağlaması, öğretmenlerin daha tecrübeli olması, ders çalışmaya daha çok vakit ayırabilme imkânı, okulda sosyal faaliyetlerin daha fazla olması, okulda birleştirilmiş sınıfta öğrenim görmeme gibi avantajlar öğrenciler tarafından belirtilmiştir.

Öğrencilere göre okudukları okulun dezavantajları yorumlandığında; arkadaş çevresinde kavga, küfürleşme vb. disiplin sorunlarının fazla olması, okula ilk geldiği zamanlar akademik başarısının düşmesi gibi dezavantajların öğrencilerin yarısı tarafından ifade edildiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğrenciler diğer dezavantajları arkadaşlık ilişkilerinin kötü olması, yaşadığı ortamın değişmesinin olumsuz etkisi, okulda donanım olarak bazı eksikliklerin olması, okulda arkadaş edinememe, okulda ve okul çevresinde madde bağımlısı öğrenci ve grupların olması, öğretmene uyum sağlayamama, arkadaş çevresinin daha farklı yapıda olması, akrabasının evinde yaşamanın olumsuz etkisi olarak dile getirmişlerdir.

5.1.1.4. Velilerle Yapılan Bireysel Görüşmelerle İlgili Sonuçlar

Velilerin çocuklarının okuluyla ilgili yaşadıkları kişisel sorunlar yorumlandığında; okul ve okul çevresinde madde bağımlısı olan öğrenci ve grupların olması sorununu velilerin tamamının söylediği görülmektedir. Daha sonra okul ortamından memnun olmama, çocuğunun kaçırılabileceğine dair endişe duyma, ekonomik sıkıntılardan dolayı çocuğunu daha iyi şartlarda okutamama, çocuğunun arkadaş seçimine müdahale etmek zorunda kalma sorunları belirtilmiştir. Ayrıca etnik ayrımcılığa maruz kalma, ailelerin bilinçsiz olması, okul ve okul çevresinde bazı olayların yaşanması, göç yaşamış diğer öğrenci velileriyle iletişim kuramama, okullarda serbest kıyafet uygulamasının sorunlar ortaya çıkarması, okulda güvenlik sorunlarının yaşanması, ailenin kalabalık olması, okulda temizlik sorunlarının olması gibi kişisel sorunları dile getirmişlerdir.

Velilerin çocuklarının okuluyla ilgili yaşadıkları eğitsel sorunlar hakkındaki görüşleri yorumlanırsa; eğitim imkânlarının yeterli olmaması, ailelerin çocuğunu iyi eğitememesi sorunlarını yoğun olarak belirtmişlerdir. Okulda sosyal etkinliklerin az yapılması, ailelerin çocuğuna karşı ilgisiz olmaları, velilerin okula ilgi göstermemesi, göç yaşayan çocuklara yönelik seminerlerin yapılmaması, ailelerin bilinçsiz olması, velilerin ekonomik sıkıntılar nedeniyle çocuğunun ihtiyaçlarını karşılayamama, öğrencilerin öğretmenlere karşı saygısız olması, ailelerin eğitimsiz olması, çocukların temizlik konusunda eğitimsiz olması gibi eğitsel sorunlar da ortaya koyulmuştur.

Velilerin çocuklarının yaşadığı sorunlar ile ilgili görüşlerine göre öğrenciler arasında kavga, şiddet vb. olayların olması sorunu tamamı tarafından söylenmiştir. Daha sonra öğrencilerde birbirlerine küfür etmenin yaygın olması, uyum sorunu yaşaması, fazla arkadaşının olmaması, güvenlik sorunu gibi sorunlar yoğun olarak dile getirilmiştir. Ayrıca kendine ait odasının olmaması, içe kapanıklık, dışlanma, ders ve ödevlerde dikkatsizlik yaşama, ailelerinin maddi durumunun kötü olması, arkadaş çevresi ve öğretmene uyumsuzluk yaşama, hırsızlık olaylarının olması, ailenin kalabalık olması nedeniyle sorunlar yaşama gibi sorunları ifade etmişlerdir.

Velilerin göç etme sebeplerine ilişkin görüşleri yorumlanırsa, çalışmak ve iş bulmak sebebi yüksek oranda belirtilmiştir. Çocuğuna daha iyi eğitim imkânları sunmak da dile getirilen diğer sebeptir.

Velilerin çocuklarından beklentilerine ilişkin görüşleri yorumlandığında, iyi bir meslek sahibi olması ve topluma faydalı bir insan olması yoğun olarak söylenmiştir. Ayrıca okuyup başarılı olması, ailesi yaşlanınca onlara bakması gibi beklentileri dile getirmişlerdir.

Velilerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri yorumlandığında; "Öğrencilere yönelik sosyal etkinlikler yapılmalıdır."ve "Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandıracak etkinlikler yapılmalıdır." önerileri genel olarak söylenmiştir. Ayrıca "Sorunlar daha çok ailelerden kaynaklanmaktadır, çözüm bulmak zordur.", "Sorun çıkaran öğrencilere gerekli disiplin cezaları verilemelidir.", "Göç yaşamış insanlara yönelik seminerler düzenlenmelidir.", "Okullarda serbest kıyafet uygulaması kaldırılmalıdır.", "Herkese eşit şekilde eğitim verilmelidir.", "Aileler sorunları okul idaresiyle konuşarak çözmeye çalışmalıdır.", "Okullar ilkokul-ortaokul olarak ayrılmalıdır.", "Okulda çocuklara temizlik konusunda seminerler verilmelidir.", "Okullarda temizlik konusunda uzman bir öğretmen olmalıdır.", "Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri gibi yoğun olarak göç veren bölgelere yatırımlar yapılmalıdır." gibi öneriler veliler tarafından belirtilmiştir.

5.1.2. Öğretmenlerle Odak Grup Görüşmelerden Elde Edilen Sonuç

Öğretmenlerin odak grup görüşmelerde pek çok konuda bireysel görüşmelerle aynı cevapları verdikleri ve birbirlerinin görüşlerine katıldıkları görülmektedir. Bu da öğretmenlerin bireysel görüşmedeki söylediklerinin geçerliğini arttırmaktadır.

Ayrıca öğretmenler bireysel görüşmede söylemeyi unuttuklarını odak grup görüşmede hatırlayarak ek bilgiler vermişlerdir ve bazı yeni bulgular elde edilmiştir. Odak grup görüşmelerde yeniden ele alınan görüşler ile farklı olarak belirtilenler incelenmiştir.

Öğretmenlerin okullarında yaşadıkları kişisel sorunlara göre bireysel görüşmede ve odak grup görüşmede okulda çeşitli güvenlik sorunlarının yaşanması görüşünü yoğun olarak belirttikleri görülmüştür.

Grup odaklı görüşmede bireysel görüşmeden farklı olarak; göç yaşamış öğrencilerin başarı düzeylerinin düşük olması nedeniyle verimli olamama, göç nedeniyle nakil gelen ve giden öğrencilerin fazla olmasının olumsuz etkisi kişisel sorunlarını yaşadıkları ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin okullarında yaşadıkları eğitsel sorunlar yorumlanırsa; bireysel görüşmede ve odak grup görüşmede göçle gelen öğrencilerin akademik başarısının düşük olması ve göç yaşamış velilerin çocuklarına karşı ilgisiz olması görüşlerini tekrar belirttikleri görülmüştür. Bu sorunları özellikle tekrar vurgulamaları bu konulara verdikleri önemi de göstermektedir.

Grup odaklı görüşmede bireysel görüşmeden farklı olarak; Velilerin ekonomik sıkıntıları nedeniyle öğrencilerin ders araç gereçlerini temin edememesi, göç yaşamış öğrencilerin derslere karşı ilgisiz olması, velilerin veli toplantılarına katılmaması eğitsel sorunlarından bahsedilmiştir.

Öğretmenlerin göç yaşamış öğrencilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerine göre bireysel görüşmede ve odak grup görüşmede ailelerinin ilgisiz olması, ailelerinin okutmama düşüncesi, uyum sorunu yaşama, evde yaşayan birey sayısının fazlalığı nedeniyle ders çalışma ortamı olmaması, gibi sorunları belirttikleri görülmektedir.

Grup odaklı görüşmede bireysel görüşmeden farklı olarak; ders araç gereçlerini temin edememe, önünde örnek alabileceği bir ailenin olmaması sorunları öğretmenler tarafından belirtilmiştir.

Öğretmenlerin göç alan bölgelerde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri yorumlanırsa; bireysel görüşmede olduğu gibi odak grup görüşmede de "Göç yaşamış aileler seminer vb. çeşitli faaliyetlerle eğitilmelidir.", "Göç alan bölgelerdeki çocuklara yönelik ücretsiz kurslar açılmalıdır.", MEB göç alan bölgelerdeki okullara donanım olarak destek sağlamalıdır." önerileri ifade edilmiştir.

Öğretmenler odak grup görüşmesinde bireysel görüşmeden farklı olarak; "Çocuklara çatışma çözme ve öfke denetimi konularında eğitim verilmelidir." ve "Aileler çocuklarına küçük yaşta ders çalışma alışkanlığı kazandırmalıdır." çözüm önerilerini ortaya koymuşlardır.

5.1.3. Doküman Analizinden Elde Edilen Sonuçlar

Yapılan bireysel görüşme ve grup odaklı görüşme sonuçlarına göre doküman analizi yapmak için öğrencilerin göçle ilgili yaptıkları çizimler incelenmiştir ve bulguları yorumlanmıştır.

Doküman analizinden elde dilen bazı bulgular bireysel görüşme ve odak grup görüşme bulgularıyla aynı doğrultuda olarak görülmektedir. Bunlar göç yaşamış

öğrencilerin uyum sorunu yaşaması, yeni çevresine ve arkadaşlarına alışamaması, eski arkadaş ve öğretmenlerini özlemesi, yalnızlık yaşaması gibi sorunlardır.

Yöneticilerin bireysel görüşmede belirttiği göç yaşamış öğrencilerin ailelerinin parçalanmış olması sorunu ile dokuman analizinden elde edilen parçalanmış ailelerin çocuklarının yakın akrabalarıyla göç etmek zorunda kalması sorunu birbirine paraleldir.

Doküman analizinde bireysel ve odak grup görüşmeden farklı bulguların elde edildiği görülmektedir. Bunlar göçün başlangıç aşamasında öğrencilerin memnuniyetsizliği, bazı öğrencilerin göç ederken arkadaşlarından ayrılmakta zorluk yaşaması, göç yaşayan öğrencinin geldiği ortamda mutsuz olması, göç yaşayan öğrencinin eski evinden ayrılmak istememesi ve üzülmesi sonuçlarıdır.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlerin okullarında yaşadıkları en büyük kişisel sorunları göç yaşamış velilerden kaynaklanmaktadır. Öğretmenler göç yaşamış velilerle iletişim sıkıntısı yaşamaktadır. Bu velilerin birçoğu çağrıldıkları halde okula gelip çocuklarının durumuyla ilgili görüşmemektedirler. Yine öğretmenler göç yaşamış velilerin birçoğuyla Türkçe bilmemeleri nedeniyle iletişim kuramamaktadır. Bu konuda yönetici ve öğretmenlerin de yoğun olarak vurguladığı çözüm olan göç yaşamış ailelerin seminer, konferans vb. çeşitli faaliyetlerle eğitilmesi gerekmektedir.
2. Göç alan okullarda çalışan yönetici ve öğretmenlerin yaşadığı sorunlara bakılırsa yoğun olarak göç alan bir bölgede çalışmalarından dolayı pek çok sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Eğitim öğretim yılı boyunca bu okullarda göçten dolayı sürekli nakil gelen ve giden öğrenciler olmaktadır. Okullardaki bu sorunları en aza indirmek için insanların göç etmeleri engellenmelidir. Bunun için yoğun olarak göç veren bölgelerdeki sorunlar çözülmelidir. Böylece göç alan bölgelerdeki okullarda yaşanan öğrenci sirkülasyonunun azaltılması sağlanabilir.

3. Yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre göç alan bölgelerdeki okullarda çok fazla kavga, şiddet, küfür etme, hırsızlık vb. disiplin sorunları yaşanmaktadır. Bu sorunları azaltmak için göç yaşayan öğrencilere şiddeti önleme konusunda seminerler

ve çeşitli eğitimler düzenlenmelidir. Yöneticilerin ve öğretmenlerin disiplin konusunda ortak tavırda olmaları gerekmektedir. Disiplin sorunları oluşmadan önlenmesi için öncelikle kurallar sebepleriyle öğrencilere açıklanmalıdır. Disiplin sorunları yaşandığında öncelikle öğrencilerle yanlış davranışta bulunma sebebi sorulmalı ve sorunun üzerinde hemen yoğunlaşılmalıdır. Öğrenciler bir disiplin suçu işlediklerinde ise yaptırımı belirli olmalı, gerektiğinde ise yaptırımlar uygulanmalıdır.

4. Öğretmenlerin birçoğu okullarında teknolojik imkanlardan faydalanamamaktadır. Göç alan bölgelerdeki okulların çoğunda bilgisayar, projeksiyon, fotokopi makinesi gibi araç-gereçler yetersiz durumdadır. Bu okulların donanım eksiklikleri giderilmelidir. Öğretmenlerin eğitim-öğretimde teknolojiyi kullanmalarına fırsat verilmelidir. Böylece göç alan bölgelerdeki okullarda eğitimin kalitesi arttırılarak fırsat eşitliği sağlanabilir.

5. Öğrenci başarısı okullarda istenilen düzeyde değildir. Özellikle göçle gelen öğrencilerin akademik başarısı düşüktür. Bu öğrencilere yönelik uyum programları yapılmalıdır. Bununla birlikte ücretsiz kurslar açılarak bu öğrenciler desteklenmelidir. Maddi durumu yeterli olmayan öğrenciler için üst kurumlar kurslar için ek kaynak (kitap) sağlayabilir.

6. Öğrenci başarısını arttırmak için öncelikle onları bilgilendirme, güdüleme çalışmaları yapılmalıdır. Öğrencilerin pek çoğu kendi köylerinden hiç çıkmadıkları için hayatı tanımamaktadır ve imkanları görememektedir. Öğrenciler için çeşitli geziler düzenlenerek ufukları genişletilmeli, eğitim alabilecekleri kurumlar, yerler tanıtılmalıdır. Öğrencileri güdülemek amaçlı sınıflar arası bilgi yarışmaları düzenlenebilir.

7. Öğrenci başarısının arttırılması için öğretmenlerin sürekli kendilerini yenilemeleri ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bunun için öğretmenlere belirli aralıklarla hizmet içi kurslar verilebilir.

8. Öğrenci başarısının arttırılması için rehberlik hizmetleri bu okullarda çalışmalarını arttırmalıdır. Rehberlik hizmetleri öğrencileri bilgilendirme ve güdüleme çalışmaları yapmalıdır. Ayrıca velileri de bilgilendirerek onları çocuklarının eğitimiyle ilgilenmeye teşvik etmeye çabalamalıdır.

9. Okullarda öğrenciler arasında seviye farkı vardır. Bu sorunun çözümü için öğrenciler arasında seçme sınavları yapılarak seviye gruplarına göre ayrı sınıflar açılabilir. Özellikle ilkokul eğitiminde yeterli bilgi seviyesi kazanamayan ve okuma yazma öğrenemeyen öğrenciler için yetiştirme kursları açılabilir.

10. Okullarda öğretmenlerin sık tayin istemesi nedeniyle öğrencilerin çok fazla öğretmen değişikliği yaşadığı görülmektedir. Bu durum başarısızlıkta büyük bir etkendir. Öğretmenlerin göç alan bölgelerdeki okullarda kalmasını sağlamak amacıyla çalışmalar yapılmalıdır. Üst kurumların bu konuyla daha ciddi ilgilenmesi gerekmektedir.

11. Göç yaşayan velilerin bazıları çocuklarını okutmak istememektedir. Bu yüzden öğrencilerde devamsızlık problemi yaşanmaktadır. Çocuklarını okula göndermeyen velilerle görüşmeler yapılıp onları ikna etmeye çalışılmalıdır. Veliler bu durumla ilgili karşılaşacağı yaptırımlar konusunda bilgilendirilmelidir. Gerektiğinde üst kurumlarla iletişime geçerek yaptırımlar uygulanmalıdır.

12. Göç yaşamış öğrencilerin ailesinin kalabalık olması nedeniyle evde ders çalışma ortamı yoktur. Bu sorunun çözümü için veliler çocuk sayısı konusunda bilinçlendirilmelidir. Farklı kurumlarla da işbirliği yapılarak ailelere seminerler verilebilir. Böylece göç yaşamış ailelerin bakabileceği kadar çocuk yapması sağlanabilir.

13. Göç yaşayan ailelerin eğitim seviyesi düşüktür. Özellikle annelerin birçoğu okuma yazma bilmemektedir. Bu velilere yönelik olarak okuma yazma kursları açılmalıdır. Böylece onların çocuklarına ders ve ödevlerde yardımcı olması da sağlanabilir.

14. Öğretmenler MEB'in okullarda kendilerine sahip çıkmadığını ve değer vermediğini düşünmektedir. Göç alan bölgelerde çalışan öğretmenler kendilerine ve araçlarına yönelik veli ve öğrenciler tarafından saldırı olaylarına maruz kalmaktadır. Öğretmenlere yönelik şiddetin azaltılması için bu eylemlerin cezaları artırılmalı ve caydırıcı nitelikte olmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı da bu konuyla ilgili yasal düzenlenmelerin yapılması için üzerine düşen sorumluluğu yerine getirerek öğretmenlerinin arkasında durduğunu göstermeli ve onların güvenini kazanmalıdır.

15. Öğrencilerin sigara, alkol, tiner, uyuşturucu vb. madde kullanımını önlemek için rehberlik servisiyle sınıf rehber öğretmenlerinin işbirliği halinde çalışması

gerekmektedir. Öğrencilere yönelik olarak madde kullanımının zararları konusunda seminerler düzenlenmelidir. Velilerle de iletişim kurularak onların böyle durumlarda çocuklarına nasıl davranmaları gerektiği anlatılmalıdır. Velilerde bu konuyla ilgili farkındalık oluşturulabilirse onlarla daha kolay işbirliği yapılabilir.

16. Okulların kütüphaneleri geliştirilmelidir. Bunun için öğretmen ve öğrencilere danışılarak eksiklikler belirlenmeli buna göre temin edilmelidir.

17. Göç genel bir sorun olmakla birlikte, göç eden ailelerin çocuklarının diğerlerine göre daha fazla ilgiye ihtiyaçları olduğu için sınıf mevcutları gözden geçirilerek daha uygun hale getirilmelidir.

18. Göç eden öğrencilerin dil konusunda yaşadıkları zorlukları azaltmak ve ortadan kaldırmak amacıyla bu öğrencilere yönelik Türkçe kursları açılmalı, öğrencilerin kendini ifade ve iletişim konularında yaşadıkları sıkıntıları azaltmak için severek katılacakları sosyal etkinlikler düzenlenmelidir.

19. Öğrencilerin çoğu alay edilme, dışlanma gibi sorunlar yaşamaktadır. Öğrencilere her bireyin eşit olduğu anlatılarak empati kurmaları sağlanmalıdır. Ayrıca sevgi, saygı, hoşgörü gibi değerleri kazandırmak için sınıf içinde sınıf öğretmenleri okul genelinde ise rehber öğretmenler tarafından etkinlikler düzenlenmelidir.

20. Küçük yaşta çalıştırılan çocukların çalıştırılmamaları için gerekli yasal önlemler alınmalıdır. Çalışan çocukların okula devamsızlık yapmaları ve okuldan ayrılmaları önlenmelidir.

21. Bu bölgede çalışan öğretmenler, sınıfta sıcak bir ortam oluşturmalı, öğrencilerin kültürel farklılıklarını bir zenginlik olarak görmelidir. Etkinliklerle öğrencilere okulu sevdirmeli ve uyum sürecinde destek olmalıdır.

22. Göç bölgesinde bulunan okullarda rehber öğretmenler göçle gelen ve risk altında bulunan öğrencilerin gelişimlerini düzenli ve yakından takip etmelidir. Çeteleşme ve suça yönelimi olan çocuklar tespit edilip yönlendirilmelidir. Bu çocukların çevreye uyumlarında okul yönetimi destekleyici bir tavır içinde olmalıdır.

23. Öğrencilerin kendilerini rahat ve güvende hissedebilmeleri için güvenlik sorununa çözüm getirilmeli, bunun yanında öğrencilerin rahatça oyun oynayabileceği alanlar ve kendilerini geliştirebilecekleri sosyal tesisler yapılmalıdır.

24. Okullarda velilerin veli toplantılarına katılımını artırmak ve okula bakışlarının değiştirilmesi amacıyla ailelerden okula yardım adı altında para istenmemelidir.

25. Göç alan bölgelerde yeni iş alanları açılarak göç yaşayan ailelerin ekonomik sıkıntılarına çözüm bulunmalıdır.

26. Göç ile gelen aileler için hizmet veren aile merkezleri kurulmalıdır. Bu merkezlerde hem eğitici çalışmalar hem de iş bulma ve sosyal yardım hizmetleri yapılmalıdır.

27. Öğrencilerin yaratıcılıkların geliştiren, onlara eleştirel düşünme yeteneği ve birlikte çalışma alışkanlığı kazandıran, kendilerine olan güvenlerinin arttıran, dil ve iletişim becerilerinin geliştiren drama öğretmenler tarafından kullanılmalıdır.

28. Öğretmenin, doğrudan doğruya kendisinin en canlı, en etkili bir örnek olduğunu bilmesi ve öğrencilerin karşısında Türkçe kullanımı konusunda duyarlı olması gerekmektedir.

29. Öğretmenler, öğrencilerin sözcük dağarcığını geliştirmek için öğrencilere sözlük kullanma alışkanlığı kazandırmalı, eşanlamlı, yakın anlamlı ve karşıt anlamlı sözcük çalışmaları yaptırmalıdır.

30. Okullar aracılığıyla öğrenci velilerine yönelik uyarıda bulunulmalı, her ortamda yerel ağzın kullanılmaması konusunda anne ve babalar bilinçlendirilmeli ve çocuklarının Türkçe öğrenimleri konusunda duyarlı olmaları sağlanmalıdır.

31. Sınıfların öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerini kullanabilmeleri, geliştirebilmeleri için uygun olması gerekmektedir. Öğretmen, güzel sanatların drama, müzik, resim gibi farklı anlatım olanaklarından yararlanarak öğrencilerin hem sözlü hem de yazılı olarak duygu ve düşünce üretebilecekleri ortamlar yaratmalıdır.

5.2.2. Gelecekte Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

1.Bu çalışma Antalya Kepez ilçesinde bulunan 5 okulda görev yapan yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerle yapılmıştır. Diğer illerde hatta tüm Türkiye'de göç alan bölgelerdeki okullarda yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin aynı anda görüşlerini irdeleyen ve karşılaştıran bir araştırma yapılabilir.

2.Araştırma göç alan bölgelerdeki okullar ile yapılmış herhangi bir okulla karşılaştırmaya gidilmemiştir. Göç alan bölgelerdeki okullar ile göç almayan

bölgelerdeki okullar arasında karşılaştırmaya dayanan; yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin okullarıyla ilgili yaşadıkları sorunlar hakkındaki görüşlerini tüm boyutlarıyla inceleyerek bir araştırma yapılabilir.

3.Bu araştırma göç alan bölgelerdeki okulların sorunları hakkında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerden derinlemesine veriler elde edebilmek ve karşılaştırabilmek amacıyla nitel olarak yapılmıştır. Bu çalışma nicel metotlar ile desteklenerek de yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akkayan, T. (1979). Göç ve Değişme, İstanbul Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Antalya Büyükşehir Belediyesi (2008). Nazım Plan Büro Başkanlığı Planlama Raporu. Antalya: Antalya Büyükşehir Belediyesi.

Antalya Kent Konseyi (2007). Kent Konseyi Çalışma Grupları Raporları.

Antalya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü. (2012). *2010-2014 Stratejik Planı*. http://antalya.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_06/07110833_plan2012.pdf adresinden 12 Şubat 2013'te alınmıştır.

Aslan, C. (2001). *Göç-Eğitim-Batman ve Çocuk: Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Göçün Aile ve Çocuk Eğitimi Üzerindeki Etkisi. https://www.google.com.tr/webhp?hl=tr#hl=tr&q=egitim.cu.edu.tr%2Fmyfiles%2Fopen.aspx%3Ffile%3D942.doc%E2%80%8E adresinden 18 Mayıs 2013'te alınmıştır.*

Avcı, Y. E., Koçoğlu, E. ve Ekici, Ö. (2013). Göçün Eğitim ve Eğitim Yönetimine Etkisine İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri, *International Journal of Social Science, 2*(6), 91-105.

Badawi, S. F. (1993). *The Educational Differences Between Arab Students Who Immigrated To The U.S.A. And Arab Students Who Immigrated To The U.A.E.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, The University of Arizona, Arizona.

Bal, H. (1999). *Kent Sosyolojisi*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Balcıoğlu, İ. (2001) *Şiddet ve Toplum (1. baskı)*. İstanbul: Bilgi Yayınları.

Baş T. ve Akturan U. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri NVivo İle Nitel Veri Analizi* (1. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Baştaymaz, T. (2001). Çocuk Hakları, Çalışan Çocuklar ve Eğitim Sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*, *40*(151), 73-74.

Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması*. Ankara: ÖSYM Yayınları.

Bayraktar, E. B. (1999). *Köyden Kente Göç Olgusuna Bağlı Olarak Diyarbakır İl Merkezindeki İlköğretim Okullarında Ortaya Çıkan Sorunlara İlişkin Öğretmen Algıları.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Bilgen, İ. (2001). *Göçün Ruh Sağlığı Üzerine Etkileri.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.

Bilgin, N. (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi* (1. baskı). Antalya: Siyasal Kitabevi.

Bilgili, A. (1996). *Doğu Anadolu Bölgesinde Göçe Maruz Bırakılan Çocuklar.* İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

Binbaşıoğlu, C. (2004) *Ailede Ve Okulda Eğitim Sorunları*. (2. Baskı) İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Birinci, N. (2003). Cumhuriyetin 80. Yılında Milli Eğitim Üzerine Bir Bakış http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi44/birinci.html adresinden 23 Şubat 2012 tarihinde alınmıştır.

Boratav, K. (1999). *Türkiye İktisat Tarihi: 1908-1984*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Cüceloğlu, D. (2004). *İletişim Donanımları; Keşkesiz Bir Yaşam İçin İletişim*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çelik, F. (2007). Türkiye'de İç Göçler:1980-2000. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20*(22), 87-109.

Demir, G. (1997). Göç Nedenleri Ve Göçlerin Beklentilerindeki Gerçekleşme Durumu: Bolu İli Kıbrıscık İlçesi Örneği. Toplum Ve Göç Bildirileri Kitabı, (s. 85-98). Ankara: DİE Yayınları.

Dinçer, M. (1997). Göç – Doğal Kaynaklar İlişkisine Çevre Güvenliği Açısından Bir Bakış. *Toplum Ve Göç Bildiriler Kitabı,* (s.54-67). Ankara: DİE Yayınları.

Doğanay, H. (1994). *Türkiye Beşeri Coğrafyası*. Ankara: Gazi Büro Yayınevi.

Durugönül, E. (1997). *Sosyal Değişme, Göç ve Sosyal Hareketler İçinde Toplum ve Göç.* II. Ulusal Sosyoloji Kongresinde sunulmuştur, Ankara.

Erder, S. (2001). *İstanbul'a Bir Kent Kondu* (5. baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.

Ergün, M. (1997). *Eğitim Sosyolojisi.* Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi. http://www.egitim.aku.edu.tr/egsos. adresinden 8 Haziran 2013 tarihinde alınmıştır.

Exp'osito, S ve Favela, A. (2003). Reflective Voices: Valuing Immigrant Students and Teaching with Ideological Clarity. *The Urban Review*, *35*(1), 73-91.

Gün, Z. (2002). *Çocuk ve Göç.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Gün, Z. (2000). *Kültürler Arası Gelişimsel Psikoloji*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Semineri. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Gündüz M. ve Yetim N. (1997). *Toplum ve Göç (1. baskı)*. Ankara: BBDİE ve Sosyoloji Derneği Yayınları.

Güney, K. (2008). *Aileleri İstanbul Ümraniye İlçesine Göç Etmiş İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyinin İncelenmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Hergenhahn, B.R. (1988). *An Introduction to Theories of Learning(9th ed.)*. New Jersey: Prentice-Hall.Inc.

Işık, O. ve Pınarcıoğlu, M. (2001). *Nöbetleşe Yoksulluk* (1. baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.

Işıkpınar, Ü. (2000). *Türkiye'de İç Göçler ve Toplumsal Dayanışma.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

İçduygu, A., Sirkeci, İ. ve Aydıngün, İ. (1998). Türkiye'de İç Göç ve İç Göçün İşçi Hareketlerine Etkisi. A.İçduygu(Editör), *Türkiye'de İç Göç* (s.207-244). Tarih Vakfı Yayını: İstanbul.

İçduygu, A. ve Sirkeci, İ. (1999). Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Göç Hareketleri. O. Baydar(Editör), *75 Yılda Köylerden Şehirlere* (s.249-268). Tarih Vakfı Yayınları: İstanbul.

İçli, G. (1998, 15-16 Ekim). *Denizli İline Göç Eden Ailelerin Eğitime Bakış Açıları.* 4. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda sunulmuştur, Denizli.

Kağıtçıbaşı, Ç., Kültürel Psikoloji: Kültür Bağlamında İnsan ve Aile, Yapı Kredi Yayınları İstanbul, 1998.

Karakuş, E. (2006). *Göç Olgusu ve Eğitime Olumsuz Etkileri (Sultanbeyli örneği).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Karasar,N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (15. baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

Kaştan, Y. (2006). Cumhuriyet Döneminde Nüfus Hareketlerinin Fonksiyonu. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Cilt *7*(1), 65-76.

Kaştan Y. (2007, 15-17 Eylül) *Türkiye'de Sanayileşmenin İç Göç Hareketine Etkisi Ve Karabük Örneği.* IV. Kültür Araştırmaları Sempozyumunda sunulmuştur, İstanbul.

Kazgan, G. (1999). *Kuştepe Araştırması* (1. baskı). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Keleş, R. (1980). *Kent Bilimleri Terimler Sözlüğü* (2. baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Keleş, R. (2004). *Kentleşme Politikası* (8.Baskı). Ankara: İmge Yayınları.

Kılıçkaya, N. (1988). *Yurt Dışı Deneyimi Geçiren Ve Geçirmeyen Lise Öğrencilerinin Kendini Gerçekleştirme Düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Kıray, M. (1982). *Toplum Bilim Yazıları.* Ankara: Gazi Üniversitesi Yayını.

Köknel Ö. (1989). *Bireysel ve Toplumsal Şiddet*. İstanbul: Altın Kitaplar.

Köymen, O. (1999). Cumhuriyet Döneminde Tarımsal Yapı ve Tarım Politikaları. O. Baydar(Editör), *75 Yılda Köylerden Şehirlere* (s.1-30), Tarih Vakfı Yayınları: İstanbul.

Luzio, A. D. (1991). On Some SocioLinguistic Properties Of Italian Foreign Workers' Children In Contact With German. *International Journal of the Sociology of Language, 90*, 131-157.

Nar, B. (2008). *Göçün Eğitime ve Eğitim Yönetimine Etkileri(Dilovası Örneği).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Oktik, N. (1997). *Köyün Çekiciliği-Kentin İticiliği, Toplum ve Göç*. Ankara: DİE ve Sosyoloji Derneği Yayınları.

Öztürk, M. ve Altuntepe, N. (2008). Türkiye'de Kentsel Alanlara Göç Edenlerin Kent ve Çalışma Hayatına Uyum Durumları: Bir Alan Araştırması. *Journal of Yaşar University*, *3*(11), 1587-1625.

Özçelik, D. A. (1998). Ölçme ve Değerlendirme, Ankara: ÖSYM Yayınları.

Özçelik E. ve Yıldırım S. (2002, 23-25 Mayıs). *Web Destekli Öğrenme Ortamlarında Bilişsel Araçların Kullanımı: Bir Durum Çalışması*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Uluslararası Açıktan ve Uzaktan Eğitim Sempozyumunda sunulmuştur, Eskişehir.

Peker, M., Türkiye'de İçgöçün Değişen Yapısı. O. Baydar(Editör), *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, (s.295-304), Tarih Vakfı Yayınları: İstanbul.

Sarı, D. (2004). *Okul Yönetimi ve Halkla İlişkiler*. mebk12.meb.gov.tr/.../16013611_deryasarokulynetimivehalklailikiler adresinden 5 Haziran 2013'te alınmıştır.

Sencer, Y. (1970). *Türkiye'de Kentleşme, Bir Toplumsal Ve Kültürel Değişme Süreci*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Senemoğlu, N. (2001). Çocuk Hakları Çalışan Çocuklar Ve Eğitim Sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*, 151, 1-12.

Şensoy, S. E. (2005). *Kent ve Göç Van İline Çevre İl ve İlçelerden Göç Edenlerin Sorunlarına Sosyolojik Bir Yaklaşım*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Tarcan, S. (2007). *İlköğretim Okullarında Öğrenciler Arasında Ders Sırasında Görülen Vandalist Davranışlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Tatlıdil, E. (1989). *Kentleşme ve Gecekondu*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınevi.

Tekeli, İ. (1998). *Türkiye'de İç Göç*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.

Tezcan, M. (1997). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.

Tiryaki E. (2006). *Görüşme Tekniği*. *<http://80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/eay/b0506/etiryaki.doc> adresinden 19 Mart 2012 tarihinde alınıştır.*

Tomar, G. Y. (2007). *Göç Alan Semtlerde Yaşayan Ailelerin Çocuklarının Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Tufan, B. (1987). *Türkiye'ye Dönen İkinci Kuşak Göçmen İşçi Çocuklarının Psiko-Sosyal Durumları*. Ankara: D.P.T. Sosyal Planlama Başkanlığı, Planlama Dairesi Yayınları.

Tümertekin, E. ve Özgüç, N. (1998). *Beşeri Coğrafya*. İstanbul: Çantay Kitabevi.

Tümtaş, M. S. (2007). *Türkiye'de İç Göçün Kentsel Gerilime Etkisi: Mersin Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

TÜİK (1960-2000). Genel Nüfus Sayımları Veri Tabanı, http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul adresinden 5 Kasım 2012'de alınmıştır.

TÜİK (2007). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları Veri Tabanı, http://rapor.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?adnksdb2&ENVID=adnksdb2Env&re

port=turkiye_il_koy_sehir.RDF&p_il1=7&p_kod=2&p_yil=2007&p_dil=1&desformat=html adresinden 4 Kasım 2012 tarihinde alınmıştır..

TÜİK (2008). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları Veri Tabanı, http://rapor.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?adnksdb2&ENVID=adnksdb2Env&report=turkiye_il_koy_sehir.RDF&p_kod=1&p_yil=2008&p_dil=1&desformat=html adresinden 4 Kasım 2012 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2009). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları Veri Tabanı, http://rapor.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?adnksdb2&ENVID=adnksdb2Env&report=adnks_goc_ilara.RDF&p_kod=1&p_goc=1&p_yil=2009&p_dil=1&desformat=html adresinden 6 Kasım 2012 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2010). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları Veri Tabanı, http://rapor.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?adnksdb2&ENVID=adnksdb2Env&report=adnks_goc_ilara.RDF&p_kod=1&p_goc=1&p_yil=2010&p_dil=1&desformat=html adresinden 6 Kasım 2012 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2011). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları Veri Tabanı, http://rapor.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?adnksdb2&ENVID=adnksdb2Env&report=wa_adnks_net_goc.RDF&p_kod=1&p_yil=2011&p_dil=1&desformat=html adresinden 12 Kasım 2012 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2011). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları Veri Tabanı, http://rapor.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?adnksdb2&ENVID=adnksdb2Env&report=wa_il_cinsiyet_yas_egitim_top.RDF&p_kod=2&p_il1=7&p_xkod=egitim_kod&p_yas=6&p_yil=2011&p_dil=1&desformat=html adresinden 12 Kasım 2012 tarihinde alınmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2012). *Türkiye İstatistik Yıllığı 2011*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.

Uluocak, G. P. (2009). İç Göç Yaşamış Ve Yaşamamış Çocukların Okulda Uyumu. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 39-42.

Utku, M.B. (1993). *Fırsat Eşitliği Açısından İzmir Gecekondu Bölgelerinde Yaşayan Kızların Eğitim Şansı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Yalçın N. ve Diğerleri (2009, 1-3 Mayıs). *Hacettepe Üniversitesindeki Makalelerin Niteliği: İçerik Analizi.* I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresinde sunulmuştur, Çanakkale.

Yaman E. (2007). *Üniversitelerde Bir Eğitim Yönetim Sorunu Olarak Öğretim Elemanının Maruz Kaldığı İnformal Cezalar: Nitel Bir Araştırma*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yasa, İ. (1970). Gecekondu Ailesi: Geçiş Halinde Bir Aile Tipolojisi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25, 9-18.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (4. baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yineoğlu, E. (2007). *Orta Öğretim Okulu Öğretmenlerinin Algılarına Göre Mesleki Etkinliklerindeki Güdülenmişliklerini Sağlayan Etmenler. Ankara İli Çankaya İlçesi Anadolu Liseleri Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Zhu, M. (2001). Child Welfare Healt and Medical Complete. *Child Welfare League Of America*, *5*(80), 563-569.

EKLER

EK1-Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Yönetici Görüşme Formu

Giriş

Merhaba Antalya Gündoğmuş Şehit Orman Mühendisi Abdullah Aydın Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'nda görev yapmakta olan sınıf öğretmeni İbrahim BOZAN'ım. Aynı zamanda Akdeniz Üniversitesi İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği alanında yüksek lisans yapmaktayım. Bu araştırma ile Göç alan bölgelerdeki okulların sorunlarına ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmadan elde edilecek sonuçlar ile göç alan bölgelerdeki okullarda yaşanan sorunlar hakkında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin neler düşündüklerinin bilinmesiyle bu okulların geliştirilmesi açısından önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu görüşmeden elde edilen bilgiler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağından mülakat sorularının cevaplandırılmasına göstereceğiniz ilgi ve samimiyet bu araştırmanın geçerlik ve güvenirlik düzeyini yükseltecektir.

Görüşmeye geçmeden önce şunu belirtmek istiyorum: Bu görüşmeden elde edilecek söyleyişler kesinlikle gizlidir ve araştırmanın amacı dışında hiçbir amaçla başka çalışmada kullanılmayacaktır. Görüşme sorularını içtenlikle cevaplamanız için bu araştırmada isimleriniz yer almayacak ve isimleriniz yerine kod ismi veya rumuz kullanılarak şifrelenecektir.

Görüşmeden elde edilecek verilerin daha iyi analiz edilebilmesi ve zamandan tasarruf edebilmek için müsaadenizle ses kayıt cihazı kullanmak istiyorum. Görüşme sonunda istemediğiniz bölümleri çıkarabilirim veya bu görüşmenin kopyasını size verebilirim.

Görüşmemizin ortalama 25 dakika süreceğini tahmin ediyorum ancak içeriğin zenginliğine bağlı olarak bu sürenin artabileceğini tahmin ediyorum. Müsaadenizle görüşmeye geçmek istiyorum.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ediyorum.

I. BÖLÜM

Cinsiyet:

Kıdem:

Yaş:

Bulunduğu pozisyondaki çalışma yılı:

II. BÖLÜM

Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Yönetici Görüşme Soruları:

1. Antalya'da kaç yıldır çalışmaktasınız?

2.Okulunuzun eğitim koşulları hakkında düşünceleriniz nedir?

3. Bulunduğunuz bölge ve okulda yaşanılan güçlükler nelerdir?

4. Sizce yaşanılan problemlerin nedeni nedir? Okul olarak neler yapılmaktadır?

5. Göç yaşamış öğrencilerin okulla ilgili yaşadığı güçlükler nelerdir? Bu sorunlara ilişkin neler yapılmaktadır?

6. Göç yaşamış ailelerle ilgili yaşadığınız güçlükler nelerdir? Bunlarla ilgili neler yapılmaktadır?

7. Okulunuza kayıt yaptıran öğrencilerin devam-devamsızlık durumu nedir?

8. Okul çevresinin okullaşmaya bakışı nedir? Göçle gelen öğrencilerin başarı profili nedir?

9. Göç yaşamış ailelerden beklentileriniz nedir? Aileler bunlarla ilgili neler yapmaktadır?

10. Göç durumunu yaşamış öğrencilerinizde Veli-Öğretmen-Öğrenci bağını sağlayabiliyor musunuz? İlişkiyi oluşturmanızı engelleyen nedenler nedir?

11. Göç yaşamış ve yaşamamış öğrenciler arasındaki arkadaşlık ilişkileri ve başarı durumları nasıldır?

12.Göç yaşamamış ailelerin göç yaşayan çocuklara ve ailelerine bakış açıları ve tutumları nasıldır?

13. Yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?

EK2-Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Öğretmen Görüşme Formu

Giriş

Merhaba Antalya Gündoğmuş Şehit Orman Mühendisi Abdullah Aydın Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'nda görev yapmakta olan sınıf öğretmeni İbrahim BOZAN'ım. Aynı zamanda Akdeniz Üniversitesi İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği alanında yüksek lisans yapmaktayım. Bu araştırma ile Göç alan bölgelerdeki okulların sorunlarına ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmadan elde edilecek sonuçlar ile göç alan bölgelerdeki okullarda yaşanan sorunlar hakkında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin neler düşündüklerinin bilinmesiyle bu okulların geliştirilmesi açısından önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu görüşmeden elde edilen bilgiler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağından mülakat sorularının cevaplandırılmasına göstereceğiniz ilgi ve samimiyet bu araştırmanın geçerlik ve güvenirlik düzeyini yükseltecektir.

Görüşmeye geçmeden önce şunu belirtmek istiyorum: Bu görüşmeden elde edilecek söyleyişler kesinlikle gizlidir ve araştırmanın amacı dışında hiçbir amaçla başka çalışmada kullanılmayacaktır. Görüşme sorularını içtenlikle cevaplamanız için bu araştırmada isimleriniz yer almayacak ve isimleriniz yerine kod ismi veya rumuz kullanılarak şifrelenecektir.

Görüşmeden elde edilecek verilerin daha iyi analiz edilebilmesi ve zamandan tasarruf edebilmek için müsaadenizle ses kayıt cihazı kullanmak istiyorum. Görüşme sonunda istemediğiniz bölümleri çıkarabilirim veya bu görüşmenin kopyasını size verebilirim.

Görüşmemizin ortalama 25 dakika süreceğini tahmin ediyorum ancak içeriğin zenginliğine bağlı olarak bu sürenin artabileceğini tahmin ediyorum. Müsaadenizle görüşmeye geçmek istiyorum.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ediyorum.

I.BÖLÜM

Cinsiyet:

Kıdem:

Yaş:

Bulunduğu pozisyondaki çalışma yılı:

II. BÖLÜM

Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Öğretmen Görüşme Soruları:

1. Kaç yıldır bu bölgede ve bu okulda çalışıyorsunuz? Kaç yıl daha bu okulda kalmayı düşünüyorsunuz? Niçin?

2. Nerede ikamet ediyorsunuz? Niçin?

3. Okulun bulunduğu semtle ilgili ne düşünüyorsunuz?

4. Antalya'nın ve bu okulun eğitim şartları ve imkânları hakkında ne düşünüyorsunuz?

5. Bu okulda eğitimle ilgili yaşanan öncelikli sorunlar sizce nedir? Bu sorunların ana nedeni ne olabilir?

6. Göç yaşamış ve yaşamamış öğrencileriniz ve aileleriyle iletişim kurmakta sorun yaşıyor musunuz? Sizce nedenleri nedir?

7. Sizce göç yaşamış ve yaşamamış öğrencilerin yaşadığı sorunlar neler?

8. Velilerden okul ve okullaşmaya karşı ilgi görüyor musunuz? Görüyorsanız nasıl? Görmüyorsanız niçin?

9. Göç yaşamış ve yaşamamış velilerin okula gelme sıklığı nedir? Velilerinizi tanıyor musunuz?

10. Velilerle genellikle hangi konuyla ilgili görüşüyorsunuz?

11. Velilerle sosyo-kültürel açıdan uyum sağlamada sorun yaşıyor musunuz?

12. Okul-sınıf-öğrenci ve başarı noktasında velilerin katkısı ne düzeydedir?

13. Öğrencilerin, ailenin ve çevrenin okulla ilgili beklentileri nelerdir? Bununla ilgili neler yapılıyor?

14. Okulun şu anki başarı durumu ve bunun artması için eğitim açısından sizce neler yapılabilir?

15. Velileri bilgilendirme adına neler yapıyorsunuz?

EK3-Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Öğrenci Görüşme Formu

Giriş

Merhaba Antalya Gündoğmuş Şehit Orman Mühendisi Abdullah Aydın Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'nda görev yapmakta olan sınıf öğretmeni İbrahim BOZAN'ım. Aynı zamanda Akdeniz Üniversitesi İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği alanında yüksek lisans yapmaktayım. Bu araştırma ile göç alan bölgelerdeki okulların sorunlarına ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmadan elde edilecek sonuçlar ile göç alan bölgelerdeki okullarda yaşanan sorunlar hakkında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin neler düşündüklerinin bilinmesiyle bu okulların geliştirilmesi açısından önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu görüşmeden elde edilen bilgiler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağından mülakat sorularının cevaplandırılmasına göstereceğiniz ilgi ve samimiyet bu araştırmanın geçerlik ve güvenirlik düzeyini yükseltecektir.

Görüşmeye geçmeden önce şunu belirtmek istiyorum: Bu görüşmeden elde edilecek söyleyişler kesinlikle gizlidir ve araştırmanın amacı dışında hiçbir amaçla başka çalışmada kullanılmayacaktır. Görüşme sorularını içtenlikle cevaplamanız için bu araştırmada isimleriniz yer almayacak ve isimleriniz yerine kod ismi veya rumuz kullanılarak şifrelenecektir.

Görüşmeden elde edilecek verilerin daha iyi analiz edilebilmesi ve zamandan tasarruf edebilmek için müsaadenizle ses kayıt cihazı kullanmak istiyorum. Görüşme sonunda istemediğiniz bölümleri çıkarabilirim veya bu görüşmenin kopyasını size verebilirim.

Görüşmemizin ortalama 25 dakika süreceğini tahmin ediyorum ancak içeriğin zenginliğine bağlı olarak bu sürenin artabileceğini tahmin ediyorum. Müsaadenizle görüşmeye geçmek istiyorum.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ediyorum.

I.BÖLÜM

Cinsiyet:

Sınıf:

Öğrenim Durumu:

II. BÖLÜM

Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Öğrenci Görüşme Soruları:

1. Doğum yeriniz?

2. Antalya'ya ne zaman yerleştiniz? Gelme nedeniniz nedir?

3. İlk geldiğinizde yaşadığınız sorunlar nelerdi? (arkadaş, aile, çevre…)

4. Göç okul hayatınızı nasıl etkiledi? Ne gibi konularda problem yaşadınız? (sınıf, arkadaş, öğretmen…).

5. Okula ilk geldiğinizde yaşadığınız sorunlar nelerdi?

6.Kaç kardeşin var? Hanenizde kaç kişi yaşıyorsunuz?

7.Anne, baba ve kardeşin eğitim durumu nedir?

8. Ailede kimler çalışıyor? Siz de katkıda bulunmak için çalışıyor musunuz?

Geldiğiniz yerde de herhangi bir işte çalışıyor muydunuz?

9. Geldiğiniz yerdeki arkadaş çevrenizle, şimdiki arkadaş çevreniz arasındaki farklar neler? Uyum konusunda sorunlar yaşadınız mı?

10. Okul içindeki sosyal faaliyetlerde(spor, tiyatro, müzik, resim vb.) görev alıyor musunuz? Almıyorsanız nedeni nedir?

11. Sizce eğitim açısından göç etmenin önemi nedir?

12.Göç ettiğiniz yerdeki öğretmenlerinizi, okulunuzu ve arkadaşlarınızı özlüyor musunuz?

13. Göç ettiğiniz yerde bulamayıp burada bulduğunuz olanaklar-nitelikler nelerdir?

14. Aileniz eğitiminizin devamı için destek oluyor mu? Olmuyorsa neden?

16. Göç etmek okul başarınızı hangi yönden etkiledi?

EK4-Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Veli Görüşme Formu

Giriş

Merhaba Antalya Gündoğmuş Şehit Orman Mühendisi Abdullah Aydın Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'nda görev yapmakta olan sınıf öğretmeni İbrahim BOZAN'ım. Aynı zamanda Akdeniz Üniversitesi İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği alanında yüksek lisans yapmaktayım. Bu araştırma ile göç alan bölgelerdeki okulların sorunlarına ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmadan elde edilecek sonuçlar ile göç alan bölgelerdeki okullarda yaşanan sorunlar hakkında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin neler düşündüklerinin bilinmesiyle bu okulların geliştirilmesi açısından önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu görüşmeden elde edilen bilgiler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağından mülakat sorularının cevaplandırılmasına göstereceğiniz ilgi ve samimiyet bu araştırmanın geçerlik ve güvenirlik düzeyini yükseltecektir.

Görüşmeye geçmeden önce şunu belirtmek istiyorum: Bu görüşmeden elde edilecek söyleyişler kesinlikle gizlidir ve araştırmanın amacı dışında hiçbir amaçla başka çalışmada kullanılmayacaktır. Görüşme sorularını içtenlikle cevaplamanız için bu araştırmada isimleriniz yer almayacak ve isimleriniz yerine kod ismi veya rumuz kullanılarak şifrelenecektir.

Görüşmeden elde edilecek verilerin daha iyi analiz edilebilmesi ve zamandan tasarruf edebilmek için müsaadenizle ses kayıt cihazı kullanmak istiyorum. Görüşme sonunda istemediğiniz bölümleri çıkarabilirim veya bu görüşmenin kopyasını size verebilirim.

Görüşmemizin ortalama 25 dakika süreceğini tahmin ediyorum ancak içeriğin zenginliğine bağlı olarak bu sürenin artabileceğini tahmin ediyorum. Müsaadenizle görüşmeye geçmek istiyorum.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ediyorum.

I.BÖLÜM

Cinsiyet:

Sınıf (Velisi Olduğu Öğrencinin):

Öğrenim Durumu:

II. BÖLÜM

Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Veli Görüşme Soruları:

1. Mesleğiniz nedir?

2. Öğrenim durumunuz nedir?

3. Ailenin aylık geliri ne kadar?

4. Eviniz kiralık mı kendinizin mi? Evinizde kaç oda var?

5. Çocuğunuzun kendine ait çalışma odası var mı?

6. Evinizde kaç tane televizyon var? Çocuğunuz kaç saat televizyon izliyor?

7. Çocuğunuz okul dışında boş zamanlarını nasıl değerlendiriyor biliyor musunuz?

8. Çocuklarının derslerinde anne, baba, kardeş ve diğer aile fertleri ne kadar yardımcı oluyor?

9. Çocuğunuzun başarısında sizin payınız olduğunu düşünüyor musunuz? Nasıl?

11. Okulu ziyaret sıklığınız nedir?

12. Aile olarak çocuklarınızdan beklentileriniz neler?

13. Sizce çocuğunuz sınıfındaki diğer çocuklarla aynı imkânlara sahip mi? (maddi, kültür ve fırsatlar yönünden)

14. Göç ederken çocuğunuzun eğitimini düşündünüz mü? Hangi açıdan?

15. Antalya'nın (büyük şehrin) imkânlarından, nimetlerinden eğitim açısından faydalandığınızı düşünüyor musunuz? Devletten ve okuldan beklentileriniz nelerdir?

EK5-Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Öğretmenler İçin Odak Grup Görüşme Formu

Giriş

Merhaba Antalya Gündoğmuş Şehit Orman Mühendisi Abdullah Aydın Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'nda görev yapmakta olan sınıf öğretmeni İbrahim BOZAN'ım. Aynı zamanda Akdeniz Üniversitesi İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği alanında yüksek lisans yapmaktayım. Bu araştırma ile göç alan bölgelerdeki okulların sorunlarına ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmadan elde edilecek sonuçlar ile göç alan bölgelerdeki okullarda yaşanan sorunlar hakkında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin neler düşündüklerinin bilinmesiyle bu okulların geliştirilmesi açısından önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu görüşmeden elde edilen bilgiler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağından mülakat sorularının cevaplandırılmasına göstereceğiniz ilgi ve samimiyet bu araştırmanın geçerlik ve güvenirlik düzeyini yükseltecektir.

Görüşmeye geçmeden önce şunu belirtmek istiyorum: Bu görüşmeden elde edilecek söyleyişler kesinlikle gizlidir ve araştırmanın amacı dışında hiçbir amaçla başka çalışmada kullanılmayacaktır. Görüşme sorularını içtenlikle cevaplamanız için bu araştırmada isimleriniz yer almayacak ve isimleriniz yerine kod ismi veya rumuz kullanılarak şifrelenecektir.

Görüşmeden elde edilecek verilerin daha iyi analiz edilebilmesi ve zamandan tasarruf edebilmek için müsaadenizle ses kayıt cihazı kullanmak istiyorum. Görüşme sonunda istemediğiniz bölümleri çıkarabilirim veya bu görüşmenin kopyasını size verebilirim.

Görüşmemizin ortalama 25-40 dakika süreceğini tahmin ediyorum ancak içeriğin zenginliğine bağlı olarak bu sürenin artabileceğini tahmin ediyorum. Müsaadenizle görüşmeye geçmek istiyorum.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ediyorum.

Göç Alan Bölgelerdeki Okulların Sorunlarına İlişkin Öğretmenler İçin Odak Grup Görüşme Soruları:

1. Okulunuzla ilgili yaşadığınız kişisel sorunlar nelerdir?

2. Okulunuzla ilgili yaşadığınız eğitsel sorunlar nelerdir?

3. Bu okulda göç yaşamış öğrencilerin yaşadığı sorunlar nelerdir?

4. Yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?

EK6- Yönetici/Öğretmen/Veli Katılımı İçin İzin Formu

Bu formdaki imzam İbrahim BOZAN tarafından yürütülen Türkiye'de İç Göç Hareketleri ve Göçün Eğitim Üzerindeki Etkisi: Bir Durum Çalışması adlı çalışmaya katılmayı kabul ettiğimi gösterir. Bu araştırmadaki katılımım iki görüşme içermektedir. Araştırmacıyla birlikte ikinci görüşmenin gereksiz olduğu karar verirsek sadece bir tane görüşme yapılacaktır. Ayrıca bu araştırmaya katılmakla aşağıda belirtilenleri anladığımı da beyan ederim.

1. Ben araştırma için gönüllüyüm ve istediğim zaman bu araştırmadan çekilebilirim.
2. Araştırmada fiziksel ve psikolojik bir zarar içeren hiçbir risk yoktur.
3. Araştırmada vereceğim bilgiler gizli olacaktır ve bütün veriler araştırmacı tarafından toplanıp analiz edilecek ve Akdeniz Üniversitesi'nde 7 yıl saklandıktan sonra imha edilecektir.
4. Araştırma bittikten sonra istediğim takdirde araştırmanın bir özetini alabileceğim.

Ben, ……..(isim) görüşme ve gözleme katılmayı kabul ederim.

Katılımcının İmzası: Tarih:

EK7- Velisi Olunan Öğrencinin Katılımı İçin İzin Formu

Bu formdaki imzam İbrahim BOZAN tarafından yürütülen Türkiye'de İç Göç Hareketleri ve Göçün Eğitim Üzerindeki Etkisi: Bir Durum Çalışması adlı çalışmaya velisi olduğum ……'nın katılmasını kabul ettiğimi gösterir. Velisi olduğum öğrencinin bu araştırmadaki katılımı bir görüşme içermektedir. Ayrıca bu araştırmaya katılmakla aşağıda belirtilenleri anladığımı da beyan ederim.

1. Velisi olduğum öğrenci bu araştırma için gönüllüdür ve istediği zaman bu araştırmadan çekilebilir.
2. Araştırmada fiziksel ve psikolojik bir zarar içeren hiçbir risk yoktur.
3. Araştırmada velisi olduğum öğrencinin verece bilgiler gizli olacaktır ve bütün veriler araştırmacı tarafından toplanıp analiz edilecek ve Akdeniz Üniversitesi'nde 7 yıl saklandıktan sonra imha edilecektir.
4. Araştırma bittikten sonra istediğim takdirde araştırmanın bir özetini alabileceğim.

Ben, ……..(isim) velisi olduğum ……. adlı öğrencinin görüşmeye katılmasını kabul ederim.

Katılımcının Velisinin İmzası: Tarih:

EK8- Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden Alınan İzin Belgesi

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

27.11.2012 - 30727

Akdeniz Üniversitesi
22.11.2012 - 34745

Sayı : B.08.4.MEM.0.07.20.02-605.01/
Konu : Anket Uygulaması

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
ANTALYA

İlgi: 07.11.2012 tarihli ve 18910 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda belirtilen, Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi İbrahim BOZAN' ın **"Türkiye' de İç Göç Hareketleri ve Göçün Eğitim Üzerindeki Etkisi: Bir Durum Çalışması"** başlıklı tez çalışması ile ilgili Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ekli listede belirtilen ilkokullarda uygulama ile ilgili isteği **"Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ,Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi"** gereğince Müdürlüğümüz inceleme komisyonu tarafından değerlendirilerek uygun görülmüş olup, Valilik Makamının 21.11.2012 tarihli ve 30555 sayılı onayı ve uygulanacak veri toplama araçları Müdürlüğümüzce onaylanarak ekte gönderilmiştir.

Bakanlığımızın ilgili Genelgesi gereği araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin CD ortamında Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet KARAKAŞ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER:
1-Onay (1 adet)
2-Anket (4 sayfa)
3-Liste (1 sayfa)

Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Soğuksu Mah. Hamidiye Cad.
Bilgi için:
Telefon: (0 242) 238 60 00 (pbx)
Faks : (0 242) 238 61 11
E-posta: projeler07@meb.gov.tr

Uygulama Yapılacak Kurumların Listesi

1) Baraj İlkokulu
2) Demirgül İlkokulu
3) İsmail Hakkı Kaya İlkokulu
4) Şehit Kahraman Çelikbaş İlkokulu
5) 80. Yıl Cumhuriyet İlkokulu

EK9- Bildirim Sayfası

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

□ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

□ Tezim sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

□ Tezimin …… yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

15/04/2014

İbrahim BOZAN

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : İbrahim BOZAN

Doğum Yeri ve Tarihi : ANTALYA/26.06.1988

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar :

Projeler :

Çalıştığı Kurum : Şehit Orman Mühendisi Abdullah AYDIN Yatılı Bölge Ortaokulu Gündoğmuş/ANTALYA

İletişim

E-Posta adresi : ibrahimbozan7@gmail.com

Tarih : 15/04/2014

TÜRKİYE'DE İÇ GÖÇ HAREKETLERİ VE GÖÇÜN EĞİTİM Ü...

By: İbrahim Bozan

Similarity Index

8%

As of: Thu Mar 06, 2014 01:22pm EET
43,443 words - 240 matches - 71 sources

sources:

931 words / 1% - Internet from 25-Jul-2012 12:00AM
mersin.mitosweb.com

598 words / 1% - Internet from 07-Jan-2014 12:00AM
www.phpdersleri.com

595 words / 1% - Internet from 15-Mar-2010 12:00AM
yayim.meb.gov.tr

478 words / 1% - Internet from 27-Feb-2014 12:00AM
egitim.aku.edu.tr

349 words / < 1% match - Internet from 04-Dec-2008 12:00AM
yayim...eb.gov.tr

330 words / < 1% match - Internet from 23-Sep-2013 12:00AM
www.aliaktas.net

299 words / < 1% match - Internet from 23-May-2013 12:00AM
www.tr...r.com

245 words / < 1% match - Internet from 28-Nov-2008 12:00AM
yr...im...eb.gov.tr

233 words / < 1% match - Internet from 31-Jan-2014 12:00AM
e-dergi.atauni.edu.tr

226 words / < 1% match - Internet from 06-May-2012 12:00AM
www.k...min...ci.com

216 words / < 1% match - Internet from 20-Aug-2010 12:00AM
ekutup.dpt.gov.tr